Žiuljeta Benconi

Katrina

Romanas

4

Vilnius 1995

UDK 840-3
Ba 173

ISBN 9986-444-33-0 (4 tomas)
9986-444-23-3 (4 tomai)

Pirma dalis

Į Kompostelą keliaujantys piligrimai

Pirmas skyrius

Obrako abatija

Rūkas vis tirštėjo, jis tarsi šydas lengvu debesėliu gaubė einančius žmones. Kiek laiko jie jau klajoja šiose atšiauriose, žole apaugusiose aukštumose, kur retyskiais gilumoje sumirguliuoja pilkšvai žalias vanduo? Matyt, praslinko aibė valandų? Tačiau nebuvo jokių požymių, kad jie artėtų prie savo kito sustojimo vietos. Vėjas, staiga įsisiautėjęs didžiulėje plynaukštėje, beregint išblaškė debesį ir išvargę piligrimai išvydo daugybę kalnų.

Katrina ėjo grupės viduryje, jos galvą dengė didelė skrybėlė. Susilenkusi ji prilaikė savo besiplaikstantį apsiaustą ir sunkiai rėmėsi lazda, kad nepargriūtų.

Po to, kai jie paliko Piuji, ji per penkias dienas suprato, kaip nuvargusiam žmogui padeda lazda. Tačiau Katrina stengėsi padėti Žiletei de Vošel, per Velykų pamaldas pastebėjusi, kokia išsekusi ši moteris ir kaip sunkiai ji kosti. Žiletė buvo apie keturiasdešimties metų našlė, jos dailios manieros liudijo kilmingumą. Iš veido buvo matyti, kad ji nepakeliamai kenčia. Ji buvo maloni, melancholiška ir labai religinga. Pamačiusi, kaip sunkiai Žiletė alsuoja tokiame aukštyje, Katrina panoro jai padėti. Iš pradžių Žiletė atsisakinėjo jos pagalbos.

— Aš jums būsiu našta. Jums užtenka savų rūpesčių.

Taip ir buvo. Atsiliepė dienos žygio įtampa, ir Katrinos kojos, apautos prastos odos bateliais, buvo nutrintos ir skaudėjo. Tačiau ji suprato, kad jos bendrakeleivei labai reikia pagalbos, todėl maloniai nusišypsojo jai.

— Aš jaučiuosi gerai, be to, dviese bus lengviau.

Susiglaudusios juodvi ėjo toliau, o eiti darėsi vis sunkiau. Iš Malbuzono jie iškeliavo auštant ir tikėjosi iki nakties pasiekti Nasbinezo vienuolyną. Tarp šių miestų buvo ne daugiau kaip dvidešimt ljė, tačiau dėl tiršto rūko piligrimai pasiklydo. Tuomet jų vadas sukvietė juos pasitarti.

— Dabar turėsime eiti tuo keliu, kad ir kur jis vestų, — pasakė jis. — Jei išklysime iš jo, imsime sukti ratu šiame rūke. Turime eiti toliau, ir išmintingiausia bus pasikliauti Viešpačiu!

Pasigirdo pritarimo šūksniai. Jo žodžius išvertė daugybei šveicarų ir vokiečių, ėjusių gale, ir jie taip pat pritarė vado sprendimui. Atrodė, kad vadą remia visi maldininkai, likimo nublokšti į šiuos kraštus. Tačiau Katrina visai nežinojo, kaip į jį žiūrėti. Ji tik žinojo, kad jo vardas — Herbertas Bogatas, kad jis yra vienas turtingiausių Klermonto žmonių. Jis buvo maždaug keturiasdešimt penkerių metų amžiaus, aukštas ir liesas, asketiško veido. Tačiau švariai nuskustame veide matėsi kančia, ir kartu jame buvo galima pamatyti visų žmonių kančių pėdsakų. Paprastai pilkose jo akyse atsispindėjo puikybė, tačiau kartais Katrina jose pastebėdavo šmėstelint nepasitikėjimą, beveik baimę. Jis laikėsi šaltai, ir Katrinai susidarė įspūdis, kad Herbertas Bogatas niekina moteris. Kai jis su ja kalbėdavo, jo žodžuose jausdavosi šaltumas, beveik šiurkštumas, nors kitiems piligrimams jis buvo gana draugiškas. Bet kai atėjo laikas melstis, Katrina pastebėjo, kad šio žmogaus siela gali liepsnoti...

Kai Herbertas nutarė vesti būrį nepažįstamu keliu, piligrimai ėjo ir ėjo. Pasiekę seną tiltą per sraunų upelį, jie buvo įsitikinę, kad pagaliau rado teisingą kelią.

— Tai Beso upė ir Marčastelio tiltas, — pasakė Herbertas. — Mes turime judėti pirmyn. Dienai baigiantis, apsinakvosime ne Nasbineze, o Obrako dominikonų vienuolyne. Keliaujam!

Šie žodžiai visus padrąsino. Vienas iš piligrimų, kartą jau ėjęs šiais keliais, pasakė, kad vienuolyne jiems bus daug geriau negu Nasbineze. Šių atkampių vietų nakvynės namuose gerai elgiamasi su nusikamavusiais keliauninkais. Piligrimai giedodami ėjo toliau. Bet kai pamažu juos vėl apgaubė rūkas, balsai nutilo, ir vėl atrodė, kad tik neregima jėga rodo jiems kelią.

Retkarčiais rūkas išsisklaidydavo, ir jie išvysdavo pavojingą pelkę, netikėtai išnirusį tarpeklį arba pilkšvą kalvos keterą, tačiau daugiausia jie ėjo aklai, nuleidę akis, kad neišklystų iš kelio. Artėjant nakčiai darėsi vis gūdžiau. Nejaugi jiems teks nakvoti tiesiog čia, šioje dykynėje, lediniame vėjuje, nešančiame sniegą? Kovo pabaigoje ledas ir sniegas negyvenamoje Obrako žemėje ne retenybė. Tačiau nors oras buvo baisus ir skaudėjo kojas, Katrina tebesilaikė narsiai. Dėl Arno ji pakeltų dar daugiau.

Staiga Žiletė de Vošel suklupo ir pargriuvo, trūktelėdama Katriną. Tai sukėlė nedidelį keliauninkų sąmyšį, ir po minutės Herbertas Bogatas stovėjo priešais moteris.

— Kas čia dedasi? Ar negalite žiūrėti, kur einate?

Jo balsas buvo šiurkštus ir griežtas. Ir Katrina jam atsakė tokiu pat tonu. Kad ir kokia pavargusi buvo, ją priešiškai nuteikė prasta Herberto nuotaika.

— Mano bendrakeleivė nuvargusi. Tas begalinis kelias... jei galima pavadinti keliu! Ir tas rūkas...

Plonos Herberto lūpos niekinamai persikreipė:

— Dar tik penkios dienos, kai mes išėjome. Jei ši moteris serga, ji turėjo likti namie. Šventųjų vietų lankymas — tai ne smagus pasivaikščiojimas. Viešpats reikalauja...

— Viešpats reikalauja, — griežtai nutraukė jį Katrina, — kad būtumėte gailestingas žmonėms ir užjaustumėte juos! Būtų geriau, jei pasiūlytumėte savo ranką, užuot priekaištavęs!

— Moterie, — nutraukė ją Herbertas, — jūsų nuomonė nieko nedomina. Mano užduotis sunki — laimingai nuvesti šiuos maldininkus iki apaštalo kapo! Bet kuris jūsų bendrakeleivis gali jums padėti.

— Leiskite man pasakyti, kad mandagiai kalbuosi su jumis. Nesu įpratusi, kad į mane kreiptųsi "moterie"! Aš turiu vardą — Katrina de Monsalvi!

— Ko jūs, be viso kito, turite, tai baisaus pasipūtimo! Mes čia esame tik nusidėjėliai, siekiantys išpirkimo.

Atsainus pamokomas šio žmogaus tonas išvedė Katriną iš kantrybės.

— Jūs puikiai kalbate apie kitų pasipūtėliškumą, broli, — nutraukė Katrina jį, pabrėždama žodį "broli", — nes, matyt, puikiai žinote, kas tai yra... kaip matyti iš jūsų užuojautos!

Pilkos Herberto akys iš įtūžio sublizgėjo. Jų žvilgsniai susitiko, tačiau Katrina nenuleido akių. Ji jautė negailestingą pasitenkinimą dėl aiškaus Herberto susierzinimo. Šią akimirką jis suprato, kad ji nepaklus jo diktatui... Tai jis išvydo violetinėse Katrinos akyse. Ir jis neapsiriko. Herbertas pakėlė ranką su sunkia lazda. Vienas iš piligrimų skubiai įsikišo, sugriebė jo ranką ir privertė nuleisti ją.

— Na na, broli! Nusiraminkite! Prisiminkite, kad ji — moteris, o ne tarnas. Velniai griebtų, bjaurūs jūsų laukinės Overnės papročiai! — pridūrė maldininkas juokaujamu tonu. — Ar ne geriau bus, jei jūs pasirūpinsite, kaip mus išvesti iš šio prakeikto rūko, kuris smelkiasi iki kaulų? Vieta pokalbiui parinkta tikrai nevykusi. Aš padėsiu poniai Katrinai ir seseriai iki kito sustojimo... jei, žinoma, jis kur nors bus!

— Vienuolyne seseriai padės, — sumurmėjo Herbertas ir grįžo į savo vietą kolonos priešakyje.

— Kad yra dominikonų vienuolynas, patikėsiu tik pamatęs jo stogus, — pasakė Katrinos gynėjas, padėdamas jai ir vargšei Žiletei, kuriai iš nuovargio linko keliai. — Turėsime nešti šią moterį, — pridūrė jis klausiamai pažvelgęs. Katrina dėkinga nusišypsojo jam. Anksčiau ji nebuvo jo pastebėjusi, ir ją nustebino neįprasta maldininko išvaizda. Tai buvo jaunas, liesas ir neaukštas juodaplaukis vyras, tačiau jo veidas buvo visai ne toks, koks, kaip manoma, turėtų būti pamaldaus maldininko. Jo nepaprastai raiškiame veide, ko gero, nebuvo nė vieno taisyklingo bruožo: storos lūpos, ilga atsikišusi nosis, suplota tarpuakyje, mažos žydros akys, įdubusios po bespalviais antakiais, kampuotas valingas smakras ir gilios

ankstyvos raukšlės. Veido bruožai buvo šiurkštūs, tačiau guviame žvilgsnyje jautėsi įgimtas žavumas, o pašaipi lūpų linija rodė jo ironiškumą.

Pajutęs tiriamą Katrinos žvilgsnį, jis keistai nusijuokė, nusiėmė maldininko skrybėlę, kurią buvo elegantiškai pakreipęs ant šono, ir nusilenkė taip žemai, kad palietė žemę.

— Žozė Ralaras, jūsų paslaugoms, puikioji ponia! Esu paryžietis, į Galisiją vykstu, kad įvykdyčiau įžadus ir dar norėdamas išmelsti atleidimą už daugybę savo nuodėmių... Ei, kas padėtų nešti šią moterį iki nakvynės namų?

Niekas neatsiliepė. Piligrimams pakako savo rūpesčių. Jie išvargo ir kiaurai permirko. Daugelis lediniame vėjuje drebėjo. Niekas nenorėjo papildomos naštos. Katrina pamanė, kad jie panašūs į išsigandusių avių bandą, ir negalėjo atsikratyti paniekos jiems. Argi jie nori padėti, kaip derėtų atgailaujantiems nusidėjėliams? Maldininkai jau norėjo pajudėti, kai pro juos prasibrovė Žozė. Jis priėjo prie žmogaus su maldininko skrybėle ir paplojo jam per petį.

— Eime, drauguži! Padėkite man! Ar gali būti klusnesnių maldininkų kaip mes, broliai? Niekas nenori padėti? Eime, jūs, žinoma, neatsisakysite?

— Aš jums ne draugas, — sumurmėjo piligrimas, tačiau nedrįso atsisakyti. Žozė lydimas, jis nuėjo ten, kur prilaikydama Žiletę, stovėjo Katrina. Tačiau Žozė garsiai nusikvatojo, kai pamatė ištįsusį savo bendrakeleivio veidą.

— Eime. Galų gale argi mudu ne paryžiečiai? Pasipūtimas — didelė nuodėmė, broli, ypač maldininkui! Ponia Katrina, leiskite jums pristatyti mesirą Koleną dez Epinė, žymų teisininką ir mokslininką, kurį, laimė, sutikau čia. Dabar, broli, prilaikykite moterį iš tos pusės, o aš — iš kitos. Negerai, kad ponia Katrina turi plėšytis, kai čia esame mes ir galime padėti.

Matydama suglumusį "žymaus teisininko" veidą, Katrina taip norėjo nusikvatoti, kad net užmiršo nuovargį.

— Velniai griebtų jus ir jūsų kandų liežuvį! — suriaumojo Epinė, tačiau uždėjo Žiletės ranką ant savo kaklo, o Žozė paėmė kitą. Dabar vargšė moteris vos lietė žemę. Katrina paėmė jos lazdą ir gana lengvą ryšulėlį.

Piligrimai skundėsi ilga kelione ir tamsa. Kai kurie jų bijojo nusiristi į liūną ir meldėsi šventajam Jokūbui, kad saugotų nuo pavojų.

— Nusiraminkite, — kažkur priekyje pasigirdo valdingas Herberto balsas. — Jei bijote — giedokite.

— Neturime jėgų, — pasakė kažkas. — Kodėl neprisipažįstame, kad pasiklydome?

— Todėl kad taip nėra, — atsakė vadas. — Vienuolynas jau netoli...

Katrina jau žiojosi išsakyti savo abejonių, tačiau tuomet, tarsi patvirtindamas Herberto žodžius, rūke pasigirdo silpnas varpų gausmas.

Bogatas triumfuodamas sušuko:

— Varpai skamba pasiklydusiems keliauninkams! Mes einame teisingu keliu! Pirmyn!

Kaip vėliava mojuodamas lazda, jis puolė į tą pusę, iš kur sklido garsas, ir piligrimai kiek įstengdami nuskubėjo jam iš paskos.

— Tikiuosi, jis žino, kur eina, — sumurmėjo Žozė. — Rūkas labai apgaulingas.

Katrina neatsakė. Ji baisiai pavargo ir sušalo. Tačiau varpai girdėjosi vis garsiau ir aiškiau. Netrukus pro rūką pasirodė silpna geltona šviesa. Herbertui Bogatui ji atrodė kaip jo pergalės ženklas.

— Šią ugnį vienuoliai uždegė varpinėje. Mes atėjome.

Staiga rūkas išsisklaidė, ir Katrina su palengvėjimu pamatė prieš akis išnirusius tamsius žemus statinius. Didžiulis senovinis bokštas, masyvi varpinė, kurios viršuje kūrenosi laužas, ir aukšta bažnyčia, paremta arkinių kontraforsų, atrodė kaip sargybiniai, saugantys daugybę didelių tamsių pastatų.

Prieglauda buvo panaši į tvirtovę. Išvydę namus, piligrimai atgijo, ėmė džiaugsmingai šurmuliuoti ir sukėlė tokį triukšmą, kad jis nustelbė varpų skambėjimą tiesiai virš jų galvų. Vartai lėtai girgždėdami atsivėrė, ir trys vienuoliai su deglais rankose išėjo pasitikti piligrimų.

— Mes — Dievo keleiviai! — suriko Herbertas iš visų jėgų. — Mes ieškome prieglobsčio!

— Įeikite, broliai, čia rasite užuovėją.

Tarsi sulaukus, kada maldininkai ateis, ėmė versti sniegą, jis uždengė erdvų ištryptą kiemą, kuriame uodėsi stiprus arklidės kvapas. Išsekusi Katrina atsirėmė į sieną. Žinoma, ji turės miegoti su savo bendrakeleiviais bendrame miegamajame. Tačiau šį vakarą ji troško nors truputį pabūti viena. Kad ir kokia narsi buvo, Katrina jautėsi sutrikusi tarp šių žmonių, kurių siekiai ir įžadai jai buvo svetimi. Jie norėjo apsivalyti nuo nuodėmių prie apaštalo kojų, priartėti prie rojaus, kol dar gyvi. O ji? Ji tikėjosi, kad Viešpats pasigailės jos ir padarys galą jos golgotai, išgelbės mylimą vyrą. Kad vėl galėtų matyti jį, kad jis mylėtų ją, bučiuotų. Jos norai nebuvo labai dvasingi — ji ieškojo žemiškos, kūniškos meilės, be kurios jautė neturinti jėgų gyventi.

— Mes turime išsiskirstyti, — pasigirdo griežtas, trūkčiojantis Herberto balsas. — Čia yra vienuolių, kurios pasirūpins moterimis. Vyrai, eikite su manimi!

Tuo metu iš artimiausio pastato išėjo keturios vienuolės. Jos buvo juodai apsirengusios, tačiau niūrius jų rūbus pagyvino baltas galvos apdangalas.

Žozė Ralaras ir Kolenas dez Epinė atidavė vienuolėms beveik netekusią sąmonės Žiletę. Katrina priėjo prie jų.

— Mano bendrakeleivė išsekusi, — pasakė ji, — jai reikia poilsio ir priežiūros. Ar čia yra kambarys, kur galėčiau ją paslaugyti?

Vienuolė susierzinusi dėbtelėjo į Katriną. Tai buvo viena iš tų tvirtų kaimo moterų, kurios nebijo nei vyrų, nei žvėrių. Ji paguldė Žiletę ant neštuvų, kuriuos atnešė viena vienuolė, davė jai ženklą paimti juos iš vienos pusės, pati paėmė iš kitos ir tik tada teikėsi atsakyti Katrinai.

— Mes turime tik du kambarius, ir juos yra užėmusi kilminga dama su savo tarnaitėmis. Ši moteris pas mus atvyko prieš dešimt dienų, jos koja lūžusi, ir ji kol kas negali toliau keliauti.

— Aš puikiai suprantu. Bet ar negalima jos tarnaičių nusiųsti miegoti į bendrą miegamąjį ir mums duoti vieną kambarį?

Sesuo Leonarda neslėpė grimasos, kuri galbūt reiškė pašaipią šypseną, ir gūžtelėjo plačiais pečiais.

— Aš nerizikuosiu prašyti. Keliauninkės... na, sakykime taip: sunkus charakteris! Matyt, ji labai kilminga!

— Jūs nepanaši į žmogų, kurį galima lengvai išgąsdinti! — pasakė Katrina. — Tačiau tos moters bijote. Labai noriu pati su ja pasikalbėti.

— Aš jos nebijau, — atsakė sesuo Leonarda. — Tiesiog negaliu pakęsti riksmo, kaip ir igumenė. O Viešpats apdovanojo šią moterį pernelyg skardžiu balsu.

Kol jos kalbėjosi, neštuvus, paskui kuriuos Katrina ėjo, išnešė pro mažas žemas duris į prieglaudos moterų pusę. Kelios moterys maldininkės įėjo joms iš paskos. Jos atsidūrė didelėje virtuvėje su akmeninėmis grindimis. Čia degančių malkų dūmų kvapas buvo sumišęs su stipriu rūgpienio kvapu. Nuo žemų lubų karojo svogūnų pynės ir rūkyti kumpiai. Ant iš ievos supintų padėklų džiūvo sūriai, o priešais didžiulį židinį stovėjo dvi vienuolės, iki alkūnių pasiraičiusios rankoves, ir dideliame katile virė kopūstienę.

Vienuolės padėjo neštuvus prie ugnies, ir Leonarda pasilenkė prie ligonės.

— Ji labai išbalusi, — pasakė vienuolė. — Duosiu vaistų širdžiai, o tuo metu jai paklos lovą...

— Pasakykite man, kur galiu rasti tą ponią, — paprašė Katrina nutarusi savaip veikti. — Aš su ja pasikalbėsiu. Aš taip pat esu kilminga dama...

Dabar sesuo Leonarda garsiai nusijuokė.

— Jau supratau tai, — pasakė ji, — iš jūsų užsispyrimo. Eisiu ir pati su ja pasikalbėsiu... Tačiau iš anksto žinau, koks bus atsakymas. Pasirūpinkite šia vargšele!

Vienuolė nuėjo per didžiulę virtuvę, o Katrina pasilenkė prie Žiletės, kuri palengva atgavo sąmonę. Kol ji svarstė, ar saugu palikti Žiletę vieną, priėjo viena iš moterų.

— Aš paglobosiu ponią Žiletę, — pasakė ji.

Katrina dėkinga nusišypsojo jai ir nuskubėjo paskui vienuolę. Ši šmėstelėjo ilgo drėgno.koridoriaus gale ir pasibeldė į duris, kurios atsivėrė, kad įleistų ją.

Ponia su sulaužyta koja tikrai turėjo stiprų balsą, nes Katrina, sustojusi prie durų, išgirdo jos riksmą.

— Mano tarnaitės turi rūpintis manimi, seserie! Nejaugi manote, kad galiu išsiųsti jas į miegamąjį kitame namo gale? Velniai griebtų tą moterį, lova yra lova, kad ir kur stovėtų!

Katrina neišgirdo, ką atsakė sesuo Leonarda, — matyt, dėl to, kad įtemptai klausėsi balso. Ji atkakliai stengėsi prisiminti, kieno yra šis balsas, dabar energingai bėręs keiksmus.

— Prakeikimas, seserie! Ar aiškiau pasakyti? Aš ketinu pasilikti abu kambarius!

Katrina nebesusivaldė. Ji atidarė duris ir įėjo į nedidelį žemą kambarį. Didelė lova, apklota išblukusia lovatiese, ir viršuje siaurėjantis židinys užėmė beveik visą erdvę. Tačiau įėjusi Katrina sustingo ir iš nuostabos neteko žado...

Lovoje, paramstyta pagalvių kalno, sėdėjo apkūni ir valdinga dama, šalia kurios sesuo Leonarda atrodė žema. Tankūs žili moters plaukai dar turėjo rusvo atspalvio, o veidas iš pykčio buvo plytinės spalvos. Ji buvo apklota krūva antklodžių. Ant pečių užmesta lapės kailiu apsiūta pelerina. Iš baltos rankovės kyšojo graži balta ranka. Dabar ji buvo grėsmingai pakelta.

Kai Katrina įėjo, durų girgždesys patraukė damos dėmesį. Akies krašteliu duryse išvydusi moters siluetą, ji įtūžusi atsisuko.

— Kas tai? Dabar žmonės į mano kambarį įeina ir išeina, tarsi čia būtų pereinamasis kiemas! Kas ši moteris?

Nežinodama, juoktis ar verkti, Katrina įėjo į kambarį, ir židinio ugnis apšvietė ją.

— Tai aš, ponia Ermengarda! Nejaugi mane pamiršote?

Akimirką senoji moteris iš nuostabos sustingo. Jos akys iššoko, rankos nusviro, burna be garso prasižiojo, ir ji taip išbalo, kad Katrina ne juokais sunerimo.

— Ermengarda! — sušuko ji susijaudinusi. — Jūs manęs nepažįstate? Aš jus išgąsdinau? Čia aš, čia...

— Katrina! Katrina! Brangioji...

Jai kalbėti sutrukdė greitai prišokusi sesuo Leonarda. Ji buvo priversta sulaikyti savo smarkią pacientę, nes ponia Ermengarda, užmiršusi luošumą, vos neiššoko iš lovos, kad apkabintų draugę.

— Jūsų koja, ponia!

— Velniai griebtų mano koją! Palikite mane ramybėje. Dieve mano, Katrina, čia tikrai jūs? Nejaugi tai įmanoma? Ak, tai per daug gerai!

Ji dar priešinosi ją laikiusiai vienuolei, kai Katrina pribėgusi apkabino ją. Moterys pasibučiavo ir prisiglaudė viena prie kitos. Katrinos akys sudrėko nuo džiaugsmo ašarų.

— Taip, tai per daug nuostabu... tai stebuklas! Ak, Ermengarda, kaip malonu jus vėl matyti... Bet ką jūs čia veikiate?

— O jūs ką čia veikiate?

Ermengarda švelniai atstūmė Katriną, paskui suėmė jos rankas ir įdėmiai pažvelgė į ją.

— Jūs nepasikeitėte... arba beveik nepasikeitėte! Graži kaip visuomet, gal net dar gražesnė. Bet kažkoks kitoks grožis, ko gero, labiau krintantis į akis... bet dar labiau draskantis širdis! Velniai griebtų, leiskite pažiūrėti, — sakyčiau, jūs pasidarėte lieknesnė...

— Grafiene, — šaltai įsiterpė vienuolė, — prašau jus susilaikyti ir po šiuo šventu stogu neminėti šėtono. Jūs visą laiką jį minite!

Ermengarda atsisuko ir, nuoširdžiai nustebusi, įsmeigė akis į seserį Leonardą.

— Tai jūs dar čia? Ak taip... žinoma, dėl kambario. Na, gerai, nuveskite moteris iš gretimo kambario į miegamąjį ir atveskite čia savo pacientę. Dabar, kai su manimi madam de Brazi, man nieko nebereikia! Mums apie daug ką reikia pasikalbėti!

Vienuolė dėl tokio nemandagaus elgesio sučiaupė lūpas, tačiau nusilenkė ir išėjo iš kambario nebetarusi nė žodžio. Ji trenkė durimis, ir taip išreiškė savo pasipiktinimą. Ermengarda nulydėjo ją žvilgsniu, gūžtelėjo pečiais ir padarė vietos savo draugei. Lova sunkiai sugirgždėjo.

— Pasėdėkite su manimi, brangioji, ir pasikalbėkime! Kiek gi laiko praėjo nuo tada, kai palikote mane ir išvykote šturmuoti Orleano?

— Penkeri metai, — atsakė Katrina. — Nejaugi iš tikrųjų penkeri metai? Kaip greitai bėga laikas!

— Penkeri metai, — lėtai pakartojo Ermengarda, — kai aš nesėkmingai mėginu ką nors sužinoti apie ponią de Brazi. Paskutinė žinia apie jus — kad buvote karalienės Jolandos freilina. Jums ne gėda, kad nieko nepranešėte apie save?

— Gėda, — prisipažino Katrina, — bet aš ir nepastebėjau, kaip prabėgo laikas. O dabar, brangioji Ermengarda, turite atsikratyti įpročio vadinti mane Brazi. Aš nebeturiu tos pavardės...

— Kaipgi jus vadinti?

— Monsalvi! — tarė jaunoji moteris taip išdidžiai, kad Ermengarda vos susilaikė nenusišypsojusi.

— Tai jūs pagaliau laimėjote? Katrina, kažkur buvo parašyta, kad jūs nuolat stebinsite mane. Kokią alcheminę priemonę pavartojote, kad prisijaukintumėte nesuvaldomąjį mesirą Arno?

Paminėjus vyro vardą šypsena dingo iš Katrinos veido. Švelnių lūpų kamputyje atsirado skausminga raukšlelė, ir Katrina nukreipė žvilgsnį į šoną.

— Tai ilga istorija... — sumurmėjo ji. — Liūdna istorija.

Ponia Šatovilen minutėlę patylėjo. Ji žiūrėjo į savo draugę, sujaudinta jos veide šmėstelėjusio liūdesio ir nerimo. Ji nežinojo, ką dar pasakyti, kad labiau neįskaudintų Katrinos. Po minutės grafienė labai švelniai pasakė:

— Pakvieskite vieną iš mano moterų. Ji padės nusivilkti tuos permirkusius rūbus ir pasirūpins, kad juos išdžiovintų ir duotų kitus. Jums jie bus didoki, bet šilti. Paskui tegul atneša mums ką nors vakarienės, ir jūs man viską papasakosite. Atrodote nusikamavusi.

— Taip, — tarė šyptelėjusi Katrina, — tačiau pirma turiu pažiūrėti, kaip įsikūrė mano bendrakeleivė, — ta, kuriai reikia atskiro kambario.

— Aš liepsiu...

— Ne, — pasakė Katrina, — aš turiu pati pažiūrėti, bet po valandėlės grįšiu.

Ji išėjo į koridorių kaip tik tuo momentu, kai Žiletę pernešė į gretimą kambarį, kurį buvo užėmusios dvi Ermengardai tarnaujančios moterys. Čia buvo ir moteris, prižadėjusi pagloboti Žiletę... Ji nusišypsojo Katrinai:

— Sako, jūs sutikote savo seną draugę? Jei norite, šį vakarą aš pasirūpinsiu mūsų bendrakeleive. Jai geriau.

— Bet aš nenoriu... — prabilo Katrina. — Jums reikia pailsėti!

Moteris nusijuokė:

— Ką jus, esu stipresnė negu atrodo! Galiu bet kur miegoti: ant akmens, lyjant lietui... net stovėdama!

Katrina susidomėjusi nužvelgė ją. Tai buvo jauna moteris, gal trisdešimties metų, liesa ir tamsiaplaukė, įdegusia oda ir sveikais baltais dantimis. Ji buvo apsirengusi skurdžiai, bet tvarkingai. Truputį riestas nosies galiukas ir didelė išraiškinga burna darė jos veidą linksmą, ir tai Katrinai pasirodė labai patrauklu.

— Koks jūsų vardas? — maloniai paklausė ji.

— Margo! Tačiau mane vadina Prieinamąja Margo... Aš... nesu tinkama kompanija, — pridūrė ji sumišusi, tačiau jos atvirumas sujaudino Katriną.

— Niekai! Mes čia visi maldininkai, broliai ir seserys, ir jūs esate tokia pat kaip ir mes visi... Dėkoju jums už pagalbą! Būsiu gretimame kambaryje. Jei ko nors prireiks, pašaukite mane.

— Nesirūpinkite, — pasakė Margo, — puikiai susitvarkysiu pati. Vargšei Žiletei labiausiai reikia dubenėlio karštos sriubos ir nakties poilsio... kad ir ką sakytų mūsų vadas, norėdamas jos atsikratyti.

— Ir ką jis apie ją sakė?

— Kad neleis jai rytoj eiti su mumis, nes nenori visą kelią iki Kompostelos tempti daug ligonių.

Katrina susiraukė. Matyt, Herbertas stengiasi primesti kitiems savo valią, bet ji nutarė nenusileisti.

— Na, mes dar pažiūrėsime, — pareiškė ji. — Rytoj pasikalbėsiu su juo. Jei tik mūsų bendrakeleivė nepanorės čia pasilikti, aš pasirūpinsiu, kad Žiletė eitų su mumis.

Ji dar kartą nusišypsojo Margo, kuri susižavėjusi žiūrėjo į ją, ir grįžo į Ermengardos kambarį.

Buvo beveik vidurnaktis, kai Katrina baigė savo pasakojimą. Prieglaudos kiemelyje tebeskambėjo varpas. Jo garsas keistai įsipynė į jos pasakojimą, paryškino jo tragizmą. Ermengarda tyliai klausėsi, bet kai tik Katrina baigė, grafienė atsidususi pakraipė galvą.

— Jei kas nors kitas man visa tai papasakotų, aš ir pusę pasakojimo nepatikėčiau, — pasakė ji. — Atrodo, kad šiame pasaulyje jums skirtas nepaprastas likimas. Aš taip ir matau, kaip jūs patenkate į neįtikėtinus nuotykius. Pavyzdžiui, kad ir tas jūsų tapimas maldininke, — juk tuo neįmanoma patikėti!.. Taigi dabar keliaujate į Kompostelą... Bet jei ten nerasite savo vyro?

— Tuomet, jei reikės, eisiu toliau. Aš nueisiu iki žemės krašto, nes žinau: neturėsiu nei ramybės, nei atokvėpio, kol nerasiu jo.

— Tačiau tarkime, kad jis neišsigydė raupsų, kad liga dar labiau jį graužia?

— Aš liksiu su juo. Kai jį rasiu, niekas manęs nebeišskirs su juo! Jūs puikiai žinote, Ermengarda, kad visuomet gyvenau vien dėl jo.

— Deja, per daug gerai žinau! Ir visą tą laiką aš buvau priversta stebėti, kaip jūs patekdavote į pasibaisėtinas intrigas ir leisdavotės į tokias siaubingas avantiūras, kad kartais abejodavau, ar tikrai reikia dėkoti Dievui už tai, kad jūsų kelyje papainiojo Arno de Monsalvi.

— Dangus negalėjo nuostabiau manęs apdovanoti! — sušuko Katrina tokia susijaudinusi, kad Ermengarda kilstelėjo antakius ir sumurmėjo:

— Tik pamanykite, juk jūs galėjote valdyti valstybę! Ar žinote, kad hercogas Pilypas taip ir neužmiršo jūsų?

Katrinos veidas persimainė, ji staiga pašoko ir nuėjo toliau nuo savo draugės. Praeities priminimas įskaudino ją.

— Ermengarda, — pasakė ji ramiai, — jei norite, kad liktume draugės, niekada nepriminkite man hercogo Pilypo. Aš noriu užmiršti tą savo gyvenimo atkarpą...

— Gerai, bet turiu pasakyti, kad jūsų atmintis yra velniškai gera. Tai nebus lengva!

— Galbūt! Tačiau.... — Katrinos balsas staiga tapo skardus, ji grįžo atgal, atsisėdo prie Ermengardos ir paprašė: — Norėčiau, kad papasakotumėte apie mano šeimą, mano mamą ir dėdulę Matjė. Taip seniai nieko apie juos nežinau! Jei jūs ką nors žinote...

— Be abejo, žinau, — sumurmėjo Ermengarda. — Abiem viskas gerai, bet gyventi nieko apie jus nežinant jiems sunkiau negu manote! Kai paskutinį kartą buvau Marsane, man pasirodė, kad jie pagal savo metus atrodo daug senesni. Tačiau abu sveiki.

— Mano... dingimas ne itin juos nuliūdino? — paklausė truputį sutrikusi Katrina.

— Per vėlai apie tai pagalvojote! — šyptelėjusi atsakė pagyvenusi dama. — Ne, viskas gerai, nesirūpinkite, — skubiai pridūrė ji, pamačiusi, kaip Katrina apniuko, — jiems nieko blogo neatsitiko. Hercogas nėra toks neteisingas, kad verstų juos kentėti dėl savo apviltos meilės. Manau, jis tikisi, kad jūs, norėdama juos pamatyti, kada nors sugrįšite į Burgundiją. Taigi, vargu ar jis bus toks neišmintingas, kad ištremtų juos. Manau, jis nori, kad jūs žinotumėte apie jo kilniaširdiškumą! Jūsų dėdulės ateitis tebėra patikima, galima sakyti, net patikimesnė negu Šatovilenų ateitis!

— Ką jūs turite omenyje?

— Kad aš pati beveik esu tremtinė. Matote, mieloji, turiu sūnų, labai panašų į mane. Jam įgriso anglai ir visokie nemalonumai dėl to, kad yra prancūzas. Todėl jis išvyko ir susituokė su jaunąja Izabele de la Tremuj, jūsų draugo, buvusio Didžiojo kamerhero, seserimi.

— Tikiuosi, ji nepanaši į jį! — išgąstingai šūktelėjo Katrina.

— Nė kiek, tai labai žavi būtybė! Mano sūnus grąžino hercogui Bredfordui savo Keliaraiščio ordiną ir atvirai stojo prieš mūsų brangųjį hercogą. Dėl to hercogo kareiviai dabar siaučia mūsų Gransi pilį, o man staiga šovė į galvą mintis, kad dabar — geriausias laikas pakeliauti ir truputį pabūti gamtoje. Aš būčiau tikrai nepakenčiamas įkaitas. Štai kodėl jūs mane sutikote kelyje į Kompostelą, kur tikiuosi sielos išganymo, ir dabar vien apie tai tegalvoju. Tačiau esu dėkinga laimingam atsitiktinumui, kad susilaužiau koją ir užtrukau čia. Kitaip būčiau toli nuo čia ir galbūt niekuomet nebepamatyčiau jūsų...

— Deja, — atsiduso Katrina, — netrukus vėl turėsime išsiskirti. Be abejo, dėl kojos jums reikės dar keletą dienų čia užtrukti, o aš rytoj toliau keliausiu su savo bendrakeleiviais.

Raudonas ponios Šatovilen veidas tapo purpurinis.

— Nebūkite tokia įsitikinusi, mano mieloji! Dabar, kai jus vėl sutikau, aš neleisiu jums taip lengvai manęs palikti! Vyksiu su jumis. Mano žmonės gali nešti mane su neštuvais, jei negalėsiu joti, bet kai jūs išvyksite, aš čia nebepasiliksiu nė minutės! O dabar eikime miegoti. Jau vėlu, ir jūs turbūt pavargote. Gulkitės šalia manęs, šioje lovoje užteks vietos abiem.

Katrinos nereikėjo du kartus prašyti. Ji šmurkštelėjo į Ermengardos lovą. Pagalvojusi, kad dabar ją kelyje drąsins sveikas Ermengardos optimizmas, Katrina pasijuto laiminga, ji tikėjo ateitimi. Našlė Šatovilen, kaip visuomet, buvo kupina energijos. Seniai seniai, po mažojo Filipo mirties, Katrinai atrodė, kad Ermengarda palūžo! Nuo šio smūgio ji per vieną naktį suseno. Atrodė, jos optimizmas dingo... bet dabar — čia vėl ji, laisvoji keliauninkė, dar energingesnė ir įspūdingesnė negu seniau! Žinoma, su Ermengarda kelionė bus lengvesnė ir daug malonesnė!

Ugnis blėso. Hercogienė užpūtė žvakę, ir mažas kambarėlis paskendo tamsoje. Tačiau Katrina negalėjo nenusišypsoti įsivaizdavusi, koks rytą bus Herberto veidas, kai sužinos, kad turi priimti į piligrimų būrį Ermengardą. Tai bus dėmesio vertas reginys.

— Apie ką galvojate? — staiga paklausė Ermengarda. — Jaučiu, kad dar nemiegate!

— Apie jus, Ermengarda. Man pasisekė, kad sutikau jus šio ilgo kelio pradžioje.

— Pasisekė? Tai man pasisekė, brangioji! Juk aš daugybę mėnesių nežmoniškai nuobodžiauju — ką aš sakau, jau metai iš metų! Ačiū jums, nuoširdžiai tikiuosi, kad netrukus mano gyvenimas taps daug gyvesnis ir įdomesnis. Man reikia permainų. Dievas žino! Aš buvau visai sukiužusi, o dabar pasveikau!

Ir tarsi patvirtindama, kad tikrai stebuklingai pasveiko, Ermengarda beregint užmigo, ir netrukus jos garsus knarkimas susiliejo su melancholišku keliauninkams skambančio varpo garsu.

Senovinėje nakvynės namų koplyčioje piligrimai kartu su vienuolyno vyresniuoju sukalbėjo piligrimų maldą: "Viešpatie, kuris liepei Abraomui palikti gimtinę ir saugojai jį kelyje, taip pat apsaugok savo tarnus. Palaikyk mus ištikus pavojui ir palengvink mums mūsų kelionę. Būk mūsų skydas nuo saulės, priedanga nuo lietaus ir vėjo. Sustiprink mus mūsų silpnumo valandą ir apgink nuo visko, kas mums kelia grėsmę. Padėk mums žengti ir būk uostas, kuris priima žmones iš sudužusio laivo..."

Tačiau Katrinos balso nesigirdėjo. Ji vis dar galvojo apie savo barnį su Herbertu Bogatu prie koplyčios durų prieš maldą ir mišias, kurias turėjo laikyti prieš kelionę. Kai pamatė jaunąją moterį su Žilcte de Vošel, vis dar išbalusia ir atsirėmusią į savo bendrakeleivės ranką, Herbertas iš pykčio išbalo. Jis taip staigiai puolė prie jų, kad nepastebėjo ramentais pasirėmusios Ermengardos.

— Ši moteris negali toliau eiti, — trūkčiojančiu balsu pasakė jis. — Žinoma, ji gali išklausyti mišias, tačiau aš ketinu ją palikti vienuolių globai.

Nors Katrina buvo davusi sau žodį, kad pasistengs švelniai ir kantriai perkalbėti Herbertą, tačiau pajuto didėjantį pyktį, o tai reiškė, kad netrukus ji nebesusitvardys.

— Ir kieno gi tai sprendimas? — paklausė ji nepaprastai ramiai.

— Mano!

— Ar galiu sužinoti, kokią jūs turite teisę?

— Esu šių maldininkų vadas. Aš priimu sprendimus.

— Manau, jūs apsirinkate. Kelionės pradžioje vyskupas jus paskyrė mūsų grupės vadu, nes jam padarėte doro žmogaus įspūdį ir kartą jau esate ėjęs tuo keliu. Tikrai, jis paskyrė jus, kad mus vestumėte, o ne vadovautumėte tokia šio žodžio prasme, kokia jūs, matyt, jį suprantate.

— Ką jūs norite pasakyti?

— Kad jūs esate toks pats kapitonas, kaip mes kareiviai! Broli, pasitenkinkite tuo, kad vesite mus, ir dėl nieko daugiau nesijaudinkite! Ponia Žiletė nori toliau eiti, ir ji eis!

Pilkos Herberto akys grėsmingai sužaibavo. Jis žengtelėjo jos link.

— Jūs drįstate abejoti dėl mano įgaliojimų?! — įniršęs paklausė Herbertas.

Katrina nė nekrustelėjo, ji tik šaltai nusišypsojo:

— Aš dėl nieko neabejoju, aš tik nepripažįstu jūsų teisės primesti visiems savo valią. Tačiau jūs galite nebūgštauti, kad ponia Žiletė pridarys jums rūpesčių: toliau ji jos arkliu.

— Arkliu? Ir kurgi jūs tikitės gauti arklį?

Ermengarda, kuri susidomėjusi klausėsi jų, nutarė, jog jau laikas jai įsikišti. Kreipdamasi į Herbertą, ji sugriaudėjo:

— Matote, aš turiu keletą arklių ir vieną duosiu jai. Tikiuosi, jūs neprieštaraujate?

Matyt, jos įsikišimas Herbertui nebuvo malonus. Jis susiraukė ir nedraugiškai pasižiūrėjo į senąją damą.

— Kas čia? — paklausė jis. — Iš kur jūs iššokote, mieloji moterie?

Bogatas padarė didžiulę klaidą. Ponia Šatovilen smarkiai išraudo. Ji sunkiai atsirėmė į ramentus ir visu ūgiu išsitiesė, jos veidas atsidūrė prie pat Herberto veido.

— Tai aš, mano berniuk, turėčiau paklausti, iš kur iššoko toks netašytas storžievis kaip jūs! Tikrai esate pirmas žmogus šiame pasaulyje, kreipęsis į mane žodžiais "mieloji moterie", ir jums patarčiau daugiau taip neapgalvotai nekalbėti, jei nenorite, kad mano žmonės jus išmokytų gerų manierų! Tačiau ketinu prisidėti prie jūsų grupės, kad toliau keliaučiau su savo drauge grafiene de Monsalvi, todėl jums pasakysiu, jog mano vardas — Ermengarda, esu grafienė de Šatovilen, gyvenu Burgundijoje ir pats hercogas Pilypas, kalbėdamas su manimi, gerai apgalvoja savo žodžius. Na, o dabar pasikalbėkime...

Herbertas Bogatas dvejojo, vos ne vos susilaikė nepasakęs šiurkštaus žodžio, bet, matyt, prieštarauti neleidžiantis senosios damos tonas prieš jo valią padarė įspūdį. Jis išsižiojo ir vėl susičiaupė, gūžtelėjo pečiais ir pagaliau pasakė:

— Kad ir kaip norėčiau, negaliu uždrausti jums prisidėti prie mūsų. Negaliu uždrausti jums paimti kartu tos moters, jei jūs duosite jai arklį.

— Ačiū, broli, — švelniai padėkojo šyptelėjusi Žiletė. — Suprantate, aš turiu nueiti iki apaštalo kapo... būtinai turiu, kad išmelsčiau savo sūnaus pasveikimą.

Katrinai, kuri įdėmiai stebėjo Bogatą, pasirodė, kad pyktis jo akyse išblėso. Jose lyg ir šmėstelėjo apgailestavimas. Herbertas nuleido galvą.

— Darykite kaip norite, — tepasakė jis.

Katrinos ir Herberto žvilgsniai susitiko, ir ji suprato: šis žmogus tapo jos priešu. Bet ji negalėjo perprasti keistos jo veido išraiškos, kai jis pažvelgė į ją: jame atsispindėjo įtūžis, pasipiktinimas, dar kažkas. Katrina galėjo prisiekti, kad tai buvo baimė.

Apie visa tai ji galvojo šaltoje koplyčioje, nelabai darniai gaudžiant balsams. Kodėl ji tokiam savimi pasitikinčiam žmogui kaip Herbertas Bogatas sukėlė baimę?.. Negalėdama dabar atsakyti į šį klausimą, Katrina nusprendė pagalvoti apie tai vėliau. Be to, gali būti, kad Ermengarda, gerai pažįstanti žmones, padės jai atskleisti šią paslaptį.

Katrina kartu su visais išėjo iš koplyčios ir paėmė duonos gabalėlį, kurį vienuolis davė kiekvienam piligrimui, o paskui atsistojo tarp maldininkų. Ji atsisakė Ermengardos pasiūlyto arklio. Sesuo Leonarda gražiai aprišo jos nutrintas kojas, ir dabar ji jautėsi galinti eiti toliau.

— Kai pajusiu, kad nebeturiu jėgų, paprašysiu pagalbos, — pasakė ji Ermengardai, kuriai dvi vienuolės padėjo užsėsti ant arklio. Žiletę užkėlė ant ramaus arklio, kuriuo pirmiau jojo viena iš Ermengardos moterų. Dviem merginoms, kurios kartu su keturiais kariais buvo hercogienės palyda, teko joti vienu arkliu, ir jie atsistojo grupės gale su keletu raitų piligrimų.

Vartai atsivėrė per naktį pailsėjusiems maldininkams. Sniegas ir rūkas liko prisiminimuose. Mėlyname danguje skaisčiai švietė saulė, ir nors oras dar buvo šaltas ir gaivus, bet jautėsi, kad diena bus šilta. Nuo prieglaudos akmenimis grįstas ir dabar atrodęs platesnis kelias leidosi į gilų, žole apaugusį Loto slėnį, skendintį švelnioje melsvoje migloje.

Žozė Ralaras ir Kolenas dez Epinė, nebyliai sutarę, atsistojo abipus Katrinos. Kolenas nebuvo toks niūrus kaip vakar. Jis dairėsi ir patenkintas šypsojosi.

— Kokia gamta, — tyliai pasakė jis Katrinai, — koks nuostabus reginys! Kaip mes galime gyventi tuose dvokiančiuose miestuose, kai aplinkui — toks gaivumas ir grožis!

— Ypač kai miestuose gyvena tiek daug nepakenčiamų moterų, — pridūrė Žozė draugiškai šypsodamasis Kolenui. Gerasis paryžietis neįvertino jo sąmojaus. Jis ūmai tapo rūškanas, gūžtelėjo pečiais ir nuėjo toliau nuo Žozė ir Katrinos. Ji klausiamai pažvelgė į savo bendrakeleivį.

— Kodėl jis supyko? — paklausė ji. — Argi jis įsižeidė?

Žozė nusikvatojo, mirktelėjo jai ir persimetė per petį savo krepšį.

— Jei norite draugauti su neprilygstamuoju Kolenu, — sušnibždėjo jis, — venkite su juo kalbėti apie moteris apskritai ir ypač apie jo žmoną.

— Kodėl?

— Todėl kad ji — baisiausias žvėris, kokį tik Viešpats yra tarp mūsų apgyvendinęs. Vienintelė priežastis, paskatinusi mūsų draugą, visai nepanašų į keliaujantį riterį ar palaidūną, leistis į šia rizikingą maldininkų kelionę, buvo noras pabėgti nuo jos. Jis turi viską, ko žmogus gali geisti: sveikatos, pinigų, gerą vardą. Bet, deja, jis turi ir ponią Objerž, ir manau, jis keliautų į Egipto Sudaną, kad tik ištrūktų iš jos nagų. Esu įsitikinęs, kad jei jam reikėtų pasirinkti arba vergo grandines, arba namų krėslą, jis pasirinktų grandines!

— Nejaugi jam taip bloga? — sušuko Katrina. — Ar ji visą laiką vaidijasi su juo?

— Blogiau, — tragišku balsu pareiškė Žozė. — Jinai jį negailestingai lupa!

Tuo metu Herbertas, ėjęs kolonos priešakyje, užgiedojo, o Žozė užtraukė vaišių dainą, skambėjusią daug linksmiau.

Antras skyrius

Sen Fua rubinai

Per dvi dienas jie įveikė sunkų kelią nuo Obrako iki Švento Konkju miesto, perėję Loto slėnį ir siaurą Durdu tarpeklį. Tuos ilgus dvidešimt ljė jie nuėjo tik vieną kartą sustoję nakvynės Espaljone, buvusioje templierių riterių tvirtovėje, kuri dabar buvo kito vienuolių karių ordino rankose — būtent joanitų* iš Jeruzalės. Jie svetingai priėmė išvargusius piligrimus. Atrodė, kad Herbertas Bogatas yra įpykęs, jis nesiklausė nei savo grupės skundų, nei sunkių atodūsių.

Katrinai tos dvi dienos tikrai buvo baisios. Nutrintas kojas nepakenčiamai skaudėjo, bet ji atkakliai nesutiko sėsti ant arklio. Jai atrodė, kad jei nenueis maldininkų kelio kaip varginga piligrimė, Dievas nepasigailės jos. Ji kentėjo dėl Arno, kad Viešpats išgydytų jį ir leistų jai vėl jį pamatyti. Dėl savo laimės ji nedvejodama eitų ir įkaitusiomis anglimis...

Tačiau jei Katrinai nebūtų padėjęs senas riteris joanitas, pagailėjęs mažų nutrintų, kraujuojančių kojyčių, — tai jis pastebėjo tuomet, kai kartu su kitais vienuoliais atsiklaupęs plovė piligrimų kojas, — ji būtų buvusi priversta čia baigti savo kelionę pėsčiomis. Vienuolis karys patepė nutrintas Katrinos kojas taukų, alyvų aliejaus ir vyno alkoholio tepalu, padariusiu stebuklą.

— Tai — prityrusių raitelių receptas, — šypsodamasis pasakė jis. — Jauni mūsų ordino riteriai, kurių šlaunys ir sėdmenys dar švelnūs ir jie nepratę ilgai joti, dažnai vartoja šį tepalą.

Jis davė Katrinai truputį tepalo. Kai pasirodė mažas kaimelis ir didžiulis abatijos pastatas, Katrina buvo beveik visiškai išsekusi. Be to, reikėjo kopti stačiu siauro Ušė slėnio šlaitu. Ji beveik nieko nebematydama žvelgė į nuostabią baziliką, priešais kurią suklaupė jos bendrakeleiviai.

---

* Joanitai, arba hospitaljerai, — seniausias religinis riterių ordinas. Įkurtas apie 1080 metus Jeruzalėje. XI—XII amžių sandūroje buvo pavadintas Jeruzalės švento Jono ordino riteriais. 1530 metais ordino rezidencija buvo perkelta į Maltos salą, ir ordinas pavadintas Maltos ordinu.

— Jūsų jėgos visai išseko, — pasakė Ermengarda. — Nesumanykite eiti su visais į abatiją, kuri ir taip jau perpildyta. Čia, atrodo, yra puikūs nakvynės namai, ir aš ketinu ten apsistoti.

Iš pradžių Katrina dvejojo būgštaudama dygių Herberto pastabų, tačiau piligrimų vadas tik gūžtelėjo pečiais.

— Likite kur norite. Abatija prisikimšusi žmonių, ir nesu įsitikinęs, kad visus jus įstengsiu apnakvindinti. Kiekvienas turės pasirūpinti savimi. Taigi darykite kaip norite. Tačiau neužmirškite mišių ir procesijos po jų, taip pat pamaldų.

— Kada toliau keliausime? — susirūpinusi paklausė Katrina.

— Ne anksčiau kaip poryt. Jūs, mano seserie, atrodo, nesuprantate, kad čia visiems tikintiesiems yra viena iš švenčiausių vietų ir kad čia reikia dieną pasimelsti!

Tai pasakęs, jis nusilenkė, nusisuko ir nuėjo prie abatijos vartų, nekreipdamas dėmesio į Katrinos prieštaravimus. Nors po ilgos kelionės ir buvo pavargusi, ji su džiaugsmu vėl leistųsi į tą sunkią kelionę, tik trumpai sustodama tame kelyje, kurį nuėjo jos mylimas vyras. Jai atrodė, kad čia praleisti dieną yra tuščias laiko švaistymas, net jei to reikėjo jėgoms atgauti.

— Kiek laiko prarasime, — nepatenkinta sumurmėjo Katrina duodama ranką Ermengardai, kuri savo moterų padedama, šiaip ne taip nusėdo nuo arklio. Ponią Šatovilen ilga kelionė taip pat išvargino. Jai maudė visą kūną, rankos ir kojos ilgai sėdėjus balne nutirpo, tačiau ji neprarado optimizmo.

— Prisiekiu, kad žinau, apie ką galvojate, mano brangioji, — linksmai pasakė Ermengarda Katrinai, kai jos ėjo į viešbutį.

— Apie ką gi?

— Jūs kažin ką atiduotumėte, kad galėtumėte rytoj rytą sėsti ant gero arklio, palikti visus tuos “Tėve mūsų” murmėtojus ir kaip vėjas skrieti į miestą, kuriame, kaip tikitės, jūsų laukia.

Katrina to neneigė, tačiau tik nuvargusi šyptelėjo.

— Tai tiesa! Šios kelionės lėtumas mane žudo. Pamanykite, mes dar esame taip arti Monsalvi, kad man tereikėtų trumpam palikti jus ir apkabinčiau savo sūnų. Tačiau aš ryžausi šiai maldininkų kelionei ir turiu nueiti

kelią kaip piligrimė, nenoriu apgaudinėti Dievo. Jei paaiškės, kad turiu ieškoti Arno kitoje vietoje, eisiu su savo bendrakeleiviais iki šio kelio galo. Ir, be to, kuo daugiau žmonių, tuo geriau. Kelias pavojingas, aplinkui pilna banditų. Su jūsų moterimis ir šauliais mes esame tik septyniese. Ir nežinia, ar ir toliau mūsų bus tiek — matau, kad vienas iš jūsų žmonių jau pabėgo.

Tikrai taip buvo. Kai rytui išaušus jie paliko Espaljoną, Ermengardos palydoje tebuvo trys žmonės, vienas buvo dingęs. Tačiau, Katrinos nuostabai, pagyvenusi dama nesisielojo.

— Burgundai nemėgsta keliauti, — pasakė ji gūžtelėjusi pečiais. — Ir mintis patekti į Ispaniją Solžeonui neatrodė labai viliojanti. Jis nutarė verčiau grįžti namo.

Ši netikėta filosofinė pastaba suintrigavo Katriną. Ji pažinojo Ermengardą ir žinojo, kokia ji griežta savo tarnams. Nejaugi ši apkūni pagyvenusi dama taip pasikeitė?

Sen Fua nakvynės namuose ponia de Šatovilen buvo priimta su jos padėties žmogui derama pagarba. Ermengarda sugebėdavo priversti žmones kuo geriausiai aptarnauti ją. Nors nakvynės namai buvo perpildyti, jai tučtuojau davė du kambarius: vieną — jai ir Katrinai, kitą — moterims ir Žiletei de Vošel, kurią ji ėmėsi globoti.

Keliauninkai greitomis ir visiškoje tyloje prarijo savo vakarienę. Jie visi buvo labai nuvargę, ir Ermengarda, vos įėjusi į kambarį, tučtuojau atsigulė ir beregint užmigo. Katrina truputį pastovėjo prie lango nedidelės aikštės pusėje: ant širdies buvo per daug sunku, kad galėtų užmigti. Be to, jie nesirengė rytoj iš čia išvykti, ir ji galės išsimiegoti. Stovėdama prie lango, Katrina stebėjo puikų spalvingą spektaklį. Kaip tokiuose miestuose neretai būna, akrobatų ir fokusininkų trupė įsitaisė priešais bažnyčios portiką ir rodė vaidinimą kaimiečių ir maldininkų, priverstų praleisti naktį po atviru dangumi, miniai. Tarp artistų buvo ir muzikantų, kurie griežė smuiku, skambino liutnia, arfa ir pūtė fleitą. Liesas vaikinas geltonos ir žalios spalvų kostiumu žongliravo degančiais deglais; prie kolonos sėdėjo pasakotojas, apsirengęs margais skarmalais, ir, pakėlęs į viršų pirštą, kažką gyvai pasakojo jį apsupusiems merginoms ir vaikinams; truputį toliau,

priešais aukštą mūrinį bažnyčios fasadą su didinga Kristaus statula šoko basa trapi mergina raudona suknele.

Deglų šviesa pagyvino akmenines bažnyčios fasado figūras, vaizduojančias paskutiniojo teismo sceną. Paauksuotos ir padažytos, tos figūros atmintyje atgaivino Evangelijos paveikslėlius: išrinktieji buvo pasirengę vykti į rojų, o prakeiktieji agonijos iškreiptais veidais kankinosi pragare tarp inkščiančių velnių.

Ta scena labai sujaudino Katriną: ji suprato, kad šiuo keliu nuėjo Arno ir nelaimingasis Gotjė. Ji įsivaizdavo, kaip riteris su juoda kauke ir liesas jo palydovas, o paskui didžiulis šviesiaplaukis normandas nusėdo nuo arklio prie šio gražaus portiko, greitai dingo minioje, o paskui paliko miestą ir toliau keliavo naktį spindint žvaigždėms...

Katrinai tereikėjo užsimerkti, kad kaip gyvus įsivaizduotų raupsuotąjį ir šiaurės miškų sūnų. Kur jie dabar? Kas jiems nutiko ir kur ji ras jų pėdsakus? Katrina nenorėjo pripažinti, kad ji galbūt amžiams neteko Arno, ji nenorėjo tikėti ir Gotjė mirtimi. Tas milžinas nenugalimas, mirtis negali užklupti jo gyvenimo aušroje, pačiame jėgų žydėjime. Ji negali jo užklupti dar daugybę metų, kol pikta jos tarnaitė senatvė nepalauš tvirto kūno.

Staiga Katrinos mintys buvo nutrauktos. Dar anksčiau ji pastebėjo Herbertą Bogatą žiūrintį, kaip apačioje linksminasi minia. Dabar jis priėjo prie šokėjos raudona suknele. Sunkiai alsuodama, mergina atidavė tambūriną kažkam minioje, ir tuomet Bogatas šiurkščiai sugriebė ją. Visa tai vyko truputį toliau, tačiau Katrina iš gestų lengvai suprato jų pokalbį. Herbertas parodė merginos ryškios suknelės iškirptę, paskui — didelę Kristaus statulą bažnyčios fasade, ir buvo aišku, ką jis sako. Jis merginai priekaištavo už tai, kad ji šoko priešais bažnyčią ir vilkėjo, jo manymu, nekuklią suknelę. Atrodė, aukšta juoda figūra, iškilusi virš merginos, išgąsdino ją, ir ji, tarsi gindamasi nuo smūgio, pakėlė ranką.

Tačiau Katrina sunerimo. Puritoniškas Bogato uolumas nepatiko jauniems valstiečiams, klausiusiems pasakotojo. Jie nemanė, kad nepadoru šokti priešais bažnyčią, ir nutarė apginti merginą. Vienas iš jų, stuomeningas vaikinas, iš figūros panašus į Gotjė, sugriebė Herbertą už apykaklės,

kiti trys grėsmingai apsupo jį, o šokėja spigiu balsu ėmė jį įžeidinėti... Susirinko minia. Dar minutė, ir įvyks nelaimė...

Katrina negalėjo paaiškinti, kodėl puolė gelbėti Bogato... Šis žmogus jai atrodė žiaurus ir negailestingas, ji nejautė jam simpatijos. Galbūt ji taip pasielgė dėl to, kad jis jai buvo reikalingas, kad nuvestų į Galisiją... Šiaip ar taip, Katrina išbėgo iš kambario į kiemą, kur Ermengardos žmonės baigė gerti vyną prieš eidami ilsėtis, ir šūktelėjo seržantui:

— Greičiau! Padėkite maldininkui! Minia tuoj sudraskys jį į gabalėlius!

Stvėrę ginklus, kareiviai išbėgo į gatvę. Katrina pasileido paskui juos, nesuprasdama kodėl, — juk jiems jos pagalba nereikalinga. Galbūt jai tiesiog norėjosi pamatyti, kaip elgsis Bogatas. Vaidas labai greitai baigėsi. Trijų burgundų pečiai buvo platūs, o kumščiai — dideli. Tai buvo kariai su blizgančiais ginklais, užsigrūdinę daugelio metų mūšiuose. Minia priešais juos prasiskyrė kaip jūra prieš laivą, ir Katrina atsidūrė greta Herberto prie abatijos portiko. Minia dar triukšmavo, bet jau traukėsi kaip piktas šuo, išsigandęs lazdos. Pamažu žmonės išsiskirstė, o kai kurie grįžo prie menestrelių, toliau rodžiusių savo vaidinimą.

— Jūs dabar saugus, mesire, — tarė seržantas Bero Herbertui. — Geriau eikite miegoti, ir tegul vargšai žmonės linksminasi, jie nedaro nieko blogo. — Paskui jis atsigręžė į Katriną: — Ponia, mes padarėme, ko prašėte. Ar palydėti jus į viešbutį?

— Grįžkite be manęs, — atsakė Katrina. — Aš nenoriu miegoti.

— Jei neapsirinku, už šią pagalbą turiu jums dėkoti, — sausai tarė Bogatas, kai kareiviai nuėjo. — Bet ar aš jos prašiau?

— Jūs tam per daug išdidus. Priešingai, jūs mielai būtumėte leidęs nužudyti jus. Tačiau mačiau: jūs patekote į keblią padėtį, ir pamaniau...

— Kai moteris ką nors mano... — Bogatas taip niekinamai atsiduso, kad Katrina vos nepratrūko iš pykčio. Tas žmogus ne tik pasipūtęs, bet ir kupinas neapykantos. Ji nedvejodama jam tai pasakė.

— Aš pripažįstu, kad moterys dažnai padaro kvailystę, ypač tada, kai gelbsti tokius žymius mąstytojus kaip jūs. Ką gi, mesire, apgailestauju ir prašau dovanoti man. Geriau būčiau ramiai sėdėjusi prie lango ir žiūrėjusi,

kaip jie jus karia ant abatijos vartų. Jūs dėl tikėjimo būtumėte miręs kaip kankinys, o aš būčiau sukalbėjusi maldą už jūsų kilniąją sielą ir nuėjusi miegoti. Tačiau, deja, buvo kitaip. Labanakt, mesire Herbertai!

Ji norėjo eiti, bet jis sulaikė ją. Katrinos sarkazmas, atrodė, nustebino jį, ir kai ji atsigręžė, jo veide nebesimatė pykčio.

— Atleiskite man, ponia Katrina, — pasakė jis dusliu balsu. — Tai tiesa: jei jūs nebūtumėte manęs išgelbėjusi, tie žmonės būtų atėmę man gyvybę. Tačiau, — pridūrė jis ir jo balse vėl jautėsi susierzinimas, — man sunku dėkoti moteriai, ypač dėl to, kad gyvenimas man yra tapęs nepakeliama našta. Jei nebijočiau Dievo, jau seniai būčiau nusižudęs!

— Padaryti tai kitų rankomis — gudrybė, kuria neapgautumėte Dievo. Tuomet būtumėte dar didesnis nusidėjėlis, nes prisidėtų dar viena nuodėmė: nekaltus žmones priverstumėte padaryti nusikaltimą. O dėl jūsų dėkingumo — nemanykite, kad turite dėkoti. Dėl kiekvieno būčiau taip pasielgusi.

Herbertas neatsakė, bet kai Katrina pasuko viešbučio link, jis nuėjo paskui ją. Staiga Katrinai pasirodė, kad jis nenori jos palikti, ir ji negalėjo suprasti jo. Paskui, kadangi jis tylėjo, ji prabilo:

— Jūs nekenčiate moterų, ar ne?

— Iš visos širdies... Jos — bedugnė, kurioje vyrai amžinai prapuola.

— Iš kur tokia neapykanta? Ką jos jums padarė? Argi jūs neturėjote motinos?

— Iš visų mano pažintų moterų ji vienintelė buvo tyra moteris. Visos kitos — apgavikės, nešvarios ir pasileidusios.

Katrina galėjo pasijusti įžeista dėl tokio rūstaus nuosprendžio, bet ji nieko nejautė, išskyrus gailestį, nes matė, kad Herbertas neapykanta slepia kančią.

— Jūs visada jų nekentėte? — paklausė ji. — Ar...

Jis neleido jai baigti sakinio.

— Ar nekenčiu dėl to, kad kažkada per daug mylėjau? Taip, matyt, jūs teisi. Prakeikta moters trauka! Moteris yra labai sena mano priešė, nekenčiu jos!

Ant krautuvėlės, prekiavusios šventųjų atvaizdais, prekystalio pastatytos žvakės sekundę apšvietė aukštojo piligrimo veidą ir rankas. Jo veidą perkreipė aistra, rankos drebėjo. Norėdama jam paprieštarauti, Katrina sustojo.

— Pažvelkite į mane, — tarė ji, — ir pasakykite, ar tikrai manote, kad esu nešvari, pasileidusi ir apgavikė?

Ji stovėjo nejudėdama, atsukusi į jį savo švelnų veidą, apgaubtą auksinių plaukų, kuriuos dieną slėpė tamsus gobtuvas. Sunkios garbanos supo jos galvą. Atrodė, kad ant Katrinos galvos uždėta karūna. Dukart paaukota karūna. Šyptelėjusi ji pažvelgė į savo palydovą, kuris išbalo kaip šmėkla. Atrodė, jis virto akmenine statula, kurioje tik akys liepsnojo.

— Atsakykite, mesire Herbertai!

Užuot atsakęs, jis išgąstingai mostelėjo ranka kaip žmogus, norintis nuvyti šėtonišką reginį, ir atšoko atgal, į abatijos sienos šešėlį.

— Jūs tokia graži, kad galite būti tik demonas, atsiųstas gundyti mane! Bet jums tai nepavyks, girdite? Nepavyks! Dink, šėtone!

Jis norėjo bėgti. Atrodė, kad jį apėmė tikras siaubas. Katrina suprato, kad niekada nesugebės šio žmogaus atvesti į protą: liga įsismelkė į jo sielos gelmes. Ji gūžtelėjo pečiais, šypsena dingo iš jos veido.

— Nekalbėkite nesąmonių, — pasakė ji nuvargusi. — Manyje nėra nieko šėtoniško. Jūs ieškote dvasios ramybės, o aš — kai ko kito... Bet to, ko aš ieškau, nei jūs, nei joks kitas vyras negali man duoti! Tai gali padaryti vienintelis žmogus.

Herbertas nesusilaikė nepaklausęs:

— Kas tas vyras?

— Nemanau, kad tai turėtų jums rūpėti, mesire Herbertai, — pasakė atsidususi Katrina. — Sudie.

Ji nuėjo į viešbutį, ir dabar jis nebemėgino jos sulaikyti. Naktis buvo rami, ir dienos garsai mažame miestelyje vienas po kito nutilo. Kažkur nuskambėjo varpas. Pasigirdo šuns lojimas.

Dabar Katrina jautėsi pavargusi ir prislėgta. Ji tikėjosi pagerinti savo santykius su Herbertu, tačiau dabar suprato, kad to niekada nebus. Šis

žmogus saugojo paslaptį, kurios jai nepavyko sužinoti. Ir visos jos pastangos įsismelkti į jo sielą buvo bergždžios.

Kita diena Katrinai atrodė be galo ilga. Ji gydė nutrintas kojas; be to, drauge su maldininkais ėjo į visas pamaldas, tačiau kad galėtų ramiai melstis, jai reikėjo susitvardyti. Ji klaupdavosi ir žiūrėdavo į virpulį keliančią paauksuotą šventosios statulą, apgaubtą smilkalų kvapo ir taip tankiai papuoštą spindinčiais brangakmeniais, tarsi tai būtų buvusios gėlės pavasario pievoje. Tai buvo keista, bauginanti figūra neperprantamu veidu ir šaltomis akimis, panaši į fantastinį reginį. Žiūrėdama į ją, Katrina jautė siaubą: ji negalėjo įsivaizduoti, kad ši šventoji — tai trylikametė mergaitė, nukankinta dėl tikėjimo. Katrinai ji buvo panaši į grėsmingą stabą su nejudriomis, plačiai atmerktomis akimis, kurių žvilgsnis slėgė. Buvo tikima, kad ši šventoji išlaisvina kalinius, todėl už statulos stūksojo grandinių, geležinių pančių, antrankių krūva — taip žmonės išreiškė jai dėkingumą. Katrina duso niūrioje bažnyčioje tarp nuoširdžiai besimeldžiančių tikinčiųjų. Ji buvo aistringos meilės kalinė ir jokia šventoji negalėjo jos išvaduoti. Nuolat tai atsiklaupiant, tai atsistojant jai ėmė skaudėti kojas, ir ji prisiminė, kaip melsdavosi su savo seserimi Loiza Dižono Dievo Motinos katedroje. Ji atsistojo, apsigręžė ir sutiko įdėmų Herberto Bogato žvilgsnį. Jis tučtuojau nukreipė akis, bet ji spėjo pastebėti jo akyse keistą tūžmingumą ir kartu baimę, kaip ir anksčiau. Katrina nuvargusi atsiduso.

— Jūs neturite ant jo pykti, — sušnabždėjo jai Žiletė. — Herbertas — nelaimingas žmogus.

— Iš kur žinote?

— Aš nežinau, bet jaučiu tai... Jis baisiai kenčia, todėl yra toks nepakantus.

Po ilgų pamaldų turėjo įvykti bažnytinė procesija — statulą turėjo nešti per miestą, o paskui — per sausros nusiaubtas apylinkes, tačiau Katrina negalėjo prisiversti dalyvauti joje.

Ji grįžo į viešbutį. Ermengarda dar gulėjo lovoje. Apkūnioji moteris sutiko ją su šypsena.

— Katrina, ar jums dar neįgrįso maldininkai? Kada tapsite protinga ir pasinaudosite mano patarimu ir mano arkliu? Jūs tikrai norite eiti pėsčia su jais? Juk mes galėtume keliauti daug greičiau!

Katrina sučiaupė lūpas ir pašnairavo į savo draugę, kuri tuo metu vilkosi chalatą.

— Nebūkite įkyri, Ermengarda. Aš jau jums sakiau, jog kelias pavojingas ir geriau keliauti su didele grupe, kad išvengtume susitikimo su banditais.

Pagyvenusi dama pasiraąžė ir plačiai nusižiovavusi atsiduso.

— O aš manau, kad puikūs greiti arkliai geriau padės pasprukti nuo banditų negu skaudamos kojos. Ir, be to, įspėju, kad jei mes ir toliau judėsime taip lėtai, tai jūs išprotėsite... ir aš taip pat!

Širdies gilumoje Katrina sutiko su Ermengarda, bet nenorėjo prisipažinti. Ji buvo įsitikinusi, kad jei nenueis viso kelio kartu su maldininkais, Dievas jai nedovanos ir nubaus — ji neras Arno. Tačiau ponia Šatovilen iš savo draugės gražaus išraiškingo veidelio viską suprato. Ji suniurzgėjo:

— Katrina, Dievas yra dosnesnis negu jūs manote, nelaikykite jo godžiu verteiva, kuris tik ir suka galvą, kaip gauti pelno. Viešpats gailestingas!

— Aš tuo tikiu, Ermengarda, tačiau toliau keliausime kartu su visais!

Ji kalbėjo ryžtingu tonu, neleidžiančiu prieštarauti. Ermengarda suprato, ir jos atsakymas buvo tik nepasitenkinimo atodūsis.

Procesija aplink Sen Fua vis dėlto davė naudos, nes išaušus, kai maldininkai iškeliavo iš Konkju skambant bažnytinėms giesmėms, lietus pylė kaip iš kibiro.

Katrina vėl ėjo tarp Žozė Ralaro ir Koleno dez Epinė. Ji narsiai žingsniavo nesižvalgydama į Ermengardą ir jos palydovus, jojusius gale. Grafienei kažkaip pasisekė per paskutinį sustojimą gauti naujų arklių, ir dabar vienu jojo jos kambarinė, o kitas ėjo šalia seržanto Bero, kuris laikė jį už pavadžio. Katrina buvo įsitikinusi, kad arklys skirtas jai, bet stengėsi apie tai negalvoti.

Kelias stačiai kilo į kalną Loto slėnio ir Fežako link. Lietus trukdė keliauninkams. Iš pradžių buvęs malonus ir šiltas, netrukus jis ėmė skau-

džiai čaižyti veidus, o šiurkštūs maldininkų rūbai sušlapo ir pasunkėjo. Dėl to Katrinos širdį užgulė slogutis.

Kai maldininkai įkopė į kalno viršūnę, apačioje pasigirdo riksmai:

— Sustokite... sustokite, dėl Dievo meilės!

Herbertas atsigręžė, paskui atsigręžė ir kiti. Apačioje jie pamatė tris uždususius vienuolius, bėgančius iš paskutiniųjų jėgų. Jie klupinėjo ant akmenų, kabinosi į viržius, garsiai šaukė ir smarkiai mojavo rankomis.

— Kas atsitiko? — susierzinęs tarė Kolenas. — Gal mes ką nors užmiršome arba gal šventieji tėvai nori prie mūsų prisidėti?

— Tai mane nustebintų, — pasakė Žozė Ralaras, kuris susiraukęs žiūrėjo, kaip jie artinasi. — Jie neturi nei lazdų, nei mantos.

— Tikriausiai nori, kad mes paminėtume juos savo maldose prie apaštalo kapo, — pamaldžiai tarė Kolenas.

Tačiau jo draugas taip tūžmingai pažvelgė į jį, kad jis nebedrįso išsižioti. Herbertas Bogatas nuskubėjo žemyn, kad pasitiktų atvykėlius. Jis su jais susitiko netoli Katrinos, ir ji girdėjo jų pokalbį. Nors vienuoliai ir buvo uždusę, tačiau jų riksmai galėjo sudrebinti uolas.

— Mus apvogė! Pavogti penki dideli rubinai iš šventosios Fua rūbo!

Pasigirdo pasipiktinimo šūksniai, tačiau Herbertas netikėtai šiurkščiai atkirto:

— Tai bjaurus poelgis, tačiau nesuprantu, kodėl jūs bėgote mums pranešti šios naujienos. Tikiu, nemanote, kad įtariamasis yra tarp mūsų. Jūs — šventi žmonės, bet ir mes — Viešpaties maldininkai!

Aukščiausias vienuolis nusišluostė rausvą veidą, kuriame matėsi sumišimas, ir bejėgiškai skėstelėjo rankomis.

— Juoda velnio avis kartais gali įsimaišyti ir tarp geriausių iš mūsų. Jei tu prisidėjai prie maldininkų, tai dar nereiškia, kad esi geras žmogus. Pasitaikė...

— Vakar... ar tuomet, kai įvyko vagystė, mes buvome ne vieninteliai maldininkai Konkju. Mane žavi krikščioniška jūsų gailiaširdystė: jūs kaltinate vargšus piligrimus, o ne juokdarių gaują, kuri vakar vakare maivėsi priešais jūsų bažnyčią.

Katrina vos nenusišypsojo. Matyt, vakarykštis įvykis padarė Herbertui stiprų įspūdį. Tačiau vienuolis atrodė dar nelaimingesnis.

— Kaip jūs tikriausiai žinote, jie paliko miestą vakar rytą, ir kai vakar statulą nešė procesijoje, visi akmenys buvo vietoje.

— Jūs tuo įsitikinęs?

— Man ir dar dviem čia esantiems broliams ponas abatas buvo davęs užduotį apžiūrėti statulą prieš pastatant ją vėl į nišą. Galiu garantuoti, kad visi brangakmeniai buvo vietoje... O šįryt penki dideli rubinai dingo... ir jūs buvote vieninteliai keliauninkai, nakvoję mieste!

Stojo tyla. Visi sulaikė kvapą, vienuolio logiško aiškinimo įtikinti. Tačiau Herbertas nenorėjo prisipažinti pralaimėjęs. Katrina negalėjo nesižavėti, kaip narsiai ir atkakliai jis gynė savo mažą grupelę.

— Tai neįrodo, kad mes kalti. Galbūt Konkju ir šventa vieta, tačiau tai vis dėlto miestas, kuriame gyvena žmonės, galintys padaryti nusikaltimą.

— Mes pažįstame savo juodas avis, ir jos nuo šio ryto yra pono abato prižiūrimos. Mano broli... būtų labai lengva įrodyti, kad niekas iš jūsų nepaėmė dingusių brangenybių.

— Ką jūs turite omenyje?

— Mes čia esame tik trise, bet, jei jūs neprieštaraujate, greitai iškratysime jus.

— Taip lyjant? — pasipiktino Herbertas. — Ir jūs kratysite moteris?

— Paskui mus eina dvi seserys. O, štai ir jos! — šūktelėjo vienuolis, kuris, atrodo, galėjo atsakyti į kiekvieną klausimą. — Netoliese yra maža koplytėlė, kur galime užsukti. Prašau jūsų, broli. Nuo to priklauso šventosios Fua ir Viešpaties šlovė!

Pasistiebusi Katrina pastebėjo dvi vienuoles, skubančias taku, tokias pat sušlapusias ir uždususias kaip vienuoliai. Herbertas iš karto nieko neatsakė — jis galvojo, ir jaunoji moteris, nors ir pasipiktinusi šventų relikvijų pavogimu, suprato jį. Ta krata jam buvo atgrasi. Ne tik Katrina buvo nepatenkinta, kad sugaiš laiką, bet ir jis... Po minutės jis apsidairė.

— Ką jūs manote, broliai? Jūs sutinkate tai nemaloniai procedūrai?

— Maldininkai turi būti nuolankūs, — pamokomai pasakė Kolenas. — Nuolankumas atneš naudos, šventasis Jokūbas tai priskirs prie mūsų dorybių.

— Žinoma! — nekantriai šūktelėjo Katrina. — Tačiau paskubėkime. Mes ir taip jau daug laiko sugaišome.

Maldininkai pasuko į nedidelę mūrinę koplytėlę, stovėjusią nuošaliau, ant kalno iškyšos. Iš čia matėsi miestas, bet niekam nesinorėjo juo grožėtis. Kurį laiką jie turėjo stovėti smarkiame lietuje.

— Noriu pasakyti, kad ši kelionė su maldininkais labai įdomi, — ironiškai tarė Ermengarda prijojusi prie Katrinos. — Tie garbingieji vienuoliai mus taip saugo, tarsi būtume juodų avių banda. Tikiuosi, jie nemano, kad jiems leisiu mane iškratyti!

— Jūs turite leisti, mano drauge! Kitaip visi įtars jus, o mano bendrakeleivių nuotaika tokia, kad iš jų galima tikėtis visokių nemalonumų. O!.. koks jūs nevikrus, mano broli!

Ši pastaba buvo skirta Žozė, kuris užkliuvo už akmens ir taip visu kūnu ant jos užvirto, kad abu suklupo.

— Atleiskite, — kaltai atsiprašė paryžietis, — šiame kelyje duobių daugiau negu nuskurdusio vienuolio rūbuose skylių. Tikiuosi, neužgavau jūsų?

Jis padėjo jai atsistoti ir taip apgailestaudamas valė purvą nuo jos suknelės, kad ji negalėjo ant jo supykti.

— Viskas gerai, — pasakė ji šypsodamasi. — Manau, daugiau taip nebus.

Ji nuėjo ir atsisėdo greta Ermengardos po koplytėlės portiku. Vienuolės ką tik įėjo į ją. Buvo nutarta pirmiausia patikrinti moteris, kad seserys galėtų greičiau grįžti į vienuolyną. Tuo tarpu keletas vyrų, tarp jų ir Herbertas, sutiko, kad juos iškratytų lauke. Laimė, beveik nebelijo.

— Čia labai gražu, — tarė Katrina žvelgdama į pilkų, žalių ir žydrų tonų panoramą apačioje.

— Taip, gražu, — pašaipiai pakartojo Ermengarda. — Bet kaip norėčiau, kad tai jau būtų pasilikę toli. Na štai, mano moteris jau patikrino. Dabar mūsų eilė. Padėkite man!

Viena kitai padėdamos, abi draugės įėjo į koplytėlę. Viduje buvo šalta, drėgna ir nemaloniai dvokė pelėsiais. Pagyvenusi moteris drebėjo, nors buvo šiltai apsirengusi.

— Paskubėkite abi! — nesivaržydama paliepė vienuolėms. — Ir nebijokite, aš dar nieko nesuvalgiau, — pridūrė šypsodamasi, kai pamatė nerimą jų veide. Abi vienuolės buvo jaunos ir aiškiai bijojo jos. Tačiau jos iškratė Ermengardą, kuri tuo metu nekantriai trepsėjo koja. Paskui vyresnioji kreipėsi į Katriną.

— Dabar jūs, seserie, — pasakė ji. — Pirmiausia duokite maišelį, kabantį prie diržo!

Katrina tylėdama atsegė odinį maišelį, kuriame saugojo savo rožinį, truputį pinigų, Arno durklą, su kuriuo niekuomet nesiskyrė, ir žiedą su smaragdu, padovanotą karalienės Jolandos. Dabar ji vilkėjo prastus rūbus, todėl negalėjo užsimauti šio puikaus papuošalo, tačiau ji su juo nesiskirdavo, nes vyko į Ispaniją — karalienės gimtinę, kur, pasak Jolandos, žiedas su jos herbu gali praversti.

Vienuolė sudėjo viską ant siauro akmeninio altoriaus. Pamačiusi durklą, priekaištingai pažvelgė į Katriną.

— Keistas daiktas, seserie! Moteriai geriausias ginklas — malda, — tarė ji.

— Tai mano vyro durklas, — sausai paaiškino jaunoji moteris. — Aš visuomet jį nešiojuosi ir žinau, kaip juo gintis nuo banditų!

— Kurie, be abejo, susidomės tuo! — pridūrė vienuolė pirštu bakstelėjusi žiedą. Iš pykčio Katrina išraudo. Užgaulus vienuolės tonas išvedė ją iš kantrybės, ir ji pakėlė balsą.

— Karalienė Jolanda, Anžu hercogienė ir mūsų karalienės motina, man jį davė. Jums tai nepatinka? Aš...

— O, garbingoji ponia, tuo nė kiek neabejoju, — sarkastiškai pasakė kita vienuolė. — Tai labai akivaizdu. Na, o ką apie tai pasakysite?

Katrina apstulbo iš siaubo, kai vienuolė išskleidė nedidelį išpurvintą baltą skudurėlį, kurio ji nebuvo mačiusi. Kaip penki kraujo lašai jame švytėjo garsieji šventosios Fua rubinai...

— Kas tai? — šūktelėjo Katrina. — Aš jų niekada nesu mačiusi. Ermengarda!

— Stebuklas! — pareiškė apkūnioji dama. — Kaip jie čia galėjo patekti? Turbūt...

— Stebuklas ar ne, tačiau mes radome brangakmenius! — suriko vienuolė. — Ir jūs atsakysite už šią vagystę.

Ji stvėrė Katriną už rankos ir ištempė iš koplytėlės šaukdama:

— Broliai! Nebeieškokite! Mes radome rubinus. Ir štai vagilė!

Nuraudusi iš gėdos ir pykčio, smalsių akių stebima, Katrina nustūmė sausą vienuolės ranką.

— Tai netiesa! Aš nieko nepavogiau! Aš nežinau, kaip tie brangakmeniai pateko į mano maišelį! Juos tikriausiai kažkas įkišo!

Ją nutraukė tūžmingi maldininkų šūksniai, ir ji pasibaisėjusi suprato, kad ja netiki. Lietaus, kelionės trukdymo, įtarinėjimų įpykinti, šie žmonės galėjo virsti vilkų gauja. Ją apėmė panika. Ji stovėjo, o grėsmingas ratas aplink ją mažėjo, ir neapykantos apimta vienuolė šaukė, kad ją reikia grąžinti į Konkju, atiduoti abatijos teismui, pakarti...

Tačiau gerosios sesers norams nebuvo lemta išsipildyti, nes prie jos, pasiramsčiuodama ramentais, priėjo Ermengarda, sugriebė ją už rankos ir papurtė kaip slyvą, garsiai šaukdama:

— Liaukitės rėkusi! Ir atsipeikėkite! Aš jūs išprotėjote? Apkaltinti kilmingą moterį vagyste!.. Jūs nežinote, su kuo kalbate?

— Vagilė! — rėkė įniršusi vienuolė. — Patvirkėlė, kuri nešiojasi durklą kartu su kitais pavogtais daiktais! Tas žiedas, kurį, kaip ji sako, jai davė karalienė Jolanda...

Ji nutilo. Ermengarda gražia savo ranka iš visų jėgų trenkė jai per veidą. Penki pirštai ant vienuolės veido paliko raudonus pėdsakus.

— Gal tai tave išmokys būti pagarbiai ir santūriai. mano seserie! — šūktelėjo grafienė pabrėždama žodį "seserie" — Viešpatie, jeigu visuose vienuolynuose gyvena tokios harpijos, tai Dievas turi jaustis labai nejaukiai tarp savo sužadėtinių! — Paskui ji kilstelėjo ranką ir suriko: — Ei, Bero! Čionai! Prie ginklo!

Apstulbusiems maldininkams nespėjus sulaikyti, trys burgundai paragino savo arklius ir prijojo prie koplytėlės, kur stovėjo trys moterys. Bero ramiai išsitraukė savo kardą, kiti įsidėjo strėles į savo didelius lankus. Maldininkai tylėdami stebėjo šį grėsmingą pasirengimą, o Ermengarda plačiai nusišypsojo.

— Pirmas, kuris pajudės, bus paklotas nespėjęs nueiti nė trijų žingsnių, — grėsmingai pasakė ji. Paskui staiga prabilo draugiškiau: — Dabar, kai yra jėgų pusiausvyra, pasikalbėkime.

Nepaisydamas pavojaus, Herbertas Bogatas žengė du žingsnius į priekį. Vienas kareivis įtempė savo lanką, tačiau Ermengarda mostu sulaikė jį. Herbertas kilstelėjo ranką.

— Ar galiu kalbėti?

— Kalbėkite, mesire Bogatai!

— Tai tiesa, kad rubinai buvo rasti tos... tos...

Jis nedrįso ištarti to žodžio. Katrina iš įniršio užsiplieskė.

— O taip! Taip, broli! — suriko ji. — Tačiau Dievo akivaizdoje ir amžinuoju išganymu prisiekiu, kad nežinau, kaip tie brangakmeniai pateko į mano krepšelį!

— Melas! — šaukė vienuolė.

— Mano kantrybė baigiasi, — suniurnėjo Ermengarda. — Nurimk, moterie, arba aš negarantuoju už save! Kalbėkite, mesire Bogatai!

Herbertas išėjo į priekį, bet nenuleido balso.

— Viena vertus, yra įrodymas... rubinai rasti jos krepšelyje. Kita vertus, tik šios moters žodis...

— Broli, — nutraukė jį Ermengarda, — jei taip kalbėsite apie ponią Katriną, aš nupjausiu jums liežuvį. Ar galiu sužinoti jūsų ketinimus?

Herbertas nenukreipė griežto žvilgsnio. Jis su panieka pažvelgė į Katriną, paskui kreipėsi į savo bendrakeleivius:

— Išmintingiausia... atiduoti.. ponią Katriną šventiesiems vienuoliams, kad jie nuvestų ją atgal į Konkju, kur jos likimą nulems vienuolyno vyresnysis.

— Kur ją sudraskys minia, nespėjus nueiti iki abatijos? Ne, mesire, ji negrįš į Konkju. Galbūt jums nepakanka jos žodžio, bet man gana, nes aš

ją gerai pažįstu. Dabar įdėmiai klausykitės manęs: puiku, kad radote savo rubinus! Pasiimkite juos ir atiduokite savo šventajai... O kartu ir tai — už rūpesčius... — Tai tarusi, ji numetė sunkų maišelį arčiausiai stovėjusiam vienuoliui, kuris jį sugavo. — O ponią Katriną ir mane paleisite!

— Arba? — greitai paklausė Herbertas.

— Arba, — ramiai atsakė Ermengarda, — mes kausimės!

— Jūsų mažai!

— Galbūt, bet mes ginkluoti ir narsūs! Kiekvienas mano žmogus atstoja dešimt. Taigi, manau, jėgos beveik lygios. Gal jūs turite šiokią tokią persvarą, bet nemanau. Šiaip ar taip, mūsų mirtis jums brangiai atsieis. Nedaug jūsų liks gyvų, kad galėtų eiti į Kompostelą. O dabar, Katrina, paprašyk šią gerąją seserį grąžinti tai, kas tau priklauso.

— Jokiu būdu! — suriko vienuolė, tvirtai nusprendusi nepasiduoti. — Šis žiedas taip pat vogtas. Ir jį reikia atiduoti abatijai.

Nekantriai atsidususi, grafienė išplėšė krepšelį iš jos rankų, įsitikino, kad ten viskas yra, ir tylėdama atidavė jį Katrinai. Paskui sušuko vienai iš savo moterų:

— Amiele! Arklius! Vieną palikite poniai Žiletei de Vošel.

Tačiau Žiletė ryžtingai žengė į priekį ir atsistojo greta Katrinos.

— Aš vyksiu su jumis. Tikiu, kad ponia Katrina nekalta. Nusikaltėlis negali būti toks geras kaip ji!

— Aš taip pat ja tikiu! — sušuko Margo. — Ir taip pat noriu keliauti su jumis. Be to, esu reikalinga poniai Žiletei.

Ermengarda nusijuokė.

— Saugokitės, mesire Bogatai, netrukus liksite vienas!

— Tai nustebins mane. Šie gerieji žmonės nenori toliau keliauti kartu su vagyste įtariama moterimi, kuri gali mums užtraukti Viešpaties prakeikimą. Eikite... kadangi negalima teisingai nubausti nusikaltėlės nepraliejus nekalto kraujo. Mes jūsų nelaikome!

Jis stovėjo žiūrėdamas į susiglaudusius piligrimus, kurie vengė Katrinos žvilgsnio. Kai kurie iš jų žegnojosi... Katrina norėjo šaukti iš įtūžio. Kai pažvelgė į tiesų tamsiais rūbais vilkintį Herbertą, iš krūtinės vos

neišsiveržė nevilties riksmas. Kaip įkaitinta geležis ją degino gėda. Ermengarda jai liepė sėsti ant laisvo arklio, bet ji sušuko:

— Kaip aš galiu nujoti neįrodžiusi savo nekaltumo?

— Jei turėtumėte nors menkiausią galimybę tai padaryti, aš patarčiau jums grįžti į Konkju, — atsakė Ermengarda, — tačiau šie žmonės neduos jums laiko. Jie fanatikai. O jūs, mano vaike, neužmirškite, kad žmogui, pavarde Monsalvi, neturi rūpėti tokių žmonių nuomonė. Nagi, greičiau į balną!

Truputį nuraminta senosios damos balse pasigirdusios panikos maldininkams, tokios pat kaip ir Herbertui, Katrina padėjo koją ant Bero rankos ir sėdo į balną... Minia prasiskyrė priešais mažą būrelį, kuriame buvo ir Žiletė su Margo, sėdinčia ant arklio už Žiletės ir vaikiškai džiūgaujančia... Maldininkų veiduose matėsi baimė ir nepritarimas, dėl to grafienė tik nekantriai gūžtelėjo pečiais. Jodama pro Herbertą Bogatą, Katrina sulaikė savo arklį ir garsiai pasakė:

— Mesire Bogatai, jūs mane pasmerkėte nė neišklausęs. Jūs kaltu laikote jau tą, kuris įtariamas. Jūs taip suprantate teisingumą? Ir kai aš savo amžinuoju išganymu prisiekiau, kad neėmiau tų brangenybių, argi negalėjote manimi patikėti? Kiekvienas gali patvirtinti, kad aš į viešbutį grįžau prieš prasidedant procesijai ir iš jo išėjau...

— Kodėl gaištate laiką šnekoms su tuo žmogumi? Jis užsispyręs kaip asilas, — nekantriai sušuko Ermengarda.

Herbertas pažvelgė į jaunąją moterį ir sumurmėjo:

— Galbūt esate bendrininkė. Bet jei esate nekalta, nors tai sunku įsivaizduoti, tai laimingai keliaukite. O aš...

— O jūs džiaugiatės gavęs progą atsikratyti manęs, ar ne?

— Taip, — sąžiningai prisipažino jis, — džiaugiuosi. Nė vienas vyras šalia jūsų negali ramiai galvoti apie savo sielos išganymą. Jūs — pavojinga moteris. Gerai, kad paliekate mus.

Katrina karčiai nusijuokė.

— Ačiū už komplimentą. Keliaukite toliau su savo maldininkais, mesire Bogatai, tačiau atsiminkite, kad pavojus, apie kurį kalbate, visuo-

met tykos jūsų, kol savyje nerasite pakankamai dvasinių jėgų jam pasipriešinti. Man atrodo, mes dar susitiksime... galbūt net Komposteloje!

Herbertas nieko neatsakė, tačiau taip skubiai ir taip nuoširdžiai išsigandęs persižegnojo, kad Katrina vos nenusijuokė. Ermengarda paėmė Katrinos arklį už apynasrio:

— Gana, brangioji. Jojame!

Katrina pakluso savo draugei. Paėmusi pavadį, paleido arklį šuoliuoti plynaukšte Loto slėnio link. Lietus vėl ėmė lynoti, bet nesmarkiai, tarsi atsiprašydamas, ir netrukdė joti.

Katrina į šią nykią vietovę žiūrėjo beveik susižavėjusi. Jai norėjosi paraginti arklį ir lėkti šuoliais, vėl pajusti lenktynių su vėju džiaugsmą... Tačiau dėl Ermengardos ir jos lūžusios kojos ji negalėjo to daryti, todėl turėjo ramiai joti.

Už raitelių nugarų pasigirdo pietų vėjo atnešta giesmė:

Marija, dangaus žvaigžde,
Ryškesne už saulę,
Vesk mus per slėnius,
Vesk mus: Ave, Marija...

Katrina keliais spūstelėjo savo arklį. Jai pasirodė, kad šia giesme piligrimai išsižada jos, o galbūt jie nori apsiginti nuo jos užtraukto prakeikimo, kad taip karštai prašo Dievo Motinos pagalbos?

Pamažu giesmė nutilo, ir pagaliau nebesigirdėjo nė garso. Ermengarda prijojo prie Katrinos, ir dabar abi moterys tylėdamos jojo greta. Katrina, tylomis galvojusi apie savo pažeminimą, staiga savo draugės veide pastebėjo plačią šypseną. Ji suprato, kad Ermengarda mėgaujasi triumfu, ir piktai sušuko:

— Manau, dabar jūs laiminga? Juk darau taip, kaip jūs norėjote, ir beveik tikiu, kad tai jūs įkišote tuos brangakmenius į mano krepšelį!

Draugės šiurkštumas neįžeidė grafienės. Ji tik pasakė:

— Jei būčiau pakankamai protinga ir turėčiau lakią vaizduotę, žinoma, ką nors panašaus būčiau padariusi. Na, Katrina, liaukitės pykusi. Dabar į Ispaniją pateksite dukart greičiau, ir Dievas ant jūsų nepyks, nes tai — ne jūsų kaltė. Ir nuo pavojų, manau, galėsite apsiginti. Žiūrėkite... dangus

giedrijasi. Debesys slenka iš horizonto. Ar jums neatrodo, kad tai — geras ženklas?

Nors ir susierzinusi, Katrina negalėjo nenusišypsoti.

— Turėčiau atsiminti, brangioji Ermengarda, kad jūs visuomet sugebate priversti dangų jums padėti... arba bent priverčiate visus tuo patikėti. Tačiau labai norėčiau sužinoti, kaip tie prakeikti rubinai pateko į mano krepšelį ir kas juos pavogė.

Atsakymo į šį klausimą Katrina sulaukė tą patį vakarą. Ji su savo bendrakeleiviais atvyko į Fižaką, kur gavo kambarius didžiausiame miesto viešbutyje, priešais magistrato teismą ir seną "Chostelo de la Monedos" prieglaudą. Katrina ir Ermengarda buvo labiau pavargusios nuo ryto įvykių negu nuo dienos žygio, kuris nebuvo labai sunkus. Jos leido savo moterims eiti į bažnyčią, į vakarines pamaldas, o pačios susėdo viešbučio kieme po didžiuliu platanu ir gėrėjosi nuostabiu saulėlydžiu. Netikėtai atsiradęs žmogus suklupo ant kelių priešais Katriną ir ėmė maldauti atleidimo.

— Aš pavogiau rubinus, — pasakė Žozė Ralaras aiškiai, bet nelabai garsiai, nes kieme bėginėjo tarnai su baltinių pintinėmis. — Ir aš įkišau juos į jūsų krepšelį, kai tyčia suklupau ir kartu su jumis pargriuvau ant kelio. Aš atėjau prašyti atleisti man.

Katrina buvo tokia apstulbusi, kad negalėjo ištarti nė žodžio ir nustebusi žiūrėjo į pavargusį, apdulkėjusį jaunuolį, nuolankiai klūpantį prie jos kojų. Tuo tarpu Ermengarda nežmoniškomis pastangomis mėgino pasikelti nuo suolo, ant kurio sėdėjo, ir pasiekti savo ramentus. Neįstengusi to padaryti, ji sugriaudėjo:

— Ir jūs ramiai ateinate ir sakote mums tai... nė neparaudęs iš gėdos? Na, mano branguti, aš tučtuojau atiduosiu jus teismui, jis suras jums virvę. Tai negirdėta!

Tačiau Katrina sulaikė ją, uždėjusi ranką ant peties. Savo aksominėmis akimis ji įdėmiai pažiūrėjo į keistas žalsvas vyro akis ir į jo veidą, kuriame keistai derinosi šiurkštumas ir subtilumas.

— Palaukite. Aš noriu, kad jis pirma atsakytų į du klausimus.

— Klauskite, — tarė Žozė, — aš atsakysiu.

— Pirmiausia — kodėl jūs tai padarėte?

— Pavogiau rubinus? Ponia, — pasakė jis gūžtelėjęs pečiais, — turiu viską jums papasakoti. Vienintelė priežastis, dėl kurios išvykau į Galisiją, buvo noras atsidurti kuo toliau nuo sargybinių, kurie Paryžiuje manęs laukė su stipria virve. Esu Stebuklų Kiemo gyventojas, tačiau negalėjau iš jo išvykti, nes mieste tapau per daug garsus. Todėl nutariau, kad atėjo laikas pakeliauti po šalį... Žinojau, kad kelyje pasitaikys patogi proga... Ir kai pamačiau tą statulą, visą paauksuotą, papuoštą brangakmeniais, pamaniau, kad niekas nepastebės, jei paimsiu keletą jų, užtat mano senatvė bus aprūpinta. Pagunda buvo per didelė.

— Gerai, bet kodėl reikėjo suversti kaltę man?! — sušuko Katrina. — Kaip jūs galėjote taip pasielgti? Juk mane už tai galėjo pakarti!

Žozė energingai papurtė galvą.

— Ne, jums rizika buvo daug mažesnė negu man. Aš esu tik vargšas, apgailėtinas valkata. Jūs — kilminga dama! O kilmingų ponų jie taip greitai nekaria. Be to, su jumis buvo draugė. Kilnioji ponia turėjo apsaugą... ginkluotų žmonių. Žinojau, kad ji iki galo kausis dėl jūsų. Bet manęs niekas nebūtų gynęs. Jie mane būtų pakabinę ant pirmo pasitaikiusio medžio nė nenuvedę į teismą. Aš buvau nežmoniškai išsigandęs... Maniau, praeis šiek tiek laiko, kol jie pastebės, kad rubinai dingo, kad niekas neįtars šventų maldininkų, arba bent jau spėsime nueiti pakankamai toli. Bet kai pamačiau vienuolius, supratau, kad viskas baigta, todėl...

— Todėl įbrukote grobį man, — ramiai baigė Katrina. — Na, o jei man viskas būtų baigęsi liūdnai?

— Dievo, kurį tikiu, akivaizdoje, prisiekiu, kad būčiau prisipažinęs, o jei jie manimi nebūtų patikėję, būčiau kovęsis dėl jūsų iki paskutinio kraujo lašo!

Katrina kurį laiką tylėjo apgalvodama jo žodžius. Paskui paklausė:

— Kodėl jūs čia atėjote? Kodėl prisipažinote? Aš esu laisva, visai saugi, jūs — taip pat! Tačiau čia atėjęs jūs viską pastatėte ant kortos: o jei aš jus atiduosiu valdžiai?

— Aš turėjau rizikuoti, — ramiai atsakė Žozė. — Nenorėjau likti su tais kraugeriškais maldininkais. Man pakako Herberto Bogato ir mesiro Koleno. Kai jūs atsiskyrėte, kelionė manęs nebedomino ir

— Ir, drįstu pasakyti, jūs pamanėte, — pašaipiai įsiterpė Ėrmengarda, — kad karalienės Jolandos smaragdas tiktų vietoj prarastų rubinų? Juk jūs — pastabus žmogus, ar ne?

Tačiau dabar Žozė nesumišo. Įdėmiai žiūrėdamas į Katriną, jis pasakė:

— Jei tuo netikite, ponia Katrina, be gailesčio atiduokite mane valdžiai. Tačiau noriu pridurti: gelbėdamas savo gyvybę aš pridariau jums nemalonumų ir apgailestauju dėl to, todėl atėjau, kad pasiūlyčiau jums savo paslaugas ir taip išpirkčiau kaltę. Jei leisite, tarnausiu jums, ginsiu jus... Esu elgeta, tačiau stiprus ir moku naudotis kardu ne prasčiau už riterį. Kelyje visada reikalinga stipri ranka. Atleiskite man ir leiskite būti jūsų tarnu. Prisiekiu jums tarnauti...

Visi tylėjo, Žozė klūpėdamas laukė Katrinos atsakymo. Ji nepyko, ją nepaprastai sujaudino šis keistas jaunuolis, kuris buvo ir atvirai nedoras, ir kilniai sentimentalus, ir neabejotinai žavus. Didžiausią pasipiktinimą keliančius žodžius jis tarė labai nuoširdžiai. Tačiau prieš atsakydama ji pažvelgė į Ermengardą, kuri sėdėjo kietai sučiaupusi lūpas ir grėsmingai nusiteikusi.

— Ką jūs patarsite, brangioji?

Grafienė rūsčiai gūžtelėjo pečiais.

— Ką jūs norėtumėte išgirsti iš manęs? Jūs esate Kirkė, kuri žmones paversdavo kiaulėmis. Jūs darote atvirkščiai. Elkitės kaip norite, bet aš jau žinau, ką ketinate daryti.

Tai tarusi, Ermengarda pasilenkė, kaip nugalėtoja paėmė savo ramentus ir atsistojo, atsisakiusi Katrinos pagalbos. Katrina susijaudino, nes pamanė, kad įžeidė savo draugę.

— Kur jūs eisite, Ermengarda? Nepykite ant manęs...

— Kaip jūs manote, kur aš einu? — suniurzgėjo senoji dama. — Einu Bero pasakyti, kad paieškotų mieste dar vieno arklio. Neabejoju, jog šis vaikinas greitai bėga, bet ne taip, kad neatsiliktų nuo mūsų per visą kelionę.

Truputį siūbuodama su ramentais kaip laivas atviroje jūroje, Ermengarda de Šatovilen didingai išplaukė iš viešbučio kiemo.

Trečias skyrius

Burgundijos pasiuntinys

Po dviejų savaičių Katrina ir jos bendrakeleiviai pasiekė Pirė[illegible] apėdę ir persikėlė per Oroloną senu tiltu Sovterte. Kelionėje jie nepatyrė nuotykių, nes didžioji žemių, kuriomis jojo, dalis priklausė galingai Armanjakų giminei ir čia nebuvo anglų plėšikų. Anglų tvirtovių daugiausia buvo Giujene, o kadangi anglai nenorėjo prasidėti su grafu Žanu IV d'Armanjaku, kurio politika jų atžvilgiu buvo keistai nuolaidi, jie nepažeidinėjo savo valdų sienų.

Prajoję pro Kagorą, Muasaką, Lcturą, Kandomą, Ozą, Er siur Adurą ir Ortezą, Katrina, Ermengarda ir jų palydovai pagaliau pasiekė kalnus, skiriančus Prancūziją nuo Ispanijos. Katrina buvo beveik visai netekusi jėgų. Kai išsiskyrė su Herberto Bogato piligrimais, Ermengarda, atrodė, nebeturėjo jokio noro greičiau nuvykti prie apaštalo kapo. Dar neseniai ji ragino Katriną, įrodinėjo, kad keliaus greičiau, jei paliks lėtai žingsniuojančius piligrimus, o dabar, atrodė, laiko gaišatis tik džiugino ją.

Iš pradžių Katrina to neįtarė. Jie sugaišo dieną Fižake, kol rado arklį Žozė Ralarui. Paskui dvi naktis nakvojo Kagore. Buvo sekmadienis, ir Ermengarda įtikinėjo, kad nuodėmė šventą dieną lankyti šventas vietas. Argumentai atrodė įtikinami, bet kai našlė ėmė primygtinai prašyti pasilikti Kandome vietos gyventojų šventėje, Katrina pratrūko:

— Atrodo, jūs užmirštate, kad keliauju ne savo malonumui, Ermengarda. Linksmybės manęs nė kiek nedomina! Jūs žinote, kaip nekantrauju patekti į Galisiją!

Ermengarda nesutriko ir rimtai ėmė įrodinėti, kad per didelė protinė įtampa kenkia kūnui ir kad kur kas išmintingiau skubėti lėtai. Suprantama, Katrina negalėjo su tuo sutikti.

— Būčiau galėjusi įvykdyti savo įžadą keliaudama su Herbertu Bogatu!

— Mano brangioji, užmirštate, kad nebe jūs sprendėte, pasilikti jums su piligrimais ar ne!

Katrina smalsiai pažvelgė į draugę.

— Aš jūsų nesuprantu, Ermengarda. Atrodė, kad jūs taip norite man padėti, o dabar staiga apsigalvojote?

— Aš tik patariu būti santūriems, nes man brangūs jūsų interesai. Iš kur žinote, kad nebus kartaus nusivylimo? Taigi kodėl turėtume skubėti?

Katrina neatsakė. Draugės žodžiai tik patvirtino, kad ji ne be reikalo nerimauja. Jos sumanymas buvo skubotas ir beprotiškas, ji puikiai tai žinojo ir ne pirmą kartą mąstė apie tai, kaip maža vilties rasti Arno. Dažnai naktį, kai kamuodavo mintys ir neramiai plakdavo širdis, Katrina gulėdavo nemiegodama ir stengdavosi nuslopinti proto balsą, kuris įkalbinėjo ją pasiduoti, grįžti į Monsalvi ir gyventi tik dėl sūnaus. Tačiau kai išaušdavo diena, proto balsas nutildavo, ir Katrina rasdavo naujų argumentų, kodėl turėtų siekti įgyvendinti savo svajonę surasti Arno, nors akimirką pamatyti jį, vėl pasikalbėti su juo. Paskui...

Tačiau labiausiai Katriną erzino draugės skeptiškumas ir patarimai būti atsargiai. Ermengardai niekada nepatiko Arno, ir Katrina tai žinojo. Nors Ermengarda palankiai vertino jo įgimtą narsumą ir kario talentą, tačiau buvo įsitikinusi, kad Katrina su juo patirs tik skausmą ir nusivylimą...

Todėl kai giedrą rytą Katrinos arklio pasagos sukaukšėjo akmenimis grįstu Orolono tiltu, jos širdis buvo kupina vilčių. Nebekreipdama dėmesio į kunkuliuojančio vandens šniokštimą, ji matė tik milžiniškus kalnus, kurių snieguotos viršūnės kilo į dangų. Ji buvo lygumų vaikas ir niekada nematė nieko įspūdingesnio už Overnės kalnų viršūnes. Atsivėrusi panorama gąsdino ją. Kalnai atrodė neįveikiami, tačiau už jų, ten, Ispanijoje, ji galėjo rasti Arno.

— Mes niekada nepereisime tų kalnų, — nejučia sumurmėjo ji.

— Na ką jūs, pereisime, — atsakė Žozė Ralaras. Nuo tada, kai jie paliko Fižaką, jis jojo greta jos. — Kai pakilsime aukščiau, pamatysime kelią per perėją.

— Tačiau, — liūdnai tarė ji, — jei paslys koja arba pasiklysime šiuose baugiuose kraštuose, maža bus vilties likti gyviems... — Ji galvojo apie

Gotjė, kurį tikriausiai šie kalnai prarijo. Iki šiol Katrina tikėjosi jį rasti tik dėl to, kad dar niekuomet nebuvo mačiusi tokių kalnų. Kaip ji galėjo tikėtis ką nors išplėšti iš tokių milžinų?

Žozė nežinojo, apie ką ji galvoja, ir pažiūrėjo į ją smalsiai, bet kartu ir su nerimu. Atrodė, jis pajuto, kad jai reikia paramos, nes džiugiu balsu pasakė:

— Tačiau... Argi jūs nežinote, kad tai stebuklų šalis?

— Ką jūs turite omenyje?

Greitai dirstelėjęs į Ermengardą, kuri mokėjo muitą už jojimą tiltu, Žozė mostelėjo į apačioje putojantį vandenį.

— Pažvelkite į šią upę, ponia Katrina. Gali atrodyti, kad nė vienas žmogus, į ją įkritęs, neišplauks gyvas. Tačiau beveik prieš tris šimtus metų Navaros karalius įsakė surišti savo jaunos sesers Sansi de Bearn rankas ir kojas ir įmesti į šį vandenį. Ją kaltino nužudžius savo vaiką. Tik jei būtų likusi gyva, ją būtų pripažinę nekalta.

— Dievo teismas? — sušuko Katrina ir išgąstingai pažiūrėjo į kunkuliuojantį vandenį.

— Taip, Dievo teismas! Jaunoji grafienė buvo trapi būtybė, o jos rankos ir kojos buvo stipriai surištos. Ją numetė nuo šio tilto, ir niekas netikėjo, kad jai pasiseks. Tačiau vanduo išnešė ją į krantą gyvą ir sveiką. Žmonės kalbėjo, kad tai stebuklas, ir, manau, toks stebuklas gali bet kur įvykti. Jei tokia Dievo valia, tai ar svarbu kalnų aukštis, gaivalinių jėgų siautėjimas arba prastas oras? Jūs turite tikėti...

Katrina neatsakė, tačiau dėkingas žvilgsnis, kuriuo apdovanojo savo netikėtą ginklanešį, įrodė, kad jis teisus. Nusiraminusi ji žiūrėjo, kaip saulė apšvietė snieguotas viršūnes.

Kurį laiką Katrina jojo tylėdama, paskendusi mintyse, žvelgdama į rausvą žarą. Žozė truputį atsiliko. Katrina lėtai jojo toliau, ir iš visų pusių ją supo tyla. Netikėtai ją pašaukė Žozė:

— Kas yra? — paklausė ji atsigręžusi.

— Gal mums derėtų palaukti ponios de Šatovilen? Ji vis dar ant tilto.

Katrina įtempė pavadį ir apsidairė. Ermengarda tikrai gyvai šnekučiavosi su sargybai vadovavusiu seržantu. Ji gūžtelėjo pečiais.

— Ką ji taip ilgai veikia? Mes šiandien jokiu būdu nenukaksime į Ostabatą.

— Jei būtų ponios Ermengardos valia, — ramiai atsakė Žozė, — mes ir rytoj ten nenukaktume.

Katrina kilstelėjo antakius ir nustebusi paklausė:

— Nesuprantu, ką tu nori pasakyti?

— Aš noriu pasakyti, kad kilmingoji dama viską daro, kad vilkintų mūsų kelionę. Atsakymas paprastas — ji kažko laukia.

— Kažko? Bet ko?

— Nežinau. Matyt, savo žmogaus, kuris mus taip netikėtai paliko po Obrako. Argi jūs nepastebėjote, kad ponia Ermengarda nuolat grįžčioja atgal?

Katrina linktelėjo galvą. Ji jau ne kartą buvo tai pastebėjusi. Atrodėl, kad Ermengarda visai nebeskuba nuvykti į Galisiją. Ji vis dirsčiojo atgal ir kažko lūkuriavo. Katrinos skruostai iš pykčio nuraudo. Ji nebeleis Ermengardai taip juokauti, kad ir kokie geri būtų jos ketinimai. Katrina paragino arklį.

— Pirmyn, Žozė! Ji lengvai mus pasivys. Aš nutariau šią naktį praleisti Ostabate. Žinoma, gaila, kad ten nuvyksime be ponios de Šatovilen. Bet aš nebenoriu gaišti laiko.

Žozė plačiai nusišypsojo ir taip pat paragino arklį.

Sena Ostabato prieglauda, lyg vienuolynas, lyg ligoninė, buvo mačiusi geresnių laikų. Dėl karo, jau daug metų niokojusio Prancūzijos karalystę, sumažėjo maldininkų. Žmonės nerizikavo leistis į ilgą kelionę keliais, kurie dėl anglų ir prancūzų plėšikų pasidarė dar pavojingesni. Žmogus turėjo tikėti, kad prie apaštalo kapo jo laukia stebuklas, arba visai nejausti gyvenimo džiaugsmo, kad leistųsi į kelionę, iš kurios daug kas negrįždavo. Maldininkų minios, kadaise eidavusios pro senus nakvynės namus trijų pagrindinių kelių — Overnės, Burgundijos ir Il de Franso — sankryžoje, dabar virto mažomis piligrimų grupelėmis. Jie buvo išsigandę jau vien dėl to, ką sutiko kelyje, ir dar labiau būgštavo pagalvoję apie pavojus, tykančius kalnuose: tai buvo ir garsieji baskų banditai, ir vedliai, kurie siūlydavo

savo paslaugas vien tam, kad nuvestų ir ten juos paliktų. Daugelis plėšikų baronų turėjo įtvirtintus bokštus kalnų šlaituose ir įsiviliodavo ten keliauninkus kartu su jų turtu.

— Jei truputį pasiseks, — sakė Ermengarda Katrinai, — visa prieglauda bus mūsų žinioje, galėsime patogiai įsitaisyti.

Tačiau įjoję pro vartus, Katrina ir Žozė nustebę pamatė, kad kiemas pilnas arklių ir nešulinių mulų, kuriais rūpinosi gerai apsirengę tarnai. Gal dešimt kareivių sėdėjo aplink laužą, kuriame kepė didelis mėsos gabalas. Tai buvo kilmingo keliauninko palyda. Namo durys buvo atlapotos, iš kamino rūko dūmai, visur zujo vienuoliai, neabejotinai stengęsi patenkinti savo turtingo svečio poreikius.

— Neatrodo, kad mus kamuos vienatvė, — apmaudžiai sumurmėjo Katrina. — Įdomu, ar atsiras mums kambarys?

Žozė neturėjo laiko šnekoms. Priėjo vienuolis.

— Sveika atvykusi, seserie! Kuo galėtume jums pasitarnauti?

— Duoti mums pastogę ir maisto, — atsakė Katrina. — Tačiau mes — ne dviese, paskui mus joja kiti, ir bijau...

Senukas nusišypsojo, jo veide atsirado aibė raukšlelių.

— Dėl kilmingojo pono, kuris neseniai čionai atvyko? Nesijaudinkite. Namas didelis, ir mes mielai priimsime visus. Ar nenorėtumėte nusėsti? Vienas iš brolių pasauliečių pasirūpins jūsų arkliais.

Tačiau Katrina jau nesiklausė. Ji pamatė karininką, stovintį prie arklidės durų. Jis buvo ginkluotas, ant apsiausto, užsivilkto ant kirasos, buvo herbas. Nors jau gana sutemo, tačiau apsirikti buvo neįmanoma: Katrina pažino Burgundijos hercogo herbą.

Ji pajuto, kad bąla, minčių spiečius ėmė suktis galvoje. Ne, hercogas Pilypas negalėjo čia būti! Ši palyda gali būti žymaus didiko, bet vargu ar pakankama didžiajam krikščionių pasaulio hercogui!.. Tačiau štai jie — lelijos, heraldinės juostos ir Aukso Vilna... Ji prisiminė, kad Aukso Vilnos ordiną hercogas Pilypas jos garbei įsteigė prieš keletą metų!

Senasis vienuolis pastebėjo, kokia ji susijaudinusi, ir pajudino arklio pavadžius.

— Mano vaike! Jums negera?

Nejudėdama ir neatplėšdama akių nuo herbo, Katrina paklausė:

— Šis didikas, kuris ką tik atvyko... kuo jis vardu?

— Jis — asmeninis monsinjoro hercogo Pilypo Burgundiečio pasiuntinys.

— Pasiuntinys? Pas ką? Į kokią šalį?

— Iš kur man žinoti? Be abejo, pas Kastilijos valdovą arba Aragono karalių, arba pas Navaros karalių. Atrodo, kad jūs labai susijaudinusi, mano vaike. Eime. Pailsėjusi pasijausite geriau.

Truputį apsiraminusi, Katrina nusprendė nusėsti nuo arklio, ir kaip tik tuo metu į kiemą įjojo Ermengarda su savo žmonėmis. Grafienė buvo prastai nusiteikusi. Išraudusi, žybčiodama akimis, ji rūsčiai užsipuolė Katriną.

— Kas tai, mano brangioji? Ką sumanėte? Mes jau keletą valandų šuoliais lekiame jums iš paskos ir niekaip negalime pasivyti!

— Aš pavargau veltui gaišdama laiką, Ermengarda, — sausai atkirto jaunoji moteris. — Kelyje labai daug žmonių, su kuriais jums norisi paplepėti. Bijojau, kad nespėsiu šiandien patekti į šią šventą vietą, todėl paskubėjau.

— Vis tiek... — ėmė sakyti grafienė, tačiau žodžiai sustingo lūpose, o gilios jos akys sublizgėjo. Ji taip pat pažino herbą ant karininko rūbų. Jos lūpos su mažais ūseliais plačiai nusišypsojo. — Atrodo, mes turime kompaniją, — pasakė linksmai. — Be abejo, draugai.

Katrina šaltai šyptelėjo.

— Draugai? Mano brangioji, aš jums patarčiau vengti kiekvieno bajoro, vilkinčio rūbą su tokiu herbu. Argi jūs užmiršote, kad esate ištremta ir jūsų santykiai su hercogu Pilypu prasti?

— Ką jūs! — nerūpestingai atsiliepė Ermengarda. — Esame toli nuo Briuselio ir Dižono. Be to, hercogo rūmuose vis dar turiu ištikimų draugų. Ir, kaip žinote, aš niekuomet nebuvau bailė. Man patinka žiūrėti pavojui į akis.

Ponia de Šatovilen pasikėlė savo ilgus purpurinio aksomo sijonus, atidengdama plonas stipriais bateliais apautas kojas, ir nuėjo prie stovinčio karininko, kuris abejingai stebėjo ją.

— Sakykite, mano drauge, kas jūsų šeimininkas?

— Pasiuntinys Burgundijos hercogo, Flandrijos grafo...

— Maldauju jus, nevardykite hercogo titulų. Žinau juos geriau negu jūs ir nesirengiu čia stovėti kiaurą naktį. Man pasakykite, kas pasiuntinys?

— Kas jūs esate, ponia, kad taip klausinėtumėte?

Ponios Ermengardos skruostams nespėjus nurausti iš pykčio, plona, bet stipri ranka pastūmė karininką į šoną. Ant slenksčio pasirodė vyras, vilkintis rausvai rudus rūbus. Jis buvo be galvos apdangalo, ir trumpai kirptuose šviesiuose plaukuose matėsi žilų. Laužo šviesa apšvietė siaurą veidą, kuriame plonos lūpos atrodė kaip nupieštos. Melsvos kaip ledas, truputį išsprogusios akys įdėmiai žvelgė į įširdusią moterį, tačiau jo veido išraiška beregint pasikeitė: dingo nuobodulys, nušvito šypsena, o negyvos akys sužibo.

— Brangioji grafiene! Aš jau būgštavau, kad prasilenkiau su jumis...

Lengvas įsakmus pagyvėjusios damos mostas nutraukė jį, bet per vėlai: Katrina ne tik išgirdo Ermengardai pasakytus žodžius, bet ir pamatė mostelėjimą. Ji išėjo iš šešėlio ir prisiartino prie savo draugo.

— Janai, o jūs nebijojote prasilenkti su manimi?

Dailininkas Janas van Eikas, hercogo Pilypo Burgundiečio kamerheras ir neretai — slaptasis jo pasiuntinys, neapsimetinėjo. Džiaugsmas jo veide buvo tikras ir nuoširdus. Jis puolė į priekį, ištiesęs rankas auksaplaukei moteriai.

— Katrina!.. Jūs! Čia tikrai jūs? Aš nemiegu?

Jis taip džiūgavo, kad Katrinos nepasitikėjimas pamažu ėmė blėsti. Tuomet, kai ji viešpatavo Burgundijos rūmuose ir hercogo širdyje, jie buvo geri draugai. Ji ne kartą buvo šio didžio dailininko modelis, ir jo genialumu ji žavėjosi taip pat, kaip ir jo ištikimybe. Janas net buvo truputį įsimylėjęs ją ir nemėgino slėpti savo jausmų.

Katrina negalėjo nejausti pasitenkinimo dėl to, kad sutiko seną draugą. Jos prisiminimai apie jį buvo tik geri, ji neužmiršo, kaip daugybę valandų pozuodavo jam. Tai buvo ramios dienos, išskyrus tą valandą, kai išgirdo apie savo sūnaus, globojamo Ermengardos de Šatovilen, ligą. Tada ji paliko Briuselį, kad niekada ten nebegrįžtų, o Janas van Eikas išvyko į

Portugaliją hercogo vardu prašyti princesės Izabelės rankos. Negailestingas gyvenimo sūkurys štvėrė ir nunešė Katriną. Prabėgo šešeri metai nuo to laiko, kai ji paskutinį kartą matė van Eiką... Katrina paėmė jo ranką.

— Tai aš, mano drauge... ir man be galo malonu vėl jus matyti! Ką jūs veikiate taip toli nuo Burgundijos? Kaip supratau, čia yra paskirtas jūsų susitikimas su ponia Ermengarda?

Tai sakydama, ji pažvelgė į draugę ir pastebėjo, kaip ši nukaito. Tačiau, atrodė, van Eiko jos pastaba nesuglumino.

— Sakyti, kad susitikimas, būtų per daug. Aš žinojau, kad ponia Ermengarda keliauja į Galisiją, į Kompostelą, o kadangi, vykdydamas savo misiją, vykstu tuo pačiu keliu, tai tikėjausi, jog galėsime keliauti kartu.

— Hercogas jus siunčia prie šventojo Jokūbo kapo? — paklausė Katrina su ironija, kurios dailininkas negalėjo nepastebėti.

— Na na, — tarė šypsodamasis. — Jūs puikiai žinote, kad mano misijos visuomet slaptos. Aš neturiu teisės jų aptarinėti. Tačiau eikime į vidų. Jau naktis, o jos šioje kalnų papėdėje šaltos.

Katrinos prisiminimai apie šį vakarą liko keisti, nerealūs ir nerimastingi. Jie sėdėjo didelėje nakvynės namų salėje su senovinėmis skliautuotomis lubomis. Jau daug amžių čia apsistodavo keliaujantys maldininkai. Katrina sėdėjo už stalo tarp Ermengardos ir Jano, klausėsi jų pasakojimo, į kurį retai įsiterpdavo. Jų aptariami Burgundijos reikalai jai buvo tokie tolimi, kad nė kiek nedomino. Ji nesusidomėjo nė karštai aptarinėjama žinia apie hercogo įpėdinį, jaunąjį Karolį, hercogą Šarolė, kurį prieš keletą mėnesių pagimdė hercogienė Izabelė. Visa, kas priklausė pasauliui, dabar jai buvo negyva.

Nors Katrina ir nelabai domėjosi savo draugų pokalbiu, tačiau akylai juos stebėjo.

Truputį anksčiau, kai ji iš savo kambario ėjo į didžiąją salę, Žozė jos laukė, sustingęs kaip statula, tamsioje vienuolyno arkadoje. Ji krūptelėjo iš išgąsčio, kai jis išlindo iš šešėlio, bet Žozė greitai priglaudė pirštą prie lūpų.

— Bajoras iš Burgundijos... ponia Ermengarda kaip tik jo ir laukė!

— Iš kur tu žinai?

— Aš girdėjau jų pokalbį toje sodo dalyje, kur auga gydomosios žolelės. Būkite atsargi! Jis atvyko jūsų!..

Daugiau jis nieko nespėjo pridurti, nes tuo momentu pasirodė Ermengarda, iš vienos pusės lydima Žiletės, o iš kitos — Margo, kuri, atrodė, buvo senosios grafienės pakerėta. Žozė vėl kaip vaiduoklis dingo šešėlyje. Tačiau valgydama kuklią vakarienę — žirnelius, obuolius ir gerdama pieną, Katrina galvojo apie tai, ką jis pasakė, ir vedžiojo akimis nuo pailgo, ramaus van Eiko veido prie pagyvėjusio ir įraudusio Ermengardos veido. Ji atrodė laimingesnė negu ankstesnėmis dienomis, ir Katrina pamanė, kad Žozė tikriausiai teisus: grafienė tikrai laukė dailininko, tačiau kaip jų susitikimas gali sietis su Katrina?

Ji nebuvo iš tų moterų, kurios nenori sužinoti atsakymo į tokį jaudinantį klausimą, ir kai Ermengarda, plačiai žiovaudama ir mankštindama pavargusius sąnarius, atsistojo iš už stalo, Katrina nutarė veikti. Galų gale, kol niekas neįrodyta, dailininkas yra jos draugas. Jis gali tai įrodyti!

Kai apkūnioji grafienė ėjo iš salės, o van Eikas, laikydamas žvakę, norėjo palydėti ją, Katrina jį sulaikė:

— Janai, norėčiau su jumis pasikalbėti!

— Čia? — paklausė jis ir su nerimu pažiūrėjo į kalniečius, susėdusius viename didžiosios salės kampe. Ant jų stalo buvo padėtas žirnių patiekalas, kurį jie lėtai valgė.

— Kodėl gi ne? Šie žmonės nemoka mūsų kalbos. Jie — baskai. Juos galite pažinti iš pilkšvų akių ir tamsių veidų. Jie nekreipia dėmesio į mus. Ir apskritai, — pridūrė ji šyptelėjusi, — kodėl manote, kad rengiuosi kalbėti tokiomis temomis, kurios čia ką nors galėtų sudominti.

— Pasiuntiniai atsargūs... — atsakė van Eikas šypsodamasis, ir jo šypsena buvo labai panaši į Katrinos šypseną. — Tačiau jūs teisi: mes galime ramiai kalbėtis. Bet apie ką?

Katrina ne iš karto atsakė. Ji lėtai priėjo prie masyvaus židinio, kuriame pamažu baigė degti ugnis, padėjo ranką ant akmeninės plokštės ir priglaudė prie jos kaktą. Ji pajuto malonią šilumą. Katrina mėgo žiūrėti į ugnį ir visuomet stebėjosi keista jos prigimtimi: ji galėjo būti ir geriausias žmo-

gaus draugas, ir pikčiausias priešas. Ugnis šildo sušalusius kūnus, kepa duoną ir apšviečia kelią tamsią naktį, tačiau ji ir ardo, naikina, kankina, žudo!.. Visuomet, kai jausdavo, kad reikės susiremti, Katrina norėdavo, kad netoliese būtų ugnis. Janas van Eikas taip pat tylėjo. Dailininkas nenuleido akių nuo aukšto grakštaus silueto židinio fone. Suknelė prigludo prie kūno, subtilus profilis atrodė tarsi iškaltas aukse, o nuo ilgų blakstienų ant didžiulių violetinių akių krito paslaptingas šešėlis. Jis pamanė, kad ši moteris dar niekuomet nebuvo tokia nuostabi. Gyvenimas ir kančios iš jos atėmė jaunystės skaistumą, tačiau padarė ją rafinuotesnę. Jos grožis tapo ir žmogiškesnis, ir dar labiau nesuprantamas. Ji turėjo nežemiškos būtybės spinduliuojančio tyrumo ir kartu su beveik nenumaldoma jėga viliojo vyrus. "Jei hercogas vėl ją pamatys, — mąstė van Eikas, — jis bus vergas prie jos kojų... arba nužudys ją!" Dailininkas nedrįso daug galvoti apie savo jausmus. Tik viena jo mintis buvo aiški: įamžinti šį kankinamą grožį dar viename paveiksle! Jam staiga pasirodė, kad naujausias jo darbas, jauno biurgerio, vardu Arnolfinis, ir jo žmonos portretas bus nuobodus, palyginti su naujosios Katrinos portretu, kurį galėtų nutapyti. Jis taip nugrimzdo savo mintyse, kad pirmieji Katrinos žodžiai jį privertė krūptelėti.

— Janai, — švelniai paklausė ji, — kodėl jūs čia atvažiavote? — Ji nežiūrėjo į jį, bet neleido jam pasakyti tų žodžių, kuriuos, ji žinojo, jis ištars. — Ne, — griežtai pasakė ji, — nemeluokite man! Aš jau daug ką žinau. Žinau, kad Ermengarda laukė susitikimo su jumis ir kad šis susitikimas kažkaip susijęs su manimi. Noriu žinoti kodėl?

Ji atsigręžė, ir jos didelės akys klausiamai įsmigo į jį. Ir dailininkas staiga pajuto, kad negali priešintis jos grožiui ir žavumui.

— Ermengarda laukė ne manęs, Katrina, bet kažkokio pasiuntinio iš Burgundijos. Grynas atsitiktinumas, kad tai esu aš...

— Atsitiktinumas? Jūs manote, aš užmiršau mažas hercogo Pilypo gudrybes? Jūs esate jo mylimas slaptasis pasiuntinys... nepaprastasis pasiuntinys! Ką gi jūs turite pasakyti grafienei?

— Nieko!

— Nieko?

Van Eikas nusišypsojo ir pakartojo:

— Nieko! Aš nieko neturiu jai pasakyti.

— Jūs turite ką pasakyti... man?

— Galbūt. Bet kol kas nesakysiu.

— Kodėl?

— Todėl kad dabar — netinkamas momentas!

Ji suraukė savo tankius antakius. Dailininkas priėjo prie jos ir suėmė jos rankas.

— Katrina! Aš visuomet buvau jūsų draugas... ir viską atiduočiau, kad būčiau kas nors daugiau! Duodu bajoro garbės žodį, kad aš vis dar esu jūsų ir nė už ką pasaulyje nepakenksiu jums. Nejaugi jūs manimi nepasitikite?

— Pasitikėti? Visa tai keista ir nesuprantama! Kaip jie Burgundijoje sužinojo, kad aš su ponia Ermengarda? Hercogo astrologui tai parodė žvaigždės?

Dailininkas nusijuokė.

— Jūs netikite nė vienu mano žodžiu ir esate visai teisi. Pati ponia Ermengarda pranešė tai. Ji atsiuntė pasiuntinį...

Rūstus šūksnis nutraukė jį.

— Ji tai padarė? Ji išdrįso tai padaryti? Ir po to laiko save mano drauge?

— Ji jūsų draugė, Katrina, bet ne jūsų vyro. Matote, ji nuoširdžiai tiki ir visuomet tikėjo, kad jūs padarėte lemtingą klaidą, kad niekuomet nerasite laimės tame kelyje, kuriuo dabar einate. Ir jūs turite pripažinti, kad likimas, atrodo, yra jos pusėje.

— Ne jai tai spręsti! Ji niekuomet nesupras mano meilės vyrui! Žinoma, hercogo rūmuose meile vadinami visokiausi jausmai, svarbiausias iš jų — geismas. Tačiau mano meilė — kitokia. Arno ir aš — viena būtybė, vienas kūnas! Aš kenčiu dėl jo skausmo, ir jei mane kapotų į gabalėlius, kiekvienas iš jų šauktų: "Aš myliu Arno!.." Nei Ermengarda, nei hercogas negali suprasti tokių jausmų!

— Jūs taip manote? Gal dėl ponios Ermengardos jūs ir teisi. Ji jus myli kaip tikra motina. Bet ji beveik kaip sūnų myli ir hercogą Pilypą. Ji niekada negailėjo jam kritikos ir kandžių pastabų, bet ji myli jį, ir jos širdis kraujuoja, nes ji dabar ištremta dėl to, kad jos sūnus pakėlė prieš hercogą

ginklą. Papasakojusi hercogui apie jus, ji tikėjosi jam įsiteikti. Taip, ji nori jam įrodyti, kad vis dar myli jį. O hercogas...

Katrina atlošė šviesiaplaukę galvą ir nutraukė jį:

— Kodėl manote, kad noriu apie jį klausytis?

Van Eikas neatkreipė dėmesio į jos žodžius. Jis pasisuko, paėjo keletą žingsnių toliau nuo Katrinos ir kimiai kalbėjo toliau:

— Jūsų išvykimas jį labai įskaudino, Katrina... Ir aš žinau, kad žaizda dar kraujuoja! Ne, — greitai nutraukė pats save, — nieko nesakykite, nes nebeturiu ko pridurti. Užmirškite viską, ir tik viena atsiminkite: aš — jūsų draugas. Norėčiau keliauti kartu su jumis, bet nesistenkite čia nieko daugiau įžiūrėti! O dabar — labanakt, nuostabioji Katrina!

Jai nespėjus krustelėti ir sulaikyti jo, jis atidarė duris ir dingo.

Ketvirtas skyrius

Ronsevalio tarpeklis

Senas romėnų kelias, ėjęs nuo apgriuvusio Sen Žan Pjė de Poro tvirtovės pylimo, visą laiką kilo aukštyn iki pat Bantarto perėjos. Kelias buvo siauras, pavojingas ir slidus, kadangi apiręs senovinis jo klojinys buvo aptrauktas plonu ledu.

Status kelias vingiavo žmonių negyvenamomis vietomis, tuščiomis kaip ir dangus. Tačiau Katrina ir jos bendrakeleiviai Sen Žano magistrato patarimu pasirinko šį kelią, nes jis ėjo palyginti saugiomis vietomis, o ne lengvesnį Van Karloso kelią. Plėšikų vadeiva Vivjenas d'Egremonas kontroliavo šį kelią per slėnį, pasitelkęs žiaurias baskų ir navariečių gaujas. Ir svarbu buvo ne tai, kad Burgundijos kareiviai, lydėję ponią de Šatovilen, ir kareiviai, saugoję Janą van Eiką, nebuvo stiprūs, gerai ginkluoti ar negalėjo garantuoti joms saugios kelionės, o tai, kad jie buvo daug girdėję apie Vivjeno d'Egremono žmonių nuožmumą ir žiaurumą, be to, banditų tikriausiai buvo daugiau negu Katrinos kortežo apsaugos, taigi išmintingiausia buvo keliauti šiuo aukštikalnių keliu.

Kylant į kalnus, darėsi vis šalčiau. Žvarbus vėjas švilpavo virš gigantiškų viršūnių, kartais išsklaidydamas, kartais atpūsdamas ilgus šleifus ledinio rūko, slėpusio net artimiausias uolas. Nuo to laiko, kai auštant išvyko, niekas dar nebuvo ištaręs nė žodžio. Visi per daug buvo susirūpinę savo saugumu. Buvo nutarta nusėsti nuo arklių ir vesti juos už pavadžių. Ilga tyli procesija, išsidriekusi kalno šlaite, pilkoje neryškioje šviesoje atrodė kaip vaiduoklių eisena. Net ginklai nuo drėgmės neteko blizgesio. Katrina išgirdo, kaip jai už nugaros Ermengarda, sunkiai kabarodamasi aukštyn, piktai burba:

— Prakeiktas kelias ir prakeikta vieta! Kodėl mes, kaip imperatorius Karolis Didysis, nėjome apatiniu keliu? Aš geriau susigrumčiau su plėšikų gauja negu kabaročiausi taku, labiau tinkamu kalnų ožkai! Juokinga mano amžiaus moteriai kaip senai aviai šokinėti per uolas!

Katrina nesusilaikė nenusišypsojusi. Ji grįžtelėjo ir pasakė:

— Na, Ermengarda, neniurzgėkite! Jūs pati norėjote eiti šiuo keliu!

Katrina jai neprasitarė apie pokalbį su van Eiku. Kokia prasmė? Ermengarda nesupras, kodėl Katrinai jos veiksmai atrodo esą išdavystė. Juk grafienė nuoširdžiai mano, kad tai, ką ji daro, tik padės Katrinai. Galų gale dailininkas ir jo gerai ginkluota apsauga buvo naudingas pastiprinimas šiose pavojingose vietose, o paslaptingas pranešimas, kurį van Eikas pažadėjo perduoti Katrinai, kai bus tinkamas momentas, nepakeis jos sprendimo. Vis dėlto van Eiko paslaptingumas erzino ją ir užgavo jos savimeilę. Jei jis atvyko vien tam, kad perduotų pranešimą, kam reikalingas toks oficialumas, pasiuntinio pareigos, ginkluotas eskortas? Tačiau Katrina gana gerai pažinojo Janą ir suprato: jis nekalbės tol, kol neateis tinkamas momentas. Geriausia — palaukti. Ir vis dėlto pagrindinė jos tylėjimo ir liūdesio, kurio negalėjo atsikratyti šį rytą, kai žiūrėjo į kvapą gniaužiančias viršūnes ir juodas bedugnes tarp jų, priežastis buvo Gotjė dingimas... Kaip tik čia jis dingo, — milžinas, kurį ji laikė neįveikiamu! Bet kas, turintis kūną ir kraują, galėjo nugalėti šiuos ledo ir akmens milžinus? Katrina nė neįtarė, kad yra tokių kraštų. Ji suprato seniau dažnai tikėjusis, kad nieko nepaisydamas ištikimasis jos tarnas laimės šias kautynes ir ji ras jį, stebuklingai likusį gyvą. Jai reikėjo pamatyti šiuos kalnus,

kad suprastų: stebuklo nebus... Ir vis dėlto Katrina sunkiai kopė stačiu taku, vesdamasi arklį. Ji svajojo, kad pamatys seną draugą, kuris šypsodamasis išnirs iš rūko ir prieis prie jos. Katrina prisiminė galingą Gotjė figūrą ir pilkas akis, spinduliavusias iš džiaugsmo kaip vaiko arba degusias pykčiu. Katrinai skausmingai suspaudė širdį, o akyse susitvenkė ašaros. Netrukus geraširdžio milžino paveikslas išsisklaidė, jo vietą išsikankinusioje Katrinos širdyje užėmė išdidusis Arno. Akimirką dvasios kančios buvo tokios smarkios, kad Katrinai norėjosi griūti ant apledėjusių akmenų ir laukti mirties... Tik išdidumas ir jėga, didesnė už skausmą, privertė ją eiti pirmyn, ir nė vienas bendrakeleivis neįtarė, kokia drama vyksta Katrinos sieloje...

Kai jie pasiekė Bantarto perėją, jau temo. Vėjas pūtė smarkiais gūsiais, ir keliauninkai galėjo eiti pirmyn tik pasilenkę. Jie buvo perėjos viršuje, dabar kelias leidosi žemyn, kirsdamas keletą dantytų viršūnių... Dangus atrodė toks grėsmingas ir taip žemai nusileidęs, kad Katrina pajuto, jog, ištiesusi ranką, paliestų jį. Už nugaros kažkas pasakė:

— Geru oru iš čia matyti jūra ir trys karalystės: Prancūzija, Kastilija ir Aragonas.

Tačiau tai nesudomino jaunosios moters: iš nuovargio ji vos laikėsi ant kojų. Šioje negyvenamoje vietoje piligrimai buvo pastatę šimtus prastų medinių kryžių. Katrina su siaubu žiūrėjo į juos. Atrodė, kad jie keliauja per kapines. Iš nuovargio jai aptemo akys, kojos skaudėjo, visas kūnas iš šalčio drebėjo. Katrinos viltis vėl pamatyti Arno turėjo būti labai tvirta, kad ji pakeltų visus tuos išmėginimus.

Likęs kelias iki apatinės viršūnės ir, vadinasi, iki prieglaudos Ronsevalyje, Katrinai buvo dar baisesnė golgota dėl tamsos. Kai jie pagaliau pamatė garsųjį vienuolyną, prieš daugelį šimtmečių pastatytą vyskupo Sančos de la Rosos ir karaliaus Alfonso Statytojo, iš debesų išniro mėnulis, ir šalta jo šviesa apšvietė pastatus su žemais stogais, storomis sienomis ir stipriais kontraforsais. Aukščiausiai buvo iškilęs kvadratinis bokštas, ir kelias ėjo po žema arka, vedančia į senovinį vienuolyną.

Viskas buvo apšerkšniję, dėl to peizažas įgijo nežemiško grožio, tačiau Katrinos tai nejaudino. Ji tematė prie vartų mirksinčius žibintus, ir tai jai reiškė gyvybę ir šilumą... Sukaupusi paskutines jėgas, Katrina įėjo į kiemą

ir išsyk susmuko ant žemės, nebepajėgdama žengti nė žingsnio. Van Eikas ir Žozė ją, beveik netekusią sąmonės, įnešė į namą. Ir jau seniai niekas nebegirdėjo ponios Ermengardos burbėjimo, — ją nuo balno nukėlė kaip didelį maišą.

Katrina sėdėjo ant plataus akmeninio suolo bendrame kambaryje, jos kojos buvo apklotos ožkena, o rankos laikė sriubos dubenėlį. Ji jautė, kaip atgyja. Žemas kambarys su pajuodusiais nuo dūmų skliautais buvo prisikimšęs žmonių: iš Galisijos grįžtančių maldininkų, kurie didžiavosi, kad įvykdė įžadus, prie jų rūbų buvo prisiūtos kriauklės — Kompostelos piligrimų emblema; mulų varovų, kuriuos čia ieškoti prieglobsčio vertė vilkų ir meškų baimė; Navaros valstiečių juodais, dažniausiai suplyšusiais rūbais, skylėtais kailiniais batais, iš kurių kyšojo purvinos kojos; samdinių su suglamžytomis kirasomis. Šioje iš nuovargio tylinčioje minioje zujo vienuoliai juodais abitais. Ant jų krūtinių kairėje pusėje buvo prisiūta emblema — raudonas kryžius, kurio vertikalusis brūkšnys buvo ir kardo ašmenys: juk jie buvo ne tik vienuoliai, bet ir kareiviai. Ronsevalyje tėvams augustinams dažnai tekdavo griebtis kardo ir ginti žmones nuo kalnų banditų.

Vienuoliai dalijo duoną ir sriubą, ir į puošnų krikščionių pasaulio didžiojo hercogo pasiuntinį kreipė ne daugiau dėmesio negu į vargingiausią navarietį. Katrina pastebėjo, kad šie griežtų bruožų, tarsi iškaltų iš vietos granito, vienuoliai labai skyrėsi nuo lygumų vienuolių apvaliais tukliais veidais... Ermengarda sėdėjo šalia jos ir knarkė, nugara prisiglaudusi prie židinio. Visi kiti valgė arba nuovargio įveikti jau miegojo ant grindų... Už sienos girdėjosi vilkų staugimas...

Staiga durys atsidarė, ir į kambarį įsiveržė ledinio vėjo gūsis. Įėjo du vienuoliai, kurių galvas dengė didelės juodos skrybėlės, užmaukšlintos ant gobtuvų. Vienuoliai nešė neštuvus, ant kurių gulėjo į antklodę įsuptas žmogus. Durys užsitrenkė. Daug kas pakėlė galvas, pažiūrėjo į atvykėlius, bet tučtuojau vėl užmigo: sužeistas ar miręs žmogus šiame rūsčiame krašte nebuvo naujiena. Vienuoliai prasibrovė prie židinio.

— Jis paklydo, — paaiškino vienas iš jų vyresniajam, kuris priėjo pasisveikinti. — Jį radome prie Rolando tarpeklio.

— Miręs?

— Ne. Labai silpnas. Ir labai sužalotas! Matyt, plėšikai jį užpuolė, primušė ir nurengė. Dėkui Dievui, kad dar paliko gyvą.

Vienuoliai padėjo neštuvus prie ugnies. Katrina prisiglaudė prie Ermengardos, kad padarytų laisvos vietos. Vienuoliai pakėlė antklodę, ji dirstelėjo į ligonį, krūptelėjo, atsistojo, pasilenkė prie sąmonės netekusio vyro ir įdėmiai žvelgė į jo sulysusį veidą. Ji pasitrynė akis, manydama, kad iš nuovargio vaidenasi. Tačiau ne, nebuvo abejonių.

— Fortūnatas! — ištarė ji, ir staiga iš baimės užgniaužė gerklę. — Dieve mano, Fortūnatas!

Užmiršusi nuovargį, ji puolė prie neštuvų. Šis be sąmonės gulintis žmogus buvo pirmoji vilties kibirkštėlė per tokį ilgą kelią. Jis žinojo, kur Arno... tačiau jei jis mirs nieko jai nepasakęs?

Vienas vienuolis smalsiai žiūrėjo į ją.

— Jūs pažįstate tą žmogų, seserie?

— Taip... o Viešpatie! Aš vis dar netikiu savo akimis! Jis buvo mano vyro ginklanešys... o dabar aš jį matau čia, vieną, tokį nusilpusį... Kas nutiko jo ponui?

— Turėsite truputį palaukti. Pirmiausia jam duosime stiprinančių vaistų, sušildysime jį ir pamaitinsime. Leiskite mums tai padaryti!

Katrina nenoromis pasitraukė ir vėl atsisėdo prie židinio. Janas van Eikas, stebėjęs, kas vyksta, priėjo prie Katrinos ir paėmė jos ranką. Moters ranka buvo šalta kaip ledas... Dailininkas pajuto, kad Katrina dreba.

— Jums šalta?

Ji gestu parodė, kad ne. Tačiau blizgančios akys, iš susijaudinimo degantys skruostai rodė, kad ją yra apėmęs baisus nerimas. Katrina negalėjo atplėšti akių nuo lieso, nejudančio kūno, kurį vienuoliai energingai trynė, o vienuolyno vyresnysis prie jo pabalusių lūpų glaudė mažą gertuvę.

“O Dieve, kokie jie nerangūs! — pamanė Katrina. — Nejaugi jie nemato, kad tai žudo mane?”

Fortūnato gydymas nebuvo bevaisis. Kraujas vėl atplūdo į papilkėjusius skruostus, lūpos sukrutėjo, ir po minutėlės jis atsimerkęs pažvelgė į jį slaugančius žmones. Vienuolyno vyresnysis nusišypsojo:

— Jums geriau?

— Taip... geriau. Aš... mane rado toli nuo čia, ar ne?

— Labai toli! Jus turbūt užpuolė banditai. Jie jus paliko, nes manė, kad esate nebegyvas.

Fortūnato veidas iš skausmo persikreipė, o kai jis pamėgino atsisėsti, skausmas buvo dar baisesnis.

— Tie galvijai mane velniškai smarkiai mušė. Maniau, kad sulaužys visus kaulus... Man visur skauda!

— Taip nebus ilgai. Tuojau jums duos sriubos dubenėlį ir ištrins jus, dėl to mažiau kentėsite.

Kai vienuolyno vyresnysis atsistojo, jo akys susitiko su Katrinos akimis, ir ji, nebepajėgdama valdytis, priėjo. Vienuolyno vyresnysis pasilenkė prie Fortūnato:

— Mano sūnau, čia kai kas nori su jumis pasikalbėti.

— Kas tai galėtų būti? — Gaskonas kilstelėjo galvą. Jis pažino Katriną, pasirėmė alkūne, o jo sulysęs veidas išraudo.

— Jūs?.. Čia? Netikiu savo akimis!

Ji atsiklaupė prie jo neštuvų.

— Fortūnatai! Jūs gyvas. Tačiau kur mesiras Arno?

Nieko negalvodama, ji maldaujamai padėjo delną ant ginklanešio rankos. Jis staigiai ją nubloškė, o jo liesą barzdotą veidą perkreipė šėtoniška šypsena.

— Jūs tikrai norite sužinoti? Koks jums skirtumas?

— Koks man... skirtumas... tačiau...

— Argi jums rūpi mesiras Arno? Argi jūs neišdavėte ir nepalikote jo? Ką čia veikiate? Nejaugi taip greitai įgrisote savo naujajam šviesiaplaukiui gražuoliui vyrui, kad jau leidotės ieškoti nuotykių? Tai labai būdinga jums!

Katrina piktai šūktelėjo. Ji priblokšta klūpėjo ir nieko nesuprasdama žiūrėjo į neapykantos iškreiptą gaskono veidą. Vienuolyno vyresnysis ir van Eikas, didžiai pasipiktinę, abu kartu ėmė protestuoti.

— Mano sūnau, jūs užsimirštate! Kokius žodžius tariate! — sušuko vienas.

— Šis žmogus — beprotis! — pasakė kitas. — Aš sukimšiu melagingus jo žodžius atgal į gerklę!

Katrina greitai pašoko ir ramindama uždėjo savo ranką ant Jano peties, nes jis jau spaudė durklo rankeną. Vienuolyno vyresniajam Katrina pasakė:

— Nesijaudinkite. Tai — tik mano reikalas. Prašau jūsų, nesikiškite!

Fortūnatas piktai pažiūrėjo į dailininką, paskui vėl nukreipė akis į Katriną.

— Matau, dar vienas garbintojas! Nejaugi jūsų meilužis, ponia Katrina?

— Gana! — griežtai pasakė ji. — Šventasis tėve ir jūs, mesire van Eikai, būkite geri, netrukdykite man. Dar sykį kartoju, kad tai — tik mano reikalas!

Ji jautė kylantį pyktį, tačiau nežmoniškomis pastangomis valdėsi. Prancūzų kalbą suprantantys piligrimai susidomėję norėjo prieiti arčiau, tačiau vienuolyno vyresnysis juos sulaikė. Katrina pasilenkė prie Fortūnato ir ramiai pasakė:

— Tu nekenti manęs, Fortūnatai! Tačiau tai — kažkas nauja!

— Nejaugi? — piktai atrėžė jis. — Man čia nėra nieko naujo. Aš jau seniai nekenčiu jūsų! Nuo tos prakeiktos dienos, kai jam, savo vyrui, kurį neva mylėjote, leidote išeiti su tuo vienuoliu!

— Aš paklusau jo įsakymui! Jis to norėjo!

— Jei būtumėte jį mylėjusi, jėga būtumėte sulaikius jį! Jei būtumėte jį mylėjusi, būtumėte vežusi jį į kokią nors atkampią vietą ir slaugiusi, kol būtumėte mirusi šalia jo!

— Nemanau, kad turite teisę teisti mane! Dievas liudytojas, kad geresnio likimo nė nebūčiau prašiusi! Tačiau aš turėjau sūnų! Jo tėvas reikalavo, kad likčiau su juo!

— Tai panašu į teisybę. Bet kodėl jūs grįžote į rūmus? Tai taip pat padarėte savo vyro liepimu? Ne! Teisybė yra tokia, kad jūs radote pagundų

pono de Brezė glėbyje, jūs įskaudinote ponią Izabelę ir mesirą Arno, galų gale jūs ištekėjote už Brezė.

— Tai netiesa. Aš tebesu ponia Monsalvi, ir mesiu iššūkį kiekvienam, kuris išdrįs tuo suabejoti! Mesiro de Brezė kaltė yra ta, kad jis įsivaizduojamą dalyką palaikė tikrove. Ką dar norite man prikišti?

Jie nejautė, kad karštai ginčydamiesi kalba vis garsiau. Vienuolyno vyresnysis pastebėjo, kad daugybė galvų pasisuko į Katriną, ir pamėgino įsikišti.

— Mano vaike, ar nenorėtumėte pasikalbėti kur nors nuošaliau? Liepsiu palydėti jus į kitą kambarį, jus ir šį žmogų...

Tačiau ji išdidžiai atsisakė.

— To visai nereikia, šventasis tėve. Man visai tas pats, kas girdi mano žodžius, nes nesijaučiu kalta. Na, Fortūnatai, ką dar norite man pasakyti? Aš vis dar laukiu.

Ginklanešys prašneko kimiai, su didžiausiu pasibjaurėjimu:

— Jūs — visų jo nelaimių priežastis! Ar įsivaizduojate, kokias kančias jis patyrė nuo tos dienos, kai jį atstūmėte? Visas tas beviltiškas dienas ir negailestingas naktis jį kankino vienintelė baisi mintis, kad jis yra gyvas lavonas. Aš žinau tai, nes mylėjau jį. Kas savaitę eidavau su juo susitikti. Jis buvo mano ponas, geriausias, narsiausias ir ištikimiausias riteris!

— Kas tai neigia? Manote, kad pasakėte kažką nauja apie žmogų, kurį myliu?

— Jūsų meilė? — pašaipiai tarė Fortūnatas. — Jūs ją atiduodate kitiems! Tačiau aš jį tikrai mylėjau ir buvau jam ištikimas!

— Aš jo nemyliu? Tai kodėl aš čia? Nejaugi nesuprantate, kad aš ieškau jo?

— Jūs ieškote jo?

Fortūnatas ūmai nutilo. Jis įsmeigė į Katriną piktdžiugiškas akis ir paskui staiga nusikvatojo. Tai buvo įžeidžiantis, tūžmingas juokas, kuris Katrinai aiškiau už bet kokį prakeikimą parodė, kaip baisiai gaskonas jos nekenčia.

— Tuomet viskas gerai, puikioji ponia, ieškokite! Bet jūs jį praradote... praradote amžinai! Girdite? PRARADOTE!

Paskutinį žodį jis išrėkė tarytum bijodamas, kad Katrina gali nesuvokti to, ką jis pasakė, prasmės. Tačiau to nereikėjo. Katrina suprato. Ji net susvyravo nuo žiauraus smūgio, tačiau, sukaupusi jėgas, atstūmė ištiestą van Eiko ranką.

— Jis... miręs! — tarė ji išblėsusiu balsu.

— Miręs? Priešingai! Jis laimingas, laisvas nuo jūsų ir sveikas...

— SVEIKAS! Dieve mano! Šventasis Jokūbas padarė stebuklą!

Šįkart suriko ji, tačiau džiaugsmo sukrėsta. Mažasis gaskonas paskubėjo jį užgesinti. Jis nepagarbiai gūžtelėjo pečiais, dėl ko vienuolyno vyresnysis rūsčiai suraukė antakius.

— Stebuklas neįvyko. Nors ir gerbiu šventąjį Jokūbą, turiu pasakyti, kad jis neišklausė mesiro Arno maldų. O ir kam klausyti? Mesiras Arno nesirgo raupsais.

— Nesirgo?.. — apstulbo Katrina. — Tačiau...

— Jūs apsirikote. Beje, kaip ir visi kiti. Negalima jūsų dėl to kaltinti. Kai mes išvykome iš Kompostelos, mesiras Arno vis dar manė, kad yra raupsuotasis. Jis buvo... apimtas nevilties. Troško mirties, bet nenorėjo beprasmiškai mirti. "Granadą vis dar valdo maurai, o Kastilijos riteriai kaunasi su jais, — pasakė jis man. — Ten aš ir turiu eiti*. Dievas, neleidęs man pasveikti, suteiks malonę — leis mirti mūšyje su kitatikiais." Tuomet vykome į pietus. Mes perėjome kalnus, dykumas ir... pagaliau pasiekėme Toledo miestą... Štai ten viskas ir pasikeitė!

Fortūnatas patylėjo, tarsi mėgaudamasis itin maloniais prisiminimais. Džiaugsminga jo šypsena išvedė Katriną iš kantrybės.

— Ką tu turi omenyje?.. Greičiau sakyk! — paliepė ji.

---

* VIII amžiuje arabų Kalifatas pasiekė savo galybės viršūnę — užkariavo Šiaurės Afriką. 711 metais arabai ir jų sąjungininkai berberai įsiveržė į Pirėnų pusiasalį. 719 metais visą jo teritoriją buvo užėmę arabai. Beveik iš karto vietos gyventojai pradėjo kovoti dėl išsivadavimo. 1413 metais, kuriais vyksta romane aprašomi įvykiai, beveik visa pusiasalio teritorija buvo išvaduota, tačiau vienos ispanų valstybės nebuvo. Pirėnų teritorijoje buvo nedidelės krikščioniškos karalystės, kurios dažnai kariavo tarpusavyje, ir musulmoniška Granados valstybė.

— Jūs nekantraujate sužinoti? Bet prisiekiu, jog jūs pasigailėsite, kad taip skubėjote sužinoti teisybę. Iš tikrųjų... juk ir aš nekantrauju pamatyti jus palaužtą skausmo... Tad atidžiai klausykitės: kai pasiekėme tą miestą ant kalvos, ten sutikome Granados kalifo pasiuntinio kortežą, grįžtantį iš karaliaus Chuano Kastiliečio...

— Dieve! Mano vyras pateko į kitatikių rankas! Ir jūs drįstate džiaugtis?

— Į kitatikių rankas galima patekti įvairiais keliais, — pašaipiai tarė Fortūnatas. — Mesiro Arno pasirinktas kelias nuvedė jį į laimę... — Staiga gaskonas atsisėdo ir, įbedęs į Katriną degantį žvilgsnį, toliau triumfuodamas pasakojo: — Ponia Katrina, pasiuntinys buvo moteris, princesė, Granados kalifo sesuo... ir ji nuostabi kaip saulė! Dar niekuomet nebuvau matęs žavesnės būtybės! Mesiras Arno taip pat!

— Ką tai reiškia? — sušuko Katrina nujausdama nelaimę.

— Jūs nesuprantate? Mesiras Arno negalėjo atsisakyti nuostabiosios princesės meilės, nes žmona jį paliko dėl kito vyro. Jis galėjo laisvai mylėti, ir jis ne tik žavėjosi jos grožiu, bet ir buvo dėkingas jai...

— Dėkingas?

— Princesės gydytojui maurui tereikėjo trijų dienų mesirui Arno pagydyti. Kaip jau sakiau, jis sirgo ne raupsais, o kita liga, lengvai išgydoma, tačiau pamiršau jos pavadinimą! Ji panaši į tą šlykštynę, tačiau dabar mesiras Arno sveikas, laimingas... ir jūs jo netekote amžinai!

Katrinai suspaudė gerklę, ji negalėjo nė garso ištarti. Staiga jai pasirodė, kad visi čia susirinkę žmonės nori išgirsti jos širdies plakimą... Ji nepajudėjo, neištarė nė žodžio... Ji jautė, kaip skausmas ir pavydas pamažu graužia jos sielą... Katrinai atrodė, kad ji sapnuoja slogų, košmarišką sapną ir negali nubusti... Baisus, nepakenčiamas vaizdas. Arno kitos moters glėbyje! Staiga ji panoro surikti ir išsiverkti, kad sumažėtų kankinantis skausmas. Ji buvo bejėgė, kaip pirmąsyk susirgęs sveikas gyvūnas, ji pirmąsyk pajuto pavydą. Ji norėjo užsimerkti, tačiau išdidumas neleido to daryti. Deginančiu žvilgsniu ji nužvelgė gaskoną ir tarė:

— Tu meluoji!.. Kaip galėjai manyti, kad patikėsiu tokiomis pasakomis? Mano vyras — krikščionis, riteris... Jis niekuomet dėl kitatikės

neišsižadės savo tikėjimo, savo šalies, savo karaliaus! Ir aš išsikrausčiau iš proto, kad klausausi tavęs, šlykštus melagi!

Ji vos tvardėsi: dar truputis, ir ji smogs tam žmogui, kurio veidą buvo iškreipęs įtūžis ir neapykanta... Jos pyktis nepadarė Fortūnatui jokio įspūdžio. Atrodė, jam net malonu.

— Meluoju? Jūs drįstate sakyti, kad meluoju? — Jis įbedė akis į Katriną, pakėlė dešinę ranką ir iškilmingai prisiekė: — Savo nemirtingos sielos išganymu prisiekiu, kad šiuo metu mesiras Arno myli ir yra laimingas Granados rūmuose. Prisiekiu...

— Gana! — valdingai įsikišo Ermengarda. — Dievas nemėgsta, kai jo vardas minimas norint įskaudinti kitą žmogų! Tu išliejai savo tūžmastį, mano berniuk, o dabar pakaks!.. Tačiau man pasakyk: kaipgi tu, ištikimas tarnas, atsidūrei čia? Kodėl rizikavai gyvybe, klajodamas keliais, kai galėjai rasti džiaugsmą žavios maurės glėbyje? O gal tavo princesė neturi gražios tarnaitės, kuri sulaikytų tave? Kodėl nepasilikai su savo ponu ir nesidžiaugi jo laime?

Didinga raudona figūra ir valdingos našlės intonacijos, atrodė, sukėlė baimę. Gaskonas neteko drąsos. Jis nuleido akis.

— Mesiras Arno liepė man eiti! Jis žinojo, jog jo motina serga ir kenčia, todėl norėjo, kad grįžčiau pas ją ir pasakyčiau gerą žinią — kad jis sveikas ir kad...

— Kad jos sūnus, vienas iš karaliaus kapitonų, krikščionių riteris, dėl juodų hurijos akių užmiršo savo pareigą ir įžadus? Nemanau, kad ši naujiena ją pradžiugintų! Jei bent kiek pažįstu žmones, tokia naujiena bematant nužudys ponią de Monsalvi!

— Ponia Izabelė mirė, — niūriai pasakė Katrina. — Dabar jai niekas nebesvarbu. Ir tavo misija atlikta, Fortūnatai... Dabar, jei nori, gali grįžti į Prancūziją arba pas savo poną.

Liesame gaskono veide atsispindėjo begalinis smalsumas.

— O jūs, ponia Katrina? — guviai paklausė jis. — Ką darysite? Nemanau, kad ketinate eiti atkariauti savo vyro. Vis tiek negalėsite prie jo prisiartinti... Visas krikščionių moteris parduoda į vergiją arba atiduoda

kareiviams smagintis... Žinoma, jeigu anksčiau nenumiršta kankinamos! Patikėkite, geriausia jums būtų eiti į vienuolyną...

Jo kalba baigėsi neaiškiu gargaliavimu. Ermengarda stvėrė gaskoną už gerklės ir taip stipriai ją suspaudė, kad jis vos alsavo.

— Kartą jau liepiau tau nutilti, — supyko našlė. — O aš niekada nieko nekartoju.

Katrina neatsakė Fortūnatui, tarsi viskas, kas pasakyta, nebuvo susiję su ja. Ji nusisuko nuo jo, nužvelgė sunerimusius veidus ir lėtai nuėjo prie durų. Juodos jos apsiausto klostės slydo šiaudų pribarstytomis grindimis. Janas van Eikas pašaukė ją:

— Katrina, kur jūs einate?

Ji atsisukusi šyptelėjo.

— Man reikia pabūti vienai, mano drauge... Manau, suprantate, ką jaučiu. Aš einu į koplyčią...

Katrina išėjo iš kambario, perėjo kiemą ir pro arką pasuko į maldininkų kelią. Ji norėjo nueiti į koplyčią kitoje kelio pusėje. Prieš vakarienę jai parodė didelę bažnyčią, tačiau ji buvo labai puošni. Dievo Motinos statula buvo per daug paauksuota ir išpuošta brangakmeniais. Akmeninė nukryžiuoto Kristaus figūra, tokia įspūdinga, kad sužavėjo vyskupą Sančą Stiprųjį, užstojo aukų krūvos. Katrina ėjo ne ten , o į tokią vietą, kur galėjo pabūti viena su Dievu. Tokia vieta ir buvo maža koplytėlė šalia olos, kur laidodavo kelyje mirusius piligrimus.

Be maldininko statulos su priešais ją degančią lempele ir akmeninio altoriaus koplytėlėje nieko nebuvo. Nelygias akmenines plokštes buvo nutrynusios daugybė kojų. Čia buvo šalta ir drėgna, tačiau Katrina to nepastebėjo. Ji staiga pajuto, ką reiškia būti mirusiam... Dabar, kai Arno ją išdavė, ji nebenorėjo gyventi. Dėl nepažįstamos moters vyras, kurį mylėjo labiau už viską pasaulyje, vienu žiauriu kirčiu sunaikino viską, kas juos siejo. Katrina jautėsi taip, tarsi kažkas būtų išėmęs jos širdį ir kūne būtų likusi gili kraujuojanti žaizda, gyvenimas jai neteko prasmės, siela troško rasti užmarštį. Katrina sunkiai atsiklaupė ant šaltų akmeninių koplytėlės grindų ir užsidengė veidą drebančiomis rankomis.

— Kodėl? — kūkčiojo ji. — Kodėl?

5. - 3083

Ji ilgai klūpėjo, nieko negalvodama, nesimelsdama, nejausdama šalčio, kuris skverbėsi į kūną. Ji nebegalėjo verkti. Šioje tamsioje šaltoje koplytėlėje ji jautėsi esanti gyva palaidota. Vienintelė kankinama mintis tvinksėjo galvoje, Katrinos lūpos be garso šnabždėjo: jis paliko mane dėl kitos moters... po to, kai prisiekė mylėti mane, kol plaka širdis; jis apkabino svetimšalę, kito tikėjimo moterį... Jis jai sako tuos pačius meilės žodius, kuriuos kažkada šnabždėjo man. Ar galėsiu kada nors užmiršti, ar išdils iš atminties laimingos mūsų meilės minutės?

Katrina taip paskendo savo mintyse, kad nė nepastebėjo, kaip stiprios rankos pastatė ją ir virpančius jos pečius apgaubė apsiaustu.

— Eime, Katrina, — pasakė Janas van Eikas. — Čia negalima pasilikti. Jūs persišaldysite ir numirsite.

Ji pažvelgė į jį paklaikusiomis akimis.

— Numirsiu?.. Bet aš JAU numiriau, Janai. Jis mane nužudė!

— Nekalbėkite nesąmonių! Eime!

Jis išvedė ją iš koplytėlės, bet kai jie priėjo prie senos bažnyčios, apšviestos vienintelio deglo, pritvirtinto prie sienos, Katrina ištrūko iš jo rankų ir prisiglaudė prie durų. Vėjas negailestingai čaižė jos veidą, plaukai plaikstėsi, tačiau ši pašėliška vėjo energija, atrodė, stiprino ją.

— Palikite mane čia, Janai... Man tvanku!

— Gerai... bet išklausykite mane, Katrina! Žinau, kaip jūs dabar kenčiate, tačiau aš draudžiu jums kalbėti, kad esate mirusi ir gyvenimas baigėsi! Ne visi vyrai tokie užmaršūs. Yra ir tokių, kurie gali mylėti labiau negu jūs įsivaizduojate!

— Jei Arno galėjo mane užmiršti, kuo dar galėčiau pasitikėti?

Netaręs nė žodžio, dailininkas atsisagstė puskailinius, ištraukė antspauduotą pergamentą ir ištiesė jį Katrinai.

— Imkite ir perskaitykite... manau, atėjo laikas atlikti savo misiją. Deglas šviečia pakankamai ryškiai, kad būtų galima skaityti... Perskaitykite! Jūs privalote! Jums to reikia...

Jis įdėjo laišką į ledines jos rankas. Minutėlę ji sukiojo pergamentą rankose... Jis buvo užantspauduotas juodu vašku su vienintelės karališkosios lelijos antspaudu.

— Išskleiskite jį, — sušnabždėjo Janas.

Katrina nuplėšė antspaudą ir pasilenkė, kad įžiūrėtų trumpo laiškelio žodžius. Ji skaitė juos skiemenimis kaip vaikas: "Aš niekada nenustojau tavęs ilgėtis. Grįžk pas mane, mano švelnioji mylimoji, aš maldauju tave dovanoti... Pilypas"

Katrina pažvelgė į van Eiką ir išvydo susirūpinusias jo akis. Jis prabilo tyliai, įtaigiu balsu:

— Yra vyras, neįstengęs jūsų užmiršti, Katrina... Jūs paniekinote jį, palikote, pažeminote! Tačiau jis svajoja tik apie tai, kad vėl leistumėte jam mylėti jus! Žinodama, kad jis yra neapsakomai išdidus, jūs galite suprasti, ką tai reiškia, ar ne? Grįžkite su manimi, Katrina. Leiskite man nuvežti jus atgal, pas jį. Jis taip karštai jus myli, kad privers užmiršti visas nelaimes! Jūs vėl viešpatausite... ir dar daugiau! Eime!

Janas norėjo nuvesti Katriną, tačiau ji papurtė galvą.

— Ne, Janai. Jūs sakote, kad aš viešpatausiu... O kaipgi hercogienė?

— Hercogas myli tik jus. Hercogienė atliko savo pareigą, — padovanojo jam sūnų. Jam iš jos daugiau nieko nereikia.

— Mano išdidumui reikėtų daugiau! Kad ir ką būtų padaręs mesiras Arno, aš vis dar turiu jo pavardę ir niekada nepadarysiu jam gėdos — nebūsiu kalinė jo priešo rūmuose.

— Jūs ilgai nesidomėjote politika. Viskas bus gerai, Katrina. Praeis truputis laiko, ir karalius Karolis VII susitaikys su hercogu. Visi tai žino!

— Galbūt. Tačiau turiu sūnų. Aš privalau jį auklėti kaip dera jo luomo žmogui. Jis niekada nepamatys savo motinos kaip hercogo meilužės. Aš niekada neužtrauksiu jam tokios nešlovės!

— Jūs dar kenčiate dėl tos baisios naujienos. Katrina, pailsėkite. Rytoj, dienos šviesoje, viskas atrodys kitaip. Ir jūs suprasite, kad privalote gyventi tą nerūpestingą gyvenimą, kurio atsisakėte. Jūs turėsite savo žemių, kunigaikštystę! Jūsų sūnus bus galingesnis negu galite svajoti... Paklausykite manęs! Patikėkite manimi! Hercogas jus myli stipriau negu kada nors anksčiau!

Katrina užsidengė rankomis ausis ir nusiminusi papurtė galvą:

— Ša, Janai! Šiandien nebenoriu nieko girdėti. Einu į prieglaudą... ir numigsiu, jei galėsiu. Atleiskite man... jūs negalite suprasti...

Atstūmusi ištiestą jo ranką, Katrina įbėgo į didžiąją salę. Buvo tamsu, tačiau blėstančių anglių atšvaitai apšvietė ant grindų miegančius žmones. Katrina pamatė Žozė, kuris, susirangęs į kamuoliuką lyg katinas, miegojo prie židinio. Tik Ermengarda, sėdėjusi atokiau, dar nebuvo sumerkusi akių.

Katrinai įėjus, ji išsitiesė, tačiau jaunoji moteris rankos mostu ją paprašė nejudėti. Ji nenorėjo, kad dabar kas nors kištųsi į jos likimą. Labiau negu kada nors anksčiau ji norėjo vienumos. Bet ne tam, kad ašaromis laistytų laišką, kurį eidama kažkur pametė, — ji norėjo viską apgalvoti... Pilypo laiškas jai padėjo atgauti pasitikėjimą savimi. Pro storas sienas Katrina girdėjo vienuolių giedojimą koplyčioje. Ji geriau susiautė apsiaustą, atidarė žemas duris iš kambario į dengtą kiemo galeriją ir nuėjo tarp kolonų. Mėnulio šviesa sniege išryškino griežtą pastato siluetą.

Ji lėtai, negirdimai kaip šešėlis ėjo galerija. Širdies skausmą pamažu išstūmė pyktis... Iš pykčio netikėtai kilo noras keršyti. Fortūnatas norėjo pažeminti ją, kai pasakojo apie jos vyro patiriamą palaimą kitos moters glėbyje, jis norėjo sukelti jai siaubą, kai pasakojo apie krikščionių moterų likimą maurų šalyje. Tačiau nelaimingasis nė neįtarė, kad Katrina jau seniau buvo pasirengusi blogiausiam dalykui. Jei ji neturės pasirinkimo, ji taps verge, jei likimas ją privers, ji ryšis žmogžudystei.

Ne, ji neatiduos savo vyro kitai! Per daug sunkiai jį iškovojo. Net jei Arno mano, kad ji vėl ištekėjo, jis neturi teisės nuo jos ir jų sūnaus slėpti, kad pasveiko.

Kuo labiau ji tūžo, tuo sparčiau ėjo. Jos apsiaustas plaikstėsi kaip juoda vėliava.

— Aš vyksiu ten! Aš vyksiu į Granadą! — sušuko ji. — Ir niekas manęs nesulaikys!

— Tyliau, ponia Katrina, — pasigirdo balsas už kolonos. — Jei norite ten patekti, verčiau laikykite savo planus paslaptyje... ir paskubėkite.

Staiga šalia išdygo liesa Žozė Ralaro figūra. Jis pridėjo pirštą prie lūpų. Po pažastimi buvo pasikišęs ryšulėlį ir vis dairėsi. Katrina nustebusi žiūrėjo į jį.

— Maniau, tu miegi, — pasakė ji.

— Ir kiti taip mano! Ponia Ermengarda ir jūsų draugas, dailininkas! Jie nekreipė į mane dėmesio. Ir nors jie kalbėjo pašnibždomis, aš viską girdėjau...

— Ką gi jie kalbėjo?

— Kad kai visi sumigs ir jūs pagaliau nueisite truputį pailsėti, jie sugriebs jus ir išveš į Burgundiją!

— Ką? — apstulbo Katrina. — Jie nori pagrobti mane? Jėga? Bet juk tai pasibaisėtina!

— Ne, — pasakė Žozė kreivai šyptelėjęs, — juk jie jus myli... Pirmiausia įtariau juos turint nedorų kėslų... man net pasirodė, kad jie nori jus nužudyti, ir aš vos neužsipuoliau jų kambaryje. Tačiau taip nėra: jie nori jus pagrobti, kad išgelbėtų nuo pačios savęs. Jie jus gerai pažįsta ir bijo, kad vyksite tiesiai į Granadą, kur jūsų, jų manymu, laukia viena — žiauri mirtis...

— Jiems tereikėtų lydėti mane ten, — sausai pertraukė jį Katrina, — ir pavojus būtų mažesnis. Maurų princesė gerai pagalvotų, ar verta žudyti Burgundijos pasiuntinį.

— Kuris ten visų pirma neturėtų ką veikti! Nemanau, kad jūsų draugas taip rizikuos, jei nelieps jo ponas. Ne, ponia Katrina, jei nenorite grįžti į Dižoną, jei norite paspruktі nuo jų, jūs turite bėgti... ir nedelsdama!

Minutėlę Katrina įdėmiai žvelgė į savo keisto pagalbininko netaisyklingų bruožų veidą. Jai kilo įtarimas. Ši istorija nepanaši į teisybę. Ji taip seniai pažinojo Ermengardą ir Janą van Eiką, kad negalėjo patikėti, jog jie griebsis jėgos. O šis vaikinas — tik elgeta ir sukčius; ji apie jį žino tik tai, kad jo miklūs pirštai ir jis neturi sąžinės. Ji taip ir pasakė:

— Kodėl turėčiau tavimi tikėti? Jie draugai, seni ir ištikimi, o tu...

— ... o aš — tik vagis, niekingas Paryžiaus elgeta, neturintis nė grašio, ar ne? Klausykite, ponia Katrina: jūs dukart išgelbėjote man gyvybę — vieną kartą, tiesa, netyčia, o antrą — visai sąmoningai. Jei ne jūs, dabar

pūčiau kokiose nors kartuvėse Fižake. Stebuklų Kieme, tarp elgetų ir vagių, tokie dalykai neužmirštami. Mes turime savo garbės supratimą.

Katrina ne iš karto atsakė. Žozė nenutuokė, kokių minčių sukėlė šie jo žodžiai. Juk jis nežinojo, kad Stebuklų Kiemui ji buvo dėkinga už savo gyvybę ir laisvę... Pagaliau ji tarė:

— Ir kad už tai atsilygintum, tu nori mane lydėti į Granadą? Tu žinai, kad manęs ten gali laukti mirtis?

— Prieš jums numirštant, — ramiai pasakė Žozė, — mirsiu aš. Kitaip nebūčiau vertas vadintis vyru!.. Laikas bėga, ponia Katrina, spręskite! Jei tikite manimi, turite tučtuojau išvykti... Aš truputį pažįstu Ispaniją, esu ten buvęs anksčiau, šiek tiek moku kalbą ir galėčiau būti jums naudingas...

— Taip pat sėkmingai galėtumėte lydėti mane į Burgundiją. Ir drįstu tvirtinti, kad tai būtų daug maloniau!

— Abejoju. Žmonės, kurie nori jus išgelbėti nuo savęs, jus myli. Bet jie nesupranta, jog jūs niekada nebūsite laiminga, jog visada apgailestausite, kad nepadarėte to, ką privalėjote padaryti! Aš sutinku kartu su jumis rizikuoti, nes jūs panaši į mane: jūs niekada nepasiduodate. Ir tikiu, kad galite įveikti didžiausias kliūtis. Puikiai žinau, kas mums gresia: vergijos rimbas, kankinimai, mirtis, tačiau manau, kad tikslas to vertas... Jūs galite vėl rasti savo vyrą, o aš — surasti laimę, kokia dar niekada nebuvo nusišypsojusi. Šnekama, kad Granados karalystė yra pasakiškai turtinga... Ką darome? Einame? Arkliai jau pabalnoti ir laukia po arka.

Katrinai vėl įsižiebė menka vilties kibirkštėlė. Šis jaunuolis ištarė žodžius, kuriuos ji norėjo išgirsti. Jis buvo narsus, protingas, patyręs. Ne! Ne, ji nelauks, kol ją, kaip ryšulėlį, surištą auksiniais kaspinais, nugabens Pilypui Burgundiečiui, nes du geriausių ketinimų skatinami žmonės mano, jog tai tinkamiausias būdas garantuoti jai laimę. Ji pažvelgė į Žozė spindinčiomis akimis ir sušuko:

— Eime, aš pasirengusi!

— Luktelėkite, — pasakė jis ir padavė jai ryšulėlį. — Čia yra vyriški rūbai, kuriuos pavogiau iš vieno kareivio. Apsivilkite juos, o senuosius suriškite į ryšulėlį. Galime juos pasiimti. Tačiau paskubėkite... Tuomet jus bus sunkiau pažinti!

Ji nekantriai stvėrė rūbus, liepė Žozė saugoti ją, spruko už kolonos ir ėmė persirenginėti, nejausdama šalčio. Viduje degė nuostabi ugnis... Kai tik ji pajuto turinti jėgų kovoti, skausmas buvo užmirštas. Dar bus laiko pagailėti savęs, jei nepasiseks... tačiau ji nė minutės nenorėjo apie tai galvoti.

Ir staiga jai pasirodė, kad girdi, kaip aukštas, truputį švepluojantis balsas jai kužda iš miglotos praeities: "Jei kada nors bus taip, kad neturėsi kur eiti, ateik pas mane. Prie mano mažo namelio ant upės kranto auga laukiniai citrinmedžiai ir migdolmedžiai, o rožių krūmai pripildo orą aromato. Tu būsi mano sesuo, ir aš tave išmokysiu islamo išminties..."

O, keistasis atminties veidrodis! Jis buvo toks aiškus, kad Katrina tarsi gyvą išvydo priešais save mėnulio šviesoje stovinčią liekną neaukštą figūrą žmogaus su juokinga balta barzdele, vilkintį ilgą mėlyną chalatą, su didžiuliu oranžiniu turbanu, panašiu į moliūgą, ant galvos... Jo vardas netikėtai išsprūdo iš jos lūpų:

— Abu!.. Abu al Chairas!... Daktaras Abu!

Ji, matyt, per daug galvojo apie savo skausmą, kad neprisiminė jo anksčiau! Abu, senas jos bičiulis, gyvena Granadoje! Jis gydytojas, sultono draugas. Jis jai patars ir padės, ji tuo įsitikinusi!

Džiaugsmo apimta, Katrina skubiai baigė persirengti, susuko savo rūbus į ryšulėlį, pasikišo jį po pažastmi ir priėjo prie Žozė.

— Eime! — sušuko ji. — Greičiau bėkime!

Jis pažvelgė į ją, apstulbintas tokios staigios permainos.

— Dievaži, ponia Katrina, jūs panaši į mažą kapotynių gaidį!

— Todėl kad mes kausimės, mano drauge, visais būdais, visais ginklais. Aš išplėšiu savo vyrą iš tos moters arba mirsiu, mėgindama tai padaryti!

Katrina ir Žozė lyg du šešėliai nuslinko tamsia galerija. Vienintelė pavojinga vieta buvo didžioji salė, tačiau malkos jau buvo sudegusios ir didelė patalpos dalis skendėjo tamsoje. Slapstydamasi už miegančiųjų, vikri kaip katė Katrina dirstelėjo į židinio pusę: Ermengarda sėdėjo, tyliai šnekučiuodamasi su Janu van Eiku, kuris stovėjo nusisukęs į židinį. Jie

tikriausiai aptarinėja planą... Katrina nesusilaikė nenusišypsojusi ir nusiuntė jiems atsisveikinimo oro bučinį.

Bėgliai lėtai nuėjo prie durų. Žozė atsargiai atidarė jas. Silpną girgžtelėjimą nustelbė netoliese miegojusiųjų knarkimas. Katrina išsmuko pro duris, Žozė — paskui ją.

— Išgelbėti! — sušnabždėjo jis. — Dabar greičiau!

Jis paėmė ją už rankos ir išvedė iš viešbučio. Po arka laukė du arkliai, pabalnoti ir apvyniotomis kanopomis. Mėnulis beveik pasislėpė, ir išdavikiška jo šviesa geso.

— Žiūrėkite! Dangus mūsų pusėje! Dabar į balną, bet atsargiai — kelias siauras ir pavojingas!

— Ne toks pavojingas kaip žmonės, ir ypač draugai, — paprieštaravo Katrina.

Po minutėlės Katrina ir jos palydovas risčiomis jojo į Pamplonę. Drąsiu mostu Katrina pasveikino milžinišką uolą, kurią, pasak legendos, Rolando kardas buvo perkirtęs nuo viršaus iki apačios. Jis tik perskėlė kalną perpus! Ji padarys daugiau!..

Antra dalis

Praeities šešėlis

Penktas skyrius

Geležinis narvas

— Tai Burgas, — pasakė Žozė Ralaras sustabdęs arklį. — Ar ten sustosime?

Katrina prisimerkusi žiūrėjo į apačioje nusidriekusį miestą. Po begalinės šalčio sukaustytų plynaukščių, purtomų šalto vėjo, erdvės ir raudonrudžių pažliugusių lygumų Kastilijos karalių miestas nuvylė: didžiulis pilkšvai geltonas miestas, apsuptas tokios pat spalvos sienų, ir virš jų kyšanti milžiniška grėsminga tvirtovė. Lyg ir nieko stebėtino... tačiau kažkas nepaprasta vis dėlto buvo: statomas pastatas, dar apsuptas pastolių, taip meistriškai sukaltų, kad atrodė tarsi supinti iš nėrinių, žaižaruojančių kaip brangakmenis, vakaro prietemoje švietė lyg rausvas gintaras. Jis buvo iškilęs virš miesto kaip višta virš viščiukų, — Burgo katedra. Tvirtovės pylimo papėdėje, po dviarkiu tiltu lėtai tekėjo drumzlina upė. Visa vietovė kėlė liūdnas mintis. Katrina geriau apsisiautė sunkiu apsiaustu ir atsiduso, gūžtelėjusi pečiais.

— Juk turime kur nors apsistoti nakvynei. Jokime.

Raiteliai nusileido nuolaidžiu šlaitu ir atsidūrė prie tilto šalia dviejų apvalių bokštų, tarp kurių Šventosios Marijos vartai buvo įėjimas į miestą. Miestas buvo užtvindytas žmonių: raudsonskruosčiai valstiečiai su juodomis barzdomis, apsirengę avikailio arba ožkenos rūbais; moterys pilkomis arba raudonomis šilkinėmis suknelėmis, dauguma ant galvos nešė molinius ąsočius arba pintines; skarmaluoti elgetos, basakojai berniūkščiai

degančiomis akimis, — visi tą turgaus dieną ant tilto susimaišė; asilai, mulai, gremėzdiški dviračiai vežimai, atsitiktinis idalgas, kurio kilmingas arklys sunkiai brovėsi per šurmuliuojančią žmonių upę.

Katrina ir jos palydovas grūdosi minioje. Tačiau Katrina nekreipė dėmesio nei į šį margaspalvį knibždėlyną, nei į moteris, kurios atsiklaupusios geltoname Alansono vandenyje skalbė avikailius, šūkaudamos ir taškydamos vandenį. Nuo to laiko, kai vidurnaktį pabėgo iš viešbučio Ronsevalio tarpeklyje, ji galvojo tik apie tai, kaip greičiau patekti į Granadą. Jai norėjosi, kad jos arklys būtų plieninis, kad ji turėtų sparnus, kad jiems niekada nereikėtų sustoti. Ji kankinosi dėl kiekvienos sugaištos valandos.

Katrinos širdį nuolat draskė Fortūnato pasakojimo apie Arno išdavystę sukurstytas pavydas. Ji tai jautė neapykantą, tai puldavo į neviltį, be to, prisidėjo kelionės nuovargis. Katrina beveik nebeturėjo jėgų. Naktį, kai reikėdavo keletą valandų pailsėti, ji dažnai negalėdavo užmigti: girdėdavo taip seniai pasakytus švelnius žodžius. Tada atsikeldavo, eidavo į gryną orą ir vaikščiodavo, kol įtūžis truputėlį atlėgdavo. Rytą sausomis akimis ir sučiaupusi lūpas ji vėl leisdavosi į kelią, niekada nesidairydama atgal...

Ji negalvojo nei apie žmones, kuriuos paliko, nei apie persekiojimo pavojų. Argi jai galėjo rūpėti Janas van Eikas arba hercogas Pilypas, arba net neapdairioji Ermengarda de Šatovilen? Dabar jos pasaulyje buvo tik svajonė apie Granadą ir Žozė Ralaras, priverstinis jos ginklanešys. Jis pažadėjo lydėti ją į maurų karalystę ir savo pažadą tesėjo, nesistengdamas sudrumsti Katrinos tylėjimo.

Perėję Šventosios Marijos vartus, du keliauninkai atsidūrė didelėje aikštėje, grįstoje akmenimis ir apsuptoje namų su arkadomis. Ir čia buvo daug žmonių, ypač ten, kur sukryžiavę kojas sėdėjo valstiečiai, pardavinėję savo neturtingų ūkių gėrybes. Keletas vienuolių, giedodami psalmes, į katedrą nešė bažnytinę vėliavą. Minioje vaikštinėjo nedidelės grupelės kareivių ir algvazilų.

— Netoli yra prieglauda į Kompostelą vykstantiems maldininkams, — kreipėsi Žozė į Katriną. — Gal norėtumėte ten apsistoti?

— Aš — nebe maldininkė, — trumpai atsakė Katrina. — Ir netoliese matau kitą viešbutį.

"Trijų karalių" viešbutis stovėjo prie miesto sienos, tamsus medinis portikas beveik dengė žemas jo duris. Katrina nušoko nuo arklio ir pasuko durų link, lydima Žozė, kuris už apynasrio vedė arklius. Kai jie jau ėjo į viešbutį, minia aikštėje, šūkaudama, staiga kaip banga siūbtelėjo į miesto vartų pusę. Riksmai buvo tokie netikėti ir tūžmingi, kad net Katrina atkreipė dėmesį.

— Kas ten dedasi? — paklausė ji.

— Nežinau, manau, jie skuba kažką pasitikti. Galbūt karalių, grįžtantį į savo pilį...

— O, ir visa tai... — sumurmėjo Katrina, kuriai karalius rūpėjo dar mažiau negu kas nors kitas. Tačiau ji sustojo. Nuo Šventosios Marijos vartų pusės ėjo keista procesija. Prastas valstietiškas dviratis vežimas, apsuptas ginkluotų raitelių eskorto, triukšmingai dardėjo nelygiais akmenimis. Į vežimą buvo įkeltas narvas, sukaltas iš nelygių lentų, sutvirtintų geležiniais varžtais, o narve buvo grandinėmis sukaustytas žmogus.

Tai, ką buvo galima įžiūrėti, buvo panašu į beformę masę. Narvas buvo per mažas, kad žmogus galėtų stovėti. Jis sėdėjo, nulcidęs galvą, nemėgindamas gintis nuo į jį mėtomų daiktų. Minia reikalavo jo mirties. Žmogus narve atrodė taip, tarsi būtų nulipdytas iš molio; jo plaukai ir kūnas buvo aplipę storu purvo sluoksniu, jų tikrosios spalvos nesimatė. Jis vilkėjo purvinus pilkus skarmalus, o galvoje žiojėjo raudona žaizda.

Minia vis įnirtingiau šūkavo, ir sargybiniai buvo priversti ietimis vaikyti žmones, nes jie būtų nutempę narvą. Katrina negalėjo atplėšti akių nuo to žiauraus reginio, ji žiūrėjo kaip pakerėta. Jai pagailo nelaimingojo, kurį žmonės su tokiu įniršiu puolė.

— Dieve mano, — sumurmėjo Katrina, — ką tas vargšelis padarė?

— Neužjauskite jo be reikalo, — tarė tylus balsas su menku akcentu. — Tai tik vienas iš nelabųjų plėšikų, kurių knibždėte knibžda Okso kalnuose į rytus nuo miesto. Tie kraugeriški vilkai vagia, plėšia, degina ir žiauriai nužudo savo belaisvius, jei tie negali sumokėti reikalaujamos išpirkos.

Katrina nustebusi pasisuko į balso pusę ir pamatė keturiasdešimtmetį vyrą nuoširdžiu, bet ryžtingu veidu, švelnia šviesia barzda ir spindinčiomis žydromis akimis. Vyras buvo aukštas, stotingas. Ruda namie austa striukė, prisigėrusi baltų dulkių, rodė, kad jis yra mūrininkas. Katriną sujaudino nuoširdi jo šypsena.

— Jūs kalbate prancūziškai? — paklausė ji.

— Teisybę sakant, prastai kalbu, — tarė vyras ir nusijuokė, — bet gerai suprantu. Mano vardas Hansas. Esu iš Kelno, atsakau už katedros statybą.

— Iš Kelno? — nustebusi pakartojo Katrina. — Ir dėl šio darbo teko vykti taip toli nuo gimtinės?

— Mane čia pakvietė Kartachenos arkivyskupas, kurį prieš trejus metus buvau sutikęs Bazelyje. Bet jūs taip pat ne vietinis...

Katrinos skruostai nuraudo. Ji nesitikėjo, kad ją klausinės, ir nebuvo tam pasirengusi.

— Esu... Mišelis de Monsalvi, — pasakė ji skubiai, kad dėl savo vyriškos aprangos nebūtų sugauta meluojant. — Aš keliauju su savo ginklanešiu, kad pasižvalgyčiau po pasaulį.

— Sako, kad keliaudami jaunuoliai ugdo savo charakterį. Tačiau jūs turbūt esate labai naivus, nes nieko gero šioje šalyje nepamatysite. Gamta čia laukinė, o ir žmonės — puslaukiniai...

Minia staiga nurimo. Buvo taip tylu, kad girdėjosi narve grandinėmis sukaustyto žmogaus dejonės.

Raitelių algvazilų eskadronas neskubėdamas jojo gatve. Priešakyje išdidžiai jojo juodai apsirengęs žmogus. Milžiniškoje deglų šviesoje jis atrodė esąs griežtas ir stiprus kaip granitas.

— Tai teisėjas donas Martinas Gomesas Kalvas, — sušnabždėjo Hansas su baime ir pagarba. — Baisus žmogus. Jo išorinis santūrumas slepia dar baisesnį žiaurumą negu kalnų banditų.

Ir tikrai, išsigandusi minia prasiskyrė. Algvazilams visai nereikėjo griebtis ginklų — žmonės patys norėjo būti kuo toliau nuo šio baisaus žmogaus.

Donas Martinas apjojo narvą, paskui išsitraukė savo špagą ir smeigė į belaisvį. Grandinėmis sukaustytas žmogus pakėlė galvą, ir visi pamatė

veidą, kurio pusę dengė susivėlusi barzda. Katrina krūptelėjo, nesuprasdama kodėl, ir staiga žengė keletą žingsnių į priekį, lyg traukiama magneto. Tyloje pasigirdo, kaip kalinys suvaitojo.

— Aš noriu gerti... — jis užsikirto, — gerti, — sušnabždėjo prancūziškai. Šis žodis pervėrė Katrinos širdį: "Gotjė!"

Ji pažino savo dingusio draugo balsą ir dabar lengvai matė pažįstamus bruožus, kuriuos slėpė sutaršyti plaukai. Ją apėmė beprotiškas džiaugsmas, ir akimirką ji užmiršo apie pasigailėtiną grandinėmis sukaustyto žmogaus padėtį. Ji žengtelėjo pirmyn, tačiau sunki Hanso ranka nusileido ant jos peties ir sulaikė.

— Dėl Dievo meilės, nutilkite! Ar jūs iš proto išsikraustėte?

— Jis — ne banditas, jis — mano draugas... paleiskite mane!

— Ponia Katrina, maldauju jus, — pasigirdo Žozė balsas, ir jis sugriebė ją už kito peties.

Hansas pašoko:

— Ponia Katrina?

— Taip, — piktai atrėžė Katrina, — esu moteris, grafienė Monsalvi. Bet ką tai turi bendra su jumis?

— Labai daug. Tai viską keičia.

Daug nešnekėdamas, mūrininkas stvėrė Katriną, tarsi ji būtų maišas, uždengė jos burną savo dideliu delnu ir nunešė į žemą namą už statomos katedros. Lengvai paspyręs koja, Hansas atidarė duris.

— Imk arklius ir eik paskui mane, -- pasakė jis Žozė, grūsdamasis per minią.

Niekas nekreipė į juos jokio dėmesio. Visų žvilgsniai buvo įsmeigti į teisėją ir jo belaisvį. Kai jie perėjo aikštę, Katrina pažiūrėjo į ispaną, įsakmiu balsu duodantį įsakymus, bet nesuprato nė žodžio. Ji išgirdo pritariamą minios šurmulį ir palengvėjimo atodūsius... Minia visame pasaulyje vienoda... Katrina suprato, kad teisėjas pažadėjo kvapą gniaužiantį reginį.

Ji norėjo paklausti, ką pasakė ispanas, tačiau stipri Hanso ranka, uždengusi jos burną, neleido ištarti nė garso. Jis jos nepaleido tol, kol

neatsidūrė plačioje tamsioje galerijoje, kur buvo saugu. Tuomet jis atsigręžė į Žozė, ėjusį iš paskos, ir pasakė:

— Uždaryk duris ir eik paskui mus.

Jie įėjo į dengtą kiemą, kuriame netvarkingai gulėjo dideli akmens luitai. Dengtoje galerijoje stovėjo nebaigtos šventųjų statulos. Ant medinio kablio kabėjęs žibintas, skleidęs mirksinčią šviesą, kiemo viduryje silpnai apšvietė nutrintą senovinio romėnų šulinio kraštą. Hansas švelniai pastatė Katriną.

— Na, — patenkintas pasakė jis, — dabar galite rėkti kiek širdis geidžia.

Katrina iš įsiūčio net paraudo. Ji puolė prie jo kaip laukinė katė, tačiau Hansas sugriebė ją už rankų.

— Aš reikalauju, kad mane paleistumėte! — rėkė ji. — Kas jūs toks? Kas jums davė teisę taip elgtis su manimi?

— Jūs man patinkate, kilmingasis jaunuoli, ponia Katrina ar kas jūs ten iš tikrųjų esate. Jei būčiau leidęs jums elgtis taip, kaip norėjote, jau būtumėte surišta, užkimšta gerkle, tuzino sargybinių nuvesta į kalėjimą. Ir kokia iš to būtų nauda jūsų draugui?

Katrinos pyktis išgaravo, išgirdus protingus mūrininko žodžius, tačiau ji neketino lengvai pasiduoti.

— Nebuvo reikalo versti mane tylėti. Kaip jau sakiau, esu moteris, tačiau ne Kastilijos valdinė, o Prancūzjos karaliaus Karolio, karalienės Jolandos Aragonietės freilina... Žiūrėkite, — pasakė ji ir iš savo krepšelio ištraukė žiedą su smaragdu. — Tai man davė karalienė... Dabar tikite manimi?

— Nesu įsitikinęs, kad net jei jūs būtumėte karalienė Jolanda, gyva ištrūktumėte iš teisėjo nagų. Kaip tik dėl to, kad Aragoniečių dinastija Kastilijoje nepopuliari* Tas žmogus — tikras pabaisa! Ir brangakmenis tik sukeltų jo pavydą. Donas Martinas paprasčiausiai atimtų iš jūsų žiedą,

---

* XV amžiuje didžiausios krikščioniškos Pirėnų karalystės buvo Kastilija ir Aragonas, dažnai kariavusios tarpusavyje. Burgo miestas buvo Kastilijos teritorijoje.

o jus uždarytų kokiame nors bokšte, kol jūsų draugas būtų nubaustas mirtimi.

— Jis neišdrįstų! Aš — kilminga moteris ir užsienietė. Galėčiau skųstis...

— Kam? Karalius Chuanas II ir jo rūmai Tolede, be to, jie jums nebūtų naudingi net jei būtų čia. Kastilijos karalius — silpnas žmogus, jis nemėgsta priiminėti jokių sprendimų. Tik vienas žmogus gali jums padėti — tas, kuris yra tikrasis šios karalystės šeimininkas: generolas Alvaras de Luna.

— Tuomet turiu eiti pas jį...

Hansas gūžtelėjo pečiais. Jis paėmė didelį ąsotį vyno, pripylė tris puodelius.

— Tai neįmanoma! Generolas kaunasi prie Granados sienų, teisėjas ir arkivyskupas — miesto šeimininkai.

— Tuomet kalbėsiu su arkivyskupu... Ar nesakėte, kad tai jis čia jus pasikvietė?

— Taip. Monsinjoras Alonsas — geras ir teisingas žmogus, bet jis labai nesutaria su teisėju. Jei jis paprašys palikti jūsų draugą gyvą, teisėjas atsisakys tai padaryti. Supraskite, teisėją remia kariuomenė, o arkivyskupą — tik vienuoliai. Donas Martinas tai žino ir stengiasi tuo pasinaudoti. Galite savo akimis įsitikinti, bet pirma išgerkite vyno. Jums to reikia.

Ramus jo tonas nustebino Katriną. Ji dirstelėjo į jį. Jos akys susitiko su pasitikinčio savimi žmogaus akimis, jis siūlė jai vyno, tačiau šis nepažįstamasis įrodė, kad yra jos draugas. Katrina susimąstė. Be abejo, jo akyse ji išvydo simpatiją ir susižavėjimą, ką buvo įpratusi matyti vyrų akyse. Ji žinojo apie savo galią jiems, ir šis vyras taip pat neįstengė atsispirti jos kerams.

Katrina gurkštelėjo vyno iš alavinio puodelio. Stiprus gėrimas ją sušildė. Ji išgėrė viską iki paskutinio lašo ir atidavė puodelį Hansui.

— Na štai! O ką dabar turiu daryti?

Paskui šeimininką ji nuėjo į nedidelę žemą patalpą, kur nebuvo nei šviesos, nei židinio, tik daugybė čiužinių ir antklodžių. Mažas langelis, dabar sandariai uždarytas, buvo aikštės pusėje. Ji pajuto stiprų žmonių prakaito kvapą.

— Čia miega mano darbininkai, — paaiškino Hansas. — Bet dabar jie visi aikštėje... Pažiūrėkite pro langą.

Triukšmas lauke didėjo. Katrina pasibaisėjusi riktelėjo. Ji pamatė, kad sunkus narvas su kaliniu pakeltas panaudojus vieną iš sunkių suktuvų, kuriais statant katedrą keliami akmenys, ir dabar siūbavo trijų aukštų namo aukštyje. Žmonės į kalinį svaidė viską, kas pasitaikė po ranka. Katrina nusisuko ir susidūrė su įdėmiu Hanso žvilgsniu.

— Kodėl jie pakėlė narvą?

— Kad palinksmintų minią. Taip jie galės mėgauts žmogaus kančiomis, kol jam įvykdys mirties bausmę. Žinoma, jie jam neduos nei valgyti, nei gerti...

— Kada jam įvykdys bausmę?

— Po savaitės.

Katrina šūktelėjo, akyse susitvenkė ašaros.

— Po savaitės? Bet jis mirs daug anksčiau...

— Ne, — pasigirdo Žozė balsas, — juodai apsirengęs žmogus pasakė, kad kalinys stiprus kaip lokys ir dar gyvens, kad sulauktų jam skirtos bausmės...

— Ir kokia tai bus bausmė? — perdžiūvusiomis lūpomis sušnabždėjo Katrina.

— Kam jai tai žinoti? — priekaištingai tarė Hansas. — Tegul geriau sulaukia tos dienos.

— Ponia Katrina ne iš bailiųjų, bičiuli, — pasakė Žozė. — Nemanyk, kad nuo jos galima nuslėpti teisybę! — Jis pasisuko į Katriną: — Po savaitės jam gyvam nuners odą, kurią paaukos Kristaus statulai. Kūną sudegins...

Katrina pajuto, kad jai iš siaubo pasišiaušė plaukai, ją staiga supykino. Pamatęs, kad jai bloga, Hansas norėjo padėti, bet ji atstūmė jo ranką.

— Ne. Nereikia. Aš tuoj atsipeikėsiu...

— Nejaugi tikrai reikėjo jai viską pasakoti? — murmėjo nepatenkintas vokietis.

— Žozė teisingai pasielgė. Jis gerai pažįsta mane.

Ji atsisėdo ant vieno čiužinio ir suspaudė rankomis galvą. Negailestingi laikai, karo baisybės pripratino ją prie žiaurumo, bet tai, ką išgirdo, pranoko žmogaus vaizduotę.

— Kas beprotis? Tie žmonės ar aš? Ar gali būti dar kas nors nežmoniškesnio?

— Dar baisesni dalykai dedasi Granadoje, — liūdnai tarė Žozė. — Tačiau turiu pripažinti, kad šioje šalyje labiau negu kur nors kitur mėgstamas kraujas...

Katrina jo nesiklausė. Ji mėgino suvokti šios barbariškos bausmės prasmę. Mėgino suprasti, kodėl nuteistojo oda aukojama Kristui. Tokia šventvagystė atrodė neįtikėtina.

— Tokia statula katedroje jau yra, — ramiai tarė meistras mūrininkas. — Dabar eikime iš čia. Čia negalima pasilikti. Šalta, be to, greitai grįš mano darbininkai.

Jis švelniai paėmė jos ranką ir nuvedė per vidinį kiemą į didžiulę virtuvę, kuri užėmė visą pastato plotą. Ten po apetitiškai kvepiančiu katilu traškėjo ugnis, o pagyvenusi tarnaitė snaudė ant kėdės šalia vyno statinaitės. Tarnaitės rankos buvo prispaustos prie pilvo, burna plačiai išsižiojusi. Sodindamas Katriną ant suolelio, Hansas pasakė:

— Jos vardas Uraka. Ji kurčia. Galime laisvai šnekėti...

Hansas priėjo prie senutės ir pamėgino pažadinti ją. Kai tik ji atsimerkė, iš jos burnos pasipylė nesuprantamų žodžių srautas. Nė nežvilgtelėjusi į du nepažįstamuosius, ji nukabino katilą ir pastatė ant stalo. Judėdama nepaprastai vikriai, išėmė iš skrynios keletą medinių dubenėlių ir įpylė į juos sriubos. Paskui vėl užsnūdo ant kėdės. Hansas padavė dubenėlius Katrinai ir Žozė ir atsisėdo greta jų.

— Greičiau valgykite, — pasakė jis ir pakėlė dubenėlį prie Katrinos lūpų, nes ji, atrodė, negalėjo pajudėti. — Valgykite, pasijusite geriau.

Katrina degindamasi lūpas ir raukydamasi suvalgė tirštą miltinį srėbalą su lašiniais. Padėjusi dubenėlį, ji pažvelgė į vyrus.

— Aš turiu išgelbėti Gotjė. Mano gyvenimas neteks prasmės, jeigu leisiu jam taip baisiai numirti.

6. - 3083

Jai niekas neatsakė. Hansas, ramiai pavalgęs, pastūmė į šalį dubenėlį, rankove nusišluostė lūpas ir tarė:

— Tas žmogus buvo jūsų tarnas, net jūsų draugas, tačiau laikas keičia žmones. Kalnų banditai — baisūs žiauruoliai, ir tas žmogus buvo vienas iš jų. Jo sielą tikriausiai slegia nusikaltimai. Kodėl turėtumėte rizikuoti gyvybe dėl tokio žmogaus?

— Jūs nieko nežinote apie jį. Iš kur jums žinoti? Meistre Hansai, noriu jums pasakyti, kad visoje Prancūzijos karalystėje nėra geresnės ir ištikimesnės širdies kaip Gotjė. Jis dingo prieš keletą mėnesių, ir aš gerai žinau, kad nei auksas, nei noras išgelbėti savo gyvybę nepakeistų šio žmogaus. Pirma išklausykite mano pasakojimo, o paskui jau pats spręskite, koks jis yra.

Paprastai ir be pagražinimų ji papasakojo vokiečiui apie Gotjė, kokį jį pažinojo, kaip jis gynė ją ir daug kartų išgelbėjo gyvybę, kaip išvyko ieškoti Arno ir dingo Pirėnų tarpekliuose. Hansas klausėsi jos netardamas nė žodžio.

— Dabar suprantate, kad negaliu leisti jam mirti tokia baisia mirtimi? — baigė pasakojimą Katrina.

Hansas minutėlę patylėjo, paskui pažvelgė į ją ir pasakė:

— Aš jums padėsiu.

— Kodėl jūs turite mums padėti? — šiurkščiai nutraukė jį Žozė. — Esame visiškai svetimi jums žmonės, ir jūs negalite dėl nepažįstamų žmonių rizikuoti savo gyvybe. Gyvenimas puikus. Ir jo reikia laikytis įsikibus abiem rankom... Bet, matyt, jums krito į akis karalienės smaragdas...

Hansas taip staigiai pašoko, kad suolas, ant kurio sėdėjo, su trenksmu apvirto. Jis išraudo ir grėsmingai pakėlė kumštį prie Žozė veido.

— Jei tai dar kartą pasakysi, aš išmalsiu tau snukį, — suriaumojo jis. — Hansas iš Kelno nelaukia užmokesčio už savo paslaugas, įsidėmėk tai!

Katrina puolė prie vyrų ir atsargiai maža ranka nustūmė Hanso kumštį.

— Atleiskite jam, meistre Hansai. Nors mūsų laikais sunku pasitikėti žmonėmis, aš jumis tikiu. Jūsų akys nemeluoja. Jei turėtumėte piktų kėslų,

taip nesielgtumėte. Tačiau Žozė sako teisybę. Kodėl jūs turėtumėte rizikuoti mums padėdamas?

Kol ji kalbėjo, Hansas susitvardė. Jis žiūrėjo į ją beveik šypsodamasis. Paskui gūžtelėjo pečiais.

— Aš ir pats nežinau. Gal dėl to, kad jūs man patinkate. Gal dėl to, kad tiesiog noriu suteikti sau malonumo. Gotjė — šiaurietis kaip ir mes, todėl jaučiu jam simpatiją. Nenoriu leisti tiems kraugeriams sudraskyti jo į gabalėlius kaip skerdieną mėsos parduotuvėje. Manau, kad negalėsiu po to ramiai miegoti. Be to, aš nekenčiu teisėjo. Jis įsakė nukirsti vienam mano darbininkui ranką, nes įtarė jį vagyste. Būsiu laimingas, jei jam už tai atsilyginsiu...

Jis perėjo kambarį, paėmė du čiužinius ir patiesė juos prie židinio.

— Gulkite čia ir pasistenkite truputį pamiegoti, — pasakė jis Katrinai. — Po vidurnakčio, kai bus tamsiausia, įlipsime į bokštą ir pažiūrėsime, ar galėsime pasiekti narvą.

— Manote, bus galima jį iš ten ištraukti? — paklausė Katrina, ir jos akyse šmėstelėjo viltis.

— Abejoju, kad galėsime ką nors padaryti šiąnakt. Tačiau turime viską apžiūrėti ir pasiruošti pabėgimui. Be to, gal galėsime paduoti jam valgyti ir gerti.

Gerokai po vidurnakčio mūrininko namo durys atsidarė ir pro jas slapstydamosi išslinko trys tamsios figūros. Be kareivių, stovėjusių postuose prie katedros bokštų, didžiulėje aikštėje nebuvo nė gyvos dvasios. Tik katė šmurkštelėjo pro tris nakties klajūnus...

Katrina, Žozė ir Hansas pasislėpė katedros arkados šešėlyje ir artinosi prie durų, kurių raktas Hansui buvo likęs po koplyčios statybos. Visi trys atsargiai slinko į priekį, stengdamiesi neatsistoti ant silpnai suklotų akmenų. Žozė nešė vandens ąsotį, Hansas — kumpio gabalėlį ir kepaliuką duonos. Tik Katrina nieko nenešė. Ji ėjo nuleidusi akis, nedrįsdama dirstelėti aukštyn, nes bijojo pamatyti nelemtąjį narvą, kuris kaip juoda dėmė išsiskyrė nakties danguje.

— Atsargiai, — įspėjo Hansas, kai jie palipę keletą laiptų priėjo duris. — Bažnyčioje — nė garso. Čia visuomet pasilieka melstis du vienuoliai.

Visą naktį jie keičia vienas kitą. Duokite man ranką, ponia Katrina, aš vesiu jus.

Katrina padavė ranką, ir ji paskendo didžiulėje šiurkščioje meistro mūrininko rankoje. Žozė ėjo paskui Katriną įsitvėręs į jos apsiaustą. Mažos durelės nė negirgžtelėjo, kai Hansas atsargiai atidarė jas. Jie pamatė chore du atsiklaupusius vienuolius, kurių skustas galvas apšvietė geltona vienintelės dujinės lempos šviesa. Girdėjosi monotoniškas jų murmėjimas.

Hansas skubiai persižegnojo, paskui nuvedė savo bendrininkus per nebaigtą statyti koplyčią, ir jie paskendo kolonų šešėlyje. Visi trys negirdimai kaip dvasios nuslinko prie bokšto laiptų ir taip pat tyliai užlipo jais.

Viduje buvo tamsu kaip kape. Hansas atsargiai uždarė duris ir užstūmė sklendę. Ant grindų gulėjo du deglai. Mūrininkas uždegė vieną jų ir, pakėlęs virš galvos, apšvietė akmeninį stulpą.

— Užgesinsiu jį, kai užlipsime į viršų, — pasakė jis. — Dabar paskubėkite!

Vienas paskui kitą, sunkiai alsuodami, jie ropštėsi siaurais laiptais. Hansas užgesino deglą. Stiprus šaltas vėjas nutvilkė Katrinos veidą. Jie stovėjo atviroje aikštelėje, ir nors naktis buvo giedra, mirguliavo žvaigždės, Katrinai reikėjo laiko priprasti prie tamsos.

— Atsargiai, nesuklupkite, — sušnabždėjo Hansas, — visur pilna akmenų ir lentų.

Jie stovėjo vokiečio aikštelėje. Jis statė įmantriai išraižytas katedros bokštų smailes. Sunkus suktuvas ir ant jo kabaluojantis medinis narvas gerai matėsi nakties dangaus fone. Katrina žiūrėjo iš siaubo plačiai atsimerkusi, tarsi matytų kankinimo priemones.

Hanso prilaikoma, Katrina priėjo prie baliustrados, kuri supo bokštą. Narvas lengvai sūpavosi. Pro medines narvo lentas Katrina vos matė kalinį. Gotjė žvelgė aukštyn, tarsi apžiūrinėdamas dangų, ir be paliovos vaitojo. Dejonė buvo labai silpna, ir Katrina maldaujamai pažvelgė į Hansą.

— Mes turime pakelti narvą prie baliustrados ir išvaduoti jį. Jis kankinasi...

— Žinau. Tačiau mes dabar negalime to padaryti. Suktuvas baisiai girgdža. Mes tik patrauktume sargybinių dėmesį ir negalėtume žengti nė žingsnio.

— Ar negalite ko nors sugalvoti, kad jis negirgždėtų?

— Žinoma, galiu. Suktuvą reikia sutepti taukais, tačiau tokioje tamsoje tai sunku padaryti. Be to, pirma turime parengti šio žmogaus pabėgimą. O dabar tegalime pamėginti paduoti jam kokio nors maisto ir atsigerti. Tylutėliai pašaukite jį. Mums negalima patraukti kareivių dėmesio.

Žozė stipriai laikė Katriną, o ji pasilenkusi tyliai pašaukė:

— Gotjė!.. Gotjė!.. Tai aš, Katrina!

Kalinys, nė kiek nenustebęs, lėtai pasuko galvą.

— Katrina, — pakartojo jis lėtai, jo balsas atrodė kaip miegančio žmogaus. — Aš noriu gerti... — sušnibždėjo jis.

Katrinos širdis plyšo iš skausmo.

— Gotjė, prašau, atsakyk man! Pažiūrėk į mane! Tai aš, Katrina de Monsalvi...

— Palaukite, — sušnabždėjo Hansas ir patraukė ją atgal. — Pirmiausia duokime jam atsigerti. Paskui žiūrėsime.

Jis greitai pritvirtino siaurą ąsočio kaklelį prie ilgos medinės karties ir atsargiai nuleido jį į narvą, prie sukaustytų žmogaus rankų, tačiau Gotjė vis dar nieko nereginčiomis akimis žvelgė aukštyn.

— Ei, bičiuli, išgerk! — tyliai paliepė Hansas.

Kai belaisvis savo rankose pajuto molinį ąsotį, kimiai šūktelėjęs stvėrė jį ir ėmė godžiai gerti, ištuštindamas jį iki paskutinio lašo, po to vėl sustingo. Katrinos širdis buvo suspausta skausmo. Ji sušnabždėjo::

— Jis manęs neatpažįsta. Atrodo, jis negirdi, kas jam sakoma.

— Matyt, karščiuoja, — pasakė Hansas. — Jo galvoje yra žaizda. Dabar pamėginsime duoti jam pavalgyti.

Maistas buvo suvalgytas taip pat godžiai, tačiau kalinys buvo visiškai kurčias Katrinos šauksmams ir prašymams. Jis į ją taip žiūrėjo, tarsi ji būtų persišviečianti, o paskui nusisuko. Jis kažką nerišliai, gailiai ir monotoniškai murmėjo, ir tai kėlė Katrinai siaubą.

— Dieve mano! — sušuko ji. — Jis išprotėjo!

— Nemanau, — pasakė Hansas drąsinamai. — Tačiau jis kliedi. Einame, ponia Katrina. Dabar mes jam niekuo nebegalime padėti. Turime grįžti namo. Rytoj pasirūpinsiu, kad suktuvas būtų suteptas. Ir gal kitą naktį galėsime ištraukti belaisvį.

— Bet kaip mes jį išvešime iš miesto? Vartai stiprūs ir gerai saugomi.

— Viskam atcis laikas. Kai ką esu sumanęs...

— Su ilga stipria virve, — sušnabždėjo Žozė, — nuo miesto pylimo galima bet ką nuleisti.

— Taip, jei nieko geresnio nesugalvosime. Tačiau manau, kad galiu pasiūlyti kitokį sprendimą. Mūrininkas daug ko išmoksta... O dabar mums reikia grįžti.

Paskutinį kartą pažvelgusi į Gotjė, Katrina nulipo žemyn. Vienuoliai tebesimeldė tamsioje katedros navoje nė neįtardami, kad čia esama sąmokslininkų. Durys tyliai užsidarė, ir Katrina su draugais vėl atsidūrė gatvėje.

Kai jie priėjo namus, Hansas savo svečiams davė keletą patarimų.

— Kad ir kas klaustų, jūs esate mano giminaičiai, vykstantys į Kompostelą. Tačiau stenkitės nesisukinėti tarp darbininkų. Kai kurie jų labai nustebs, kad nekalbate vokiškai. Prisiminkite tai, o daugiau galite daryti viską ką norite.

— Ačiū, — atsakė Katrina, — bet visai nenoriu eiti į gatvę. Tas baisus narvas verčia mane drebėti. Aš liksiu namie.

— O aš ne! — tarė Žozė. — Kai organizuoji pabėgimą, turi būti akylas ir ausylas.

Kita diena Katrinai buvo tikra kankynė. Ji sėdėjo užsidariusi Hanso name, stengdamasi nežiūrėti į gatvę, kur nuo ryto pliaupė lietus, nesiklausyti vargšui belaisviui šūkaujamų grasinimų ir prakeiksmų. Visą dieną ji praleido su senąja Uraka, ir tai nebuvo didelė paguoda. Kartais senutė kažką kalbėdavo, tačiau Katrina jos nesuprato. Uraka vaikščiojo virtuvėje, šnekėjosi pati su savimi, kaip dažnai daro seni žmonės. Vidurdienį ji davė Katrinai sriubos dubenėlį, keletą susvilusių paplotėlių ir ąsotį vandens, paskui atsisėdo ant savo kėdės ir taip įkyriai ėmė apžiūrinėti Katriną, kad

ši susinervino. Galų gale Katrina nusisuko nuo tarnaitės ir išėjo pasėdėti vidiniame kieme, kol grįš vyrai. Žozė išėjo kartu su Hansu, pasakęs, kad nori apeiti miestą ir susipažinti su juo.

Žozė grįžo niūrus. Katrina sunerimusi ėmė jį klausinėti. Jis atsiduso ir pagaliau pasakė:

— Iš čia ištrūkti bus nelengva. Mėginimas išgelbėti belaisvį mieste gali sukelti riaušes. Čia žmonės — kaip laukiniai gyvuliai. Jie nekenčia banditų ir negali nedžiūgauti pagalvoję, kad vienas iš jų yra jų rankose. Jei kas nors atims grobį, jie mieste viską nuniokos.

— Tegul! — sušuko Katrina. — Tai manęs nejaudina! Aš neketinu čia pasilikti. Man rūpi tik viena — Gotjė gyvybė...

Žozė pašnairavo į ją.

— Jūs tikrai jį taip mylite? — paklausė jis sarkastiškai, ir Katrina tai pastebėjo.

Ji pažvelgė į jį savo našlaičių spalvos akimis ir išdidžiai pareiškė:

— Taip, aš tikrai jį myliu... kaip savo tikrą brolį, o gal net labiau. Jis tėra valstietis, tačiau dėl savo taurios širdies, narsumo ir ištikimybės yra pranašesnis už daugelį mano pažįstamų aristokratų. Ir jei jūs tikitės įkalbėti mane palikti jį tiems laukiniams, tai veltui gaištate laiką. Net jei neteksiu gyvybės mėgindama jį išgelbėti, aš turiu tai padaryti.

Žozė nusišypsojo, jo akyse šokinėjo kibirkštėlės.

— Ponia Katrina, niekas tam neprieštarauja. Aš tik pasakiau, kad tai padaryti bus sunku ir kad žmonės ims maištauti, štai ir viskas.

Tuo metu gatvėje vėl pasigirdo prakeiksmai ir šauksmai: "Mirtis jam!"

— Teisėjas padidino sargybą prie bokšto. Aikštėje dabar susirinko didžiulė minia. Visi nuo lietaus šlapi ir staugia kaip vilkai.

— Jis padidino sargybą? — pakartojo baldama Katrina.

— Man nerimą kelia ne apsauga, o minia, — pasakė Hansas, kuris ką tik įėjo ir kratė vandenį nuo rūbų. — Jei lietus jų neišvaikys, jie gali čia praleisti visą naktį, žiūrėdami aukštyn. Tuomet negalėsime įgyvendinti savo plano.

Jis pajudino pečius, kad lietaus lašai nuriedėtų nuo jų, ir su užuojauta pažvelgė į Katriną. Ji buvo išbalusi, tačiau stengėsi tvardytis. Kurį laiką ji

tylėjo, ir Hansas ėmė autis batus, apsunkusius nuo purvo. Pagaliau Katrina paklausė:

— Kaip suktuvas? Jums pavyko jį apžiūrėti?

— Taip, žinoma. Pasakiau, kad jis sugedęs. Ir užkroviau ant jo tiek taukų, kad jį būtų galima juose iškepti. Tačiau ko galime tikėtis, jei visi tie spoksantys ir riaumojantys žmonės neišsiskirstys? Mes negalėsime net paduoti kaliniui maisto.

— Jie turi išsiskirstyti! — pasakė Katrina. — Turi!

— Taip, bet kaip galėtume priversti juos tai padaryti? — paklausė Žozė. — Jei net lietus negali...

Ir staiga pasigirdo kurtinamas griaustinio trenksmas. Atrodė, dangus pratrūko, lietus virto baisia liūtimi. Vanduo pliūptelėjo taip smarkiai, kad per keletą minučių aikštė ištuštėjo. Minia išsisklaidė, žmonės išsilakstė į namus slėptis nuo netikėtos liūties. Sargybiniai, ieškodami priedangos, glaudėsi prie katedros sienų. Darbininkai paliko bokštą. Tik narvas liko vėjui ir lietui. Jis ėmė kaip švytuoklė siūbuoti.

Katrina, Hansas ir Žozė prigludo prie mažo langelio aikštės pusėje.

— Kad taip būtų ilgiau... — šnabždėjo Katrina. — Bet tai tik audra...

— Būna ilgų audrų, — padrąsino Hansas. — Šiaip ar taip, jau temsta... ir ši naktis bus neregėtai tamsi. Dabar einame, mano darbininkai grįžta. Jūs turite pavakarieniauti ir pailsėti. Šiąnakt turėsime daug nuveikti...

Katrinai vakaras slinko dar lėčiau negu diena. Tebelijo. Girdėjosi, kaip smarkiai lietus barbena į stogą. Darbininkai tylomis pavakarieniavo, o paskui vienas paskui kitą iš nuovargio nusvirusiais pečiais nuėjo ilsėtis. Tik du ar trys pasiliko ir kartu su Hansu gėrė vyną iš didžiojo ąsočio. Katrina laukė, atsirėmusi į krosnį priešais Žozė. Šis užsismaukė ant akių kepurę, sunėrė rankas ir dėjosi miegąs.

Katrina taip pat užsimerkė, bet negalėjo užmigti: tiek daug minčių sukosi jos galvoje! Ji su kartėliu pamanė, kad, atrodo, pats dangus baudžia bedievį Gotjė. Ji nerimavo: ar jiems pasiseks išlaisvinti Gotjė iš to baisaus narvo, kaip jie slapta išveš jį iš miesto? Ar nereikės Hansui smarkiai nukentėti dėl suorganizuoto pabėgimo? Aibė klausimų kamavo ją ir atrodė, kad nėra į juos atsakymo.

Pagaliau vyrai išsiskirstė, ugnis židinyje ėmė blėsti. Uraka seniai miegojo. Prirūkusioje virtuvėje vis tamsėjo, o Katrina tebesėdėjo plačiai atsimerkusi, klausydamasi savo širdies plakimo. Kai tik Hansas atėjo, ji atsistojo. Žozė taip pat tučtuojau pašoko.

— Einam, — pasakė Hansas. — Dabar arba niekuomet...

Visi trys stovėjo prisiglaudę prie sienos bokšto aikštėje. Lietus nurimo, naktis buvo juoda kaip degutas. Narvas atrodė kaip tamsi sala šešėlių jūroje. Miesto stogų nesimatė.

— Per tamsu, — sušnabždėjo Katrina. — Ką galim padaryti?

— Aš matau viską, ką reikia, — nutraukė ją Hansas. — Tai svarbiausia. Atsargiai, Žozė. Aš noriu pakelti narvą...

Mūrininkas pasiraitojo rankoves, paspjaudė delnus ir įsikibo į didžiulio rato rankeną. Katrinai buvo sunku patikėti, kad vienas žmogus gali jį pajudinti.

— Aš noriu jums padėti, — sušnabždėjo ji.

— Ne, aš pats. Bus geriau, jei padėsite Žozė sulaikyti narvą, kai jis susilygins su platforma. Tai nebus lengva. Nesirūpinkite suktuvu.

Hansas giliai įkvėpė ir ėmė sukti suktuvą. Narvas iš pradžių sudrebėjo, o paskui ėmė labai lėtai kilti aukštyn. Nesigirdėjo nė garso: tepalas padėjo. Žmogus narve gulėjo nekrutėdamas.

— Meldžiu Dievą, kad jis būtų gyvas, — sušnabždėjo Katrina.

— Melskite Dievą, kad Hansui pavyktų pakelti iki čia narvą, tai svarbiausia, — atsakė susirūpinęs Žozė. — Pakelti jį vienam — titano darbas.

Iš to, kaip sunkiai Hansas kvėpavo, buvo aišku, kiek jam reikėjo dėti jėgų. Katrina visu savo kūnu jautė kovą tarp vieno žmogaus jėgos ir didžiulio svorio, kabančio ant suktuvo. Narvas lėtai kilo.

— Dieve mano, jis nepajėgs to padaryti! — sušnabždėjo ji.

Katrina norėjo pulti padėti Hansui, tačiau tuo metu iš bokšto laiptų tamsos išniro figūra. Katrina net nespėjo riktelėti. Žmogus kažką pasakė svetima kalba ir puolė padėti Hansui.

— Kas jūs? — paklausė apstulbusi Katrina.

— Nebijokite, tai Otas, mano padėjėjas. Jis žino, ką mes ketiname daryti, ir atėjo mums padėti.

— Kodėl jis tai daro?

— Galite juo pasikliauti. Jis — to žmogaus, kuriam nukirto ranką, brolis.

— Mes neturime pasirinkimo... Be to, jis labai laiku atėjo į pagalbą...

— Tai tiesa. Aš vos nepaleidau narvo. Jis toks sunkus, kad, atrodė, raumenys tuoj nutrūks.

Netarusi nė žodžio, Katrina nuėjo prie Žozė. Ji suprato, ko išvengė Gotjė. Dabar narvas kilo greičiau, jo viršus jau susilygino su bokštelio viršutine aikštele. Paskui narvas pakilo virš jos... Žozė užkabino jį kabliu ir patraukė į save.

— Atsargiau, — sušnabždėjo Hansas, — atsargiau. Mes jį turime paleisti be menkiausio triukšmo.

Tai buvo sunkiausia ir pavojingiausia. Katrina sulaikė kvapą. Nors naktis buvo šalta, tačiau jos kūnu sruvo prakaitas. Įsikibusi į medinį narvą, ji pajuto palengvėjimą. Akimirka, ir mažas kalėjimas, lėtai sukdamasis, sustojo prie aikštelės, o paskui taip tyliai, kad Katrina girdėjo širdies plakimą, nusileido. Vyrai prie suktuvo lengviau atsikvėpė. Katrina pamatė, kaip jie rankovėmis nusišluostė kaktas.

— Naktis juoda kaip rašalas, — sumurmėjo Hansas. — Mes turime surasti... Jūs galite surasti duris?

— Taip, — atsiliepė Žozė, — štai čia.

Sunkus geležinis skląstis, užsklendęs narvo duris, buvo primityviai padarytas, ir nebuvo sunku jį atšauti. Kai tik durys buvo atidarytos, Katrina įėjo į narvą ir pasilenkė prie nejudančio kūno.

— Jis nejuda, — pasakė ji sunerimusi, — turbūt miręs.

— Pažiūrėsime, — atsakė Žozė. — Leiskite, ponia Katrina, man pažiūrėti.

— Paskubėkite, — sumurmėjo Hansas, pažvelgęs į dangų...

Virš debesų šviesėjo.

— Jei vienam iš sargybinių arba miestiečių šaus į galvą mintis dirstelėti aukštyn ir jie pamatys, kad narvo nėra vietoje, viskas žlugs. Ir tada mūsų neišgelbės nė Viešpats!

— Visose pasaulio šalyse, — sausai tarė Katrina, — bažnyčios yra prieglobstis.

— Galbūt visose kitose šalyse... bet tik ne čia.

Lėtai ir atsargiai trys vyrai ištraukė iš narvo belaisvį. Jis nejudėjo. Nesijautė net jo kvėpavimo. Katrina padėjo ranką jam ant krūtinės.

— Širdis plaka. Jis gyvas, — sušnabždėjo ji. — Tačiau nežinau, ar ilgai ištemps.

— Greitai nurenkite jį! — paliepė Hansas.

— Bet kam?

— Tuoj pamatysite. Dėl Dievo meilės, paskubėkite. Dangus kas minutę giedrėja.

Tarsi jo žodžių patvirtinimą jie išgirdo vieno sargybinio kosėjimą apačioje ir ieties stuksenimą į akmenis. Visi keturi išsigandę apmirė, jų širdys pašėliškai daužėsi laukiant šūksnio... Bet nieko neįvyko. Katrina, Žozė ir Otas plėšė Gotjė rūbus, o Hansas išvyniojo sunkų paketą, kurį atsinešė. Tai buvo didelis medžio gabalas, panašus į susirietusio žmogaus figūrą.

— Narvas turi taip atrodyti, tarsi jame yra žmogus, — sušnabždėjo Hansas, — kitaip visi miesto namai išaušus bus iškratyti, ir mes negalėsime išvežti šio žmogaus. Jei mums pasiseks, keletą dienų niekas nepastebės, kas įvyko.

Katrina jau suprato, ką vokietis ketina daryti. Nedaug laiko teprireikė Gotjė skarmalams nuvilkti. Jie suvyniojo į apsiaustą nejudantį kūną, o tuo metu Hansas įdėjo medžio gabalą į narvą, apdengė jį belaisvio skarmalais ir dar užmetė savo atsineštų skudurų. Molio gabalas, taip pat suvyniotas į skudurus, atrodė panašus į galvą, padėtą ant rankų. Tamsoje panašumas buvo stulbinamas.

— Vidury baltos dienos tų, kurie stovės bokšte, tai neįtikins, — pasakė Hansas, — bet stovintys apačioje žmonės patikės.

Dabar sunkiausia buvo nuimti belaisvio grandines. Hansas atsinešė instrumentų krepšelį, bet sunku buvo dėl to, kad grandines reikėjo nuimti nesužeidžiant Gotjė. Menkiausias jo riktelėjimas galėjo viską sugadinti. Katrina iš baimės sulaikė kvapą, kai Hansas ėmė pjauti geležinius pančius. Jai atrodė, kad kilo baisus džeržgėjimas. Tačiau mūrininkas buvo labai sumanus meistras, ir pančiai buvo nuimti beveik be triukšmo, tik sužeistasis silpnai vaitojo.

Jie greitai pritvirtino geležinius pančius ir grandines prie medžio gabalo narve. Paskui narvą uždarė, ir Hansas su Otu ėmė leisti jį žemyn, o Katrina su Žozė prilaikė, kad jis leistųsi tyliai. Po keleto minučių narvas buvo vietoje.

Tarsi laukęs to momento, iš už debesų išplaukė mėnulis, ir švelni balzgana jo šviesa užliejo visą aikštę. Tuo pačiu metu jie išgirdo, kaip bokšto papėdėje vienas sargybinis pašaukė kitą.

Katrina pamatė, kaip blykstelėjo Hanso dantys, ir suprato, kad jis šypsosi.

— Einam, — sušnabždėjo jis. — Šiąnakt dangus tikrai mūsų pagalbininkas! Dabar mums reikia išnešti išvaduotąjį, ir tai nebus lengva. Bokšto laiptai statūs, o jis labai sunkus. Gerai, kad Otas atėjo mums padėti. Jūs, ponia Katrina, eikite priekyje ir neškite deglą, kad apšviestumėte kelią.

Trys vyrai pakėlė Gotjė: vienas — už kojų, o kiti du — už pečių. Katrina greitai uždegė deglą. Paskui maža grupelė su savo našta lėtai pajudėjo pro siauras akmenines duris.

Nors ir sunykęs, Gotjė tebebuvo labai sunkus, ir su tokiu nešuliu nebuvo lengva lipti laiptais žemyn. Priekyje ėjusi Katrina nuolat nervingai grįžčiojo pažiūrėti į sužeistąjį, stengdamasi pastebėti nors menką gyvybės kibirkštėlę po purvu ir suvelta barzda, kuri beveik uždengė veidą. Tačiau Gotjė neatgavo sąmonės. Kai trys vyrai pasiekė bokšto apačią, jiems pasidarė truputį lengviau.

Tačiau padidėjo pavojus. Tereikėjo vienam iš besimeldžiančių vienuolių pasukti galvą arba vienam iš sargybinių užeiti į bažnyčią, ir keturi “pagrobėjai” neišvengiamai būtų pakliuvę.

Katrina ir jos palydovai tyliai nuėjo durų link. Jie beveik buvo prie jų, bet staiga Gotjė sudejavo. Gūdžioje bažnyčios tyloje, drumsčiamoje tik monotoniško vienuolių murmėjimo, dejonė nuaidėjo kaip trimitas. Vyrai tespėjo nuleisti nešulį vienos didžiulės kolonos šešėlyje greta mažos koplytėlės aptvaros, o Katrina greitai ranka užspaudė sužeistojo burną.

Minutėlę visi apmirė. Katrina jautė, kaip krūtinėje daužosi širdis, virš savo ausies girdėjo neramų Hanso kvėpavimą. Vienuoliai nutilo. Jie žiūrėjo į tą pusę, kur pasigirdo balsas. Katrina matė vieno iš jų profilį, apšviestą žvakės. Antrasis vienuolis norėjo atsistoti, tačiau pirmasis jį sulaikė.

— Tai tik katė, — pasakė jis. Ir jie vėl ėmė melstis.

Tačiau tai neišgelbėjo. Katrina jautė, kaip Gotjė stengiasi išsilaisvinti. Jis mėgino atsikratyti jos rankos. Ir jei jis pradėtų tikrai dejuoti, ji niekada neužčiauptų jo.

— Mes turime jį nutildyti, — sušnabždėjo ji pasibaisėjusi, spausdama savo ranką prie Gotjė burnos taip stipriai, kaip tik galėjo. Tačiau silpnas garsas vis tiek sklido kaip vanduo, tekantis po akmeniu. Jie pamanė, kad viskas žuvo. Vienuoliai vėl liovėsi meldęsi ir pasisuko į jų pusę...

— Teks jį apsvaiginti, — ramiai pasakė Hansas. — Juk turime iš čia ištrūkti.

Staiga jie išgirdo varpo dūžius ir liūdną bažnytinį giedojimą, kuris vis garsėjo. Katrina pajuto, kad Hansas krūptelėjo, bet kai ji atsigręžė, jis šypsojosi.

— Vienuoliai, — pasakė jis, — eina į rytmetines pamaldas. Dabar metas.

Vyrai sutartinai pakėlė Gotjė kaip plunksnelę ir puolė į priekį. Dabar Gotjė visą laiką dejavo. Tačiau stiprūs šventųjų tėvų balsai visai užgožė ligonio dejones. Jie skubėjo, artėjantys vienuoliai neturėjo jų pamatyti.

Uždusę pagrobėjai išbėgo iš katedros. Mėnulis tebešvietė, tačiau palei katedros sieną buvo tamsus ruoželis.

— Dar truputis pastangų, — džiugiai sušnabždėjo Hansas, — ir mes pasieksime tikslą. Greičiau, neškime jį į namą...

Po keleto akimirkų žemos mūrininko namo durys negirdimai užsidarė. Katrina, nuvargusi ir kartu laiminga, atsisėdo prie židinio. Nebepajėgdama valdytis, ji pratrūko raudoti.

Šeštas skyrius

Nusidėjėlio mirtis

Hansas, Žozė ir Otas supratingai paliko Katriną išsiverkti. Jie nunešė Gotjė į patalpą, kur meistras mūrininkas laikė marmuro ir smiltainio gabalus, paguldė jį į šiaudų guolį, Oto paskubomis jam paruoštą, ir ėmė apžiūrinėti žaizdą. Katrina netikėtai pastebėjo esanti viena. Ji nusišluostė ašaras ir nuėjo ieškoti savo draugų. Jautėsi pailsėjusi ir laisva. Ašaros suteikė palengvėjimą. Džiaugsmas, kad išgelbėjo Gotjė nuo dono Martino, sustiprino ją.

Tačiau ji neilgai džiaugėsi. Gotjė buvo išsekęs, neapsakomai purvinas, ir nors retsykiais atmerkdavo savo pilkas akis, jų žvilgsnis buvo miglotas, jis tarsi nieko nematė. Kai jo žvilgsnis sustojo ties jaunąja moterimi, jose nebuvo nė menkiausios nuostabos ar dėkingumo. Ji pasilenkė prie jo ir tyliai pašaukė, bet veltui: normandas nepažino jos.

— Jis išprotėjo? — paklausė ji sunerimusi.

— Atrodo, neteko atminties. Jis, matyt, labai serga.

— Kodėl atnešėte jį čia, o ne į namus?

— Todėl kad greitai išauš, — atsakė Hansas. — Atsikėlusi Uraka neturi jo rasti.

— Kodėl, juk ji kurčia?

— Gal ji ir kurčia, bet ne akla ir nėra nebylė, o turbūt ir ne tokia kurčia, kaip atrodo. Kaip galėsime, pasirūpinsime šiuo žmogumi, perrengsime jį ir slaugysime. Tačiau rytą nedelsdami turėsime išvežti jį iš miesto.

— Bet kaip mes galime jį tokį vežti? Ką darysime kelyje?

— Aš padėsiu jums, kiek galėsiu, — ramiai pasakė Hansas. — Tačiau kelyje jūs, ponia Katrina, atsakysite už šio žmogaus saugumą. Aš negaliu važiuoti su jumis ir negaliu jo čia laikyti. Tai gali atsieiti mano ir mano

žmonių gyvybę. Iki šiol jums padėjau dėl to, kad jūs man patinkate ir aš nekenčiu dono Martino, tačiau dar nesu toks pavargęs nuo gyvenimo ir nenoriu prarasti savo darbo. Jūs turite žinoti, kad už miesto sienų negalite tikėtis mano pagalbos. Man gaila, bet taip yra...

Katrina atidžiai išklausė Hansą. Būtų buvę neprotinga tikėtis ko nors daugiau iš jo. Ji suprato, kad negali jo nieko daugiau prašyti. Širdingai šypsodamasi, Katrina ištiesė jam ranką...

— Jūs jau ir taip daug padarėte, mano drauge, ir aš nuoširdžiai jums dėkoju už tai, kad taip rizikavote dėl visiškai nepažįstamo žmogaus. Niekada to neužmiršiu. Manimi nesirūpinkite. Iki šiol susidorodavau su visais sunkumais.

— Be to, aš visuomet padėsiu, — lyg netyčia pasakė Žozė. — Kalbėkime apie reikalą. Meistre Hansai, jūs sakėte, kad duosite mums vežimą?

— Taip! Vežimą, kuriuo vežami akmenys. Aš turiu nugabenti akmenų luitus karališkosios ligoninės remontui — ji yra netoli miesto, prie Las Chuelgo vienuolyno. Išvyksime, kai tik atidarys vartus. Bėglys bus paslėptas tarp akmenų. Sargybinių ietys jo nepasieks. Į vežimą įkinkysime jūsų arklius. Aš ligoninėje gausiu kitą vežimą, kad galėtumėte toliau vežti savo draugą, ir keletą arklių, kad parsivežčiau savo vežimą. Toliau viskas priklausys nuo jūsų ir nuo Dievo malonės.

— Aš tiek daug nesitikėjau, — tarė Katrina. — Iš visos širdies dėkoju jums, meistre Hansai.

— Gana šnekų. Reikia pasirūpinti sužeistuoju ir paruošti vežimą. Greitai išauš.

Visi keturi tylomis ėmėsi darbo. Nuo Gotjė nuvilko skarmalus, jį nuplovė, aprengė prastais, bet švariais, tik jam ankštokais rūbais. Buvo labai sunku kruopščiai nuplauti galvos žaizdą, nes trukdė storas kraujo, pūlių ir plaukų sluoksnis. Tačiau jie patepė jį lajumi, o paskui nuskuto ir apkirpo Gotjė taip, kad jį buvo sunku atpažinti. Jis kaip vaikas stengėsi išsisukti, retkarčiais tyliai dejavo. Tačiau godžiai išgėrė Hanso atneštą karštą sriubą ir ąsotį vyno. Žozė, susimąstęs stebėdamas, kaip jis geria, pasakė:

— Geriausia būtų, jei jis išgertų kuo daugiau vyno. Tuomet užmigs vežime. Įsivaizduojate, kas bus, jei sargybiniai išgirs tas dejones?

— Nereikia jo nugirdyti, — atsakė Hansas. — Turiu truputį aguonų, kuriomis palengvinu savo žmonių skausmą, kai kas nors susižeidžia darbe. Vėliau duosiu truputį jų kartu su vynu, ir jis miegos kaip kūdikis.

Kol jie tvarkė Gotjė, ėmė brėkšti, ir tamsa greitai išsisklaidė. Užgiedojo gaidžiai. Hansas susirūpinęs pažvelgė į dangų.

— Mums reikia paskubėti, — tarė jis. — Netrukus Uraka nulips iš savo palėpės.

Hansas greitai įbėrė į vyną aguonų ir davė išgerti Gotjė. Paskui susupo jį į paklodę ir nunešė į vežimą, kuris stovėjo prie arklidės šalia namo. Žozė ir Oto padedamas, jis krovė akmens luitus ir taip sumaniai juos dėjo, kad normandas buvo saugiai paslėptas ir jam negrėsė pavojus būti prislėgtam. Visus plyšius užkamšė šiaudais.

Jie kaip tik laiku spėjo baigti darbą. Kai tik Gotjė buvo paslėptas, nubudo namo gyventojai. Senoji Uraka, kurios pelėdos akys nuo miego užtino, stenėdama nulipo sutrešusiais laiptais žemyn ir ėmė triukšmingai kaukšėti savo medinėmis klumpėmis kieme ir virtuvėje: ji nešė vandenį iš šulinio, malkas, smarkiai pūtė anglis, užbertas pelenais. Netrukus vanduo puodelyje užvirė, ir senutė ėmė didžiuliu peiliu storomis riekėmis pjaustyti juodą duoną. Riekes ji padėjo ant stalo kartu su keliomis svogūno galvutėmis. Paskui, žiovaudami ir rąžydamiesi, ėmė rinktis Hanso padėjėjai. Nusiprausę šaltu šulinio vandeniu, jie atėjo pavalgyti. Katrina, kaip ir kiti žiovaudama ir rąžydamasi, atsisėdo į savo įprastą vietą prie židinio. Tai buvo suprantama — juk rytas šaltas. Žozė išėjo iš namų į aikštę. Jis norėjo pažiūrėti, kaip naujasis narvo gyventojas atrodo saulės šviesoje. Hansas su nerimu laukė jo sugrįžtant. Grįžęs Žozė mirktelėjo jam ir pliaukštelėjo liežuviu, o tai reiškė: viskas gerai. Paskui Hansas atsisuko į savo darbininkus. ir ėmė su jais kalbėtis gimtąja kalba. Katrina išgirdo minint Las Chuelgą ir nusprendė, jog meistras mūrininkas tikriausiai jiems sako, kad dieną praleis garsiajame vienuolyne. Vokiečiai pritariamai linkčiojo galvomis. Nė vienas neištarė nė žodžio. Vienas paskui kitą, linktelėdami Katrinai, jie išėjo iš kambario į kiemą. Hansas nusišypsojo Katrinai.

— Greičiau ko nors suvalgykite ir keliausime. Tuojau atidarys vartus...

Ir tuo metu jie išgirdo, kaip sugirgždėję, aidint verksmams, riksmams ir triukšmui, aikštėje atsivėrė Šventosios Marijos vartai! Hansas atsisuko tarpduryje.

— Kur Žozė? — paklausė jis. — Vėl aikštėje?

— Manau... taip.

— Einu paieškoti jo.

Godžiai kramsnodama duonos riekę ir svogūną, Katrina nuėjo su juo. Žozė buvo netoli. Liekna jo figūra buvo matyti už keleto žingsnių nuo namų. Jis stovėjo įsisprendęs ir atrodė tarsi pakerėtas. Tai, ką Hansas su Katrina pamatė, juos ne mažiau pribloškė. Keletas raitelių jodinėjo aikštėje. Jaunoji moteris pažino algvazilus, o tarp jų ant Andalūzijos ristūno sėdintį juoda liemene vilkintį doną Martiną Gomesą Kalvą. Aikštėje triūsė dailidžių brigada: jie tempė skersinius, lentas ir kažką iš jų rentė. Stambus žmogus, apsivilkęs tamsiai avietinės spalvos rūbais, jiems vadovavo.

— Budelis, — pasakė Hansas bejausmiu balsu. — Donnerwetter!* Ar tai reiškia, kad...

Jis nebaigė sakinio. Buvo labai aišku, kas rengiama nustėrusios Katrinos akivaizdoje. Pašėliškai greitai dirbę dailidės statė žemą ešafotą. Juos ragino energingai mojavęs budelis ir trys netikėtai pasirodę prižiūrėtojai su rimbais.

— Vergai maurai, — tarė Hansas. — Jūs turite bėgti, ir nedelsdami. Žiūrėkite, ką įsakė padaryti donas Martinas.

Katrina pasisuko ir pažvelgė į teisėją. Ji beregint suprato jo ketinimus. Donas Martinas stovėjo balnakilpėse, kaulėtas jo pirštas iš pradžių parodė į viršų, paskui į apačią, — tai reiškė, kad jis nori nuleisti narvą. Žozė apsisuko ant kulnų ir nubėgo prie namų. Jis buvo baltas kaip drobė.

— Donas Martinas bijo, kad šaltame ore belaisvis gali per daug nusilpti, — suriko jis. — Jis davė įsakymą tuojau pat įvykdyti mirties nuosprendį. Ir jis skuba.

---

* Velniai griebtų! (vok.)

3083

Tuo metu pasirodė dar keli vergai maurai su geltonais turbanais, tempę rąstus ir malkų ryšulius laužams, kuriuose nuteistasis turėjo būti sudegintas, nunėrus nuo jo odą.

Netaręs nė žodžio, Hansas paėmė Katriną ir Žozė už rankų ir nuvedė juos į namą. Jie puolė prie vežimo, į kurį Otas kinkė arklius. Katrina atsisėdo prie Hanso, kuris jau laikė vadeles, Žozė įsitaisė už jų, nukoręs kojas nuo vežimo ir užsmaukęs kepurę ant akių, kaip uolus darbininkas, kuris vyksta į darbą, kad ir kas aplinkui dėtųsi. Hansas pliaukštelėjo botagu, ir vežimas lėtai išvažiavo Šventosios Marijos vartų link. Tačiau važiuoti trukdė didžiulė miestiečių minia, užplūdusi aikštę. Visus juos čia atvedė žinia, kad greitai bus įvykdyta mirties bausmė. Jie stumdėsi, energingai braudamiesi minioje.

Namuose užuolaidos buvo pakeltos, ir tamsiaakės damos stovėjo prie langų, stebėdamos, kas dedasi aikštėje. Žmonės lipo ant stogų, nors šie ir buvo apledėję. Burgo gyventojai su džiaugsmu laukė reginio.

Dailidės baigė statyti kryžių su prie jo pritvirtintomis grandinėmis; rąstų krūva jo papėdėje neregėtai greitai didėjo. Narvas lėtai leidosi žemyn ir jau buvo pusiau nuleistas. O jų vežimas pirmyn judėjo kaip sraigė.

— Paso! — šaukė Hansas, stovėdamas pirmagalyje ir pliauškėdamas botagu. — Praleiskite!

Tačiau minia buvo per daug susidomėjusi pasirengimu mirties bausmei, kad kreiptų į juos dėmesį. Vienintelis atsakymas į riksmus buvo niekinantys žvilgsniai. Žmonės yrėsi, nebijodami patekti po kanopomis. Vokietis neteko kantrybės.

— Saugokis! — suriko jis ir jo botagas apsivijo vieno užsispyrėlio pečius, tuo metu jis taip įtempė pavadį, kad arkliai atsistojo piestu ir jų kanopos sušvytavo virš žmonių galvų. Išgąstingai sušukę, žmonės atšlijo, ir Hansas visu greičiu paleido arklius vartų link. Tuo metu narvas atsitrenkė į žemę, ir donas Martinas iškart suprato, kad belaisvis dingo. Įdėmiai jį stebėjusi Katrina pamatė, kaip jis pažaliavo iš pykčio ir nušoko nuo arklio. Minia nusivylusi ir įtūžusi riaumojo kaip audringa jūra. Tuo metu vežimas kaip tik privažiavo miesto vartus. Grėsmingai žvangėdamos grotos nusi-

leido prieš pat arklius. Donas Martinas įsakė uždaryti vartus ir apieškoti visus namus.

Katrina vos nenualpo. Ji atsilošė į atkaltę ir užsimerkė.

— Drąsiau, gražuole, susiimkite. Turime veikti įžūliai. Tai mūsų vienintelė galimybė, — sušnabždėjo Hansas.

Tai taręs, nepriekaištinga kastiliečių tarme jis ėmė garsiai plūsti sargybinius, kad jie trukdo jam dirbti svarbų darbą. Piktai skeryčiodamasis, ne prasčiau už patį doną Martiną, jis iš pradžių parodė nuleistas grotas, paskui — savo vežimą ir mėgino priversti sargybinius praleisti jį. Tačiau jie, sunkiai atsirėmę į savo ietis, tik purtė galvas. Sutrikęs Hansas atsisėdo.

— Ką gi mums daryti? — vos ne verkdama sudejavo Katrina.

— Nieko kito nelieka, kaip stovėti čia ir laukti... tačiau tai labai rizikinga.

Katrina nuleido galvą ir, sunėrusi rankas, ėmė be garso melstis, nekreipdama dėmesio į tai, kas aplinkui dedasi. Algvazilai brovėsi pro minią, kad apieškotų artimiausius namus, miestiečiai nuo iečių dūrių žviegė kaip skerdžiamos kiaulės. Jų riksmuose susipynė skausmas ir įniršis. Dono Martino žmonės brovėsi į nakvynės namus, šiurkščiai klausinėjo šeimininkus ir svečius. Visi buvo pasibaisėję, kad netoliese gali būti siaubingieji kalnų banditai, kurie, be abejo, įsmuko į miestą ir pagrobė savo draugą. Minią apėmė panika.

Netikėtai tolumoje, už nuleistų grotų, pasigirdo silpnas giedojimas. Tie garsai buvo tokie pažįstami, kad Katrina pakėlė galvą.

Tai buvo senovinė į Kompostelą keliaujančių piligrimų psalmė. Ta, kurią jie giedodavo, kai nuovargis visai atimdavo jėgas; ta, kurią ji giedojo prieš keletą dienų, kai tuščiais Obrako keliais išvyko iš Piuji. Katrinai nubudo silpna viltis. Ji patikėjo, kad senovinė psalmė — tai Dievo atsakymas į karštą jos maldą. Ji iššoko iš vežimo, pribėgo prie grotų, prigludo prie jų ir įdėmiai žiūrėjo. Grupė apdriskusių, apdulkėjusių piligrimų Romos tiltu artėjo prie vartų, žmonės vos laikėsi ant kojų. Priešakyje, pasiramsčiuodamas ilga lazda, pakėlęs į dangų akis, tarsi fanatišku žvilgsniu verdamas debesis, ėjo Herbertas Bogatas.

— Na na, — sumurmėjo Žozė atsistojęs šalia Katrinos, — mes vėl susitinkame.

Tačiau Herbertas nepastebėjo buvusių savo bendrakeleivių piligrimų. Jis sustojo už keleto žingsnių nuo nuleistų grotų ir suriko į tvirtovės pylimo pusę, kur stovėjo sargyba.

— Kodėl vartai uždaryti? Atidarykite Viešpaties keliauninkams!

Paskui jis pakartojo tai ispaniškai, ir sargybinis kažką atsakė. Iš sargybinio tono buvo galima suprasti, kad jis palinkėjo Herbertui keliauti į pragarą.

Maldininkų vadovui neužteko krikščioniškos kantrybės, jis pakėlė balsą ir apibėrė priešininką griausmingais prakeiksmais.

— Ką jis sako? — paklausė Katrina.

— Kad tai — ne krikščionių miestas, jei drįsta užkelti vartus į Kompostelą vykstantiems maldininkams, kad jis ir jo piligrimai nusialinę, kad daugelis jų serga, o kai kurie — banditų sužeisti ir jiems reikalinga pagalba, kad jis tikisi, jog vartai tučtuojau bus atidaryti.

— Ir ką jie jam atsakė?

— Kad donas Martinas nesutinka įleisti jų į miestą!

Ginčas truko keletą minučių ir darėsi vis smarkesnis. Galų gale Herbertas Bogatas sustingo, atsirėmęs į lazdą, o iš nuovargio nebepastovintys piligrimai susigrūdo aplink jį.

— O dabar?

— Herbertas reikalauja pakviesti arkivyskupą. Kareivis pasakė, kad paprašys doną Martiną ateiti.

Baisusis teisėjas pasirodė netrukus. Katrina išvydo aukštą juodą siluetą ir kreivas kojas, kurios kabarojosi akmeniniais laiptais į tvirtovės pylimą. Hansas išlipo iš vežimo ir, nepaisydamas sargybinių draudimo, atsistojo šalia savo draugų.

— Tai gali būti mūsų vienintelė proga, — sušnabždėjo jis. — Girdėjau, kad donas Martinas pasakė, jog piligrimus užpuolę plėšikai gali būti Oko kalnų banditai ir kad būtų neblogai apklausti Herbertą ir jo bendrakeleivius.

Po sekundės šaižus dono Martino balsas nuskambėjo virš Katrinos galvos. Herbertas mandagiai pasisveikino su juo, tačiau nenusilenkė. Jis tebereikalavo, kad maldininkus įleistų į miestą. Staiga teisėjo tonas sušvelnėjo.

— Jis pasakė, kad atidarys vartus ir įleis šventuosius piligrimus... — nustebęs sušnabždėjo Hansas. — Tačiau man nepatinka tas netikėtas nuolaidumas. Juk donui Martinui žodis "apklausti" turi tik vieną reikšmę... Tačiau vartai bus pakelti — tai svarbiausia, ir mes turime tuo pasinaudoti.

— Bet jie gali mus persekioti, — nesutiko Katrina, — gali net šaudyti. Jei į jus pataikys strėlė, aš niekada sau to nedovanosiu.

— Ir aš, — nusišypsojo Hansas, — tačiau mes neturime pasirinkimo. Jei jie ras, ką vežame, mūsų likimas bus toks pat kaip jo. Mes pasiklojome lovą, dabar turime gulti į ją. Girdite triukšmą? Jie ieško visuose namuose. Jei man lemta dabar mirti, tai norėčiau mirti ne ant ešafoto.

Hansas vėl įlipo į vežimą ir mostelėjo ranka Katrinai ir Žozė, kad jie darytų tą patį. Jie kaip tik sulipo, kai donas Martinas Gomesas Kalvas pasirodė po arka su algvazilų grupe. Jis pastebėjo vežimą ir ėjo jo link. Pamačiusi jį besiartinantį, Katrina vos nenumirė iš baimės: dono Martino veidas iš įniršio buvo persikreipęs. Jis tikriausiai įsakys iškrėsti vežimą. Ji girdėjo, kaip jis šaižiu balsu rėkia ant Hanso, ir suprato, kad jau niekas negali išgelbėti nei jos, nei Gotjė ir visų kitų nuo tuščio ešafoto, kuris kaip žvėris, tykantis grobio, stovi aikštėje.

Tačiau Katrina neįvertino meistro mūrininko. Teisėjo piktą riksmą jis išklausė neapsakomai ramiai ir pareiškė (kaip Žozė sušnabždėjo Katrinai), kad privalo nuvežti tuos akmenis į Las Chuelgą, nes jau vėluoja atlikti darbą grafui Alvarui de Lunai. Paminėjus šio galingiausio Kastilijos žmogaus vardą, dono Martino įniršis truputį atlėgo. Skvarbiu, nepatikliu žvilgsniu jis nužvelgė kiekvieną vežimo keleivį. Katrina vos susilaikė nesudrebėjusi, kai ją pervėrė tiriančios žiaurios akys. Akimirką stojo baisi tyla, o paskui donas Martinas prasižiojo ir kažką trumpai pasakė. Katrina pajuto, kaip greta jos krūptelėjo Žozė. Hansas nė nekrustelėjo, bet Katrina pastebėjo, kad jis suspaudė vadeles. Grotos ėmė lėtai kilti aukštyn. Tačiau aplink vežimą stovėjo ginkluoti žmonės. Donas Martinas nuėjo ant pake-

liamojo tilto ir leido piligrimams įeiti į miestą. Jie sunkiai atsistojo ir netvarkingai pajudėjo. Tik Herbertas, kaip visuomet, buvo pasipūtęs.

— Važiuojam, — sušnabždėjo Hansas, — mes užimame per daug vietos. Galime palaukti ant tilto, kol visi piligrimai praeis.

Vežimas lėtai pajudėjo į priekį ir išlindo iš drėgno vartų šešėlio. Katrina, iki tol jautusi, kaip kiekvienas miesto sienų akmuo slegia ją, staiga pajuto palengvėjimą. Hansas patraukė vežimą, kad piligrimai galėtų praeiti. Buvo sunku žiūrėti į nuovargio nualintus žmones. Kelionė per kalnus buvo baisus išmėginimas. Katrina ir Žozė kai kuriuos iš jų atpažino, visų veiduose vargas paliko pėdsakų. Jų rūbai buvo nuskurę, o kūnai pilni mėlynių ir kraujuojančių žaizdų. Matyt, banditai jiems buvo labai žiaurūs. Jie jau nebegalėjo giedoti.

— Nelaimingieji, — sušnabždėjo Katrina. — Mes galėjome būti su jais.

— Ačiū Dievui, taip nėra, — patenkintas atsiduso Žozė.

Kai tik piligrimai pasiekė Šventosios Marijos vartus, juos tučtuojau apsupo kareiviai.

— Prakeikimas! — šūktelėjo Žozė. — Jie juos suima!

— Donas Martinas nori pateikti jiems keletą klausimų, — niūriai atsiliepė Hansas.

— Bet tai baisu! — suriko Katrina. — Ką jis tikisi sužinoti iš tų vargšų žmonių? Jiems reikia gydytojo, ne sargybinių!

— Pirmiausia donas Martinas nori jų paklausti, ar Oko banditai reikalavo grąžinti jų draugą. Paskui — kur slepiasi plėšikai. Viskas priklauso nuo to, ko vargšai labiau bijo: dono Martino pykčio ar vietos banditų.

Katrina neatsakė. Ji sunerimusi stebėjo sargybinius. Kai kurie piligrimai nesipriešino, kai kurie grūmėsi su teisėjo žmonėmis, o labiausiai — Herbertas Bogatas. Jie girdėjo jo riksmus:

— Išdavystė! Ginkitės, broliai, viskam Viešpaties valia! — Jis narsiai ėmė priešintis, ginkluotas tik silpna lazda, kareivių kardams ir špagoms. Katrina, Hansas ir Žozė lyg pakerėti stebėjo, kas dedasi, tačiau jų akyse atsispindėjo siaubas. Tamsiais upeliais liejosi kraujas, jis blizgėjo karštoje

saulėje. Kastiliečiai išliejo savo žiaurumą, o donas Martinas, stovėdamas atokiau, stebėjo šią sceną ir laižėsi lūpas.

Susirėmimas vyko neilgai, jėgos buvo beviltiškai nelygios. Piligrimai pralaimėjo. Sukrėsta Katrina staiga išgirdo Herberto riksmą. Mirtinas kardo smūgis pervėrė jo krūtinę. Pasigirdo trumpas įsakymas, ir nelaimingasis klermontietis buvo įmestas į upę, kurios geltonas vanduo, pakilęs po smarkios liūties, ėmė nešti jį — iš pradžių lėtai, paskui vis greičiau. Kitus piligrimus įtempė į miestą, ir grotos nusileido.

Katrina nekantriai papurtė Hansą, kad jis atsipeikėtų.

— Greičiau važiuokim! Kelias laisvas. Gal mes ištrauksime jį.

— Ką? — paklausė Hansas nesuprasdamas.

— Žinoma... Herbertą Bogatą, žmogų, kurio kūną įmetė į upę. Galbūt jis nemirė...

Hansas klusniai paragino arklius. Laimė, kelias į Las Chuelgą ėjo palei upę. Žozė atsisėdo priešakyje, greta Katrinos ir Hanso. Jo veidas sukrito, akys apniuko. Jis sumurmėjo:

— Piligrimai! Dievo keliauninkai, kurie prašė tik prieglobsčio...

— Aš sakiau, kad čia žmonės negailestingi, — netikėtai garsiai pasakė Hansas. — O donas Martinas baisiausias iš visų!.. Maniau, jums nebereikia jokių įrodymų po šios istorijos su narvu, tačiau turėjo būti pralietas kraujas, kad įsitikintumėte! Negaliu sulaukti, kada baigsiu čia darbus. Su džiaugsmu grįšiu į tėvynę, prie didžiojo Reino krantų, — ta upė visai nepanaši į šį drumzliną upeliūkštį!

Katrina suprato, kad meistro nervai turi atsileisti, kad jis turi atsikratyti savo įniršio. Ji vis dar žiūrėjo į geltoną upės vandenį, ieškodama Herberto kūno. Staiga ji pamatė ilgą juodą daiktą, plaukiantį dumblino kranto link. Ji atsistojo ir ištiesė ranką:

— Žiūrėkite, štai jis! Sustabdykite vežimą!

— Jis miręs, — pasakė Hansas. — Kodėl turėtume sustoti?

— Todėl kad jis gal dar nemiręs, o jei net ir miręs, tai turi teisę būti krikščioniškai palaidotas.

Hansas gūžtelėjo pečiais:

— Drumzlinas vanduo ne blogesnis už šios dvokiančios šalies žemę. Bet sustosime, jei tikrai to norite.

Jis pasuko vežimą į šalikelę. Katrina, o paskui ją ir Žozė iššoko ir nubėgo prie upės vingio, kur plaukė kūnas. Žozė įbrido į vandenį, sugriebė Herbertą ir ėmė tempti jį į sausumą. Kartu su Katrina jis ištraukė kūną ir paguldė ant akmenuoto kranto. Klermontiečio akys buvo užmerktos, šnervės suplotos, lūpos baltos ir sustingusios, tačiau jis silpnai kvėpavo. Jo krūtinėje buvo gili žaizda, kuri nekraujavo. Žozė palingavo galva:

— Jis ilgai negyvens, ponia Katrina. Nieko negalima padaryti, jis neteko labai daug kraujo.

Nieko nesakydama, ji atsisėdo ir be galo švelniai padėjo Herberto galvą ant savo kelių. Hansas priėjo ir tylėdamas ištiesė jai indą iš ožkenos, kurį šįryt prieš išvykdamas iš namų prisirišo prie diržo. Jame buvo vynas. Katrina vynu patrynė išbalusias mirštančiojo lūpas. Herbertas krūptelėjo, atsimerkė ir nustebęs pamatė ją.

— Katrina! — sumurmėjo jis. — Jūs... taip pat mirėte... Aš tiek daug galvojau apie jus!

— Ne, aš gyva, kaip ir jūs. Nekalbėkite.

— Tačiau aš turiu... mano skausmas patvirtina, kad dar esu gyvas, bet tai — neilgai! Norėčiau... pamatyt kunigą, kad... galėčiau numirti išpažinęs savo nuodėmes!

Kabindamasis į Katrinos ranką jis nesėkmingai pamėgino atsisėsti. Žozė atsiklaupė jam už nugaros ir atsargiai kilstelėjo jį. Herbertas pažiūrėjo į žmones, pasilenkusius prie jo, ir atsiduso.

— Tarp jūsų nėra kunigo?

Katrina papurtė galvą, stengdamasi nepravirkti.

— Tuomet... išklausykite mano atgailą, Katrina, — pasakė jis mėgindamas nusišypsoti. — Aš maniau, kad nekenčiu jūsų... kaip nekenčiau visų moterų. Tačiau supratau.. kad apie jus galvoju kitaip. Aš niekada nesiliovіau galvojęs apie jus... kelionė man tapo pragaru... Gerti! Dar truputį vyno... jis suteiks man jėgų...

Katrina jam padėjo dar truputį atsigaivinti. Minutėlę jis neteko sąmonės, paskui atsigavo ir vėl atsimerkė.

— Aš mirštu, ir tai teisinga. Aš nevertas... prisiliesti prie apaštalo karsto, kadangi... nužudžiau savo žmoną, Katrina... Aš ją nužudžiau iš pavydo... nes ji mylėjo kitą, ir aš norėjau nužudyti visas moteris kartu su ja...

Jis nutilo, staigiai atlošė galvą, ir Katrina vėl pamanė, kad jis mirė. Tačiau po minutės jis atsimerkė, ir jo akyse jau matėsi mirtis. Jo balsas nusilpo, jis kalbėjo užsikirsdamas. Burna jis gaudė orą, bet veltui.

— Atleiskite man... Jūs turite man atleisti... aš kentėjau... aš būčiau ją ir dabar mylėjęs.... — Paskutinius žodžius jis ištarė neaiškiai. Silpna gyvybės kibirkštėlė, kurią nukraujavusiame Herberto kūne buvo įžiebęs vynas, greitai užgeso. Jis darėsi vis baltesnis, veido bruožai paryškėjo.

— Tai galas, — sumurmėjo Žozė.

Mirtis buvo labai arti. Baltos lūpos tyliai sukrutėjo. Katrina pajuto, kad iškankintas jo kūnas jos rankose stingsta, priešmirtinės agonijos apimtas. Paskui mirštantysis iškvėpė:

— Viešpats...

Šis žodis buvo ištartas kaip atodūsis, bet tai buvo paskutinis atodūsis. Jo akys užsimerkė amžinai. Katrina atsargiai paguldė kūną ant žemės, nusišluostė ašaras ir pažvelgė į Hansą. Jis, atrodė, suakmenėjo.

— Kur mes jį palaidosime?

— Karališkosios ligoninės vienuoliai pasirūpins tuo. Mes jį paguldysime vežime.

Žozė ir Hansas kaip mokėdami suvyniojo kūną į piligrimo apsiaustą ir nunešė jį prie vežimo. Paguldė jį ant akmenų, kuriais buvo apkrautas Gotjė. Suvyniotas į vilnonę antklodę Gotjė gulėjo šiaudų guolyje ir nejudėjo. Jis kietai miegojo, išgėręs vyno su aguonomis. Hansas pliaukštelėjo botagu.

— Laimė, mums netoli važiuoti, — pasakė jis kimiu balsu, išdavusiu jausmus.

Gana greitai pasirodė baltos vienuolyno sienos ir bokštas.

— Las Chuelgas*, — pasakė Hansas. — Didelis ir garsiausias Ispanijos vienuolynas. Karalius Alfonsas VIII ir Anglijos karalienė Eleonora jį įkūrė

* Las Chuelgas išvertus iš ispanų kalbos reiškia "poilsio metą"

labai seniai bajorų dukterims. Čia yra ir jų šeimos mauzoliejus. Bet, kaip girdėjau, ši kilni paskirtis pastaraisiais metais buvo užmiršta.

Tuo metu, didžiausiai Katrinos nuostabai, pro vienuolyno langus pasklido muzikos garsai. Tuose violų, liutnių ir arfų akorduose nebuvo nieko dieviško: tyras moteriškas balsas dainavo apie meilę, retkarčiais pasigirsdavo juokas. Šiltas mėlynas dangus ir spindinti saulė suteikė vienuolynui lengvabūdiškumo.

— Ką tai reiškia? — paklausė nustebusi Katrina.

— Tai reiškia, kad dabar Las Chuelgo vienuolės renkamos dėl savo grožio ir noro mylėti, o ne dėl pamaldumo ar kilmės, — sarkastiškai atsakė Hansas. — Karalius Chuanas mėgsta muziką, o grafas Alvaras de Luna — moteris, ir jie čia puikiai praleidžia daug dienų. Tačiau savo akmenis ir mirusįjį paliksime ne čia, o karališkosios ligoninės vienuoliams, kurie nemėgsta savo išsikvėpinusių kaimynių.

Sena ligoninė stūksojo nuošaliau ir atrodė ne tokia graži kaip vienuolynas. Mūrinės jos sienos buvo suskeldėjusios, ir atrodė, kad jos tuoj sugrius. Į Kompostelą vykę piligrimai čia nesustodavo, jie pasirinko Burgo prieglaudą. Karališkoji ligoninė pamažu griuvo.

— Man pavesta suremontuoti ją, ir tai tikrai būtina, — pasakė Hansas. — Na, štai ir atvykome.

Vežimas pro vartus su bokštu įvažiavo į vidinį kiemą, ir pagyvenęs vienuolis vartininkas ėmė artintis, maloniai šypsodamasis.

— Meistre Hansai! — sušuko jis. — Viešpats tikrai atsiuntė jus: koplyčios varpinė kiekvieną minutę gali užgriūti ant mūsų galvų. Jūs atvykote labai laiku. Einu ir ponui abatui pranešiu apie jus.

Kol jis greitai ėjo per kiemą, grįstą akmenimis, tarp kurių kalėsi žolė, Katrina lėtai nušliuožė nuo vežimo.

Kai Katrina ir Žozė po valandos paliko karališkąją ligoninę, jų nuotaika, nors ir sėkmingai pabėgus, buvo prasta. Herberto mirtis jaunajai moteriai buvo skaudus smūgis. Be to, jai ddžiulį nerimą kėlė Gotjė būklė...

Truputį anksčiau, kai Hansas kažką tyliai papasakojo abatui ir ilgas Gotjė kūnas, suvyniotas į šiurkščias antklodes, buvo ištrauktas iš vežimo,

atsitiko baisus dalykas. Kai jie iškėlė normandą iš vežimo ir paguldė ant suolo, jis nubudo. Atsimerkė, kaip pašėlęs pavartė akis, ir jam prasidėjo priepuolis. Jo kūnas sustingo, jis sugriežė dantimis. Paskui milžinas netikėtai nusirito nuo suolo ir ėmė voliotis ant žemės, mėšlungiškai trūkčiodamas kūną ir kratydamas galvą. Pagaliau jis sustingo, ir ant jo lūpų pasirodė baltos putos. Katrina pasibaisėjusi atšoko nuo Gotjė ir prisiglaudė prie sienos lyg norėdama susilieti su ja. Hansas ir Žozė nepajudėjo iš vietos: jie stovėjo šalia ir, suraukę antakius, stebėjo ligonį. Abatas greitai persižegnojo ir nubėgo per kiemą. Netrukus jis grįžo, nešdamas medinį kibirą šventinto vandens, kurį užpylė ant sužeistojo. Paskui jį bėgo mažaūgis vienuolis, su didžiuliu smilkytuvu, iš kurio rūko tiršti, kvapą gniaužiantys dūmai. Hansas nespėjo perprasti abato ketinimų ir išgelbėti Gotjė nuo šaltų maudynių, tačiau tučtuojau ėmė raminti gerąjį žmogų, kuris įnirtingai mojavo rankomis. Abatas manė, kad nepažįstamasis yra velnio naguose ir turi būti tučtuojau išgabentas iš šventos ligoninės žemės. Hansas susirūpinęs pažvelgė į Katriną.

— Jūs turite tučtuojau išvykti. Jie duos jums nedidelį vežimuką. Abatas įsitikinęs, kad Gotjė kūne apsigyveno velnias... ir aš negaliu jo perkalbėti.

— Bet jei velnias tikrai... valdo jį? — paklausė nusiminusi Katrina.

Visai netikėtai įsikišo Žozė:

— Senovės romėnai manė kitaip, tą ligą jie vadino šventa liga. Jie sakė, kad Dievas apsigyvena žmoguje, kurį kankina konvulsijos. Tačiau aš pažinojau daktarą maurą, kuris sakė, kad taip būna dėl smegenų ligos.

— Tu buvai susitikęs su daktaru? — nustebęs sušuko Hansas. — Bet kur?

Liesas įdegęs Žozė veidas staiga nuraudo.

— O, — pasakė jis atsainiai, — aš daug keliavau...

Jis nieko nebepasakojo, ir Katrina žinojo kodėl. Kartą, atvirumo pagautas, Žozė jai papasakojo, kaip žiaurus likimas buvo dviem metams nubloškęs jį vergu į galerą, kur jis ir sužinojo tokių dalykų.

— Daktaras mauras... — sumurmėjo susimąstęs Hansas.

Ir kol jie vėl vyniojo Gotjė į antklodes ir nurimusį nešė į mažą vežimuką, vienuolio atstumtą tiesiai į kiemą, Hansas savo naujiesiems

draugams papasakojo apie nuostabų Sevilijos arkivyskupą Alonsą Fonseką.

Prabangos mėgėją, aistringą brangakmenių rinkėją, fanatišką alchemiką arkivyskupą Kokos tvirtovėje supo keisti žmonės, ten alchemikų ir astrologų buvo gerokai daugiau negu vienuolių. Sklido gandai, kad tarp tų žmonių buvo daktaras mauras, nepaprastai išmintingas ir talentingas.

— Kai grafo Alvaro kareiviai negali slapčiomis pasiklausyti, Burgo gyventojai sako, jog tas daktaras daro stebuklus. Kodėl gi nenuvykus ir nesusitikus su juo? Jei važiuosite į Toledą, galėsite keliauti per Koką, labai nenukrypdami nuo savo kelio.

— Kodėl gi arkivyskupas sutiktų mus priimti? — skeptiškai paklausė Katrina.

— Tam yra trys priežastys: jo svetingumas, virtęs legenda, jo domėjimasis viskuo, kas neįprasta, ir pagaliau... argi aš jums nesakiau, kad jis yra aistringas brangakmenių kolekcionuotojas?

Katrina suprato, kad jei nėra kito būdo patekti pas Kokos magą, tai karalienės Jolandos smaragdas atvers jai tvirtovės vartus.

Ji apsisprendė. Kad išgydytų Gotjė, ji buvo pasirengusi didesnėms aukoms negu mažas kelio lankstas ir jos širdžiai brangaus akmens praradimas. Ji taip nuoširdžiai padėkojo Hansui už nesavanaudiškumą, kad vokietis smarkiai nuraudo. Kai Katrina lūpomis palietė prastai nuskustą Hanso skruostą, jo mėlynose akyse pamatė ašaras.

— Ar kada nors susitiksime?

— Kai čia baigsite savo darbą, o aš grįšiu į Monsalvi, jūs pas mus atvyksite ir parodysite akmenų raižymo stebuklus.

— Prižadu.

Paskutinis vyrų rankų paspaudimas, paskutinis Katrinos rankos mostas, ir vežimas ėmė riedėti keliu į pietus. Gotjė patogiai gulėjo vežimo gale, šiaudų guolyje. Žozė vertė arklius bėgti kuo greičiau. Abu arkliai nebuvo įpratę tempti vežimo, todėl jam reikėjo būti atidžiam ir tvirtai valdyti juos. Tačiau Katrina neturėjo ką veikti, ji tik žvalgėsi aplink.

Nors danguje skaisčiai švietė saulė, visa tuščia, negyvenama aplinka nuteikė melancholiškai, ir tokią nuotaiką dar kurstė prisiminimai apie mirusį piligrimą.

Katrinos mintys sukosi apie išdidų kankinį Herbertą. Ji nujautė, kad savo nenuolaidumu jis maskavo skausmą, ir apgailestavo, kad nepasistengė suprasti jo. Būdama draugiškesnė, būtų užkariavusi jo širdį... jie galėjo susidraugauti. Tačiau nuojauta jai kuždėjo, kad ji save apgaudinėja. Toks žmogus kaip Herbertas pripažįsta tik du jausmus: meilę ir neapykantą. Neapykantą jis pasirinko iš baimės pamilti ją, o dabar mirtis amžinai nuramino tūžmingą sielą.

Užuot sielojusis, ji turi dėkoti Dievui už jo gailestingumą...

Katrina nenorėjo galvoti apie Gotjė. Jo būklė jai kėlė tokį sielvartą, kad ji bijojo netekti savitvardos kaip tik tokiu metu, kai ji jai buvo reikalingiausia. Katrina norėjo išgelbėti jį nuo baisios mirties, ypač dabar, kai taip ilgai laikė jį dingusiu. Jei arkivyskupo mauras grąžins jam sveikatą, jie šuoliuos į pasakišką maurų karalystę gelbėti Arno!

Arno... Katrina nustebusi pamanė, kad jau daug dienų beveik negalvojo apie vyrą. Ji buvo užsiėmusi Gotjė gelbėjimu. Bet dabar, kai Katrinos mintys vėl sukosi apie Arno, ji nustebusi suvokė, kad jos įniršis nė kiek nesumažėjo. Dabar, kai ji rado Gotjė, jis dar labiau aitrino žaizdą. Baisi neteisybė, kad ji turi pakelti tokius išmėginimus dėl neištikimo vyro, kuris Granados rūmuose maurų princesės glėbyje apie tai nė neįtaria. Tuo tarpu jo žmona stebi nykų senosios Kastilijos peizažą, jos širdis kupina kartėlio. Ji su pasidygėjimu apsidairė.

— Kokia baisi vieta! Ir taip bus visą kelią iki Granados? — sušuko ji.

— Laimė, ne, — atsakė Žozė šypsodamasis. — Tačiau turiu pripažinti, kad ši vietovė tikrai kelia liūdnas mintis.

— Kur nakvosime?

— Nežinau. Kaip matote, čia nedaug kaimų. Ir dauguma jų — sugriauti ir tušti. Praėjusį šimtmetį čia siautėjo didžioji juodoji mirtis.

— Bet juk kažkas išgyveno, — sumurmėjo Katrina. — Jie galėjo per šimtą metų rasti laiko užauginti kviečius.

— Jūs užmiršote Mestą.

— Kas tai?

— Avių augintojų korporacija. Milžiniškos jų bandos slenka iš rajono į rajoną, pakeliui naikindamos visą žalumą. Kaip manote, ar gali žmonės čia auginti kviečius? Štai, žiūrėkite! — Žozė botago kotu parodė į horizontą, kur blyškaus dangaus fone matėsi didžiulė tamsiai ruda dėmė. — Toje bandoje — keletas šimtų avių, ir, kaip matote, jos gerai saugomos.

Ir tikrai, be ilgais rūbais vilkinčių piemenų, bandą lydėjo mulais joję raiteliai. Jie buvo apsirengę kaip valstiečiai, tačiau kiekvienas prie diržo turėjo ilgą kardą.

— Tie gyvuliai, — toliau kalbėjo Žozė, — yra keleto žmonių turto šaltinis. Kiti čia gyvena skurdžiai. Tačiau jei mums pasiseks, gal rasime kur praleisti naktį...

— Vieno tenoriu — kad ten būtų upeliukas arba upė, arba nors maža kūdra. Seniai nesijaučiau esanti tokia purvina...

Žozė dirstelėjo į ją ir gūžtelėjo pečiais:

— Manote, tai paprasta? Vandens čia dar sunkiau rasti negu maisto, ponia Katrina!

Jaunoji moteris sunkiai atsiduso.

— Tikrai, net gyventi nesinori, — pasakė ji. — Ar ilgai keliausime iki Kokos?

— Penkias dienas, jei tie padarai bėgs pakankamai žvaliai.

Beviltiškai mėgindamas apkerėti arklius, Žozė kimiu balsu užtraukė vaišių dainą. Katrina nusišypsojo.

— Ko tu tikiesi? — paklausė ji. — Kad ims lyti ar kad šie gyvuliai staiga pašėls?

Tačiau prasta nuotaika dingo. Ji ėmė dainuoti kartu su Žozė, ir kelionė nebeatrodė tokia monotoniška.

Septintas skyrius

Kokos alchemikas

Arkliai pasitaikė nartūs, tačiau Žozė tęsėjo žodį — kelionė truko penkias dienas, penkias monotoniškas dienas, per kurias Katrina patyrė mažiau nepatogumų negu tikėjosi. Kaimuose ir mažuose miesteliuose arba piemenų palapinėse, pro kurias važiavo, už keletą varinių monetų jie nusipirkdavo sūrio, juodos duonos ir pieno. Netoli mažo miestelio Lermo, kur saulėje džiūvo šimtai ožkenos vynmaišių, dideliais pundais pririštų prie namų karnizų, jie privažiavo upę, ir Katrinos svajonė išsipildė. Vos sulaukusi, kada jie pavažiuos truputį toliau nuo miesto, ji nusimetė rūbus, Žozė liepė nusisukti ir šoko į vandenį. Viskas įvyko taip greitai, kad grakštus jos kūnas tik švystelėjo saulėje, prieš dingdamas vandenyje.

Tai buvo maloniausios maudynės Katrinos gyvenime, nors vanduo ir nebuvo kaip krištolas švarus. Ji su pasitenkinimu keletą minučių paplaukiojo lediniame vandenyje. Keletą kartų perplaukė upę, o paskui, pasislėpusi už akmenų, ėmė praustis. Ji kažin ką būtų atidavusi už mažą gabalėlį kvapnaus muilo, kurį Flandrijos moterys gamino specialiai krikščionių pasaulio didžiojo hercogo žaviajai mylimajai. Retsykiais ji dirsčiojo į Žozė ir vežimo pusę. Tačiau Žozė atrodė kaip suakmenėjęs: jis sėdėjo ant pasostės, akis įbedęs į arklius, kurie tuo metu rupšnojo retus žolės stiebelius, ir laukė.

Pasijutusi švari, Katrina išbrido iš vandens ir greitai apsivilko marškinius. Tačiau vyriškų rūbų ji nebesivilko. Jie buvo pasiūti iš storos vilnonės medžiagos, ir tokiame karštyje su jais Katrina jautėsi kaip krosnyje. Be to, rūbai buvo purvini. Išsimaudžius gaiviame pavasario upelyje, nuo jų sklidęs prakaito kvapas buvo nepakeliamas. Katrina išsiėmė ploną pilką vilnonę suknelę, švarius marškinius, rado nesuplyšusias kojines ir pasislėpė krūmuose.

Kai grįžo persirengusi, kitaip susišukavusi, pastebėjo, kad Žozė sėdi vis ta pačia poza.

— Žozė, ar vėsus vanduo tavęs nevilioja, taip ilgai keliavus ir apdulkėjus? — nustebusi paklausė Katrina.

— Aš nemėgstu vandens, — pasakė Žozė tokiu nelaimingu balsu, kad ji nusijuokė.

— Ir aš nemėgstu jo gerti! Bet jame gera maudytis. Kodėl nenusimaudei kartu su manimi, Žozė?

Ji paklausė jį visai nekaltai, tačiau, didžiulei jos nuostabai, Žozė sumišęs išraudo.

— Labai ačiū, ponia Katrina... tačiau upė visai manęs nevilioja, — įtartinai kimiu balsu atsakė Žozė.

— Bet kodėl?

— Todėl kad... — jis minutėlę patylėjo, o paskui, giliai atsidusęs kaip žmogus, kuris pagaliau apsisprendė, pridūrė: — Manau, tai galėjo būti pavojinga.

— Pavojinga? Ir tu man leidai ten maudytis? — paklausė Katrina, mėgaudamasi jo sumišimu.

— Jums nebuvo pavojinga.

— Aš nesuprantu.

Žozė kankinosi, nerimo ant pasostės, tarsi ji būtų buvusi įkaitinta. Jis atkakliai žiūrėjo į priekį, tačiau staiga pasisuko, susidūrė su besijuokiančiomis Katrinos akimis, ir labai oriai pasakė:

— Ponia Katrina, aš visuomet buvau labai išmintingas. Todėl išgyvenau iki šios dienos ir, tikiuosi, išgyvensiu iki senatvės. Daug laiko esu valkiojęsis Paryžiaus gatvėmis su suplyšusiais batais ir tuščiu pilvu, tačiau stengdavausi neiti arti virtuvių, kur ant iešmų kepdavo riebūs mėsos gabalai, kurių negalėjau tikėtis nė pauostyti. Nežinau, ar suprantamai paaiškinau savo mintį?

— Suprantamai, — atsakė Katrina, atsisėsdama ant pasostės greta jo. Ji buvo rimta ir į savo bendrakeleivį pažvelgė pagarbiai ir draugiškai. Paskui ramiu balsu pridūrė: — Atleisk, Žozė. Aš staiga panorau paerzinti tave.

— Paerzinti ar išbandyti?

— Turbūt ir viena, ir kita, — sąžiningai prisipažino Katrina. — Tačiau tu puikiai pakėlei išbandymą. Dabar važiuojame?

Toliau kelionėje nebuvo jokių nuotykių. Nerimą kėlė tik Gotjė būklė. Jis gulėjo šiaudų guolyje be sąmonės. Kartais jį ištikdavo priepuolis, o kartais atrodydavo, kad jis miršta. Jis nebegalėjo pats valgyti, jį reikėjo maitinti kaip kūdikį. Vieną vakarą Katrina pažvelgė į Žozė su ašaromis akyse:

— Jei kelionė dar ilgai truks, mes jo nenuvešime iki daktaro mauro.

— Rytoj saulei leidžiantis pamatysime Kokos bokštus, — pažadėjo Žozė.

Kitą vakarą, kai tik saulė pasislėpė už horizonto avietinės ir aukso spalvos gaisuose, Katrina pastebėjo garsiąją Sevilijos arkivyskupo pilį. Akimirką jai užgniaužė kvapą: tamsiai raudonų akmenų tvirtovė atrodė kaip "Tūkstančio ir vienos nakties" rūmai; ji tarsi buvo fantastiškas arabų meno brangakmenis, amžiaus pradžioje ją sukūrė nostalgiškas belaisvio maurų architekto protas. Plonyčių bokštelių miškas buvo iškilęs švelniai žydro dangaus fone. Jie atrodė kaip nėriniai, puošiantys aukštas saracėniškas smailes, masyvias sienas ir didžiulį pagrindinį bokštą. Tai labiau panėšėjo į emyro rūmus negu į krikščionių vyskupo gyvenamąjį būstą, tačiau dėl puošnumo pilis, iškilusi virš tarpeklio, neatrodė mažiau grėsminga. Tik aplenkę tvirtovę ir pervažiavę tarpeklį keliauninkai atsidurdavo kalnų plynaukštėje.

Katrina ir Žozė tylomis stebėjo raudoną brangakmenį, turėjusį tapti laikina prieglauda ilgame jų kelyje. Akimirką Katrinai suspaudė širdį. Dievas žino kodėl, bet ji staiga įsivaizdavo esanti prie kitos tvirtovės, po kitu dangumi, prie galbūt ne tokios fantastiškos, bet grėsmingesnės pilies su lygiomis juodomis sienomis ir bokštais.

Gal dėl gandų apie Alonso Fonsekos ekscentriškumą Katrina, žvelgdama į Koką, galvojo apie Mėlynbarzdžio pilį, prabangų ir kraupų Šamptosą, kur tiek iškentėjo. Tačiau čia jai nėra ko bijoti. Ji atvyko tik paprašyti pagalbos sužeistam žmogui; ir vis dėlto važiuojant prie pilies ji pajuto neryžtingumą, tarsi ten būtų kokia nors grėsmė...

— Na kaip? Važiuosime vidun?

Ji gūžtelėjo pečiais lyg norėdama nusikratyti nereikalingos naštos:

— Bet juk mes neturime pasirinkimo?

— Taip!

Nieko nesakydamas, Žozė pasuko arklius prie siaurų vartų arkos. Sustingę sargybiniai stovėjo abipus kaip statulos. Atrodė, kad jiems ir visiems aplinkui laikas sustojo, ir tai paryškino tylios tvirtovės pasakiškumą. Tik vėliava, lengvai plazdenanti virš bokšto, atrodė gyva. Didelei Katrinos ir Žozė nuostabai, kareiviai nesujudėjo, kai privažiavo vežimas. Ir kai Žozė kuo gražiausiai ispaniškai jiems pranešė, kad kilmingoji dama Katrina de Monsalvi norėtų pamatyti jo šventenybę Sevilijos arkivyskupą, jie tik linktelėjo galva pagrindinių rūmų pusėn. Jau iš čia matėsi pritrenkiantis jų grožis.

— Nejaugi tvirtovė taip prastai saugoma? — sumurmėjo Žozė.

— Nežinau, — pasakė Katrina. — Tačiau prisimink, kaip išsigando valstietis, kurį prieš valandą paklausei kelio į pilį... Girdi, kaip čia tylu, tarsi viskas būtų mirę! Manau, kad blogas vardas gina tap pat gerai, kaip ir kareiviai... Nuolat galvoju: ar mes čia sutiksime Dievo pasiuntinį... ar gyvą velnią?

Niūri atmosfera Katriną veikė labiau negu norėjosi, tačiau Žozė, matyt, nepaisė jokios baimės.

— Mūsų padėtis tokia, — sumurmėjo jis, — kad neturime ko prarasti.

Arkivyskupas Alonsas Fonseka buvo toks pat nepaprastas, kaip ir jo tvirtovė, tačiau negražus. Jis buvo mažas, liesas ir sulinkęs kaip augalas, kurio nė vienas sodininkas nesumanė palaistyti. Išbalęs jo veidas ir paraudusios akys liudijo, kad jis retai mato saulę ir nemiega naktimis. Jo plaukai buvo juodi ir reti kaip ir barzda, jį kamavo nervinis tikas, dėl to jo galva nuolat kretėjo, ir tai labai erzino tuos, kurie su juo šnekėdavosi. Po dešimties minučių Katrina vos susilaikė pati nepradėjusi taip daryti. Tačiau arkivyskupo rankos buvo labai gražios, o balsas, tylus ir švelnus kaip juodas aksomas, kerėjo.

Arkivyskupas nė kiek nenustebęs pasisveikino su kilminga keliauninke, nors ekipažas ir rūbai visai neatitiko jos padėties. Jis buvo labai

mandagus. Visai suprantama, kad ilgai ir sunkiai keliaujantys žmonės prašosi prieglobsčio pilyse ir vienuolynuose. Sevilijos arkivyskupo svetingumas buvo visiems žinomas. Tačiau jis pasidarė labai smalsus, kai Katrina prašneko apie Gotjė ir apie tai, kad tikisi Kokoje jį pagydyti. Jis įtariai paklausė:

— Kas jums, mano dukra, pasakė, kad tarp mano tarnų galima rasti daktarą maurą? Ir kaip tu galėjai pamanyti, kad arkivyskupas gyvena po vienu stogu su kitatikiu?

— Jūsų šventenybe, man tai visai neatrodo keista, — nutraukė jį Katrina. — Burgundijoje mano svitoje kartą taip pat yra buvęs puikus daktaras iš Kordovos, nors jis veikiau buvo draugas negu tarnas. O čia važiuoti man pasiūlė meistras mūrininkas, Burge statantis katedrą.

— A, meistras Hansas iš Kelno! Didis meistras ir geras žmogus! Tačiau papasakokite man apie savo maurą. Koks jo vardas?

— Mes jį vadinome Abu al Chairu!

Fonseka nusišypsojo, ir tai Katrinai patvirtino, kaip jos draugas čia gerbiamas.

— Jūs jį pažįstate? — paklausė ji.

— Visi apsišvietę žmonės žino apie Abu al Chairą, Granados kalifo asmeninį gydytoją, draugą ir patarėją. Bijau, kad mano daktaras, nors ir labai geras, neprilygsta jam, ir aš stebiuosi, mano vaike, kodėl jūs atvažiavote čia, užuot gabenusi savo tarną tiesiai pas jį.

— Iki Granados labai toli, o mano tarnas labai serga, jūsų šventenybe. Ir aš net nežinau, kaip patekti į Granadą, pas kalifą!

— Jūsų žodžiai mane įtikino, mano vaike. — Jis pakilo iš krėslo su aukšta atkalte, kuriame sėdėjo priimdamas savo viešnią, ir tyliai suplojo delnais. Iš šešėlio išniro aukštas plonas siluetas. — Tomai, — tarė arkivyskupas, — kieme stovi vežimas su ligoniu. Noriu, kad lieptumėte kuo atsargiausiai nunešti jį pas Chamzą ir paprašytumėte apžiūrėti jį. Aš ateisiu sužinoti, ką nustatė gydytojas. Paskui pasirūpinkite, kad ponia de Monsalvi ir jos palydovas tinkamai įsikurtų. O kol kas, mano vaike, eikime pavakarieniauti.

Galantiškai kaip princas donas Alonsas pasiūlė Katrinai ranką, kad nuvestų ją prie stalo. Ji negalėjo nepastebėti, kaip jos nutrinti, apdulkėję rūbai nesiderina prie puikios violetinės arkivyskupo aprangos.

— Aš neverta sėdėti greta jūsų, — sumišusi pasakė ji.

— Jūsų akys, mano brangioji, papuoštų imperatoriaus stalą. Be to, savo kambaryje rasite rūbų, tinkamesnių jūsų kilmės moteriai. Tačiau man atrodo, kad taip ilgai keliavusi mūsų bjauriais keliais jūs mirštate iš bado? — tarė arkivyskupas šypsodamasis.

Katrina taip pat nusišypsojo ir įsikibo į jo parankę. Ji stengėsi nežiūrėti į patarnautoją, kuris jai kažkuo atrodė nemalonus. Šis liesas ir aukštas keturiolikos ar penkiolikos metų vaikinukas nebuvo bjaurus, tačiau iš veido atrodė nedorovingas ir žiaurus. Labiausiai stulbino akys: mėlynos kaip ledas, nemirksinčios, jos fanatiškai blizgėjo, ir tai vertė pašiurpti. Katrina pamanė, kad tų akių žvilgsnis yra nepakenčiamas. Eidama su donu Alonsu siaura marmurine galerija, iš kurios matėsi didelis kiemas, ji vis galvojo apie tą jaunuolį: jo rūškanas veidas netiko šioje prašmatnioje arkivyskupo pilyje.

— Jūsų šventenybe, drįstu pasakyti, kad tas jaunuolis netinka šioje gražioje aplinkoje, — tarė Katrina rodydama puikias marmurines kolonas, supusias kiemą, ir spalvingas sienas.

— Norėčiau, kad jo nebūtų šalia manęs, — atsiduso arkivyskupas. — Tomas — ,patingas jaunuolis, turi geležinę valią, jis galvoja tik apie tarnavimą Dievui. Bijau, kad jis labai smerkia mane, mano aplinką ir mūsų gyvenimo būdą čia. Mokslas ir grožis jo nedomina, o man tai — gyvenimo prasmė. Maurų jis nekenčia labiau negu paties šėtono, o aš juos gerbiu už išmintingumą.

— Bet kodėl jūs jį pasiėmėte?

— Jo tėvas — senas mano draugas. Jis tikėjosi, kad Tomas, mano paveiktas, taps pakantesnis tikėjimo klausimais, tačiau bijau, kad nepateisinau jo tėvo pasitikėjimo. Tomas nedrįsta prašyti, kad atleisčiau jį iš tarnybos čia, tačiau žinau, kad jis nori Segovijoje įstoti į Dominikonų ordiną, ir, žinoma, aš neketinu jam kliudyti. Jis čia tik trys mėnesiai, dar po trijų jį ten išsiųsiu. Jis per daug nepakantus.

Prieš eidama į kambarį, kur buvo padengtas stalas vakarienei, Katrina žvilgtelėjo į juodą jaunuolio figūrą kieme. Jis davė nurodymus tarnams. Ji vėl krūptelėjo, prisiminusi ledinį žvilgsnį, kupiną paniekos, beveik pasibjaurėjimo.

— Koks jo vardas? — staiga paklausė ji.

— Tomas de Torkvemada*. Jo šeima atvyko iš Valjadolido. Tačiau nebegalvokite apie jį, brangioji, ir eikime prie stalo.

Katrina jau seniai nebuvo taip puotavusi. Arkivyskupo sandėliukai buvo gerai aprūpinami, o jo virėjai žinojo visas ir Vakarų, ir egzotiškų Rytų virtuvės paslaptis. Karšti vynai iš vynuogių, užaugusių vyskupo žemėse, kuriose jis pats niekada nebuvo, stovėjo ant šventiško stalo, ant jo buvo mėsos ir žuvies patiekalų, tačiau kulinarinio meno viršūnė buvo saldi mėsa su medumi. Prie stalo patarnavo visas būrys tarnų su raudonais šilkiniais turbanais, ir kai vakarienė pagaliau baigėsi, Katrina pasijuto esanti nuostabiai pailsėjusi.

— Dabar laikas eiti pas Chamzą, — pasakė donas Alonsas, taip pat pakildamas iš už stalo.

Jie perėjo didžiules, prabangias sales, ilgus šaltus koridorius, kiemus ir pagaliau pateko į pagrindinį bokštą. Sočiai prisivalgius ir išgėrus stiprių vynų buvo sunkoka laiptais lipti į gydytojo mauro kambarį bokšto viršuje.

— Chamza taip pat stebi žvaigždes, — pasakė Katrinai donas Alonsas. — Aš pamaniau, jog geriausia jį apgyvendinti kuo aukščiau, kad būtų arčiau jų.

Kambario, į kurį Katriną atvedė donas Alonsas, lubose buvo didelė skylė, pro kurią matėsi žvaigždėtas dangus. Kažkokie keisti prietaisai gulėjo ant juodo medžio skrynelės. Tačiau Katrina neatkreipė į juos dėmesio, kaip ir į seną puodelį, buteliukų, pialų, ragelių kolekciją, pergamento ritinėlius, žolių ryšulėlius. Ji žiūrėjo tik į ilgą marmurinį stalą, prie

* Tomas de Torkvemada 18 metų (1480—1498) buvo Ispanijos didysis inkvizitorius. Jo sąžinę slegia daugiau kaip 100 tūkstančių žmonių mirtis — jie buvo gyvi sudeginti inkvizicijos laužuose. Jo iniciatyva iš Ispanijos buvo vejami žydai ir maurai. Jo įsakymu buvo naikinami vertingiausi arabų rankraščiai.

kurio plačiais odiniais raiščiais buvo pririštas Gotjė. Žmogus su baltais rūbais ir turbanu stovėjo šalia, aštriu skustuvu skuto jam galvą; skustuvas žybčiojo daugiau kaip šimto vaškinių žvakių šviesoje. Nuo jų sklido didelė kaitra, o karšto vaško kvapas beveik pykino, tačiau Katrina nekreipė į tai dėmesio, ją domino tik daktaras. Ji pastebėjo Žozė, stovintį prie kito stalo galo. Mauro Chamzos išvaizda buvo įspūdinga. Jis buvo aukštas ir apkūnus. Jo barzda buvo tokia pat balta ir švelni kaip Abu al Chairo. Dėl baltutėlių rūbų ir skvarbių akių jis atrodė kaip pranašas, o rankas turėjo stebėtinai mažas ir plonas kaip paukščio. Jo judesiai tarsi hipnotizavo.

Kai Katrina ir pilies šeimininkas įėjo, gydytojas nenutraukė darbo, tik lengvai linktelėjęs galvą pasisveikino su arkivyskupu, o jaunąją moterį įdėmiai nužvelgė. Katrina susirūpinusi žiūrėjo į instrumentus, nušveistus, kad net blizgėjo, ir išdėliotus prie mažos gorės, pilnos karštų anglių. Tuo metu donas Alonsas ir Chamza trumpai šnektelėjo, o paskui arkivyskupas jai išvertė jų pokalbį:

— Šio žmogaus būklė tokia dėl žaizdos galvoje. Pažiūrėkite: štai čia kaukolė perskelta ir kaulas spaudžia smegenis.. — Jis parodė žaizdą, kuri dabar aiškiai matėsi ant nuskusto, pilno mėlynių kiaušo.

— Tai beviltiška? — paklausė Katrina.

— Chamza — didis meistras, — atsakė donas Alonsas šypsodamasis. — Jis yra operavęs žmonių, kurių kaukoles buvo suskaldę koviniai kirviai.

— Ką jis ketina jam daryti?

Katrinos nuostabai, gydytojas pats atsakė Katrinai beveik taisyklinga prancūzų kalba.

— Šiuo trepanu, — paaiškino jis rodydamas keistą instrumentą, kurio vienas galas buvo nusmailintas kaip strėlė, — aš ketinu prapjauti kaukolę aplink suskaldytą vietą, kad išimčiau kaip mažą dangtelį. Tuomet pamatysiu, ar pačios smegenys nepažeistos, ir galbūt galėsiu pašalinti sulaužytą kaulą. Antraip turėsime pasikliauti tik Aukščiausiojo malone... Šiaip ar taip, bus daug kraujo, o toks reginys — ne moterims. Jums geriau išeiti, — pasakė jis dirstelėjęs į Katriną. Ji įsitempė ir atkakliai sugniaužė kumščius.

— O jei norėsiu likti?

— Labai gali būti, kad jums pasidarys bloga, o mano užduotis ir taip gana sunki. Norėčiau, kad išeitumėte, — pakartojo jis ramiai, bet tvirtai.

— Šis žmogus — mano draugas, ir jis kankinsis nuo jūsų peilio. Galėčiau jam padėti.

— Kankinsis? Jūs tikrai taip manote? Pažiūrėkite, kaip jis miega.

Tikrai, Gotjė miegojo kaip kūdikis.

— Jis atsibus, kai pajus peilį.

— Jo miego nenutrauks nei peilis, nei liepsna. Jis miega ne nuo migdomųjų... o dėl to, kad aš jį užmigdžiau. Ir jis nenubus tol, kol jam neliepsiu nubusti.

Katrinai pasišiaušė plaukai. Ji su tokiu siaubu pažvelgė į maurą ir taip nuoširdžiai persižegnojo, kad jis nusijuokė.

— Ne. Aš nesu velnias, kurio jūs, krikščionys, bijote. Aš tik mokiausi Samarkande ir Bucharoje. Išmintingi žmonės ten naudoja jėgą, vadinamą hipnoze, kuri priklauso nuo žmogaus valios ir kurią gali sukelti šviesa. Tačiau tai labai sunku paaiškinti, ypač moteriai. Dabar aš turiu pradėti. Išeikite.

Kalbėdamas jis pritvirtino Gotjė galvą odiniu dirželiu, paėmė blizgantį skalpelį ir greitai prapjovė kaukolę. Pasirodė kraujas. Katrina išbalo. Donas Alonsas švelniai nuvedė ją prie durų.

— Eikite į savo kambarį, mano vaike. Tomas jus ten palydės. Kai Chamza baigs, galėsite pamatyti savo ligonį.

Katrinai staiga pasidarė silpna, galva apsunko. Ji ėjo paskui jaunuolį, staiga išnirusį ant laiptų. Tomas žengė priešakyje, netardamas nė žodžio. Tai buvo panašu į pasivaikščiojimą su vaiduokliu. Tomas sustojo priešais pjaustytas dažyto medžio duris, atlapojo jas ir pasitraukė į šalį.

— Atėjome, — tepasakė jis.

Katrina ne iš karto įėjo, ji sustojo priešais jaunuolį.

— Ateik ir man pranešk... kai viskas baigsis, — pasakė ji šypsodamasi. Tačiau vaikinuko akys tebebuvo šaltos.

— Ne, — pasakė jis greitai, — aš nebegrįšiu į mauro kambarį. Tai šėtono buveinė, o tai, ką jis daro, yra šventvagystė. Bažnyčia draudžia nuleisti kraują.

— Tačiau tavo ponas neprieštarauja.

— Mano ponas? — Jaunuolio lūpos persikreipė iš baisios paniekos. — Mano vienintelis ponas yra Dievas. Dėkui Viešpačiui, greitai galėsiu dorai jam tarnauti. Aš užmiršiu šiuos šėtono namus.

Katriną apstulbino jo tonas ir išdidumas, tokiam amžiui gana juokingi, bet prieš atsakydama jam ir primindama apie pagarbą donui Alonsui, ji išvydo lėtai besiartinančią aukštą figūrą. Tai buvo liesas vienuolis, vilkėjęs juodus rūbus, žili jo plaukai buvo trumpai nukirpti aplink didelę tonzūrą. Iš pirmo žvilgsnio jis niekuo neišsiskyrė, tik vieną akį dengė juodas raištis. Tai buvo paprastas vienuolis, tačiau kai jis priėjo prie Katrinos, ji pajuto, kaip kraujas stingsta gyslose, o mintys lyg pašėlusios sukasi galvoje. Staiga ji suriko iš siaubo, apstulbusio Tomo akyse įbėgo į kambarį ir užtrenkė duris. Prisiglaudusi prie jų, Katrina greitai atsisagstė suknelės apykaklę, kuri staiga ėmė ją smaugti. Vienuolis, kurį ji pamatė einantį galerija, buvo Garenas de Brazi!

Akimirką Katrinai atrodė, kad ji kraustosi iš proto. Juk tai nerealu: laikas, vieta — viskas buvo iliuziška. Jos akyse stovėjo tik tas veidas, seniai užmirštas ir staiga vėl išniręs.

Jos keliai sulinko. Ji susmuko ant grindų ir apkabino galvą rankomis, lyg norėdama atsiriboti nuo išorinio pasaulio. Iškilo seni, slogūs prisiminimai. Ji vėl pamatė Gareną kalėjime, surakintą geležiniais pančiais. Ji girdėjo, kaip jis prašo nuodų, kurie išgelbėtų nuo pažeminimo, kai bus tempiamas per miestą. Ji išgirdo Abu al Chairo balsą, kai jis jai šnabždėjo, duodamas užnuodytą vyną: "Jis užmigs... ir niekada nebeatsibus".

Paskui Katrina matė save kitą dieną: pilką ūkanotą rytą ji žvelgė pro langą. Ji matė įniršusią minią, matė baltus ir pilkus arklius, tempusius pasmerktąjį į ešafotą, matė blizgančias vandens balas ir pagaliau — raudonai vilkintį budelį, ant peties nešantį baltą, nejudantį nuogo žmogaus kūną.

"Jis miręs", — pasakė Sara. Ir ar galėjo būti dėl to abejonių? Katrina dabar beveik matė baltą kūną ant raudonų kambario plokščių... kaip jis gali taip aiškiai matytis, jei nėra miręs? Taip, žinoma, tai buvo Gareno kūnas. Ji matė, kaip jį tempė grindimis, ir jis kratėsi ant nelygių akmenų.

Bet kas tuomet yra tas kitas... žmogus, kurį ji ką tik matė galerijoje — Gareno veidu ir su raiščiu ant akies? Ar gali būti, kad Burgundijos iždininkas gyvas, kad jis stebuklingai išvengė mirties? Ne, tai neįmanoma! Net jei Abu al Chairas, užuot nunuodijęs, užmigdė jį, — juk nuteistojo kūnas buvo pakartas! Garenas, gyvas ar miręs, buvo pakartas. Sara, Ermengarda, visas Dižonas matė, kaip jis kabėjo kartuvėse... Visi, išskyrus Katriną. Ji dabar buvo tokia susijaudinusi, kad nebepasitikėjo savo atmintimi. Gal ji matė, kad tempia kito žmogaus, ne Gareno kūną? Tą dieną ji buvo tokia sugniuždyta! Gal jos akys buvo ašarų aptemdytos, ir tai trukdė aiškiai matyti? Bet kodėl jos draugai ir tarnai jai melavo, jei ką nors buvo pastebėję? Ar galėjo apgavystė būti tokia meistriška, kad visas miestas ja patikėjo?

Staiga jos galvoje šmėstelėjo baisi mintis. Jei Garenas tebėra gyvas, jei ji tikrai matė jį, vilkintį vienuolio rūbus, tai jos santuoka su Arno netikra, ją apkaltins dvivyryste, o Mišelis, jos mažasis Mišelis taps nesantuokiniu vaiku!

Visa jos esybė priešinosi tokiai baisiai minčiai, ir ji ją nuvijo šalin. Tai buvo neįmanoma. Dieve, likimas negali būti jai toks žiaurus! Su Garenu ji nepažino nieko, išskyrus kančias ir neviltį. Jos gyvenimas su juo buvo turtingas ir prabangus, bet gėdingas, ir ji nė už ką pasaulyje nenorėjo grįžti į jį!

— Aš kraustausi iš proto!

Staiga Katriną užplūdo beprotybės banga. Jai pasidarė klaiku. Ji atsistojo, norėjo bėgti, dingti iš šios pamėkliškos pilies, grįžti į saulėtą kelią, kuris ją vedė pas Arno. Gyvas ar miręs, šmėkla ar gyva būtybė, Garenas neturi sugriauti jos gyvenimo! Jis buvo miręs ir turi likti miręs. Bet jai reikia pabėgti, kol jos dar neatpažino. Ji nuėjo prie durų ir norėjo atidaryti jas.

— Ponia, — pasigirdo balsas Katrinai už nugaros. Ji atsisuko. Dvi jaunos tarnaitės, pasilenkusios prie didelės paauksuotos ir išdažytos skrynios kambario kampe, prie lango su plonomis kolonomis, traukė nuostabias brangakmeniais siuvinėtas sukneles ir dėjo jas į krūvą ant raudonų plokščių grindų.

Katrina buvo tokia susijaudinusi, kad net nepastebėjo jų. Ji pasitrynė akis, vėl grįždama į tikrovę. Ne, atrodo, ji negalės pabėgti. Čia buvo jos draugas, Gotjė. Ji niekuomet negalėtų jo palikti! Gerklėje įstrigo kamuolys, ji sudejavo. Ar ji visuomet bus savo širdies belaisvė, suvaržyta savo pačios nupintų saitų?

Sutrikusi dėl to, kad mažosios tarnaitės galėjo pastebėti jos susijaudinimą ir silpnumą, ji mechaniškai atsakė į drovias jų šypsenas. Jos jai siūlė išsirinkti rūbą iš auksinio ir sidabrinio brokato, šilkines arba švelniausio aksomo sukneles, priklausiusias velionei arkivyskupo seseriai. Mergaitės pasodino ant žemos taburetės ir ėmė rengti. Katrina nesipriešino. Jai buvo malonu prisiminti praeitį, kai tarnaitės, Saros atidžiai prižiūrimos, valandų valandas tvarkydavo jos tualetą.

Prisiminusi savo seną draugę, Katrina pasijuto dar vienišesnė. Kažin ką atiduotų, kad šį vakarą Sara būtų su ja. "Kaip čigonė pasielgtų pasirodžius šmėklai?" — paklausė savęs Katrina. Ir tučtuojau atsakė: negaišdama nė sekundės, Sara sektų baisiąją šmėklą, pasivytų ją ir priverstų kalbėti. Ji išpeštų iš jos teisybę!

— Taip pat turiu padaryti ir aš! — pamanė Katrina. — Aš turiu sužinoti teisybę!

Ji niekuomet nenurims, kol neperpras mįslės. Jos matytas vienuolis taip įdėmiai skaitė, kad nepastebėjo jos. Jis turi pamatyti ją dienos šviesoje... ir tuomet...

Katrina nenorėjo galvoti, kas bus paskui. Tačiau dabar ji žinojo, kad yra viskam pasirengusi.

Niekas, net iš mirusiųjų pasaulio grįžusi šmėkla negali išskirti jos su Arno. Garenas turi būti miręs, visai miręs, kad galėtų gyventi jos meilė. Šiaip ar taip, net jei jis ir išvengė mirties, neatrodė, kad norėtų grįžti į savo ankstesnį gyvenimą. Kodėl gi jis vilkėtų vienuolio rūbą ir gyventų nuošaliai, atkampiame senosios Kastilijos vienuolyne? Jis buvo vienuolis, savo gyvenimą paskyręs Dievui, susijęs su Dievu taip pat stipriai, kaip ji su Arno. O Dievas niekuomet neatleidžia savo tarnų. Bet ji vis tiek norėjo žinoti...

Šaltas nakties vėjas, skverbęsis pro atvirą langą, privertė Katriną susigūžti. Dvi mergaitės prausė ją, tačiau ji buvo abejinga. Jos plovė jos kūną švelniu muilu ir kvėpino brangiais kvepalais. Ji išsiblaškiusi parodė vieną iš pasiūlytų suknelių. Suvilnijo geltono šilko smulkios klostės, tačiau Katrinai širdyje buvo taip neramu, kad ji negalėjo pasidžiaugti švelniu plonos medžiagos prisilietimu. Seniau ji mėgo brangias sukneles ir puošnius audinius, tačiau tai buvo labai seniai. Ko vertas rūbas, kurio nepamatys mylimas žmogus?

Tarnaitės atitraukė siuvinėtas aukštos juodmedžio lovos, papuoštos dramblio kaulu, užuolaidėles ir norėjo atkloti lovatiesę, tačiau Katrina parodė, kad neis gulti. Ji neužmigs, kol neras atsakymo į visus galvoje besisukančius klausimus. Katrina greitai priėjo prie durų, šnarindama šilką, ir atidarė jas. Ant slenksčio stovėjo Žozė. Ją išvydus, jo akys iš nuostabos išsiplėtė; paskui jis nusišypsojo.

— Viskas baigėsi, — pasakė jis. — Mauro tarnai nunešė mūsų ligonį į lovą. Jūs norite prieš miegą pamatyti jį?

Katrina linktelėjo galvą ir uždarė duris. Paėmusi Žozė ranką, Katrina greitai ėjo galerija, kurioje neseniai dingo šmėkla. Galeriją apšvietė deglai. Katrina ėjo aukštai pakėlusi galvą ir žiūrėjo tiesiai prieš save.

Eidamas greta, Žozė įdėmiai žiūrėjo į ją.

— Atrodo, kad jūs kažką sumanėte, ponia Katrina?

Tai greičiau buvo tvirtinimas, ne klausimas.

— Aš labai jaudinuosi dėl Gotjė.

— Ne. Kai jūs išėjote iš bokšto, jūsų veidas buvo ne toks įsitempęs, o žvilgsnis — ne toks nerimastingas. Kažkas atsitiko?

— Aš turėjau suprasti, kad tu matai tamsoje, — pasakė ji šyptelėjusi, ir tuomet jai į galvą šovė viena mintis.

Žozė buvo gudrus ir protingas. Žinoma, jis niekuomet neatstos Saros, tačiau Katrina žinojo, kad gali juo pasitikėti.

— Tu teisus, — prisipažino ji. — Neseniai šioje galerijoje buvau sutikusi vieną vienuolį. Jis aukštas ir liesas, žilais plaukais, veidas tarsi iškaltas iš granito, o akis užrišta raiščiu. Aš noriu sužinoti, kas tas vienuolis. Jis labai primena... žmogų, kurį gerai pažinojau ir laikiau mirusiu.

Žozė nusišypsojo:

— Bus padaryta. Nuvesiu jus į Gotjė kambarį, o pats eisiu ką nors sužinoti apie vienuolį.

Žozė paliko ją prie Gotjė kambario durų ir dingo už laiptų taip greitai ir tyliai, lyg būtų bekūnis. Katrina atsargiai pastūmė duris ir įėjo.

Kambarys buvo mažesnis negu jos. Jame vos tilpo dvi taburetės ir lova, kurioje gulėjo didžiulis Gotjė kūnas. Katrina ant pirštų galiukų prisėlino prie jo. Gotjė miegojo. Jis gulėjo ant nugaros, galva buvo aptvarstyta. Ant taburetės šalia lovos stovėjo žvakė, kurios šviesoje jo veidas atrodė ramus, bet keistai įraudęs. Katrina pamanė, kad jis turi temperatūros ir pasilenkė, norėdama paliesti ant antklodės gulinčią jo ranką. Bet kažkas sulaikė ją. Iš už užuolaidėlių išslinko Chamza ir priglaudė prie lūpų pirštą.

— Aš jam daviau stiprių migdomųjų, — sušnabždėjo jis. — Kitaip skausmas trukdytų pasveikti. Dabar palikite jį. Jam kyla temperatūra.

— Jis pasveiks?

— Tikiuosi. Smegenys nebuvo pažeistos, ir tas žmogus yra nepaprastai stiprus. Tačiau niekuomet negali laiduoti, kad nebus komplikacijų.

Jie abu išėjo iš kambario. Chamza patarė Katrinai eiti pailsėti ir įtikinėjo, kad donas Alonsas jau seniai miega. Paskui jis nusilenkė ir grįžo į savo laboratoriją, palikęs Katriną vieną. Ji lėtai nuėjo per kiemą, giliai kvėpdama užmigusios gamtos aromatą. Visi augalai, per dieną saulės sušildyti, maloniai kvepėjo. Neseniai tiek išgyvenusi, Katrina norėjo tylos ir ramybės.

Didžiulės raudonos pilies sienos skendėjo tamsoje. Nesigirdėjo jokio garso, tik retsykiais tylą sudrumsdavo nakties paukščių riksmas. Norėdama nusiraminti, Katrina stabtelėjo prie arkų, kur mėnulio šviesoje blizgėjo plokštės. Tačiau prisiminusi, kad Žozė tikriausiai jos laukia, nuskubėjo į galeriją. Tuo momentu iš už kolonos išniro Tomas de Torkvemada. Katrina krūptelėjo. Jaunuolio įprotis tyliai pasirodyti ten, kur jo mažiausiai laukiama, buvo nepakenčiamas. Jis buvo panašus į niūrią šmėklą. Atrodė, kad sutikęs Katriną, vilkinčią blizgantį šilkinį rūbą, pagiežingasis jaunuolis nustėro.

Minutėlę jie stovėjo ir žiūrėjo vienas į kitą. Katrina pastebėjo, kad ledinis nemirksintis Tomo žvilgsnis buvo nustebęs, prietaringai baimingas. Tomas išsižiojo, bet nieko nepasakė. Jis apsilaižė lūpas, akys staiga sublizgėjo. Jo žvilgsnis slankiojo jos tobula figūra, išryškėjusia po šilkine suknele, per liemenį susegta auksine sage. Matyt, jis iki šiol nieko panašaus nebuvo regėjęs. Jaunuolis sustingo. Katrina šaltai nusišypsojo jam ir suėmė suknelės klostes, dėl to ji dar glaudžiau aptempė figūrą.

— Ar galiu praeiti? — paklausė ji.

Išgirdęs jos balsą, Tomas taip krūptelėjo, tarsi būtų nubudęs. Jo veide atsispindėjo siaubas, raudonis pamažu dingo, veidas vėl tapo pamėkliškai baltas. Tomas keletą kartų greitai persižegnojo, rankomis sumostagavo tarsi norėdamas nuvyti gundantį reginį ir kimiai suriko: "Išnyk, šėtone!" Paskui staigiai apsisuko ir dingo tamsoje. Katrina gūžtelėjo pečiais ir nuėjo toliau. Žozė laukė jos galerijoje sunėręs rankas ir prisiglaudęs prie durų.

— Na? — nekantriai paklausė ji. — Tu sužinojai, kas tas vienuolis?

— Tai tėvas Ignasijus, tačiau arkivyskupo tarnus nelengva priversti kalbėti apie tą žmogų. Atrodo, jie visi nepaprastai jo bijo. Manau, net labiau negu mauro ar jaunuolio nuodėmingojo angelo veidu.

— Bet iš kur jis atsirado? Ką jis čia veikia? Ar seniai čia gyvena?

— Ponia Katrina, — ramiai atsakė Žozė, — esu įsitikinęs, kad donas Alonsas, kuriam nepaprastai malonu su jumis bendrauti, gali jums daugiau papasakoti apie tą keistuolį. Jis vienintelis turi kažkokių reikalų su tuo vienuoliu. Tėvas Ignasijus — alchemikas, kaip ir daugelis, jis ieško filosofinio akmens. Tačiau atrodo, kad pagrindinės jo pareigos čia — prižiūrėti puikią arkivyskupo brangakmenių kolekciją. Man sakė, kad tėvas Ignasijus apie tai nusimano ir... ponia Katrina, jums bloga?

Išbalusi Katrina prisiglaudė prie sienos. Kraujas dingo iš veido ir atrodė, kad žemė slysta po kojomis. Žozė nesitikėjo, kad žinia apie paslaptingąjį vienuolį, besidomintį brangakmeniais, taip sukrės ją.

— Ne... — pasakė ji silpnu balsu. — Aš... labai pavargau, štai ir viskas. Vos bepastoviu...

— Tuomet eikite tiesiai į lovą, — atsakė geraširdiškai šypsodamasis Žozė. — Daugiau neturiu ką pasakyti. Tik pridursiu, kad tėvą Ignasijų čia

galima retai pamatyti, nes jis beveik neišeina iš savo alchemijos laboratorijos, kur saugomos brangenybės.

Tai sakydamas, Žozė atlapojo dažytas duris į kambarį, apšviestą aukštų raudonų žvakių. Katrina įėjo. Jos pečiai nusviro. Žozė tylėdamas žiūrėjo į ją. Jis negalėjo suprasti, kodėl žinios apie tėvą Ignasijų taip paveikė jaunąją moterį, bet jam pagailo šios nuostabiai gražios būtybės, kurios gyvenimas, užuot buvęs ramus ir malonus, tapo negailestinga kova ir išmėginimais, galėjusiais palaužti ir stiprų vyrą. Beveik nesuvokdamas, ką sako, jis sumurmėjo žvelgdamas į trapią figūrą, stovinčią kambario viduryje:

— Būkite narsi, ponia Katrina. Žinau, kada nors būsite laiminga... tokia laiminga, kad užmiršite slogų laiką.

Katrina lėtai atsigręžė į jį. Jis ištarė kaip tik tuos žodžius, kurie jai dabar buvo tokie reikalingi. Ji dabar taip norėjo pailsėti, nusiraminti, kad nė kiek nenustebo, jog jis staiga panoro jai juos pasakyti... Jų akys susitiko. Žozė akyse ji matė nuoširdų, tikrą draugiškumą, be jokio geismo. Tokia draugystė būna tarp vyrų. Juos siejo vienas tikslas, todėl jie buvo ginklo broliai. Katrina pasijuto tokia saugi, kad nusišypsojusi jam pasakė:

— Ačiū, Žozė.

Aštuntas skyrius

Vieną pavasario naktį

Smaragdas gražiose dono Alonso rankose deglų apšviestas staiga sužibo. Jis žaižaravo ir spindėjo taip, kad gniaužė kvapą, ir arkivyskupo veide atsispindėjo tikra aistra. Jis negalėjo atplėšti akių nuo brangakmenio, o mėlynos ir žalios spalvų žaižaravimas jam kėlė beveik ekstazę. Jis šnabždėjo tokius meilius žodžius, kad Katrina stebėjosi.

— Nuostabi gelmė, stebuklas tolimųjų šalių, kurių dievų akys spindi taip pat paslaptingai! Koks akmuo yra toks pat nuostabus, gundantis, pavojingas ir mįslingas kaip tu, neprilygstamasis smaragde? Nes tave vadina brangenybe, užtraukiančia nesėkmes... — Ir staiga arkivyskupas

nutraukė savo meilės litaniją, atsigręžė į Katriną ir įbruko žiedą vėl jai į delną. — Pasilikite jį, paslėpkite! Jūs neturite gundyti manęs tokia nuostabia brangenybe, nes pasidarysiu per daug godus!

— Tikiuosi, kad jūsų šventenybė paims jį, — sušnabždėjo ji, — nes taip noriu atsidėkoti už rūpinimąsi mano tarnu ir svetingumu man.

— Mano brangioji, būčiau nevertas savo vardo, jei neparodyčiau tokio dėmesio savo rango moteriai. Negaliu priimti užmokesčio, nes tuomet būtų įžeista mano garbė. Ir, be to, brangenybė su karalienės herbu būtų pernelyg dosnus atlyginimas už mano kuklias paslaugas.

Katrina lėtai užsimovė žiedą ant piršto, ir meilus dono Alonso žvilgsnis dar kartą nuslydo juo. Katrina nesusilaikė ir nusivylusi atsiduso. Ji tikėjosi, kad žiedas su smaragdu, pasiūlytas arkivyskupui, padės jai pamatyti jo brangenybių kolekciją, kurią prižiūrėjo tėvas Ignasijus. Per dešimt dienų, praleistų Kokoje, ji nė karto nesutiko vienuolio, kurį pamatyti ir troško, ir bijojo. Tėvas Ignasijus dingo be pėdsakų, tarsi raudonos pilies sienos būtų jį prarijusios. O smalsumas vis labiau kamavo Katriną. Ji turi sužinoti teisybę. Žūtbūt. Bet kaip doną Alonsą paklausti apie tai? Ar ji turi tam pagrindo? Tačiau jai reikia patekti į tuos slaptus kambarius, kuriuose gyvena alchemikas.

Ir staiga Katrinai dingtelėjo puiki mintis. Ji susimąsčiusi pasukiojo žiedą ir, neatitraukdama akių nuo smaragdo, sušnabždėjo:

— Žinoma, šis brangakmenis netobulas, jis negali tikti jūsų brangenybių kolekcijai, kuri, šnekama, yra neprilygstama...

Arkivyskupo veidas iš pasitenkinimo nuraudo. Nuoširdžiai nusišypsojęs jaunajai moteriai, donas Alonsas papurtė galvą.

— Tikrai, mano kolekcija nuostabi, bet vargu ar galima ją vadinti neprilygstama. Yra princų, turinčių tokias pat puikias kolekcijas, ir net dar geresnes. Tačiau mano mažą lobyną tikrai verta pažiūrėti. Mano brangioji, užtikrinu jus, kad neatsisakyčiau šio smaragdo. Mielai nupirkčiau iš jūsų brangakmenį, jei jūs sutiktumėte parduoti.

— Man jį padovanojo, — atsiduso Katrina pamačiusi, kad jos gudrybė nepavyko. — Nenorėčiau jo parduoti.

— Tai visai suprantama. O savo kolekciją mielai jums parodysiu, kad galėtumėte palyginti savo brangenybę su manosiomis ir įsitikintumėte, jog ji vargu ar netiktų mano kolekcijai.

Katrina vos nepašoko iš džiaugsmo. Ji laimėjo! Nekantraudama ji ėjo paskui arkivyskupą koridorių ir kambarių labirintais, o paskui lipo laiptais žemyn. Dabar jie nelipo ant namo stogo, bet, atrodė, leidosi į požemį. Praėję siauras duris, kurias slėpė žydri kokliai, jie atsidūrė ant įvijų laiptų, kurie leidosi giliai į žemę. Matėsi, kad jais dažnai vaikštoma, nes juos apšvietė daugybė deglų. Laipteliai buvo žemi, platūs, jais buvo patogu lipti įsikibus į šilkinę virvę. Ant sienų kabėjo gobelenai. O kambarių, į kuriuos vedė šie laiptai, ištaigingumą buvo sunku apsakyti. Tereikėjo pamatyti nuostabius gobelenus, aksomines pagalvėles, paauksuotus stalus, apkrautus brangenybėmis, inkrustuotomis taurėmis ir ąsočiais, iš tolimosios Kinijos atgabentus šilkinius kilimus, paklotus ant raudono marmuro grindų, ir auksinius kandeliabrus su aibe baltų žvakių, kad suprastum, jog donas Alonsas čia lankosi dažnai ir būna ilgai. Čia jis mėgaujasi vienatve ir žiūrinėja savo vertingą kolekciją, paslėptą didžiulėse kvapiojo kedro skryniose, inkrustuotose sandalmedžiu ir aptrauktose paauksuota oda; ant skrynių kabėjo sunkios, neįveikiamos bronzinės spynos. Truputį toliau Katrina pamatė savotišką celę, ilgą ir siaurą, apstatytą daug kukliau. Ant didelės plytų krosnies stovėjo ilga retorta su žaliu burbuliuojančiu skysčiu. Stiklinis retortos vamzdelis buvo įleistas į didžiulį varinį indą, iš kurio kilo lengvi garai. Be abejo, tai buvo alchemiko laboratorija. Tačiau Katrina nekreipė dėmesio į aplinką. Jos širdis apmirė, o lūpos perdžiūvo: ji pastebėjo tėvą Ignasijų, stovintį prie plonos žalio marmuro kolonos. Kolonų buvo keletas, jos prilaikė skliautuotas lubas. Paslaptingasis vienuolis stovėjo prie atidengtos skrynios ir apžiūrinėjo keistos formos ir spalvos topazą. Jis buvo taip užsiėmęs, kad nė nepasuko galvos, kai atėjo donas Alonsas su Katrina. Jis neatsigręžė, kol jo ponas nepadėjo rankos jam ant peties. Katrina suakmenėjo, kai ryški netoliese stovinčio kandeliabro šviesa apšvietė veidą, tokį panašų į jos pirmojo vyro veidą. Ji pajuto, ka ' kakta išprakaitavo, o širdis sustingo: ji tuoj uždus nuo tokio smarkaus sukrėtimo. Nervingai sunėrusi rankas, Katrina stengėsi susivaldyti. Nieko

nenutuokdamas apie viešnios krūtinėje šėlstančią audrą, donas Alonsas greitai pasakė tėvui Ignasijui keletą žodžių ispaniškai, šis pritariamai linktelėjo galvą. Paskui arkivyskupas kreipėsi į Katriną:

— Tai tėvas Ignasijus, ponia Katrina. Jis yra nepaprastas žmogus, kaip ir jo šventa siela. Tačiau dėl alchemijos ir brangakmenių tyrimų vienuoliai jį laiko burtininku. Po mano stogu jis rado ramybę ir lėšų, reikalingų darbui. Aš nepažįstu kito tokio brangakmenių specialisto. Parodykite jam savo žiedą...

Iki šiol Katrina stovėjo šešėlyje, bet dabar pažengė į priekį, drąsiai pakėlė galvą ir pažvelgė vienuoliui tiesiai į akis. Katrina pajuto, kad širdis virptelėjo iš baimės, kai vienintelė tėvo Ignasijaus akis pažiūrėjo į ją, bet neišsidavė. Ji įdėmiai apžiūrėjo vienuolio veidą, išnirusį iš praeities, ir stengėsi pamatyti jame nuostabą ar sumišimą... tačiau nieko nebuvo. Tėvas Ignasijus mandagiai nusilenkė jaunajai moteriai, vilkinčiai violetinę kaip jos akys suknelę, po krūtine surištą auksiniu diržu ir priekyje prakirptą, kad matytųsi baltas atlasinis apatinis sijonas. Neperprantamas alchemiko veidas buvo bejausmis, ir niekas nerodė, kad jis ją pažįsta.

— Na ką gi, — nekantriai tarė tėvas Alonsas, — jūs jam neparodysite savo smaragdo?

Katrina taip ištiesė savo mažą ranką, truputį pridengtą auksiniais siūlais siuvinėta balto atlaso rankove, kad šviesa kristų ant smaragdo. Tačiau ji akylai stebėjo vienuolio veidą. Jis nė kiek nesijaudindamas paėmė jos ranką ir ėmė apžiūrinėti brangakmenį. Jo pirštai buvo šilti ir sausi ir nuo jų prisilietimo Katrina krūptelėjo. Tėvas Ignasijus klausiamai pažvelgė į ją, bet paskui vėl ėmė apžiūrinėti brangakmenį. Atrodė, jis jam patiko, nes vienintelė jo akis spindėjo iš susižavėjimo. Jo tylėjimas suerzino Katriną. Gal jis kurčias? Ji norėjo išgirsti jo balsą.

— Atrodo, kad šis brangakmenis padarė tėvui Ignasijui didžiulį įspūdį, nors jūs manėte, jog jis gali turėti defektų, — šypsodamasis pasakė arkivyskupas.

— O jis pats negali kalbėti? — paklausė Katrina. — Ar gal šventasis tėvas nebylys?

— Ne ne, ką jūs! Bet jis nemoka jūsų kalbos.

Kai donas Alonsas kažko ispaniškai paklausė tėvo Ignasijaus, vienuolis atsakė žemu balsu... balsu, kuris galėjo būti Gareno; balsu, pasikeitusiu dėl svetimos kalbos arba tyčia pakeistu...

— Aš jums parodysiu savo smaragdus, — pasakė arkivyskupas. — Beveik visi jie iš Džebel Siko ir tikrai puikūs...

Kai jis nuėjo atidengti viduryje kambario stovinčios skrynios, Katrina, tebestovėjusi šalia vienuolio, nebesusivaldė: klausimas degino jai lūpas.

— Garenai, — sušnabždėjo ji, — tai jūs? Dėl Dievo meilės, ką nors pasakykite man. Juk jūs mane pažinote, tiesa?

Vienuolis nustebęs žvilgtelėjo į ją. Lengva liūdna šypsenėlė akimirką šmėstelėjo jo lūpose, paskui jis lėtai papurtė galvą...

— No comprendo*, — sumurmėjo jis ir vėl pasilenkė prie brangakmenio.

Katrina priėjo arčiau. Aksominė jos suknelė palietė drobinį vienuolio rūbą. Ji ėmė pykti. Iš taip arti žiūrint panašumas buvo stulbinantis, ji galėjo prisiekti, kad šis žmogus — Garenas... Ir vis dėlto... lėti judesiai, kimus balsas ją trikdė.

— Pažvelk į mane! — maldavo ji. — Neapsimesk, kad nepažįsti manęs. Ne taip jau smarkiai aš pasikeičiau. Tu puikiai žinai, kad tai aš, Katrina.

Tačiau paslaptingasis vienuolis vėl papurtė galvą ir truputį pasitraukė. Katrina išgirdo gražų žemą dono Alonso balsą, kvietusį pasigrožėti brangakmeniais. Akimirką ji dvejojo, greitai žvilgtelėjo į tėvą Ignasijų. Vienuolis buvo nesutrikdomas. Atrodė, jis ją užmiršo.

Katrinai atrodė, kad tą valandą, praleistą požemio kambaryje, ji nemiegodama sapnavo. Nieko nematančiomis akimis ji žvelgė į arkivyskupo rodomus brangakmenius. Jie buvo įvairių atspalvių, reto grožio. Katrina stengėsi matyti vienuolį, ji vylėsi, kad koks nors gestas, veido išraiška ar žvilgsnis padės jai įminti mįslę. Tačiau tėvas Ignasijus atsidėjęs dirbo savo darbą, lyg būtų visai vienas. Kai Katrina ir donas Alonsas ėjo iš kambario, jis truputį linktelėjo jai. Tylėdami jie užlipo į viršų.

— Palydėsiu jus į jūsų kambarį, — maloniai pasiūlė arkivyskupas.

---

* Nesuprantu (isp.).

— Ne... prašau nesirūpinti. Jūsų šventenybė man toks geras, tačiau prieš eidama miegoti noriu aplankyti savo tarną. Eisiu pas jį dabar pat. — Ji patylėjo ir, jau rengdamasi nueiti, pagaliau paklausė:

— Norėčiau sužinoti vieną dalyką. Tas tėvas Ignasijus, atrodo, yra įdomus žmogus. Jis jau seniai yra jūsų kolekcijos saugotojas?

— Manau, septynerius ar aštuonerius metus, — atsakė nieko neįtardamas donas Alonsas. — Mano žmonės kadaise rado jį ant kelio, silpną ir mirštantį iš bado. Dėl to, kad užsiėmė alchemija, jį išvijo iš Navaros vienuolyno, kur buvo davęs įžadą. Regis, sakiau jums, kad jį laikė burtininku. Tačiau... ar jums neatrodo, kad jis vis dėlto kažkoks keistas? Kai mano žmonės jį rado, jis vyko į Toledą, kur tikėjosi atskleisti Kabalos paslaptis. Bet jums tai turbūt neįdomu, ponia Katrina... Dabar palieku jus ir einu ilsėtis. Tikrai esu labai pavargęs.

Atrodė, kad žiūrinėdamas brangakmenius donas Alonsas tapo dar nervingesnis. Kai jis ėjo šalin, Katrina pamatė, kad mėšlungis trauko jo veidą. Ji ir anksčiau buvo pastebėjusi tiką, bet dabar jis dar labiau krito į akis.

Paskutiniai arkivyskupo žodžiai tebeaidėjo Katrinos galvoje. Ji perbraukė drebančia ranka per drėgną kaktą. "Septynerius ar aštuonerius metus..." Praėjo dešimt metų, kai Garenas buvo pakartas. Ar kokiu nors stebuklingu būdu jis negalėjo atsidurti Navaros vienuolyne, iš kurio jį išvarė už burtininkavmą? O gal nebuvo jokio Navaros vienuolyno? Šiaip ar taip, ši žinia apie burtininkavimą suglumino ją. Garenas aistringai mėgo brangakmenius — tuo jis buvo panašus į vienuolį. Tačiau Katrina niekuomet nebuvo pastebėjusi jo domėjimosi alchemija. Žinoma, jis domėjosi daugybe dalykų, tačiau nieko panašaus į laboratoriją nebuvo nei jo name Moksleivių gatvėje, nei Brazi. Ar galima spėti, kad jis savo ezoterinius bandymus atlikinėjo slaptai? Ar gal tais dalykais susidomėjo vėliau, kai neteko savo turto? Rasti legendinį filosofinį akmenį — taip, tai didelė pagunda nusigyvenusiam žmogui!

Katrina stengėsi vyti šalin šias mintis. Jai gana. Ji ėjo prie pagrindinio bokšto apsimesdama, kad nepastebi Tomo, staiga atsiradusio kieme. Pastarosiomis dienomis ji dažnai sutikdavo šį baimę keliantį jaunuolį. Ar ji

eidavo į koplyčią, ar į bokštą, ar dar į kurią nors kitą pilies vietą, jis nuolat atsidurdavo jos kelyje. Ji niekuomet nežinojo, kada kitą kartą pamatys jį. Jis niekuomet nesikalbėjo su ja. Jaunuolio žvilgsnyje neapykanta buvo sumišusi su geismu. Jo akivaizdoje Katrina visuomet jautėsi nejaukiai, todėl tyčia ignoravo jį. Ir dabar ji neatkreipė į jį jokio dėmesio ir nuėjo tiesiai į Gotjė kambarį.

Po Chamzos padarytos operacijos normandas greitai sveiko. Stiprus organizmas, visiška švara, kuria rūpinosi Chamza, ir geras maistas padėjo Gotjė išvengti pavojų, kurie neretai tyko po tokių operacijų. Deja, milžinas prarado atmintį.

Be abejo, protą jis turėjo ir puikiai suprato, kas dedasi aplink, tačiau ničnieko neatsiminė, kas nutiko iki to laiko, kai jis po operacijos atsimerkė šiame mažame kambarėlyje. Neatsiminė net savo vardo. Katrina nusiminė, ji nebetikėjo, kad jis pasveiks. Kai gydytojas pirmą kartą pasakė, kad Gotjė atgavo sąmonę, ji nuskubėjo pas jį. Tačiau kai ji pasilenkė prie jo, milžinas žiūrėjo į ją susižavėjęs, kaip į pasakų princesę, bet nepažino. Tada ji ėmė kalbėtis su juo, daugybę kartų kartojo, kad ji — Katrina, kad jis turi ją pažinti... tačiau Gotjė tik purtė galvą.

— Atleiskite, ponia, — sušnabždėjo jis. — Jūs tikrai nuostabi kaip aušra, bet aš nežinau, kas jūs. Net nežinau, kas esu aš, — nusiminęs pridūrė jis.

— Tavo vardas Gotjė, ir tu — mano tarnas ir draugas... Nejaugi tu užmiršai viską, ką mes išgyvenome, užmiršai visus mūsų nuotykius? Tu užmiršai Monsalvi, Sarą, mesirą Arno?

Ištarus vyro vardą, jos balsas sudrebėjo, tačiau užgesusiame milžino žvilgsnyje nežybtelėjo jokia prisiminimų kibirkštėlė. Jis vėl papurtė galvą.

— Ne... ničnieko neprisimenu.

Katrina pasisuko į Chamzą, kuris stovėjo sunėręs rankas ant krūtinės ir ramiai stebėjo, kas vyksta. Sukrėsta to, ką pamatė ir išgirdo, ji gailiai sušnabždėjo:

— Ar galima... ką nors padaryti?

Gydytojas mostelėjo jai, kad prieitų, ir išvedė ją iš kambario.

— Ne, aš padariau viską, ką galėjau. Tik prigimtis gali grąžinti jam atmintį.

— Bet kaip?

— Galbūt emociniu šoku. Turiu prisipažinti, tikėjausi, kad jūsų pasirodymas tai padarys, bet, deja, nusivyliau.

— Jis buvo labai prie manęs prisirišęs... Net sakyčiau, kad mylėjo mane, nedrįsdamas to parodyti.

— Pamėginkite vėl sužadinti jo meilę. Gal įvyks stebuklas. Bet jis gali ir neįvykti. Tuomet turėsite būti jo atmintis ir papasakoti viską apie jo praeitį.

Katrina prisiminė šiuos žodžius, kai įėjo į vienos žvakės apšviestą kambarį. Gotjė sėdėjo siauroje lango nišoje ir žvelgė į naktį. Pasirietęs po savimi kojas, apsivilkęs lyg ir dryžuotą durtinį, per liemenį suveržtą ilgu šaliku, jis atrodė dar aukštesnis. Kai įėjo Katrina, jis atsigręžė, ir ji pamatė išsekusį ir iš skausmo sunykusį veidą, tačiau pilkose akyse, kaip visuomet, švietė viltis. Kad ir koks buvo liesas, normandas atrodė stulbinamai galingas. Kažkada Katrina pajuokavo, kad jis galėtų būti apgulos pabūklu. Jis šiek tiek dar buvo panašus į tokį, tačiau dėl ligos šiurkštūs bruožai sušvelnėjo, tapo lyg ir subtilesni. Net didžiulės baltos jo rankos atrodė plonesnės, bet kambarys, kuriame gyveno, atrodė per mažas jam.

Kai jaunoji moteris įėjo, Gotjė norėjo atsistoti, bet ji sulaikė jį, uždėjusi ranką ant peties.

— Ne... nejudėk. Kodėl tu dar ne lovoje?

— Nesinori. Aš dūstu šiame kambaryje! Jis toks mažas!

— Tau čia nereikės labai ilgai būti. Kai tik pakankamai sustiprėsi, kad galėtum joti, paliksime šią pilį.

— Mes? Jūs ketinate mane pasiimti?

— Tu visuomet su manimi keliaudavai, — liūdnai pasakė Katrina. — Ir tai tau buvo visai suprantama... Dabar tu nebenori su manimi išvykti?

Jis atsakė ne išsyk, ir Katrinai skausmingai suspaudė širdį. O jei jis atsisakys? Jei pasirinks kitokį likimą? Dabar ji jam tėra graži moteris. Tačiau jis dar niekuomet nebuvo jai taip reikalingas kaip dabar, jai reikėjo jo jėgos. Ji tikėjosi, kad jis jai bus ta atrama, kokia visuomet buvo. Daugelį

metų Gotjė padėjo jai, gynė ją — nejaugi ji surado ir išgelbėjo jį nuo baisios mirties tik tam, kad vėl netektų?

Katrina pajuto, kad ašaros degina akis.

— Tu neatsakai, — sušnabždėjo ji.

— Aš tiesiog nežinau. Norėčiau sekti paskui jus, nes jūs nuostabi kaip žvaigždė. Bet jei noriu prisiminti savo praeitį, tai gal būtų geriau likti vienam. Kažkas man kužda, kad visuomet buvau vienišas...

— Ne, tai netiesa! Per pastaruosius trejus metus mes beveik nebuvome išsiskyrę! Mes drauge kentėjome ir kovėmės. Tu tiek daug kartų išgelbėjai man gyvybę! Kaip aš galėsiu toliau keliauti, jei tu mane paliksi?

Nebepakeldama dar vieno smūgio, Katrina griuvo ant lovos. Drebančiomis rankomis ji užsidengė veidą ir nusiminusi sukuždėjo:

— Maldauju tave, Gotjė! Nepalik manęs... Aš pražūsiu be tavęs, pražūsiu!

Gailios ašaros ritosi pro pirštus. Ji pasijuto esanti vieniša, visų apleista. Buvo tik vienuolis, gyva šmėkla, pasirodžiusi tarp šių sienų, buvo gimtinės, sūnaus ilgesys ir baisiausia — kankinantys pavydo priepuoliai, kai tik pagalvodavo apie vyrą. Ir Gotjė, dabar nusisukęs nuo jos, užmiršęs praeitį, — to ji nebegalėjo pakelti... Ji išgirdo, kaip Gotjė užsikirsdamas ištarė:

— Neverkite. Aš eisiu su jumis.

Jis pasilenkė prie jos ir įdėmiai žvelgė į jos švelnų, maldaujantį, nuo ašarų šlapią veidą.

— Jei galėčiau prisiminti, — pasakė jis. — Jus lengva mylėti. Jūs tokia nuostabi, tokia supinta iš saulės šviesos. Jūsų akys švelnesnės už naktį...

Jis droviai palietė jos smakrą ir atgręžė jos veidą, kad geriau matytų akis, dabar spindinčias nuo ašarų. Susijaudinęs normando veidas buvo taip arti, kad ji nebegalėjo susivaldyti. Ji tarsi vis dar girdėjo Chamzos balsą: "Turi pamėginti vėl sužadinti jo meilę..." Ji sušnabždėjo:

— Pabučiuok mane...

Ji matė, kaip jis dvejoja. Tuomet pati apkabino stiprų jo kaklą ir prigludo prie jo. Jų lūpos susitiko. Akimirką jis neatsakė į jos bučinį. Paskui milžinas tarsi nubudo, ir Katrina pajuto, kaip jo rankos apglėbė ją. Apsikabinę jie nuvirto į lovą.

Kai jo lūpos nekantriai ėmė bučiuoti Katriną, ji pajuto, kad jos kūnas, taip ilgai vyro neglamonėtas, veržiasi pasitikti aistros audros. Ji visuomet jautė Gotjė didžiulį švelnumą, bet kai paprašė jį pabučiuoti, tai galvojo tik apie šoką, kuris atgaivintų atmintį. O dabar ją apėmė geismas — toks pat, kaip ir ją apkabinusio vyro... Mintis apie Arno šmėstelėjo galvoje, bet ji piktai nuvijo ją. Ne, jo prisiminimas neturi jai sutrukdyti atsiduoti kitam. Jų meilė netrukdė Arno bučiuoti ir glamonėti kitos moters! Ji troško atkeršyti, ir dėl to tikėjosi dar didesnio malonumo. Pamačiusi, kad Gotjė nevikriai bando atrišti korsažą, švelniai atstūmė jį.

— Palauk! Neskubėk taip...

Ji grakščiai atsistojo. Jai pasirodė, kad silpnos žvakės šviesos nepakanka. Ji nenorėjo jam atsiduoti slapčiomis, tamsoje. Katrina norėjo, kad jos veidas ir kūnas, kai mylėsis su juo, būtų kuo labiau apšviesti... Ji paėmė žvakę ir uždegė du kandeliabrus ant komodos prie sienos. Gotjė nieko nesuprasdamas žiūrėjo į ją.

— Kam tai? Eikš pas mane... — nekantriai paprašė jis ir norėjo apkabinti ją. Bet ji žvilgsniu sulaikė jį.

— Palauk...

Ji pasitraukė per žingsnį. Paėmė nuo stalo peilį ir vienu mostu nupjovė korsažo raištelius. Džiugiai skubėdama ji numetė suknelę, išsinėrė iš apatinio sijono ir plonų marškinių. Pilkos Gotjė akys godžiai sekė kiekvieną judesį, slinko jos kūnu, jai vis labiau apsinuoginant. Katrina jautė jo žvilgsnį ant savo pilvo, klubų ir mėgavosi tuo kaip glamone. Kai visi rūbai nukrito ant grindų, Katrina šiltoje žvakių šviesoje pasirąžė kaip katė, šmurkštelėjo į lovą ir ištiesė jam rankas.

— Dabar eikš pas mane!

Ir jis užgriuvo ją...

— Katrina!..

Meilės apogėjaus akimirką jis ištarė šį vardą tarsi šaukdamas ją, o paskui suglumęs pažiūrėjo į švelnų jos veidą.

— Katrina! Aš vis dar miegu?

Džiaugsmas pervėrė jaunąją moterį. Chamza buvo teisus. Meilė pažadino Gotjė, padarė stebuklą!.. Vyras jos glėbyje nebebuvo nepažįstamasis,

kurio siela kažkur klaidžiojo. Jis vėl tapo savimi, ir Katrina jautė tokią laimę, kokios seniai nebuvo patyrusi. Gotjė mėgino atstumti ją, bet ji stipriai apsivijo rankomis jo kaklą ir vėl priglaudė prie savęs.

— Nejudėk... Taip, čia aš, tu nemiegi, bet niekur neik... Vėliau tau viską paaiškinsiu. Pasilik su manimi. Glamonėk mane... Šiandien aš priklausau tau.

Jos lūpos buvo švelnios, o kūnas klusnus, mylėti šią dievinamą moterį buvo jo svajonė! Svajonė, kurią daugelį metų atkakliai ginė šalin! Atrodė, kad jis nubudo ilgai miegojęs, tačiau minkšta šilta oda ir svaiginamas kvapas buvo realybė. Su pašėliška aistra jis pakluso jų kerams, malšino geismą kaip žmogus, kuris, be galo ilgai kentęs troškulį, staiga gavo vyno. Katrina džiugiai ir jausmingai atsidavė šiam melės uraganui.

Tačiau apie vidurnaktį Katrina suprato, kad vyksta kažkas keista. Ji buvo įsitikinusi, kad išgirdo kambario durų girgžtelėjimą. Ji atsikėlė ir, davusi Gotjė ženklą tylėti, įsiklausė. Žvakės buvo beveik sudegusios, bet dar buvo pakankamai šviesu, kad matytųsi, jog durys uždarytos. Nesigirdėjo nė garso. Tuomet Katrina, nutarusi, kad, matyt, apsiriko, grįžo pas savo meilužį...

Jau švito, kai Gotjė užmigo. Jis nugrimzdo į saldžiausią miegą, ir netrukus bokštas aidėjo nuo galingo jo knarkimo, privertusio Katriną nusišypsoti. Tai buvo pergalės trimito signalai! Minutėlę ji žiūrėjo į miegantį vyrą. Gotjė atrodė nurimęs ir atsipalaidavęs, burna buvo truputį prasižiojusi. Šiame milžiniškame kūne, išsitiesusiame sujauktoje lovoje, buvo keisto vaikiškumo. Katriną apėmė švelnumas. Jo meilė buvo brangi dovana. Gotjė mylėjo ją dėl to, kad ji buvo nuoširdi, nesavanaudė, ir ta meilė šildė iškankintą jos širdį.

Katrina pasilenkė prie jo ir švelniai pabučiavo vokus. Paskui vikriai apsirengė, nors tai ir nebuvo lengva dėl nupjautų korsažo raištelių, bet pagaliau jai pavyko juos šiaip taip surišti. Ji išslinko iš kambario vien su kojinėmis, kad nekeltų triukšmo, ir ėmė lipti laiptais. Dangus už dantytų sienų pamažu šviesėjo. Deglai baigė degti. Pilies postuose stovėjo sargybiniai, pasirėmę ietimis. Katrinai pasisekė grįžti į savo kambarį niekieno nepastebėtai. Ji nusitraukė suknelę ir patenkinta atsidususi nėrė po vėsia

antklodė. Ji jautėsi pavargusi, sukrėsta nepaprastos aistros nakties. Jos neslėgė sunkios mintys, ir ji vėl buvo beveik laiminga. Tačiau tai nebuvo svaiginamas nuostabus užsimiršimas, kurį jai teikė Arno. Tik žmogaus, kurį mylėjo labiau už gyvenimą, glėbyje Katrina užmiršdavo save, jų kūnai tapdavo vienu kūnu, viena širdimi. Tačiau praėjusią naktį jos prieraišumas Gotjė, karštas troškimas išplėšti jį iš beprotybės ir jos pačios jausmų alkis pakeitė tą užsimiršimą. Ji suprato, kad nuoširdaus ir aistringo vyro meilė gali suteikti ramybę kūnui ir protui... Net tėvo Ignasijaus mįslė nebeatrodė tokia svarbi ir paslaptinga.

Katrina nenorėjo galvoti apie ateitį ir galimus šios su Gotjė praleistos nakties padarinius. Bent jau ne dabar... Paskui... Rytoj... Juk ji taip pavargo. Jai labai norėjosi miego. Vokai sulipo, ir ji laiminga užmigo.

Katriną pažadino kažkieno prisilietimas prie pilvo ir klubų. Ji išsigando. Buvo dar labai anksti, net neišaušę. Antklodė buvo nusviesta, ji gulėjo visai nuoga. Mieguistomis akimis Katrina vos įžiūrėjo greta ant lovos sėdinčią figūrą, tačiau nepažino savo nekviesto svečio. Paskui vėsus ryto oras ir dar vienas svetimos rankos prisilietimas prie kūno galutinai išbudino ją. Žmogus pasilenkė prie jos. Katrinos akys iš siaubo išsiplėtė: ji atpažino Tomą de Torkvemadą. Išsprogusiomis akimis, jis griežė dantimis, lūpų kampučiu nutįso seilės... Katrina norėjo šaukti pagalbos, bet jis ranka šiurkščiai uždengė jai burną. Ji grūmėsi, mėgino išsiveržti, bet veltui. Aštrūs nagai draskė jai krūtinę, smarkiu kelio smūgiu jis praskėtė jos kojas, ir nuogas, šalto, rūgštaus kvapo prakaito išpiltas kūnas užvirto ant jos.

Ji pasišlykštėjusi rangėsi, mėgino ištrūkti. Tačiau Tomas šiurkščiai trenkė jai per veidą ir pašaipiai pusbalsiu sušnypštė:

— Gana, mergše!.. Mačiau šiąnakt tave su tarnu bokšte... Tu tikrai nuoširdžiai tuo užsiimi, kale? Šliundra! Tu žinai, kas patinka vyrams, ar ne? Nagi, parodyk man savo triukus!.. Dabar mano eilė. Bučiuok mane, moterie!

Jis čia įžeidinėjo ją, čia seilėdamasis ir inkšdamas bučiavo, ir dėl to Katrinai darėsi bloga. Jis spaudė Katriną prie savęs, tačiau ji įnirtingai

priešinosi, ir jis negalėjo įveikti savo aukos. Katriną dusino kaulėta ranka, spaudusi jai burną. Ji negalėjo apie nieką galvoti, vienintelis jos tikslas buvo atsikratyti to šlapio slidaus padaro, to atgrasaus žmogaus pavidalo košmaro. Gašlumo demonas, gyvenęs tame jaunuolyje, buvo baisiausia. Net Žilis de Rė nebuvo toks šlykštus!

Akimirką Katrinos burną gniaužusi ranka atsipalaidavo. Tuo pasinaudojusi, ji įkando į ją taip smarkiai, kad Tomas suriko ir atitraukė ranką. Katrina iš visų jėgų suriko, kaip į spąstus patekęs žvėris...

Tomas puolė Katriną, vėl mušė ją, stengdamasis priversti nutilti, nors dabar įsiutęs šaukė taip pat garsiai kaip ir ji. Beveik nualpusi Katrina vos išgirdo beldimąsi į duris. Paskui sutraškėjo medis, ir durys su vyriais ir sklendėmis nuvirto ant grindų. Pirmuose ryto saulės spinduliuose ji išvydo Žozė. Jis nusviedė pagalį, kuriuo išlaužė duris, pribėgo prie lovos ir puolė taikliais smūgiais pliekti Tomą. Užsidengusi galvą sumaigytomis pagalvėmis, Katrina nematė muštynių, ji tik girdėjo smūgius ir sodrų paryžietišką Žozė keiksnojimą.

Paskutinis smūgis, paskutinis spyris į liesą satyrą, ir Tomas, nuogas kaip tą dieną, kai gimė, buvo išsviestas į koridorių. Jis bemat leidosi bėgti. Žozė nesivijo jo, priėjo prie spintos, kurioje slėpėsi dvi kambarinės, atlėkusios, kai išgirdo triukšmą. Jis mostelėjo į Katrinos pusę — ši gulėjo lovoje, iki akių užsitraukusi antklodę.

— O dabar abi pasirūpinkite ponia Katrina. Aš eisu pas poną arkivyskupą ir išrėšiu jam viską, ką manau apie jo brangųjį auklėtinį. Ar esate mačiusios šlykštesnę būtybę? Tikiuosi, jums viskas gerai, ponia Katrina? Kai atėjau, jis jus mušė kaip beprotis.

Ramus Žozė balsas grąžino Katrinai jėgas. Ji prisivertė šyptelėti.

— Aš turbūt visa sumušta, bet nemanau, kad tai rimta. Ačiū, Žozė. Jei ne tu... Dieve, kokia pabaisa! Ir jis toks jaunas! Aš negreit užmiršiu šį košmarą, — pridūrė ji vos neverkdama.

— Jaunumas čia niekuo dėtas. Manau, Tomą valdo velnias. Užtenka vieną kartą žvilgtelėti į jį, kad suprastum, jog jis yra iš prigimties žiaurus... ir turi dar daugybę ydų! Man gaila vienuolyno, į kurį jis vyksta, ir net paties Dievo truputį gaila! Jis gaus baisų tarną!

Žozė susiraukęs ir susimąstęs stovėjo viduryje kambario. Nieko nereginčiomis akimis jis žvelgė į saulę, kurios šviesa dabar ugniniu srautu plūdo pro langą, paskui sumurmėjo:

— Vaikinui buvo gera pirtis, ponia Katrina. Bet būtų geriau, jei jūs čia ilgai neužtruktumėte. Kai tik Gotjė galės važiuoti...

— Manau, kad jis jau gali. Jam grįžo atmintis...

Žozė Ralaras kilstelėjo antakius ir apstulbęs pažvelgė į Katriną.

— Vadinasi, jis pasveiko? Tačiau vakar, kai buvau užsukęs pas jį vėlai vakare, jo būklė nebuvo pasikeitusi.

Katrina, apie kurią sukosi tarnaitės, pasijuto raustanti. Ji nukreipė akis.

— Stebuklas įvyko naktį, — pasakė ji.

Žozė tylėjo, ir Katrina dar labiau sumišo.

— Gerai, — pagaliau pasakė jis. — Vadinasi galime išvykti nedelsiant.

Jis išėjo iš kambario, palikęs tarnaitėms rūpintis Katrina.

Po valandos donas Alonsas nepaprastai susijaudinęs stovėjo Katrinos kambaryje. Jis nervingai kilsčiojo savo gražias rankas, jo puikus žemas balsas trūkčiojo.

Donas Alonsas nuoširdžiai atsiprašė. Iš visų jo žodžių srauto Katrina suprato, kad jis ketina atsikratyti Tomo de Torkvemados.

— Šis šlykštus įvykis galutinai mane įtikino. Rytoj mažasis pabaisa išvyks į Segovijos dominikonų vienuolyną, jei jau norėjo ten vykti, ir linkiu sėkmės šventiesiems tėvams. Gal jiems geriau seksis.

— Jei neprieštaraujate, aš taip pat noriu išvykti rytoj.

— Kodėl? Taip greitai? O kaipgi jūsų tarnas?

— Jis jau gana gerai jaučiasi, kad galėtų keliauti drauge su mumis. Būsiu amžinai jums dėkinga, jūsų šventenybe... Jūsų gerumas, jūsų kilnumas...

— Na na, gana...

Minutėlę jis žiūrėjo į Katriną. Ji sėdėjo krėsle su aukšta atkalte, apsivilkusi juodą aksominę suknelę. Apykaklė iki pat smakro dengė jos kaklą, o ilgos siauros rankovės siekė pirštus. Katrina atrodė žavingai ir oriai. Donas Alonsas tėviškai nusišypsojo jai:

— Na ką gi, skriskite, nuostabioji lengvasparne paukšte! Bet man jūsų trūks! Taip, man jūsų trūks. Jūs kaip saulė sušildėte šią atšiaurią vietą. Na ką gi. Toks gyvenimas. Pasirūpinsiu, kad viską paruoštų jūsų išvykimui.

— Jūsų šventenybe, — virpančiu balsu pasakė Katrina, — jūs labai geras...

— Gerumas čia niekuo dėtas, — atsakė donas Alonsas juokdamasis. — Jūs puikiai žinote, kad aš — nejaunas žmogus, mėgstu grožį ir harmoniją. Kai pagalvoju, kad tokia moteris kaip jūs buvo priversta keliauti senu vežimu, prikrautu šieno, net pašiurpstu. Juk jūs nenorite, kad visą gyvenimą mane graužtų sąžinė ir sapnuočiau blogus sapnus?

Katrina lėtai atsiklaupė ir pagarbiai pabučiavo arkivyskupo žiedą.

Daugybė jausmų atsispindėjo įdegusiame dono Alonso veide. Jis ją palaimino, o paskui uždėjo ranką ant palenktos galvos.

— Mano vaike, gerai nežinau, kur jūs vykstate, ir neklausiu to. Tačiau nuojauta man kužda, kad jūsų laukia pavojai. Jei jums bus sunku, atsiminkite, kad čia turite draugą ir namus. Visuomet mielai priimsiu jus kaip tėvas. — Jis garsiai atsiduso, slėpdamas jaudulį.

Paskui jo šventenybė Sevilijos arkivyskupas pasakė, kad pažiūrės, kaip ruošiamasi išvykimui, ir kad susitiks su Katrina po dviejų valandų, per priešpiečius, ir nuėjo plevėsuodamas purpurinio aksomo rūbais.

Kai tik jis išėjo, Katrina nuskubėjo į bokštą. Ji nekantravo pamatyti Gotjė, nors ir jautėsi truputį nusivylusi, kad jis iki šiol nemėgino jos surasti. Gal jis dar miega? Pasikaišiusi sijonus, Katrina užlėkė stačiais laiptais ir pamatė savo draugą. Jis sėdėjo ant lovos, užsidengęs veidą rankomis, ir buvo sunku suprasti, jis galvoja ar net verkia. Atrodė toks prislėgtas, kad Katrina visai suglumo. Ji tikėjosi rasti Gotjė laimingą, vėl tapusį savimi, spindintį iš džiaugsmo, kurį abu patyrė praėjusią naktį. Tačiau taip nebuvo.

Katrina atsiklaupė prie milžino ir paėmė jo rankas. Jos buvo šlapios nuo ašarų.

— Gotjė! — nusiminusi sušuko ji. — Kas atsitiko?

Jis pažvelgė į Katriną. Pilkose jo akyse blizgėjo ašaros, veide atsispindėjo neviltis. Gotjė į ją taip žiūrėjo, tarsi netikėtų jos egzistavimu.

— Dieve mano, — sušnabždėjo ji pati vos neverkdama, — tu mane gąsdini!

— Vadinasi, — lėtai pasakė jis, — tai nebuvo sapnas... Tai iš tikrųjų buvote jūs. Aš nemiegojau?

— Ką?

— Praėjusi naktis... Ta neįtikėtina naktis... Vadinasi, aš nekliedėjau? Mano galva taip ilgai buvo pilna keistų minčių... nepaprastų, neįgyvendinamų svajonių... Aš beveik nebeskyriau, kas yra tikrovė, o kas — sapnas.

Katrina su palengvėjimu atsiduso. Ji ramiai, labai švelniai pasakė.

— Ne... tu tikrai praėjusią naktį pasveikai. Ir... tapai mano meilužiu, — nuoširdžiai prisipažino.

Jis suėmė ją už pečių ir godžiai žiūrėjo į nuostabų veidą.

— Bet kodėl? Kodėl jūs atėjote pas mane? Kas atsitiko? Atsimenu, kaip išsiskyrėme Monsalvi, o dabar vėl jus matau... bet kur... kur mes esame?

— Kokoje, Kastilijoje. Sevilijos arkivyskupo dono Alonso de Fonsekos pilyje.

Jis susimąstęs pakartojo:

— Kokoje... Kastilijoje. Bet kaip mes čia patekome? Visai to neįsivaizduoju.

— Ką tu prisimeni?

— Paskutinis dalykas, kurį atsimenu, tai susirėmimas. Okos banditus, kurie mane buvo paėmę į nelaisvę, užpuolė algvazilai. Kareiviai mane palaikė banditu, ir turėjau su jais grumtis. Buvau sužeistas. Tai buvo baisus smūgis. Maniau, kad mano galva suskilo į dalis. O paskui... teprisimenu, kad mane kankino alkis ir buvo šalta... prisimenu, kad visą laiką pūtė žvarbus vėjas...

“Narvas”, — pamanė Katrina, bet nieko nepasakė apie tą baisų kankinimo prietaisą. Ji suprato, kad turės padėti Gotjė viską prisiminti.

— Bet kaip tu patekai į Okos banditų letenas? — paklausė ji. — Florencijos menestrelis, kurį sutikai kelyje Ronsevalio tarpeklyje, man sakė matęs, kad patekai į kalniečių pasalą. Jis matė, kaip jie tave numetė į bedugnę... Maniau, kad tu miręs.

— Aš buvau sužeistas. Jie užpuolė mane, jų buvo labai daug. Aš buvau apsvaigintas, jie nuplėšė mano rūbus ir numetė į tarpeklį. Tačiau dievai sergėjo mane. Bekrisdamas užkliuvau už jaunos pušelės, o kai nuo šalčio atgavau sąmonę, pamačiau, kad esu įstrigęs jos šakose. Mano padėtis buvo gana rimta. Jau temo, o aš buvau visai nuogas ir drebėjau iš šalčio... Jaučiausi esąs silpnas kaip naujagimis, tačiau norėjau gyventi. Nors gerokai nukraujavau, bet galva buvo blaivi. Ką turėjau daryti? Grįžti ant kelio? Tai buvo pavojinga, nes buvau per silpnas lipti, be to, tie užpuolikai vis dar galėjo kur nors netoliese slankioti. Nežinojau, ar jie netyko kokio nors keleivio tamsoje. Taip besvarstydamas staiga apačioje, slėnyje, išvydau žiburius. Tai mane padrąsino. Pamaniau, kad gal ten yra piemenų ar medkirčių būstas, ir ėmiau lėtai leistis, vis slėpdamasis krūmuose ir už uolų. Nežinau, ar ilgai lipau žemyn. Atėjo naktis, ir aš mačiau tik rausvus žiburius, rodančius man tamsoje kelią. Iki šiol nesuprantu, kaip nulipau nesusilaužęs kaulų...

— Ir tuomet piemenys priglaudė tave ir pasirūpino tavimi? — paklausė Katrina.

— Taip, jie priglaudė mane ir pasirūpino... bet jie nebuvo piemenys.

— Kas jie buvo?

— Barono Vivjeno d'Egremono žmonės. Barono plėšiko, kėlusio siaubą aplinkiniams žmonėms.

Katrina susiraukė. Ji prisiminė, kad šį vardą su neapykanta minėjo Ronsevalio vienuoliai ir Sen Žan Pjer de Poro valstiečiai.

— Tu pabėgai?

— Tas ir yra, kad negalėjau. Vivjenas d'Egremonas — laukinis žvėris, žmogėdra, jo rankos visuomet kruvinos. Jis tik dėl to mane priglaudė, kad manė išpešiąs iš to naudos. Jo tarnai rūpinosi manimi, bet kai tik pradėjau vaikščioti, jo įsakymu buvau surakintas grandinėmis ir išsiųstas į Pamploną, kur tas niekšas pardavė mane į vergiją ir, patikėkite, gavo nemažus pinigus. Aš vertas krūvos aukso monetų, — su karčia ironija pridūrė Gotjė. — Mane nupirko Pamplonos vyskupas, kad prižiūrėčiau jo šunidę. Šunys buvo baisūs, tačiau jų šeimininkas pranoko juos savo žvėriškumu. Tą dieną, kai prasikaltusį mažą tarną gyvą įmetė šunims suėsti, man pavyko

pabėgti. Baimė suteikė man sparnus. Gerai žinojau, koks bus mano likimas, jei mane sugaus, — toks pats kaip to nelaimingo vaiko. Aš nepažinojau vietovės, nemokėjau tos prakeiktos kalbos. Ir kai pagaliau sutikau žmogų, kuris suprato mane, tai buvo tikra pragaištis, nes jis buvo vienas iš Okos banditų. Jis nuvedė mane pas savo draugus, ir supratau, kad vienas grandines pakeičiau kitomis. Norėjau pabėgti, bet pasirodė algvazilai. Dėl mano ūgio jie mane palaikė gaujos vadeiva. Nemokėjau paaiškinti jų kalba. Nuo smūgio netekau sąmonės ir patekau į nelaisvę. Visa kita, be abejo, žinote geriau už mane...

— Taip, tikrai...

Katrina paglostė nuskustą normando skruostą.

— Žinau, tu neapsakomai kentėjai, Gotjė. Tačiau visuomet buvau įsitikinusi, kad mirtis negali tavęs įveikti. Tu stiprus kaip žemė.

— Žemę skaldo drebėjimai ir užlieja potvyniai, o aš esu paprastas žmogus.

Katrinos ranka glostė jo skruostą. Jis švelniai atitraukė ją ir pasakė:

— Dabar jūsų eilė. Jei norite, kad suprasčiau, turite man viską papasakoti, — viską, suprantate?

Ji atsilošė ir žvelgė į jį skausmingomis akimis. Paskui atsistojo ir nuėjusi atsisėdo ant suoliuko prie lango. Argi šiąnakt, jų beprotiškų jausmų apogėjaus akimirką, ji jam nepažadėjo: “Rytoj paaiškinsiu viską”.

— Tu viską sužinosi. Neketinu nieko nuo tavęs slėpti. Tą dieną, kai Florencijos menestrelis mums papasakojo, jog matė, kaip tu žuvai...

Tai buvo ilgas pasakojimas. Katrina kalbėjo lėtai, apgalvodama kiekvieną žodį, neužmiršdama nė vienos smulkmenos. Ji nieko neslėpė. Jos pasakojime buvo viskas: išvykimas iš Monsalvi, kelionė į Piuji, prie Dievo Motinos statulos, sprendimas vykti su piligrimais į Kompostelą, susitikimas su Ermengarda de Šatovilen ir Žozė Ralaru, rubinų vagystė Sen Fua, Jano van Eiko atvykimas ir hercogo Pilypo laiškas, Fortūnato pikdžiugavimas, pabėgimas su Žozė iš Ronsevalio tarpeklio ir pagaliau Gotjė išgelbėjimas kraujo ištroškusiame Burge ir jų atvykimas į rausvąją arkivyskupo tvirtovę.

Gotjė nė karto nepertraukė jos ir nė akimirkos nenuleido akių nuo jos veido. Jis tarsi norėjo įsitikinti, kad ji nieko neslepia. Kai Katrina baigė pasakoti, Gotjė giliai atsiduso ir priėjo prie lango nišos.

— Taigi mesiras Arno — maurų belaisvis? — lėtai pasakė jis.

Katriną apėmė baisus pavydas.

— Savanoris belaisvis! Argi tau nesakiau, kad jis savo noru nuėjo su ta moterimi? Argi nesupratai, ką pasakė Fortūnatas? "Kalifo sesuo nuostabesnė už tekančią saulę, Arno ją įsimylėjo iš pirmo žvilgsnio"

— Ir jūs tuo patikėjote? Juk jūs — protinga moteris. Prisiminkite, kad Fortūnatas fanatiškai prisirišęs prie savo šeimininko, prisiminkite, kaip jis bet kokiu oru eidavo į raupsuotųjų namus Kalvė. Tačiau jūs nežinote, nes tuomet jūsų ten nebuvo, kaip jis įniršo, kai ponas de Brezė atvyko į Monsalvi ir visi buvo įsitikinę, kad jūs vėl ištekėsite! Niekuomet nesu girdėjęs tokių piktų riksmų, tokių tūžmingų pažadų atkeršyti jums už šią išdavystę. Tuomet, ponia Katrina, Fortūnatas ėmė jūsų nekęsti. Jis galėjo bet ką pasakyti, kad tik įskaudintų ir pažemintų jus.

— Jis prisiekė savo sielos išganymu, kad Arno mėgaujasi meilės džiaugsmais princesės rūmuose. Jis nebūtų melavęs. Kas rizikuos savo išganymu vien iš neapykantos?

— Manau, daugiau žmonių negu įsivaizduojate. Gali būti, kad mesirą Arno myli tuose rūmuose, bet kas žino, ar ir jis myli? Be to...

Gotjė staigiai atsisuko į Katriną.

— Jūs niekuomet nebūtumėte leidusis į tokią beprotišką kelionę, jei nesitikėtumėte nieko gero. Būtumėte grįžusi į Monsalvi, galbūt į karaliaus rūmus, kur ponas de Brezė sutiktų jus išskėtęs rankas, arba... juk jums jau priminė didelę krikščionių pasaulio didžiojo hercogo meilę. Tokia moteris kaip jūs niekuomet nesitaiksto su pralaimėjimu, aš tai gerai žinau. O kad jūs netekote mesiro Arno, — tuo patikėti manęs niekuomet nepriversite.

— Sakykime, aš tenoriu jam pasakyti, kad jis — išdavikas. Galbūt tiesiog noriu pamatyti jo veidą, kai jam pasakysiu, kad krikščioniui ir karaliaus kapitonui nedera kamuotis iš meilės prie juodaakės maurės kojų...

Gotjė staiga pasidarė raudonas iš pykčio.

— Nelaikykite manęs kvailiu, ponia Katrina. Juk nenorite man pasakyti, jog įveiksite visą kelią iki Granados vien dėl to, kad iškeltumėte savo vyrui sceną?

— O kodėl gi ne?

Pasistiebusi, sunėrusi ant krūtinės rankas ir atlošusi galvą ji buvo panaši į įširdusį mažą kapotynių gaidį.

— Todėl kad tai netiesa. Todėl kad jis — vienintelis vyras, kurį esate mylėjusi, todėl kad jus kamuoja pyktis pagalvojus, jog jis yra kitos moters glėbyje, ir jūs nenusiraminsite. Jūs įveiksite visas kliūtis, kad surastumėte jį... ir vėl atgautumėte!

— Kad atkeršyčiau jam už išdavystę?

— Ar turite teisę? Kas pirmas išdavė? Ar jums priminti poną de Brezė? Juk tie susižavėjimo kupini žodžiai, kuriais jis apibūdino jūsų grožį, rodo, kad buvote artimai pažįstami? Jis niekuomet nebūtų tikėjęsis susituokti su jumis, jei nebūtumėte teikusi vilčių. Ir ką turėjo jausti jis, raupsuotasis, išgintas į Kalvė, kai sužinojo tą baisią naujieną? Kiek jis iškentėjo? Nes, kaip žinote, Fortūnatas nieko nuo jo neslėpė. Aš būčiau pabėgęs, išplėšęs jus iš gražuolio riterio glėbio, o paskui pats nužudęs, pasiduodamas į teisingumo organų rankas!

— Galbūt, nes tu mane myli, — su kartėliu pasakė Katrina. — Jo jausmai kitokie...

— Nes jis dar labiau jus myli! Labiau negu save, jis pasmerkė save kančioms, kad jūs galėtumėte džiaugtis nauja laime. Patikėkite manimi, pavydo ugnis, ryjanti jus, yra niekas, palyginti su ta ugnimi, kuri kankino mesirą Arno baisioje vienatvėje. Manote, galėsiu kada nors užmiršti, kokį jį mačiau paskutinį kartą? Tą aistros kamuojamą žmogų, kuris nueina tolyn, nutviekstas saulės spindulių, gedulingai skambant varpams ir plyšojant dūdmaišiams, nešdamas rankose saulėtą jūsų plaukų sruogą?

Priminus baisiausią jos gyvenime dieną, Katrina užmerkė ašarotas akis ir susvyravo.

— Gana! — maldavo ji. — Nutilk, pasigailėk manęs!

— Neapgaudinėkite manęs ir savęs, — pasakė jis švelniau. — Kodėl abu turėtumėm meluoti? Dėl praėjusios nakties?

Ji staiga atmerkė spindinčias akis.

— Galbūt! Galbūt dėl praėjusios nakties aš nebenoriu vykti į Granadą!

— Manau, jūs jau daug dienų grumiatės su savimi, — nuvargęs pasakė Gotjė, — nes jus kamuoja pavydas ir jūs skubate į miestą, kuriame yra jūsų vyras, o kita vertus, norite viską mesti ir grįžti pas savo vaiką, kur ramu ir saugi kasdienybė. Tai, kas įvyko praėjusią naktį, nieko nepakeitė.

— Kodėl taip kalbi?

— Todėl kad žinau, jog tai tiesa. Praėjusią naktį jūs mane nuostabiai apdovanojote... netikėtai apdovanojote, bet tai padarėte dėl keleto priežasčių. Pirma, iš gailesčio...

— Gotjė! — užprotestavo Katrina.

— Taip taip, pirmiausia iš gailesčio, nes norėjote žūtbūt mane pagydyti! Bet tai buvo ir savotiškas kerštas, ir būdas atsikratyti sapnuose jus persekiojančių košmarų.

— Ne, — pasakė verkdama Katrina, — ne taip. Praėjusią naktį aš buvau laiminga, prisiekiu tau!

Švelni šypsena nušvietė niūrų normando veidą.

— Ačiū už šiuos žodžius. Tikiu, kad jūs savaip mylite mane, ponia Katrina, tačiau... — ir jis parodė arkivyskupo padovanotą masyvų auksinį, perlu papuoštą kryželį, blizgantį ant tamsios aksominės Katrinos suknelės. — Ar jūs išdrįsite Viešpaties, kurį garbinate, vardu prisiekti, kad Arno nėra tas, kurį jūs tikrai mylite? Kad ne jis yra jūsų valdovas ir vyras? Jūs puikiai žinote, kad mylėsite jį iki paskutinio atodūsio!

Šįkart Katrina nieko neatsakė. Ji nuleido galvą, ir ašaros nuriedėjo ant aksominės suknelės.

— O stebuklingoji naktis, — švelniai pasakė Gotjė, — kurios niekuomet neužmiršiu, bet kurią užmiršti jus meldžiu, — apie ją niekuomet nebekalbėsime.

— Vadinasi, tu nebemyli manęs? — silpnu balsu paklausė Katrina.

Po slogios tylos normandas kimiai tarė:

— Mano tėvų dievai liudytojai, kad niekuomet nesu jūsų taip mylėjęs kaip dabar! Ir dėl tos meilės prašau jus užmiršti šią naktį. Jei to nepadary-

site, mano gyvenimas virs pragaru, ir aš turėsiu palikti jus. O dabar keliausime į Granados karalystę. Aš jums padėsiu rasti mesirą Arno.

— Tu dar kai ko nežinai. Galbūt aš neturiu teisės Arno de Monsalvi laikyti savo vyru.

— Ką jūs turite omenyje?

— Galbūt aš neturiu teisės jo mylėti, nes, bijau, mano pirmasis vyras dar gali būti gyvas.

Gotjė nieko nepasakė, bet nustebęs kilstelėjo antakius ir atrodė, kad jis tylėdamas klausia. Tuomet skubėdama, tarsi atsikratydama nepakeliamos naštos, ji jam papasakojo apie savo sukrėtimą pamačius vienaakį vienuolį, apie savo siaubą sužinojus apie keistus sutapimus, ir pagaliau apie tai, kaip lankėsi brangakmenių saugykloje ir kaip ten buvo sugluminta. Ji norėjo daugiau papasakoti apie savo nuogąstavimus ir abejones, tačiau Gotjė staiga griebė ją už pečių ir papurtė, tarsi norėdamas nuvyti košmarą. Jis buvo nežmoniškai išbalęs.

— Tylėkite, ponia Katrina, ir klausykitės manęs! Mes nedelsiant paliksime šią pilį, girdite? — ir jūs niekuomet čia nebegrįšite. Kitaip, prisiekiu Odinu, išprotėsite! Liaukitės sapnavusi nemiegodama ir palikite šią košmarišką vietą! Keliaukite toliau ir atsiminkite: Dievo ir žmonių akivaizdoje esate Arno de Monsalvi žmona, turite jo pavardę ir pagimdėte jam sūnų. Visa kita užmirškite.

— Tačiau tarkime, kad vienuolis yra Garenas de Brazi?

— Nėra reikalo ieškoti tiesos. Visam pasauliui jis yra pakartas. Jei jam pavyko pabėgti, jis, be abejo, savo gyvenimą sutvarkė taip, kaip norėjo. Jei būtų norėjęs jį pakeisti, būtumėte tai sužinojusi. Garenas de Brazi miręs, girdite? Miręs! Gyvas tik tėvas Ignasijus, kuris su juo neturi nieko bendro! Dabar eikite ruoštis ir greičiau palikime šią pilį, kurioje sklando negandos.

Tuo metu virš saulės nušviestos tylios pilies suskardeno trimitas, grąžinęs Katriną į tikrovę. Ji nuėjo prie durų ir švelniai nusišypsojo savo draugui.

— Tu visuomet teisus, Gotjė, tačiau šis trimito garsas mane kviečia pietauti. Donas Alonsas laukia, ir nenoriu vėluoti.

— Pasakykite jam, kad išvykstate.

— Aš tai jau padariau. Pasakiau jam, jog išvykstame rytoj, ir manau, kad tau užteks kantrybės sulaukti rytojaus ryto. Dar viena naktis, Gotjė, tik viena. Tai nedaug...

— Nedaug? Negaliu su jumis sutikti. Per vieną naktį galima nugyventi visą gyvenimą. Daug ką galima padaryti arba sugriauti per vieną naktį! Tačiau jūs teisi — mes už daug ką dėkingi arkivyskupui, todėl negalime nemandagiai elgtis. Vadinasi, rytoj auštant!

Katrina nubėgo laiptais žemyn. Kai ėjo iš bokšto, jai pasirodė, kad kažkas greitai pasislėpė, ir tas šešėlis buvo panašus į Tomą de Torkvemadą. Katrina krūptelėjo, bet ji jau buvo dideliame kieme, pilname kareivių, vienuolių ir tarnų, kurie šnekėjosi arba ieškojo pavėsio, kad galėtų atsigulti.

Buvo karščiausias dienos metas, visus apėmė apatija. Auksinė saulės šviesa buvo šilta, raminanti. Atrodė, ji išveja šmėklas ir kraupius šešėlius. Lengvai žengdama, Katrina nuskubėjo į valgomąjį.

Vidurnaktį Katrina nubudo nuo svilinančio karščio ir grėsmingos šviesos. Liepsnos liežuviai ryškiai apšvietė jos kambarį, ir ji pamanė, kad sapnuoja košmarą. Tačiau po akimirkos suprato, kad tai — ne sapnas. Jos kambario durys degė, o šiaudai ir žabai, išbarstyti ant kambario grindų, smarkiai rūko. Siaubo apimta, Katrina pašoko, nuoga puolė prie lango, atidarė jį ir godžiai įkvėpė nakties oro... Tačiau skersvėjis dar labiau pakurstė ugnį. Ji suūžė, pažiro kibirkštys, ir ugnies liežuviai lyžtelėjo medines komodas ir kėdes prie žibinio. Užsidegė vienas gobelenas netoli jos lovos.

— Gelbėkite! — suriko Katrina. — Gelbėkite, gaisras, gaisras!

Pro ugnies šniokštimą ji girdėjo triukšmą, bet ugnies siena buvo tokia tiršta, kad nesitikėjo, jog kažkas galėjo išgirsti ją.

— Gelbėkite! Gelbėkite! — rėkė ji iš visų jėgų.

Ji pažvelgė žemyn: žemė buvo toli, ir tamsoje atrodė, kad matai baisią bedugnę. Vis tiek, jei niekas jos negelbės, geriau iššokti!

Ugnis stulbinamai greitai plito. Dusinančiuose dūmuose Katrina pajuto nepažįstamą aštrų kvapą, ir ugnis ėmė plisti dar smarkiau.

Ji persisvėrė per langą, burna gaudydama orą, tačiau ir langą jau dengė dūmai. Jos plaučiai degė, ji negalėjo šaukti, akis svilino. Ji duso. Dar akimirka, ir jai neužteks jėgų iššokti pro langą, jau dabar ji tam buvo per silpna. Kojos linko. Ji pajuto, kad tučtuojau susmuks juoduode dūmuose, kurie atsirangė prie jos kaip godi gyvatė. Katrina užsikosėjo, ji staiga pamatė veidus, — ir draugų, ir priešų, kurie buvo šalia jos visą gyvenimą; jie greitai pralėkė pro ją... Ji išvydo geras Saros akis, sarkastišką hercogo veidą, mįslingą Gareno išraišką, pilkas Gotjė akis ir pašaipią Arno šypseną. Tada ji suprato, kad miršta, ir karštligiškai stengėsi prisiminti kokios nors maldos žodžius.

Kai atgavo sąmonę, Katrina pamanė, jog guli upelyje. Ji buvo kiaurai permirkusi, dantys kaleno. Nuo ašarų šlapias akis buvo aptraukusi raudona migla. Ji pajuto kažkieno rankas, nelabai švelniai trinančias ją. Paskui ją susupo į dygią, bet šiltą antklodę. Tos pačios stiprios rankos nušluostė jai veidą, ir pagaliau ji atpažino prie jos palinkusį netaisyklingų bruožų veidą. Tai buvo Žozė. Jis nusišypsojo Katrinai, kai pamatė, kad ji atsimerkė.

— Na, ačiū Dievui, — sumurmėjo jis. — Maniau, kad niekada neprasiveršiu pro tą ugnies sieną. Tačiau, laimė, sugriuvo dalis sienos, aš pralindau pro skylę, pamačiau jus ir vos spėjau ištempti...

Atsisėdusi Katrina suprato, kad guli ant akmeninių dengtos galerijos grindų. Ugnies liežuviai plaikstėsi tolimajame gale, kur pirma buvo jos kambario durys. Šalia nebuvo nė gyvos dvasios.

— Kodėl čia nieko nėra? — paklausė ji. — Juk gaisras turėjo pažadinti visą pilį.

— Matote, arkivyskupo kambariai taip pat dega. Visi tarnai gesina ugnį, kad išgelbėtų doną Alonsą. Be to, galerijos durys iš vidaus buvo užbarikaduotos.

— Tai kaipgi tu patekai į vidų?

— Tiesiog nusprendžiau šią naktį praleisti čia, po vienu akmeniniu suolu. Po to, kas įvyko šįryt, man buvo neramu. Aš ketinau stebėti jūsų

kambario duris. Tačiau, matyt, per kietai įmigau. Deja, kai nuvargstu, tai miegu kaip užmuštas. Padegėjas manęs nepamatė, jis stengėsi netriukšmauti, kai dėjo žabų glėbelius, ir aš nenubudau.

— Padegėjas?

— Juk nemanote, kad toks gaisras kilo savaime? Kaip ir gaisras arkivyskupo kambariuose. Esu įsitikinęs, kad galiu pasakyti, kas tai padarė. Negana to...

Lyg patvirtinant jo žodžius, durys ugnies nepaliestame galerijos gale atsivėrė ir išėjo aukštas, baltai apsirengęs žmogus su deglu rankose. Katrina pasibaisėjusi pažino Tomą de Torkvemadą. Jis vilkėjo vienuolio abitą, akys buvo keistai išsiplėtusios. Nekreipdamas dėmesio į juodų dūmų kamuolius, kurie skverbėsi į galeriją, jis ėjo ugnies link.

— Žiūrėkite, — sušnabždėjo Žozė, — jis net nemato mūsų.

Tai buvo tiesa. Tomas ėjo kaip lunatikas. Su deglu rankose, lyg nuodėmingasis keršto ir neapykantos angelas, jis atrodė kaip somnambulas. Jo lūpos krutėjo. Katrina suprato tik vieną žodį — fuego* Tomas praėjo pro šalį, jų nė nepastebėjęs. Ji užsikosėjo. Jis nieko negirdėjo ir tebeėjo ugnies link, skęsdamas tirštuose dūmuose.

— Ką jis sako? — sušnabždėjo Katrina.

— Kad ugnis nuostabi ir šventa. Kad ji apvalo. Kad Dievui patinka ugnies valdovas... Kad ši velnio buveinė turi sudegti, tuomet čia esančios sielos apsivalys nuo nuodėmių ir grįš pas Dievą... Jis tikrai beprotis, — pasakė Žozė ir pridūrė: — Jis paliko galerijos duris atidarytas. Galime ištrūkti iš čia ir sukelti aliarmą.

Katrina ėjo paskui Žozė, bet tarpduryje staiga sustojo ir atsigręžė. Dūmai beveik prarijo ploną aukštą siluetą.

— Bet jis, — jos balsas virptelėjo, — gyvas sudegs!

— Jam tai būtų geriausia, kitiems taip pat, — pasakė Žozė, tvirtai suėmė Katrinos ranką ir ištempė ją. Ji greitai ėjo jam iš paskos, nuolat primindama antklodės, kuria buvo apsiausta, kraštą. Staiga ji už kažko užkliuvo. Skausmas buvo stiprus, ji suriko ir sudejavsi nugriuvo. Žozė

---

* Ugnis (isp.).

mintyse nusikeikė, bet, pamatęs jos akyse ašaras, apkabino ją per pečius ir padėjo išeiti į tyrą orą. Iki šiol jie nesutiko nė gyvos dvasios, bet atsidūrę pilies kieme pamatė, kaip čia šaižiai šūkaudami tarsi išgąsdinti paukščių pulkai lakstė tarnai, kareiviai ir vienuoliai. Ilga vergų vora siuntė vandens kibirus nuo didelio šulinio kieme prie arkivyskupo kambarių, kur buvo mėginama užgesinti pro visus langus besiveržiančią ugnį. Iš visų pusių sklido riksmai, verksmai ir maldos.

Priežastis buvo ta, kad pastebėjo gaisrą vienoje pilies dalyje. Kilo panika, pilies gyventojai pamanė, kad ji padegta iš keturių pusių.

Didžiulis kiemas, ant kurio raudonų sienų atsispindėjo šokinėjanti liepsna ir besiblaškančių žmonių šešėliai, buvo panašus į pragarą. Vis dar drebėdama nuo to, ką išgyveno, bet ne nuo šalčio, nes naktis buvo šilta, o dėl gaisro buvo dar karščiau, Katrina dar labiau apsisiautė antklode ir norėjo prisiglausti kur nors po kolonados arkomis. Ji sunerimusi žvelgė į bokštą, kuris ramiai stūksojo šiame šurmulyje.

— Gotjė, — sušnabždėjo ji. — Kur Gotjė? Jis turėjo išgirsti šį triukšmą...

— Pagrindinio bokšto sienos labai storos, — tarė Žozė, — ir drįstu spėti, kad jis kietai miega...

Bet kaip tik tuo momentu, tarsi paneigiant jo žodžius, vergai, grūmęsi su ugnimi tame pilies kampe, kur pirmiau miegojo Katrina, buvo išblaškyti... Maurai trankėsi vieni į kitus, tarškindami kibirais ir laistydami vandenį. Atrodė, kad juos į kiemo vidurį nusviedė uraganas, tačiau tai buvo Gotjė, staiga pasirodęs duryse. Su perrišta galva, ilgais baltais rūbais jis buvo labai panašus į vieną iš musulmonų, kuriuos išsvaidė. Priekyje jis stūmė, laikydamas už apykaklės, liesą baltą figūrą. Keistoji pora priartėjo, ir baltai apsirengęs žmogus buvo numestas ant žemės prie Katrinos kojų. Tai buvo Tomas...

Jis pažvelgė į jaunąją moterį, ir iš somnambulo akių matėsi, kad jo sąmonė atgyja. Akyse lyg žaibas plykstelėjo įniršis, plonos lūpos tūžmingai persikreipė.

— Vis dar gyva, — sušnypštė jis. — Šėtonas gina tave, velnio išpera! Ugnis bejėgė prieš tave, bet ne amžinai išvengsi bausmės!

Žozė išsitraukė durklą ir piktai riaumodamas puolė jaunuolį, taikydamas ašmenimis į jo gerklę.

— O tu būsi nubaustas dabar! — Ir jis būtų smogęs, iš siaubo sustingusiai Katrinai nė nespėjus sulaikyti jo, tačiau jį sulaikė sunki Gotjė ranka.

— Ne! Aš pats visai neseniai, kai radau prie ponios Katrinos miegamojo durų, norėjau jį pasmaugti. Tačiau supratau, kad jis — beprotis, ligonis... Tokie nežudomi, jie atiduodami tam, kuris gyvena danguje, kad ir kas jis būtų. O dabar mes paliekame šią pilį!

Katrina parodė antklodę ir gūžtelėjo pečiais.

— Taip atrodydama? Basa ir apsisiautusi antklode? Tu turbūt taip pat truputį pakvaišai?

Gotjė tylėdamas ištiesė jai ryšulėlį, kurį laikė po pažastimi, nusišypsojo ir pasakė:

— Štai jūsų rūbai ir jūsų krepšelis. Juos radau kambaryje vietoje jūsų mirusio kūno, kuris, laimė, yra gyvas. Renkitės!

Katrinai nereikėjo kartoti. Ji nuėjo į tamsų kiemo kampą ir, greitai apsirengusi, prisisegė krepšelį prie diržo, pirma įsitikinusi, kad durklas ir karalienės Jolandos smaragdas vis dar čia. Kai grįžo, Tomas, taip pat ir Žozė buvo dingę. Gotjė stovėjo sunėręs ant krūtinės rankas ir žiūrėjo, kaip tarnai kovoja su ugnimi.

— Kur Žozė? — paklausė ji.

— Arklidėje, ruošia mūsų arklius. Vakar vakare donas Alonsas tuo pasirūpino.

Grįžo Žozė, vesdamas tris arklius ir nešulinį mulą, apkrautą maišais, kuriuose, matyt, buvo maistas ir rūbai. Arkivyskupas viskuo pasirūpino... Gotjė norėjo įkelti Katriną į balną, tačiau ji pasipriešino:

— Ką tu manai? Kad pabėgsiu slaptai, kaip vagis, nė neįsitikinusi, kad mūsų šeimininkui viskas gerai?

— Jis dėl to nesupyktų ant jūsų. Manau, kad čia nesate saugi. Aš viską žinau apie pasikėsinimą į jūsų gyvybę, — pasakė Gotjė, tačiau Katrina nutraukė jį, violetinės jos akys piktai žybtelėjo. Ji pažvelgė į vieną, paskui į kitą vyrą.

— Taigi judu manote, kad galite susivienyti ir man diktuoti, ką turiu daryti, ar ne? Greitai radote bendrą kalbą!

— Tokie žmonės kaip mes greitai susipažįsta, — ramiai pasakė Žozė. — Mudu galime sutarti.

— Ypač kai svarbu jūsų saugumas, — pridūrė Gotjė, — mes visiškai sutariame. Jūs neatsargi, ponia Katrina.

Gotjė žodžiuose jautėsi priekaištas. Jo akys taip pat priekaištavo. Katrina nukreipė žvilgsnį, ją graužė sąžinė. Taip, jis jai priekaištavo. Juos siejo prisiminimai, turėję likti svajone. Dabar viskas buvo kitaip, kad ir kaip ji stengtųsi pakreipti jų santykius sena vaga. Bučiniai ir glamonės žmogaus širdyje gali palikti tokius pat didelius ir skausmingus randus kaip ir įkaitinta geležis ant kūno.

— Ar turi teisę man dėl to priekaištauti? — su kartėliu paklausė ji, o paskui staiga visai pasikeitusiu balsu paklausė: — Kad ir kas būtų, neketinu iš čia išvykti neatsisveikinusi su donu Alonsu.

Nekreipdama dėmesio į vyrus, ji apsisuko ir greitai nuėjo prie durų, pro kurias galima patekti į arkivyskupo kambarius. Vergai jau išsiskirstė, ugnis buvo visai užgesinta. Tik keletas juodų dūmų srovelių, besiskverbiančių pro langus, ir nemalonus kvapas priminė gaisrą.

Greitai aušo, kaip paprastai būna pietų šalyse. Naktis traukėsi. Atrodė, kad paslaptinga dangaus šeimininkė staiga nutraukė nuo žemės juodą apdangalą. Dangus buvo rusvas ir paauksuotas, ir pilis aušroje švytėjo kaip milžiniškas rubinas.

Katrina sustojo ant slenksčio. Viduje girdėjosi žingsniai ir kalbos. Kaip ji susišnekės su tais žmonėmis? Juk nemoka jų kalbos! Ji norėjo pašaukti Žozė, kad padėtų jai dono Alonso kambariuose, bet staiga išniro aukštas juodas siluetas. Katrina truputį atšlijo, apimta prietaringos baimės, kurią visuomet pajusdavo susidūrusi akis į akį su tėvu Ignasijumi.

Vienaakis vienuolis nenustebęs pažvelgė į ją ir nusilenkė.

— Džiaugiuosi sutikęs jus čia, prakilnioji ponia. Jo šventenybės prašymu pats ketinau jus aplankyti.

Baimė staiga užspaudė Katrinai gerklę. Ji pažvelgė į vienuolį nevilties ir nerimo kupinomis akimis.

— Jūs... jūs kalbate mano kalba?

— Kai reikia, kai privalau... taip, aš kalbu jūsų kalba, taip pat anglų, vokiečių ir italų.

Katriną vėl apėmė dvejonės ir išgąstis. Garenas taip pat kalbėjo daugeliu kalbų. O, ta nepakenčiama nežinomybė! Katrina staiga įtūžo.

— Kodėl tada, brangakmenių saugykloje, apsimetėte nesuprantąs manęs?

— Todėl kad nesupratau, ką jūs norite pasakyti...

— Jūs tuo įsitikinęs?

O, jei ji galėtų įminti šio neperprantamo veido mįslę, tos vienintelės akies, vengiančios susitikti su jos akimis ir šaltai žvelgiančios pro jos petį į kiemą! Jei tik ji galėtų išplėšti iš tos šmėklos teisybę... Išgirdusi jį kalbant prancūziškai, Katrina stengėsi sugauti Gareno intonacijas, atpažinti jo balsą, tačiau vis tiek negalėjo pasakyti, ar tai tikrai buvo jos pirmojo vyro balsas. Dabar ji klausėsi tėvo Ignasijaus aiškinimo, kad doną Alonsą lengvai sužeidė nuvirtusi kedrinė kolona ir kad jo gydytojas mauras jam davė stiprių migdomųjų vaistų, nes jis turi ramiai pailsėti. Tačiau prieš užmigdamas jis paprašė tėvą Ignasijų pažiūrėti, ar Katrina gyva ir sveika, pasirūpinti jos išvažiavimu taip, tarsi čia būtų pats donas Alonsas, ir įsitikinti, kad gaisras nesulaikė jos.

— Donas Alonsas prašo kilmingąją damą neužmiršti jo, o jis prisimins ją... Jis prašo melstis už jį, o jis melsis už jus.

"Jei šis žmogus tikrai Garenas, — pamanė Katrina, — jis puikiai vaidina. Na ką gi, ir aš vaidinsiu..."

— Jo šventenybei pasakykite, kad taip ir bus, aš niekuomet neužmiršiu begalinio jo gerumo. Taip pat jam pasakykite, kad esu dėkinga už pagalbą ir dėkosiu už jo maldas, nes tame krašte, į kurį keliauju, man grės pavojus.

Ji minutėlę patylėjo ir įdėmiai pažvelgė į vienuolio veidą. Nieko! Jo veidas nė nevirptelėjo! Jis turėtų būti akmeninis, bejausmis. Vienuolis pagarbiai nusilenkė.

— O jūs... — tarė drebančiu iš pykčio balsu Katrina. Bet tik tiek ji ir tespėjo pasakyti, nes jis raminamai uždėjo ranką jai ant peties.

— Nieko nesakykite, ponia Katrina. Atsiminkite, ką jums pasakiau. Eime. Laikas keliauti.

Katrina neprieštaravo. Ji klusniai apsisuko ir nuėjo prie Žozė, kuris laikė arklius. Netarusi nė žodžio, ji leido padėti jai sėsti į balną, ir maža kavalkada pasuko prie vartų. Kai prajojo pakeltas vartų grotas, ji atsigręžė atgal, tačiau pamatė tik plačius už jos jojusio normando pečius.

— Neatsigręžkite! — griežtai pasakė jis. — Jūsų kelias eina pirmyn ir niekada nepasukite iš jo! Prisiminkite, ką jums pasakiau. Dievo ir žmonių akivaizdoje esate Arno de Monsalvi žmona, visa kita turite užmiršti.

Ji vėl pakluso ir ėmė žiūrėti ten, kur už raudonos arkos driekėsi sausa plynaukštė. Ir vis dėlto ji dar spėjo pastebėti aukštą juodą vienuolio figūrą. Paslėpęs rankas abito rankovėse, sustingęs ir mįslingas, jis stovėjo ir žiūrėjo, kaip jie tolsta.

Katrina pajuto, kad šis vaizdas įsmigo jos širdyje tarsi dyglys, kuris nuolat draskys jos meilę, jei jai pavyks vėl ją surasti.

Jie jojo tylėdami, nuleidę pavadžius ant arklių kaklų. Žozė jojo priešakyje, žvalgydamas kelią. Katrina jojo paskui jį, nekreipdama dėmesio į negailestingos Kastilijos saulės išdegintą vietovę. Sunkiai užjoję į kalną, jie išvydo kalnus ir ochros spalvos slėnius su netvarkingai išsibarsčiusiais kaimeliais. Kartais jų kelyje pasitaikydavo maža romaniškojo stiliaus bažnytėlė arba aukštos vienuolyno sienos, kartais — nedidelė pilis, stūksanti ant uolos kaip susimąsčiusi gervė, stovinti ant vienos kojos... Tačiau Katrina nieko nepastebėjo. Jos akyse tebestovėjo vienuolis. Prie Piuji Dievo Motinos ji maldavo Dievą grąžinti jai vyrą. Ar galėjo Dievas piktai pasityčioti iš jos meilės? Ar galėjo Dievas taip padaryti, kad vyras, kurį laikė mirusiu, užtvėrė jai kelią tuomet, kai ji taip atkakliai ieško gyvo vyro? Ką gi jai dabar daryti? Gotjė pasakė, kad turi žūtbūt keliauti pirmyn, niekuomet nesidairyti atgal... Tačiau Gotjė buvo pagonis ir nežinojo, ko jos Dievas tikisi iš jos.

Mintyse ji lygino tėvo Ignasijaus ir Gareno veidus. Jos prisiminimai apie pirmąjį vyrą tarsi apsupo sustingusią vienuolio figūrą. Garenas jų vestuvių išvakarėse, Garenas neapykantos perkreiptu veidu pagrindiniame Malseno bokšte, Garenas kalėjime, su geležinėmis grandinėmis ant kojų,

tuščia jo akiduobė... Nors svilino saulė, Katrinai pasirodė, kad ji vėl jaučia požemio drėgmę, puvėsių ir pelėsių kvapą. Ji matė, — taip, ji matė, — kaip Garenas pasuko į ją savo suluošintą galvą jai įėjus į kamerą. Ir staiga ji krūptelėjo.

— Dieve mano, — sušnabždėjo ji. — Na žinoma... Kaipgi apie tai nepagalvojau anksčiau?

Ji sustabdė arklį ir pažvelgė į savo palydovus — pirma į vieną, paskui į kitą. Ir netikėtai ėmė kvatotis. Ji juokėsi laiminga, su palengvėjimu, iki ašarų, nesustodama, net susirietusi... Dieve, kaip juokinga!.. Kaip ji galėjo būti tokia kvaila, kad iš karto to nepastebėtų ir be reikalo nesijaudintų?.. Ne, tai tikrai absurdiškiausia istorija, kada nors jai nutikusi... Ji juokėsi ir juokėsi, kol neteko kvapo... ir išgirdo, kaip Žozė susirūpinęs suriko:

— Ji turbūt išprotėjo!

O didelis vaikas Gotjė rimtai atsakė:

— Turbūt kalta saulė. Ji nepripratusi prie jos.

Bet kai jie pamėgino nukelti ją nuo arklio, kad ji truputį pailsėtų pavėsyje, ji taip pat ūmai liovėsi juoktis. Ji išraudo nuo juoko, iš akių riedėjo ašaros, tačiau žvilgsnis buvo laimingas.

— Aš ką tik prisiminiau, Gotjė! Tėvas Ignasijus neturi dešiniosios akies, o mano velionis vyras, Burgundijos iždininkas, mūšyje prie Nikopolio buvo netekęs kairiosios. Ir aš turiu teisę, — girdi? — turiu teisę pareikalauti Arno iš kitatikės maurės!

— Ar nepailsėtumėte minutėlę? — nervingai paklausė Žozė, bet ji vėl pratrūko juoktis.

— Pailsėti? Tu turbūt netekai proto! Priešingai, kuo greičiau mes keliausime, tuo geriau! Į Granadą! Į Granadą, kuo greičiau! Netrukus ten būsiu, Arno de Monsalvi!

Trečia dalis

Alhambra

Devintas skyrius

Abu al Chairo namas

Po dviejų savaičių trys dulkėti apiplyšę elgetos praėjo pro arklio pasagos formos arką, iškilusią viršum Bab el Adžūro kalnų vartų. Keliauninkai ėjo kartu su didžiule minia, kuri plūdo į turgavietę. Į juos niekas nekreipė dėmesio, jie buvo tarp daugybės kitų elgetų, traukiančių į Granadą. Aukščiausias iš to trejeto, tikras galiūnas, tylėdamas ėjo priekyje. Be abejo, jis buvo nebylys. Įkandin jo sekė moteris, apsisiautusi suplyšusiu apdangalu, iš po kurio matėsi tik žėrinčios akys ir nešvarios kojos, apautos sunešiotais sandalais. Paskutinis raišuodamas šlubčiojo juodbruvo veido žmogelis; jis gailiu gergždžiančiu balsu traukė Korano suras. Spendžiant iš to, kaip netvirtai jis žengė, matyt, buvo aklas. Žinoma, niekas negalėjo pažinti, kad tai yra trys gerai užsimaskavę raiteliai, kurie prieš dvi savaites išjojo iš Kokos. Mintis persirengti šovė į galvą Žozė.

— Mes žuvę, jei kas nors sužinos, kad esame krikščionys, — pasakė jis Katrinai ir Gotjė. — Mūsų galvos tada papuoš Granados Raudonojo Miesto sienas, o kūnai bus numesti šunims suėsti. Vienintelis būdas prasmukti nepastebėtiems — tai apsimesti elgetomis.

Buvęs elgeta pasirodė esąs tikras persikūnijimo meistras. Stebuklų Kiemas, kuriame jis ilgą laiką pasižymėjo, suteikė jam galimybę puikiai pasitreniruoti. Jis mokėjo taip paversti akis, kad matytųsi tik baltymai, todėl galėjo suvaidinti neregį. O dėl Katrinos, tai nuo to momento, kai atsidūrė Granadoje, ji panoro turėti dar porą akių, kad galėtų geriau matyti

kas darosi aplinkui. Ji jau užmiršo visus kelionės sunkumus. Jai, Gotjė ir Žozė per stebuklą pavyko išsigelbėti iš maro apkrėsto Toledo*, kurio gyventojai savo baimę ir neviltį išliejo ant žydų. Jie buvo persekiojami, jų šventosios knygos buvo deginamos aikštėse, jų turtas buvo konfiskuojamas. Žydą galėjo nužudyti dėl menkniekio. Senoji vestgotų sostinė, kurioje dar buvo gyvas pirmojo jos valdovo Adomo atminimas, pavirto kraujo krikštine, ir trys siaubo apimti keliauninkai pabėgo iš jos.

Jie bėgo pasitikti naujų pavojų. Kastilijos karo vado grafo Alvaro de Lunos kariuomenė grįžo iš šiaurės po nesėkmingų kautynių prie Granados sienos, ir kaimai, per kuriuos ji traukė, turėjo mokėti už negarbingą ir nenaudingą karą. De Lunos žmonės plėšikavo, tarsi tai būtų jų nukariauta priešo žemė. Valstiečiai, vos prasimaitinę iš menko derliaus nederlingose kalnų atšlaitėse, artėjant kariuomenei išsilakstė į visas puses tarsi žvirbliai, pamatę vanagą. Netoli Žueno tris keliauninkus sustabdė keli patruliuojančio būrio kareiviai, bet, ačiū Gotjė jėgai ir Žozė gudrumui, jiems pavyko išsigelbėti, tačiau teko atsisveikinti su arkliais. Šiaip ar taip, būtų reikėję tai padaryti, nes, kaip paaiškino Žozė, maurų karalystėje elgetos labai retai joja ant arklių.

— Mes galėjome parduoti juos, — tarė niekados nenusimenantis Gotjė.

— Kam? Šiose gražiose vietovėse vargu ar atsiras nors vienas žmogus, kuris galėtų nusipirkti bent asilą. Žinoma, tai derlinga šalis, bet jau daug metų čia vyksta karas ir todėl net žolė neauga. Arba maurai rengia išpuolius į šiaurę, arba Kastilijos kareiviai puola pietus tikėdamiesi nukariauti jų žemes, bet ir vienu, ir kitu atveju Žueno gyventojams rezultatas toks pat — jie apiplėšiami!

---

* Toledas — vienas seniausių miestų Pirėnų pusiasalyje. Legendos pasakoja, kad pirmasis Toledo valdovas buvo Dievo sukurtasis Adomas. Toledas minimas Tito Livijaus "Romos istorijos" skyriuose, kuriuose rašoma apie tai, kaip romėnai nukariavo Pirėnus. Romėnai 456 m.e.m. užleido vietą vestgotams — iš Rytų atėjusiai genčiai. Nuo 567 m. Toledas — Vestgotų karalystės sostinė. 711 m. arabai nukariavo Pirėnus. 1085 m. ispanai susigrąžino Toledą, ir miestas tapo Kastilijos karalystės sostine.

Bičiuliai keliavo ropšdamiesi Betijos kalnų šlaitais, o dienomis slapstėsi. Kelią jie susirasdavo pagal žvaigždes, kurios neturėjo paslapčių nei Paryžiaus elgetai, nei Normandijos miškų galiūnui. Paskutinė kelionės dalis buvo siaubinga, bet Katrina ją narsiai ištvėrė. Nepažįstamas, naktį toks mėlynas dangus ir žvaigždės, tokios didelės ir skaisčios, kokių ji niekada nebuvo mačiusi anksčiau, bylojo jai, kad jie artėja prie viliojančios ir pavojingos šalies, kur buvo Arno.

Jų kelias vedė per karo, kančių ir mirties nusiaubtas vietoves. Dažnai tamsoje jie užkliudydavo krūmuose pūvantį lavoną, neretai dienos metu siaubingas maitvanagio riksmas perskrosdavo žydrą padangę. Didžiuliai juodi paukščiai lėtai sukdavo ore, dairydamiesi dvėselienos, o paskui it akmuo krisdavo žemyn. Tačiau kai Katrina pirmą kartą pamatė Granadą,- miestas iškilo jos akyse visu grožiu, tarsi brangakmenis žaliame slėnio fone, aprėmintas kalnų, kurių viršūnes dengė sniegas, tarsi jūros perlas, žaižaruojantis saulėje, — susižavėjusi ji apmirė.

Daugybė sraunių upelių tekėjo žemyn kalnų šlaitais ir susiliejo į dvi švarias veržlias upes, kurios pagyvino šį jaudinantį peizažą; tai buvo tarsi tikras rojus. Aukštos sienos su keturkampiais bokštais supo reto grožio sodus ir baltos spalvos pastatus. Visur tryško fontanai, o vidury žalumos plytėjo lygus veidrodinis ežero paviršius. Net nelygiai iš plytų sudėtos išorinės sienos, atrodė, įgijo aksominį švelnumą, tarsi nenorėdamos sugriauti slėnyje vyravusios harmonijos; priešais juos nelyginant šilko kilimas driekėsi plačios derlingos žemės.

Miestas, išsibarstęs ant kalvų ir apsuptas siena, matėsi kaip ant delno. Grakštūs raudonai balti minaretai tarsi plaukė ore šalia žaliai auksinio mečetės kupolo. Virš namų kilo rūmai, o dar aukštesnis ir už rūmus buvo Medeso islamo universitetas, savo dydžiu nusileidžiantis nebent milžiniškai Maristano ligoninei.

Švietė saulė, ir iš visų minaretų skambėjo šaižūs muedzinų šauksmai, kviečiantys tikinčiuosius melstis.

Kalnų kelias šioje vietoje panėšėjo į terasą, nuo kurios atsivėrė nuostabus peizažas. Katrina atsisėdo ant pakelės akmens, o jos bendrakeleiviai,

nusprendę, kad ji nori pabūti viena, pasitraukė nuo jos ir įsitaisė poilsio truputį tolėliau, prie kelio vingio.

Katrina negalėjo atplėšti akių nuo stulbinančio vaizdo. Šis miestas buvo jos beprotiškos kelionės tikslas, kelionės, į kurią leidosi nepaisydama jokių atkalbinėjimų, ir ji vos neverkė nuo jo grožio. Žinoma, gal tai iliuzijų pasaulis, kuriame nėra meilės? Bet ar galima čia gyventi kitaip negu laimėje ir džiaugsme?

Ji kentėjo, liejo kraują ir ašaras, bet atėjo! Atėjo! Daugiau nėra nesibaigiančių kelių ir nuolatos tolstančio horizonto. Daugiau nėra bemiegių naktų, kai jai atrodydavo, kad jos tikslas nepasiekiamas. Granada gulėjo po jos kojomis tarsi atsidavęs žvėris. Katrina pajuto tokį didelį džiaugsmą, kad užmiršo, kokie pavojai tenai tyko.

Arno buvo beveik šalia, jis gyveno šiuose puikiuose, bet gerai saugomuose rūmuose.

Gerai saugomuose!.. Ši mintis staiga persmelkė ją ir užgesino džiaugsmą. Stebuklingi sodai augo tvirtovėje. Žalios palmės, krūmai ir rožės dengė kareivius ir ginklus! O moteris, ta moteris, kurios ji nekentė, bet kurios nė karto nematė, apsupta sargybos. Ji saugo savo belaisvį. Katrina nežinojo, kaip ji prasmuks į varžovės kambarius, kaip suras Arno rūmų labirinte.

Norint užkariauti šį miestą, reikėjo kariuomenės, bet Katrina žinojo, kad nuožmioji Alvaro de Lunos armija nesėkmingai buvo apgulusi jį daug kartų. Niekas negalėjo pasigirti tuo, kad peržengė Granados ribas ir liko nenubaustas.

Katrina atsiklaupė į kelio dulkes, susidėjo rankas ir užsimerkė, norėdama malda nuvyti nepasitikėjimą, kuris nustelbė džiaugsmą. Ji karštai prašė Dievą būti gailestingą — kaip jau darė prie Juodosios Madonos iš Piuji kojų — ir sugrąžinti žmogų, kuris kartu su jo sūnumi buvo jos didžiausias turtas pasaulyje. "Tu neleisi, o Viešpatie, kad aš grįžčiau atgal verkdama. Tu neturi paversti niekais mano triūso. Tu atvedei mane čia ne tam, kad tapčiau nelaiminga ir visiems laikams netekčiau savo meilės, nes tu — teisingumo įsikūnijimas. Ir nors aš nusipelniau tavo rūstybės, nebausk manęs, nes tu esi gailestingas, ir aš prašau tavo malonės!"

Kažkas švelniai ranka palietė jos petį ir ji atsimerkė. Žozė pasilenkė prie jos norėdamas padėti jai atsistoti.

— Nereikia melstis atviroje vietoje, ponia Katrina, tai neapdairu! Negi jūs užmiršote, kad mes esame svetimoje šalyje? Čia nėra nė vienos bažnyčios ar koplyčios, čia tik mečetės, kuriose tie eretikai meldžiasi Dievui. Kelkitės greičiau! Jei kas nors pamatys jus, atsitiks nepataisomas dalykas.

Jis padėjo jai atsistoti. Ji nusišypsojo jam iš po juodo apdangalo.

— Atleisk. Aš užmiršau tai. Čia taip gražu kaip rojuje. Ir tai mane smarkiai gąsdina, mano drauge. Jei žmogus gyveni supamas tokio grožio, visa kita turi atrodyti neverta dėmesio! Ar tau neatrodo, kad toli nuo šių kalnų ir šių skaidrių upių bei kvepiančių sodų turi būti sunkiau kvėpuoti? Kaip aš galiu pykti ant savo vyro dėl to, kad jis atsisako palikti šią vietą po visų tų baisumų, kuriuos jis patyrė leprozoriume?

— Mesiras Arno ne tas žmogus, kurį suviliotų ramus gyvenimas tarp žydinčių sodų, — atkirto Gotjė. — Aš sunkiai įsivaizduoju jį grojantį liutnia ir kvėpuojantį rožių aromatu auštant arba saulei leidžiantis. Jam patinka ginklų žvangėjimas, ir netgi labiau už kautynes — paprastas karinės stovyklos gyvenimas ir laisvė.... O dėl šito vadinamojo rojaus...

— Įdomus rojus, — su pašaipa nutraukė Žozė. — Rūmai ar netgi prabangus miestas—rūmas, kurį jie vadina Alhambra — Raudonasis Miestąs, — panašus į rožę, nes jis, kaip ir rožė, po švelniais žiedlapiais slepia aštrius dyglius. Pažvelkite tenai.

Paryžietis liesa ranka iš pradžių parodė į kalnagūbrį, nusėtą grėsmingų fortų. Ten nebuvo nei gėlių, nei vėjo siūbuojamų medžių, nei aromatingai dvelkiančių sodų, nei šnarančių palmių. Tik baisus, grėsmingas blykčiojantis plienas. Paskui Žozė parodė dvigubą tvirtovės sieną, juosiančią miestą; jos dantyti kuorai buvo papuošti rutulio formos daiktais.

— Tai galvos, nukirstos parodant svetingumą! — tepasakė jis. Katrina krūptelėjo, bet nesutiko pasitraukti. Spąstai buvo uždengti gėlėmis, ir tik meilė galėjo parodyti Katrinai teisingą kelią.

Skudurus, kuriais buvo apsikarsčiusi ji ir jos draugai, Žozė surinko nuo kalnuose rastų lavonų. Šie draiskalai kėlė jai pasišlykštėjimą, bet ji bent

jautėsi saugi su savo juodu apdangalu. Šioje šalyje moteriai buvo leidžiama rodyti tik akis, ir tuo galėjo pasinaudoti kiekvienas, kuriam reikėjo slėpti savo veidą.

Katrina ėjo link baltų Alhambros sienų, kurias supo žaluma, ir jos širdis neramiai plakė iš vilties ir baimės. Kaip senais laikais, kai kryžiuočiai pirmą sykį pamatė Jeruzalę... Kartu su triukšminga, gestikuliuojančia minia, dvelkiančia jazminais ir apkartusiu sviestu, Katrina iš pradžių praėjo pro keletą senų išorės įtvirtinimų. Kiti vartai, atrodo, buvo labai toli; reikėjo pereiti per dykvietę, kurioje visai nebuvo medžių ir pastatų. Ten grūdosi žmonės tarsi mugėje turgaus dieną. Čia pardavinėjo grūdus, šieną ir pašarą. Pardavėjai tupėjo tarp suverstų ant žemės maišų, apsupti asilų, mulų, avių ir net kelių neapsakomai ramių kupranugarių, ir šaukė pirkėjus. Truputį toliau buvo prekiaujama anglimi, o dar toliau — šiaudais, dobilais ir šviežiai nupjauta žole. Antra siena, daug aukštesnė už pirmą, atvėrė įėjimą į patį miestą pro pasagos formos vartus Alkasabos bokšte. Pro tuos vartus plūdo triukšminga minia, kurioje galėjai matyti visų žemės atspalvių odos žmones — nuo raudonų iki juodų, įskaitant rudus, pilkus, geltonus ir gelsvai raudonus atspalvius. Praėjęs pro vartus atsidurdavo žalioje karalystėje. Oras kvepėjo mirta, baziliku, peletrūnu ir lauro lapais, čia pat stovėjo alyvuogių, citrinų ir migdolų maišai, aliejaus ir medaus pilni burdiukai... Šis Raudonasis Miestas, kurio viduryje stovėjo balti pastatai — į juos dabar ir žengė Katrina, — buvo lyg didžiulis, pilnas turtų gausybės ragas. Atrodė, tarsi derlingoji Afrika ištiesė Europai ranką su dovanomis. Iš visų nukariavimų, kuriuos atliko nenugalimieji sultonai Almarvidas ir Almohadas, tie kariai su juodais apsiaustais, atėję iš didžiojo Atlaso ir legendinio Marakešo, liko nedaug: tik ši Granados žemė, įkūnijanti tarp savo sienų visą Rytų ir Afrikos esmę, ir tokia pat nedidelė, raudona ir saldi kaip to paties pavadinimo vaisius*

— Kokia pasakiška šalis! — ištarė Katrina susižavėjusi. — Kokie turtai...

---

* Legenda byloja, kad amfiteatro forma išsidėsčiusios kalvos, primenančios perlaužtą granato vaisių, davė miestui pavadinimą — granatas.

— Verčiau nekalbėti prancūziškai, — sušnibždėjo jai į ausį Žozė. — Maurai nekalba šia kalba. Mes esame Granadoje. Kaip jūs manote, kur gyvena jūsų draugas daktaras?

— Jis sakė, kad jo namas stovi ant upės kranto...

Staiga ji nutilo ir plačiai atmerktomis akimis įsistebeilijo į procesiją, kuri judėjo į jų pusę gatve, abipus kurios stovėjo balti namai be langų. Priekyje bėgo žmonės su lazdomis, vaikydami prekybininkus ir keliaujančius prekeivius šauksmais ir varpelių tilindžiavimu; už jų jojo raiteliai su baltais apsiaustais. Ir pagaliau po jų pasirodė paauksuoti neštuvai, kuriuos ant pečių nešė šeši tarsi iš juodmedžio išskaptuoti pusnuogiai vergai. Neštuvai lingavo viršum turbanų jūros it karavelė ant bangų. Katrina ir jos bendrakeleiviai laiku suspėjo prisispausti prie sienos ir šitaip išvengė bėgančių sargybinių lazdų smūgių. Kai neštuvai plaukė pro Katriną, lengvas vėjelis praskleidė žydras šilkines užuolaidas, ir ji pamatė liauną, grakščią būtybę su mėlynais drabužiais, gulinčią ant brokatinių pagalvių. Į jos ilgus juodus plaukus buvo įpinti auksiniai cechinai. Moteris skubiai užsidengė veidą mėlyno šilko šydu, bet Katrina suspėjo įvertinti jos grožį, išdidų profilį, didžiules akis ir brangakmenių vėrinį ant ilgo it gulbės kaklo.

— Kas ši moteris? — paklausė ji prislėgtu balsu. — Tikriausiai ji princesė...

Žozė neatsakė; jis inkščiančiu balsu kreipėsi į šalia stovintį vandens išnešiotoją ir paklausė, kas buvo neštuvuose. Žozė nereikėjo versti atsakymo, nes po to, kai perkirto maurų valdų sieną, Katrina jo padedama šiek tiek pramoko arabų kalbos. Ji jau sugebėjo sekti paprastą dialogą ir suprato, ką pasakė vandens išnešiotojas.

— Tai brangus Alhambros perlas, princesė Zobeida, kalifo sesuo!

Kalifo sesuo! Moteris, kuri pagrobė iš jos Arno! Katrinai buvo lemta pamatyti savo priešą iš karto, kai tik ji atsidūrė šiame mieste... Vos tik išvydus ją pirmą kartą, dingo viltis ir drąsa, kuri gaivino Katriną begalinės kelionės iš Piuji į šį svetimą miestą metu... Trumpas žvilgsnis į varžovę privertė ją pavyduliauti taip, kad išblėso visos saulėto ryto spalvos. Katrina atsirėmė į šiltą sieną. Ji pajuto, kokia yra nuvargusi po ilgos kelionės. Iš

akių ėmė riedėti didžiulės ašaros... Arno buvo jai prarastas. Argi ji galėjo galvoti kitaip, pamačiusi pasakišką reginį, apgaubtą žydros spalvos ir aukso? Jos mūšis pralaimėtas...

— Aš noriu mirti, — sušnibždėjo ji, — tuoj pat mirti...

Ji pasakė tai beveik mintyse, bet Gotjė išgirdo ją. Kol Žozė, priblokštas šio netikėtai išsiveržusio sielvarto, slinko baksnodamas savo lazda į tą pusę, kur prekeivis šaukė: "Prinokę migdolai ir sultingi granatai", Gotjė priėjo prie susverdėjusios Katrinos ir šiurkščiai pakratė ją.

— Iš kur tokia permaina? — paklausė jis. — Kodėl taip staiga jūs norite mirti? Todėl kad pamatėte šią moterį? Bet juk jūs norėjote mesti jai iššūkį?

— Mesti iššūkį? — Katrina tragišku balsu nusijuokė. — Kovoti? Juk net ir kovoti neįmanoma. Aš buvau beprotė, kai maniau, kad galėsiu susigrąžinti Arno. Ar tu matei ją?! Fortūnatas buvo teisus... Ji gražesnė už tekančią saulę! Aš esu bejėgė prieš ją.

— Bejėgė? Bet kodėl?

— Prisimink tą nuostabų reginį... ir pažvelk į mane.

Jis sustabdė ją kaip tik tą akimirką, kai ji ketino padaryti lemtingą judesį ir, nusimetusi juodą apdangalą, kuris, atrodė, dusino ją, atidengti veidą ir geltonus lyg auksas plaukus.

— Jūs gavote stiprų smūgį, bet turite laikytis. Į mus žiūri žmonės... Jūsų silpnumas mums pavojingas. Mūsų neįprasta kalba...

Jis galėjo netęsti. Didžiulėmis valios pastangomis Katrina prisivertė susitvardyti. Gotjė žodžiai padėjo jai: jie priminė, kad nuo jos elgesio priklauso bendrakeleivių, ne tik jos pačios gyvybė. Dabar sugrįžo Žozė. Eidamas apgraibomis palei sieną tarsi neregys, jis sušnibždėjo:

— Aš sužinojau, kur gyvena daktaras. Tai netoli nuo čia. Tarp Alkasabos kalvos ir Alhambros sienų, ant upės kranto. Migdolų prekiautojas man sakė, kad šalia Kadžio tilto stovi didelis namas, apsuptas palmių.

Jie iškart leidosi į kelią prilaikydami vienas kitą. Bendrakeleivių šiurkščių delnų prisilietimas pamažu nuramino Katriną, ir ją vėl apėmė noras surasti Abu al Chairą. Mažasis Mauritanijos daktaras žinojo, kuo galima ją paveikti. Jau daug kartų jo keisti filosofiniai samprotavimai gelbėjo ją nuo nevilties ir kančių, kurias, atrodė, galėjo nutraukti tik mirtis.

Dabar ji galvojo tik apie mažąjį daktarą; ji daugiau nebematė miesto, kuriuo prieš kelias minutes buvo taip sužavėta. Kartu su bendrakeleiviais Katrina ėjo maža gatvele, į kurią saulės spinduliai skverbėsi pro tankiai susipynusias vijoklines rožes. Abipus gatvės buvo nedidelės dirbtuvės, kuriose triūsė metalo apdirbėjai. Gatvėje linksmai skambėjo šimtų plaktukų dūžiai, o raudono ir geltono vario dubenys, ąsočiai, puodai, sustatyti eilėmis, darė gatvelę panašią į brangenybių pilną olą.

— Tai metalo meistrai, — paaiškino Žozė, bet Katrina nieko nematė ir negirdėjo. Jos akyse tebestovėjo išdidus profilis, didelės juodos akys, žėrinčios iš po tankių blakstienų, grakšti figūra, išsitiesusi tarp pagalvių krūvos.

— Ji tokia graži, — sušnibždėjo Katrina. — Labai graži...

Katrina vis kartojo šiuos žiaurius žodžius, kol drauge su bendrakeleiviais atsidūrė šalia Abu namo. Namas stovėjo ant upės kranto; namo sienos užstojo upę, o palmės augo vidiniame jo kiemelyje.

— Štai mes ir atėjome, — tarė Gotjė. — Mūsų kelionė baigėsi.

Bet Katrina pažvelgė į Raudonus Rūmus*, kurie buvo iškilę aukštai virš jų ant kalno šlaito, ir papurtė galvą. Jos kelio galas buvo ten, viršuje, bet ji jau neturėjo nei jėgų, nei ištvermės kilti tenai.

Tą akimirką, kai priešais juos atsivėrė gražios, geltonu variu kaustytos durys, Katrina pasijuto dešimčia metų atjaunėjusi; ji pažino aukštą negrą, kuris buvo apsirengęs baltai, o jo galvą dengė turbanas. Tai buvo vienas iš dviejų Abu al Chairo tarnų.

Tarnas susiraukė ir nepatikliai peržvelgė tris elgetas; jis jau ketino uždaryti duris, bet Gotjė greitai įkišo koją tarp durų, neleisdamas jam to padaryti, o Žozė tvirtai pasakė:

— Eik ir pasakyk savo šeimininkui, kad vienas iš artimiausių jo bičiulių nori pasikalbėti su juo. Draugas iš šalies...

— Jis negali kalbėti, — pertraukė Katrina. — Jis nebylys.

---

* Arabiškai "al hamra" reiškia "raudonas". Pilį juosė raudonos spalvos siena.

Ji prabilo prancūziškai, ir negras pažvelgė į ją nustebęs ir smalsiai. Ji pamatė, kaip jo didelėse įkypose akyse sušvito džiaugsmo kibirkštėlė, ir ji greitai nusitraukė savo apdangalą.

— Pažiūrėk, — tarė ji arabiškai. — Na, dabar pažinai mane?

Užuot atsakęs, tarnas puolė ant kelių, sugriebė jos suknelės padurkus ir pabučiavo. Paskui jis pašoko ir išbėgo į vidinį kiemelį, kuris matėsi už keturkampės salės; salės grindys buvo išgrįstos plytomis, o lubas rėmė grakščios kolonos. Kieme žydėjo krūmai ir augo trys liaunos palmės, o iš didelės marmurinės kriauklės tekėjo tyro vandens srovelė.

Baltais žiedais apsipylusių rožių girliandos ir apelsinmedžiai skleidė ore nuostabų aromatą. Tai buvo gražus namas. Jo grakštumą paryškino kolonados, marmurinėse galerijos plokštėse išraižytas ir alebastru papuoštas ornamentas; per sodą tekėjo tyro vandens upelis. Abu al Chairas mėgo gyventi paprastai, bet neužmiršo ir komforto.

Jie išgirdo, kaip grindimis šlepsi šlepetės, ir netrukus pasirodė Abu al Chairas, visais toks pats, kokį jį prisiminė Katrina, todėl ji nesusilaikė iš nuostabos nesušukusi. Mažojo daktaro veidą tebepuošė šviesi šilkinė barzdelė, o jo bruožai tebebuvo tokie pat taisyklingi ir ryškūs kaip anksčiau. Jis vilkėjo taip pat kaip ir pirmojo jų susitikimo dieną: mėlyno šilko drabužis, didelis raudono šilko turbanas, susuktas pagal persų madą, mėlynos šilkinės kojinės ir mažos šlepetės. Nors praėjo ne vieneri metai, atrodė, kad jis nė trupučio nepasikeitė. Jo juodose akyse švystelėjo ta pati ironija, o jo šypsena buvo tokia gera, kad Katrinai norėjosi verkti. Jai staiga pasirodė, kad ji namie.

Abu al Chairas tarsi nė nepastebėjo Gotjė ir Žozė, kurie pagarbiai nusilenkė jam. Jis sustojo priešais Katriną, nužvelgė ją nuo galvos iki kojų ir pasakė:

— Aš laukiau tavęs. Bet tu užtrukai kelyje.

— Manęs?

— Taip, taip. Tu niekada nepasikeisi. O moterie, galinti mylėti tik vieną kartą! Kaip drugelis, tu verčiau žūsi liepsnoje negu gyvensi tamsoje, — argi aš neteisus? Kita tavo širdies pusė čia. O kas gali gyventi tik viena širdies puse?

Katrina paraudo. Abu al Chairas neprarado savo nuostabaus gebėjimo pažvelgti į slapčiausias jos širdies kerteles. Bet, šiaip ar taip, kam gi reikalingi formalumai? Ir ji tiesiai paklausė:

— Tu matei jį? Kur jis? Ką jis veikia? Kaip jis gyvena? Ar ten...

— Ten, ten... nusiramink, — daktaro rankos nusileido ant virpančių Katrinos pečių. — O, moterie, kuriai trūksta kantrybės, — švelniai tarė jis, — kam taip skubėti?

— Todėl kad mano kantrybė baigiasi. Aš negaliu laukti, drauge Abu. Aš neturiu jėgų, praradau viltį, — ji beveik išrėkė paskutinius žodžius — taip buvo įtempti jos nervai.

— Ne, tu nepraradai vilties. Antraip, aš manau, tavęs čia nebūtų. Poetas pasakė: "Kada, o kada, Viešpatie, išsipildys mano širdies troškimas? Kada aš galėsiu priglausti garbanotą jos galvą?" Tavo norai panašūs į poeto norus.

— Ne, aš jaučiuosi senė...

Skambus daktaro juokas nuaidėjo taip netikėtai, kad Katrina truputį susigėdo dėl savo silpnumo.

— Ką tu mėgini tuo įtikinti? Iš tikrųjų tu pavargai, per ilgą kelionę tapai nešvari, net tavo siela jaučia tą nešvarumą, ar ne taip? Širdyje tau šalta ir niūru. Bet tai praeis. Netgi su elgetos skudurais tu tebesi tokia pat graži. Eime, tau reikia poilsio, priežiūros ir pavalgyti. Paskui mes pasikalbėsime. Bet ne anksčiau...

— Aš mačiau savo varžovę... ji nuostabi...

— Mes pasikalbėsime apie ją vėliau, ir aš pasistengsiu išvaikyti tavo nuogąstavimus... O dabar jauskis kaip namie, tik Alachas žino, kaip aš džiaugiuosi galėdamas tave čia priimti. O, mano sesuo, eime. Bet pirma pasakyk, kas šitie žmonės? Tavo tarnai?

— Daugiau negu tarnai — jie mano draugai.

— Tuomet jie bus ir mano draugai. Eime visi kartu.

Katrina su Abu nuėjo siaurais akmeniniais laiptais į viršutinę galeriją. Įkandin jų sekė Žozė ir Gotjė, priblokšti pirmo įspūdžio, kurį jiems padarė susitikimas su šiuo nepaprastu, keistai apsirengusiu mažu daktaru. Žozė

daugiau neapsimetinėjo esąs neregys ir patenkintas šypsodamasis šokinėjo laiptais aukštyn.

— Broleli, — sušnabždėjo jis Gotjė, — aš manau, ponios mūšis beveik laimėtas. Atrodo, šis mažas žmogelis žino, kas yra tikra draugystė.

— Aš manau, tu teisus. Bet nesu tikras dėl pergalės... Tu nepažįsti mesiro Arno. Jis išdidus kaip liūtas, užsispyręs kaip mulas ir drąsus kaip erelis... bet jis gali būti ir žiaurus. Jis iš tų žmonių, kurie verčiau išplėš savo širdį negu atleis nuoskaudą.

— Argi jis nemyli žmonos?

— Jis dievina ją. Aš niekada nemačiau poros, kuri taip aistringai mylėtų vienas kitą. Bet jis įsitikinęs, kad ji metė jį. Ir aš nežinau, kaip jis pasielgs dabar!..

Žozė neatsakė. Nuo tos akimirkos, kai pirmą kartą susitiko su Katrina, jis nekantravo kuo greičiau pamatyti žmogų, kuris taip užkerėjo ją.

— Mums reikia laukti ir tikėtis, — sušnibždėjo Žozė, bet jis daugiau nespėjo ištarti nė žodžio, nes Abu al Chairas jau atidarė mažas, dailiai išraižytas duris, kurios vedė į didelį kambarį, ir pasakė jiems, kad netrukus ateis tarnai, kurie patenkins visus jų norus. Paskui jis tris kartus suplojo delnais ir atidarė duris į Katrinos kambarį. Be abejo, tai buvo gražiausias kambarys visame name: kedro lubos buvo papuoštos įmantriais raižiniais ir paauksuotos, sienas dengė mozaika, marmurinės grindys buvo išklotos persų kilimais. Ovalinėse nišose stovėjo veidrodžiai, šviestuvai ir prausimosi reikmenys, varinis dubuo ir ąsotis. Kiekviename kambario kampe buvo po skrynią, apmuštą oda su aukso įspaudais, drabužiams, bet lovos nesimatė. Maurų papročiu ji buvo sulankstyta ir paslėpta nuošalioje vietoje, o apskrita kanapa veidrodinėje nišoje, apkrauta įvairiaspalvėmis šilkinėmis pagalvėlėmis, tarsi kvietė atsisėsti ant jos. Visi langai buvo atidaryti į vidinį kiemelį.

Abu al Chairas leido Katrinai pasigrožėti kiekviena šio nuostabaus kambario detale; kambaryje viskas atitiko moters skonį. Paskui jis neskubėdamas atidarė vieną skrynią ir ištraukė iš jos įvairiaspalvio šilko atraižas, kurias beveik su moterišku kruopštumu išdėliojo ant kanapos.

— Matai, — tarė jis, — aš iš tiesų laukiau tavęs. Nupirkau visa tai šilko parduotuvėse kitą dieną po to, kai sužinojau, kad tavo vyras čia.

Katrina ir Abu kurį laiką žiūrėjo vienas į kitą, paskui, jam nesuspėjus jos sulaikyti, ji griebė jo ranką ir ėmė bučiuoti, iš jos nuostabių akių pasruvo ašaros. Abu atsargiai ištraukė ranką.

— Dievo siųstas svečias pas mus visada labai gerbiamas, — švelniai tarė jis, — bet kai tas svečias dar ir mielas mūsų širdžiai, tai negali būti didesnio džiaugsmo tam, kuris nuoširdžiai tiki. Kaip tik aš turiu dėkoti tau.

Po valandos, nusiplovę ilgos kelionės purvą ir apsivilkę šeimininko dovanotais drabužiais — vyrai apsirengė plačiais vilnoniais juodos ir baltos spalvos dryželiais chalatus ir susijuosė plačiomis šilkinėmis juostomis, o Katrina — šilko suknele su gilia iškirpte priekyje, — keliauninkai susėdo ant pagalvių aplink didelį sidabruotą stalą Abu al Chairo kambaryje. Stalas buvo padengtas kaip tikrai puotai — kepta aviena, maži pyragaičiai, įdaryti karvelių mėsa, kiaušiniais ir migdolais, ir tarp visos tos daugybės įvairių patiekalų — neregėti vaisiai ir daržovės, daugelis kurių buvo nežinomi keliauninkams iš šiaurės.

— Labiausiai aš mėgstu žemės vaisius, — tarė Abu ir nusišypsojo, prieš atsikąsdamas didelio aromatingo meliono jis pasiūlė ir jiems pasekti jo pavyzdžiu. — Juose gyvena saulė.

Ant lėkščių buvo išdėliota apelsinų, citrinų, obuolių, moliūgų ir šviežių pupų, taip pat didelių žirnių, bananų, vynuogių, migdolų ir, žinoma, granatų. Krūvos vaisių džiugino akį ir kėlė apetitą. Žozė ir Gotjė, apsvaigę nuo puikaus vyno, kurio buvo įpilta į aukštą dailų ąsotį — šeimininkas apdairiai pastatė vyno ąsotį netoli jų, — ėmė godžiai ir susidomėję kirsti vaisius. Jie taip smarkiai rijo, kad Abu lūpomis nuslinko šypsena, nes jis valgė santūriai.

— Jūs čia visada taip valgote, šeimininke? — paklausė Žozė pilna burna.

— Nesakykite man "šeimininke", vadinkite mane tiesiog Abu. Aš tikrai tikiu Alachą. Taip, aš visada taip valgau. Jūs matote, kad žodis "badas" čia nežinomas. Saulė, vanduo, derlinga žemė visko duoda pakankamai. Viskas, ką mums reikia daryti — tai dėkoti Viešpačiui. Aš supran-

tu, kad jums, šiauriečiams, sunku įsivaizduoti tokią šalį. Bet kaip tik todėl, — liūdnai tęsė jis, — Kastilijos gyventojai nori išvyti mus iš čia; jie taip jau padarė Valensijoje, Kordoboje, Sevilijoje ir kitose pusiasalio vietose, kurias mes pavertėme turtingomis ir žydinčiomis. Bet jie nesupranta, kad didelė mūsų turtų dalis atėjo iš Rytų ir iš Afrikos — iš tenai išilgai pakrantės atplaukia čia laivai... Bet kai tik Granados karalystė pateks į jų rankas, visa tai baigsis.

Tai kalbėdamas, jis akies krašteliu stebėjo Katriną. Nepaisant ilgos kelionės, jaunoji moteris vos prisilietė prie valgio. Ji suvalgė gabalėlį arbūzo, truputį migdolų ir pistacijos riešutėlį ir dabar mažu sidabriniu šaukšteliu maišė tarno paduotus ledus su rožės žiedlapiais. Katrina buvo paskendusi savyje ir nesiklausė pokalbio. Atrodė, ji yra toli nuo šio vėsaus kambario su lipdytinėmis lubomis, ir jos siela skrajoja šalia rūmų—tvirtovės, kuri buvo visai greta, bet tokia neprieinama; ten už rausvų sienų kitai moteriai plaka Arno širdis.

Abu al Chairui pasirodė, kad iš jos akių netrukus pasipils ašaros. Jis pasišaukė tarną ir pašnibždėjo jam į ausį keletą žodžių. Negras atsakydamas linktelėjo ir išėjo iš kambario. Po kelių minučių tarpduryje suskambėjo aukštas ir sodrus balsas:

— Gaaarbė hercogui! Gaaarbė hercogui!

Katrina atsipeikėjo iš savo liūdnų apmąstymų ir krūptelėjo, tarsi širšės įgelta. Ji su nuostaba pažvelgė į besišypsantį didžiulį negrą, kuris pastatė priešais ją sidabrinį narvelį; tame narvelyje tupėjo didelė graži papūga ir snapu kedenosi plunksnas.

— Gedeonas! — netikėdama savo akimis sušnibždėjo ji. — Negali būti.!

— Kodėl gi? Argi ne tu dovanojai jį man prieš išvykdama iš Dižono? Jis visada buvo man dovana ir mylimas draugas. Kaip matai, aš gerai juo rūpinausi.

Džiaugdamasi kaip vaikas, Katrina glostė paukštelio plunksnas. Papūga snapu valėsi sparnus, išdidžiai vaikštinėjo kartele, burkuodama kaip balandis, ir žiūrėjo į ją apvaliomis akimis.

Papūga išsižiojo ir suriko:

— Nėra Dievo, išskyrus Alachą, ir Mahometas jo pranašas!

— Atrodo, ji gerokai išpruso, — nusijuokė Katrina. — Ir dar labiau išgražėjo! — Ji pasilenkė prie papūgos visai taip pat, kaip kadaise dėdulės Matjė parduotuvėje, ir papūga lengvai kaptelėjo snapu jai į lūpas.

— Kiek daug prisiminimų susiję su ja, — sušnibždėjo Katrina ir staiga vėl nuliūdo. Juk papūga buvo pirmoji hercogo dovana, kai jis įsimylėjo ją. Ji buvo pirmoji draugė, kai Katrina, beprotiškai įsimylėjusi Arno de Monsalvi, pateko į didžiojo krikščionių pasaulio hercogo spąstus. Papūga sukėlė Katrinai daug prisiminimų. Bet Abu al Chairas nenorėjo, kad Katrina liūdėtų.

— Aš ne tam atnešiau ją čia, kad tu vėl imtum liūdėti, — švelniai tarė jis, — o tam, kad parodyčiau: laikas ne taip smarkiai, kaip tau atrodo, keičia vyrus. Laikas kartais veikia atvirkščiai.

— Hercogo laikas praėjo.

— Aš noriu priminti tau ne jį, o nuostabias akimirkas, kurias tau dovanojo meilė.

— Meilė davė man jų ne tiek daug.

— Tačiau pakankamai, kad tavo gyvenime būtų daug prisiminimų. Jų daug turi ir tavo vyras, ir jam sunku užmiršti juos.

— Iš kur tu tai žinai?

— Kas galėjo man papasakoti apie jūsų bendrą gyvenimą, jei ne jis?

— Tu... tu matei jį?

— Taip, žinoma, — šypsodamasis tarė Abu. — Atrodo, tu užmiršai, kad mes buvome geri draugai. Jis prisiminė mane, prisiminė, kad aš gyvenu šiame mieste. Ir pasikvietė mane beveik iš karto, kai tik atvyko į Alhambrą.

— Ir tu buvai pas jį?

— Aš gydytojas, bet aš ir nuolankus kalifo draugas, jis gerai su manimi elgiasi. Tačiau turiu pridurti, kad princesė Zobeida, kurios belaisvis yra tavo vyras, nemėgsta manęs nuo to laiko, kai aš išgelbėjau gyvybę valdovei Aminai, kurios ji neapkenčia. Jei kalbėsime visai atvirai, ji nekenčia manęs, ir mano vizitą galėjo ištverti tik todėl, kad norėjo įtikti "prancūzų ponui". Aš galėjau bent valandą pasikalbėti su mesiru Arno.

— Tu sakei, kad jis yra šios moters belaisvis! — sušuko Katrina, ir jos veidas patamsėjo iš pavydo. — Kodėl tu, žmogus, žinantis žodžio vertę, meluoji? Kodėl nesakai, kad jis — jos meilužis?

— Todėl kad aš nieko apie tai nežinau, — ramiai tarė Abu. — Turbūt šią paslaptį saugo Alhambros naktis, o dauguma tarnų čia — nebyliai.

Katrina kokią minutę dvejojo, bet paskui pasiryžo:

— Bet... jis tikrai išsigydė raupsus?

— Jis niekada nesirgo raupsais. Yra ligų, labai panašių į raupsus, bet jūsų gydytojai negali jų pažinti. Princesės gydytojas Hadži Rachimas — šventas žmogus, jis atliko didelę kelionę į šventąją Meką, bet tai nepakeitė mano nuomonės apie jį kaip apie didelį kvailį. Tačiau net ir jis, vos pažvelgęs į jūsų vyrą, suprato tai. Norėdamas įsitikinti, jis palaikė jo ranką virš liepsnos; jūsų vyras suriko, o tai rodo, kad jo galūnės yra nepraradusios jautrumo.

— Bet kas gi yra ta keista liga? Aš savo akimis mačiau ant jo rankų baltas dėmes.

— Salerno mokykloje garsusis Trotula jo ligą pavadino vitiligio, arba baltieji spuogai. Aš manau, kad jūsų leprozoriumuose daug nelaimingųjų, užsikrėtusių šia liga: jūsų netikę gydytojai neteisingai nustatė jiems diagnozę.

Stojo tyla. Gotjė ir Žozė sėdėjo it statulos netardami nė žodžio. Jie tiesiog klausėsi ir laukė, kada paklaus jų nuomonės. Katrina pasinaudojo tyla, kad surikiuotų savo mintis. Klausimai, kuriuos ji norėjo užduoti Abu, buvo tokie pat skausmingi.

— Kodėl Arno nuėjo paskui šią moterį? — kimiai paklausė ji. — Jis tau pasakė?

— Kodėl belaisvis eina paskui tą, kuris jį pagrobė?

— Bet kas jį daro belaisvį? Jėga... ar meilė?

— Jėga, ir aš absoliučiai esu tuo įsitikinęs, nes jis man papasakojo, kaip Zobeidos kariai paėmė jį į nelaisvę netoli Toledo. O dėl meilės, tai gali būti... Bet aš tuo abejoju.

— Kodėl?

— Aš nenorėčiau, kad tu klausinėtum apie tai. Mano atsakymas įskaudins tave. Dalykas tas, kad Arno de Monsalvi daugiau netiki tikra meile. Jis sako, kad nuo to laiko, kai kitas vyras privertė tave užmiršti aistrą, kuri jus siejo, jokia moteris negalės dovanoti jam tyros ir nuoširdžios meilės.

Katrina narsiai ištvėrė smūgį. Ji turi būti sąžininga pati sau: susižavėjimo Pjeru de Brezė atsiminimas ilgai persekios ją. Ji dažnai priekaištavo sau dėl to... ypač dėl tos lemtingos nakties Šinono sode, kai gražuolis riteris beveik sugundė ją ir Bernaras d'Armanjakas užtiko Katriną jo glėbyje.

— Aš to nusipelniau, — paprastai pasakė ji. — Bet meilės jėga yra visagalė ir... šita moteris, juk jinai myli jį?

— Aistringai ir tokia atsidavusia meile, kad tai stebina jos artimuosius ir kelia jiems nerimą. "Prancūzų pono" valdžia jai absoliuti. Jam viskas leidžiama, bet... jis negali net pažvelgti į kitą moterį. Vargas moteriai, kuriai jis nusišypsos ar ištars švelnų žodį! Ją tuoj pat nužudo. Jau dešimt moterų buvo už tai nužudytos. Nė viena iš Zobeidos tarnaičių nedrįsta net pažvelgti į žmogų, kurį taip karštai myli jų ponia. Jos patarnauja jam klūpėdamos ant kelių ir užsidengusios veidus. Priešingai negu reikalauja paprotys, kad vyrai ir moterys gyventų atskirai, paviljonas, kuriame gyvena mesiras Arno, yra Zobeidos sode.

— Ir kalifas tai leidžia?

Abu al Chairas gūžtelėjo pečiais:

— Kodėl gi ne? Juk jis laiko jūsų vyrą vienu iš krikščionių vergų. Jis žiūri į jį kaip į savo sesers mėgstamą žaisliuką, ne daugiau. Be to, Muchamedas per daug gerai žino siaubingą savo sesers charakterį ir nė nemėgina jai dėl nieko prieštarauti. Nasridi — keista šeima... joje žmogaus gyvybė nevertinama. Išlikti soste sunku, ir kai tu išgirsi, kad Muchamedas VIII jau išgyveno dvejus rūmų perversmus, tai geriau suprasi jo padėtį. Raudonoji pilis — tai gyvačių lizdas. Prie jos ir prieiti pavojinga...

— Bet aš padarysiu tai. Aš noriu tenai patekti. — Gotjė ir Žozė mėgino prieštarauti, o Abu buvo toks sukrėstas, kad akimirką prarado žadą.

— Tu nori patekti į Alhambrą? — pagaliau ištarė Abu. — Tu turbūt proto netekai. Kaip tik negalima to daryti. Nors Zobeida manęs neapken-

čia, aš pats nueisiu ten viena ar kita dingstimi ir pasakysiu tavo vyrui, kad tu esi mano namuose. Aš jau perspėjau jį, kad tu ateisi čia.

— Ir ką jis pasakė?

— Jis nusišypsojo ir palingavo galva: "Kodėl tu taip manai? Ji turi viską, ko tik kada nors troško — meilę, padėtį, turtus, — jos išrinktasis žino, kuo sužavėti moterį. Ne, ji niekada neateis čia"

— Kaip menkai jis mane pažįsta, — atsiduso Katrina. — Tu buvai teisus.

— Aš džiaugiuosi, kai nueisiu aplankyti jį ir...

Jis nebaigė, nes Katrina sustabdė jį ir uždėjo jam ant peties ranką.

— Ne. Aš to nenoriu dėl dviejų priežasčių. Pirma, kai jis sužinos, kad aš čia, jis gali tau pasakyti, kad aš jam daugiau nieko nereiškiu, ir tai pražudys mane, arba jis pamėgins susitikti su manimi, ir tada iškils pavojus jo gyvybei.

— Tai viena priežastis. O kita?

— Kita yra ta, kad aš noriu pamatyti, girdi, savo akimis pamatyti, kaip jis elgiasi su ta moterimi! Aš noriu sužinoti, tu supranti, noriu sužinoti, ar jis myli ją. Aš turiu žinoti, ar iš tikrųjų ji išstūmė mane iš jo širdies. Aš noriu matyti jų bučinius ir glamones. Aš blaiviai vertinu padėtį. Patikėk manimi, nesu naivi mergina. O dėl Zobeidos, tai ji pakankamai graži — aš tai pamačiau per pirmąjį susitikimą ir puoliau į neviltį... Kodėl gi ji negali užkariauti jo širdies?

— Tarkime, kad taip ir yra, — garsiai tarė Gotjė. — Tarkime, ji nugalėjo mesirą Arno; ką jūs tada darysite?

Katrinos veidas pamažu išblyško. Ji užsimerkė ir pamėgino įsivaizduoti Arno princesės glėbyje. Tai buvo nesunku, juk ji jau matė varžovę. Jos vaizduotėje iškilęs vaizdas buvo nepakenčiamas.

— Nežinau, — pasakė ji. — Iš tiesų nežinau... bet pirma turiu viską pamatyti savo akimis. Todėl aš turiu patekti tenai.

— Ponia Katrina, leiskite man eiti vietoj jūsų. Patikėkite manimi, aš įstengsiu sužinoti, ar jūsų vyras įsimylėjęs kitą moterį. Ir jums bent jau nebus jokio pavojaus.

Abu al Chairas nusijuokė:

— Kaipgi tu pateksi tenai, žmogau iš Šiaurės? Nors Zobeidos kambariai ir yra truputį nuošaliai, bet tai — haremo dalis, ir kalifo sargybiniai saugo visas duris. Vieninteliai ten įeinantys vyrai — eunuchai.

— O mesiras Arno?

— Jis — belaisvis, ir Zobeida gerai saugo savo lobį. Tu paguldysi galvą, bet nieko nepasieksi...

Gotjė mėgino prieštarauti, bet daktaras mostu nutraukė jį. Jis atsisuko į Katriną:

— O kaip tu ketini patekti į Zobeidos kambarius?

— Dar nežinau. Galbūt persirengusi tarnaite. Žozė dėka aš kalbu jūsų kalba ir esu nebloga aktorė.

Norėdama tai įrodyti, Katrina papasakojo, kaip ji gyveno tarp čigonų ir kokį pavojingą vaidmenį vaidino kelias savaites.

— Tada aš tik norėjau atkeršyti už Arno ir už save. Dabar man iškilęs gyvybės ar mirties klausimas. Maldauju tave, Abu, padėk man, padėk man patekti į Alhambrą. Aš turiu jį pamatyti, aš turiu žinoti...

Ji ištiesė jam rankas, ir Abu nusigręžė; jis buvo bejėgis prieš moters ašaras. Akimirką jis tylėjo ir pagaliau atsidusęs ištarė:

— Juk tai beprotybė, bet aš seniai žinau, kad jei tu ko nors panorėsi, tai būtinai pasieksi savo. Pažadu, kad rimtai apgalvosiu. Bet tam reikės laiko. Tokioms avantiūroms ruošiamasi kruopščiai ir slaptai. Palik tai man. O kol kas pagyvenk mano namuose... Čia niekas tau netrukdys, kaupk jėgas, kol lauki...

— Laukti? — užprotestavo Katrina. — Laukti. Ir tu tai sakai man? Tu manai, aš galiu ramiai laukti, kai... kai mane kankina pavydas? Kai aš nekantrauju kuo greičiau pamatyti Arno? — atvirai prisipažino ji.

Abu al Chairas atsistojo, įsikišo rankas į plačias chalato rankoves ir griežtai pažvelgė į Katriną.

— Pavydas ir nekantravimas kamuos tave kelias dienas ilgiau negu tu manai. Prieš keletą valandų tave apėmė panika dėl Zobeidos grožio. Bet negi tu norėtum pasirodyti mylimam žmogui nesutvarkytais plaukais, raukšlių išvagotu veidu, sugrubusiomis rankomis ir tokia sulysusi, kaip išbadėjusi katė?

Katrina sumišusi nuleido galvą, o jos skruostai paraudo it granatai ant stalo.

— Negi aš pasidariau tokia negraži? — paklausė ji.

— Tu gerai žinai, kad ne, — sausai atsakė Abu. — Bet mūsų šalyje moteris gyvena tik tam, kad suteiktų malonumą vyrui. Jos kūnas turi kvepėti tais kvapais, kurie patinka jam, turi būti tarsi išpuoselėtas, pilnas rožių sodas; jis turi būti pasirengęs patenkinti kiekvieną jo norą. Tai Zobeidos ginklas, ir tu taip pat turi jį valdyti. Tuomet galėsi kovoti su savo varžove kaip lygi su lygia. Prisimink, juk tu buvai "Dama su juoduoju briliantu", kuri pavergė hercogo širdį. Rytoj aš nuvesiu tave pas Fatimą ir patikėsiu jos globai. Aš nemačiau šlykštesnės senės, kaip ši sąvadautojų karalienė, bet ji daugiau negu sumani ir nuvarytą kuiną paverس linksma kumelaite žvilgančiais šonais. Ji palanki man ir padarys stebuklą su tavo išore. Dabar aš palieku tave. Man reikia aplankyti savo pacientus. Mes dar susitiksime šiandien vakare.

Abu oriai išėjo iš kambario, palikęs sutrikusią Katriną; ji mąstė, ar žodžiai apie "nuvarytą kuiną" buvo taikyti jai. Šis klausimas taip aiškiai atsispindėjo jos veide, kad Gotjė ir Žozė iš širdies nusikvatojo. Žozė juokėsi iki ašarų.

— Aš dar niekada nesu matęs tokio linksmo žmogaus kaip šis mažylis, — kvatojo jis, rankomis plodamas sau per šonus. — O... o... ne, tai labai juokinga!

Katrina kokią minutę žiūrėjo į besiraitančius nuo juoko vyrus ir stebėjosi, kaip jai nepritrūksta kantrybės žiūrėti į šitą nesąmonę. Bet juokas buvo toks užkrečiamas, kad ji negalėjo ilgai susilaikyti ir prisidėjo prie bendrų linksmybių.

Gedeonas, išgirdęs, kad ji iš širdies juokiasi, nutarė, jog iš mandagumo ir jam reikia prisidėti prie visų: "Cha... cha... cha... — suriko jis. — Nepppppakennčiama... Katrina! Šlovė hercogui!"

Pagalvė, paleista Gotjė ranka, pataikė tiesiai į taikinį ir nutraukė papūgą per pusę žodžio.

Dešimtas skyrius

Fatima, pirčių patarnautoja

Katrina tysojo ant marmurinės plokštės, užtiestos raudonu rankšluosčiu, ir stengėsi, kaip buvo liepta, apie nieką negalvoti. Ji atsidavė senosios Fatimos ir jos padėjėjų globai; Katrinos akys buvo užmerktos, kad nesusitiktų su Fatimos akimis. Senė buvo dar šlykštesnė negu ją pavaizdavo Abu al Chairas.

Tai buvo galinga etiopė, juoda kaip naktis ir stipri kaip meška. Jos tankūs garbanoti, vos žilstelėję juodi plaukai buvo pakirpti trumpai kaip vyro, didelės akys vartėsi akiduobėse, vyzdžių beveik nesimatė gelsvuose baltymuose, kurie buvo išraižyti plonų raudonų kraujagyslių. Kaip ir dvi jos pagalbininkės, ji buvo iki juosmens nuoga; jos juoda oda blizgėjo nuo prakaito; didžiulės kaip arbūzai krūtys su kiekvienu judesiu kilnojosi. Kartkartėmis ji nusišypsodavo, ir storos raudonos lūpos apnuogindavo spindinčius baltus dantis. Ji masažavo jaunąją moterį didžiulėmis it kultuvės rankomis.

Kai Katrina, apsisiautusi dideliu žaliu apdangalu, iškilmingai lydima paties Abu ir dviejų nebylių, kurie ėjo atsilikę per tris žingsnius, atjojo ant asilo, Fatima žemai nusilenkė ir paskui ėmė kalbėtis su mažuoju daktaru tokia greitakalbe, kad Katrina nebūtų supratusi, apie ką jie kalba, jei Abu iš anksto nebūtų jos įspėjęs, ką jis ketina pasakyti, kodėl jo namuose atsirado šviesiaplaukė moteris.

Jo planas buvo labai paprastas, nors šiek tiek ir netikėtas, turint omenyje didelį nepasitikėjimą moterimis apskritai: jis ką tik nusipirko šią gražią šviesiaplaukę vergę barbarų laive, kuris buvo nuleidęs inkarą Almeiroje; jis tikisi, kad ji nuskaidrins jo gyvenimą sulaukus jam garbingo amžiaus, kai Fatima, pasitelkusi savo meną, padarys ją tinkamą įnoringo musulmono lovai. Bet jis paprašė, kad storoji etiopė aptarnautų Katriną atskirai nuo kitų klientų, nes būgštavo, jog ilgi liežuviai išnešios žinią apie jo nuostabų laimikį. Nedrąsi jos draugo veido išraiška, nuleistos akys,

patenkinto žmogaus išvaizda — to Katrinai buvo jau per daug ir ji vos nenusijuokė, bet Fatima priėmė visa tai kaip savaime suprantamą dalyką.

Arba, veikiau, kai nemaža aukso dinarų suma perėjo iš rankų į rankas, ji nutarė, kad gerasis Abu al Chairas tikriausiai aistringai įsimylėjo ir kad niekada nereikia per daug pasikliauti išore.

Nepaisant šio mažo žmogaus orumo ir išdidžios laikysenos, sprendžiant iš to, kas buvo pasakyta ir padaryta, jis niekuo nesiskyrė nuo kitų vyrų, ir graži mergina visada galėjo palenkti jį savo valiai...

Fatima iškart griebėsi darbo. Dvi maurės, tiek pat liesos, kiek stora buvo jų šeimininkė, kaipmat išrengė ją, ir Katrina pasijuto sėdinti ant medinės kėdės kambaryje, išklotame kokliais ir pilnąme garų. Ją paliko ten prakaituoti gerą pusvalandį, po to dvi padėjėjos nuvedė ją, dūstančią nuo oro trūkumo, prie masažavimo plokštės, kur laukdama stovėjo Fatima įsirėmusi rankomis į šonus tarsi aukos laukiantis budelis. Katriną paguldė ant plokštės tarsi tešlos gabalą. Negaišdama nė sekundės, Fatima užsimovė ant dešinės rankos šiurkščios vilnos pirštinę, kaire prisitraukė puodą, pilną kažkokios ochros spalvos pastos, ir nepaprastai mikliai ėmėsi tepti ja savo klientę. Per vieną mirksnį Katrina pasidarė panaši į purvo statulą su angomis akims ir burnai. Galingos Fatimos rankos masažavo Katrinos kūną; paskui padėjėjos nuplovė pastą švariu vandeniu, apsiautė Katriną dideliu vilnonės medžiagos gabalu, nuvedė prie kito stalo ir pasodino taip, kad plaukai laisvai kristų žemyn.

Katrinos plaukai buvo du kartus išplauti su muilu, juos kelis kartus perplovė, paskui sušukavo ir ištrynė jazminų esencija. Per visas šias procedūras ji neišgirdo iš Fatimos nė žodžio. Fatima nesiryžo kalbėti su savo kliente tol, kol ši, apsupta balto rankšluosčio turbanu ir apvilkta plačia balta vilnone suknele, buvo paguldyta ant didžiulės sofos, ant kurios mėtėsi daugybė pagalvių. Paskui Fatima pliaukšteljo delnais, ir pasirodė eunuchas; jis nešė didelį varinį padėklą su daugybe nedidelių lėkštučių, kurias jis išdėliojo ant žemo stalelio prie sofos. Fatima, nė nesiteikusi prisidengti savo nuogumo pasirodžius eunuchui, parodė į padėklą.

— Tu turi visa tai suvalgyti.

— Viską? — sušuko nustebusi jaunoji moteris, nes prieš save matė kelių rūšių garuojančius mėsos kukulius, dviejų rūšių sriubą — vienoje iš jų irgi plaukiojo mėsos kukuliai, — acte marinuotus agurkus, keptus baklažanus, šutinį su aštriai kvepiančiu padažu ir pagaliau daugybę pyragaičių ir saldumynų, užpiltų medumi ir pabarstytų migdolais. Viso to būtų užtekę pavalgydinti patį Gotjė!

— Aš jokiu būdu nesuvalgysiu viso to! — nedrąsiai sušuko ji, pagarbiai žiūrėdama į įspūdingų gabaritų Fatimą. Tačiau masažuotojos tai nesujaudino.

— Gali valgyti kiek tik nori ilgai, bet turi suvalgyti viską. Atsimink, Aušros Šviesa: tavo šeimininkas, Abu al Chairas, atidavė tave man, kad paverščiau tave gražiausia būtybe iš šalių, kuriose garbinamas Mahometas. O aš turiu rūpintis savo reputacija. Tu liksi čia iki to laiko, kai tavo kūnas pasidarys lygus ir švelnus kaip rožių lapelių kremas.

— Tu nori pasakyti, kad aš negaliu išeiti iš čia? — paklausė Katrina.

— Tu neišeisi iš šito kambario tol, kol nebūsi verta savo pono lovos, — ramiai atsakė etiopė. — O kol kas šis kambarys bus tavo namai. Čia tave lepins, tavimi rūpinsis, prižiūrės tave kaip...

— Kaip žąsį, kurią reikia atšerti! — piktai sušuko Katrina. — Bet aš nenoriu likti čia. Aš mirsiu iš nuobodulio!

— Tau nebus laiko nuobodžiauti. Tu graži, bet baisiai liesa, tavo oda sausa. Visu tuo reikia pasirūpinti. Be to, tu galėsi vaikštinėti po sodą, vakarais kvėpuoti oru terasoje, ir tau bus leista vaikščioti po miestą kaip reikiant apsiaustai apdangalu ir saugomai. Patikėk manimi, tau nebus kada nuobodžiauti. Kiek tu būsi čia — tai priklausys nuo tavęs pačios, nuo to, kiek tu man padėsi. Kuo greičiau mažasis daktaras bus patenkintas rezultatu, tuo greičiau galėsi išeiti iš čia... nors, turiu prisipažinti, nesuprantu, kodėl tu nori, kad jis tave glamonėtų. Jis turi daug proto, bet, aš manau, nėra labai geras meilužis. Dabar valgyk!

Ir davusi šį atsisveikinimo įsakymą Fatima išėjo. Katrina nežinojo, ar jai juoktis, ar verkti. Kaip Abu drįso palikti ją šitos moters nelaisvėje? Juk jis nesakė Katrinai, kad ji negalės išeiti iš čia, kol vėl neatgaus viso savo grožio. Be to, buvo nesunku susiprotėti, kad pavesdamas ją šio juodojo

cerberio globai jis ketino apsaugoti Katriną nuo jos pačios protrūkių ir duoti jai laiko apmąstymams. Galų gale jis pasielgė išmintingai, ir geriausia — paklusti jam.

Todėl Katrina nuolankiai suvalgė viską, kas buvo ant padėklo, su malonumu išgėrė stiprios karštos saldžios mėtų arbatos, o paskui užsnūdo. Atsibudusi ji pamatė, kad Fatima stovi šalia lovos ir visa burna šypsosi, rodydama tvirtus baltus dantis.

— Tu miegojai beveik dvi valandas ir beveik viską suvalgei. Gerai. Mes suprantame viena kitą. Dabar galime tęsti toliau.

Atsargiai, it krištolo vazą, dvi merginos pernešė Katriną nuo sofos į kambarį; ten ją ištrynė tiršta pasta, kuri buvo pagaminta iš kreidos ir geltonojo arseno, ir pašalino plaukus nuo kūno. Tuo tarpu kirpėjas sutepė jos galvą šviesia chna — plaukų dažais; juos nuplovus, plaukai įgijo nuostabų raudono aukso atspalvį. Masažuotoja ištrynė Katrinos kūną kvepiančiu aliejumi ir ėmėsi darbo. Šį kartą Katrina pajuto tikrą malonumą. Fatimos rankos galėjo būti ir nepaprastai tvirtos, ir neįtikimai švelnios. Be abejo, norėdama padrąsinti Katriną, storulė etiopė, masažuodama jos pilvo raumenis, pasakė:

— Kai tu išeisi iš čia, galėsi lenktyniauti net su princese Zobeida, haremo puošmena.

Išgirdusi šį vardą, Katrina krūptelėjo. Ji kaipmat sukluso ir ėmė apsimestinai nerūpestingai klausinėti.

— Aš girdėjau apią ją. Sako, ji labai graži. Ar tu pažįsti ją?

— Žinoma, aš ją pažįstu. Kartą, kai ji sirgo, ją netgi buvo atvedę pas mane. Ji gražiausia Rytų pantera. Laukinė, žiauri, aistringa, bet graži! Ji nuostabiai graži! Ir ji tai gerai žino. Zobeida didžiuojasi savo kūnu, jo tobulumu ir mėgsta jį rodyti. Savo namuose, sode, ji vaikšto neapsirengusi, tik užsimetusi permatomą musliną ir pasipuošusi brangenybėmis, kad kuo daugiau malonumo dovanotų savo meilužio akims.

Katrinos gerklė perdžiūvo:

— Meilužio?

Fatima apvertė Katriną kaip blyną ir ėmė masažuoti jai nugarą. Paskui sukikeno:

— Man reikėjo sakyti “meilužių”, nes turgavietėse pašnibždomis kalbama, kad daug gražių jaunikaičių įeidavo naktį į jos miegamąjį pro slaptas duris. Sako, kad ji atsivesdavo net tvirtų ir gražių vergų, kurių kūnus paskui rasdavo Alhambrą juosiančiame griovyje...

Katrina pajuto kažką tarp nerimo ir palengvėjimo. Viena vertus, jei Zobeida iš tiesų buvo panaši į Mesaliną*, galbūt iš jos bus lengva atimti auką; bet, kita vertus, iš kur gali žinoti, kad tokia lemtis nelaukia ir Arno? Fatima kalbėjo toliau:

— Bet prieš kelis mėnesius senas paskalas, kurios nešiojamos prie fontanų ir pašiūrėse, pakeitė naujos. Zobeida dabar turi tik vieną meilužį, prancūzų belaisvį, dėl kurio eina iš proto. Daugiau niekas nevaikšto pas ją pro slaptus jos sodo vartelius.

— Tu matei tą žmogų? — paklausė Katrina.

— Vieną kartą. Gražus, vyriškas, išdidus, tylus, jis panašus į Zobeidą. Kaip ir ji, jis — plėšrus, laukinis gyvulys... Jų meilės žaidimams vargu ar trūksta įniršio ir aistros, o jų glamonėms...

To buvo per daug, ir Katrina neištvėrė.

— Gana! — sušuko ji. — Įsakau tau nutilti!..

Fatima nutilo, nustebinta tokio netikėto įniršio protrūkio; ji stovėjo šluostydamasi rankas į savo klubų juostą ir susirūpinusi žiūrėjo į Katriną. Jaunoji moteris užsidengė veidą rankomis, kad paslėptų staiga ištryškusias ašaras. Staiga į mėnulį panašų etiopės veidą nušvietė šypsena. Atrodė, kad ji suprato netikėto Katrinos nusiminimo priežastį... Ji pasilenkė prie jos pasliko kūno, kad niekas jų neišgirstų:

— Aš žinau, kodėl tu nelaiminga, Aušros Šviesa. Tau skaudu klausytis apie gražų Zobeidos meilužį, kai esi skirta silpno, seno žmogaus glamonėms. Ir tu teisi, nes tavo grožis vertas geresnio vyro... Bet nusiramink, mano gražuole, mes galėsime rasti tau kai ką geriau...

Katrina pakėlė raudoną, užverktą veidą.

— Ką tu turi galvoje?

---

* Mesalina — Romos imperatoriaus Nerono žmona, pagarsėjusi palaidu elgesiu.

— Nesisielok. Aš žinau, ką darau, bet kol kas anksti apie tai kalbėti. Verčiau, mažoji kvailiuke, imkimės tavo veido...

Atėjus nakčiai, Granados namų terasos pavirsdavo rūko apgaubtais sodais. Moterys su tamsiais apdangalais, pasipuošusios spindinčiais cechinais, arba ir visai be brangenybių, jeigu jos buvo pakankamai jaunos, rinkdavosi po savo terasų stogais pakvėpuoti vėsiu vakaro oru, pagraužti saldumynų ir paplepėti. Tai buvo leidžiama netgi tarnaitėms. Vyrai savo ruožtu verčiau rinkdavosi miesto aikštėse pasikalbėti, pasiklausyti pasakotojų ir muzikantų. Turtingi miestelėnai linksminosi soduose, žiūrėdami į garsias šokėjas.

Vakare, kai Fatima paguldė Katriną tarp šilko pagalvių po nakties dangumi, jaunąją moterį apėmė keistas jausmas, lyg ji būtų iš naujo gimusi: ji jautėsi nepaprastai gerai, buvo atsipalaidavusi, beveik besvorė. Fatima vos ne valandą pralaikė ją didžiulėje šilto vandens vonioje, kur Katrina valgė vaisius, kuriuos valė ir jai padavinėjo ant kelių klūpanti vergė. Prieš aprengdamos ją keistais naujais drabužiais, jos išdažė jos veidą, specialia pasta ištepė dantis, lūpas paryškino karminu. Katrinos nagai dabar švytėjo it rausvi perlai. Nauja išvaizda pribloškė Katriną savo neįprastumu ir patrauklumu. Ji jautėsi nepaprastai lengvai su savo naujais drabužiais: puošnios plačios rausvo muslino kelnės, sujuostos ant klubų sunkia auksine juosta, apnuoginančios liemenį ir pilvą, ant viršaus — trumpas rausvo atlaso švarkelis trumpomis rankovėmis. Mažytė apskrita kepuraitė prilaikė didžiulę rausvą skraistę, kuria ji turėjo apsisiausti prieš išeidama ant stogo.

Fatima ir jos vienintelė klientė ilgai tylėjo (Katrina sužinojo, kad šios pirtys buvo visiems uždarytos iki to laiko, kol ji bus čia, — nepaprastai ekstravagantiškas Abu gestas, padaręs labai stiprų įspūdį apkūniajai masažuotojai). Naktis buvo kaip reta šilta, kvepėjo jazminais ir apelsinmedžių žiedais. Nuo terasos atsivėręs miesto vaizdas — mažytės siauros gatvelės, daugybe aliejinių lempų žėrintis turgus — buvo neįprastas ir pasakiškas moteriai, pripratusiai prie niūrių Vakarų miestų, kuriuose nuskambėjus vakaro varpams gatvės pavirsdavo galvažudžių medžioklės plotais. Kat-

rina kaip užburta ilgai žiūrėjo į miestą. Iš vienos aikštės atsklido keista, švelni verianti muzika, lenktyniaudama su minkštu krioklio šniokštimu.

Katrina nukreipė žvilgsnį į didžiulius rūmus, kurie buvo iškilę priešais Fatimos namą. Namas stovėjo ant Daro upės kranto gilioje lomoje, kurią upė skyrė nuo Alhambros; iš vienos pusės buvo uolingas kyšulys, iš kitos — Albaisino kalva ir Alkazabo Kadimo tvirtovė. Aksominio dangaus fone ryškiai matėsi rūmų sienos su giliomis šaudymo angomis priešais Fatimos namą.

Rūmai nebuvo apšviesti, juose nebuvo jokių gyvybės žymių, išskyrus metalinį nematomų sargybinių žingsnių kaukšėjimą. Katrinai pasirodė, kad iš tų nebylių sienų kyla grėsmė, kad jos meta iššūkį jos norui išvaduoti belaisvį...

Katrina taip ilgai žiūrėjo į rūmus, kad Fatima pastebėjo tai.

— Atrodo, rūmai sužavėjo tave, Aušros Šviesa. Apie ką tu mąstai žiūrėdama į juos?

Katrina drąsiai atsakė:

— Apie princesės meilužį, gražuolį prancūzų belaisvį! Kaip tu žinai, aš atkeliavau iš tos pačios šalies. Aš negaliu nesidomėti juo.

Putli Fatimos ranka užspaudė jai burną ir tvirtai užantspaudavo ją. Tamsoje Katrina pastebėjo, kad etiopės akys išsiplėtė iš siaubo.

— Tau nusibodo gyventi? — sušnibždėjo Fatima. — Būtų protingiau išsiųsti tave atgal pas šeimininką. Iš gretimų terasų galima girdėti viską, kas kalbama čia, ir aš, atrodo, matau šafrano spalvos skraistę, kuria apsisiautusi Aiši, turtingo prieskonių pardavėjo žmona; ji — viena didžiausių miesto liežuvautojų. Aš sena ir bjauri, bet vis dar mėgaujuosi rožių kvapu ir juodosios nugos skoniu.

— Kodėl pavojinga kalbėti apie tai?

—Žmogus, apie kurį tu pradėjai kalbą, yra vienintelis Granadoje vyras, apie kurį nevalia svajoti nė vienai moteriai, žinoma, jeigu ji svajoja garsiai. Zobeidos budeliai — mongolų belaisviai, kuriuos jai išreikšdamas ypatingą pagarbą atsiuntė otomanų sultonas Muradas. Jie žino, kaip daug dienų pratęsti agoniją nesukeliant mirties, ir geriau užsitraukti kalifo rūstybę negu Zobeidos pavydą. To daryti nerizikuoja netgi mylima kalifo žmona

Amina Žavioji. Be to, Zobeida ir taip jos neapkenčia. Štai kodėl pati Amina retai gyvena Alhambroje.

— Kurgi tuomet ji gyvena?

Storas Fatimos pirštas parodė į dailius paviljonus ir paauksuotus didelių rūmų stogus už miesto sienų. Rūmai stovėjo didžiuliame sode; kabančios jų terasos atsispindėjo tviskančioje upės srovėje.

— Alkazaras Chenilis, kalifo rūmai. Juos lengva saugoti, ir Amina jaučiasi ten saugiai. Kalifai retai gyveno juose, bet Amina pernelyg gerai žino, kokia stipri jos mošos neapykanta. Žinoma, Muchamedas myli ją, bet jis poetas ir kartu karys ir visada jautė silpnybę Zobeidai, o jo žmona nepasitiki ja.

— Jei Amina ir toliau taip elgsis, — tarė Katrina, — ji neilgai bus saugi rūmuose.

— Ilgiau negu tu gali įsivaizduoti. Todėl, kad yra dar... — Ir Fatima parodė į masyvų pastatą netoli Medesos su šaudymo angomis ir apšviestą daugybės žibintų. Bokštas saugojo pietinius miesto vartus ir darė įspūdį, kad yra nepaprastai gerai įtvirtintas.

— Ten gyvena Mansuras ben Zegris, turtingiausias miesto žmogus. Jis — Aminos pusbrolis ir visada mylėjo ją. Zegris ir Banu Širadis — dvi galingiausios šeimos Granadoj ir, žinoma, varžovės. Amina kilusi iš Zegrių šeimos, ir tai yra dar viena priežastis, dėl kurios Zobeida, globojanti Banu Širadį, nekenčia jos. Tu nė įsivaizduoti negali, kokių neramumų sukėlė mieste šių šeimų tarpusavio vaidai. Kalifas Muchamedas jau du kartus vos neprarado savo sosto ir, patikėk manimi, tai Zegrių rankų darbas.

— Ir jis, trečią kartą grįžęs į valdžią, nenubaudė jų?

Fatima gūžtelėjo pečiais.

— Kaip jis galėjo? Merinidas, kuris iš Feso valdo visą Magribą*, — Zegrio draugas. Jis baisiausiai supyktų, ir jo žiaurūs kariai netrukus apsuptų mūsų miestą. Ne, Muchamedas yra linkęs verčiau susitarti su

* Magribu viduramžiais buvo vadinamos teritorijos, kur dabar yra Alžyras, Tunisas, Marokas ir Libija.

priešais. Amina yra nepaprastai atsidavusi savo šeimai ir aistringai myli savo vyrą; jos švelnumas ir žavumas turi didelę įtaką jų tarpusavio sutarčiai. Štai kodėl Muchamedas leidžia Mansurui ben Zegriui, kuris pripuolė prie jo vartų ir tyko it žvėris, pasirengęs šuoliui, likti čia.

Fatimos balsas nuslopo, ir akimirką stojo tyla. Katrina galvojo apie tai, ką dabar išgirdo. Visos šios žinios, iš pažiūros visai nesvarbios, galėjo būti labai vertingos tam, kuris puoselėjo pavojingą ir beprotišką sumanymą. Ji įsidėmėjo visus vardus, kuriuos ką tik sužinojo: Amina —kalifo žmona, kurią Abu al Chairas išgelbėjo nuo mirties; Mansuras ben Zegris — pusbrolis, mylėjęs Aminą; besivaidijančios šeimos ir Zobeidos protekcija Banu Širadžiui. Ji vis kartojo vardus, norėdama įsitikinti, kad neužmiršo jų.

Katrina jau norėjo užduoti naują klausimą, bet ją sustabdė galingas knarkimas. Storoji etiopė, pavargusi po dienos darbų, miegojo išsižiojusi, rankomis apglėbusi didžiulį pilvą, garsiai skelbdama, kad atėjo naktis.

Katrina nusišypsojo, paskui patogiai įsitaisė tarp pagalvių ir ėmė sapnuoti atmerktomis akimis.

Po savaitės Katrina pastebėjo, kad pasikeitė. Ramus dykaduoniškas gyvenimas, geras maistas, ilgos maudynės šilto, karšto ir šalto vandens voniose, taip pat meistriškos ir nepaprastai sudėtingos procedūros, kurias su ja atliko Fatima, padarė stebuklą. Katrinos kūnas pritvinko jaunų gaivių syvų, išnyko liesumas, veidas vėl pasidarė žydintis, o oda — švelni ir šilkinė tarsi rožės žiedlapis. Katrina priprato prie neįprastų rytietiškų drabužių ir dabar su malonumu juos nešiojo.

Per tą savaitę Abu al Chairas kelis kartus ją aplankė norėdamas patikrinti, kaip klostosi reikalai, bet nei Gotjė, nei Žozė jo nelydėjo: vizitai buvo trumpi ir šiek tiek oficialūs, nes Abu rūpėjo sudaryti įspūdį žmogaus, kuris tik tikrina, kaip atgauna jėgas jo mylima sugulovė.

Jam pavyko sušnibždėti jai, kad jis dar nerado būdo, kaip ją pristatyti rūmuose, bet kad jis galvoja apie tai. Tačiau Katrinos tai nepatenkino. Ji jau buvo pasirengusi veikti. Ilgi poliruoto sidabro veidrodžiai masažo

kambaryje atspindėjo tobulą jos grožį, ir Katrina troško juo pasinaudoti. Bet paaiškėjo, kad Fatima dar nepatenkinta.

— Tu turi pakentėti, nes dar nepasiekei tokios tobulybės, kurios aš noriu, — bambėjo ji.

Fatima pasirūpino, kad niekas nežinotų apie gražiąją klientę, ir tik tarnams ir eunuchams buvo leidžiama būti netoliese, kai ji priimdavo lankytojus. Tačiau kartą rytą, išėjusi iš baseino, Katrina pamatė, kad Fatima kalbasi su sena moterimi, apsirengusia puošniais žalio brokato drabužiais; senė šaudė akimis į Katriną, nužvelgdama ją nuo galvos iki kojų ir tarsi įvertindama jos figūros grožį. Atrodė, kad dvi moterys dėl kažko ginčijosi, ir Katrina galėjo prisiekti, kad to ginčo priežastis buvo ji. Kai senė pritariamai linktelėjo ir brūžuodama kojomis išnyko, Katrina paklausė apie ją Fatimą. Etiopė gūžtelėjo pečiais.

— Mano sena draugė. Bet jeigu ji grįš, tu turi pasistengti patikti jai ir būti kuo meilesnė, nes ji gali daug padaryti, kad padėtų tau patekti pas... vyriškesnį šeimininką negu mažasis daktaras.

Fatima atsisakė pasakyti dar ką nors, ir "Aušros Šviesa" turėjo pasitenkinti šiais keliais mįslingais žodžiais, apie kurių prasmę ji galėjo tik spėlioti. Bet argi Abu nesakė jai, kad Fatima buvo sąvadautojų karalienė. Ir Katrina tik tyliai ištarė:

— Vyriškesnis šeimininkas, taip, bet man būtų didžiausia palaima, jeigu jo dėka aš galėčiau pamatyti Alhambros grožybes.

— Galbūt tau pasiseks, — išsisukinėdama atsakė Fatima.

Kitą dieną po senės vizito Fatima leido Katrinai eiti į miestą. Katrinai patiko be tikslo klaidžioti šiltomis, dulkėtomis, tiesiog fantastiškomis gatvelėmis, kur parduotuvės buvo dengtos nendrėmis, o nuo prekių, išdėliotų ant mažų prekystalių, stačiai akys raibo. Fatima leido jai du ar tris kartus užeiti į tas parduotuves, žinoma, ji buvo smarkiai apsigobusi skraiste ir ėjo lydima dviejų tarnaičių, kurios nesitraukė nuo jos nė per žingsnį, ir aukšto eunucho, kuris nešėsi ilgą, iš hipopotamo odos nuvytą šmaikštį.

Apsigobusi ilga medaus spalvos atlaso skraiste, iš po kurios matėsi tik akys, Katrina kartu su tarnais šįryt patraukė į miestą. Ji lėtai ėjo link didelės

šilko prekiautojo parduotuvės kalno papėdėje; ant to kalno stovėjo rūmai. Miestą gaubė melsvas rūkas, pranašaujantis nepaprastai karštą dieną. Vienur kitur miestelėnai laistė vandenį, mėgindami bent kiek išsaugoti drėgmę ir sumažinti dulkių. Buvo labai anksti, praėjo vos dvi valandos nuo saulės patekėjimo, bet tiktai rytą ir vėsų pavakarį buvo malonu palikti išganingą namų šešėlį.

Katrina išėjo iš mečetės šešėlio ir nuskubėjo į parduotuvę per saulės nutviekstą erdvę priešais Bab el Adžūrą — didžulę raudoną pirmųjų Alhambros vartų arką; vartus saugojo milžiniško ūgio nubiai. Čia ji išgirdo trankios muzikos, panašios į karo muziką, garsus. Lydimi didelio ginkluotų žmonių būrio pro vartus išjojo keli raiteliai, jie grojo ir mušė nedidelius apvalius būgnus. Tamsaus gymio ir įnirtingai žėrinčiomis akimis kareiviai su ietimis prie šonų jojo Andalūzijos žirgais šalia prašmatniai apsirengusių raitelių, kurių kiekvienam ant kairės rankos tupėjo sakalas arba vanagas. Rankos buvo apmautos storomis odinėmis pirštinėmis. Paukščių akys buvo uždengtos perlais išsiuvinėto aviečių spalvos šilko gobtuvais. Aukštos kilmės raiteliai dėvėjo brangaus šilko drabužiais, o jų šautuvai buvo papuošti didžiuliais brangakmeniais. Visų buvo išdidūs veidai su trumpomis juodomis barzdomis ir tamsiomis žėrinčiomis akimis. Tik vienas jojo nepridengta galva, o jo veidas buvo glotniai nuskustas. Jis jojo truputį priekyje, tylus, išdidus, jo ranka atsainiai laikė puikaus balto žirgo pavadžius; akinamas žirgo baltumas patraukė Katrinos dėmesį. Ji nukreipė žvilgsnį nuo žirgo į raitelį ir vos nesušuko iš netikėtumo: žirgas buvo Morgana, o raitelis — Arno...

Jis sėdėjo prabangiame balne labai tiesus, todėl atrodė visa galva aukštesnis už savo bendrakeleivius; buvo apsirengęs pagal rytietišką madą, bet auksu išsiuvinėtas juodas šilkas smarkiai kontrastavo su ryškiais kitų raitelių drabužiais. Didelis baltos vilnos apsiaustas buvo nerūpestingai užmestas ant pečių. Jo gražus ryškių bruožų veidas buvo liesas, bet išraiškingas ir taip pat įdegęs kaip ir jo bendrakeleivių maurų. Juodos jo akys spindėjo, bet tankiuose juoduose plaukuose ir ties smilkiniais matėsi sidabro gijos.

Katrina negalėjo pajudėti iš vietos; ji buvo sukrėsta iki sielos gelmių. Ji sekė akimis Arno, nepajėgdama ištarti nė žodžio. Jis, abejingas, tolimas, užmiršęs viską, išskyrus ant rankos tupintį didelį sakalą, paspaudė pentinais savo žirgą, duodamas jam valią. Paskui Arno prinešė sakalą prie veido, tarsi kalbėtųsi su juo. Katrina stovėjo it stabo ištikta; ji nepajėgė nei pajudėti, nei žodžio ištarti. Ji žinojo, kad Arno gyvena netoli jos, bet taip netikėtai susitikti su juo akis į akį, pamatyti jį taip arti... Ne, ji nebuvo tam pasirengusi.

Nieko neįtardami raiteliai prajojo pro šalį. Jie jau buvo bepasuką už raudonų plytų rūmų su siaurais, aklinai uždangstytais langais kampo, kai Katrina, paklusdama staigiam protrūkiui, puolė įkandin išnykstančio juodai balto silueto... Bet tvirtos rankos kaipmat sugriebė ją. Priešais ją atsistojo eunuchas su įnirtingai žaibuojančiomis akimis ir užtvėrė kelią.

— Paleiskite mane! — piktai suriko Katrina. — Aš ne belaisvė...

— Tai Fatimos įsakymas, — atsiprašomu tonu paaiškino viena iš ją lydėjusių tarnaičių. — Mes turime neleisti daryti to, kas gali sukelti tau grėsmę. Tu norėjai eiti paskui raitelius, argi ne?

— Negi draudžiama·pažiūrėti į juos iš arčiau?

— Žinoma, draudžiama. Sargybinių durklai aštrūs, ir kareiviai nedvejoja, ypač kai lydi princesės belaisvį prancūzą. Tu galėjai paguldyti galvą anksčiau negu tai supratai, o Fatimos bizūnas mūsų nepagailėtų...

Kaip tik to bijojo tarnai labiau negu Katrinos mirties, bet jie buvo teisūs. Ji būtų užsitraukusi nelaimę, jeigu jie nebūtų sulaikę jos!.. Tikriausiai ji būtų surikusi, nusitraukusi nuo veido skraistę, kad žmogus, kurį ji mylėjo, galėtų pažinti ją, o kai žinia apie skandalą pasiektų Zobeidą, tai reikštų Katrinos mirtį, o galbūt taip pat ir Arno mirtį.

Vis dar drebėdama nuo sukrėtimo, Katrina nuėjo į priekį.

— Grįžkime, — tyliai tarė ji. — Aš nenoriu vaikščioti po turgavietę. Pernelyg karšta.

Tačiau ji trumpam stabtelėjo prie mečetės su žaliu kupolu sienos... Du elgetos, vienas nepaprastai aukštas ir liesas, po skudurais sukryžiuotomis rankomis, o kitas mažas, susikūprinęs, stebėjo tolumoje išnykstantį puikų raitelių kortežą. Katrina įsiklausė į elgetų pokalbį, kuris ją labai sudomino.

— Tikriausiai princesės belaisviui pabodo Alhambros grožybės. Ar tu matei, koks jis paniuręs?

— Kiekvienas vyras, praradęs neįkainojamą laisvės dovaną, taip atrodytų! Jis — karys. Tai matyti iš jo laikysenos ir randų. O karas — stipriausias gėrimas iš visų. Dabar jis turi tik meilės džiaugsmus, o to per maža...

Kad geriau girdėtų, Katrina apsimetė, jog jai į padą įdūrė dagys, ir kol abi tarnaitės atsiklaupusios apžiūrinėjo jos kojas, ji gaudė kiekvieną elgetų žodį. Kiekvienas žodis apie Arno jai buvo brangus. Tačiau tai, ką ji išgirdo, buvo netgi svarbiau, nes aukštasis elgeta atsainiai pasakė:

— Kalbama, jog Zobeida ketina išsiųsti jį už mėlynosios jūros, kad jo eiklusis žirgas šuoliuotų Magribo platybėmis. Ten yra daug nepaklusnių genčių, ir sultonas, be abejo, pasinaudotų tokio puikaus kario paslaugomis; nors jis ir kitatikis, bet būtų ne pirmas, priėmęs tikrąjį tikėjimą.

— Bet negi kalifas leistų savo seseriai išvažiuoti?

— Argi kam nors kada nors pavyko sutrukdyti Zobeidai įgyvendinti jos norus? Negi tu nematei, kas saugoja jos brangųjį įkaitą? Pats viziris Abenas Achmedas Banu Širadis... Ji išvažiuos, kai panorės, ir sultonas Merinidas šiltai ją priims.

Tuo metu prie elgetų priėjo turtingai apsirengusios moterys, ir jie, baigę savo pokalbį, ėmė gailiai dejuoti tikėdamiesi gauti nedidelę išmaldą. Šiaip ar taip, Katrina išgirdo pakankamai. Ji skubiai įkišo koją į sandalą, geriau apsisiautė didele skraiste ir tarnaitėms nespėjus jos sulaikyti greitai nuėjo prie Fatimos namo.

Gandai, kuriuos aptarinėjo du elgetos, išgąsdino Katriną. Jeigu net elgetos kalba apie Arno, jei po visą miestą sklando gandai apie jį, tai belaisvis prancūzas iš tiesų yra smalsumą žadinantis žmogus. Zobeidos belaisvis buvo gerai saugomas, ir apie jį sklido legendos. Jeigu princesė išsiveš Arno į Afriką, Katrina seks paskui juos ir ten, rizikuodama susidurti su naujais, beveik neįveikiamais pavojais, nes ten, paslaptinguose Magribu vadinamos šalies miestuose, nėra mažojo daktaro, kuris padėtų jai. Bet ji turi bet kuria kaina užkirsti tam kelią, susisiekti su Arno, pabėgti su juo...

Akimirką Katrina jautė pagundą tuoj pat pulti pas mažąjį daktarą, bet ji žinojo, kad tokiu metu jis lanko savo pacientus. Ir rytietiškų pirčių sargybai būtų visai nesunku vėl sulaikyti ją anksčiau, negu ji tenai nusigautų. Todėl ji nuskubėjo į Fatimos namą ir įbėgo į vidinį kiemą, apsodintą citrinmedžiais ir granatų medžiais bei vynuogėmis. Katrina sustojo prie siauros galerijos, juosiančios kiemą. Fatima buvo ten, bet ne viena: Katrina pažino senę, kuri buvo atėjusi vakar. Jos lėtai vaikštinėjo takeliais aplink centrinį fontaną. Fatima vilkėjo margaspalvį dryžuotą chalatą, ant galvos buvo užrištas turbanas. Senė buvo su tamsiai violetinės spalvos rūbais, išsiuvinėtais žaliomis gėlėmis.

Pamačiusi uždususią Katriną, stovinčią prie sodo vartų, Fatima iškart suprato, kad kažkas atsitiko, ir atsiprašiusi savo lankytojos atskubėjo pas jaunąją moterį.

— Kas yra? Kas nutiko? Kur tavo apsauga?

— Jie eina man iš paskos. Aš atėjau atsisveikinti, Fatima. Lik sveika, ir ačiū tau. Aš turiu grįžti pas savo šeimininką.

— Kiek man žinoma, jis dar nebuvo atėjęs pasiimti tavęs. Ar tu sutikai jį gatvėje? — nepatikliai paklausė etiopė.

— Ne. Bet aš turiu kuo greičiau grįžti į jo namus...

— Keista, kad tu taip skubi. Ypač todėl, kad gydytojo Abu nėra namie. Jį iškvietė į pas Aminą, ji susižeidė vonioje...

— Na ką gi, jis ras mane, kai grįš, štai ir viskas! Tai bus geras siurprizas.

Etiopės didelės akys tiriamai gaudė neryžtingą Katrinos žvilgsnį, stebėjo iš susijaudinimo raustantį jos veidą.

— Tačiau tai anksčiau ar vėliau turi atsitikti, — ištarė Katrina.

— Aš maniau, kad tu užvis labiausiai nori patekti į Alhambrą, — lėtai nutęsė Fatima.

Išgirdus šiuos žodžius, Katrinos širdis apmirė, bet ji prisivertė apsimesti esanti abejinga.

— Kas iš tų svajonių? Viskas veltui!

— Daryk, kaip aš sakysiu, ir tavo svajonė bus įgyvendinta, ir greitai įgyvendinta. Eime su manimi.

Ji paėmė Katrinos ranką ir norėjo nusivesti ją su savimi, bet Katrina ėmė priešintis — ją staiga apėmė nepasitikėjimas.

— Kur tu mane vedi?

— Pas tą moterį, štai ten, prie fontano, ir į pačią Alhambrą, jei tu dar nori tenai patekti. Ši senė — Moraima. Čia ją visi pažįsta ir visi jai pataikauja, nes ji — šeimininko haremo prižiūrėtoja. Praeitą kartą ji atkreipė į tave dėmesį ir grįžo paimti tavęs. Eik su ja, ir vietoj mažojo daktaro tu priklausysi kalifui.

— Kalifui, — silpnu balsu pakartojo Katrina. — Tu manai, kad man reikia būti jo hareme?

Jos protas su siaubu atmetė šį pasiūlymą, bet paskui Katrina prisiminė Abu al Chairo žodžius: "Zobeidos kambariai yra haremo dalis. Kaip tik Zobeidos sode, atskirame paviljone, gyvena mesiras Arno" Patekti į haremą, vadinasi, būti arčiau Arno. Vargu ar jai pasitaikys geresnė galimybė. Katrina vijo šalin mintis apie pavojų: jeigu ji tik prieis prie Zobeidos belaisvio ir pasikalbės su juo, ją atiduos į Zobeidos budelių mongolų rankas. Ji taip dažnai yra metusi iššūkį kankinimams ir mirčiai. Granados budeliai negalėjo būti blogesni už Ambuazo budelius. Be to, kai Arno pažins ją, jie galės kovoti drauge ir, jei reikės, drauge mirti. Katrina buvo pasiryžusi mirti su Arno, jei tokia kaina reikės sumokėti už tai, kad amžinai su juo susijungtų. Šimtą kartų geriau mirti kartu su juo negu palikti jį tos moters naguose...

Ji ryžosi. Katrina išdidžiai pakėlė galvą ir pamačiusi neramų Fatimos žvilgsnį nusišypsojo.

— Aš eisiu su tavim, — tarė ji. — Ir ačiū tau už viską. Vienintelis dalykas, ko tavęs prašau, perduok laišką daktarui. Jis man buvo geras...

— Aš suprantu. Daktaras Abu gaus tavo laišką. Bet dabar eime, Moraimos kantrybė baigiasi.

Senė iš tikrųjų nerimavo. Ji pasitraukė nuo rausvo fontano ir dabar skubėjo prie jų; jos išvaizda sakyte sakė, kad ji negali gaišti laiko. Fatima greitu fokusininko mostu nutraukė Katrinos skraistę, ir saulėje sublizgėjo jos plaukai su įpintomis į juos aukso gijomis. Trumpas, auksu išsiuvinėtas švarkelis su gilia iškirpte vos pridengė gražią krūtinę, o plačios muslino

kelnės išryškino liekną figūrą... Katrina pastebėjo, kaip sužibo senės akys. Nekantriu judesiu ji nusimetė savo skraistę, ir Katrina pamatė geltoną raukšlėtą pagyvenusios žydės veidą, įkritusią bedantę burną ir šypseną, kuri panėšėjo į grimasą. Ant Moraimos kaklo spindėjo brangakmeniai. Ji turėjo tik gražias rankas, apmaustytas daugybe žiedų. Tikriausiai Moraima gerai rūpinosi savo rankomis, kasdien trynė jas aliejais ir kremais.

Bet Katrina krūptelėjo, kai šitos rankos ėmė čiupinėti jos klubus, — Moraima norėjo įvertinti jų stamantrumą ir odos švelnumą.

— Tau nėra ko bijoti, — drąsiai pareiškė Fatima, — oda lygi, švelni, nepriekaištinga!

— Aš tai matau, — tarė senė. Ji be jokių ceremonijų atsagstė Katrinos švarkelį ir apnuogino jos krūtinę. Paskui skaudžiai įgnybo, norėdama įsitikinti, ar jos krūtys stangrios.

— Puikus meilės vaisius, — šaltakraujiškai pridūrė Fatima, tarsi būtų kilimų pardavėja. — Koks sveiko proto vyras nepasirinktų jos? Tu gali apieškoti visą pasaulį: nuo ledinių Šiaurės šalių iki svilinančių dykumos smėlynų ir net iki Didžiojo Chano žemių, bet nerasi tobulesnės gėlelės, kurią galėtum pasiūlyti musulmonų visagaliui valdovui.

Moraima pritariamai linktelėjo ir kreipėsi į Katriną:

— Išsižiok.

— Kam? — pasipriešino jaunoji moteris, užmiršusi savo ryžtą ir manydama, kad su ja elgiamasi kaip su kumele turguje.

— Kad įsitikinčiau, ar gaivus burnos kvapas, — šiurkščiai atrėžė senė. — Tikiuosi, tu esi klusnaus ir romaus būdo. Aš negaliu siūlyti kalifui įnoringos ir kaprizingos moters.

— Atleiskite, — plykstelėjusi atsakė Katrina.

Ji klusniai išsižiojo, parodydama lygų gomurį ir spindinčius baltus dantis. Senė atsargiai prikišo savo veidą. Katrina vos nenusijuokė, kai Moraima nustebusi pažvelgė į Fatimą.

— Ką tu davei jai kramtyti, sena ragana? Jos kvapas nuostabus.

— Jazminų žiedų ir gvazdikų, — nenoriai atsakė Fatima, nes ji nemėgo išduoti savo paslapčių. Bet ji žinojo, kad haremo saugotoja yra ne tas žmogus, su kuriuo galima juokauti. — Na ką, tu apsisprendei?

— Aš imu ją. Eik ir pasiruošk, moterie, ir paskubėk. Aš turiu parodyti...

Katrina nuskubėjo į savo kambarį ir susirinko drabužius, palikusi dvi moteris aptarinėti tai, kas Fatimos požiūriu čia buvo svarbiausia, — kainą, kuri, žinoma, turėjo būti aukšta.

— Aš turiu kažkuo atsipirkti nuo daktaro, — išgirdo Katrina storosios etiopės protestus.

— Kalifas turi teisę į kiekvieną vergę... Jo valdiniui didelė garbė pasiūlyti jam ją...

Trinktelėjusios miegamojo durys sutrukdė Katrinai išgirsti pokalbio pabaigą, bet šis derėjimasis ją nelabai domino. Ji puikiai žinojo, kad Fatima pasisavins didesnę dalį aukso, apsukusi Abu al Chairui galvą neginčijama kalifo teise ir nuorodomis į nepaprastas aplinkybes.

Katrina paskubomis čiupo plunksną ir popieriaus skiautelę ir parašė Abu trumpą laiškelį: "Aš džiaugiuosi, — rašė ji, — nes pagaliau galėsiu pamatyti vyrą. Nesirūpinkite manimi, bet pasistenkite, kad Gotjė ir Žozė neiškrėstų kvailysčių. Pamėginsiu perduoti jums naujienas per Fatimą, jeigu jūs nesugalvosite kito būdo".

Bet Katriną jau šaukė. Senoji Moraima prarado kantrybę. Katrina greitai surinko į ryšulėlį pirmus po ranka pasitaikiusius drabužius ir pasikišo po pažastimi, pasiėmė skraistę, kurią nešiojo anksčiau, ir išėjo į galeriją kaip tik tą akimirką, kai Fatima džiūgaudama skaičiavo didoką krūvą auksinių dinarų. Haremo saugotoja sugriebė Katriną už rankos, atėmė daiktus ir niekinamai nusviedė juos ant žemės.

— Tau nereikės šitų skudurų. Rūmuose aš aprengsiu tave taip, kaip patinka šeimininkui. Dabar eime...

— Dar truputį, — paprašė Katrina. — Leiskite man atsisveikinti su Fatima.

— Tu dar pamatysi ją. Aš dažnai kviečiu ją į haremą, nes ji žino daug meilės ir grožio paslapčių.

Bet Fatima, berdama auksą į nedidelį ožio odos krepšelį, išgirdo Katriną ir priėjo prie jos. Ji beveik motiniškai pataisė Katrinos skraistę, ir ši pasinaudodama proga padavė jai laiškelį Abu. Fatima drąsinamai nusišypsojo Katrinai.

— Eik pasitikti lemties, Aušros Šviesa. Bet kai tu tapsi kalifo numylėtine, jo haremo puošmena, neužmiršk senosios Fatimos...

— Nesirūpinkite, — atsakė Katrina, vaidindama iki galo. — Aš niekada jūsų neužmiršiu.

Ji pasakė tai, ką galvojo. Buvo neįmanoma užmiršti nepaprastų, bet įdomių dienų, praleistų su etiope. Fatima buvo gera jai, nors ir veikė savo naudai.

Katrinai ir jos naujajai globėjai atvedė du baltus mulus su raudonos odos pakinktais ir žvangančiais skambalėliais. Paskui Moraima suplojo delnais, ir iš gretimos alėjos pasirodė keturi liesi nubai, iki pat akių apsisiautę baltais apsiaustais. Jie išsitraukė durklus ir atsistojo abipus moterų; nedidelė procesija pajudėjo.

Tuo metu buvo baisi kaitra. Oras raibuliavo nuo karščio, negailestinga saulė švietė į miestą iš beveik bespalvio dangaus. Bet Katrina nejautė kaitros. Ji galėjo galvoti tik apie rūmus, į kuriuos pagaliau rengėsi įžengti.

Nuotolis tarp jos ir Arno mažėjo kas minutę. Katrina matė jį visai neseniai. Ji galėjo mėginti pasikalbėti su juo ir pabandyti išsivežti jį į Prancūziją. Dabar ji stengėsi negalvoti apie tai, kaip jie pasieks tėvynę. Katrina žinojo, kad tai padaryti bus sunku. Netgi jei pavyks pabėgti iš rūmų, jiems dar reikės nukakti iki Granados sienos. Bet netgi už jos ribų juos galėjo pasiekti Zobeidos kerštas. Tai nebuvo neįtikima, nes įnirtingi Muchamedo raiteliai nepaisė sienų ir nelaikė jų kliūtimi persekiojimui.

Jiems reikėtų įveikti visą pavojingą kelią per Kastiliją rizikuojant susidurti su didesnėmis kliūtimis nei tos, kurios buvo iškilusios pakeliui į čia... Paskui Pirėnai, plėšikų gaujos, paskui... Ne. Visa tai nesvarbu; svarbu tik viena: susigrąžinti Arno meilę. Katrinai nerūpėjo, kas bus paskui.

Jodama įkandin Moraimos pro raudoną Bab el Adžūro arką, Katrina negalėjo nesidžiaugti, bet sargybiniai nubai neatkreipė į tai dėmesio...

Jos jojo slėnyje vingiuojančiu takeliu pro daugybę upelių, ūksmingų sidabro spalvos alyvmedžių; takelis vedė stačia kalva aukštyn prie aukštų skliautėtų vartų, kurie buvo iškirsti keturkampiame bokšte be šaudymo angų. Šie įspūdingo dydžio vartai vidinėje rūmų sienoje ir buvo tikrasis įėjimas į Alhambrą. Kai jos prijojo arčiau, Katrina pamatė baltą marmurinę

ranką, rodančią į dangų; ranka buvo įmūryta į pilies akmenį pasagos formos arkoje iš raudonų plytų.

— Tai Teisingumo Vartai. O ranka simbolizuoja penkis Korano įsakymus, — tarė Moraima. — Bokštai, kuriuos tu matai netoliese, kalėjimo bokštai.

Daugiau Moraima nieko nepasakė. Bet Katrina suprato, ką ji turėjo galvoje. Tai buvo įspėjimas, o gal ir grasinimas. Tokie pat grėsmingi buvo masyvūs dvigubi vartai, apkaustyti geležimi; net didelės arkos prieblandoje matėsi didžiulės vinių galvutės. Vartus saugojo kariai, po vyšninės spalvos jų apsiaustais spindėjo šarvai, o šalmai buvo užtraukti iki pat akių. Jei kalifas duotų įsakymą uždaryti vartus, būtų visiškai neįmanoma prasiskverbti pro šitas masyvias sienas. Raudonieji rūmai, taip pat kaip ir nedidelis miestelis tarp įtvirtinimų — soduose paskendę namai, vandens malūnai, septyni aukšti minaretai ir didelė mečetė — taptų spąstais, kurių atidaryti nepadėtų jokie prašymai. Vienintelė viltis buvo slaptos durys, per kurias princesės vienos nakties meilužiai įeidavo į rūmus. Bet galbūt tai buvo tik tušti plepalai?

Katrina įdėmiai dairėsi aplink, mėgindama savo skvarbiu žvilgsniu surasti slaptą išėjimą iš šių puikių ir grėsmingų rūmų, kurie pradėjo veikti ją kaip graži, bet pavojinga, nuodinga gėlė, ir dėl to ji jautėsi ne taip tvirtai, kaip norėtų prisipažinti. Katrina skubiai nusigręžė, kad nematytų kruvinų galvų ant dantytų sienų; kai kurios buvo ką tik nukirstos. Tą akimirką, kai ji peržengė šio nežinomo pasaulio slenkstį, Katrina pajuto, kad ledinė ranka suspaudė jos širdį. Katrina giliai atsiduso: ji turi nugalėti gyvulišką baimę. Ji negali būti silpna... Ji taip ilgai laukė šios akimirkos...

Staiga iš kvepiančios dar nematomų sodų gilumos suskambo lakštingalos giesmė; jos trelės buvo skaidrios ir tarsi kalnų srautas liejosi iki balto nuo kaitros dangaus. Lakštingala šiuo dienos metu, kai tokia sunki, tiesiog žudanti kaitra?.. Katrinai širdis atlėgo. Ji pamanė, kad tai geras ženklas, ir paskubino savo mulą įkandin Moraimos.

Netikėta tunelio vėsa, staigus posūkis, saulės nutviekstas status kelias, ir pagaliau dveji nuostabūs vartai stačiu kampu vieni priešais kitus. Moraima, viršuje laukusi Katrinos, parodė jai į vienus iš jų.

— Štai vartai, jie veda į kalifo seralį. Bet mes josime į haremą pro Alhambros Vyno vartus.

Katrina apsidairė aplink. Jos žvilgsnis užkliudė kairėje stovinčius masyvius bokštus. Senė šyptelėjo.

— Tu niekada neįžengsi į šią Alhambros dalį. Tai Alkasaba* — tvirtovė, daranti Alhambrą neprieinamą. Ar matai didžiulį bokštą, kuris stovi slėnyje, štai ten? Tavo būsimojo pono galybė kelia susižavėjimą. Tai Komaresas — mūsų gynybos raktas. Naktimis tu dažnai girdėsi bokšto varpą, bet dėl jo nesijaudink, Aušros Šviesa. Tai ne pavojaus signalas, — varpas skambina pranešdamas laiką, kada per visą naktį turi būti laistomi laukai slėnyje... Dabar paskubėkime. Karštis nepakeliamas, o aš noriu, kad tu atrodytum gaivi iki to laiko, kai tave pamatys tavo ponas.

Katrina suvirpėjo: jai netgi neleis pailsėti prieš tai, kai pristatys kalifui. Tačiau dabar, kaip ir visuomet, ji leido įvykiams tekėti savo vaga, kad pagaliau kuo geriau išnaudotų juos savo tikslams.

Vienuoliktas skyrius

Kalifas poetas

Moraima įstūmė Katriną į maudyklę, ir dešimtis akių įsmigo į naujokę. Trumpam įsivyravo tyla, bet Katrina iškart pajuto slaptą moterų priešiškumą, ir jos kūną nukratė lengvas šiurpas. Senoji žydė Moraima — haremo šeimininkė — liepė Katrinai miegot dieną, ir tai buvo jai dar vienas išmėginimas, nes dvi valandas trukęs popiečio miegas neatnešė palengvėjimo: galva buvo sunki, ausyse ūžė, vokai sutino, ir Katrina dar labiau pasijuto vieniša ir nelaiminga.

Baseinas buvo įrengtas maudyklės centre ir meistriškai išklotas paauksuota žydra mozaika. Nuo baseino kilo aromatingi garai, kurie gaubė besimaudančiąsias perregimu šydu. Prie pat baseino krašto stovėjo juoda-

* Alkasaba (senoji tvirtovė) — seniausias Alhambros pastatas, pastatytas Romos laikų Kapitolijaus vietoje. Tvirtovėje galėjo sutilpti 40 000 žmonių garnizonas.

odės tarnaitės vergės su baltomis didelėmis plonos drobės paklodėmis. Žydras baseino vanduo buvo toks tyras ir skaidrus, kad pro jį matėsi grakščios figūros. Katrina matė tamsius afrikiečių kūnus, rudus — azijiečių, baltus it alebastras — europiečių ir gintarinius — maurių. Juodos, kaštoninės, rusvos, baltaplaukės galvos buvo atsuktos į jos pusę, bet žaliose, rudose, mėlynose, juodose akyse spindėjo neapykanta. Katrinai atrodė, kad ant jos užgriuvo karštų anglių lavina. Moraima greitai nurengė Katriną ir sudėjo jos drabužius ant blizgančių mozaikinių grindų. Greitai įvertinusi priešiškumą, kilusį pasirodžius Katrinai, Moraima griežtai pasakė:

— Tai — nauja vergė, nupirkta Almeiroje. Jos vardas — Aušros Šviesa. Žiūrėkite, kad jai nieko blogo neatsitiktų, — antraip visos paragausite bizūno! Aš nepatikėsiu, kad baseino kraštas buvo slidus arba kad maudantis jai pasidarė bloga, ar kad jai sustojo skrandis dėl per daug suvalgytų saldainių, arba kad grindys po jos kojomis sugriuvo, arba kad soduose ji netyčia užmynė gyvatę, ir niekuo kitu. Įsidėkite tai į galvą!

Kaip atsakymas į šią rūsčią kalbą pasigirdo protesto šnabždesys, bet nė viena neišdrįso ką nors pasakyti. Vis dėl to Katrina, įkišusi koją į kvepiantį vandenį, pajuto šaltį, tarsi būtų įžengusi į knibždantį gyvatyną. Ji nė trupučio nenorėjo likti maudyklėje ilgiau negu reikėjo. Niekas neketino priplaukti prie jos, užkalbinti, ir tos kelios plaukiojimo minutės nesuteikė jai jokio malonumo.

Ji jau norėjo išlipti iš baseno, prie kurio jos laukė dvi vergės, kad padėtų jai nusišluostyti, bet staiga pamatė dailią blondinę, gulinčią ant pagalvių krūvos. Mergina maloniai nusišypsojo ir rankos mostu pasišaukė ją. Jos kūnas buvo pilnas, o rausva oda labai švelni. Tebesišypsodama ji tarė:

— Ateik čia, atsigulk šalia manęs ir nekreipk dėmesio į visas kitas. Jos visada tokios, kai mato naujokę. Supranti, nauja sugulovė — tai dar ir grėsmė, kad atsiras nauja favoritė, o tai nepageidaujama.

— Kodėl nepageidaujama? Negi jos visos įsimylėjusios kalifą?

— Viešpatie, žinoma, ne, nors jam netrūksta žavumo!

Mergina nutilo. Bet ji kalbėjo prancūziškai, o ne arabiškai, ir Katrina nustebusi taip pat paklausė prancūziškai:

— Tu iš Prancūzijos?

— Taip... Mes gyvenome netoli Sonos. Aš gimiau Oksonoje, — liūdnai pridūrė mergina. — Mano vardas Mari Vermej, bet čia mane vadina Aiša. O tu irgi prancūzė?

— Taip, — atsakė Katrina šypsodamasi. — Aš gimiau Paryžiuje, bet augau Dižone, ten mano dėdulė Matjė Gotrenas turėjo audinių parduotuvę Grifono gatvėje.

— Matjė Gotrenas? — susimąsčiusi pakartojo jos pašnekovė. — Atrodo, šis vardas man žinomas... Juokinga, bet atrodo, kad aš tave kažkur mačiau. Kur tai galėjo būti?.. — Ji nutilo pamačiusi, kad prie jų plaukia maurė. Jos gražus aukso spalvos liaunas kūnas lengvai slydo po vandeniu, o pilkai žalios migdolo formos akys degė neapykanta. Mari skubiai sušnibždėjo:

— Tai Zora, kalifo favoritė dabartiniu metu. Būk atsargi su ja. Maitvanagiai, kurie sukasi viršum Mirties Bokšto, ne tokie žiaurūs nei ši gyvatė. Ji kupina pagiežos labiau negu princesė Zobeida, nes princesė niekina klastingas pinkles, kurias taip meistriškai rezga Zora. Jei tu patiksi ponui, tai gali visko laukti iš šios maurės.

Katrina nespėjo nieko paklausti. Prie jų ėjo Moraima su dviem juodosiomis vergėmis; matyt, ji nusprendė, kad Katrina jau pakankamai ilgai kalbasi su Mari Aiša.

— Mes pasikalbėsime vėliau, — tyliai ištarė Mari ir grakščiai nuslydo į baseiną, bet taip, jog Zora turėjo pasitraukti į šalį, kad Mari nekliudytų jos.

Katrina beveik išdžiūvo, bet ji leido dviem moterims atsargiai nušluostyti ją ir ištepti šviesiu aromatizuotu aliejumi, nuo kurio oda įgijo matinį atspalvį. Katrina jau norėjo užsimesti šilkinį dryžuotą rūbą, bet staiga pasigirdo Moraimos balsas:

— Ne. Nesirenk. Eik paskui mane.

Katrina nusekė įkandin žydės. Perėjusi daugybę maudymosi kambarių — su šaltu ir karštu vandeniu, — ji pateko į salę, papuoštą aukštomis kolonomis, aplink kurias vyniojosi mėlynos, rausvos ir aukso spalvos gėlės. Ties antru aukštu salę juosė galerija su paauksuotomis žaliuzėmis.

Alkovuose tarp kolonų stovėjo sofos su aukštomis įvairiaspalvių pagalvių krūvomis, ant kurių nerūpestingai gulėjo kelios visai nuogos moterys. Moraima parodė Katrinai tuščią guolį.

— Gulkis!

— Kam?

— Netrukus sužinosi. Tai neužims daug laiko.

Iš kažkur atsklido moterų balsai, traukiantys ramią monotonišką dainą. Moraima privertė Katriną atsigulti gundoma poza, o pati įsitaisė kambario viduryje prie fontano, kurio sidabrinės srovelės tekėjo į marmurinį baseiną. Moraima pažvelgė į galeriją, tarsi ko laukdama. Katrina smalsiai nusekė jos žvilgsnį.

Jai pasirodė, kad už paauksuotų subtilaus darbo pynučių kažkas stovi, bet Katrina nebuvo dėl to tikra. Kažko nežinomo laukimas, maudymasis, apskritai visas šis lėtas gyvenimo tempas paaštrino jos pojūčius. Katrina nekantriai laukė, kad viskas kuo greičiau baigtųsi. Ką ji daro ant šitos sofos tarp nuogų moterų? Atsakymo nereikėjo ilgai laukti. Kažkieno ranka kilstelėjo vieną iš žaliuzių, ir prie Katrinos sofos kažkas nukrito. Katrina pasikėlė ir pamatė paprastą figą; ji norėjo pakelti ją, bet Moraima ją aplenkė. Iš susijaudinimo Moraimos skruostus išpylė raudonis, o mažos akutės sublizgėjo.

— Ponas išsirinko tave! — sušuko haremo prižiūrėtoja. — O juk tu ką tik atsiradai. Šią naktį tau bus suteikta garbė pasidalinti jo guoliu. Dabar eime. Mes turime nedaug laiko pasiruošti. Ponas labai nekantrus.

Moraima neleido Katrinai apsirengti ir nusivedė ją per kambarius ir galerijas į kuklų paviljoną, kur ji įkurdino savo naują "laimikį"

Katrina net neturėjo laiko paklausti. Kalifo pasirinkimas nepaprastai suaktyvimo Moraimą. Patekusi į masažuotojų, pedikiūrininkių, kirpėjų rankas, Katrina nusprendė, kad geriausia atsiduoti jų globai be pasipriešinimo. Kas žino, gal jai pavyks paveikti kalifą? O dėl intymaus artumo su Granados valdovu, tai Katrina dėl to nesijaudino. Ji neturėjo pasirinkimo. Bet koks jos priešinimasis būtų pavojingas, tai galėtų sugriauti jos planus ir sukelti grėsmę jos, Arno ir jų draugų gyvybei. Katrina metė iššūkį likimui ir nutarė kovoti iki galo.

Lydima Moraimos Katrina tylėdama ėjo per sodą. Tai buvo Dženanas el Arifas — Architekto sodas, kuriame kalifas mėgo ilsėtis vasarą; rojaus kampelis, maloniai kvepiantis rožėmis ir jazminais. Tamsiai raudonos aksominės ir švelnios, baltos it sniegas saulėje rožės augo atšlaitėje, atsispindėdamos baseinuose su kolonų apjuostais portalais. Kiparisų paunksmėje vingiavo čiurlendamas upelis. Ažūrinės arkos laikė dengtas rūmų galerijas. Rūmai stovėjo ant nedidelės kalvos iškart už Alhambros. Žydra naktis buvo vaiski, danguje mirgėjo žvaigždės. Nuo viso šito svaiginančio aromato Katrinos smilkiniuose dunksėjo, o kraujas ėmė tekėti lėčiau.

Kai jaunoji moteris su Moraima įžengė į kalifo menes, Muchamedas staigiu judesiu pastūmė į šalį popieriaus ritinėlį, kuriame kažką rašė.

Kalifas Muchamedas VIII sėdėjo sukryžiavęs kojas ant šilkiniu kilimu užtiestos sofos, o Katrina stovėjo truputį atokiau apgaubta švytinčio rausvo šydo debesies. Granados valdovas ir Katrina žiūrėjo vienas į kitą: jis — su neabejotinu susižavėjimu, ji — su nepasitikėjimu ir kartu su nuostaba. Dievas žino kodėl — galbūt todėl, kad jos vaizduotėje iškilo velniškas princesės paveikslas, — bet Katrina buvo įsitikinusi, kad Zobeidos vyresnysis brolis bus išdidus, ciniškas, šiurkštus žmogus, panašus į Žilį de Rė arba la Tremujį...

Bet vos tik Katrina išvydo kalifą, jos pažiūra į jį kaipmat pasikeitė. Jam buvo 35—40 metų. Tanki tamsiai auksinių plaukų kupeta ir tokios pat spalvos trumpa barzdelė įdegusiame veide atrodė gana keista maurui. Pilkos ar žydros akys tamsiame veide atrodė šviesios, šypsena atidengė tvirtus baltus dantis.

Muchamedas tylėjo, kol Moraima, kniūpsčia išsitiesusi priešais jį, pasakojo, kaip apsidžiaugė naujoji odaliska, kai ją pirmąją išsirinko iš kitų odaliskų; jis klausėsi, kaip giriamas Aušros Šviesos, Prancūzijos perlo, grožis ir gaivumas, ametisto spalvos jos akių gelmė, kūno grakštumas... Bet kai Moraima pamėgino nutraukti permatomą šydą, kuriuo apsigaubusi Katrina buvo panaši į lengvą kaip debesis rausvą statulą, jis įsakmiu mostu sustabdė ją.

— Dabar eik, Moraima, aš pakviesiu tave vėliau, — paliepė jis.

Moraima išėjo. Kalifas atsistojo. Jis nebuvo toks aukštas, kaip mane Katrina... Palyginti su galingu stotu, jo kojos atrodė pernelyg trumpos. Jis dėvėjo žalio šilko drabužiais, kuriuos juosė platus auksinių plokštelių diržas, papuoštas didžiuliu smaragdu. Kalifas priėjo prie Katrinos ir nusišypsojo:

— Nedrebėk taip. Aš nepadarysiu tau nieko blogo.

Jis kalbėjo prancūziškai, ir Katrina nustebusi pažvelgė į jį:

— Aš nedrebu. Kodėl turiu drebėti? Bet kaip tu išmokai mano kalbos?

Jis dar plačiau nusišypsojo. Muchamedas stovėjo šalia jos, ir ji užuodė silpną verbenos kvapą, sklindantį nuo jo.

— Man visada patiko mokytis, o keliautojai iš jūsų šalies visada būdavo čia šiltai sutinkami. Monarchui būtina kiek įmanoma suprasti kitų šalių pasiuntinių kalbą. Vertėjai labai dažnai meluoja... arba išduoda! Vienas kalinys, šventas žmogus iš tavo šalies, išmokė mane šios kalbos, kai aš buvau vaikas, o tu — ne pirma moteris, atėjusi čia iš už aukštų kalnų.

Katrina prisiminė Mari ir nusprendė, kad tai daug ką paaiškino. Ji nutylėjo. Tuo metu ilgi ploni Muchamedo pirštai nuiminėjo šydą, dengusį apatinę jos veido dalį. Kalifas tai darė lėtai, švelniai, atsargiai, kaip žmogus, išvyniojantis brangią dovaną, apie kurią seniai svajojo. Ir štai pasirodė švelnus Katrinos veidas, aprėmintas rusvai auksinių plaukų, kuriuos dengė raštuotas smulkių perlų tinklelis, o paskui — ilgas laibas kaklas. Nukrito kitas šydas, paskui dar vienas. Moraima žinojo paslaptį, kaip sukelti vyro geismą, ir apsiautė Katriną keliais šydais, numanydama, kokį malonumą turės jos ponas, nuimdamas juos. Po keliais persišviečiančios medžiagos sluoksniais Katrina vilkėjo tik plačias plisuotas tokio pat permatomo audinio kelnes, surauktas aplink kulkšnis ir klubus perlų juostele. Katrina atsidavė minkštų švelnių rankų valdžiai; krintant šydams, tos rankos darėsi vis švelnesnės. Ji panoro dovanoti šiam žavingam žmogui valandą malonumų. Malonumų, kuriuos Žilis de Rė išplėšė jėga, o čigonas Feras gavo padedamas meilės gėrimo; malonumų, kuriuos ji buvo besuteikianti Pjerui de Brezė ir kuriuos savo noru dovanojo Gotjė. Jos gyvenime buvo daug vyrų, ir šis, žinoma, nebus blogiausias iš jų.

Netrukus šydai gulėjo ant žydrų grindų plytelių, panašūs į nukritusius rožių žiedlapius. Katrina stovėjo spindėdama visu savo grožiu. Kalifas žiūrėjo į ją, atsitraukęs kelis žingsnius atgal, kad geriau matytų ją švelnioje auksinės šviesos aureolėje. Iš aukštų kiparisų tankmės liejosi lakštingalos ruliados, ir Katrina prisiminė čiulbant kitą paukštį, kurį ji girdėjo prie aukštų raudonų vartų, keliaudama į Alhambrą. Galbūt tai buvo ta pati giesmininkė?

Tuo metu prieblandoje pasigirdo Muchamedo balsas:

Kai į mano širdį įžengė meilė,
Ankstesnės aistros dingo be pėdsakų.
Aš pamilau šiaurietę pagonę.
Jos grožis — spinduliuojanti aušra,
Ji žavi kaip ką tik pražydusi rožė,
Rasos perlus barstanti džiaugsmo gėlelė.
Ji man brangiausia ir mieliausia,
*Toli nuo mylimosios man nėra gyvenimo**

Žodžiai jaudino, o malonus kalifo balso tembras teikė jiems dar daugiau žavesio. Muchamedas priėjo prie Katrinos, pakėlė ją ir nunešė į sodą.

— Rožės vieta tarp rožių, — sušnibždėjo jis. — Aš noriu nuskinti rožę sode.

Didelė krūva pagalvių gulėjo ant marmurinio baseino krašto; vandenyje atsispindėjo žvaigždės. Muchamedas paguldė ant pagalvių Katriną ir nekantriai nusimetė savo drabužius: sunkus, smaragdais nusagstytas diržas tėkštelėjo į vandenį, bet kalifas nekreipė į tai dėmesio. Jis griuvo ant pagalvių ir prisitraukė prie savęs jaunąją moterį. Katriną užvaldė nenumaldoma šio žmogaus aistra ir nakties magija; oras dvelkė rožių aromatu, skambėjo raminanti lakštingalos giesmė, čirškė žiogai. Muchamedas išmanė meilės malonumus, ir Katrina nuolankiai atsidavė švelniems žaidimams, tarp pasitenkinimo bangų jausdama silpną kaltės jausmą su keršto priemaišomis, ir tai jų artumui teikė neapsakomą žavesį.

---

* Al Gazalio (770—864 m.) eilės.

Veidrodiniame vandens paviršiuje atsispindėjo plonas sidabrinis mėnulio pjautuvas ir meilės ekstazėje susilieję liauni gražūs kūnai.

— Aš kvėpuosiu aromatą takelių, kuriais tu vaikštai, — švelniai šnibždėjo kalifas glostydamas Katriną. — Tu sugėrei visų mano sodo gėlių kvapus, Aušros Šviesa, o tavo akys vaiskios kaip skaidrus vanduo. Kas tave mokė meilės gudrybių, o, kvapniausioji rože iš visų rožių?

Katrina dėkojo Dievui, kad nuo jazmino krito šešėlis, kuris paslėpė jos skruostus nutvieskusį raudonį. Taip, jai patiko meilės žaidimai, ir nors jos širdis priklausė kitam, jos kūnas virpėjo nuo švelnių sumanaus meilužio glamonių.

— Kokio mokinio neišmokys toks patyręs mokytojas? Aš — tavo vergė, mano valdove, ir aš tik paklūstu tau, — ne be šiokio tokio veidmainiavimo atsakė Katrina.

— Iš tiesų? Prisipažinsiu, aš tikėjausi daugiau, bet tau aš būsiu labai pakantus. Aš išmokysiu tavo širdį mylėti taip pat, kaip myli kūnas. Tau nieko nereikės daryti, tik leisk man kiekvieną naktį didinti prieš tai buvusios nakties malonumą.

— Kiekvieną naktį? O kaipgi kitos tavo žmonos, mano valdove?

— Ar gali tas, kuris nors kartą išbandė dievišką hašišą, tenkintis įprastais prieskoniais?

Katrina negalėjo susilaikyti nenusišypsojusi, bet jos šypsena kaipmat dingo, kai ji prisiminė neapykanta degančias Zoros akis; tos akys priminė Katrinai nelemtą Mari de Komborn, kuri mėgino nužudyti ją ir kuri kaip piktas žvėris krito nuo Arno rankos. Muchamedas siūlė Katrinai tapti favorite, bet ji suprato, kad netgi Moraimos grasinimai nesustabdys Zoros ir ji keršys, jeigu kalifas dėl Katrinos užmirš visas kitas žmonas ir ypač Zorą.

— Man tai didelė garbė, mano valdove... — tarė Katrina, bet tą akimirką po portalu pasirodė grupė žmonių su deglais, kurie nušvietė sodą skaisčiais raudonais virpančiais blyksniais. Muchamedas pasirėmė alkūne ir susiraukęs stebėjo, kaip jie artėja.

— Kas drįso trukdyti mane šiuo metu?

Tarnai lydėjo aukštą, liesą jauną vyriškį su trumpa juoda barzda, kuriam ant galvos buvo užrištas avietinės spalvos šilko turbanas. Išdidi laikysena ir puošnūs drabužiai rodė jį esant aukštos kilmės. Staiga Katrina pažino vieną iš medžiotojų, kurie šįryt buvo greta Arno, ir paklausė.

— Kas jis?

— Abenas Achmedas Banu Širadis, mano didysis viziris. Turbūt atsitiko kažkas labai rimta, jeigu jis sutrukdė mane taip anksti, — atsakė Muchamedas.

Ir iškart priešais Katriną atsirado visagalis kalifas, musulmonų valdovas, prieš kurį visi turi pulti ant kelių. Katrina pasislėpė tarp pagalvių, o Muchamedas apsirengė savo rūbais ir išėjo į priekį. Pamatę kalifą, tarnai atsiklaupė, o didysis viziris puolė kniūpsčias.

Aplink vizirį šokinėjantys liepsnos atšvaitai darė jį panašų į kruviną rubiną. Katrinai nepatiko pavojingas jo akių spindesys. Šis žmogus buvo klastingas ir žiaurus.

— Ko tu nori, Abenai Achmedai? Ko tu čia atėjai tokį ankstyvą metą?

— Tik baimė dėl tavo saugumo, o visų musulmonų valdove, privertė mane sutrukdyti tave šį metą ir sudrumsti retas tavo poilsio minutes. Tavo tėvas, šaunusis Jusufas, paliko Džebalį at Tariką* ir su grupe raitelių iš berberų genties traukia į Granadą. Aš pamaniau, kad turiu nedelsdamas perspėti tave apie tai.

— Tu teisingai padarei. Bet ar kas nors žino, kodėl mano tėvas paliko tą vietą, kurioje jis atsiskyręs gyveno?

— Ne, visagali, mes nežinome. Bet jei tu leisi tavo tarnui duoti patarimą, tai tu protingai pasielgtum, jei pasiųstum ką nors sužinoti, kokie yra tavo tėvo ketinimai.

— Išskyrus mane, niekas negali atskleisti jo ketinimų. Jis — mano tėvas, o mano sostas buvo jo sostas. Jei kas ir turi su juo susitikti, tai aš pats; tai man sako mano kraujas, juo labiau jei Jusufas traukia čionai norėdamas pradėti karą.

---

* Džebalis at Tarikas — Tariko kalnas, arabiškas Gibraltaro pavadinimas; Gibraltaras taip pavadintas Pirėnų pusiasalį užkariavusio arabų vado Tariko garbei.

— Bet tokiu atveju ar nebus geriau pasilikti čia, saugioje vietoje?

— Tu laikai mane moterimi? Eik ir duok būtinus nurodymus. Pabalnok arklius, ir tegul mano kariai pasiruošia. Aš noriu, kad mane lydėtų penkiasdešimt žmonių.

— Ne daugiau, valdove? Bet juk tai beprotybė...

— Nė vienu žmogumi daugiau. Aš pasakiau — eik. Grįšiu į rūmus po kelių minučių.

Susilenkęs beveik dvilinkas, Abenas Achmedas mažais žingsneliais atsitraukė atgal, apimtas, kaip galėjo pasirodyti, pagarbos ir pagarbios baimės, bet Katrina pastebėjo blykstelėjusį juodose akyse piktą džiaugsmą, kai Muchamedas pasakė, kad išvyksta. Prieš grįždamas pas savo mylimąją, kalifas palaukė, kol viziris nuėjo, paskui atsiklaupė šalia Katrinos ir paglostė jos išsitaršiusius plaukus.

— Aš turiu palikti tave, mano puikioji rože, ir mano širdį užvaldė liūdesys. Bet aš paskubėsiu sugrįžti pas tave, kad iki mano sugrįžimo prabėgtų ne per daug naktų.

— Ar tau negresia didelis pavojus, mano valdove?

— Kas yra pavojus? Valdyti valstybę — tai kasdien susidurti su nauju pavojumi. Jis slypi visur: gėlėse iš mano sodo, puodelyje medaus, kurį tau tiesia nekaltas vaikas, švelniuose kvapuose... Galbūt tu pati esi didžiausias ir lemtingiausias iš visų pavojų?

— Tu tuo iš tikrųjų tiki?

— Ne, jei kalbama apie tave. Tavo akys romios ir skaisčios... Žiauru, kad aš turiu palikti tave...

Jis pabučiavo ją ilgu aistringu bučiniu, paskui atsistojo ir suplojo delnais.

Tarsi mostelėjus burtų lazdele, iš juodo kipariso šešėlio išdygo Moraimos figūra. Kalifas parodė į Katriną, vis dar tūnančią po pagalvių krūva.

— Nuvesk ją atgal į haremą ir gerai rūpinkis, kad man nesant — o tai bus neilgai — jai nieko netrūktų. Kur tu ją apgyvendinai?

— Mažajame kieme, už maudyklių.

— Įkurdink ją senose Aminos menėse, tose, kurios yra Princesių bokšte. Paskirk jai tiek tarnų, kiek tavo manymu, reikia. Už jos saugumą tu atsakai savo galva.

Kai Muchamedas nuėjo į rūmus, Katrina pastebėjo neramų Moraimos žvilgsnį. Buvo aišku, kad rezultatas pranoko jos lūkesčius. Senoji žydė nemanė, kad jos ponas parodys Aušros Šviesai tiek nuostabių dėmesio ženklų.

— Tu turi surasti mano šydus, — tarė Katrina Moraimai. — Aš negaliu apsirengti pagalvėmis...

— Aš surasiu juos, Aušros Šviesa. Brangusis kalifo deimančiukas neturi smarkiai vargintis. Aš einu, viskuo pasirūpinsiu ir įsakysiu atnešti palankiną, kad tave nuneštų į apartamentus...

Moraimos žodžiuose buvo tiek pataikavimo, kad tai pralinksmino Katriną. Haremo saugotoja rengėsi eiti, bet Katrina mostu sustabdė ją.

— Ne, aš noriu grįžti pėsčiomis, kaip ir atėjau čia. Man patinka šie sodai, ir... naktis nuostabi. Bet sakyk man, ar mano naujasis būstas toli nuo to, kuriame gyvena princesė Zobeida?

Moraima išgąstingai krūptelėjo.

— Deja, ne. Jis visai greta, ir kaip tik tai man kelia nerimą. Žavioji Amina persikėlė iš ten į Alkazarą Chenilį, kad būtų kuo toliau nuo savo priešo. Bet mūsų ponas netiki, kad jo mylima sesuo tokia nepanaši į jį. Būk atsargi su ja, Aušros Šviesa, pasistenk nesupykinti jos, antraip tavo gyvybė pakibs ant plauko, o mano galva neišvengs budelio kirvio. Ir dar, nevaikščiok į Zobeidos sodus. O jei tau kada nors pasitaikys susitikti su ponu prancūzu, kurį ji myli, nusisuk, gerai užsidenk šydu ir bėk nuo jo kuo toliau.

Tai pasakiusi, Moraima nubėgo, tarsi ją būtų vijęsi Zobeidos mongolai. Katrina negalėjo sulaikyti juoko matydama, kaip tipena trumpos kojos, apautos dideliais šlepsinčiais sandalais su aštriais galais, kyšančiais iš po rūbų. Moraima buvo panaši į išgąsdintą antį. Katrina nejautė baimės. Ji tapo favorite, ir netrukus įsikurs visai šalia savo varžovės ir Arno! Ji galės pamatyti jį — tuo ji buvo tikra, ir nuo šios minties jos kraujas užvirė. Katrina jau negalvojo apie malonias valandas, praleistas šiuose pasakiš-

kuose soduose. Meilės naktis, praleista su Muchamedu, buvo ta kaina, kurią ji turėjo sumokėti, kad susitiktų su žmogumi, kurio taip ilgai ieškojo. Galiausiai užmokestis buvo nedidelis...

Buvo gerokai po vidurnakčio, kai Katrina ir Moraima įėjo į haremą, kur sargyboje stovėjo du ginkluoti eunuchai. Žiedais nubarstytų arkų ornamentais išpuoštų galerijų ir begalinių perėjimų labirintas išvedė jas į didžiulį patiją, kur tarp vešliai žydinčių gėlių buvo nutiestos siauros alėjos. Iš vienos sodo pusės visi pastatai buvo ryškiai apšviesti daugybės aliejinių šviestuvų; jie siūbavo po skliautuotu praėjimu, į kurį Moraima dabar vedė Katriną. Po minutės jos išgirdo triukšmą, sklindantį iš haremo, — šaukė šimtai balsų. Pro langus veržėsi prakeiksmai, įžeidinėjimai, dejonės. Moraima krestelėjo galvą, lyg senas kovos žirgas, išgirdęs trimito garsą, susiraukė ir piktai sumurmėjo:

— Vėl prasidėjo! Zora turbūt vėl ėmėsi savo šlykščių išpuolių!

— Kokių?

— Tie beprotiški maurės pokštai! Kai ponas išsirenka nakčiai ne ją, o kitą moterį, ji eina iš proto. Ji turi ant ko nors išlieti savo pyktį ir neapykantą. Turi būti pralietas kraujas, kad Zoros įniršis praeitų.

— Ir tu leidi jai taip elgtis? — pasipiktinusi sušuko Katrina.

— Leidžiu jai? Tu manęs nepažįsti. Eik į savo kambarius, ten tavęs laukia tarnai. Aš greitai ateisiu, pažiūrėsiu, kaip tu įsikūrei... O jūs eikite paskui mane. — Pastarieji žodžiai buvo skirti dviem juodiems kaip derva eunuchams raudonais drabužiais, stovintiems sargyboje prie įėjimo į patiją.

Jie nusekė paskui Moraimą, nepratarę nė žodžio; prie jų diržų kabėjo hipopotamo odos šmaikščiai. Eunuchai seniai priprato prie tokių scenų. Katrina žiūrėjo, kaip visi trys greitai eina kvepiančiais takeliais. Netrukus Katrina liko viena tarp blizgančių vešliai sulapojusių apelsinmedžių. Ji pasijuto tokia laiminga, kad visai neskubėjo miegoti. Oras buvo prisisunkęs svaiginančių kvapų, iš toli, iš apšviesto paviljono atsklido tylūs liutnios garsai.

Katriną lyg magnetas traukė tenai. Ji stovėjo medžių šešėlyje ir negalėjo atplėšti akių nuo pastato, būdama įsitikinusi, kad tai — Zobeidos

apartamentai: prie įėjimo stovėjo dešimt juodaodžių eunuchų, prie diržų jie buvo pasikabinę rimbus, o ilgi žibantys durklai rankose grasino visiems, kas išdrįstų prieiti per daug arti. Vis dėlto Katrinai magėjo sužinoti, kas darosi pusiau apšviestuose kambariuose, pro kurių langus blyški šviesa krito ant baltų jazminų šakelių ir raudonu smėliu nubarstytų sodo takų. Intuicija sakė jai, kad Arno yra ten, už tos marmurinės sienos, kad ji išgirs jo balsą, jeigu jis ims kalbėti. Katrinos širdis smarkiai daužėsi. Ją užliejo juoda karti pavydo banga. Kalifo glamonės dabar atrodė tokios tolimos; ją smaugė baisus, gniuždantis įniršis. Pagaliau jos artumas su Muchamedu buvo tik kerštas, niekingas apskaičiavimas, kurį lėmė ir kurstė nepatenkinti troškimai. Katrina pasibaisėjo dėl šio smarkaus pavydo priepuolio; tas pavydas buvo visa apimantis, kankinantis... toks pat senas jausmas kaip ir meilė...

Katrina išgirdo moters balsą, kuris skambėjo garsiau nei tylūs stygų akordai ir virpėjo nuo aistros. Moteris kalbėjo taip susijaudinusi, kad Katrina sustingo ir klausėsi tarsi užburta. Ji nesuprato žodžių, kuriuos tarė šis puikus ilgesingas aksominis balsas, bet jos moteriška nuojauta sakė, kad tai kalba aistringa, meilės reikalaujanti moteris.

Katriną taip užbūrė paslaptingas balsas, kad ji nepastebėjo kaip paviljone užgeso beveik visos šviesos. Sode pasidarė tamsu, žiburiai languose tapo šiltesni ir rausvesni. Muzikos garsai skambėjo tyliau. Katrina daugiau negalėjo priešintis kankinančiam smalsumui ir priėjo arčiau prie paviljono. Ji nepajėgė teisingai įvertinti situacijos, ir jai neatėjo į galvą, kad rizikuoja susidurti su mirtinu pavojumi. Jos savisaugos instinkto užteko tik tam, jog ji nusimovė batelius, kad nekeltų triukšmo ir susilenkusi, slėpdamasi už krūmų, kad nepamatytų sargyba, ėmė slinkti prie paviljono. Dygliai skaudžiai smigo į kūną, bet ji nė nesudejavo, nemėgino jų ištraukti. Pagaliau Katrina pasiekė langą. Labai atsargiai ji išsitiesė. Jos žvilgsnis įsmigo į langą, aprėmintą žalių koklių. Ji užspaudė burną ranka, kad nesuriktų. Ten buvo Arno!

Jis sėdėjo sukryžiavęs kojas tarp pagalvių, ant didelės rausvo šilko sofos, kuri užėmė beveik pusę prabangaus kambario... Kambario sienas dengė žalias stiklas, todėl atrodė, kad žmogus yra vidury tviskančio

brangakmenio. Vyriška Arno išvaizda nesiderino su rafinuota moteriška aplinka. Jis atrodė tarsi kovos kirvis, gulintis tarp plonų nėrinių, apvyniotas šydu. Vergė pylė geltoną lyg gintaras gėrimą į jo paauksuotą taurę. Arno buvo gražesnis nei kada nors anksčiau, bet Katriną nustebino jo apsiblaususios tuščios akys: ji suprato, kad Arno girtas! Tai sukrėtė ją. Paraudusiu veidu ir nenatūraliai blizgančiomis akimis Arno buvo panašus į Žilį de Rė.

Katrina iš karto pažino moterį, kuri sėdėjo lengvai atsirėmusi į sidabru siuvinėtas pagalves. Moteris dainavo. Jos ilgi miklūs pirštai vikriai braukė nedidelės liutnios stygas. Zobeida... Ji buvo tokia graži, kad kiekvienam, kuris į ją pažvelgdavo, kvapą užgniauždavo.

Baltų kaip sniegas perlų gijos spindėjo juodame jos paleistų plaukų debesyje, dengė kaklą ir pečius, tekėjo rankomis, vyniojosi aplink lieknas kojas. Permatomas žalios kaip nefritas spalvos rūbas negalėjo paslėpti tobulo kūno grožybių. Pamačiusi, kokia gundanti jos varžovė, Katrina pajuto, kaip ją užlieja įniršio banga. Zobeida neatitraukė akių nuo savo kalinio, bet jis nežiūrėjo į ją: jis žvelgė į erdvę, į tuštumą, kaip žvelgia apsvaigintas žmogus. Katrina jautė, kad tai nelinksmas apsvaigimas.

Staiga Arno abejingumas perpildė maurės kantrybės taurę. Ji sviedė į šalį liutnią, davė ženklą vergei išeiti iš kambario ir pasislinkusi arčiau prie Arno padėjo galvą jam ant kelių.

Katrina krūptelėjo, bet Arno net nepajudėjo. Tada Zobeida nutarė atkreipti jo dėmesį. Ji ėmė glostyti Arno skruostą, aplink burną, pečius. Jos ranka, papuošta brangiais žiedais, slydo Arno kūnu, mėgindama sužadinti geismą.

Taurė ištuštėjo, ir Arno su panieka nusviedė ją šalin. Paskui jis pasilenkė prie Zobeidos. Katrina užsimerkė, kai Zobeida pasikėlė ir aistringai pabučiavo jį į lūpas. Staiga Arno pašoko, šluostydamasis kraują nuo savo lūpų, į kurias įkando Zobeida... Princesė nusirito nuo kilimo.

— Bjaurybe! — piktai suriko Arno. — Tave reikia nubausti.

Jis čiupo šmaikštį nuo mažo stalelio ir sušėrė Zobeidai. Katrina vos susilaikė nesurikusi ir iš baimės dėl Arno užmiršo savo pavydą. Išdidžioji princesė to nepakęs. Ji ims mušti bronzinį gongą, pašauks į pagalbą eunuchus ir budelius...

Bet ne!.. Tyliai dejuodama, išdidžioji Zobeida nušliaužė kilimu, kol pasiekė basas Arno kojas. Ji pabučiavo jas, apsikabino perlais papuoštomis savo rankomis ir pakėlė į Arno atsidavusias prijaukinto gyvulio akis. Ji kažką murmėjo, bet Katrina negalėjo suprasti žodžių. Tačiau pamažu jų magija stebuklingai paveikė Arno. Katrina pamatė, kaip jis nusviedė šmaikštį, sugriebė Zobeidą už plaukų ir pastatė ant kojų, o kita ranka nuplėšė šviesiai žalius princesės drabužius. Susipynę jų kūnai nugriuvo ant grindų, o aplink Katriną siaubingame šokyje ėmė suktis dangus ir medžiai.

Ji prisiglaudė prie paviljono sienos, bijodama netekti sąmonės. Gyvybė pamažu traukėsi nuo jos. Aistringos dejonės be perstojo skambėjo jos ausyse... Katrina pajuto, kad ją užvaldė noras nužudyti, atkeršyti... Ji karštligiškai ėmė ieškoti giminės durklo, bet durklo nebuvo. O, jeigu ji galėtų rasti ginklą, atsistoti priešais savo neištikimą vyrą, kaip keršto deivė, ir nudobti šią beprotę princesę, kuri mylėjo jį su niekinga vergės aistra! Bet vietoj ginklo Katrina užčiuopė rožę, kurios spygliai taip skausmingai įsmigo jai į kūną, kad ji turėjo užgniaužti šaižų šauksmą. Keista, bet skausmas stebuklingai atgaivino ją. Ji išgirdo žmonių balsus ir tarp jų pažino sniaukrojantį Moraimos balsą. Katrina vogčiomis išslinko iš savo slėptuvės ir niekieno nepastebėta pasiekė centrinę alėją. Tuoj pat atsirado Moraima. Senoji žydė įtariamai nužvelgė Katriną.

— Kur tu buvai?

— Sode buvo... taip gera. Aš nenorėjau grįžti, — vargais negalais išlemeno Katrina.

Netarusi nė žodžio, Moraima paėmė Katriną už rankos ir nusivedė į tą pusę, kur stovėjo Princesių bokštas. Kai jos priėjo apšviestą kolonadą, Moraima atsigręžė ir tiriamai nužvelgė savo belaisvę.

— Tu mirtinai išblyškusi! Ar tik nesusirgai?

— Ne. Aš truputį pavargau.

— Tuomet aš nesuprantu, kodėl tu iki šiol ne lovoje. Na, eik gi!

Katrina klusniai nusekė paskui ją, ir jos atsidūrė kelių kambarių apartamentuose. Atrodė, Katrina nieko nepastebi. Jos mintys sukosi tik apie meilės sceną, kurios liudininke ji ką tik tapo. Jos širdies žaizda kraujavo.

Moraima tikėjosi, kad Katrina džiūgaus pamačiusi visą šitą prabangą, kurią kalifas dovanojo savo vergei, bet ji labai susirūpino, kai Katrina griuvo ant šilku aptrauktos sofos ir ėmė taip verkti, jog atrodė, kad jos širdis pliš nuo nepakeliamo skausmo.

Haremo prižiūrėtoja buvo pakankamai protinga ir per daug neklausinėjo. Ji tik mostelėjo ranka tarnams, kad išeitų, o paskui atsisėdo šalia Katrinos ir laukė, kol ši išsiverks. Ji tokį Katrinos elgesį aiškino stipriais prieštaringais jausmais, kuriuos kėlė įvykių kupina diena. Katrina verkė ilgai, kol nuovargis nustelbė jos liūdesį. Vos nustojusi raudoti, Katrina užmigo sunkiu pavargusio žmogaus miegu...

Moraima pati užsnūdo viena dviem minutėmis anksčiau, sėdėdama prie lovos kojūgalio. Vasaros naktis, trikdoma tylaus varpo skambėjimo, patikimai užklojo Granadą tamsia mantija.

Atmerkusi nuo ašarų užtinusias akis, Katrina pamatė kambaryje tiek daug žmonių, kad iškart vėl užsimerkė, būdama tikra, jog tai — dalis jos košmariškų sapnų. Bet paskui šlapi vėsūs kompresai ant akių įtikino ją, jog tai — realybė. Ji nemiegojo. Greta jos murkė kažkieno balsas.

— Na, atsibusk gi, Aušros Šviesa, mano brangenybe! Atsibusk ir pažvelk į šią grožybę. Visa tai — tavo!

Katrina nepatikliai atsimerkė. Grožybė, apie kurią buvo kalbama, pasirodė esąs pulkas klūpančių vergų, kurie siūlė jai kalifo dovanas. Jie atnešė jai šilko, visų atspalvių muslino, sunkų aukso vėrinį su nepaprasto dydžio ir grožio brangakmeniu, aromatinių žolių ir retų aliejų bei esencijų pilnas dėžes, paukščius ilgomis, žemę šluojančiomis įvairių spalvų uodegomis, kurios buvo panašios į didelius akinamus brangakmenių rinkinius. Bet Katrinai pirmiausia į akis krito masyvi Fatimos figūra — kūninga etiopė buvo čia. Ji sėdėjo ant didžiulės pagalvės sukryžiavusi kojas, susidėjusi rankas ant raudonu šilku aptempto pilvo — jos didelis juodas apskritas kaip mėnulis veidas buvo nutviekstas šypsenos. Ji stebėjo nubundančią Katriną su triumfuojančio džiaugsmo išraiška veide. Jauna vergė, kurios oda buvo kavos spalvos, pasilenkė prie Katrinos ir nuprausė jai veidą.

Pastebėjusi, kad Katrina žiūri į ją, etiopė atsistojo ir nepaprastai grakščiai nusilenkė, net absurdiškos povo plunksnos jos plaukuose pasiekė grindis.

— Ką tu čia veiki? — šaltai paklausė Katrina.

— Aš atėjau pasveikinti kylančią žvaigždę, o puikioji. Turgavietėse tik ir kalbama apie naują kalifo mylimąją, apie retą brangenybę, kurią rasti aš turėjau garbę...

— Aš manau, jog tu atėjai čia auštant norėdama pareikalauti atlyginimo? — paklausė Katrina.

Bet šypsena nedingo iš Fatimos veido, nors Katrina kalbėjo niekinamu tonu. Buvo aišku, kad negrę apėmė didžiulės laimės jausmas ir ji apie nieką kita negalvoja.

— Dėl visų šventųjų, ne! Aš atnešiau tau dovaną!

— Dovaną? Nuo tavęs?

— Ne visai. Dovana nuo daktaro Abu. Žinai, Aušros Šviesa, mes neįvertinome šio žmogaus sielos grožio!

Abejingumas dingo iš Katrinos veido tarsi burtų lazdelei mostelėjus, vos tik ji išgirdo savo draugo vardą. Šioje įniršio ir skausmo bedugnėje, kurioje ji gyveno, mintys apie Abu veikė raminamai. Katrina pasirėmė alkūne ir atleido vergę, kuri klūpėjo šiek tiek tolėliau.

— Ką tu turi galvoje?

Fatima juoda ranka parodė didžiulę iš auksinių šiaudų nupintą pintinę, kuri iki pat viršaus buvo prikrauta puikiausių vaisių, kokius tik žinojo Katrina.

— Jis atėjo auštant ir atnešė man visa tai, prašė perduoti tau į Alhambrą pasitaikius pirmai progai.

— Paprašė tavęs? Bet aš nematau priežasties, kodėl jis turi jausti tau palankumą? Tu pergudravai jį.

— Štai kodėl aš sakau, kad Abu al Chairo tauri širdis. Jis ne tik atėjo aplankyti manęs, bet ir padėkojo man už tai, ką aš padariau. "Tu suteikei man galimybę dovanoti laimę mano kalifui, o aš net nesvajojau apie tai, — pasakė jis man beveik su ašaromis akyse, — nuo šiol musulmonų

valdovas minės Abu savo maldose — jis minės žmogų, kuris paaukojo jam "didžiausią brangenybę".

Fatima atsisuko į Katriną ir ėmė kalbėti iš susijaudinimo plonu balsu:

— O dėl tavęs, tai jis prašo priimti šiuos vaisius ir pagerbti kiekvieną iš jų savo lūpų prisilietimu. Taip jie patarnaus tavo dvasios sustiprinimui — nes tavo dvasią galbūt sujaudino laimės sėkmė, — pašalins nuovargį ir padės tau tapti nuostabiai gražia, o tai prailgins tavo laimę. Jis tikino mane, kad šie vaisiai turi stebuklingą galią tik tau vienai!

Fatima dar būtų sakiusi išdailintus, meilikavimo kupinus žodžius, bet Katrina staiga pajuto, kad šioje ryto dovanoje yra ne tik vaisiai. Ji prisivertė nusišypsoti ir staiga panoro atsikratyti visų šitų žmonių, pirmiausia — Fatimos.

— Padėkok mano buvusiam šeimininkui už gerumą. Pasakyk jam, jog aš niekada neabejojau dėl jo dosnumo ir jog padarysiu visa, kas įmanoma, kad užkariaučiau širdį žmogaus, kurį pamilau amžinai. Jei man nepasiseks, aš nepabijosiu mirti, — drąsiai pasakė Katrina šiuos dviprasmiškus žodžius.

Matydama, kad jos lankytoja ne... ngia išeiti ir kad visi vergai sustingę laukia norėdami įteikti savo dovanas, Katrina pašaukė Moraimą, ką tik įėjusią į kambarį, ir sušnibždėjo jai į ausį:

— Aš vis dar jaučiuosi pavargusi. Norėčiau dar pamiegoti, kad atgaučiau jėgas ir gerai atrodyčiau, kai grįš mano ponas. Ar tai įmanoma?

— Dabar nėra nieko neįmanomo, o rožių rože! Tu tik įsakyk. Tave paliks ilsėtis tiek, kiek panorėsi. Man patinka matyti tave tokią jautrią, susirūpinusią tuo, kaip suteikti malonumo mūsų ponui! Tu toli nueisi!

Chna ištepta ranka ji parodė į Katrinos akis, kurios dar buvo ištinusios nuo ašarų.

— Gerai, kad pono nėra! Tu turėsi tiek laiko, kiek tau jo reikės, kad tavo akys vėl spindėtų iš laimės! Visi kiti išeikite iš kambario!

— Užeik aplankyti manęs vėliau, Fatima, — tarė Katrina storulei negrei, kuri ėjo iš kambario labai nusiminusi.

Šių žodžių užteko, kad nusvirusios povo plunksnos vėl išdidžiai išsitiestų. Kupina išdidumo, jau įsivaizduodama esanti naujosios favoritės

patikėtinė, — o gal net naujosios valdovės, jei Katrinai gimtų sūnus, — Fatima didingu žingsniu išėjo lydima vergų, kurie atnešė kalifo dovanas; jie vienas paskui kitą sekė įkandin jos.

— Dabar miegok, — pasakė Moraima, užtraukdama Katrinos lovą rožinėmis užuolaidomis. — Ir nevalgyk per daug vaisių, — perspėjo ji, kai Katrina prisitraukė prie savęs pintinę, — tu gali sustorėti, o figos...

Nebaigusi sakyti, Moraima puolė ant grindų užsidengusi veidą rankomis: ant slenksčio netikėtai pasirodė princesė Zobeida. Jos plaukai minkštomis bangomis laisvai krito iki juosmens. Ant pečių ji buvo užsimetusi žydrai žalio šilko mantiją su auksiniu diržu. Princesės išvaizda buvo išdidi.

Katrinai kraujas užvirė, kai Moraima sušnibždėjo:

— Atsikelk iš lovos ir pulk ant kelių! Čia princesė!..

Niekas pasaulyje nebūtų galėjęs priversti jaunąją moterį atsiklaupti. Argi ji turi pulti kniūpsčia priešais šią moterį, kuri išdrįso atimti iš jos vyrą? Nė už ką pasaulyje, net jei tai kainuos gyvybę! Neapykanta varžovei persmelkė ją iki širdies gelmių. Katrina tebegulėjo, išdidžiai atmetusi dailią galvą, ir stebėjo prie jos besiartinančią princesę, kurios akys iš pykčio susiaurėjo.

— Viešpatie Dieve mano, dėl manęs ir dėl savęs, klaupkis ant kelių!.. — sušnibždėjo Moraima. Bet Katrina tik gūžtelėjo pečiais.

Zobeida priėjo prie lovos ir smalsiai pažvelgė į Katriną.

— Argi tu negirdi, kas tau sakoma? Tu turi atsiklaupti ant kelių prieš mane!

— Kodėl? Aš net nežinau, kas tu!

— Aš — tavo pono sesuo, moterie, ir tavo valdovė. Mano akivaizdoje tu turi būti mažesnė už dulkę, kokia ir esi! Atsikelk iš lovos ir klaupkis ant kelių!

— Ne! — aiškiai tarė Katrina. — Man čia pakankamai gera ir aš nenoriu keltis. Bet aš neprieštarauju... tu gali atsisėsti.

Ji pamatė, kaip gražiame lygiame veide plykstelėjo pyktis, ir sekundę suabejojo savo saugumu. Bet ne... Zobeida tvardėsi. Jos raudonas lūpas iškreipė niekinama šypsena, ir ji gūžtelėjo pečiais.

— Tavo galvai pasisekė, moterie, dabar aš pasirengusi būti atlaidi. Bet netrukus tu sužinosi, kad kai nebūna mano brolio, čia viešpatauju aš. Be to, ar tu klūpėsi ant kelių, ar gulėsi, vis tiek esi ne daugiau kaip dulkė po mano kojomis! Įspėju tave: ateityje elkis pagarbiau. Kitą kartą aš nebūsiu tokia kantri. O šiandien mano nuotaika gera.

Dabar Katrina kovojo su apėmusiu ją pykčiu. Gera nuotaika? Ji pernelyg gerai žinojo tos geros nuotaikos priežastį. Tereikėjo pažvelgti, kaip netvarkingai apsirengusi princesė, pamatyti jos paleistus plaukus, platų drabužį, dengiantį nuogą kūną, ir mėlynus ratilus po akimis... Kiek laiko praėjo, kai Arno paleido ją iš savo glėbio?

Staiga stojusą niūrią tylą nutraukė princesės juokas.

— Jei tik tu matytum savo veidą! Tu panaši į katę išskėstais nagais. Iš tiesų, jei mes būtume bent truputį pažįstamos, aš pamanyčiau, kad tu manęs nekenti. Iš kur tu, geltonplauke moterie?

— Mane pagrobė barbarai piratai ir pardavė į vergiją Almeiroje, — atsakė Katrina.

— Tai ne atsakymas į klausimą. Iš kur tu? Tu prancūzė?

— Taip, aš gimiau Paryžiuje.

— Paryžius!.. Keliautojai, kuriuos mano brolis čia linksmina, sako, kad Paryžius kadaise buvo toks kultūringas ir turtingas miestas, kuriam nebuvo lygių, bet karas ir neturtas kasdien vis labiau griauna jį. Galbūt dėl to jo gyventojus parduoda į vergiją?

— Bijau, kad tu nelabai išmanai mano šalies reikalus, — paprieštaravo Katrina, — bet man sunku tau juos paaiškinti.

— Kam? Manęs tai visai nedomina! Juk tokie kaip tu tinka tik būti vergais. Bet aš niekada nesuprasiu, kodėl vyrus taip traukia jūsų balta oda ir geltonos garbanos. Man visa tai atrodo neskoninga!

Zobeida pasiraivė ir nusižiovavo kaip katė, paskui atsuko Katrinai nugarą. Ji jau buvo beveik prie durų, bet staiga atsigręžė.

— Dar vienas patarimas. Įsidėk į galvą mano žodžius, moterie, jei tau brangi gyvybė: dėl mano brolio užgaidos tave apgyvendino apartamentuose greta mano paviljono. Užgaida truks neilgai — būk tuo tikra. Bet jei tu tikiesi, kad galėsi teikti malonumą kalifui daug naktų, tai pasistenk nesi-

artinti prie mano apartamentų. Tik mano pačios pasamdyti vergai arba mano pakviesti žmonės turi teisę įeiti tenai. Aš nepakęsiu, jei svetimšalė, pagonė, slankios aplink juos. Jei pamatysiu tave šalia savo paviljono, tu mirsi!

Katrina neatsakė. Ji suprato, jog tokį princesės griežtumą sukėlė baimė dėl to, kad ji yra iš Prancūzijos, kaip ir Arno. Vieną akimirką jai kilo pagunda pasakyti savo varžovei viską, ką ji mano apie ją, bet susitvardė. Kam sukelti jos rūstybę? Žodžių dvikova su Zobeida nesugrąžins jai Arno. Bet vis dėlto Katrina neištvėrė ir sumurmėjo:

— Ką, gal tavo apartamentuose paslėptos brangenybės?

— Tu per daug plepi ir smalsi, geltonplauke moterie! Tu bandai mano kantrybę. Garbė Alachui, kad aš nenoriu įskaudinti savo brolio ir sudaužyti jo žaisliuką pirma, negu jis nusibos jam! Bet verčiau prikąsk liežuvį ir nenuimk nuo akių šydo, jei nori išsaugoti ir viena, ir kita. Akla ir nebylė tu būsi reikalinga tik valkataujantiems šunims turgavietėse. Atsimink: nesiartink prie mano būsto! Šiaip ar taip, tu neilgai būsi mano kaimynė...

— Bet kodėl gi?

— Todėl, kad tu apvylei mane. Visi tik ir kalba apie tave rūmuose, ir man pasidarė smalsu išvysti tokį nepaprastą grožį, bet...

Tai sakydama, Zobeida priėjo prie Katrinos. Grakšti eisena ir katės laikysena darė ją panašią į juodą panterą. Zobeida pasilenkė į priekį, ir akimirką Katrinos širdis apmirė, nes princesė išsirinko didžiulį rausvą sultingą persiką. Aštrūs balti Zobeidos dantys godžiai įsmigo į jį. Katrina tiksliai nežinojo, ką galima rasti pintinėje, ir krūptelėjo pagalvojusi, kad princesė gali pirma pamatyti, kas ten yra. Ar buvo kas nors po vaisiais... arba jų viduje? Dėl Abu al Chairo niekada negali būti visai tikras. Plačiai atvertomis akimis ji žiūrėjo, kaip princesė valgė persiką, o jos pirštais tekėjo sultys. Baigusi valgyti, princesė sviedė į Katriną kauliuką lyg ši būtų šiukšlių dėžė, ir tarė:

— Bet tu ne tokia graži, kaip aš maniau! Ne, iš tiesų aš pažįstu daug gražesnių už tave moterų!

Ji vėl pasilenkė ir išsirinko juodai violetinę figą, paskui lėtai nuplaukė atgal. Apimta laukinio įniršio, Katrina griebė didelį melioną ir norėjo

sviesti jai įkandin. Bet žydrai žaliu šilku apsisiautusi figūra dingo, o melionas iškrito iš Katrinos rankų ir nusirito kilimu. Sunkiai ant kojų atsistojusi Moraima ėmė gailiai virkauti. Ji gulėjo išsitiesusi ant grindų per visą pokalbį, nes Zobeida užmiršo liepti jai atsikelti. Moraima taip pasibaisėjo Katrinos įžūlumu, kad panoro tapti nematoma, ir kiek įmanydama prisispaudė prie kilimo. Bet po tokio ilgo klūpėjimo jai ėmė skaudėti sąnarius.

— Alache! — sudejavo ji. — Mano kaulai braška kaip sausa pintis. Bet kas tave vertė, Aušros Šviesa, tokiu būdu pasipriešinti rūsčiajai Zobeidai? Iš tiesų aš stebiuosi, kad tu dar gyva! Tikriausiai praėjusi naktis buvo gera princesei, jeigu ji tokia miela!

Katrina daugiau negalėjo ištverti kalbos apie Zobeidą.

— Išeik, — sušnypštė ji pro sukąstus dantis. — Nešdinkis. Dink iš mano akių, jei nenori, kad pasiskųsčiau dėl tavęs kalifui, kai jis grįš...

— Kas tau pasidarė? — užprotestavo senoji žydė. — Aš nepasakiau nieko blogo.

— Aš noriu, kad mane paliktų ramybėje, girdi? Ramybėje! Dabar eik ir negrįžk, kol aš tavęs nepašauksiu. Aš jau sakiau, kad noriu miegoti. Miegoti! Aišku?

— Taip, gerai, gerai. Aš išeinu...

Piktas naujosios favoritės tonas padarė įspūdį Moraimai ir ji pamanė, kad bus protingiausia dingti jai iš akių. Likusi viena, Katrina nusiramino. Ji pasistatė pintinę šalia ir ėmė kraustyti iš jos vaisius bei dėti juos ant sofos. Jų buvo daug ir visi įvairūs, ir Katrina turėjo pasiekti patį dugną, kad rastų tai, ko ieškojo.

Katrina rado tris daiktus, pritvirtintus prie pintinės dugno; pamačiusi vieną iš jų, ji džiaugsmingai suriko — tai buvo durklas su išdrožinėtu vanagu — jos ištikimas pagalbininkas sunkiais gyvenimo momentais. Paskui ji ištraukė dar du daiktus: mažą stiklinaitę ir laišką, kurį greitai perskaitė.

“Kai keliautojas įžengia į gūdų mišką, kuriame laksto laukiniai žvėrys, jam reikia ginklo, kad apsigintų. Tu neapdairiai pasielgei pabėgusi ir nepasakiusi man, nes aš būčiau išrinkęs tau visai kitokią lemtį — ne tokią

nuostabią, bet saugesnę. Tačiau tas, kuris mėgina pasipriešinti Alacho valiai, yra kvailys, o tu tik ėjai ten, kur tave vedė lemtis. Tavo tarnai stebi tave iš toli. Žozė įstojo į vizirio gvardiją ir dabar yra Alkazabe, netoli rūmų. Gotjė sunku vaidinti mano padėjėjo nebylio vaidmenį, kurį aš jam sugalvojau. Jis visur eina paskui mane, o aš ketinu surengti daug vizitų musulmonų valdovui, kai jis sugrįš. Iki to laiko nieko nesiimk. Kantrybė — taip pat ginklas. O dėl stiklinaitės, tai joje yra greitai veikiantys nuodai. Išmintingas žmogus turi numatyti nesėkmę, o princesės mongolų budeliai tokie rafinuoti, kad gali sugroti kančių simfoniją arfa, padaryta iš žmogaus gyslų..."

Laiškas buvo be parašo. Katrina skubiai sudegino jį viršum kvepalų smilkytuvo, kuris stovėjo kambario viduryje. Laiškas buvo parašytas prancūziškai, bet vis tiek nevertėjo rizikuoti pasilikti jį. Katrina žiūrėjo, kaip popieriaus lapelis susisuko, pajuodo ir susiraukšlėjo. Katrinai širdis atlėgo. Ji nusiramino. Ji buvo ginkluota ir smogusi smūgį galėjo visiems laikams išplėšti Zobeidą iš Arno glėbio.

Katrina prispaudė prie savęs šaltą durklo plieną ir įsirausė į pagalves. Jai reikėjo ramiai apgalvoti kitą žingsnį.

Dvyliktas skyrius

Pantera ir gyvatė

Mari, jauna prancūzė odaliska, gracingai lyg katė sėdėjo ant didelės išsiuvinėtos pagalvės ir valgydama rožės žiedlapių ščerbetą stebėjo Katriną. Katrina gulėjo ant pilvo, parėmusi smakrą delnais, ir niūriai mąstė apie savo likimą. Šią siestos valandą rūmus gaubė tyla ir ramybė, tik vergai, vėduojantys miegančiąsias gražiomis didelėmis plunksnų vėduoklėmis, neturėjo ramybės. Medžiai aplink rūmus, atrodė, irgi sustingo nuo neapsakomos kaitros.

Zobeidos vizitas pas Katriną prieš tris dienas sugriovė jos planus. Princesei neužteko tik uždrausti vaikščioti į jos apartamentus; ji ėmėsi specialių atsargumo priemonių prieš naująją kaimynę. Kai Katrina mėgino

išeiti iš savo kambarių ir tarnų lydima pavaikščioti po sodą, kelią jai pastojo dvi sukryžiuotos ietys, o gerklingas balsas liepė grįžti atgal. Katrina ėmė protestuoti prieš šį priverstinį įkalinimą, bet už jos saugumą atsakingas eunuchas pasakė, jog tuo metu, kai kalifo nebus rūmuose, jo naujoji favoritė bus saugoma dieną ir naktį, kad jai neatsitiktų nieko blogo.

— Blogo? Šiame sode?

— Saulė gali nudeginti, vandenyje galima paskęsti, vabzdžiai gelia, gyvatės įkandimas mirtinas! — ramiai atsakė negras eunuchas. — Aš tik vykdau įsakymą. Tu turi likti savo kambariuose.

— Iki kurio laiko?

— Iki tol, kol grįš šeimininkas.

Katrina daugiau nesipriešino, bet Zobeidos sprendimas kėlė jai nerimą. Katrina neturėjo iliuzijų dėl to, kaip princesė žiūri į ją: Zobeida neapkentė jos, kaip ir ji pati nekentė princesės. Negalėjo būti kito paaiškinimo, kodėl tokia akyla apsauga ir tokie griežti apribojimai. Zobeida negalėjo žinoti, kokie saitai sieja ją ir Arno. Išdidžiai princesei ji buvo tik vergė, netgi jei kalifo kaprizas laikinai ir išaukštino ją, palyginti su visomis kitomis. Gal princesė bijojo, kad jos belaisvis susidomės favorite, jeigu pamatys ją? Galbūt atsargumo priemonių imtasi todėl, kad Katrina buvo kilusi iš Prancūzijos, kaip ir Zobeidos kalinys, ir priklausė tai pačiai rasei. Bet norint laikyti favoritę kuo toliau nuo princesės apartamentų, būtų užtekę vien budelių baimės... Jau trys dienos Katrina mėgino rasti atsakymą į šiuos klausimus, bet nesėkmingai. Kai ji klausinėdavo Moraimą, ši nutildavo ir vaizduodavo, kad kažko ieško ant grindų, bet kai ji pakeldavo akis į Katriną, jos būdavo kupinos baimės.

Moraimos vizitai buvo nepaprastai trumpi. Ji ateidavo tik sužinoti, ar Katrinai nieko nereikia, o paskui greitai dingdavo. Katrina nesuprato, kas darosi. Ji būgštavo, kad Zobeida ir Arno iškeliavo į tolimas Magribo žemes, ir ši baimė pamažu, bet tvirtai griovė jos ryžtą kovoti. Naktis buvo Katrinai kančia. Audringa vaizduotė taip kurstė pavydą, kad Katrina ne kartą buvo priėjusi ribą, kai galėjo žengti neapgalvotą žingsnį — padaryti tai, kas pirmiausia šaus į galvą. Ketvirtą rytą pas ją atėjo Mari Aiša, iš tradicijos smarkiai apsisiautusi šydu, bet šypsodamasi.

— Aš pamaniau, kad tu nuobodžiauji, — tarė Mari, nusimesdama šydą. — Moraima neprieštaravo, kad aplankyčiau tave.

— Eunuchai leido tau įeiti čia?

— Žinoma. Jiems įsakyta neišleisti tavęs, bet tu gali priimti svečius.

Mari buvimas teigiamai veikė Katriną. Jaunoji moteris buvo draugiška; ji buvo kilusi iš tos pačios Prancūzijos dalies kaip ir Katrina: iš Burgundijos. Kai Mari papasakojo jai savo istoriją, Katriną nustebino tai, kiek daug toje istorijoje buvo bendra su jos pačios likimu. Pasirodė, kad ši daili Bonos vyndario duktė patiko Kola Leno, vienam iš hercogo seržantų. Hercogas buvo palankus seržantui, todėl seržantas paprašė, kad leistų jam vesti Mari Vermej. Hercogo įsakymas pasiekė mažą namelį Bonoje, kur Mari rengėsi vestuvėms su pusbroliu Žanu Gorijo, kurį mylėjo ir kuriam buvo davusi žodį.

Žano buvo prasta reputacija, jis amžinai sėdėjo be skatiko kišenėje, bet visos merginos kraustėsi iš proto dėl jo . Jis turėjo šmaikštų liežuvį ir lakią vaizduotę, jis svajojo apie nepaprastus nuotykius, ir kai Mari buvo su juo, jai atrodė, kad ji iš tikrųjų sapnuoja. Nepaisydama nuolatinės jo neištikimybės, ji dievino jį, ir kai atėjo hercogo įsakymas, kad ji turi ištekėti už seržanto Leno, Mari neteko galvos. Ji maldavo Žaną bėgti su ja ir išvežti ją į tas saulėtas ir žydinčias pietų žemes, apie kurias jis be paliovos šnekėjo nuo to laiko, kai jam apie jas papasakojo klajojantis menestrelis.

Žanas savotiškai mylėjo Mari. Ji buvo graži, gera. Jis aistringai geidė jos, ir mintis pabėgti su ja, ypač galimybė atimti ją iš kažko kito, jį masino. Bet jis neturėjo pinigų. Tada jie ryžosi nusikaltimui. Mari pasiskolino pusę tėvo santaupų — žinoma, be jo žinios, — o Žanas apiplėšė vietinio turtuolio namą, kai šis vienai dienai buvo išvykęs į Mersolį apžiūrėti savo žemių. Tą pačią tamsią naktį įsimylėjėliai pabėgo ketindami niekada negrįžti. Bet Mari, tikėjusi, kad pabėgimas atneš jai lamę, netrukus nusivylė.

Tiesa, Žanas išmokė Mari meilės meno, ir ji pamėgo meilės žaidimus, bet atsidavusi Žanui ji neteko vertės jo akyse. Negana to, ji per daug mylėjo Žaną ir todėl netrukus nusibodo jam. Galiausiai nuostabios juodos pietiečių gražuolių akys užbūrė Žaną, ir jis nutarė atsikratyti Mari, kuri tebes-

vajojo apie santuoką. Savo tikslui pasiekti jis panaudojo niekingiausią priemonę: žinodamas, kokia patraukli jo "sužadėtinė", jis pardavė ją graikų pirkliui Marselyje. Naktį pirklys apgaule išsivežė jaunąją moterį laivu, kuris plaukė į vergų turgų Aleksandrijoje; ten ją ir nupirko Granados kalifui.

— Štai kaip aš čia atsidūriau, — baigė pasakojimą Mari. — Aš dažnai gailiuosi, kad neištekėjau už burgundo. Galų gale galėjo pasirodyti, kad šitas Kola yra neblogas žmogus, ir aš galėjau būti laiminga!

— O Žanas? — susidomėjusi paklausė Katrina.

Merginos akyse suliepsnojo pikta ugnis.

— Jeigu aš kada nors sutiksiu jį — jis bus nužudytas! — pasakė ji taip tyliai, jog Katrina nedvejojo, kad ji ištesės žodį. Paskui, padrąsinta Mari pasitikėjimo, Katrina papasakojo naujajai draugei apie save.

Pasakojimas užtruko ilgai, bet Mari klausėsi nė karto nepertraukdama jos. Kai Katrina baigė, Mari atsiduso:

— Kokia nuostabi istorija! Vadinasi, belaisvis prancūzas — jūsų vyras! O aš maniau, kad... jūs tik paprasta vargšė mergina, kaip ir aš! Dabar prisiminiau: mačiau jus Dižone, kai mano tėvas buvo nusivežęs mane į turgų. Aš buvau dar beveik vaikas, bet man į atmintį įkrito nuostabus reginys — moteris, graži ir šviečianti kaip saulė.

— Tau turbūt atrodo, kad aš smarkiai pasikeičiau! — pasakė Katrina su kartėliu balse.

— Pasikeitėte? — rimtai paklausė Mari. — Žinoma, jūs pasikeitėte, bet tada jūsų puikūs drabužiai ir brangenybės atitraukė dėmesį nuo jūsų grožio. Dabar jis geriau matyti! Dabar jūs kita, štai ir viskas.

— Prašau, nesielk su manimi kaip su aukštuomenės dama. Laikyk mane tiesiog drauge, — švelniai paprašė Katrina.

Šie žodžiai galutinai ištirpdė nepasitikėjimo ledus tarp jų, ir dvi jaunos moterys tapo sąjungininkėmis — tokiomis ištikimomis, tarsi jas būtų sieję kraujo ryšiai. Mari, atėjusi aplankyti jos iš dalies vedama smalsumo, iš dalies — nuobodulio, dabar tapo atsidavusi Katrinai siela ir kūnu.

— Prižadėk man, kad jeigu jūs pabėgsite, tai paimsite ir mane kartu, o aš viską padarysiu, kas mano jėgoms, kad padėčiau jums! Zobeida privertė jus baisiai kentėti.

— Jei aš ištrūksiu iš šitų rūmų ir šito miesto, tu eisi su manimi, prisiekiu tau, — sušuko Katrina.

— Jei kalifas negrįš, jūsų gyvybė nebus verta nė skatiko. Jums gresia pavojus, — susimąsčiusi pasakė Mari.

— Kodėl gi jis iki šiol negrįžo?

— Todėl, kad Abenas Achmedas Banu Širadis, didysis viziris, nekenčia jo taip pat smarkiai, kaip trokšta Zobeidos, kuri buvo jo meilužė iki prancūzų riterio atvykimo. Jis norėjo užgrobti sostą ir pasidalinti juo su princese... ir šis vadinamasis žygis, į kurį, kaip kalbama, išsirengė Jusufas, buvęs kalifas, prieš savo paties sūnų, man neatrodo panašus į tiesą! Du vyrai nepanašūs vienas į kitą, bet Jusufas pavargo nuo valdžios. Ir tik toks patiklus žmogus kaip Muchamedas galėjo patikėti, kad jo tėvas nori susigrąžinti sostą, kurį jis savo valia paliko. Kalifas lengvatikis, o Banu Širadis — gudrus. Bijau, kad mūsų pono lauks gerai ginkluota pasala.

— Tuomet, — blykšdama tarė Katrina, — aš žuvusi.

— Ne visai. Muchamedas galbūt lengvatikis, bet jis drąsus. Jis — didis karys ir gali sumušti priešininką. Štai kodėl Zobeida nedarė nieko daugiau, o tik pastatė prie jūsų nuolatinę sargybą. Jeigu jos brolis grįš, ji pasakys, kad tik saugojo jo favoritę, galbūt per daug griežtai. O jei ateis žinia apie kalifo mirtį, jūs nė valandos neišgyvensite!

— Kodėl? Aš kol kas jai nieko nepadariau!

— Tai tiesa. Bet Zora trokšta jūsų mirties bet kuria kaina. Savo apsimestiniu atsidavimu ji iškovojo princesės palankumą. Zoros nepaprasta vaizduotė ir intuicija, ir ji išgalvojo, kaip paaiškėjo, į tiesą panašią istoriją.

— Panašią į tiesą?

— Tik vienas žmogus gali pasipriešinti kalifui: Zobeida. Ir vienintelis būdas tai pasiekti — pasinaudoti jos pavyduliavimu prancūzų riterio. Zorai užteko to, kad jūs esate iš tos pačios šalies, ir ji užsiminė princesei, kad jūs įsimylėjusi belaisvį ir norite su juo pasikalbėti!

Katrina iš siaubo suriko, bet tuoj pat užsidengė burną drebančia ranka.

— Ji taip pasakė? Dieve mano! Aš — žuvusi! Kaipgi atsitiko, kad manęs dar neatidavė į budelių rankas?

— Zora, žinodama Zobeidos temperamentą, kaip tik to ir tikisi. Bet princesė nėra beprotė. Jei Zobeida nužudys jus nesant kalifo, po to, kai jis aistringai įsimylėjo jus, ant jos gali kristi įtarimas, kad ji dalyvauja Banu Širadžio sąmoksle ir kad ji norėjo Muchamedo mirties, jeigu jis sugrįš ir neras jūsų gyvos. Bet jums tikriausiai neilgai teks mėgautis jo glamonėmis. Ne budelių reikia bijoti. Zobeida suorganizuos nelaimingą atsitikimą, kad įtarimas nekristų ant jos. Ji pakankamai gerai pažįsta savo brolį ir supranta, kad poetiškas jo švelnumas slepia nežabotą charakterį. Jis retai įniršta, bet jo įniršis pavojingas; o jo aistra jums beribė...

Mari parodė popieriaus ritinėlį, kyšantį iš safyrais nusagstyto aksominio įdėklo, kurį Muchamedas atsiuntė savo mylimajai. Pastaruoju metu Katrina gavo didelių rausvų perlų diademų, aukso narvą, pilną mėlynų laukinių papūgų, ir nepaprastą meno kūrinį: auksinį gaidį, kurio plati uodega buvo inkrustuota visų spalvų ir dydžių brangakmeniais.

— Tai teikia vilties, — tarė Mari, — nes įrodo, kad musulmonų valdovas dar gyvas, tesaugo jį Viešpats!

Pasirodė tarnai, atnešę valgyti, ir šis nuoširdus pokalbis nutrūko. Mari su apetitu ėmė valgyti. Katrina giliai susimąstė: jos padėtis buvo blogesnė, negu ji manė. Kiekvieną minutę galėjo ateiti žinia apie Muchamedo mirtį — ir kas tada? Vienas Dievas žino, kiek jai dar liko gyventi. Ji netgi neturės galimybės pranešti Arno, kad yra šalia; ji gali numirti už kelių žingsnių nuo jo — ir jis netgi nesužinos to. Ji gali pasišaukti į pagalbą draugus, bet kaip? Žozė buvo netoliese, Alkazabe, kalifo armijoje. Ji pamėgins nusiųsti jam laiškelį. Ji išsikvies Fatimą ir duos jai laišką Abu al Chairui. Bet ar laiškas suspės pasiekti jį? Bet kuriuo atveju laiko buvo maža!

Mari suvalgė ščerbetą ir ėmė triaukšti dideles datules, apibarstytas cukrumi. Ji nutarė netrukdyti Katrinai. Bet tą akimirką Katrina atsisuko ir pažvelgė jai tiesiai į akis.

— Negalima gaišti nė minutės. Aš turiu veikti, — tyliai tarė Katrina.

— Ką jūs ketinate daryti?

Katrina ne iš karto atsakė. Ji akimirką sudvejojo. Katrina beveik nepažinojo Mari, o ant kortos buvo pastatyta jos gyvybė. Bet Mari pažvelgė į ją tokiomis tyromis akimis, kad Katrinos nepasitikėjimo neliko nė pėdsako: jei negalima pasikliauti šiuo vaiku, tai negalima niekuo pasikliauti. Laikas skubino, ir Katrina ryžosi:

— Aš turiu išeiti iš čia ir pamatyti savo vyrą...

— Žinoma. Bet kaip? Jei tik...

— Kas jei tik?..

— Jei tik mes pasikeisime drabužiais ir jūs išeisite iš čia vietoj manęs. Ši apranga turi savo pranašumų; reikia būti aiškiaregiu, kad suprastum, ką slepia šitie apdangalai. Juk mūsų oda vienodos spalvos, ir jei mes laikysime akis nuleistas, niekas negalės pamatyti jų spalvos.

Katrinos širdis ėmė plakti smarkiau. Mari visai netikėtai pasiūlė tai, ko Katrina bijojo prašyti. Ji paėmė Mari ranką į savo rankas:

— Ar tu supranti, kad tai darydama rizikuoji gyvybe? Jei kas nors įeis, kol manęs nebus...

— Aš turėsiu pasakyti, kad jūs mane užpuolėte ir surišote. Tai nesunku padaryti, čia visur daug puikių stiprių audinių. Jei kas nors ateis, manęs niekuo neįtars... beveik. O jei niekas neateis, jūs galėsite atrišti mane, kai grįšite.

— Kaip tu paaiškinsi, kodėl manęs nėra, jei staiga pasirodys Moraima?

— Aš pasakysiu, kad jums pasidarė tvanku ir jūs panorote pakvėpuoti grynu oru.

— Ir dėl to aš turėjau surišti tave ir pasiskolinti tavo drabužius?

— Kodėl gi ne? Jeigu jūs žinotumėte, kokios keistos idėjos šauna moterims į galvą dėl nuobodaus haremo gyvenimo, tai suprastumėte, kad niekas daugiau negali nustebinti Moraimos! Bet būkite atsargi. Tai, ką jūs darote, nepaprastai pavojinga. Kiekvienas, kuris mėgina pasikalbėti su prancūzų riteriu, rizikuoja gyvybe. Jeigu Zobeida jus sugaus, tai niekas, net mintis apie jos brolio pyktį, neišgelbės jūsų nuo jos įniršio. Tokiais atvejais ji akla ir kurčia viskam, išskyrus savo neapykantos objektą.

— Tai siaubinga. Bet verta rizikuoti. Man kelia nerimą tik sargyba. Zobeidos asmeniškas sodas kitoje rūmų pusėje, ar ne? Aš girdėjau, kad mano vyras gyvena ten atskirame paviljone...

— Taip. Tai princo paviljonas prie žydro vandens baseino. Jis buvo pastatytas vienam iš Muchamedo Penktojo brolių. Ir jūsų vyras palieka paviljoną smarkiai saugomas tik tada, kai vyksta medžioti. Zobeida bijo, kad riteris savo tėvynę myli labiau negu ją, todėl ji paskyrė didįjį vizirį sargybos viršininku.

— Bet aš maniau, kad viziris įsimylėjęs princesę?

— Taip. Zobeida tai žino ir todėl yra žiauri jam. Banu Širadis nekenčia varžovo ir tikisi, kad tapęs valdovu atsikratys jo. Bet šiuo metu jam svarbiausia — įtikti princesei, o ji nebūtų išsirinkusi geresnio sargybinio... Bet grįžkime prie mūsų plano. Patekti į Zobeidos sodą nesunku. Hareme šalia mano kambario yra nedidelės durys, tiesa, jos visada uždarytos, bet jas galima nesunkiai atidaryti plieno ašmenimis. Durys veda į sodą. Priešais Zobeidos sodus yra neaukšta siena, bet vikrus žmogus gali lengvai ją perlipti palenkęs prie jos augantį kiparisą. Jūs pamatysite, kad tai paprasta.

— Bet jeigu ant sienos taip lengva užlipti, kodėl mano vyras neperlipa jos?

— Todėl, kad princesės rūmus akylai saugo ištikimiausi eunuchai. Jų daug, jie aklai klauso princesės, o jų durklai aštrūs.

Tai, kas buvo pasakyta, nekėlė įkvėpimo. Tačiau Katrina stengėsi negalvoti apie tokias nemalonias smulkmenas ir privertė Mari kelis kartus pakartoti, kaip pasiekti jos kambarius nepatraukiant dėmesio ir kaip surasti minėtas duris, kurias jaunoji odaliska nupiešė su mažiausiomis smulkmenomis.

— Atrodo, tu dažnai jomis naudojiesi? — paklausė Katrina.

— Kalifo sode auga nuostabios slyvos, skirtos tik jo stalui, o man jos irgi patinka! — paaiškino Mari.

Katrina negalėjo nenusijuokti, ir draugės kalbėjosi toliau laukdamos sutemų, nes plano, kurį jos sugalvojo, nebuvo galima įvykdyti dieną. Katrinai laikas prailgo iki begalybės: pavydas, kurį jai atnešdavo naktis,

vis labiau ją kankino, ir ji dar labiau norėjo susitikti su vyru, labai gerai žinojo, kaip leidžia naktis Zobeida.

Ji susijaudinusi laukė sutemų. Vergai atnešė pietus, bet Katrina liepė pastatyti padėklą šalia jos guolio ir išeiti.

— Mes grįšime padėti jums pasirengti miegoti, ponia, — tarė vyresnysis tarnas.

— Ne. Šiandien aš pati užmigsiu. Mano draugė dar truputį pabus čia. Mes norime, kad mus paliktų ramybėje. Pasakyk Moraimai, kad ji neateitų pas mane vakaro vizito. Man nieko nereikia, išskyrus tylą ir ramybę. Jūs galite išnešti kelis šviestuvus. Ryški šviesa mane erzina.

— Kaip įsakysite, ponia. Linkiu jums labos nakties.

Kai vergai išėjo, palikę dvi moteris prieblandoje, Katrina ir Mari suvalgė maltos avienos kukulių ir meduolių ir ėmėsi savo plano. Draugės pasikeitė drabužiais. Bet kadangi Mari buvo truputį pilnesnė, Katrinai teko smarkiau suveržti per juosmenį žydras plačias kelnes. Iš suplėšytos antklodės juostelių jos nuvijo virvutes, ir Katrina surišo Mari.

— Neužmirškite užrišti man burnos, — tarė Mari. — Antraip bus neįtikinama!

Ji surado šilko šaliką ir, kol burna dar nebuvo užrišta, Mari davė paskutinį patarimą.

— Kad ir ką jūs darytumėte, būkite užsidengusi apdangalu, net jeigu jis trukdys jums užlipti ant sienos. Jeigu jūs neatidengsite savo veido, tai tuo atveju, jeigu jus sugaus, jūsų padėtis bus kur kas lengvesnė. Jums reikia kiek įmanoma pasirūpinti savo saugumu. Ir tepadeda jums Viešpats!

— Tau irgi, Mari. Ir nesirūpink, kol gyva neužmiršiu tau duoto pažado.

Įsitikinusi, kad jos "kalinė" nesijaučia per daug nepatogiai, kadangi nelaisvė galėjo užtrukti kelias valandas, Katrina pasilenkė ir pabučiavo ją į kaktą; ji pamatė, kaip tamsoje sužibėjo Mari akys; paskui kruopščiai užtraukė rausvas užuolaidas aplink lovą ir žengė keletą žingsnių atgal, norėdama pažiūrėti, kaip tai atrodo iš šalies. Mari dengė lengva šilko antklodė ir atrodė, kad ji iš tikrųjų miega...

Katrina apsisiautė žydru Mari apdangalu ir tyliai atsisveikinusi nuėjo prie durų. Sargybiniai iškart pastojo jai kelią, atkišę į priekį savo ietis. Pamėgdžiodama Mari balsą, Katrina pasakė:

— Aš grįžtu į savo kambarį. Leiskite man praeiti. Aš Aiša.

Vienas didelio veido juodaodis su plokščia nosimi nusišaipė:

— Tu grįžti pernelyg vėlai, Aiša! Ką daro favoritė?

— Miega, — atsakė Katrina, sunerimusi dėl šio klausimo.

— Man teks įsitikinti, kad tu ko nors neišsineši su savim, — tarė jis, statydamas savo ietį prie sienos. — Favoritė gavo nuostabių dovanų...

Juodos rankos ėmė čiupinėti ją taip įžūliai, kad sukėlė Katrinai tam tikrų įtarimų. Ji žinojo, kad kai kurie šie žmonės būdavo ne visai iškastruoti, ir tada paaiškėdavo, kad jie turi keistų troškimų. Tikriausiai ir šis buvo toks. Kai jis pradėjo atrišinėti jos diržą, norėdamas ieškoti toliau, Katrina neištvėrė.

— Leisk man praeiti, — tarė ji, — arba aš imsiu šaukti.

— Kas ateis? Mano draugas kurčias, nebylys ir nekenčia moterų.

— Favoritė, — drąsiai tarė Katrina. — Ji mano draugė. Jeigu aš pašauksiu, ji ateis, ir tada tau bus blogai! Ji paprašys valdovą tavo galvos, ir aš esu tikra, kad jis neatsakys jai tokios kuklios dovanos.

Katrina su pasitenkinimu pamatė, kaip juodą veidą iškreipė baimė. Eunuchas atitraukė rankas, griebė ietį ir atšlijo.

— Negalima jau truputį paišdykauti... Nešdinkis, ir kuo greičiau...

Katrinai nereikėjo kartoti du sykius. Ji standžiai apsisiautė apdangalu ir išėjo į užtamsintą vidinį kiemelį. Drąsiai perkirto jį, aplenkė tinklu aptrauktą belvederį ir atsidūrė pačiame haremo centre, Dviejų Seserų salėje, taip pavadintoje dėl to, kad grindų viduryje buvo įmontuotos dvi didžiulės marmuro plokštės. Salės kupolas iš šimtų mažyčių dalelių — ląstelių panėšėjo į didelį gėlės žiedą; ornamentuotos ir spalvotais kokliais išgrįstos sienos, atrodo, buvo padarytos iš brangenybių. Salėje buvo kelios moterys, apsisiautusios raudonais, mėlynais ir aukso spalvos audiniais. Jos gulėjo ant pagalvių, kilimų arba sofų, šnekučiavosi, valgė saldumynus arba snaudė. Kai kurios iš jų praleisdavo čia ir naktį, nes neturėjo atskirų kambarių.

Dideliam Katrinos palengvėjimui, nė viena iš sugulovių neatkreipė į ją dėmesio. Haremo moterys visai nesidomėjo viena kita, išskyrus atvejus, kai vieną iš jų pašaukdavo pas kalifą. Visų jų gyvenimas buvo vienodas, kupinas dykinėjimo ir nuobodulio.

Katrina perėjo kambarį, mintyse kartodama Mari nurodymus, kad ne tik nepamestų kelio, bet ir sudarytų įspūdį, jog jaučiasi čia visai laisvai. Jai reikėjo praeiti išilgai kolonados. Šalimais, haremo centre, buvo Alhambros lobis — Liūtų kiemas. Balto poliruoto marmuro arkos supo fontaną, saugomą dvylikos marmurinių liūtų, iš kurių nasrų į susikertančius kanalus tekėjo žemyn švytintys vandens srautai. Grindys buvo išklotos auksinėmis plytelėmis. Didžuliai apelsinmedžiai skleidė kieme nuostabų aromatą. Tylą trikdė tik dainuojantys fontanai. Kiemas buvo toks gražus, kad Katrina sužavėta akimirką sustojo. Ji įsivaizdavo save jame dviese su Arno... Kaip nuostabu leisti čia laiką su mylimuoju, klausytis fontanų čiurlenimo, miegoti po aksominiu dangumi, kur didelės žvaigždės liejo silpną sidabro šviesą ant blizgančių įvairiaspalvių čerpių, kurios dengė galerijų stogus.

Bet Katrina buvo čia ne tam, kad atsiduotų svajonėms. Ji nuvijo šalin šios vietos burtus ir tyliai nuėjo pro skliautuotas galerijas. Kieme marmuriniai liūtai ėjo savo tarnybą. Nieko nebuvo. Mari kambarys buvo šalia. Katrina lengvai rado jį, bet neįėjo. Ji nuskubėjo prie galerijos, kur ir rado mažas sodo duris. Rūmai skendėjo tamsoje. Vienas alyvinis šviestuvas skleidė silpną mirguliuojančią šviesą, ir Katrina sunkiai apgraibomis surado spyną. Pamažu jos akys priprato prie tamsos, ir ji galėjo aiškiau matyti užraktą. Katrina išsitraukė iš auksinio diržo durklą, kuris buvo ten paslėptas, ir įkišo į spyną smaigalį. Paspaudė ir pajuto, kad užraktas pasidavė. Kedro durys be garso atsivėrė, ir Katrina skubiai įžengė į didžiulį tamsoje skendintį sodą.

Nė gyvos dvasios. Katrina nuskubėjo smėliu pabarstytu takeliu. Netrukus ji išvydo kiparisų eilę ir žemą sieną, kuri supo Zobeidos valdas. Siena buvo pastatyta neseniai, be abejo, dėl to, kad čia buvo prancūzų riteris. Katrina lengvai užlipo ant sienos. Ji buvo tokia pat vikri ir nuovoki kaip

ir tais laikais, kai dar paauglė lakstė Paryžiaus krantinėmis ir padėjo akmenskaldžiams, stačiusiems bažnyčių bokštus.

Katrina truputį užtruko ant sienos, norėdama apsidairyti. Už vandens baseino ji pamatė dailų kiemelį, prie kurio glaudėsi keturkampis bokštas, žinomas Princesių bokšto vardu; bokštas priklausė Zobeidos asmeniškoms valdoms. Už jo neaiškiai matėsi Granados kalvos, nes šis bokštas buvo dalis bastiono. Žemiau galerijos, kur nieko neveikdami stoviniavo keli vergai, švietė žiburiai. Katrina pažvelgė į dešinę, ir jos širdis suspurdėjo: ji pažino Mari nupasakotą paviljoną, kuris buvo žinomas kaip princo paviljonas. Paviljoną supo citrinmedžiai ir kiparisai, kurie atsispindėjo mėnulio pasidabruotame ramiame baseine. Paviljoną puošė grakščios kolonos ir dailus priebutis. Žiburių šviesoje matėsi sargybinių siluetai ir jų blizgantys durklai. Sargybiniai vaikščiojo pirmyn ir atgal lėtu, lygiu žingsniu, jų geltoni turbanai ir puošnūs išsiuvinėti kostiumai atsispindėjo mirguliuojančiame baseine su vandens lelijomis.

Katrina kurį laiką įdėmiai žiūrėjo į paviljoną, tikėdamasi raštuotuose languose išvysti pažįstamą siluetą. Kaip sužinoti, ar Arno ten ir ar jis vienas? Kaip įeiti į tuos mažus rūmus? Į šiuos klausimus buvo sunku atsakyti.

Bet Katrina seniai įprato neatsakinėti į sunkius klausimus ir leistis ieškoti nuotykių, negalvodama apie padarinius. Ji be garso nuslydo nuo sienos. Sekundę ji dvejojo rinkdamasi kelią. Grėsminga sargyba trukdė jai prieiti per arti prie paviljono. Bet ji girdėjo švelnią muziką iš Princesių bokšto. Galbūt Arno ten?

Priėjusi prie kiparisų, kurie augo prie baseino krašto, ji vos nesušuko iš džiaugsmo: likimas vėl buvo jai palankus. Prie įėjimo į bokštą pasirodė Arno. Jis buvo vienas. Apsivilkęs plačiais laisvais drabužiais, susijuosęs aukso diržu, jis lėtai priėjo prie baseino ir atsisėdo ant marmurinio krašto. Šį kartą jis nebuvo girtas, bet Katrinai suspaudė širdį, kai pamatė, koks jis vienišas ir liūdnas. Netoli kabančio žibinto šviesa krito ant jo veido... Katrina niekada nematė jo tokio niūraus. Jis buvo vienas, iš tiesų vienas. Ar galėjo jai pasitaikyti patogesnė proga? Katrina puolė prie jo.

Bet tvirtos rankos sugriebė ją kaip tik tą akimirką, kai ji jau beveik pasiekė apšviestą aikštelę prie baseino. Iš netikėtumo ji šūktelėjo, ir Arno atsigręžė. Katrina bandė ištrūkti iš ją sugriebusių juodų rankų, kurios laikė ją tarsi gniaužtai, bet tam ji buvo nepakankamai stipri. Du ją sučiupę eunuchai buvo milžinai sudaniečiai. Kiekvienas iš jų būtų susidorojęs su ja viena ranka. Ji su siaubu galvojo tik apie savo vyrą! Po apdangalu, kuris dabar dusino ją, nes sudaniečiai stipriai apvyniojo jos kaklą, Katrina mėgino ištarti jo vardą, bet jai nepavyko išleisti nė garso.

Šalia Arno pasirodė Zobeida. Pamatę princesę, sudaniečiai sustingo vietoje, laikydami belaisvę, kuri nepajėgė pajudėti. Zobeida kreipėsi į juos:

— Kas tai? Koks čia triukšmas?

— Mes sugavome moterį, ji slėpėsi sode, o Alacho šviesa! Mes sekėme ją iki šios vietos.

— Atveskite ją prie manęs.

Katriną atitempė prie Zobeidos kojų ir privertė atsiklaupti. Arno stovėjo už kelių žingsnių nuo jos ir susiraukęs pasišlykštėdamas stebėjo tai. Katrinos širdis smarkiai daužėsi dėl to, kad ji buvo taip netoli vyro. O, jei tik ji galėtų sušukti jo vardą, rasti išsigelbėjimą jo rankose... Bet jai ir jam grėsė mirtinas pavojus. Ji girdėjo, kaip jis pasakė:

— Be abejo, tai kokia nors smalsuolė arba elgeta iš aukštutinio miesto. Paleiskite ją!

— Niekas neturi teisės įeiti į mano sodus, — atsakė Zobeida. — Ši moteris sumokės už savo kvailumą.

— Ji negali būti tik smalsuolė, — pasakė vienas sudanietis. — Smalsūs nevaikščioja apsiginklavę. Štai ką mes radome pas ją.

Katrina iš įniršio suriko: ji nepastebėjo, kad per grumtynes iš jos atėmė durklą. Dabar durklas su vanagu blizgėjo juodose eunucho rankose, kurios tiesė jį princesei. Zobeida pasilenkė norėdama apžiūrėti durklą, bet Arno priėjo ir atėmė iš jos ginklą. Jis stovėjo apžiūrinėdamas durklą, o jo veide atsispindėjo visi jo jausmai. Paskui jis pažvelgė į Katriną.

— Iš kur tu gavai šį durklą? — paklausė jis kimiu balsu.

Ji negalėjo atsakyti dusdama nuo ją užplūdusių jausmų. Bet plačiai atvertos Katrinos žibuoklių spalvos akys žiūrėjo į jį maldaudamos. Ji užmiršo Zobeidą, kurios akyse, kai ji kreipėsi į savo belaisvį, švietė pyktis:

— Tau pažįstamas šis ginklas? — paklausė Zobeida. — Iš kur jis?

Arno neatsakė. Jis žiūrėjo į moterį, klūpančią ant kelių ir žvelgiančią į jį akimis, kurios buvo panašios į žvaigždes. Staiga Katrina pamatė, kad jis išblyško. Jai dar nespėjus sulaikyti jo, jis priėjo ir nutraukė apdangalą.

Arno apmirė, tarsi žaibo trenktas.

— Katrina! — iškvėpė jis. — Tu... tu čia!

— Taip, Arno, — tyliai tarė ji. — Tai aš.

Paskui atėjo nuostabi akimirka, kai jie abu užmiršo viską, jausdami didžiulį džiaugsmą dėl to, kad surado vienas kitą po tiek ašarų ir kančių. Jie užmiršo aplink stovinčius eunuchus, didėjantį juos stebinčios moters įniršį, jiems iškilusį pavojų. Visa tai dingo, daugiau neegzistavo. Jie buvo vieni visame pasaulyje. Jų akys susitiko, jų širdys vėl plakė vienodu ritmu.

Nerūpestingu judesiu užsikišęs durklą už diržo, Arno ištiesė rankas, norėdamas padėti žmonai atsistoti.

— Katrina, — sušnabždėjo jis neapsakomai švelniai. — Mano brangioji!

Šie žodžiai jai patiko labiau už visus kitus, nes tik jis vienas mokėjo juos taip tarti. Jos galva apsvaigo. Bet atokvėpio akimirka baigėsi.

Lanksti kaip pantera Zobeida atsistojo tarp jų.

— Tu klysti! — pasakė ji, Katrinos nuostabai, prancūziškai. — Jos vardas — Aušros Šviesa, ji — vergė, nupirkta iš piratų. Ji — nauja mano brolio sugulovė, jo favoritė!

Visas švelnumas, akimirką suminkštinęs griežtus Arno bruožus, staiga dingo. Pikta ugnis plykstelėjo juodose jo akyse, ir jis garsiai pasakė:

— Jos vardas Katrina Monsalvi! Ir ji... mano sesuo! — Pauzė buvo nedidelė, vos pastebima, kaip tarpas tarp dviejų širdies dūžių, bet pakankamai ilga, kad Arno pajustų pavojų. Prisipažinti, kad Katrina — jo žmona, reikštų pasmerkti ją pačiai kraupiausiai, lėtai mirčiai. Jis per daug gerai žinojo baisų Zobeidos pavydą! Jo akys susirado Katrinos akis, tuo pat metu liepdamos ir prašydamos ją neprieštarauti. Dėl to Arno galėjo

nesibaiminti! Katrinai būtų didelis džiaugsmas paskelbti, kad ji — jo žmona, sviesti tai lyg akmenį varžovei į veidą, bet ji nenorėjo dėl kelių žodžių netekti gyvybės.

Be to, ar Zobeida patikėjo šiuo melu? Ji žiūrėjo primerkusi akis tai į Katriną, tai į Arno net nemėgindama paslėpti nuostabos ir nepasitikėjimo.

— Tavo sesuo! Ji nepanaši į tave!

Arno gūžtelėjo pečiais:

— Kalifo Muchamedo šviesūs plaukai ir šviesios akys. Ar tai reiškia, kad jis ne jūsų brolis?

— Mūsų skirtingos motinos.

— Mūsų irgi. Mano tėvas buvo vedęs du kartus. Ar norėtumėte sužinoti dar ką nors?

Arno kalbėjo griežtai ir išdidžiai. Jis stengėsi išnaudoti pranašumą, kurį jam davė jausminga, beveik vergiška pavojingos jo meilužės meilė. Bet Zobeida niršo dėl to, kad moteris, kurios ji instinktyviai nekentė, buvo taip arti vyro, kuriam užvaldyti ji praliejo tiek kraujo. Ji šaltai atsakė:

— Iš tiesų yra dalykų, kuriuos aš norėčiau žinoti. Pavyzdžiui, ar tiesa, kad kilmingų Prancūzijos moterų įpročiu tapo plaukti per jūras ir papildyti vergų rinką? Kaip ten pakliuvo tavo sesuo?

Šį sykį atsakė Katrina, tikėdamasi, kad Arno neišsiduos skubotu atvirumu:

— Mano... brolis... prieš kurį laiką išsirengė kelionėn į šventąsias vietas, kad prie didžiojo švento karsto išsigydytų ligą, kuria jis susirgo. Bet galbūt savo šalyje jūs nieko nežinote apie tą šventąjį?

— Prikąsk savo aštrų liežuvį, jei nori, kad aš kantriai tave išklausyčiau, — atsakė Zobeida. — Visi maurai žino apie Griaustinio Sūnaus pranašą.

— Gerai, — ramiai kalbėjo toliau Katrina. — Mano brolis išvyko ir daug mėnesių Monsalvi nebuvo iš jo žinių. Mes tikėjomės, kad jis grįš, bet jis negrįžo. Todėl aš nutariau pati keliauti į šventąsias vietas ir pasilmelsti prie karsto to, kurį jūs vadinate Griaustinio Sūnumi. Aš tikėjausi keliaudama ką nors išgirsti apie savo brolį. Taip ir buvo: tarnas, kuris pabėgo, kai jūs paėmėte Arno į nelaisvę, papasakojo man, kas jam atsitiko. Aš išsirengiau čionai ieškoti brolio, kurį namuose mes jau apverkėme...

— Aš maniau, kad tave pagrobė piratai ir pardavė Almeiroje?

— Aš iš tiesų buvau parduota, — sumelavo Katrina; ji nenorėjo užtraukti bėdos Abu al Chairui. — Aš buvau sugauta, bet manc sugavo ne piratai, o kai aš perėjau šios karalystės sieną. Aš papasakojau visai kitą istoriją nenorėdama leistis į pernelyg sudėtingus aiškinimus žmogui, kuris mane nupirko.

— Kokia jaudinanti pasaka! — sarkastiškai sušuko Zobeida. — Mylinti sesuo klaidžioja vieškeliais ieškodama mylimo brolio. Ir norėdama surasti jį, ji pasirengusi taip aukotis, kad atsiduria Granados kalifo lovoje! Aš galiu pridurti, jog ji taip pasistengė, kad tapo favorite, mylimąja ir netgi jo haremo brangiausia puošmena.

— Nutilkite! — išbalęs šiurkščiai nutraukė ją Arno. Kai šiek tiek anksčiau maurė pirmą sykį užsiminė apie kalifo pasirinkimą, Arno buvo apėmusi pernelyg didelė nuostaba ir džiaugsmas, kad jis galėtų suprasti, apie ką ji kalbėjo. Bet dabar jis suvokė jos žodžių prasmę, ir Katrina su baime pamatė, kad laimingą vyro veido išraišką pakeitė pyktis. Jis atsigręžė į ją.

— Tai tiesa? — paklausė jis taip griežtai, kad Katrina sudrebėjo. Ji per daug gerai žinojo, koks pavydus Arno, todėl sudrebėjo pamačiusi jo suspaustas lūpas ir žėrinčias akis. Bet pikta Zobeidos pašaipa grąžino Katrinai ryžtą. To jau buvo per daug, kad Arno šeimininko tonu tardytų ją šios moters akivaizdoje — moters, kuri tiek mėnesių buvo jo meilužė! Ji atlošė galvą ir iššaukiamai atsakė:

— Taip! Aš turėjau kokiu nors būdu patekti čionai. O tam visos priemonės geros.

— Tiesa? Atrodo, tu užmiršti...

— Ne, tai tu užmiršai! Ar aš galiu žinoti, ką tu čia darai?

— Aš buvau paimtas į nelaisvę. Tu turi tai žinoti, jei sutikai Fortūnatą.

— Belaisvis paprastai stengiasi atgauti laisvę. Ką padarei tu, kad atgautum savo laisvę?

— Dabar ne laikas ir ne vieta aptarinėti tai.

— Atrodo, tu radai gerą ir lengvą būdą, kaip išsisukti iš sunkios padėties...

— Tylėti! — nekantriai sušuko Zobeida. — Turiu pasakyti, kad man nepatinka jūsų šeimyninis ginčas. Jūs užmiršote, kur esate?

Ji įsikišo kaip tik laiku. Arno nukreipė savo pyktį prieš ją.

— O kuo laikote save jūs, kad kištumėtės?! Mūsų šalyje, kaip ir jūsų, vyras turi visą valdžią moterims savo šeimoje. Kadangi ji to paties kraujo kaip ir aš, turiu teisę reikalauti, kad ji pasiaiškintų dėl savo elgesio. Jos garbė — tai mano garbė, ir jeigu ji suteršė ją...

Jis palydėjo savo žodžius tokiu grėsmingu mostu, kad Katrina atšlijo. Įniršio apimtas Arno veidas, išsiplėtusios šnervės, pabalusios iš pykčio, žvilgsnis, bylojantis, kad jis gali ją nužudyti, — visa tai buvo baisu. Ir staiga Katrina pajuto, kad pavargo nuo ambicingo vyro pykčio. Kaip jis nesupranta, kiek daug teko jai iškentėti! Kaip jis nepagalvoja, kiek pavojų ir kančių ji patyrė, kiek ašarų išliejo, kiek teko jai ištverti, kad patektų čia? Ne! Jo tai nedomino; vienintelis dalykas turėjo jam reikšmę — tai, kad ji savo kūną padovanojo kalifui poetui...

Grėsmingas Arno elgesys nustebino ir Zobeidą. Niekas negali suvaidinti tokio įniršio. Jau ir anksčiau jai kilo įtarimas dėl šios per daug gražios sesers, netikėtai nukritusios tarsi iš dangaus, o dabar ji nutarė, jog reikia dar labiau sukurstyti Arno įniršį, kad atsikratytų Katrinos. Jeigu Arno nužudys ją ištiktas baisaus įniršio priepuolio — bus gerai! Kalifas supras — juk buvo paliesta šeimos garbė. Kai ji atsisuko į Arno, jos lūpose virpėjo lengva šypsena.

— Tu teisus, mano valdove. Jūsų šeimos garbė yra tik jūsų reikalas. Aš palieku tau spręsti, kaip pasielgti su ja. Jeigu tu nubausi ją, tau nereikės bijoti kalifo pykčio. Jis supras tokį poelgį... o aš padarysiu viską, kad apginčiau tave.

Ji liepė dviem sudaniečiams išeiti ir pati norėjo eiti, kai dusdama atbėgo Moraima. Senoji žydė išsitiesė ant žemės, metusi į Katriną piktą žvilgsnį. Ji laukė klausimų. Zobeidos nereikėjo ilgai laukti.

— Ko tau reikia, Moraima? Kodėl tu čia? Kelkis!

Vos atsistojusi ant kojų, haremo prižiūrėtoja kaltindama parodė pirštu į Katriną.

— Ši moteris pabėgo iš savo kambario; ji surišo vieną iš sugulovių ir pagrobė jos drabužius. Aš matau, kad jai užteko įžūlumo įeiti į jūsų valdas, o Nuostabioji! Atiduokite ją man, kad aš galėčiau nubausti ją taip, kaip ji to nusipelnė, — rimbu.

Princesės lūpas iškreipė pikta šypsena.

— Rimbu? Tu turbūt išprotėjai, Moraima! Kas bus, jei kalifas pastebės žymes ant kūno, kai sugrįš ir panorės pasimėgauti juo? Ne, palik tai man... Nuo šiol ji galės išeiti iš šių paviljonų tik tam, kad patenkintų mano brolio norus. Tu žinai, ji iš garsios prancūzų šeimos, mano mylimo pono sesuo. Ir dėl to ji man labai brangi. Mano pačios tarnai rūpinsis ja, maudys ir prižiūrės ją taip, kad kai valdovas pašauks ją, jos kūnas bus poema, svaiginanti stipriau negu Kūrėjo sode žydinčių rožių kvapas.

Zobeida puikiai mokėjo kurstyti liepsną. Kiekvienu žodžiu ji siekė sukelti Arno įsiūtį... ji tikėjosi, kad jo įniršis bus lemtingas. Jis visas jau drebėjo, jo kumščiai buvo sugniaužti, o kūnas įsitempęs lyg strėlė... Zobeida apdovanojo Arno žavinga šypsena.

— Dabar aš paliksiu tave su ja vieną. Daryk tai, kas tau atrodys reikalinga, bet prašau nepalikti manęs ilgam. Be tavęs kiekviena minutė man — nuobodi amžinybė... — Paskui staigiai pakeitusi toną, Zobeida kreipėsi į Moraimą: — O tu, Moraima, irgi gali pasišalinti, tik nenueik toli. Tu turėsi palydėti šią moterį ir padėsi įsikurti jai taip, kaip ji panorės, ir pagal jos rangą, kai jos brolis baigs su ja...

Katrina piktai prikando lūpą. Ko norėjo ši kraugerė katė? Kad Arno nužudytų ją? Be abejo, ji padarė užuominą apie tai, kad Moraima turi surasti jai gilų, slaptą kapą, neprieinamą grobuonims. Katrina neturėjo iliuzijų dėl to, kad jos priešė staiga imtų ja rūpintis. Dabar, kai Zobeida patikėjo, jog Katrina yra Arno sesuo, ji tikriausiai ims nekęsti Katrinos dukart stipriau dėl to, kad jie su Arno turi bendrų prisiminimų, kuriuose jai nėra vietos. Ši moteris pavydėjo net praeičiai. Kai maurė, grįždama į savo kambarius, ėjo pro šalį, Katrina nesusilaikė ir įgėlė:

— Neskubėk džiaugtis, Zobeida... Aš dar nemiriau. Pas mus nepriimta, kad broliai žudytų savo seseris, o vyrai — savo žmonas!

— Viskas Alacho rankose! Kas man darbo, gyva tu ar mirusi! Tačiau būdama tavo vietoje aš pasirinkčiau mirtį. Tai vienintelis būdas pabėgti nuo likimo, o tavo likimas — būti verge tarp vergių, dievinama ir glostoma, kol tu patinki, bet pamesta ir nelaiminga, kai tavo laikas praeis!

— Gana plepėti, Zobeida, — nekantriai nutraukė ją Arno. — Tik aš vienas žinau, kaip man su ja pasielgti. Dabar palik mane!

Vos nuslėpdama šypseną, princesė dingo. Arno ir Katrina liko vieni.

Akimirką jie stovėjo klausydamiesi jiems svetimų ir priešiškų rūmų garsų. Katrina svajojo, kad jų susitikimas bus toks kaip prieš keletą minučių, kai Arno, nutraukęs ją dengusį šydą, buvo pasirengęs ją apglėbti. Bet užnuodytos Zobeidos strėlės pataikė į skaudžiausią jo vietą. Dabar jie yra tarsi mirtini priešai, kurie gali nužudyti vienas kitą... Ar tam jie ieškojo vienas kito ir mylėjo vienas kitą, nepaisydami visų negandų, tekusių žmogaus lemčiai?

Katrina vos išdrįso pažvelgti į savo vyrą, o jis sukryžiavęs rankas ant krūtinės stebėjo ją. Ji nenorėjo, kad jis matytų ašaras jos akyse. Laukė kova. Prieš jai prasidedant, Katrina leido sau akmirką atsikvėpti. Ji norėjo, kad jis prabiltų pirmas. Bet jis tylėjo. Todėl pirmoji prakalbo ji.

Parodžiusi į durklą Arno rankose, ji paklausė:

— Ko gi tu lauki? Argi tau neįsakė? Paimk durklą ir nužudyk mane, Arno! Prisipažįstu savo kaltę: aš atsidaviau Muchamedui. Tai buvo vienintelis būdas patekti į rūmus, ir aš neturėjau kitos išeities!

— O Brezė? Tada tu irgi neturėjai išeities?

Katrina giliai atsiduso. Jeigu jis prisimins tokias senas skriaudas, mūšis bus žiaurus! Bet ji prisivertė būti rami ir santūriai atsakė:

— Kad ir ką tau kas sakytų, Brezė niekada nebuvo mano meilužis! Jis norėjo vesti mane. Ir buvo momentas, kai aš beveik sutikau. Tai buvo po to, kai žlugo la Tremujis, aš jaučiausi per daug pavargusi, kad tęsčiau kovą. Man labai reikėjo ramybės, švelnumo ir apsaugos. Tu negali įsivaizduoti, ką aš išgyvenau praeitą pavasarį ir kiek man kainavo pergalė! Jei ne de Brezė, iš manęs būtų likęs tik kraujuojančios masės gabalas ponios la Tremuj budelių rankose... — Katrina akimirką nutilo norėdama nusiraminti, nes tų siaubingų valandų prisiminimai vis dar smarkiai jaudino ją.

Paskui ji tęsė: — Brezė išgelbėjo mane, apgynė ir padėjo atkeršyti. O paskui, būdamas tikras, kad tu miręs, pasiūlė man už jo ištekėti. Jis geras, ištikimas žmogus.

— Kaip sumaniai tu jį gini! — karčiai nutraukė ją Arno. — Stebiuosi, kaip tu nenusileidai švelniam jo rūpesčiui...

— Nenusileidau todėl, kad man neleido! — pasakė Katrina, jau netekdama kantrybės. Ir pridūrė, atvirai pripažindama savo klaidą: — Jeigu ne Bernaras jaunesnysis, aš galbūt ir būčiau sutikusi ištekėti už de Brezė. Bet, prisiekiu Dievu, kad kai de Brezė atvyko į Monsalvi atšaukti dekreto dėl ištrėmimo, jis neturėjo pagrindo manyti, kad aš sutiksiu tapti jo žmona. Sužinojusi apie neleistiną jo elgesį, aš nutraukiau visus santykius su juo.

— Nuostabi ir jaudinanti pasaka! — sausai pasakė Arno. — Ir ką tu darei po to?

Katrina turėjo pasitelkti visą savo kantrybę, kad nepratrūktų iš įniršio. Agresyvi Arno maniera, jo tyčiojimasis siutino ją. Jis vaidino vaidmenį brolio, kurio garbė buvo suteršta, ir šiurkščiai reikalavo pasiaiškinti. Taip, lyg jų nebūtų sieję abipusės meilės metai. Netgi laiške, kurį jis atsiuntė jai palikdamas Monsalvi, nebuvo tiek kartėlio ir užgautos savimeilės... Tai buvo švelnus mylinčio žmogaus laiškas. Galbūt Arno manė, kad jo gyvenimas baigtas ir kad jis netrukus mirs nuo baisių raupsų, todėl savo kilnioje ir narsioje sieloje jis rado jėgų parašyti kupinus supratimo ir atlaidumo žodžius. Vėl atgavęs gyvenimą ir sveikatą, jis kartu atgavo buvusį pašėlimą ir siaubingą įniršį, kuris jau taip daug privetė ją kentėti.

Ji kovojo su savimi, ir jai pavyko nusišypsoti be galo liūdna pavargusio žmogaus šypsena, tačiau ta šypsena buvo kupina švelnumo. Ji ištiesė jam ranką.

— Eime su manimi. Nepasilikime čia, kur visi gali mus girdėti! Eime... į tolimą baseino galą, kur stovi tas išmintingas akmeninis liūtas...

Tamsa paslėpė silpną šypseną, atsiradusią Arno veide ir sušvelninusią rūsčią jo išraišką.

— Tau taip labai reikia jo išmintingo patarimo? — paklausė jis, ir iš balso skambesio Katrina suprato, kad Arno rūstybė blėsta. Jis nesipriešindamas leidosi nuvedamas, ir tai suteikė jai vilties. Kurį laiką jie tylėdami

ėjo išilgai spindinčio marmurinio baseino. Katrina atsisėdo ir atsirėmė nugara į liūtą, Arno liko stovėti. Priešais juos nakties dangaus fone švelnia rausva šviesa švietė bokštas ir galerija, nerealūs lyg miražas ir nuostabūs lyg sapnas. Iki to laiko rūmuose nutilo visi garsai, tik čiulbėjo paukščiai sode ir čiurleno fontanai. Lengvas vėjelis suvirpino grakštų rausvą rūmų atspindį baseine, ir Katrina pajuto, kad jos širdį vėl užvaldo Alhambros grožis, kaip truputį anksčiau buvo atsitikę Liūtų kieme.

— Šie rūmai, atrodo, pastatyti meilei ir laimei... kodėl mes turime ir toliau žudyti save? Aš ne tam įveikiau visą šį kelią, kad įžeisčiau tave arba leisčiau tau įžeidinėti mane.

Bet Arno dar nebuvo pasirengęs tokiems žodžiams. Jis užkėlė koją ant baseino krašto ir žiūrėdamas į tolį pasakė:

— Nemėgink nuvesti mano minčių žydinčiu poezijos taku, Katrina! Aš noriu, kad tu smulkiai papasakotum, ką veikei nuo to laiko, kai palikai Karlą.

— Tai ilga istorija, — atsiduso ji. — Aš tikiuosi, kad tu leisi man palaukti ir papasakoti tai tau vėliau. Atrodo, tu užmiršai, kad mums čia gresia pavojus. Bent man...

— Kodėl tau turi grėsti pavojus? Argi tu nesi kalifo favoritė? — atsakė jis sarkastiškai. — Man taip pat atrodo, kad Zobeida myli mane ir niekas nedrįs tavęs paliesti.

Katrina nusigręžė, kad paslėptų skausmą.

— Tu visada žinai, ką pasakyti, kad įskaudintum, ar ne? — liūdnai sušnibždėjo ji. — Gerai, tuomet klausykis... Nors tu jau ne tas žmogus, kurį aš pažinojau, ir tu jau nepasitiki manimi... Aš papasakosiu tau viską...

Arno taip stipriai sugriebė Katriną už peties, kad jai net suskaudo.

— Kam tie išsisukinėjimai! Pasistenk suprast, kad aš turiu žinoti viską. Aš turiu žinoti, kodėl mano žmona, tas žmogus, kurį mylėjau labiau už viską pasaulyje, ieškojo paguodos iš pradžių mano kovos draugo glėbyje, paskui atėjo čia, kad atiduotų savo kūną musulmonui!

— O ką darai tu? — piktai sušuko Katrina. — Kaip vadini tu tai, ką pats darai visus tuos mėnesius Zobeidos lovoje?.. Aš mačiau tave, girdi? Aš savo akimis mačiau praeitą naktį per langą...

— Ką tu matei? — išdidžiai paklausė jis.

— Aš mačiau, kaip tu su ja raičiojaisi ant grindų. Aš mačiau, kaip tu sudrožei jai šmaikščiu, o paskui mylėjaisi su ja... Aš girdėjau, kaip ji dejavo, ir skaičiavau tavo glamones — jūs buvote kaip du gyvuliai rujos metu! Tai buvo šlykštu. Tu buvai visai girtas... ir aš maniau, kad mirsiu iš sielvarto!

— Gana! Aš nežinojau, kad tu buvai šalia! — atsakė jis; jo logika buvo nuostabi. — Bet tu, Katrina? Ką tu darai šiame sode? Visą tą laiką žinodama, kad aš čia, šalia tavęs...

— Šalia manęs? — įnirtingai sušuko Katrina. — Šalia manęs Zobeidos lovoje! Tu ten galvojai apie mane, apie vieną mane...

— Taip, ten aš mėginau numalšinti įniršį, kuris mane apimdavo kiekvieną kartą, kai aš galvodavau apie tave, įsivaizduodamas tave de Brezė glėbyje, gyvenančią šalia jo, besikalbančią su juo, besišypsančią jam, bučiuojančią jį!.. Moters kūnas — kaip vyno butelis, jis padeda minutę užsimiršti!

— Ta minutė tęsiasi pernelyg ilgai! Galėjai rasti kitokių, garbingesnių užsimiršimo būdų! — Katrina užmiršo visokį atsargumą. — Kodėl tu nemėginai bėgti? Kad grįžtum į Prancūziją, į savo namus ir savo šeimą?

— Kad tu būtum nuteista mirti už dvipatystę? Man reikėjo ne taip stipriai tave mylėti, tada mane mažiau būtų kankinęs pavydas... bet aš nenorėjau matyti tavęs mirusios!

— Todėl, — tęsė Katrina, — tu suradai "paguodą" šių rūmų grožybėse ir savo meilužės glėbyje; užmiršęs, kad esi krikščionių riteris, tu mylėjaisi su musulmone, leidai laiką medžiodamas, girtavai ir ištvirkavai... Laiške tu rašei, kad ketini užsiimti visai kitais dalykais. Jei aš nebūčiau sutikusi Fortūnato, tai būčiau leidusis ieškoti tavęs į Šventąją žemę, nes buvau įsitikinusi, jog nesvarbu, ar tu išsigydei, ar ne, bet nori mirti tarnaudamas Dievui, jei ne karaliui!

— Dabar tu priekaištauji man dėl to, kad aš dar gyvas! Tai nepakenčiama!

— Kodėl tu nemėgini bėgti?

— Aš mėginau tūkstantį kartų... bet pabėgti iš Alhambros neįmanoma! Šie rožėse ir apelsinmedžiuose skendintys rūmai saugomi geriau negu tvirčiausios karalių tvirtovės... kiekviena gėlelė slepia kažkieno akį arba ausį, už kiekvieno krūmo — šnipas. Be to, jei tu sutikai Fortūnatą, tai turi žinoti, kokią misiją aš pavedžiau jam, padėdamas jam pabėgti, kai mes palikome Toledą...

— Taip, jis sakė man, kad tu išsiuntei jį papasakoti motinai apie savo laimingą išgijimą!

— Ir apie mano įkalinimą Granadoje! Aš prašiau jį viską papasakoti jai, nes buvau tikras, kad tu vėl ištekėjai. Aš prašiau ją pasimatyti su konetabliu de Rišmonu ir viską jam papasakoti. Jis turėjo prisiekti išsaugoti viską paslaptyje, ir priesaiką jis, žinoma, būtų tęsėjęs. Konetablis būtų padaręs taip, kad pas kalifą būtų išsiųsti žmonės prašyti paleisti mane už išpirką. Paskui aš svetimu vardu būčiau nuvykęs į Šventąją žemę, ir daugiau niekas niekada nebūtų apie mane išgirdęs... Būčiau galėjęs pradėti gyvenimą, labiau vertą manęs ir mano vardo!

— Fortūnatas nepasakojo man apie tai; jis pasakė, kad nekenčia manęs, ir džiūgaudamas pavaizdavo, koks tu laimingas arabų princesės glėbyje ir kaip aistringai tu myli ją.

— Idiotas!.. Ir tu tęsei savo kelionę netgi po to?

— Tu priklausai man, kaip aš priklausau tau, kad ir ką tu galvotum. Aš dėl tavęs visko išsižadėjau, bet neketinu atiduoti tavęs kitai moteriai...

— Manau, kad tai suteikia keršto atspalvį tavo glamonėjimuisi su kalifu! — piktai tarė Arno.

— Galimas dalykas, mano sąžinės graužimas nebuvo toks stiprus, koks galėjo būti, — sutiko Katrina, — bet suprask, kad nuo Ronsevalio tarpeklio, kur aš sutikau Fortūnatą, iki šio miesto — ilgas kelias! Aš turėjau daug laiko apmąstyti viską, ką man atsiuntė bloga žvaigždė!

— Liaukis tuo žaidusi! Aš norėčiau priminti, kad vis dar laukiu pasiaiškinimo.

— Kokią prasmę tai turi? Tu girdi tik tai, ką nori išgirsti. Svarbiausia, kad kalta turiu būti aš, dėl to tavo paties nuodėmės bus mažesnės, ar ne?

Tu lioveisi mylėti mane, Arno, ir tu myli šią moterį taip stipriai, kad užmiršai, jog aš esu tavo žmona... ir jog mes turime sūnų!

— Aš nieko neužmiršau! — sušuko Arno, mėgindamas vėl atgauti įniršį, kuris susilpnėjo paminėjus sūnų. — Kaip aš galiu užmiršti savo sūnų? Jis — mano kraujas ir kūnas, kaip ir aš — savo motinos kraujas ir kūnas.

Katrina pakilo, ir jie stovėjo kaip peštynių gaidžiai, ieškodami silpnos gynybos vietos, kad skaudžiau sužeistų. Bet Mišelio paminėjimas suminkštino Arno širdį, o Izabelės de Monsalvi paminėjimas numalšino Katrinos įniršį. Ji buvo supykusi ant vyro dėl jo išdavystės, bet per daug stipriai jį mylėjo ir kentėjo dėl smūgio, kurį ketino jam smogti.

Ji pakėlė galvą ir sušnibždėjo:

— Jos nebėra su mumis, Arno... Kitą dieną po švento Mykolo ji tyliai užgeso. Dieną prieš tai ji labai džiaugėsi matydama, kad mūsų mažasis Mišelis buvo paskelbtas Monsalvi valdovu... Ji mylėjo tave ir iki paskutinio atodūsio meldėsi už tave...

Kokia sunki buvo įsivyravusi tyla! Ją trikdė tik tankus, nelygus Arno alsavimas... Jis tylėjo. Gražus jo veidas atrodė tarsi išskaptuotas iš akmens. Jo veido išraiška nepasikeitė, akys buvo abejingos, jose nebuvo nei nuostabos, nei sielvarto... bet didelės ašaros ritosi jo skruostais. Jos draskė Katrinos širdį. Ji nedrąsiai palietė pirštais suspaustą Arno ranką, bet jis net nesujudėjo.

— Arno, — sušnibždėjo ji, — kad tu žinotum...

Jis pertraukė ją ne šiurkščiai, bet griežtai:

— Kas rūpinasi Mišeliu, kol tu bastaisi tolimais keliais? — paklausė jis negyvu balsu, tarsi būtų kalbama apie nereikšmingą daiktą.

— Sara ir Monsalvi abatas, Bernaras de Kalmonas, ir Donatjena su Saturnenu, ir visi, kurie gyvena Monsalvi ir kurie pamažu ima domėtis gyvenimu. Viskas, ką sugriovė karas, atstatoma, abatijos vienuoliai stato naują pilį šalia miestelio pietinių vartų, kad pilis ir miestas galėtų padėti vienas kitam ateityje kilus pavojui...

Katrinai kalbant, muostabus vaizdas prieš ją keistai pasikeitė. Tai buvo jau ne rausvi rūmai, ne vešli augmenija ir sidabrinis baseino vanduo, o

sena Overnės provincija, jos sraunios, šniokščiančios upės, gūdūs juodi miškai, jos sunkiai įdirbama žemė, stebuklingu būdu subrandinanti tokius vaisius kaip auksas, sidabras, brangakmeniai, žalos karvės, atkaklūs, išdidūs valstiečiai; jos liepsnojantys saulėlydžiai ir gaivios aušros, violetinės švelnios sutemos ir ilgos rūko juostos aplink užgesusius senus vulkanus...

Arno ranka suvirpėjo tarp Katrinos pirštų. Jų rankos susijungė, ir Katriną apėmė nenusakomas džiaugsmas, kai ji pajuto Arno šilto, stipraus delno prisilietimą.

— Argi tu nenori vėl pamatyti viso to? Išskyrus kapą, nėra tokio kalėjimo, iš kurio nebūtų galima pabėgti, — sušnibždėjo ji. — Grįžkime namo, Arno, aš prašau tave...

Jis neturėjo laiko atsakyti. Staiga vaizdas išnyko, burtai išsisklaidė kaip dūmai. Po ryškiai apšviesta galerija pasirodė Zobeida su Moraima; lydimos grupės eunuchų su deglais, jos artėjo prie baseino. Atrodė, suliepsnojo vanduo, naktis pasitraukė, vos prieš akimirką susijungusios rankos paleido viena kitą. Zobeida įsmeigė savo juodas akis iš pradžių į Katriną, paskui į Arno. Maurė susiraukė; Katrina suprato, kad ji nustebo pamačiusi ją dar gyvą.

— Tai tu atleidai savo seseriai, mano pone? — paklausė Zobeida. — Be abejo, tu turėjai tam priežasčių. Šiaip ar taip, — pridūrė ji, apskaičiavusi smūgį, — aš džiaugiuosi, nes mano brolis kalifas bus tau dėkingas. Ką tik paskelbta, kad jis grįžta. Musulmonų valdovas grįžta į Alhambrą šiandien vakare arba rytoj! Aš esu tikra, kad pirmoji jo mintis bus apie numylėtinę...

Katrina pamatė, kad Zobeidos žodžiai sutraukė netvirtą ryšį. Arno ranka daugiau nespaudė jos delno, jo akys vėl spindėjo įniršiu. Jie vėl nusileido ant žemės.

Bet Katrina nesirengė taip lengvai pasiduoti.

— Arno, — maldaujamai ištarė ji, — aš turiu dar tiek daug tau pasakyti...

— Tu viską papasakosi kitą kartą, — tarė Zobeida. — Moraima, nuvesk ją į kambarius ir pasirūpink, kad ji būtų pasiruošusi, kai grįš mano brolis.

— Aš noriu žinoti, kur tu ją vedi, — sausai paklausė Arno.

— Netoli. Jos kambario langai išeina į šį sodą. Matai, aš esu jai gera! Laikysiu tavo seserį šalia savęs, kad tu galėtum matyti ją. Jeigu ji liks hareme, kur tau uždrausta įeiti, tai bus neįmanoma... Dabar leisk jai eiti. Jau vėlu, ir mes negalime likti čia iki aušros.

O, koks murkiantis, įkalbinėjantis ir raminantis buvo jos balsas! Kas galėjo numanyti, kiek neapykantos ir išdavystės jame slypėjo? Bet Arno tai suprato!

— Atrodo, tu pasidarei nepaprastai draugiška. Tai nepanašu į tave.

Princesė gūžtelėjo pečiais ir pagarbiai atsakė:

— Ji — tavo sesuo, o tu esi mano ponas. To pakanka!

Daugeliui vyrų patinka meilikavimas, ir Katrina, stebėdama Arno, su apgailestavimu suprato, kad Arno irgi buvo vienas iš jų. Jam buvo malonu girdėti, kad Zobeida taip blaiviai samprotauja.

Tačiau Katrinos tai neapgavo. Šis netikėtai parodytas draugiškumas nieko nereiškia. Ji turi būti dvigubai budresnė. Šypsena ir minkštas balsas negalėjo paslėpti žiaurios Zobeidos akių išraiškos. Pavojų kupinas gyvenimas išmokė Katriną skaityti iš žmonių akių ir atspėti priešo mintis. Arno, doram žmogui ir riteriui, buvo sunku pažinti apgaulę po meilia šypsena arba švelniu žodžiu, ypač kai tai darė moteris...

Vis dėlto Katrina nesipriešino ir leidosi nuvedama. Pirmam susitikimui Arno pasakyta pakankamai. Tačiau prieš nueidama Katrina atsisuko norėdama paskutinį kartą pažvelgti į Arno, ir ją šiek tiek paguodė tai, kad Arno lydėjo ją akimis.

— Vyras turi pasirinkti pats, Arno... ir jeigu jis garbingas žmogus, tai neleis niekam, tu girdi, niekam atsistoti tarp jo ir jo sąžinės...

Kaip ir sakė Zobeida, Katrinos kambario langai išėjo į sodą. Nuo žemos, bet patogios sofos, ant kurios ją paguldė Moraima, Katrina galėjo matyti tyvuliuojantį tarp dviejų grakščių kolonų baseiną. Guldydama ją ant pagalvių, Moraima atkreipė Katrinos dėmesį į tai, kaip dailiai įrengtas mažas kambarys. Sienos buvo rausvai violetinės ir žalios kaip migdolas spalvos krištolo, įrėminto paauksuotu kedru.

— Gal kambarys kiek ir mažiau prabangus negu jūsų ankstesni apartamentai, bet aš manau, kad jis skoningesnis. Zobeida nemėgsta didelių kambarių. Čia jūs turėsite viską, ko jums reikia, ir jausitės taip, tarsi gyventumėte pačiame sode!

Senoji žydė išsijuosusi gyrė naują Katrinos būstą. Atrodė, kad ji stengiasi tuo įtikinti save labiau negu Katriną. Matyt, nuraminimo labiau reikėjo Moraimai, nes ji su savo auksu siuvinėtais mėlynais drabužiais virpėjo kaip lapas. Katrina pamėgino priversti ją kalbėti.

— Kas tave taip išgąsdino, Moraima? Ko tu bijai?

— Aš? — veidmainiškai sušuko ta. — Aš nesu išgąsdinta, man tik šalta.

— Kaip gali būti šalta tokiu oru? Vėjas nurimo, sode nevirpa nė vienas lapelis.

— Vis tiek man šalta!.. Man visada šalta!

Tai tarusi, ji pastatė ant grindų prie Katrinos lovos kojūgalio pieno ąsotį. Katrina nustebusi pažvelgė į jį.

— Kam šitas pienas?

— Jeigu panorėtumėte gerti. Jums reikia gerti daug pieno, kad jūsų oda būtų skaisti ir minkšta!

Moraima ištipeno iš kambario taip greitai, kaip tik nešė jos trumpos kojos, ir tada Katrina pabandė apmąstyti savo padėtį. Jos nebaugino Zobeidos artumas. Tikriausiai princesė gerokai pagalvos prieš imdama persekioti moterį, kurią laiko savo mylimojo seserimi. Katriną kankino mintis ne apie Zobeidą. Tai buvo mintis apie Arno!... Koks keistas ir neramus jis buvo! Tą akimirką, kai jis pažino ją, ji buvo įsitikinusi, kad jis apsidžiaugė vėl išvydęs ją ir kad jis ją myli. Bet Zobeida savo nuodingais prasimanymais užgesino džiaugsmą tarsi žvakę. Arno užmiršo savo netikėtą laimę ir jį užvaldė apgauto vyro pavydas ir pyktis. O juk jis dar daug ko nežino, liūdnai pagalvojo Katrina. Ji nepapasakojo jam apie čigonų taborą ir nelaimingąjį Ferą, apie tai, kas atsitiko centriniame Kokos bokšte... bet jis turi tai sužinoti iš jos, nes antraip jis daugiau niekada negalės pasitikėti ja vėl, o ji niekada neturės ramybės. Juk jis gali kartą ir visiems laikams atsisakyti jos, jeigu sužinos apie tai pats...

Pagaliau po tokių audringų išgyvenimų kupinos dienos ją įveikė nuovargis, ir ji užmigo. Bet jos miegas nebuvo tas ramus miegas, kuris per keletą valandų grąžina jėgas ir energiją. Ji miegojo blogai, neramiai, visą laiką krūpčiojo ir nuolat atsibusdavo. Atrodė, kad net per sapną ji jautė artėjančią nelaimę. Ji negalėjo žinoti, kokią formą įgis pavojus, bet, atrodė, kažkas įspėja ją atsargiau elgtis.

Netikėtai ją išbudino pojūtis, lyg ji dūsta, ir ji staigiai pašoko ir atsisėdo lovoje, išpilta prakaito; jos širdis smarkiai daužėsi. Mėnulio šviesa krito ant marmuru išklotų kambario grindų. Katrina iš siaubo vos nesuriko: ten... mėnesienos apšviestomis grindimis šliaužė... ilga, lanksti, blizganti... gyvatė! Ji šliaužė prie jos lovos!

Katrina iškart suprato, kad tai — ne atsitiktinumas. Pieno ąsotis, kurį Moraima paliko prie jos lovos!.. Pieną kaip tik mėgsta gyvatės! Dabar Katrina suprato, kodėl Moraima norėjo kuo greičiau išeiti, kodėl ją krėtė šaltis. Ji buvo susimokiusi su princese! Kraupus padaras, slenkantis prie jos, buvo Zobeidos pasiuntinys!

Pilnomis siaubo akimis Katrina sekė gyvatę, prisispaudusi prie apnuogintos krūtinės šilkinę antklodę. Jos nugara tekėjo šalto prakaito srovelės. Dar niekada ji nebuvo taip išgąsdinta. Ji jautėsi visiškai suparalyžiuota. Užkerėta Katrina žiūrėjo į ilgą juodą besirangančią gyvatę, kuri šliaužė prie jos marmurinėmis grindimis vis arčiau ir arčiau... Tai buvo tarsi košmaras, iš kurio neįmanoma nubusti. Katrina negalėjo netgi šaukti. Gyvatė buvo nelabai didelė, bet Katrina matė jos plokščią trikampę galvą ir bijojo, kad jeigu suriks, tai kraupus padaras kaipmat puls ją! Be to, ką ji galėjo pasišaukti į pagalbą? Ji neturėjo iliuzijų, kad būtų draugiškai nusiteikę tie, kurie atsiuntė šį šlykštų mirties pranašą. Niekas neateitų į pagalbą, jeigu ji pasišauktų... ji buvo visai viena, bejėgė, lyg stovėtų ant ešafoto... ji negalėjo net užsimerkti, kad nematytų šlykštaus padaro.

Ji su siaubu pagalvojo apie vyrą. Ji turės mirti tiesiog čia, už kelių žingsnių nuo jo, ir kai rytą suras jos atšalusį kūną, Zobeida tikriausiai pareikš veidmainišką užuojautą ir suras paguodos žodžių. Visi kambariai išeina į sodą. Iš kur ji galėjo žinoti, kad gyvatė, priviliota šalto pieno, pasirinks kaip tik šitą kambarį?.. Ir Arno tikriausiai patikės ja... Katrina,

virpėdama iš baimės pamačiusi, kad gyvatė buvo jau beveik prie pat lovos, sušnibždėjo: "Arno... Arno, mano meile!.."

Ir įvyko stebuklas. Pamačiusi Arno, kuris pasirodė iš sodo paunksmės tarsi gerasis rytų pasakų džinas, pamačiusi jo aukštą figūrą, užstojusią mėnulio šviesą, Katrina pamanė, kad eina iš proto. Metęs žvilgsnį į susirietusią ant sofos Katriną, Arno iškart suprato, kad atsitiko kažkas siaubinga, ir pamatė gyvatę, kuri jau lingavo savo kraupią plokščią galvą tai į vieną, tai į kitą pusę. Viena ranka jis išsitraukė durklą, kita griebė vietoj skydo ant kėdės kabančią suknelę ir puolė kobrą. Tvirtos rankos nukreipto durklo smūgis buvo tikslus: durklas perkirto gyvatę ir atskyrė jos galvą nuo kūno. Arno atsiklaupė ant vieno kelio ir pažvelgė į žmoną. Mėnesiena apšvietė mirtinai išblyškusį Katrinos veidą. Ji dar tebespaudė antklodę ir be perstojo drebėjo. Ramindamas ją, Arno švelniai sušnibždėjo:

— Nebijok. Viskas baigta... Aš užmušiau ją!

Bet Katrina jo beveik negirdėjo. Atrodė, kad siaubinga pastarųjų minučių baimė įsismelkė į pačias jos esybės gelmes, ir ji žiūrėjo į Arno pastėrusiomis akimis, per daug silpna, kad galėtų atsakyti. Arno atsisėdo ant sofos šalia jos:

— Katrina... atsakyk man, maldauju tave...

Ji pravėrė burną, bet negalėjo kalbėti. Ji norėjo verkti, bet ašarų nebuvo. Jos į Arno pakeltos akys buvo pilnos laukinio išgąsčio, bet jų žvilgsnis buvo toks jaudinantis, kad Arno negalėjo pasipriešinti jų kvietimui ir apkabino Katriną.

Pamatęs, kad ji prisiglaudė prie jo krūtinės tarsi vaikas, Arno pajuto, kaip jį užliejo švelnumo ir gailesčio banga. Jis tvirčiau apglėbė žmoną, mėgindamas numaldyti jos drebulį ir sušildyti ją savo kūnu. Jis švelniai glostė šviesią galvą, gulinčią ant jo peties.

— Vargšė mažylė! Tu taip išgąsdinta! Aš žinau, Zobeida gali padaryti bet ką, todėl likau lauke saugoti tavęs... Nusiramink, aš čia. Mes kartu pabėgsime ir grįšime namo.. Aš myliu tave...

Arno užvaldė jausmai, ir žodžiai liejosi lengvai ir laisvai. Atrodė, iškart dingo jo pavydas ir slaptas priešiškumas. Didelis nerimas neleido Arno

išeiti iš šios sodo dalies. Jis išgirdo silpną Katrinos balsą, savo paties vardą, ištartą su tokia kančia, o paskui pamatė ilgą blizgantį gyvatės kūną, šliaužiantį prie žmonos lovos. Dabar, kai Arno laikė ją glėbyje, virpančią kaip serganti paukštė, jis suprato, kad daugiau niekas negalės jų išskirti, kad jų meilė gali ištverti daug išmėginimų. Jie dviese turėjo vieną širdį, ir Arno žinojo, kad jis niekada neįstengs atsisakyti Katrinos.

Kaprizas, sukeltas vienatvės ir laisvės jausmo, kuris jį apėmė, kai sužinojo, kad neserga raupsais, pastūmėjo jį prie Zobeidos, bet koks silpnas buvo šis jausmas, palyginti su džiaugsmu, kurį jis jautė vien tik apkabindamas Katriną.

Dabar ji apglėbė jį abiem rankomis ir šnibždėjo beprasmiškus žodžius; akimirką Arno išsigando, kad iš baimės ji neteko proto.

— Pasakyk man ką nors, — paprašė jis. — Pasikalbėk su manimi, ar tu pažįsti mane?

Ji linktelėjo, ir jo nerimas sumažėjo. Jis vėl ėmė glostyti jos plaukus.

— Mano mylimoji!.. — šnibždėjo jis. — Viskas gerai, nebijok... Ką aš galiu padaryti, kad nuraminčiau tave?

Jis jautėsi nevikrus, bejėgis, o Katrina, smarkiai prisiglaudusi prie jo, netikėtai pravirko. Ir jis suprato, kad dabar ji išgelbėta, kad beprotybės šmėkla traukiasi nuo jos, ir ėmė švelniai lyg vaiką sūpuoti ją.

— Verk, — tyliai tarė jis, — verk, kiek nori, tau palengvės...

Tamsūs baimės debesys prapliupo ašarų srautu. Anksčiau niekada Katrina taip neverkė. Jos ašaros nuplovė ištisus kančių, nerimo ir nevilties mėnesius. Ji apraudojo savo laimę, palengvėjimą, viltį, džiaugsmą, meilę, netgi savo dėkingumą už tai, kad jis laiko ją savo glėbyje. Vienu smūgiu buvo sunaikinta viskas — praeitis ir dabartis. Liko tik švelni šiluma vyro, kurį ji dievino; ta šiluma apgaubė ją ir ji pajuto stebuklingą saugumo jausmą, saugumo, kurį tik jis vienas gali duoti. Ji pamažu liovėsi verkti, ir ją apėmė nuostabi palaima.

Tryliktas skyrius

Nuosprendis

Kūkčiojimas darėsi vis retesnis ir pagaliau Katrina nutilo. Ji kvėpavo vėl ramiai, ašaros ant skruostų išdžiūvo, ir ji ilgai gulėjo nejudėdama, mėgaudamasi laime dėl to, kad ilsėjosi savo vyro glėbyje, girdėjo jo širdies plakimą, žiūrėjo į mėnesienos nušviestą sodą. Vienintelis dalykas, ką ji dabar žinojo, buvo tai, kad Arno ranka švelniai glostė jos galvą, kaip kadaise... Taip nuostabu būti šalia jo, jausti jo kvapą po tiek išsiskyrimo mėnesių, kai ji jau buvo įsitikinusi, jog neteko jo visiems laikams.

Katrinai lengvai svaigo galva. Neapsakomai laiminga, ji drėgnomis nuo ašarų lūpomis pabučiavo Arno į kaklą. Jis krūptelėjo, sutrikęs dėl netikėtai sukelto geismo. Katrina pajuto tai. Jos lūpos nuslydo prie Arno lūpų.

Godžiai, tarsi smarkiai išbadėjęs žmogus, Arno įsisiurbė į jos minkštas lūpas, ir karštas bučinys truko tol, kol jie abu pajuto geismą. Perbraukęs ranka per Katrinos pečius ir nugarą, Arno suprato, kad ji nuoga, ir švelniai nuklojo šilko antklodę. Katrina nesulaikė jo. Ji nekantriai numetė ant grindų antklodę, kuri užklojo negyvą gyvatę. Katrina jau buvo užmiršusi ją, ji atgavo gyvybę, o meilės šiluma šildė ją. Ji išsivadavo iš Arno glėbio ir gulėjo aukštielninka, apšviesta šaltos mėnesienos šviesos, kad jis galėtų geriau matyti ją.

— Pasakyk man, ar aš dar graži? — droviai ištarė ji, iš anksto žinodama, ką jis atsakys. — Pasakyk man, kad tu dar myli mane.

— Tu gražesnė, nei kada nors anksčiau buvai, tu — velnio duktė, ir tu tai žinai. O ar aš tave myliu...

— Pasakyk man! Aš žinau, kad tu mane myli, aš matau tai... Ir man negėda prisipažinti, kad aš dievinu tave! Aš myliu savo nuostabų valdovą. Aš myliu tave labiau už viską pasaulyje!

— Katrina!

Ji vėl prisiglaudė prie jo tvirtai pasiryžusi palaužti jo pasipriešinimą, apsivijo jį savo švelniomis minkštomis rankomis, svaigino savo kūno

prisilietimu. Ji buvo nepaprastai žavinga, o jis — tik vyras. Net nesistengdamas suprasti, kaip ši vargšė būtybė per keletą minučių pavirto į triumfuojančią gundytoją, jis prisipažino pralaimėjęs ir vėl apglėbė ją.

— Mano meile, — sušnibždėjo jis, — mano mieloji Katrina... Mano žmona!

Juos vėl užliejo geismas. Ji pernelyg ilgai laukė šios minutės — minutės, kai jų meilė vėl sugrįš. Jeigu juos užgriūtų rausvi rūmai, net ir tai nesutrukdytų Katrinai atsiduoti savo vyrui. Su pašėlusia aistra jie be galo mylėjosi užmiršę viską, išskyrus su niekuo nepalyginamą džiaugsmą, kurį jie rado vienas kitame.

Jie būtų galėję dar ilgai mėgautis meilės malonumais, bet staiga ryški šviesa užliejo kambarį ir suskambo griežtas, iš įniršio drebantis balsas:

— Kraujomaiša irgi įprastas dalykas prancūzams? Keistoje padėtyje aš matau brolį ir seserį!

Arno pašoko. Katrina su siaubu žiūrėjo, kaip į kambario vidurį įžengė Zobeida iš pykčio perkreiptu veidu, lydima dviejų tarnų su deglais. Princesė buvo neatpažįstama. Jos veide liepsnojo neapykanta, auksinio atspalvio oda tapo pilkos pelenų spalvos, didžiulės akys iš įniršio žėrėjo, o maži kumščiai buvo sugniaužti.

Atsisukusi nugara į Katriną, ji piktai kreipėsi į Arno:

— Tu apgavai mane... bet mažiau negu tu manai! Aš jaučiau, kad su šia moterimi tave sieja kažkas daugiau negu kraujo ryšiai. Aš tai jaučiau, nes nekenčiu jos. Aš galėčiau pamilti tavo seserį, bet aš pajutau neapykantą šiai moteriai nuo tos akimirkos, kai pamačiau! Štai kodėl aš sekiau ją...

Arno numetė šilko antklodę, kuri dengė juodą gyvatę.

— Sekei ją? Jeigu ne aš, ji būtų jau negyva!

— Aš troškau jos mirties, nes žinojau, kad tarp jūsų kažkas yra... Aš buvau tikra, aš atėjau išnešti jos kūno ir pamačiau jus... Aš mačiau jus, tu supranti?

— Liaukis šaukti, — niekinamai tarė Arno. — Galima pamanyti, kad aš priklausau tau. Tu stovi ir plūstiesi kaip vulgari moteris, kurios vyras laksto paskui merginas. Tu man nereiški nieko... nieko. Tu man — tik kitatikė, o aš — tavo kalinys.

— Arno, — sušnibždėjo Katrina, išgąsdinta savo varžovės išvaizdos, — būk atsargus!

Bet Zobeida nekreipė į ją dėmesio.

— Aš manau, kad ši baltaodė moteris tau daug reiškia?

— Ji — mano žmona, — paprastai atsakė riteris. — Mano žmona Viešpaties ir žmonių akyse. Ir jei nori žinoti viską — mes turime sūnų, jis mūsų šalyje! Pamėgink tai suprasti!

Katriną užliejo džiaugsmas. Ji buvo laiminga, kad Arno sviedė šiuos žodžius varžovei į veidą.

— Suprantate?

Silpna šypsena iškreipė princesės lūpas, jos balsas skambėjo nebe taip šaižiai ir tapo pavojingai tylus.

— Aš suprantu, mano valdove. Tu pats sakei: tu — mano kalinys ir liksi juo tiek, kiek aš panorėsiu! Iškilmingai paskelbęs, kad ši moteris yra tavo žmona, tu įsivaizdavai, kad aš apsipilsiu ašaromis, sujungsiu judviejų rankas, atidarysiu Alhambros vartus, paskirsiu jums eskortą, kuris palydės iki sienos, ir palinkėsiu jums visokeriopos laimės?

— Jei tu būtum verta savo kilmės, Atlaso karių dukra, tu kaip tik taip ir pasielgtum!

— Mano motina buvo vergė, tiurkų princesė; ją pardavė didžiajam chanui, kuris padovanojo ją kalifui, mano tėvui. Ji buvo kaip laukinis stepių žvėris, ir jie turėjo surakinti ją grandinėmis, kad pasimylėtų su ja. Ji nežinojo nieko, išskyrus prievartą, ir galiausiai nusižudė po mano gimimo. Aš panaši į ją: aš suprantu kraujo kalbą! Gali būti, kad ši moteris — tavo žmona; tuo blogiau jai!

— Ką tu ketini su ja daryti?

— Aš tau pasakysiu. — Zobeidos akys pavojingai sublizgėjo. Ji nusijuokė sausu, isterišku juoku. — Sukaustysiu ją grandinėmis nuogą vidiniame kieme vergams, kad jie galėtų mėgautis ja visą naktį ir visą dieną. Paskui pakabinsiu ant kryžiaus ant tvirtovės pylimo, kad saulė degintų ir džiovintų jos odą, kurią tu glamonėjai, o paskui Juanis ir Kongas pasirūpins ja. Nebijok, tu nepraleisi nė vienos iš tų pramogų. Tai bus tau bausmė.

Aš nemanau, kad po to tu lyginsi ją ir mane. Mano budeliai gerai išmano savo darbą! Ei, jūs ten, čiupkite šitą moterį!

Katrinos širdis apmirė. Ji ištiesė rankas į vyrą, ieškodama jo apsaugos.

Eunuchai nespėjo pajudėti iš vietos. Arno griebė kardą, gulėjusį prie lovos, ir puolė tarp Katrinos ir vergų. Jo veide liepsnojo įniršis, bet balsas buvo šaltas kaip ledas, kai jis ištarė:

— Jūs nepaliesite jos! Pirmasis, kuris pajudės, iškart bus negyvas...

Eunuchai sustingo, bet Zobeida prapliupo kvatotis.

— Tu turbūt beprotis! Aš pašauksiu... ir sargyba bus čia. Ten šimtas, du šimtai, trys šimtai žmonių, tiek, kiek man reikia. Prisipažink, kad pralaimėjai. Nusilenk savo likimui. Aš žinau, kaip tave priversti užmiršti. Tu viešpatausi...

— Ar tu iš tiesų manai, kad gali įkalbėti mane? — nusijuokė Arno. — Tu sakei, kad aš turbūt beprotis. Ne, tai tu beprotė...

Niekam nespėjus sustabdyti jo, jis sugriebė Zobeidą, suspaudė jos riešus ir įbedė durklą į kaklą.

— Dabar šauk savo sargybą, Zobeida! Šauk, jei išdrįsi, bet tai bus paskutinis tavo atodūsis... Katrina, renkis... Mes bėgame!

— Bet kaip?

— Netrukus pamatysi! Daryk, ką sakau. O tu, princese, nuvesi mus prie slapto išėjimo iš rūmų, kurį taip gerai žinai. Jeigu duosi ženklą arba sušuksi, — mirsi...

— Jūs toli nenueisite, — sumurmėjo Zobeida. — Tą akimirką, kai jūsų kojos įžengs į miesto teritoriją, jus vėl sučiups.

— Tai mano reikalas. Eime.

Lėtai, lydimi išgąsdintos Katrinos, jie išėjo iš kambario; keistas dvigubas siluetas, priešais kurį iš siaubo bėgo eunuchai. Trise traukė per sodą.

Katrina suprato, kad jų mėginimas pabėgti yra absoliučiai neprotingas ir kad jis nepasiseks. Ji nebijojo, kai Zobeida, sadistiškai mėgaudamasi, pavaizdavo kančias, kurias sugalvojo jai. Argi Moraima nesakė, kad kalifo sugrįžimas neišvengiamas? Matyt, įniršio apimta Katrina užmiršo tai... Nors ir keista, Arno perskaitė jos mintis.

— Tu be reikalo manai, Katrina, kad ši beprotė išsigąs brolio ir nežudys tavęs. Kai ją užvaldo demonai, ji peržengia proto ir baimės ribas.

Išgirdusi šiuos žodžius, Zobeida, nepaisydama į jos gerklę įbesto durklo, sušnypštė:

— Jūs nepabėgsite... jūs mirsite, jūs abu...

Ir staiga, visai netekusi galvos, ji sušuko:

— Gelbėkite... gelbėkite mane! — Ji raitėsi lyg ungurys, mėgindama ištrūkti iš geležinių Arno gniaužtų. Ji būtų vėl sušukusi, bet jos riksmą nustelbė gargaliavimas. Durklas įsirėžė į gerklę. Zobeida be garso susmuko ant smėlėto tako. Ji gulėjo blyškioje mėnesienos šviesoje.

— Tu nužudei ją? — išsigandusi sušnibždėjo Katrina.

— Ji pati nusižudė... Aš neketinau jos žudyti. Durklas pats įsmigo į ją.

Kokią minutę jie stovėjo žiūrėdami vienas į kitą, tarp jų gulėjo Zobeidos kūnas. Arno ištiesė ranką Katrinai.

— Eime!.. Mes turime pamėginti pabėgti! Eunuchai tikriausiai jau paskelbė pavojų. Vienintelis mūsų šansas surasti slaptą praėjimą, kol neaptiko mūsų.

Katrina paėmė Arno už rankos ir jie ėmė brautis per krūmus. Bet buvo jau per vėlu. Arno sakė tiesą: vienintelis jų šansas buvo priversti Zobeidą parodyti jiems slaptą praėjimą. Dabar momentas buvo praleistas. Aušo, ir sodas atgijo. Pasigirdo šauksmai ir kojų tapsėjimas. Patekę į spąstus du žmonės akimirką sustingo mėgindami suprasti, į kurią pusę bėgti.

— Per vėlu, — ištarė Arno. — Mes neturime laiko pasiekti aukštutinį miestą. Žiūrėk!

Iš visų pusių artėjo eunuchai su savo pragaištingais durklais, kurių ašmenys spindėjo tekančios saulės spinduliuose. Iš krūmų, kur Monsalvi paliko Zobeidą, pasigirdo veriantys šauksmai: tarnai ir vergai apraudojo valdovę.

— Viskas baigta, — ramiai tarė Arno. — Mums telieka tik narsiai mirti.

— Aš manau, kad mirsiu narsiai, jei būsiu šalia tavęs. — Katrina suspaudė vyro ranką. — Jau ne pirmą kartą mes drauge sutinkame mirtį. Atsimeni Ruaną...

— Aš neužmiršau, — atsakė Arno, silpnai šypsodamasis. — Bet čia nėra Žano Sono, kuris padėtų.

— Čia yra Abu al Chairas... ir Gotjė, ir Žozė, mano padėjėjas, įstojęs į kalifo armiją, kad patektų į Alhambrą... Mes ne vieni.

Arno su nuostaba pažvelgė į Katriną.

— Žozė — kas jis?

— Paryžiaus elgeta, leidęsis kelionėn į šventąsias vietas, kad gautų nuodėmių atleidimą. Jis labai atsidavęs man.

Nepaisant iškilusio pavojaus, nepaisant to, kad grėsmingas ginkluotų žmonių būrys kas sekundę vis labiau artėjo prie jų, Arno negalėjo susilaikyti nesusijuokęs:

— Tu nuolat stebini mane, Katrina! Jei net sutiktum šėtoną, brangioji, tai tikrai galėtum užrišti jam virvutę ant kaklo ir paversti jį paprastu šunimi! Ir man malonu girdėti, kad tas raumenų ir normandiško užsispyrimo kalnas Gotjė irgi čia. Tad išbandyk savo žavesį jiems! — pridūrė jis jau kitu tonu, rodydamas į artėjančius žmones. Sargybiniai slinko dviem atskiromis grupėmis. Vienos iš jų priekyje Katrina ir Arno pamatė eunuchus, deglų nešėjus, greta jų ėjo dešimt princesės tarnaičių, jos nešė jos kūną. Katrina pažino žmogų antros grupės priekyje iš jo avietinės spalvos brokato turbano: tai buvo didysis viziris Abenas Achmedas Banu Širadis...

— Tu teisus, — ištarė ji. — Mes žuvę. Šis žmogus nekenčia tavęs, ir jis neturi dėl ko mylėti manęs...

Dvi grupės susitiko prieš pajudėdamos į priekį ir užkirsdamos kelią bėgliams. Banu Širadis ilgai žiūrėjo į nužudytąją, kurią moterys paguldė priešais jį, paskui uždengė kūną žydru šydu. Po to jis ramiai žengė prie jaunosios poros. Katrina prisiglaudė prie Arno, jis apglėbė ją per pečius. Mirtis, artėjanti dabar prie jų jauno, elegantiško žmogaus pavidalu, sukėlė jai daug didesnį siaubą negu ta, kuria grasino jai kobra; galbūt todėl, kad mirti kur kas sunkiau tada, kai po tiek kančių vėl grįžo meilė ir laimė. Kylančios saulės apšviestas sodas buvo nuostabus. Po šaltos nakties gėlės atrodė ryškesnės, o vanduo švietė žydruma.

Sunkus, keistai neišraiškingas Banu Širadžio žvilgsnis iš pradžių įsmigo į Arno.

— Tai tu nužudei princesę?

— Taip. Aš nužudžiau ją, nes ji norėjo kankinti mano žmoną.

— Tavo žmoną?

— Tai mano žmona, Katrina Monsalvi, ji įveikė baisiausius pavojus, kad surastų mane...

Juodose didžiojo vizirio akyse, kuriomis jis peržvelgė Katriną, buvo tiek ironijos, kad Katrina plykstelėjo, nes šis žmogus matė ją kalifo glėbyje, tad pavojų priminimas neišvengiamai turėjo pralinksminti jį. Ją apėmė gėda, kai ji išvydo vizirio veide šypseną ir pagalvojo, kaip turi kentėti Arno.

— Be abejonės, tu turėjai tam teisę, — pašaipiai tarė Banu Širadis, — bet tu praliejai karališką kraują ir todėl turi mirti...

— Puiku, atimkite man gyvybę, bet paleiskite mano žmoną. Ji nekalta.

— Ne! — karštai pasipriešino Katrina, glausdamasi prie vyro. — Neatskirk mūsų, viziri. Jeigu jis mirs, aš irgi noriu mirti!

— Ne aš spręsiu jūsų likimą, — pareiškė Banu Širadis. — Prie miesto artėja kalifas. Netrukus jis bus čia. Jūs per greitai užmiršote, kad priklausote jam, moterie. O dėl šito žmogaus...

Jis davė ženklą. Prie jo priėjo keli sargybiniai ir, nepaisydami Katrinos riksmų ir atkaklaus priešinimosi, atplėšė ją nuo Arno, o jam surišo rankas už nugaros.

— Šią moterį nuveskite į jos kambarius, — tarė viziris nuobodžiaujančiu balsu, — ir pastatykite prie jos sargybą. Bet taip, kad ji netriukšmautų!

— Aš nutilsiu tik tada, — sušuko Katrina, įniršusi dėl to, kad jos vyrą surišo ir apsupo sargybiniai, — kai jūs paliksite mane su juo ir taip pat surišite!

— Būk rami, Katrina, — maldaujamu balsu ištarė Monsalvi, — man reikalinga tavo parama.

— Užkimšk jai burną, — paliepė Banu Širadis, — šitas spygavimas nepakeliamas.

Moterys puolė Katriną kaip širšių spiečius, užspaudė jai burną ir net akis. Viena skraiste jos užrišo jai burną, kita — rankas ir trečia — kojas. Katrina jautė, kaip tarnai neša ją tarsi maišą į tą pačią lovą, kurią ji neseniai

paliko su tokiomis didelėmis viltimis. Ją apėmęs įniršis buvo toks baisus, kad ji negalėjo net verkti! Negi Dievas leis tokią neteisybę? Negi Arno turi mirti dėl to, kad nudūrė kraugerę moterį, kuri norėjo užtraukti jai baisiausias kankynes? Ne... tai neįmanoma... to negali būti...

Vargais negalais pasukusi galvą, ji metė į Arno atsisveikinimo žvilgsnį. Stipriai saugomas Arno ėjo išdidus ir ramus. Iškelti sargybinių kalavijai spindėjo saulėje, todėl atrodė, kad virš Arno galvos švyti aureolė. Iš Katrinos akių plūstelėjo karčios deginančios ašaros — nevilties ašaros.

"Aš išgelbėsiu tave, — pažadėjo ji mintyse. — Netgi jei man teks šliaužti prie kalifo kojų ir bučiuoti žemę, kuria jis eina, aš pasieksiu, kad Arno būtų atleista..."

Ji buvo vėl pasiryžusi imtis beprotiškų veiksmų, bet dabar žinojo, kad yra kaina, kurios Arno niekada neleis jai sumokėti už jo išgelbėjimą. Jis grąžino ją sau... ir ji priklauso tik jam. Katrina išgirdo šaižius, staugiančius fleitų garsus ir būgnų tratėjimą, stelbiamą pratisų minios sveikinimo šauksmų. Muchamedas grįžo į Granadą...

Artėjant vakarui atėjo žmonės nuvesti Katriną pas kalifą, ir ji šiek tiek nusiramino. Tačiau dienos įvykiai neteikė per daug vilties.

Sargybinių skaičius prie jos durų padvigubėjo, bet vietoj daugybės tarnų ir vergų jai dabar patarnavo vienas nebylys eunuchas, kuris atnešė jai vidurdienį valgyti ant padėklo. Pas ją neužsuko nė viena moteris. Net Moraima! Tai kėlė Katrinai nerimą, ir ne tiek dėl savęs, kiek dėl Arno. Toks rūstus elgesys nežadėjo nieko gero jos vyrui. Galbūt išprašyti atleidimą jam bus sunkiau, negu ji neseniai manė...

Kalifo sugrįžimą lydėjo įprastas sutinkančiųjų džiūgavimas, bet po to rūmuose įsiviešpatavo tyla. Kartais ją pasiekdavo Zobeidą apraudančių moterų dejavimai, ir toks veidmainiavimas pykino ir erzino ją. Kas galėjo nuoširdžiai gailėtis žiaurios, kraugeriškos moters? Ir kokia bausmė laukia Arno už tai, kad jis išlaisvino pasaulį nuo jos?

Katrinai kėlė nerimą tai, kad nėra Moraimos. Ko bijojo ši kvaila moteris? Būtinai reikia pamatyti ją. Reikia įspėti Abu al Chairą apie pavojus, iškilusius Arno. O kas, jei pykčio apimtas kalifas davė įsakymą

nedelsiant nužudyti jos vyrą? Galbūt dabar, kai ji galvoja apie Arno, jis jau paskutinį kartą atsiduso. Bet Katrina iškart nuvijo šią mintį. Ne, negali būti, kad jis jau negyvas. Ji pajustų tai, ją perspėtų jos kūnas.

Kai jos kambaryje pagaliau pasirodė Moraima, Katriną po kupinos neramumų ir įtempto laukimo dienos buvo apėmęs didelis nervinis susijaudinimas.

— Eime. Valdovas nori matyti tave, — tepasakė senoji žydė.

— Pagaliau! Vis dėlto atėjai! — sušuko Katrina, eidama paskui ją. — Aš laukiau tavęs visą dieną...

— Tylėk! — šiurkščiai nutraukė ją Moraima. — Man uždrausta kalbėtis su tavim. Ir nemėgink bėgti. Tau nepavyks.

Prie Katrinos kambario durų grūdosi dešimt kalavijais ginkluotų eunuchų, pasirengusių lydėti ją. Moraima rūpestingai apsiautė Katriną skraiste.

— Patariu tau būti tokiai pagarbiai, kaip tik įstengsi, Aušros Šviesa, — pasakė Moraima. — Šį kartą aš vedu tave ne į Kūrėjo Sodą, bet į valdovo rūmus. Jis įniršęs. Man gaila tavęs, nes tu pajusi ant savo kailio jo rūstybę.

— Aš nebijau, — išdidžiai atsakė Katrina. — Vesk mane.

Eunuchų lydima Katrina perėjo per haremą ir pasuko kalifo rūmų durų link. Visur grūdosi moterys, jos žiūrėjo į ją su nuostaba arba su neapykanta. Katrina girdėjo juoką ir patyčias. Ji matė, kaip sužibėjo Zoros žalios akys, kai ši spjovė į ją. Moterų buvo tiek daug, kad pro jų minią buvo sunku prasisprausti. Kilo nedidelis sąmyšis, kurio metu Katrina staiga išgirdo, kaip jai kažkas prancūziškai sušnibždėjo tiesiai į ausį:

— Jį nuvedė į tvirtovę. Artimiausiu laiku tai neatsitiks!

Ji dėkinga nusišypsojo, spėjusi pamatyti minioje šmėstelėjusią Mari. Tai galėjo būti tik ji! Ir Katrina pajuto palengvėjimą. Taigi Arno išsiuntė į Alkasabą... Greita mirtis jam negresia.

Mojuodami kalavijais ir hipopotamo odos šmaikščiais, eunuchai pagaliau įstengė praskinti kelią į rūmus. Prie durų stovėjo rūmų sargybiniai su šalmais, laikydami vienoje rankoje ietis. Iškilmingos ir rūsčios figūros... teisingumo saugotojai... Įėjusi su eskortu Katrina atsidūrė didelėje galerijoje, kurios centre it žalias kilimas tyvuliavo baseino vanduo. Virš galerijos kilo trys kupolai, kurių lubos buvo iš kedro. Visur žibėjo auksas.

Dvigubos balto raižyto marmuro arkos skyrė salę į septynias dalis. Greta po gretos ginkluota apsauga užpildė salę, o prie sosto stovėjo minia tarnų ir puošniai apsirengusių tarnautojų. Eskortas su Moraima priekyje pristatė Katriną į Pasiuntinybių salę. Blausi šviesa pro siaurus spalvoto stiklo langus krito tiesiai ant didžiulio auksu inkrustuoto sosto, kuriame sėdėjo kalifas ir stebėjo prisiartinančią Katriną.

Valdovo galvą puošė žalio šilko turbanas su didžiuliu smaragdu. Vienoje rankoje jis laikė skeptrą — ilgą lenktą bambuko lazdą, padengtą auksu. Katrina pastebėjo, kad lediniame kalifo žvilgsnyje nebuvo nė pėdsako gailesčio.

Du tarnai ilgais žaliais drabužiais paėmė ją už pečių ir privertė atsiklaupti prieš sostą. Dingo paskutinė vilties kruopelė. Žinoma, ji negalėjo laukti gailestingumo iš žmogaus, kuris elgėsi su ja taip, lyg ji būtų kalta. Katrina klūpėjo laukdama, kol prabils kalifas, ir įžūliai žiūrėjo jam į akis.

Kalifas mostelėjo ranka, ir svita išėjo iš salės. Kai paskutinis tarnas dingo už durų, kalifas tarė:

— Nusiimk šydą, aš noriu matyti tavo veidą. Be to... tu neturi teisės nešioti jo. Tu nesi viena iš mūsų.

Ji su džiaugsmu pakluso, tvirtai nutarusi neprarasti savigarbos ir orumo. Jeigu ji negalės išgelbėti Arno, tai gal privers Muchamedą išsiųsti ją pas vyrą. Baltas šydas, kurį ji nusiėmė, nukrito kaip debesis, ir jos akys išvydo piktą valdovo veidą.

— Kas leido tau atsistoti?

— Tu leidai. Tu sakei, kad aš nesu viena iš jūsų. Aš— laisva moteris, iš kilmingos šeimos. Mano šalyje karalius pagarbiai kalba su manimi.

Muchamedas pasilenkė prie jos, jo putlias lūpas iškreipė pašaipi ir niekinama šypsena:

— O tavo karalius irgi dalijosi guoliu su tavimi? Kaip aš?.. Kodėl aš turiu jausti pagarbą tau?

— Tu atsiuntei atvesti mane, galingasis kalife, tam, kad pasakytum tai? Argi tu jauti malonumą įžeidinėdamas moterį?

— Aš galėčiau nusiųsti tave į mirtį be nereikalingų žodžių, bet noriu dar kartą pažvelgti į tave ir įsitikinti, kiek tu gali meluoti.

— Meluoti? Kam man to reikia? Klausinėk mane, valdove, ir aš atsakysiu tau. Kilminga moteris nemeluoja.

Kalifas tylėjo. Įpratęs prie nuolankių vergių ir tuščių, klusnių moterų, kurios laikė didžiausia laime būti pakviestos į jo lovą, Muchamedas suirzęs ir kartu nustebęs žvelgė į šią moterį, kuri drįso stovėti jo akivaizdoje be baimės, išdidžiai ir oriai, niekindama jo pyktį.

Pokalbis su kalifu suteikė Katrinai drąsos. Jeigu ji įstengs tęsti pokalbį beveik kaip lygi su lygiu, galbūt jai pasiseks. Bet staiga Muchamedas puolė:

— Man sakė, kad prancūzų belaisvis, mano mylimos sesers žudikas... tavo vyras? — išpyškino jis su abejinga išraiška.

— Tai tiesa.

— Tuomet tu sumelavai. Tu nesi vergė, nupirkta Almeiros turguje.

— Tau sumelavo kiti, valdove. Aš nemelavau, nes tu neklausinėjai manęs. Dabar pasakysiu tau savo noru: mano vardas — Katrina de Monsalvi, ponia Šatenjeri, ir aš atėjau čia norėdama pasiimti į namus savo vyrą, kurį tavo sesuo pavogė iš manęs.

— Pavogė? Aš buvau sutikęs šį žmogų daug kartų. Jis atrodė visai patenkintas savo likimu... ir beprotiška aistra, kurią Zobeida jautė jam.

— Koks kalinys nebando pasiimti iš likimo tai, kas geriausia? O dėl meilės, mano valdove, tai tu, kuris renkiesi moteris malonumui, o ne klausydamas širdies balso, turi žinoti, kad vyrai lengvai elgiasi taip.

Kalifas staigiu judesiu numetė jam trukdžiusį, nors ir teikusį tam tikro didingumo skeptrą ir neramiai sujudėjo. Katrina pastebėjo liūdesio šešėlį, užtemdžiusį jo šviesias akis.

— Tu taip žiūri į dalykus? — karčiai paklausė jis. — Aš daviau tau tiek meilės per kelias dienas, kad tikėjausi sulaukti iš tavęs truputį daugiau šilumos. Aš iš tikrųjų patikėjau, kad tavyje radau tą, kurios jau nesitikėjau rasti. Tai tu buvai tik vergė mano rankose, kaip ir visos kitos?

— Tu padarei mane laimingą, — sąžiningai prisipažino Katrina. — Aš nepažinojau tavęs ir buvau nustebinta, kai sužinojau, koks tu žmogus. Aš laukiau kažko baisaus, o tu buvai man švelnus ir geras... Kodėl neturėčiau

prisipažinti, kad man buvo malonu ir kad naktis, kurią mes praleidome drauge, buvo nuostabi? Juk aš žadėjau tau nemeluoti.

Muchamedas greitai pakilo ir priėjo prie Katrinos. Jo skruostai skaisčiai liepsnojo, akys švietė.

— Tuomet, — ištarė jis žemu balsu, — kodėl mums nepratęsus poemos nuo tos vietos, kur mes ją nutraukėme? Viską galima palikti taip, kaip buvo. Tu priklausai man, ir aš lengvai galiu užmiršti tai, kas sieja tave su tuo žmogumi.

Katrina suvirpėjo pajutusi kalifo žodžiuose aistrą. Meilė buvo vienintelis dalykas, dėl kurio ji dabar negalėjo paklusti jo aistrai. Ji papurtė galvą ir atsakė šypsodamasi pavargusio žmogaus šypsena:

— Bet aš negalėčiau to padaryti. Jis — mano vyras, aš jau sakiau tau. Mūsų santuoką pašventino kunigas. Aš liksiu jo žmona, kol mirtis išskirs mus.

— Tai greitai atsitiks! Netrukus tu būsi laisva, mano rože, ir pradėsi čia naują gyvenimą. Visa, ką žinojai anksčiau, atrodys tau kaip blogas sapnas. Tu tapsi mano žmona, valdove viso to, kas gyvena ir kvėpuoja aplink mus. Tu turėsi viską, ko tik panorėsi, tu valdysi geriau negu aš, nes tu valdysi mano širdį!

Staiga Muchamedo veidas tapo toks pat aistringas, kaip buvo sode prie dainuojančių fontanų. Katrina su nuoširdžiu liūdesiu suprato, kad jis tikrai myli ją, kad dėl jos pasiryžęs bet kokiai aukai, žinoma, išskyrus tą vienintelę, kurios ji iš tikrųjų norėjo iš jo. Būtų labai lengva sumeluoti jam, įtikinti savo apsimestine meile, bet ji buvo absoliučiai tikra, kad tai neišgelbės Arno ir kad Arno niekada neatleis jai šios išdavystės. Ji žadėjo būti teisinga ir bus sąžininga iki galo. Galbūt šis žmogus, kurį ji pažino kaip teisingą ir gerą, dar turi dvasios dosnumo ir taurumo...

— Tu nesupratai manęs, mano valdove, — tarė ji liūdnai, — arba galbūt nenorėjai suprasti. Tai, kad aš įveikiau visą šį kelią, kupiną tokių pavojų, reiškia, kad aš myliu savo vyrą... labiausiai už viską pasaulyje!

— Bet aš sakiau tau, kad jis jau neilgai bus tavo vyras.

— Todėl, kad žadėjai nužudyti jį? Bet, valdove, jei tu myli mane taip, kaip sakai, tu nenorėtum įstumti manę į neviltį? Negi tu manai, kad aš

galėčiau mylėti tave, kai jis bus negyvas, kad leisiu glamonėti mane rankomis, nuo kurių dar nenudžiūvo jo kraujas?

Staiga jai į galvą šovė beprotiška, bet kilni idėja. Beviltiška padėtis, kurioje atsidūrė Arno, nedavė jai pasirinkimo. Vis dėlto ji turėjo teisę pasiaukoti dėl savo vyro, o žmogui, stovinčiam priešais ją, užteks meilės, kad priimtų tai, ką ji dabar pasiūlys jam.

— Klausyk, — atkakliai sušnibždėjo ji, — jeigu tu iš tiesų myli mane, tai negali norėti, kad mus sietų toks baisus prisiminimas. Paleisk mano vyrą! Išsiųsk jį su patikima apsauga į Granados pasienį... o aš liksiu su tavimi ir būsiu tavo vergė tiek laiko, kiek tu norėsi.

Šį kartą ji sąmoningai atsisakė to visiško sąžiningumo, kurį žadėjo pirma, nes labai gerai žinojo, kad jeigu jis sutiks su jos pasiūlymu, tai ji padarys viską, kas įmanoma, kad pabėgtų, ir kad Arno savo ruožtu padarys viską, kad susigrąžintų ją. Bet jai reikėjo laimėti laiko, be to, atitolinti Arno mirtį. Ji priėjo prie Muchamedo taip arti, kad jis pajuto jos kvepalų aromatą, bet Katrina žengė dar toliau: ji paėmė jo ranką. Velniop visi svyravimai! Svarbiausia — Arno gyvybė!

— Paklausyk manęs, valdove, ir padaryk tai, ko aš prašau tavęs, — maldaujamu balsu ištarė ji. — Dovanok mano vyrui.

Jis atsakė šaltai, nežiūrėdamas į ją. Jo akys buvo įsmeigtos į sodą.

— Aš neturiu pakankamai valdžios, kad galėčiau dovanoti jam. Tu užmiršti, kad moteris, kurią jis nužudė, yra mano sesuo ir kad visa Granada reikalauja jo kraujo.

Pagalvojusi, kiek žmonių reikalauja atkeršyti už visų nekenčiamos princesės mirtį, Katrina mintyse nusišypsojo, bet nieko neatsakė. Buvo netinkamas momentas svarstyti, ar žmonės myli mirusią moterį. Ji pajuto, kaip Muchamedas krūptelėjo, kai ji palietė jį, ir to užteko.

— Tuomet... leisk jam pabėgti. Niekas negalės tavęs apkaltinti dėl to.

— Pabėgti? — Šį kartą jis pažvelgė į ją, ir Katrina pamatė, kad jo akys vėl pasidarė šaltos. — Negi tu nežinai, kad pats didysis viziris saugo jį? Tu nežinai, kad be dvidešimties sargybinių maurų, kurie saugo jį, šalia jo kalėjimo stovi didžiojo Kadžio* žmonių būrys? Nes pats Alachas

---

* Kadis (Kazis) — taip islamo šalyse vadinamas teisėjas.

reikalauja Granados princesės žudiko kraujo. Norėdamas leisti jam pabėgti, aš turėčiau atsikratyti visų tų žmonių, o tai jau sukeltų grėsmę pačiam sostui...

Kol jis kalbėjo, Katrina beveik prarado viltį. Staiga ji suprato, kad visokia kova nenaudinga, kad jis suras bet kokią įmanomą dingstį atmesti prašymą pasigailėti, nes jis to nenorėjo. Jis nekentė Arno už tai, kad tas buvo Katrinos vyras, o ne už tai, kad nužudė Zobeidą! Katrina paskutinį kartą pamėgino suminkštinti jo širdį.

— Tavo sesuo norėjo atiduoti mane vergams, — tarė ji, — išmesti mane nuogą ant tvirtovės pylimo, o paskui atiduoti mane budeliams mongolams, o tu atmeti mano prašymą dovanoti jam gyvybę ir sakai, kad myli mane?

— Aš sakiau tau, kad negalėčiau to padaryti.

— Paklausyk manęs. Tu čia šeimininkas! O kas buvo Zobeida — tik moteris, viena iš tų moterų, kurias taip niekina tavo tautiečiai. Tu nori įtikinti mane, kad pats didysis Kadis, žmogus, kuris Granadoje laikomas šventuoju, reikalauja mano vyro kraujo?

— Zobeidos gyslomis tekėjo pranašo kraujas! — sugriaudėjo Muchamedas. — O tas, kuris praliejo pranašo kraują, turi mirti! Nusikaltimas dar baisesnis, kai žudikas — kitatikis! Liaukis prašiusi manęs to, kas neįmanoma, Aušros Šviesa. Moterys visai neišmano apie vyrų reikalus.

Katrina krūptelėjo, pajutusi jo balse panieką.

— Jei tu norėtum... tu, kurį visi laiko tokiu galingu...

— Bet aš nenoriu!

Jis atsisuko į ją, paėmė už rankos, smarkiai suspaudė ir prikišo savo liepsnojantį veidą prie Katrinos veido.

— Negi tu nesupranti, kad tavo prašymai tik didina mano pyktį? Kodėl tu nesakai visko, ką esi sugalvojusi? Kodėl tu nesakai: paleisk jį, nes aš myliu jį ir niekada jo neišsižadėsiu? Paleisk jį, nes aš turiu žinoti, kad jis dar gyvas kažkur... bet kuria kaina... netgi jei tai reiškia paklusti tavo bučiniams? Beprotė! Argi tu nesupranti, kad tavo meilė verčia mane neapkęsti jo labiau negu noras atkeršyti už seserį? Ir aš nekenčiu jo dabar, ar tu girdi... Aš nekenčiu jo visomis savo sielos galiomis todėl, kad jis turi tai, ką aš vertinu labiau už viską pasaulyje! Jis turi tavo meilę!

— Ir tu manai, kad pasieksi daugiau, jeigu nužudysi jį? — šaltai paklausė Katrina. — Miruseji turi didesnę galią, negu tu manai. Tu galėtum išlaikyti Monsalvi žmoną tarp savo vergų, bet tu niekada nevaldysi jo našlės! Todėl kad aš nepergyvensiu jo, todėl kad tavo nusikaltimas bus man siaubingas, jei man lemta gyventi...

Ji atsitraukė atatupsta, su panieka žvelgdama į jį. Nuostabu, kaip iš pykčio žmonės supanašėja. Piktoje šio žmogaus išraiškoje ji matė kitokio įniršio atspindį; taip buvo įniršę visi vyrai, kuriuos ji mylėjo arba su kuriais kovojo. Ir galų gale ji visada laimėdavo. Tą akimirką, kai vyras liaudavosi kreipęsis į jos širdį ir jausmus, ji pajusdavo jėgų antplūdį. Bet ji suklydo pamaniusi, kad jos pyktis, jos silpnumas privers Muchamedą atsiduoti jos valiai. Visi tie kiti vyrai gyveno šalia jos. Šis žmogus buvo ne toks. Juos skyrė ištisas pasaulis, ir jie niekada negalėtų visiškai suprasti vienas kito.

Kalifas sunkiai tvardėsi — tai buvo matyti. Jis nusisuko nuo Katrinos ir vėl atsisėdo į sostą. Pakėlė skeptrą, tarsi šioje emblemoje ieškotų galios, kaip apsisaugoti nuo moters žavesio. Katrina įsitempė; jai staiga pasidarė neramu. Jis įdėmiai pažvelgė į ją, ir vos pastebima šypsena suvirpino jo lūpas. Katriną apėmė baimė: Muchamedo įniršis buvo ne toks baisus kaip jo šypsena.

— Tu nemirsi, Aušros Šviesa, — minkštai tarė jis.

— Nevadink manęs taip! — užprotestavo ji. — Aš nekenčiu šio vardo. Mano vardas Katrina.

— Aš nepripratęs prie tų barbariškų vardų, bet padarysiu, kaip tu nori. Tai štai, tu nemirsi... Katrina... nes aš pasirūpinsiu, kad tu negalėtum to padaryti. Ir aš turėsiu tave tiek laiko, kiek norėsiu... Ne, neprieštarauk! Ir mano rankų nesuteps kraujas, nes tu pati nužudysi jį!

Katrinos širdis apmirė. Ji pamanė, kad blogai išgirdo, ir susijaudinusi sušuko:

— Ką tu pasakei? Aš nesuprantu.

— Tu nužudysi jį savo rankomis. Taigi klausyk: tavo vyras dabar kalėjime. Jis bus ten iki tos dienos, kurią numatytos iškilmingos jo aukos laidotuvės, — po savaitės saulei leidžiantis. Tą dieną ir jis numirs. Vergas iškeliaus paskui savo šeimininkę. Zobeidai bus malonu matyti kape kru-

vinus žudiko palaikus. Iki to laiko jis nei valgys, nei gers, nei miegos, tad žmonės pamatys apgailėtiną būtybę. Bet visos tos kančios bus niekas, palyginti su tuo nenusakomu skausmu, kurį jis patirs prieš mirtį. Alacho ir žmonių akivaizdoje budeliai privers jį šimtą kartų gailėtis to, kad jis gimė, jei tik...

— Jei tik? — sušnibždėjo Katrina, pajutusi, kad staiga išdžiūvo burna.

— Jei tik tu pati nenutrauksi jo kančių. Tu dalyvausi ten, o mano rože, pasipuošusi taip, kaip dera kalifo žmonai. Ir tu turėsi teisę nutraukti jo kančias, savo rankomis nudurdama jį tuo durklu, kuriuo jis nužudė princesę.

Taigi tokį būdą jis pasirinko norėdamas priversti ją kentėti? Davęs jai baisų pasirinkimą — nužudyti žmogų, kurį ji dievino, arba ištisas valandas klausytis jo — kankinamo — dejonių, kol jis mirs. O Dieve! Kaip ji galės nutraukti šį gyvenimą, nuo kurio priklauso jos pačios gyvenimas?

Liūdnai ir su gailesčiu ji ištarė beveik pašnibždom:

— Jis laimins mirtį, kurią jam suteiks mano ranka.

— Nemanau. Nes jis žinos, kad po to tu teisėtai priklausysi man. Jam praneš, kad aš vesiu tave tą patį vakarą.

Katrina su pasišlykštėjimu nusisuko nuo kalifo, kurio gražų veidą iškreipė žiauri grimasa.

— Ir žmonės kalba apie tave, kad tu esi gailestingas ir kilniadvasis!.. Jie nepažįsta tavęs! Bet tu per anksti džiaugiesi, nes nepažįsti manęs. Yra ribos, kiek aš galiu ištverti.

— Aš žinau. Tu sakei, kad nusižudysi. Bet ne anksčiau kaip bausmės dieną, nes tada niekas neišgelbės tavo vyro nuo kančių, kurių jis nusipelno. Tau teks laukti dėl jo, o puikioji rože iš visų rožių!

Ji pažvelgė į jį, jos akyse spindėjo ašaros: kokią meilę jautė jai šis žmogus? Jis kalbėjo apie savo aistrą jai, o po akimirkos kankino ją su šaltu žiaurumu... Bet ji daugiau nepajėgė samprotauti arba bijoti. Tai buvo ne jos proto galioje! Ir vis dėlto atrodė neįmanoma, kad kažkur šio žmogaus sieloje, jo poetiškoje širdyje nebūtų mažyčio kampelio, kuriame slypi gailestis... Ji lėtai atsiklaupė ir nulenkė galvą.

— Valdove, — sušnabždėjo ji, — aš maldauju tave! Pažvelk... aš klūpiu prie tavo kojų. Aš mečiau šalin savo išdidumą. Jei bent truputį myli mane, negali versti manęs taip kentėti. Negali pasmerkti manęs tų dienų kančioms, negali norėti, kad mano širdis lėtai merdėtų po vienu stogu su tavim! Jei nenori ar negali išsaugoti mano vyro gyvybės, leisk man nors būti su juo. Leisk man pasidalinti su juo kančiomis ir mirtimi, ir — Dievas mato — aš iki paskutinio atodūsio garbinsiu tave...

Ji maldaujamai ištiesė rankas ir pakėlė į jį nuostabiai gražų savo veidą, bet priešingai, negu ji tikėjosi, Muchamedas dar labiau įniršo.

— Kelkis, — trumpai tarė jis. — Beprasmiška žemintis. Aš viską pasakiau.

— Ne, tu negali būti toks žiaurus! Kokia nauda iš kūno, jei siela toli... Nekankink manęs... pasigailėk manęs!

Ji užsidengė veidą rankomis. Už lango leidosi skaisčiai raudona saulė, o iš gretimo minareto atsklido skambus muedzino balsas, šaukiantis musulmonus melstis. Šis garsas nustelbė sielą draskančią Katrinos raudą, ir Muchamedas, bepasiduodantis gailesčiui, vėl suėmė save į rankas. Staigiu judesu jis parodė į duris ir rūsčiai suriko:

— Dabar eik! Tu be reikalo gaišti laiką ir lieji ašaras! Tu nieko nepasieksi iš manęs. Grįžk į savo kambarį. Dabar metas melstis.

Tą pat akimirką Katriną apėmė pasipiktinimas. Ji pašoko ant kojų ir metė į kalifą neapykantos kupiną žvilgsnį.

— Tu rengiesi melstis? — paklausė ji su pikta panieka. — Taigi tu moki melstis? Neužmiršk maldoje papasakoti Alachui, mano valdove, apie tai, kaip tu ketini sugriauti dviejų žmonių sąjungą ir priversti žmoną nužudyti savo vyrą. Jei Alachas pritars tavo planui, tai galės reikšti vien tai, kad jūsų dievas nėra tikrasis Dievas ir kad žmonės turi tokius dievus, kokių jie nusipelnė!

Ji pakėlė baltą šydą, skubiai apsisiautė ir nesidairydama išėjo. Už durų ji rado Moraimą ir savo palydovus. Vidinis kiemas buvo beveik tuščias. Visi vyrai išėjo į mečetę. Liko tik keturi sodininkai, kurie nerūpestingai karpė mirtos krūmus. Vienas iš jų, milžiniško ūgio mauras, kostelėjo

Katrinai praeinant pro šalį. Ji atsigręžė ir iš nuostabos krūptelėjo: baltas turbanas ir juoda siaura barzdelė puošė Gotjė veidą.

Jų akys susitiko. Bet ji negalėjo užtrukti. Jai teko toliau eiti savo keliu, o persirengusiam sodininkui — drauge su kitais traukti į mečetę. Vis dėlto Katrina pajuto palengvėjimą po šio netikėto susitikimo. Ji negalėjo įsivaizduoti, kaip Gotjė atsidūrė čia, Alhambroje, tarp tarnų, bet, be abejo, tai buvo padaryta padedant Abu al Chairui. Gotjė apsimetė esąs kurčnebylys, tai buvo saugiausias maskavimosi būdas tariamam musulmonui. Mintis, kad Gotjė buvo čia, šalia, teikė tiek daug paguodos, kad Katrina vos nepravirko iš džiaugsmo. Buvo taip malonu žinoti, kad šiuose prakeiktuose rūmuose ji turi draugą; antra vertus, Žozė buvo Alkasaboje su kareiviais, šalia Arno. Čia Katrinos širdį vėl suspaudė skausmas. Pirma, Žozė nepažįsta Arno, o antra, ką jis gali padaryti, kad palengvintų kalinio kančias? Jos ausyse vėl suskambėjo Muchamedo žodžiai: "Jis visą savaitę nevalgys, negers, nemiegos..." Kokia bus Arno būklė po tų septynių kančios dienų! Ir negi Katrina smogs jam į pačią širdį tuo durklu, kuris taip dažnai išgelbėdavo ir apgindavo ją? Vien nuo šios minties ją apėmė silpnumas. Ji žinojo, kad kentės: valanda po valandos, diena po dienos šalia žmogaus, kurį myli...

Tik paguodžianti mintis atėjo jai į galvą. "Nudūrusi jį, aš pati nusidursiu"

Kai Katrina pasiekė savo kambarį, Moraima, iki tol neištarusi nė žodžio, neryžtingai pažvelgė į ją.

— Dabar ilsėkis. Po valandos aš ateisiu pas tave.

— Ko?

— Nuvesiu tave į pirtį. Nuo šiol tu turi kas naktį būti valdovo lovoje.

— Ar tu nori pasakyti, kad jis... — Katrina iš pasipiktinimo užspringo, bet Moraima tik gūžtelėjo pečiais.

— Tu — jo nuosavybė. Jis nori tavęs... Kas gali būti natūraliau? Kai likimo smūgis neišvengiamas, vienintelis protingas sprendimas — priimti jį nedejuojant.

— Ir tu manai, kad aš galiu su tuo sutikti?

— Ką tu gali dar padaryti? Tu graži. Valdovas savaip myli tave. Galbūt tau pavyks nukreipti nuo savęs jo pyktį.

Įniršio kupinas Katrinos žvilgsnis įtikino ją, kad įkalbinėjimai yra beprasmiški, ir ji išėjo iš kambario. Likusi viena, belaisvė atsigulė ant sofos, beveik ligonė nuo įsiūčio ir minties, ką dar jai teks ištverti. Dabar ji negalėjo įsivaizduoti, kad anksčiau pasitikėjo kalifu. Jis — tikras Zobeidos brolis! Katrina pamatė, kad ir jam būdingas toks pat išdidumas, pašėlęs pavydas, tokia pat begalinė savimyla. Zobeida tikėjo, kad Arno nužudys Katriną ir užsimirš jos glėbyje; dabar Muchamedas reikalauja iš jos meilės tuo metu, kai pasmerkė jos vyrą neapsakomoms kančioms! Katrina buvo pasiryžusi narsiai gintis, bet ji žinojo, kad kalifo budeliai gali padaryti ją bejėgę. Jis tik juoksis iš jos mėginimų priešintis. Ir ji kol kas neturi teisės nusižudyti. Katrina paėmė mažytį buteliuką su nuodais, kurį jai atsiuntė Abu al Chairas ir kurį ji paslėpė po atskilusia plokštele, ir liūdnai apžiūrinėjo jį. Jeigu ji galėtų pusę šių nuodų perduoti Arno, ji su džiaugsmu išgertų likusius, bet tai neįmanoma!

Išgirdusi ateinant eunuchą, kuris atnešė jai valgyti ant padėklo, ji pašoko. Katrina stebėjo, kaip vergas pastatė padėklą priešais ją ant sofos, užuot, kaip paprastai, pastatęs ant stalelio; ji jau ketino atstumti maistą, bet jos dėmesį patraukė reikšmingas negro žvilgsnis. Jis išsitraukė iš rankovės ploną popieriaus ritinėlį ir numetė ant padėklo, paskui iki žemės nusilenkė ir išėjo iš kambario atatupstas, kaip to reikalavo paprotys.

Katrina skubiai išvyniojo laiškelį ir su džiaugsmu perskaitė kelias savo mažojo draugo — daktaro — parašytas eilutes:

“Tas, kas kietai miega, nejaučia skausmo ir liūdesio. Saldus rožės žiedlapių patiekalas, kurį Jums atneš kas vakarą, padės taip kietai miegoti kelias valandas, kad Jūsų niekas negalės pažadinti...”

Laiškelis buvo trumpas, bet Katrina iš visos širdies karštai dėkojo ištikimam draugui, kuris įsigudrino taip rūpintis ja. Ji suprato, ką jis turi galvoje: kas vakarą Moraima ras ją kietai įmigusią, ir kalifas turės atsisakyti savo planų jos atžvilgiu. Kas atkreips dėmesį į tą nekaltą rožės žiedlapių saldumyną, kuris Granadoje paduodamas ant kiekvieno stalo?

Katrina vėl greitai padėjo nuodų buteliuką į slaptavietę. Dabar ji turi ką nors suvalgyti, kad nesukeltų įtarimo. Ji prisivertė praryti kelis gabalėlius ščerbeto, paskui paragavo puikių aromatingų rožės žiedlapių drebučių ir atsigulė ant sofos.

Ji pasitikėjo Abu ir paklausys jo patarimo. Katrina buvo beveik įsitikinusi, kad mažojo daktaro dėmesys neapsiribos tik ja. Jis tikriausiai viską žino ir apie siaubingą Arno padėtį. Tai įrodo ta aplinkybė, kad Gotjė įsitaisė tarp Alhambros sodininkų. Pamažu Katriną apėmė snaudulys. Paslaptingas vaistas užvaldė jos kūną...

Keturioliktas skyrius

Alacho būgnai

Kai dienos karštis truputį atlėgo, prie raudonosios pilies ir Septynių Aukštų vartų ėmė rinktis minia. Ten buvo didelė aikštė, kur paprastai kalifas apeidavo savo kariuomenę ir kur vykdavo liaudies šventės. Apačioje prie Alhambros tvirtovės pylimo buvo įrengti mediniai suolai žmonėms ir margaspalviu šilku drapiruoti paaukštinimai kalifui bei jo favoritams, bet netrukus susirinko tokia minia, kad daug miestiečių turėjo stovėti.

Visą savaitę prieš tai šventikai ir elgetos skelbė Granadoje žinią apie šiandien įvyksiančias musulmonų valdovo mylimos sesers laidotuves. Buvo kalbama, kad ją nužudęs kitatikis gedulingos ceremonijos metu bus nubaustas mirtimi. Paskirtą valandą susirinko visas miestas: vyrai ir moterys, vaikai ir seniai susispietė į vieną šurmuliuojančią, neramią, triukšmingą, šaukiančią, margą minią. Aplinkinių vietovių gyventojai leidosi nuo kalnų, ir rusvo atspalvio jų drabužiai susimaišė su raudonais, baltais, mėlynais ir oranžiniais miestiečių drabužiais. Minioje buvo daug samdytų kareivių iš Magribo ilgais plaukais, supintais į kasytes, kurios

gulėjo ant juodų apsiaustų su purpuriniais rombais nugaroje. Jie buvo su įmantriais dažytos odos skydais, ir jų keista išorė darė juos grėsmingesnius negu maurų kariai su spindinčiais šalmais.

Dalyvavo visi aukštutinio miesto gyventojai, apsirengę savo geriausiais drabužiais, žėrintys auksu ir sidabru; jiems kontrastavo akinamai balti imamų, lipančių ant Kadžio paaukštinimo, drabužiai. Po minią naršė aukšti Sudano vergai su žiedu vienoje ausyje; jie buvo ryškiai apsirengę ir žavėjo savo kūnų grožiu; jie juokėsi lyg vaikai, laukiantys būsimo spektaklio.

Viskas čia panėšėjo į triukšmingą mugę. Čionai atėjo akrobatai ir fokusininkai, tikėdamiesi rasti žiūrovų. Čia susirinko žonglieriai, pasakotojai, kurie savo istorijas palydėdavo būgnų tratėjimu; juodaplaukiai gyvačių kerėtojai, kurių pavojingi "partneriai" grėsmingai siūbavo į šalis pasiutusio šokio ritmu; už gyvates lankstesni akrobatai, burtininkės, pranašaujančios ateitį iš baltų ir juodų kriauklių, kurių buvo pilnos jų pintinės; sniaukrojantys dainiai, giedantys Korano eiles arba meilės poemas rėksmingais nakties muedzinų balsais; juodaodžiai seni juokdariai žilomis barzdomis, krečiantys išdaigas minios akivaizdoje, kuri atsakydavo jiems garsiu juoku; elgetos mikliais pirštais.

Aukštai ant bokštų virš Alhambros vartų pasirodė keli žmonės. Vienas iš jų — aukštas vyras, vilkintis dryžiuotu oranžiniu chalatu, žengė į priekį, kiti stovėjo užpakaly, pagarbiai susidėję rankas, ir laukė jo įsakymų. Tai buvo kalifas Muchamedas; jis paskutinį kartą peržvelgė iškilmių vietą, norėdamas įsitikinti, ar viskas gerai. Iš visų pusių į aikštę traukė būriai raitelių su smailiais šalmais ir baltais turbanais; jie turėjo užimti savo pozicijas. Viršuje, ant Alhambros bokštų, stovėdami ant vienos kojos snaudė gandrai.

Tuo metu prabangiuose kambariuose tarnaitės, akylai stebimos susijaudinusios Moraimos, rengė Katriną vakaro ceremonijai. Atrodė, Katrina nesuvokia, kas darosi aplink ją. Ji stovėjo vidury kambario akinamoje švdų, šilko, atvirų dėžučių su brangakmeniais, aromatingų kvepalų buteliukų jūroje, abejinga viskam, kas vyksta aplink. Ji tarsi negirdėjo irzlių

Moraimos šauksmų — Moraima buvo nepatenkinta, kad blogai vykdomi jos nurodymai, — ir santūrių tarnaičių atodūsių.

Haremo prižiūrėtoja buvo panaši į žynę, atliekančią senovines apeigas. Ji niukino moteris, kurios lėtai puošė Katriną aukso apyrankėmis ir subtilaus darbo vėriniais. Pasakišką Katrinos apdarą papildė gražūs paauksuoti bateliai, papuošti brangakmeniais, plačios permatomos kelnės buvo aukso spalvos, ir tokios pat spalvos buvo trumpa brokato liemenė, vos dengianti krūtinę. Daugybė apyrankių mirguliavo visomis vaivorykštės spalvomis; masyvūs ir sunkūs papuošalai, juosiantys kulkšnis, išryškino kojų lieknumą. Grakštų it gulbės Katrinos kaklą papuošė didelių smaragdų vėrinys, o visą šį nuostabų apdarą užbaigė auksinis diržas, persų meistrų šedevras, papuoštas deimantais, rubinais ir smaragdais; šiuo diržu Moraima apjuosė Aušros Šviesos klubus su pamaldžia pagarba.

— Siųsdamas jums šį diržą, valdovas liudija savo norą padaryti jus savo žmona. Diržas buvo pagamintas Bagdado kalifo Garūno al Rašido įsakymu jo mylimai žmonai. Po rūmų apiplėšimo Bagdade Kordobos kalifas Abd ar Chamanas nupirko jį savo mylimoms žmonoms. Rodrigas de Vivaras, Sidas*, padovanojo jį savo žmonai Himenei, bet po jos mirties diržas vėl pateko į musulmonų rankas. Visos sultonės užsijuosdavo jį vestuvių dieną... Tai didžiausia brangenybė iš visų Granados turtų.

Moraima nutilo. Katrina jos nesiklausė. Pastarąją savaitę Katrina gyveno tarsi somnambulė, ir tai ne tik Moraimai, bet ir visam haremui kėlė antgamtišką baimę. Keistas gilus miegas, į kurį ji nugrimzdavo, iš pradžių siutino Muchamedą, bet paskui sukėlė jo nuostabą, sumišusią su baime. Niekas negalėjo pažadinti Katrinos iš šio gilaus miego, ir ji taip miegodavo iki aušros. Atrodė, pats Alachas užmerkia jos akis. Muchamedas pradėjo tikėti, kad tai — dangaus ženklas. Ir jis nutarė neliesti šios moters, žudiko žmonos, kol tebėra gyvas jos teisėtas vyras. Trečią vakarą jis jau nebesiun-

* Rodrigas Dijas de Vivaras (apie 1043—1099 m.), maurų pramintas "Sidu", t.y. "viešpačiu", yra vienintelis viduramžių Ispanijos nacionalinis didvyris. Jo žygius išaukštino poema "Giesmė apie Sidą", sukurta praėjus keturiasdešimčiai metų po mirties.

tė atvesti Katrinos. Moraima buvo labai prietaringa ir tikėjo juodąja magija; ji pamanė, kad naujoji favoritė apdovanota nepaprastomis savybėmis. Katrinos tylėjimas bylojo, kad ją užvaldė nematomos jėgos.

Tiesa, Abu al Chairo vaistai pamažu ėmė veikti Katrinos protą. Visą dieną jos nuotaika būdavo prislėgta, sąmonė aptemusi. Tačiau tai padėjo sumažinti jos nerimą ir palengvinti skausmą. Jei ne Abu vaistai, ji būtų stačiai iš proto išėjusi nuo minties, kad Arno kenčia alkį, troškulį ir nemigą niūriuose Alhambros tvirtovės požemiuose. Pastarąsias dvi naktis prieš Arno mirtį Katrina nepalietė rožės žiedlapių drebučių, bijodama, kad neįstengs kontroliuoti savo veiksmų, ir paprasčausiai apsimetė miegantі.

Paskutinis dažų brūkštelėjimas ant vokų, ir Moraima apsiautė Katriną auksu siuvinėtu šydu; su juo Katrina pasidarė panaši į keistą barbarų stabą.

— Metas, — sušnibždėjo Moraima ir padavė Katrinai ranką, norėdama padėti jai peržengti slenkstį.

Bet Katrina atsisakė. Ji buvo tikra, kad būsimas kelias veda ją tik į mirtį, kad jai liko neilgai gyventi ir kad visi šie rūbai, kuriais ji buvo aprengta, yra pasmerktos aukos rūbai. Netrukus ji nužudys Arno, kad išvaduotų jį iš ilgų ir skausmingų kančių, o paskui tuo pačiu ginklu nusižudys ir ji. Jų sielos panirs į skaisčią saulės šviesą anksčiau, negu jis užges paliestas baltų kaip sniegas iečių, o paskui amžinai susijungs išsivadavusios iš skausmo, dvejonių, pavydo, po savęs nepalikusios nieko, išskyrus bejausmius kūnus budelių rankose. Tai buvo didi diena Katrinai, nes ji — kaip, be abejo, ir Arno — karštai troško patirti begalinę mirties ramybę...

Kai pasirodė būsimoji valdovė, apsupta moterų ir įspūdingo eunuchų būrio, kalifas ir jo svita jau sėdėjo savo vietose ant didelio paaukštinimo, išpuošto aukso audiniais ir žaliomis medžių šakomis. Juokdariai liovėsi pokštavę, bet įsiaudrinusi minia tebetriukšmavo lyg papūgos narvelyje, ir tas gaudesys kurtino. Katrina, akinamai graži ir paslaptinga tarp ją lydinčių moterų, apsigaubusi pastelinių tonų šydais — melsvais, rožiniais, žaliais it migdolas, — tylėdama atsisėdo į mėlynu šilku papuoštą savo vietą, kuri buvo šalia kalifo, tik truputį žemiau. Muchamedas tylėdamas stebėjo prisiartinančią Katriną ir nervingai pašė pirštais savo šviesią barzdelę. Jų akys susitiko. Katrinos akyse plykstelėjo pyktis, ir kalifas sutrikęs pirmas

nusuko akis. Jis susiraukė ir ėmė žiūrėti į aikštę, kur akompanuojant tęsiamai giesmei pasirodė berberų šokėjai. Jie vilkėjo baltais chalatais, kurie buvo papuošti masyviais brangakmeniais ir sujuosti raudonais diržais; jų veidai buvo išdažyti kaip merginų, o galvos aprištos raudonais kaspinais. Visų jaunuolių buvo subtilūs veidai, ilgesingos akys ir sustingusios šypsenos. Imituodami besimylinčių kūnų judesius, šokėjai aistringai raitėsi atlikdami šį keistą šokį, basomis kojomis mindydami žemę. Jie dainavo aukštais skambiais balsais ir pagal savo žingsnių ritmą barškino bronzinėmis kastanjetėmis, suspaustomis tarp pirštų.

Šie belyčiai šokėjai nepatiko Katrinai — ji nusisuko, tuo sukeldama jų nepasitenkinimą. Ji neturėjo jėgų žiūrėti į jų manieringus judesius ir minkštas moteriškas pozas "mirties šventėje". Nes tai iš tiesų buvo mirties šventė. Susirinkusi minia mėgavosi kraujo kvapu ir vaizdu! Iš viršaus, nuo mečetės, grėsmingai sutratėjo būgnai. Šie griausmingi garsai kaip banga užliejo šokėjus, ir jie griuvo ant žemės tampomi konvulsijų, o paskui apmirė ir gulėjo nejudėdami, kol liovėsi tas grėsmingas dundėjimas. Lėtai atsidarė sunkūs Septynių Aukštų vartai ir pasirodė iškilminga procesija. Dvidešimt vergų nešė sidabrinį palankiną su išbalzamuotu Zobeidos kūnu, jo sustingę kontūrai matėsi po tamsiai raudonu užtiesalu. Juos lydėjo muzikantai, kurie grojo birbynėmis ir tambūrinais. Palankiną supo baltais drabužiais apsirengę žmonės, už jų ėjo juodieji eunuchai, kurių priekyje žengė didžiulis sudanietis; jis gedulo ženklan nešė savo durklą smaigaliu į apačią.

Pasirodžiusi procesija truputį atitraukė Katriną nuo niūrių minčių ir atsainaus abejingumo. Zobeida buvo negyva, bet jos neapykanta tebegyveno, ir Katrina jautė tai. Šaltas įniršis apėmė ją, kai pamatė tą šaltą kūną, kuriam netrukus bus paaukotas jos kūnas ir ji pati. Tuo metu vergai pastatė palankiną ant paaukštinimo, panašaus į žemą stalą priešais kalifo kėdę. Muchamedas atsistojo ir žengė į priekį, lydimas Banu Širadžio ir keleto favoritų, norėdamas atiduoti paskutinę pagarbą savo seseriai. Katrina norėjo nusigręžti, bet kažkas patraukė jos dėmesį. Ji pajuto į save įsmeigtą įdėmų žvilgsnį. Ji įsižiūrėjo ir staiga kalifo palydoje pažino Abu al Chairą. Iki tol jį dengė aukšta plačiapetė sargybos viršininko figūra. Mažasis

daktaras atidžiai žiūrėjo į ją iš po didelio oranžinio turbano, ir kai pagaliau jų žvilgsniai susitiko, Katrina pastebėjo, kad jis jai nežymiai nusišypsojo, o paskui truputį pakreipė galvą, lyg kviesdamas pažvelgti į tą pusę. Viršum minios ji išvydo Gotjė. Kaip ir anksčiau, jis buvo su sodininko kepure — ant akių užsmauktu raudonu fetro konusu; jis atrodė ramus ir linksmas, tarsi dalyvautų šventėje, o ne mirties nuosprendžio vykdyme.

Paskui Abu al Chairas žvilgsniu parodė į kitą pusę, kur stovėjo pasirengęs maurų kavaleristų būrys — Katrina pažino Žozė, ant kurio galvos buvo smailas auksinis šalmas, o juoda graži barzda paryškino ir taip jau tamsią jo odą. Su ietimi rankoje Žozė tiesus sėdėjo balne; jis atrodė žiaurus ir rūstus. Jis niekuo nesiskyrė nuo maurų, ir Katrina negalėjo nesižavėti tuo, kaip sumaniai Paryžiaus valkata vaidino savo vaidmenį. Atrodė, jis buvo visai abejingas tam, kas darėsi priešais jį, ir visą dėmesį sutelkęs tik į tai, kaip išlaikyti arklį rikiuotėje. Gyvulys trypčiojo ir nenorėjo ramiai stovėti. Jei ne tvirta Žozė ranka, žirgas, be abejo, pultų į minią.

Katrinos viltis vėl įsižiebė, kai ji pamatė savo draugus. Ji žinojo, kokie jie drąsūs, atsidavę, jie sugebės ryžtingai veikti, kad išgelbėtų ją ir Arno; ji jautė jų ryžtą, ir tai suteikė jai naujų jėgų. Kaip galima prarasti viltį, jei turi tokius sąjungininkus?

Prasidėjo ilga laidotuvių ceremonija. Giedojimas, apeigos, iškilmingi šokiai ir be galo ilga rūstaus senio su ilga balta barzda kalba sekė vienas po kito. Senis buvo aukštas ir išdžiūvęs, kaip topolis žiemą, o iš po vešlių baltų jo antakių akys degė fanatiška ugnimi. Katrina žinojo — tai buvo didysis Kadis. Ji krūptelėjo išgirdusi, kaip jis šaukiasi Alacho keršto kitatikiui, šventvagiškai pakėlusiam ranką prieš pranašo ainį. Kai Kadis nutilo, Katrina suprato, kad atėjo paskutinė jos ir Arno valanda. Silpnas vilties spindulys, kurį jai įžiebė jos draugų buvimas čia, užgeso... Ką jie gali padaryti? Ką gali padaryti trys žmonės prieš visą minią? Miestelėnai, rūmininkai, kariai... visi jie nekentė kitatikio ir džiaugėsi žinodami, kad artėja jo mirtis! Tik Dievas gali padėti jiems! Katrina mintyse ėmė melstis Išganytojui, Šventajai Mergelei iš Piuji, kurios apgynimo maldavo anksčiau, ir pagaliau su trumpa, bet karšta malda kreipėsi pagalbos į šventąjį Jokūbą iš Kompostelos.

"Viešpatie, duok man truputį jėgų, — meldėsi ji. — Duok man jėgų nužudyti jį!"

Tvirtovės viršuje vėl sutratėjo būgnai. Katrinos širdis suspurdėjo, kai ji išgirdo šį garsą. Kiekviename dūžyje ji girdėjo grasinimą, kiekvienas dūžis skambėjo kaip lėtas mirštančio žmogaus širdies plakimas. Tai buvo laidotuvės. Tą akimirką iš rūmų poromis išėjo kalifo budeliai. Jie vilkėjo mėlynais marškiniais atraitotomis rankovėmis, mūvėjo plačiomis besiplaikstančiomis geltonos medžiagos raudonais siūlais siuvinėtomis kelnėmis. Jie apėjo aplink aikštę, nešdamiesi įrankių rinkinį, kurį pamačiusi Katrina išbalo. Sargybiniai nustūmė minią atgal. Tuo metu pusnuogiai vergai priešais pakylą, ant kurios sėdėjo Muchamedas, greitai statė žemą ešafotą, virš kurio iškėlė kryžių, panašų į tą, kuris kadaise stovėjo ant kalvos Jeruzalėje, tik gerokai žemesnį, kad būtų lengviau dirbti budeliams, kai jie kankins pasmerktąjį. Kiti vergai atitempė rūkstančias gores, į kurias budeliai įkišo geležinius strypus, kablius ir žnyples. Minia stovėjo kaip užburta ir sulaikiusi kvapą stebėjo pasirengimą, bet staiga sustaugė sveikindama pasirodžiusį didelį kuprotą negrą, išdžiūvusį kaip juodmedis. Negras lėtai žengė į aikštę. Jis nešė ant peties kiliminį maišą, kuriame nubaustojo mirtimi galva bus atnešta kalifui, o paskui užmauta ant Teisingumo bokšto kuoro. Tai buvo Bekyras, vyriausiasis budelis ir svarbus asmuo, apie tai bylojo raudonas, sidabru išsiuvinėtas jo chalatas. Jis oriai užlipo ant ešafoto ir nejudėdamas stovėjo ten susidėjęs rankas ir nuleidęs galvą, laukdamas, kada atves nuteistąjį.

Vėl sutratėjo būgnai. Katrina pajuto, kad dūsta po aukso šydu. Ji prikando lūpą, kad neimtų balsu šaukti. Jos nervai buvo įtempti. Akys atkakliai ieškojo Abu al Chairo, bet mažasis daktaras stovėjo nuleidęs galvą ant krūtinės ir tarsi snaudė. Jis atrodė toks mažas, toks gležnas toje didžiulėje minioje, kad Katrina ėmė pulti į paniką. Ar iš tikrųjų jis ir kiti du planavo Arno pabėgimą? Jei taip, tai buvo beprotystė, nes nė vienas iš jų neišsaugos savo gyvybės. Jie neturi to daryti!.. Bus geriau, jeigu ji ir Arno mirs! Bet greitai!.. Ji apžvelgė minią.

Gotjė stovėjo toje pačioje vietoje nejudėdamas, tarsi statula, bet Katrina pamatė, kaip jis sustingo, kai trečią kartą girgždėdami atsidarė Alhamb-

ros vartai. Raudonų sienų papėdėje tarp didžiulių geležinių vartų sąvarų pasirodė nuteistasis...

Katrina iš siaubo suriko. Arno buvo beveik nuogas, tik raištis juosė jo klubus, o kojos buvo surakintos sunkiomis grandinėmis. Jis svyravo tarsi girtas. Jo rankos buvo surištos už nugaros, barzda išsitaršiusi, akys įdubusios, bet jis nepaprastai stengėsi išsaugoti orumą šią lemtingą akmirką. Užkliuvęs už akmens, jis griuvo ant kelių. Sargyba pastatė jį ant kojų. Miego ir maisto trūkumas padarė savo griaunamąjį darbą, ir sargybiniai beveik nešė jį žemyn šlaitu.

Moraima įnirtingai griebė Katriną už rankos, norėdama pasodinti į vietą, bet Katrina nematė ir negirdėjo nieko aplink save ir žiūrėjo tik į liesą Arno kūną, kurį maurai tempė ant ešafoto. Skausmas ją tarsi suparalyžiavo. Rūstus Muchamedo žvilgsnis įsmigo į Katriną, ir Moraima pašnibždomis paprašė:

— Prašau tave, suimk save į rankas, Aušros Šviesa. Valdovas žiūri į tave!

— Tegul! — įžūliai atsakė Katrna. — Man tas pats!

— Jo pyktis gali smarkiai išsilieti ant nuteistojo... — nedrąsiai ištarė senoji žydė. — Būk protinga, neprieštarauk jam viešai. Dideli ponai žino, kaip atsimokėti už pažeminimą. Mano tautai tai gerai žinoma.

Katrina neatsakė, bet suprato, kad pykčio apimtas kalifas gali sulaužyti siaubingą sutartį, kurią jis pasiūlė jai. Kas bus, jei staiga jis neleis jai išgelbėti mylimojo nuo baisių kančių, kurias rengia jam budeliai su savo baisiais įrankiais? Katrina lėtai atsisėdo, jos kūną supurtė konvulsijos; jai atrodė, kad ji miršta. Jai darėsi silpna, kraujas stingo gyslose. Jos gyvybė ruseno tik akyse, įsmeigtose į žmogų, kuris turi mirti.

Budeliai užkėlė Arno ant ešafoto ir pastatė prie kryžiaus. Jie nepritvirtino jo rankų prie kryžiaus, bet laikė jas ištiestas ties mediniu skersiniu. Staiga ore kažkas sušvilpė, tą švilpimą palydėjo pritarimo šauksmai ir Arno dejonė. Du lankininkai, stovėję prie kalifo pakylos, velniškai taikliai paleido iš savo lankų strėles, kurios pataikė į Arno delnus. Arno išblyško iš skausmo, jo veidą išpylė prakaitas. Šiltą orą sudrebino isteriškas moterų

šauksmas: "Tu! Tu!" Katrina šaukdama pašoko. Vienas iš budelių ištraukė iš gorės įkaitintą strypą ir dabar, drąsinamas minios, artėjo prie nuteistojo.

Katrina ištrūko iš Moraimos rankų ir apimta laukinio įniršio nubėgo žemyn į aikštelę, ten akis į akį susidūrė su Muchamedu. Minia akimirką nutilo, ir budeliai liovėsi dirbę savo baisų darbą. Ko ji norėjo, ta auksine skraiste apsigaubusi moteris, apie kurią visas miestas kalbėjo, kad šį vakarą ji taps kalifo žmona? Katrinos balse skambėjo kaltinimas:

— Tai yra tai, ką tu man žadėjai, kalife? Tu ketini sulaužyti man duotą žodį?

Ji kalbėjo prancūziškai, paskutinį kartą mėgindama suminkštinti šį žmogų, kurio rankose buvo jų gyvybė. Jeigu ji pažemins jį minios akivaizdoje, jis niekad jai to neatleis... Silpna šypsena iškreipė kalifo lūpas.

— Aš norėjau pažiūrėti, kaip tu elgsiesi, Aušros Šviesa. Dabar tu gali smogti "gailestingą smūgį", kurį aš pažadėjau, jei to nori...

Jis pakilo ir valdingai apžvelgė minią.

— Klausykite visi, Granados valdiniai. Šį vakarą moteris, kurią jūs čia matote, taps mano žmona. Ji pavergė mano širdį. Aš dovanojau jai teisę nužudyti mano sesers žudiką savo pačios rankomis. Tai teisinga: tas, kuris nužudė moterį, mirs nuo moters rankos.

Minios pasipiktinimo ir nusivylimo šauksmai truko ne ilgiau kaip minutę. Priešais kalifo pakylą stovintys lankininkai grėsmingai pakėlė savo ginklus. Niekas neprotestavo, kai kalifas baigė savo kalbą.

Katrinos akys godžiai ieškojo Abu žvilgsnio, bet mažasis daktaras nejudėjo. Be abejo, jis miegojo. Ją apėmė kartėlis... kaip jis galėjo palikti ją tokią akimirką? Jis buvo toks kaip visi, jo paties saugumas jam buvo svarbiau už draugystę.

Dabar vergas atsiklaupė priešais ją, laikydamas auksinį padėklą, ant kurio grėsmingai blizgėjo Monsalvi durklas. Katrina griebė jį beveik su įniršiu. Sidabro rankena su vanagu patogiai, tarsi paukštelis, prigludo prie jos rankos. Pagaliau ji turi galimybę išvaduoti Arno ir save!

Ji pažvelgė į Muchamedą plieniniu žvilgsniu. Paskui ryžtingai nusiplėšė skraistę.

— Aš — ne jūsų kraujo ir ne jūsų tikėjimo! Neužmiršk to!

Tai tarusi ji nusisuko ir išdidžiai nuėjo prie ešafoto. Drąsiau! Tai buvo jos didžioji valanda! Dar akimirka, ir jos siela, taip pat jos vyro siela drauge išnyks auksiniame liepsnojančiame saulėlydyje, kuris degė virš aikštės. Jie bus laisvesni už paukščius, skraidančius aukštai danguje... Minia nuščiuvo, nevalingai užkerėta šios gražios moters, kuri išdidžiai ėjo su durklu rankoje prie nukryžiuoto vyro. Tai buvo retas ir nuostabus reginys. Šių žmonių akyse tai galėjo prilygti barbariškam malonumui, kurį teikė kankinamo žmogaus kančios.

Arno pakėlė galvą. Jo žvilgsnis, nepaprastai giedras ir ryžtingas, susitiko su Katrinos akimis, o paskui — su kalifo.

— Aš atsisakau jūsų gailestingumo, kalife! Lengva mirtis, kurią jūs leidote šiai moteriai dovanoti man, yra ne kas kita, kaip nešlovė! Koks karys sutiks mirti nuo moters rankos? Ir, be mano nešlovės, jūs suverčiate jai atsakomybę už savo nusikaltimą! Jūs verčiate ją nužudyti savo vyrą? Klausykite manęs visi! — Jo balsas nuaidėjo virš minios lyg griaustinis. — Ši moteris, apsirengusi aukso drabužiais, ši moteris, kurią jūs, kalife, norite šiandien vesti, yra mano sūnaus motina ir mano žmona! Žinokite, aš nužudžiau Zobeidą dėl jos, kad išgelbėčiau ją nuo mirties ir smurto. Aš nenorėjau, kad mano sūnaus motiną žemintų ir prievartautų vergai. Aš nužudžiau Zobeidą ir tuo didžiuojuosi! Ji nebuvo verta gyventi. Bet aš nesutinku mirti nuo moters rankos...

— Arno, — nusiminusi ėmė prašyti jaunoji moteris, — mūsų didelės meilės vardu!

— Ne, aš įsakau tau neliesti manęs... ir įsakau tau gyventi... gyventi dėl mūsų sūnaus!

— Gyventi? Tu supranti, ką kalbi? Leisk man smogti smūgį arba...

Du sargybiniai sugriebė Katriną už rankų. Muchamedas suprato, kad ji ketina nusižudyti. Jos piktą šauksmą nustelbė Arno balsas. Jis buvo dabar toks galingas, nes skausmas gniaužė Arno krūtinę, bet skambėjo aiškiai ir ryžtingai.

— Pašaukite budelius, kalife! Aš parodysiu jums, kaip miršta Monsalvi! Tegul Dievas apsaugo mano karalių ir išgelbsti jo sielą!

— Aš noriu mirti su tavimi! Aš noriu...

Kalifas nervingai mostelėjo ir budeliai vėl paėmė į rankas kankinimo įrankius. Minia ošė lyg audringa jūra. Žmonės aptarinėjo drąsius nuteistojo žodžius, skambėjo nuostabos, susižavėjimo ir netgi gailesčio kupini balsai. Staiga už raudonų Alhambros sienų vėl sutratėjo būgnai...

Visi pasuko galvas. Žmonės apmirė: šis būgnų tratėjimas skyrėsi nuo ankstesniųjų: dabar tai buvo trankus energingas tratėjimas, kaip aliarmo signalas, kaip kovos šauksmas. Paskui iš rūmų pasigirdo įnirtingi skausmo ir triumfo šauksmai. Kalifo svita ir didžiulė minia apmirė; visi sustingo iš nuostabos, nežinodami, kas darosi. Bet Abu al Chairas staiga nutarė atsikratyti savo tariamo stingulio. Nepaisydamas etiketo, jis visa burna nusižiovavo.

Staiga Žozė atleido savo žirgo, kurį jis taip sunkiai laikė, pavadžius, ir žirgas atsistojo piestu, sukeldamas sąmyšį lygiose sargybinių gretose. Tą pačią akimirką Gotjė nustūmė savo nustebusius kaimynus, partrenkė minią saugančius sargybinius ir nubėgo prie ešafoto. Įkvėptas švento įniršio, kuris visada apimdavo jį kautynių metu, gigantas kaipmat susidorojo su Katriną saugojusiais sargybiniais, o paskui ir su budeliais. Didžiulis Bekyras nugriuvo, išspjaudamas dantis, po sunkiu Žozė arklio kanopų spyriu. Iš nuostabos nustėrusi Katrina staiga pajuto, kad kažkas ima ją už rankos.

— Eime, — suskambo ramus Abu al Chairo balsas. — Jums yra paruoštas arklys.

Taip taręs, jis nutraukė nuo jos paauksuotus šydus ir apsiautė ją juoda skraiste, kuri netikėtai atsirado iš po jo chalato.

— Bet... Arno!

— Juo pasirūpins Gotjė.

Milžinas ištraukė strėles, kuriomis Arno buvo prikaltas prie kryžiaus, paskui užsimetė nejudrų kūną ant peties ir nušoko nuo ešafoto. Tuo metu Žozė sutvardė savo arklį ir dabar atsidūrė minioje greta Gotjė, laikydamas už pavadžių didžiulį kovos žirgą. Milžinas lengvai įšoko į balną — nuostabu, kad žmogui su našta tai padaryti buvo taip lengva, — ir arklys šovė į minią tarsi patrankos sviedinys.

— Matote, — ramiu balsu pasakė daktaras, — jam nereikalinga jūsų pagalba...

— Bet kas čia darosi?

— Menkniekis: nedidelis rūmų perversmas! Aš viską paaiškinsiu jums vėliau. Šiaip ar taip, kalifas šiuo metu užsiėmęs. Eime, niekas mumis nesidomi.

Tuo metu aikštėje darėsi kažkas neįsivaizduojama. Moterys, vaikai, pokštininkai, seniai, prekijai blaškėsi apimti panikos, stengdamiesi išsigelbėti nuo arklių kanopų. Rūmų apsauga susikibo su juodai apsirengusiais raiteliais, kurie staiga atsirado nežinia iš kur. Netgi ant paaukštinimų virė kautynės. Katrina pamatė Muchamedą, kuris narsiai grūmėsi vienas prieš vieną. Mirštančiųjų šauksmai susimaišė su sužeistųjų dejonėmis. Juodi paukščiai suko ratus rausvai violetinėje padangėje, leisdamiesi vis žemiau ir žemiau...

Žmonių verpeto centre buvo aukštas lieknas vyras, juodųjų raitelių vadas. Jis irgi dėvėjo juodais drabužiais, o ant jo turbano žėrėjo nuostabus rubinas. Jo durklas spindėjo kaip archangelo kalavijas, jis kirto galvas, kaip pjovėjas kerta javų varpas. Paskutinis dalykas, kurį pamatė Katrina, kai Abu al Chairas sodino ją ant arklio — jis atsirado tarsi burtų lazdelei mostelėjus, — buvo didžiojo vizirio mirtis. Kruvinas juodojo riterio durklas nukirto vizirio galvą, ir po akimirkos ji jau tabalavo prie nugalėjoto balno.

O ant Alhambros mečetės stogo tebetratėjo būgnai.

Mieste kilo sąmyšis. Kai Abu al Chairas vedė per vingiuojančias gatveles tarp aklinų sienų, Katrina matė scenas, kurios jai priminė jos vaikystės Paryžių. Visur kovėsi vyrai ir liejosi kraujas. Buvo pavojinga eiti po terasomis, nes nuo jų tekėjo srutos, o panikos apimtoje minioje tai čia, tai ten šmėkščiojo niūrūs juodai apsirengusių raitelių siluetai. Štai aliejinės lempos šviesoje švystelėjo durklas, ir pasigirdo priešmirtinis švogždimas, bet Abu al Chairas nesutiko sustoti.

— Greičiau, — tarė jis. — Netrukus uždarys miesto vartus.

— Kur jūs mane vedate? — paklausė Katrina.

— Ten, kur milžinas nunešė jūsų vyrą. Į Alkazarą Chenilį — Aminos rezidenciją.

— Bet kodėl tenai?

— Pakentėkite. Aš viską paaiškinsiu jums vėliau. O dabar paskubėkite.

Nei pavojus, nei šauksmai negalėjo užgožti Katrinos džiaugsmo. Ji buvo laisva, Arno buvo laisvas. Visi košmarai dingo lyg burtų lazdele mostelėjus, ir arklio kanopų caksėjimas aidu atkartojo džiaugsmingą širdies plakimą.

Pagaliau jie pasileido risčia, nelabai rūpindamiesi žmonėmis, pakliuvusiais po arklių kanopomis. Laimė, pietiniai vartai buvo dar atidaryti, ir jie visu smarkumu juos prašuoliavo; arklių kanopos nukaukšėjo per nedidelį, dar romėnų pastatytą tiltą, po kuriuo tekėjo švarūs, putoti Chenilio upės vandenys. Netrukus už palmių pasirodė baltos sienos, juosiančios žalius medžius ir bokštą su smailiu stogu. Vartai iškart atsidarė, kai prie jų prijojęs Abu al Chairas prisidėjo rankas prie burnos ir keistu šaižiu balsu suriko. Raiteliai risčia pralėkė pro vartus, ir jie tuoj pat užsidarė.

Katrina nušoko nuo arklio ir beveik įkrito į Gotjė glėbį. Iš didelio džiaugsmo jis užmiršo savo įprastą santūrumą.

— Gyva! — sušuko jis. — Ir laisva!.. Pašlovinkime Odiną ir Nugalėtoją Torą už tai, kad jie sugrąžino jus mums! Kelias pastarąsias dienas mes buvome vos gyvi.

Bet ji daugiau negalėjo sulaikyti savo nekantravimo ir nerimo.

— Arno! Kur jis?

— Netoli nuo čia. Juo rūpinasi...

— Jis ne... — Ji nedrįso tęsti. Atrodė, ji mato, kaip Gotjė traukia strėles iš jo sužeistų rankų ir kaip pasruvo kraujas iš leisgyvio Arno kūno, kai milžinas užsimetė jį ant savo peties.

— Ne. Jis silpnas dėl to, kad neteko daug kraujo... Mums reikalingas meistro Abu sumanumas.

— Eime, — tarė daktaras.

Jis nulipo nuo arklio ir nugalėtojo mostu nusiėmė savo turbaną. Jis paėmė Katriną už rankos ir nuėjo įkandin Gotjė per didelį, turtingai apstatytą kambarį su inkrustuotu pano, kurį sudarė keli tūkstančiai margų

gėlių — niekada nevystantis fantastiškas nepaliaujamas žydėjimas. Paskui jie įėjo į ilgą galeriją su mažais arkiniais langais. Po jų kojomis blizgėjo juodo marmuro grindys — tarsi tamsus ežeras su visur išmėtytų kilimų salelėmis. Už galerijos buvo nedidelis kambarys, ten ant šilkinio čiužinio gulėjo Arno. Vienoje pusėje prie jo sėdėjo nepažįstama moteris, o kitoje — Žozė, dar nenusirengęs kariškos uniformos. Pamatęs Katriną, paryžietis plačiai nusišypsojo, bet Katrina nekreipė dėmesio nei į jį, nei į moterį ir atsiklaupė priešais savo vyrą.

Arno buvo be sąmonės, jo veidas sukritęs ir išblyškęs, po akimis — violetiniai ratilai. Kraujas iš jo sužeistų rankų lašėjo ant žalios šilkinės antklodės. Jo kvėpavimas buvo negilus, trūkčiojantis.

— Aš tikiuosi, kad jis gyvens, — pasakė liūdnas balsas šalia Katrinos.

Katrina atsigręžė ir pamatė moterį. Ji buvo jauna ir labai graži, švelnaus, bet išdidaus veido; jos akys buvo tokios juodos ir paslaptingos, kad jose buvo neįmanoma ką nors įskaityti. Auksinio atspalvio odą puošė keisti mėlynos spalvos ženklai. Pastebėjusi Katrinos nuostabą, moteris nusišypsojo.

— Visos Didžiojo Atlaso moterys tokios, — sušuko ji. — Aš esu Amina. Eime su manimi. Mes turime palikti daktarą, kad jis apžiūrėtų sužeistąjį. Abu al Chairas nemėgsta, kai moterys kišasi į jo darbą.

Katrina negalėjo susilaikyti nenusišypsojusi. Pirma, todėl kad Aminos draugiškumas buvo užkrečiamas, o antra, todėl kad jos žodžiai priminė jai pirmąjį susitikimą su maurų daktaru viešbutyje pakeliui į Peroną. Tada jis pirmą kartą slaugė Arno, kai Katrina ir jos dėdė rado jį be sąmonės kelkraštyje. Ji žinojo nuostabų savo draugo sugebėjimą ir todėl ramiai išėjo iš kambario. Liko Gotjė.

Moterys atsisėdo prie siauro baseino, kuris kirto sodą. Baseiną supo dviguba rožių lysvė, o plonos vandens srovės, susikryžiuojančios viršuje, sudarė arką ir skleidė malonią vėsą, kuri gaivino po dienos karščio ir nuovargio. Ant baseino krašto gulėjo krūvos margaspalvių pagalvių. Čia pat stovėjo didžiuliai paauksuotos bronzos šviestuvai ir dideli aukso dubenys, prikrauti sausainių, saldumynų ir vaisių. Amina mostu pakvietė

Katriną atsisėsti šalia ir išsiuntė moteris, kurių šviesūs šydai ištirpo sodo paunksmėje.

Katrina mėgavosi gražaus sodo kvapais ir ramybe, tebejausdama nuovargį dėl praėjusią dieną patirtų išgyvenimų. Po viso siaubo, baimės, sielvarto, mirties grėsmės Katrinai atrodė, kad ji pateko į rojų. Pamažu ji nusiramino. Dievas niekada nebūtų išgelbėjęs Arno tam, kad vėl pražudytų jį. Arno bus išgydytas, išgelbėtas... Ji tuo tikėjo.

Amina stebėjo savo viešnią ir taip pat tylėjo. Paskui ji parodė į dubenį su maistu.

— Jūs pavargote, nusikamavote, aš esu tuo tikra, — švelniai tarė ji. — Pailsėkite ir pastiprinkite jėgas.

— Aš nealkana, — atsakė Katrina ir šyptelėjo. — Bet aš norėčiau sužinoti, kaip čia atsiradau? Kas atsitiko? Ar jūs negalėtumėte man apie tai papasakoti po tokio malonaus priėmimo?

— Kodėl gi aš neturėčiau būti maloni? Todėl kad mano vyras norėjo padaryti jus savo antrąja žmona? Mūsų įstatymas leidžia jam turėti tiek žmonų, kiek jis panorės, o dėl mano jausmų, tai aš jam seniai abejinga.

— Bet kalbama, kad jūs labai artimi.

— Galimas dalykas, tai išorinis įspūdis. Galbūt aš dar patinku jam, bet jo nepaprastas nuolaidumas Zobeidai, tai, kad jis lengvai atleisdavo jai siaubingus jos išsišokimus ir nusikaltimus, įskaitant mėginimus nužudyti mane, pamažu išstūmė mano meilę jam, nors aš jį kadaise mylėjau. Sveika atvykusi, Aušros Šviesa. Aš žinau, ką jūs išgyvenote. Kilnu ir nuostabu, kai moteris viskuo rizikuoja dėl mylimo žmogaus. Mane sujaudino jūsų istorija, todėl ir sutikau padėti Abu al Chairui įgyvendinti jo planus.

— Atleiskite man už atkaklumą, bet kas gi atsitiko?

Linksma šypsena atidengė mažus baltus Aminos dantis. Ji pakėlė savo švelniomis tamsiomis rankomis paauksuotą ir išdažytą vėduoklę ir lengvai pasivėdino ja.

— Šią akimirką Mansuras ben Zegris užgrobia Muchamedo sostą Granadoje.

— Bet... kodėl?

— Kad atkeršytų už mane. Jis mano, kad aš mirštu. Ne, nežiūrėkite į mane taip, — tęsė juokdamasi Amina. — Man nieko blogo nėra, bet daktaras Abu paleido gandą, kad didysis viziris, įniršęs dėl Zobeidos mirties, nunuodijo mane, kad aš mirčiau kartu su savo priešu ir netekčiau malonumo pasidžiaugti jo mirtimi.

— Ir Mansuras ben Zegris patikėjo tuo?

— Jis atjojo čia šį rytą tarsi išprotėjęs. Jis rado mano moteris plėšančias savo skraistes, tarnus — dejuojančius iš sielvarto, o mane — gulinčią lovoje, mirtinai išbalusią. — Ji nutilo, nusišypsojo Katrinai ir pridūrė, įspėjusi klausimą: — Abu al Chairas — didis daktaras. Mansuras matė mane iš tolo ir buvo įsitikinęs, kad aš mirštu. Tada jis nutarė pulti Alhambrą. Abu gerai pažįsta Mansurą, jis pasufleravo jam, kad patogiausia atakuoti bus tuo metu, kai bus vykdoma mirties bausmė, nes kalifas, jo rūmininkai ir dalis kariuomenės bus už tvirtovės sienų. Buvo parengtas planas, ir kai kalifo būgnai paskelbė pavojų, Abu al Chairas nusižiovavo — tai buvo ženklas jo tarnams. Visa kita jūs žinote.

Dabar Katrina viską suprato. Abu išprovokavo Mansuro vadovaujamą sukilimą taip, kad nuteistojo pabėgimas būtų nepastebimas kilus visuotiniam sąmyšiui.

— Ačiū Dievui, — atsiduso Katrina, — kad jis davė mano vyrui jėgų ištverti kančias ir nenumirti.

Netikėtai užpakaly pasigirdęs aukštas daktaro balsas privertė ją atsigręžti. Abu al Chairas nuleido rankoves ant ką tik nusiplautų rankų ir atsisėdo ant pagalvių.

— Jūsų vyras, mano drauge, buvo ne toks silpnas, kaip atrodė, bet jis turėjo vaidinti! — tarė Abu, pirštų galiukais atsargiai paėmė medaus sausainį ir įsidėjo į burną taip, kad nenukrito nė trupinio.

— Ką jūs turite galvoje? — paklausė Katirina, nevalingai prabilusi prancūziškai.

— Jam neužteko maisto, bet jis pakankamai turėjo ko gerti; tuo pasirūpino Zozė, ėjęs sargybą tvirtovėje. Be to, jis galėjo miegoti. Kaip jums patiko rožės žiedlapių drebučiai?

— Jie buvo nuostabūs. Bet aš maniau, kad sargybiniai neleidžia belaisviams miegoti ir kad didysis Kadis siunčia savo žmones tikrinti, kaip vykdomas įsakymas.

Abu al Chairas nusijuokė.

— Jei žmogus miega taip kietai, kad niekas pasaulyje negali jo pažadinti, tai protingiausias sprendimas, jei nenori būti nubaustas arba atrodyti esąs kvailys, nuslėpti tai. Kadžio žmonės taip pat brangina savo kailį kaip ir dauguma mirtingųjų. Jūsų vyras kietai miegojo tris pastarąsias naktis.

— Bet ne todėl, kad valgė rožės žiedlapių drebučius?

— Ne. Jam miegoti padėjo vanduo, kurį Žozė atnešdavo mažoje pialoje, paslėptoje turbane. Žinoma, to neužteko visiškai numalšinti troškuliui, bet tai padėjo išsaugoti šviestų protą.

— O dabar?

— Jis miega saugomas Gotjė. Aš daviau Arno ožkos pieno ir medaus, be to, migdomųjų.

— O kaip jo rankos?

— Niekas nemiršta, jei perdurtos rankos. Kraujosrūva sustabdyta, žaizdos užsitraukė. O dabar jūs turite pailsėti. Dabar esate saugi, kad ir kaip baigtųsi mūšis.

— Kas laimės?

— Nežinia. Mansuro ataka buvo parengta galbūt per daug skubotai. Kita vertus, jis puolė Muchamedą netikėtai, o jo stepių kariai — drąsiausi pasaulyje kovotojai. Bet jų maža, o kalifas turi daug sargybinių. Tačiau kalbama, kad Mansurą palaiko pusė miesto.

— O jei staiga vienas iš jų, Mansuras arba kalifas, mirs? — sušuko iš siaubo Katrina. — Juk jūs nesukėlėte jų tarpusavio neapykantos vien tam, kad mes išsigelbėtume. Mes nesame verti to, kad dėl mūsų būtų paaukota tiek gyvybių!

Amina švelniai uždėjo ranką ant Katrinos rankos.

— Kova tarp Mansuro ben Zegrio, mano pusbrolio, ir musulmonų valdovo niekada nebuvo nutrūkusi. Reikia labai nedaug, kad ji vėl įsiliepsnotų. Paskui ji kurį laiką liaujasi. Gali būti taip, kad kalifas bus priverstas

pasitraukti iš miesto. Bet Mansuras niekada gyvenime neužims sosto. Šventikai niekada neleis jam to.

— O jei Mansuras bus nugalėtas? Kas jo laukia? — paklausė Katrina; ją sudomino šio, be abejo, žiauraus ir kraugeriško žmogaus likimas: ji matė, kaip jis nukirto viziriui galvą, bet jis vis dėlto išgelbėjo jos ir Arno gyvybę. Ji negalėjo nejausti kaltės dėl to, kad jis pateko į spąstus.

Abu al Chairas gūžtelėjo pečiais ir paėmė antrą sausainį.

— Nesirūpinkite! Jis nekvailas ir nesileis sučiumpamas. Be to, jo gyvybei negresia didelis pavojus. Jeigu jis bus sutriuškintas, tai persikels per jūrą ir patrauks į Fesą, ten jis turi rūmus ir žemės. O po kelių mėnesių sugrįš dar labiau pasitikintis savimi ir dar stipresnis. Viskas prasidės iš naujo. Bet tada jis jau kovos tik su Banu Širadžiu. Dėl Zobeidos mirties, jis, atrodo, beveik neteko proto.

— Didysis viziris negyvas! — sušuko Katrina. — Aš mačiau, kaip juodai apsirengęs karys su dideliu rubinu ant turbano nukirto jam galvą ir prisikabino prie balno.

Ji nustebo pamačiusi, kaip Abu veidą nušvietė plati pasitenkinimo šypsena.

— Išminčius moko mus, kad negražu džiaugtis dėl savo priešo mirties... bet aš turiu prisipažinti, kad niekada nesielvartausiu dėl to, jog į aną pasaulį iškeliavo Abenas Achmedas Banu Širadis!

— Jei Mansuras galėtų kartu su juo sunaikinti ir visą jo šeimą! — sušuko Amina su netikėtu įniršiu. — Bet šie žmonės lenda iš visur lyg skruzdėlės!..

— Būkite patenkinti tuo, ką mes jau pasiekėme, ir tikėkimės, kad...

Jį nutraukė nekantrus beldimas į rūmų vartus. Už sienų pasigirdo keistas staugiantis garsas, kurį išleido pats Abu, kai prijojo prie rūmų. Vergai nubėgo prie vartų. Didžiulės jų sąvaros atsivėrė negirgždėdamos, o vergai vos spėjo atšokti į šalį, kad jų nepartrenktų risčia šuoliuojantys raiteliai.

Katrina pažino vyrą su rubinu ant turbano ir nusisuko. Prie jo balnakilpės dar tabalavo didžiojo vizirio galva. Amina laukė raitelio prie rožių krūmo. Ji tik užsidengė veidą auksu siuvinėtu rausvai lelijinės spalvos

šydu ir susižavėjusi žiūrėjo į karį. Katrina pamatė gražią kietą burną, aprėmintą puikių ūsų, ir įniršiu degančias akis subtilių bruožų melancholiškame veide, kurį puošė barzda.

Mansuras ben Zegris nušoko nuo arklio, priėjo prie Aminos ir staiga sustojo per tris žingsnius nuo jos.

— Tu gyva! — iškvėpė jis. — Koks stebuklas tave išgelbėjo?

— Abu al Chairas, — ramiai atsakė Amina. — Jis — didis daktaras. Vienas iš jo vaistų nugalėjo nuodus

— Alachas didis! — sušuko Mansuras taip jausmingai, kad Katrina šyptelėjo. Šis fanatiško veido karys buvo patiklus kaip vaikas! Priversti jį patikėti prasimanymu atrodė paprasčiausias dalykas pasaulyje.

Bet dabar juodos Mansuro akys įsmigo į Katriną, nors jos veidą irgi dengė šydas. Kažkas šios moters išvaizdoje nustebino jį, ir jis paklausė:

— Kas ši moteris? Aš jos niekada nebuvau sutikęs anksčiau.

— Pabėgėlė! Baltaodė Muchamedo favoritė! Kai tu koveisi, Abu pavyko išgelbėti ją kartu su pasmerktu mirti vyriškiu, kuris nužudė Zobeidą. Jis — jos vyras.

Mansuro veide atsispindėjo nuostaba. Matyt, jis nieko nežinojo apie Katriną ir Arno.

— Kokia čia keista istorija? Ką visa tai reiškia?

Katrina pamatė, kad Amina šypsosi po beveik permatomu šydu. Matyt, ji žinojo gerą Mansuro ben Zegrio charakterį ir mokėjo lengvai jį valdyti.

— Tai reiškia, — pasakė ji truputį iškilmingai, — kad kalifas norėjo pažeisti šventą įstatymą, pasigrobęs svetimą nuosavybę. Ši moteris atkeliavo čia iš tolimos šalies, ji įveikė daug pavojų ir negandų, kad išvaduotų vyrą, kurį Zobeida laikė nelaisvėje. Jos grožis pažadino kalifo geismą. Tada, norėdamas apginti žmoną, kurią Zobeida grasino nužudyti, prancūzų riteris nužudė juodąją panterą.

Trumpa kalba padarė Mansurui didelį įspūdį. Jo logika buvo paprasta: kalifo priešas buvo jo draugas. Iš jo akių dingo rūstumas, ir jos tapo švelnios ir draugiškos.

— Kur prancūzų riteris? — paklausė jis.

— Čia. Daktaras jį gydo. Riteris ilsisi.

— Jis turi bėgti iš čia. Šiąnakt!

— Kodėl? — paklausė Amina. — Kas gali ieškoti jo čia?

— Kalifo sargybiniai. Mirtis šuns, kurio galva kabo ant mano balnakilpės, favoritės netekimas ir nuteistojo mirti pabėgimas sukėlė baisų Muchamedo įniršį. Šiandien vakare visi Granados namai... ir net tavo rūmai bus apieškoti!

Išraiškingose Aminos akyse šmėstelėjo šešėlis.

— Vadinasi, tu patyrei nesėkmę?

— Ką tu pamanei, pamačiusi mane čia? Kad atnešiau kalifo galvą prie tavo kojų? Ne, aš atėjau norėdamas leisti pailsėti žmonėms ir pats truputį atsipūsti. Priešai užgrobė mano rūmus. Aš džiaugiuosi, kad radau tave gyvą, bet turiu kuo greičiau bėgti. Jei tavo svečiai nori pasislėpti nuo Muchamedo, jie turi apleisti Granadą šiąnakt, nes kalifas nori juos sučiupti labiau negu mane!

Katrina su baime klausėsi šio pokalbio. Supratusi jo esmę, ji pajuto baisų nuovargį. Jie vėl turi bėgti ir slapstytis... Bet kaip jai išvežti sužeistą vyrą? Ji jau norėjo klausti to Aminą, bet toji vėl prabilo. Jos balsas skambėjo minkštai, tačiau Katrina pajuto, kad ji vos sulaiko pyktį.

— Tai tu palieki mane, Mansurai? Kada gi aš vėl pamatysiu tave?

— Tau reikia bėgti su manimi. Kam likti su žmogumi, kuris suteikė tau tik nusivylimą ir sielvartą? Aš myliu tave, tu žinai, ir galiu dovanoti tau laimę. Didysis sultonas bus laimingas matydamas tave...

— Jis niekada nepriims neištikimos žmonos. Kol Muchamedas gyvas, aš turiu likti čia. Bet dabar mes turime pagalvoti, kaip padaryti, kad jus abu atskirtų jūra. Kokį kelią tu pasirinksi? Į Metrilą?

Juodasis karys papurtė galvą.

— Pernelyg paprasta. Šiame kelyje jie manęs ieškos pirmiausia. Ne. Almeira. Kelias ilgesnis, bet Abdulachas — draugas, ir mano laivai stovi jo uoste.

— Tuomet paimk drauge prancūzų riterį ir jo žmoną. Jeigu jie keliaus vieni, juos nesunkiai sučups. O su tavimi galbūt jiems pavyks pasislėpti nuo Muchamedo žmonių.

— Tu taip manai? Pasiuntiniai jau keliauja į uostus ir pasienio miestus su išsamiu abiejų išvaizdos aprašymu... Ne, aš pats galiu pasislėpti, visur turiu sąjungininkų, bet jų galimybės nedidelės.

Abu al Chairas įsiterpė į pokalbį, neleidęs Katrinai ištarti nė žodžio.

— Aš turiu planą. Paimkite juos drauge. Garantuoju, kad jų niekas neatpažins. Be to, jums leidus aš jus lydėsiu ir negrįšiu namo tol, kol mano draugai bus ten, kur jų nepasieks kalifo budeliai.

Daktaras kalbėjo taip oriai ir paprastai, kad Mansuras nedrįso prieštarauti; jis tik ištarė:

— Gerai. Darykite kaip norite, daktare Abu, bet atsiminkite: po pusvalandžio aš turiu iš čia išvykti. Per tą laiką bus galima tik pavalgydinti mano žmones ir pašerti arklius. Jeigu jūsų svečiai nebus pasirengę keliauti su manimi, jie liks čia.

Abu al Chairas tylėdamas nusilenkė. Mansuras nusisuko ir nuėjo prie raitelių būrio, kuris laukė jo prie vartų. Daktaras kreipėsi į Katriną ir Aminą.

— Eime, — tarė jis, — mes turime nedaug laiko.

Kai jie įėjo į rūmus, Katrina staiga sustojo. Ji nusisegė garsųjį diržą ir ištiesė jį Aminai.

— Paimkite! — tarė ji. — Šis diržas priklauso jums. Niekas pasaulyje neprivers manęs pasilikti jį sau.

Amina švelniai perbraukė pirštu didelius brangakmenius, ir jos balse pasigirdo liūdesio gaidelės:

— Tą dieną, kai užsisegiau jį, maniau, kad tai iš tikrųjų laimės grandinė... Bet pamažu supratau, kad tai — tik grandinė ir nieko daugiau... ir gana sunki grandinė. Aš tikėjausi, kad saitai bus nutraukti šį vakarą... Bet, deja, jie liko... Vis dėlto aš jums dėkinga...

Moterys jau ketino eiti paskui daktarą į Aminos apartamentus, kai pasirodė du juodieji vergai; jie vedė neaukštą, juodai apsirengusią moterį, kuri įnirtingai priešinosi.

— Ją rado prie vartų, — tarė vienas iš jų. — Ji šaukė, kad nori matyti daktarą Abu...

— Paleiskite ją, — liepė Abu. Paskui jis kreipėsi į moterį: — Ko jūs norite?

Bet moteris neatsakė. Ji pažino Katriną. Džiaugsmingai sušukusi, ji nusiplėšė juodą šydą ir puolė prie jos.

— Pagaliau aš radau jus. Jūs juk žadėjote man, kad neišvyksite be manęs.

— Mari! — sušuko Katrina apsidžiaugusi ir kartu pajutusi gėdą, kad per pabėgimo sumaištį ji visiškai užmiršo Mari ir savo pažadą. — Kaip tau pavyko pabėgti ir surasti mane čia? — paklausė ji, apglėbdama prancūzaitę.

— Paprastai! Aš buvau su visais... bausmės vykdymo vietoje, nė sekundės nenuleidau nuo jūsų akių ir mačiau, kaip jūs bėgate su daktaru. Aikštėje buvo sąmyšis ir man pavyko nepastebimai paspukti. Sargybiniai ir eunuchai negalėjo visų sugaudyti. Aš nuėjau prie Abu al Chairo namo, tikėdamasi rasti jus ten, bet man pasakė, kad jis pas valdovę Aminą Alkazare Chenilyje, ir štai aš čia. Jūs... jūs nepykstate ant manęs kad atėjau? — sušuko mergina, staiga sunerimusi. — Jūs žinote, kaip noriu grįžti į Prancūziją! Verčiau šluostysiu savo vaikams nosis, virsiu srėbalą ir plausiu indus, negu praleisiu likusį savo gyvenimą apsitaisiusi aksomu ir šilkais auksiniame narve, apsupta puspročių moterų!

Vietoj atsakymo Katrina apglėbė merginą ir nusijuokė:

— Tu teisingai padarei, ir aš turiu prašyti atleidimo už tai, kad netesėjau pažado. Tačiau tai buvo ne mano kaltė...

— Aš žinau. Svarbiausia — būti drauge.

— Kai jūs išsikalbėsite, — nutraukė jas pašaipus Abu balsas, — prisiminkite, kad mes neturime laiko ir Mansuras nelauks.

Penkioliktas skyrius

“Magdalietė”

Po pusvalandžio iš Alkazaro Chenilio išjojęs nebylus būrys mažai panėšėjo į tą, kuris taip neseniai įjojo ten su veržliuoju Mansuru ben Zegriu

priešakyje. Tamsaus gymio raiteliai uždengtais veidais pavirto į kalifo sargybinius, savo juodus drabužius pakeitę baltais apsiaustais. Pats Mansuras paliko pas Aminą savo auksu siuvinėtus drabužius bei legendinį rubiną ir dabar vilkėjo kaip paprastas karys. Gotjė ir Žozė, užsimaukšlinę iki akių šalmus, ant kurių buvo užrišti turbanai, jojo kartu su kareiviais, saugodami didelį palankiną su aklinai užskleistomis šilkinėmis užuolaidomis; palankinas buvo kortežo centre.

Arno gulėjo be sąmonės palankino viduje, o Abu al Chairas, Katrina ir Mari slaugė jį. Abi moterys buvo apsitaisiusios kaip turtingų namų tarnaitės. Mari vėdavo sužeistąjį plunksnų vėduokle, o Katrina sėdėjo laikydama perrištą jo ranką. Ranka buvo karšta, ir Katrina susirūpinusi žiūrėjo į Arno veidą. Dabar jo nedengė šydas. Abu al Chairas sugalvojo nuostabų planą — aprengti Arno puošniais, pačiais didžiausiais moteriškais drabužiais. Aprengtas neįprastais tamsiai mėlynais rūbais, siuvinėtais auksu, riteris buvo panašus į pagyvenusią sergančią aukštuomenės damą. Šis maskaradas šiek tiek sumažino Katrinos nervinę įtampą ir suteikė truputį linksmumo jų skubotam bėgimui. Tačiau tai, kad jie palieka paslaptingą ir pavojingą miestą, iš kurio jau nesitikėjo ištrūkti gyvi, teikė jėgų ir džiugino juos. Katrina užėmė savo vietą palankine ir paklausė šalia jojančio Mansuro:

— Ką mes sakysime, jei sutiksime ką nors iš kalifo žmonių?

— Kad mes lydime senąją Zeinab, emyro Abdulacho, kuris valdo Almeirą, senelę. Ji grįžta atgal į savo rūmus aplankiusi mūsųvaldovę, su kuria jos seniai draugauja.

— O jie patikės mumis?

— Aš manau, jie bijos nepatikėti, — tarė Abu al Chairas. — Abdulachas, kalifo pusbrolis, toks kaprizingas, kad valdovas su juo elgiasi labai atsargiai. Almeira — svarbiausias mūsų uostas. O dėl manęs, tai kadangi aš esu daktaras, visai natūralu, kad lydžiu šią kilmingą damą, — pridūrė jis, patogiau įsitaisydamas ant pagalvių.

Dabar būrys greitai jojo nakties tamsoje; skudurais apvyniotos arklių kojos beveik nekėlė triukšmo. Mieste, matyt, dar buvo neramu. Ant tvirtovės pylimo degė šviesos, ir Granada švytėjo nakties tamsoje lyg

milžiniška jonvabalių kolonija. Kai Katrina smalsiai pažvelgė pro užuolaidų plyšį, jos akims atsivėrė nuostabus reginys, bet iš už aukštų sienų sklindantys šauksmai ir dejonės suteikė jam grėsmingą atspalvį. Ten, mieste, mirė žmonės, ilgi odiniai rimbai švilpė viršum sulenktų iš siaubo nugarų...

Jos ausis pasiekė garsus Mansuro balsas:

— Kalifas suvedinėja sąskaitas! Paskubėkime! Jeigu mane pažins, mums teks kautis, o mūsų — tik dvidešimt!

— Atrodo, kad jūs kaip reikiant neįvertinate mūsų, — trūkčiojamu balsu ištarė Gotjė; jis jojo taip arti palankino, kad Katrina galėjo paliesti jį ranka. — Mano draugas Žozė — ne bailys. O dėl manęs, tai aš turiu jėgos kaip dešimt.

Mansuras tamsiomis akimis įdėmiai pažvelgė į milžiną, ir Katrina suprato, kad jis nusišypsojo, paskui ramiai atsakė:

— Puiku, tuomet mūsų yra trisdešimt vienas žmogus, ir tepadeda mums Alachas!

Mansuras nujojo į priekį ir netrukus jį apgaubė tamsa.

Granados šviesos pamažu nyko. Kelias, kuriuo buvo sunku judėti nepažįstant jo, vis labiau vingiavo, ir staiga miestas dingo už didžiulės uolos.

— Kelionė bus sunki, — pasakė Žozė, kuris jojo iš kitos palankino pusės. — Mes turėsime perkirsti aukštus kalnus. Bet kalnuose lengviau gintis.

Nakties tamsoje garsiai nuskambėjęs įsakymas privertė būrį sustoti. Greitai pažvelgusi į Arno, kuris ramiai miegojo nieko nežinodamas kas darosi aplink, Katrina susijaudinusi praskleidė užuolaidas. Kalno šlaitas liko už jų, bet Granada vėl matėsi. Buvo matyti ir Aminos rūmai; viršuje, ant dantytų jų sienų spingsojo šviestuvai. Katriną pasiekė Mansuro balsas, sukėlęs jai nerimą:

— Pažvelkite štai ten! Mes spėjome kaip tik laiku!

Ant romėnų tilto apgaubtas dulkių debesies pasirodė baltai apsirengusių raitelių būrys. Jie laikė deglus, nuo kurių nakties tamsoje į visas puses žiro kibirkščių spiečiai. Pasiekę Alkazaro Chenilio vartus, jie staigiai

sustabdė arklius. Vienas iš raitelių laikė žalią kalifo vėliavą, kuri plaikstėsi virš jų galvų. Būrys dingo už masyvių vartų. Katrina krūptelėjo. Mansuras buvo teisus: jeigu jie būtų užtrukę rūmuose dar kelias minutes, viskas vėl būtų prasidėję iš naujo: košmaras, baimė ir — mirtis!

Mansuro balsas vėl suskambėjo:

— Mes pernelyg toli, jie negalės mūsų pamatyti. Bet reikia dėkoti Alachui: jis padėjo mums, nes juk jų būryje penkis kartus daugiau karių.

Praskleidusi užuolaidas, Katrina pažvelgė į aukštą Mansuro ben Zegrio figūrą.

— O Aminai nieko neatsitiks? — paklausė ji.

— Ko jai bijoti? Jie tenai nieko neras. Visi mūsų drabužiai užkasti sode, o jos tarnai ir vergai verčiau liežuvius nusikąs negu išduos ją. Net jeigu Muchamedas įtars ją, kad ji padėjo man, jis niekada nepagalvos, kad ji taip pat padėjo ir jums. Muchamedas jos nelies. Liaudis dievina Aminą, ir aš manau, kad kalifas dar tebemyli ją. Bet ateis diena, kai jis atiduos ją man, — baigė jis įniršęs. — Aš grįšiu su didele kariuomene, ir tą dieną nužudysiu jį. Prisiekiu Alachu, kai grįšiu, jis išleis paskutinį atodūsį!

Netaręs daugiau nė žodžio, jis paspaudė kulnimis arklį ir nušuoliavo kalnų papėdės link. Visi kiti būrio raiteliai nusekė paskui jį truputį lėčiau... Katrina vėl užtraukė užuolaidą. Palankine buvo tamsu ir taip karšta, kad Abu savo pusėje pritvirtino užuolaidą prie rėmo.

— Mums negresia, kad mus pažins. Taigi mes galime laisvai kvėpuoti, — pasakė jis.

Prieblandoje Katrina matė, kaip sužibėjo jo dantys, ir suprato, kad jis šypsosi. Ta šypsena paguodė ją. Ji susirūpinusi palietė Arno kaktą. Kakta buvo karšta, bet ne tokia sausa kaip anksčiau. Ją išpylė prakaitas. Arno kvėpavo giliau ir lygiau. Jis ramiai miegojo. Katrina susirietė į kamuolį prie vyro kojų ir su lengva širdimi užmigo.

Juos užpuolė po poros dienų prieš saulėlydį kalnų grandinės viduryje. Bėgliai jojo Chenilio upės slėniu. Jie kilo į kalnų viršūnes siauru vingiuojančiu keliu prie pat krašto; apačioje šniokštė upės vandenys. Karštis, visus kamavęs netoli Granados, truputį sumažėjo. Netrukus jie pasieks sniegeotus kalnus. Kalnai čia sudarė tarsi natūralų amfiteatrą, juosiamą stačių uolų

sienų, virš kurių kilo trys didelės viršūnės. Mansuras parodė į aukščiausią iš jų.

— Ta viršūnė vadinasi Mulchasenas, nes ten palaidotas kalifas Mulėjus Chasenas. Ten gyvena tik ereliai, vanagai ir garsiojo bandito Vienakio Faradžo žmonės.

— Mūsų pernelyg daug, kad bijotume banditų, — ramiai tarė Gotjė.

— Nebūk toks tikras... Kai baigiasi Faradžo pinigai, jis kartais įstoja į kalifo armiją; į jo būrį ateina žmonės iš pasienio apsaugos ir jis tampa grėsminga jėga.

Paskutiniai įkypi nusileidžiančios saulės spinduliai apšvietė kalifo apsaugos baltus apsiaustus ir paauksuotus šalmus, kurie sudarė smarkų kontrastą juodų uolų fone. Staiga kalnuose nuaidėjo toks laukinis staugimas ir tokie įnirtingi šauksmai, kad arkliai sustojo. Vienas iš jų atsistojo piestu, suprunkštė ir numetė savo jojiką, kuris, beviltiškai šaukdamas, dingo tarpeklio apačioje. Iš už uolų pasirodė žmonės; atrodė, lyg visa kalnų šalis atgijo ir tarsi lavina užliejo nedidelį būrį. Tai buvo banditai — apiplyšę ir purvini; jų aštrūs peiliai blizgėjo kaip ir jų balti dantys. Kuprotas nedidelio ūgio žmogus su erelio plunksnų kuokštu, prisegtu prie nešvaraus turbano, ir užrišta akimi vedė juos į ataką, drąsindamas garsiais riksmais.

— Vienakis Faradžas! — sušuko Mansuras. — Reikia saugoti palankiną.

Sušvytavo kalavijai. Gotjė spustelėjo pentinais arklį ir, atsidūręs kolonos priekyje, priešais Mansurą, sušuko Žozė:

— Saugok palankiną!

Bet staiga palankino užuolaidos prasiskleidė, lyg jas būtų pakėlęs uraganas, ir nustūmęs Katriną, kuri mėgino sutrukdyti jam ir maldavo jį likti vietoje, pasirodė Arno.

— Ginklą! Ir arklį! — įsakė jis.

— Ne! — suriko Katrina. — Tu dar negali kautis... Juk tu dar silpnas

— Kas tai sakė? Tu manai, kad pasiliksiu čia, kol mūsų palydovai kapos į gabalus šiuos elgetas, ir nieko nedarysiu? Grįžk į palankiną ir lik jame!

— sukomandavo Arno. — O tu, bičiuli Abu, prižiūrėk ją ir neleisk jai krėsti kvailysčių!

Jis nekantriai nusiplėšė mėlynus drabužius ir liko su savo plačiomis kelnėmis ir apsiaustu, kuris vos dengė plačius jo pečius.

— Ginklą ir arklį! — pakartojo Arno.

— Štai ginklas, — ramiai tarė Žozė ir padavė jam savo kardą. — Jūs geriau už mane mokate jį valdyti. Ir imkite mano arklį.

— O ką darysi tu?

— Aš paimsiu arklį to kareivio, kuris nukrito į tarpeklį. Nesijaudinkite, man nieko neatsitiks...

— Arno! — maldaujamu balsu sušuko Katrina. — Prašau tave!..

Bet jis neklausė. Arno įšoko į balną ir basomis kulnimis suspaudė arklio šonus. Jis prisijungė prie Mansuro ir Gotjė, kurie jau įnirtingai kovėsi — kiekvienas su dešimčia. Moteriškais drabužiais apsirengęs galiūnas, puolęs į ataką su kovos riksmu, sukėlė priešų sąmyšį. Mansuras, vargais negalais sutramdęs juoką, su dviguba energija puolė į mūšį. O dėl Katrinos, tai šis reginys taip ją paveikė, kad ji pratrūko skambiu, linksmu juoku. Arno atrodė taip juokingai su tomis plačiomis kelnėmis! Bet ji juokėsi neilgai. Po minutės ji vėl atsigulė ant pagalvių ir beviltiškai pažvelgė į Abu.

— Jis išėjo iš proto, — atsiduso ji. — Kaip jis gali dalyvauti šiose kautynėse, jei vos prieš dvi dienas...

— Jis valgė, gėrė ir miegojo šias dvi dienas, — tarė mažasis daktaras, ramiai varstydamas pirštais poliruotus gintarinius rožinio karolius. — Jūsų vyras — nepaprastai stiprus žmogus. Negi jūs tikrai manote, kad jis galėtų klausytis kalavijų žvangėjimo ir nedalyvauti mūšyje? Laukiniai kautynių garsai — tai liutnių ir arfų muzika jo ausims!

— Bet... jo rankos?

— Kaip jūs matėte, žaizdos užsitraukė. Ir jis žino, kad jeigu jos pradės kraujuoti, aš vėl sustabdysiu kraują.

Abu drąsinamai nusišypsojo jai ir paskendo nebylioje maldoje; jis meldė Alachą ir jo pranašą Mahometą įsikišti į mūšį, kurį neramiai stebėjo Katrina, užmiršusi, kad visai neseniai juokėsi. Banditų gauja apsupo

Mansuro žmones. Bet Didžiojo Atlaso žmonės pasirodė ęsą narsūs kariai, jie kovėsi ne blogiau negu kalnų banditai. Jie tvirtai tarsi uola stovėjo aplink palankiną, ir Katrina jautėsi esanti atsidūrusi kalavijų verpeto sūkuryje. Mansuras, Arno ir Gotjė kovėsi petys į petį. Nuo jų smūgių banditai krito kaip musės. Grumtynių metu Katrina išgirdo Arno juoką, ir tai akimirką nuliūdino ją. Jis ten buvo kaip žuvis vandenyje. Mūšyje jis pagaliau atsigavo. "Jis niekada nebūna toks laimingas, — liūdnai pamanė ji, — kaip kautynių sūkuryje. Netgi mano glėbyje nepatiria tokio malonumo"

Bet ją pasiekė garsus šaižus balsas:

— Tu nepažįsti manęs, Mansurai ben Zegri! Išgirdęs, kad tu pabėgai, aš supratau, jog mėginsi pasiekti Almeirą per šią kalnų perėją, ir tu patekai tiesiai į mano spąstus...

Tai Faradžas tyčiojosi iš priešo. Pats nedidelio ūgio, jis buvo puikus karys, ir jo ir Mansuro grumtynės buvo įnirtingos.

— Tavo spąstus? — niekinamai paklausė jo ben Zegris. — Tau per daug garbės. Žinojau, kad slepiesi šiuose kalnuose, bet nebijau tavęs. Jei tu tikiesi užgrobti auksą arba brangenybes, tai turėsi nusivilti — mes turime tik ginklus!

— Tu užmiršai savo galvą! Kalifas sumokės man dešimt siekų aukso, ir aš grįšiu į Granadą kaip didvyris!

— Tavo akys pamatys Granadą, kai tavo galva kybos ant miesto sienos kuorų!

Kautynių triukšmas nustelbė jų barnį. Katrina susigūžusi sėdėjo priešais Mari. Abi moterys susijaudinusios stebėjo mūšį.

— Jeigu mus vėl sučiups, — sušnibždėjo jaunoji moteris, — jums nieko nebus, nes Muchamedas myli jus, bet mane atiduos budeliams ir užmaus ant kuolo!

— Mūsų nesučiups! — pareiškė tvirtai Katrina, nors pati nejuto tokio pasitikėjimo.

Sparčiai temo. Tik snieguotas viršūnes dar apšvietė rausvi nusileidžiančios saulės spinduliai. Kalnų šlaitus uždengė juodi šešėliai. Mirtis nutiesė kelią į abi stovyklas. Tai čia, tai ten arklys ir raitelis beviltiškai

šaukdami krito žemyn į upę. Mansuras, Arno ir Gotjė tebesikovė, ir plėšikai neteko daug žmonių, tuo tarpu jų priešų krito tik penketas. Artėjo naktis, bet kautynės tęsėsi. Katrina taip suspaudė rankas, kad nagai įsmigo į delnus. Tai padėjo jai sulaikyti dejones: jos nervai buvo per daug įtempti. Mari sėdėjo vos kvėpuodama. Ji negalėjo atplėšti akių nuo grumtynių, kurių baigtis buvo nenuspėjama. Abu al Chairas meldėsi...

Staiga pasigirdo du šauksmai, tokie šaižūs, kad Katrina iššoko iš palankino, nekreipdama dėmesio į pavojų. Spindintis Arno durklas ką tik nukirto Vienakio Faradžo galvą, ir bandito kūnas sunkiai sudribo ant žemės. Bet Katrina to beveik nematė, jos akis prikaustė baisus reginys. Gotjė sėdėjo ant arklio su ieties perverta krūtine, o iš pravertos jo burnos sklido pratisas šauksmas.

Katrinos akys akimirką susitiko su milžino akimis, ir jai pasirodė, kad jo žvilgsnis kupinas nuostabos. Staiga normandas tarsi pakirstas ąžuolas griuvo ant žemės.

— Gotjė! — sušuko Katrina. — O Dieve!

Ji pribėgo prie jo ir atsiklaupė ant kelių, bet Arno jau nušoko nuo arklio ir nustūmė ją.

— Pasitrauk, neliesk jo!

Greitai pribėgo Abu al Chairas. Jis susiraukė, atsiklaupė ant kelių ir uždėjo ranką ant sužeistojo milžino galvos. Plona kraujo srovelė nutekėjo iš Gotjė lūpų kampučio.

— Jis dar gyvas, — tarė daktaras. — Mes turime atsargiai ištraukti ietį... labai atsargiai. Jūs galite tai padaryti? — paklausė jis Monsalvi.

Arno tylėdamas nusiplėšė tvarsčius nuo savo rankų, kad jos neslystų per kotą. Paskui paėmė už ieties, tuo metu Abu atsargiai praskėtė žaizdą, o Katrina šydo kraštu šluostė Gotjė žaizdą.

— Dabar... — tarė mažasis daktaras, — tik atsargiai, atsargiai. Mes galime pakenkti jam, jei sujudinsime ietį.

Arno truktelėjo, ir mirtini ašmenys pamažu ėmė slysti iš Gotjė krūtinės. Katrina apmirė bijodama, kad kiekvienas milžino atodūsis gali būti paskutinis. Jos akys pritvinko ašarų, bet ji neverkė. Pagaliau ietis buvo

ištraukta, ir Arno piktai nusviedė ją į šalį. Daktaras skubiai perrišo Gotjė žaizdą gabalu medžiagos, kurį Mari atplėšė nuo savo drabužių.

Aplink juos įsivyravo tyla. Po to, kai žuvo vadas, banditai išsilakstė, ir Mansuras nesivargino juos persekiodamas. Likę gyvi kautynių dalyviai tylėdami apsupo sužeistąjį. Mansuras lėtai nušluostė savo ginklą ir užsikišęs durklą už diržo palinko prie sužeistojo. Tamsios jo akys susidūrė su Arno akimis.

— Jūs — narsus karys, nors ir krikščionis, bet jūsų palydovas kaunasi kaip karo dievas. Prisiekiu Alachu, jeigu jis liks gyvas, aš padarysiu jį savo favoritu. Jūs galite jį išgelbėti, daktare?

Abu, kuris plovė žaizdą su jam būdingu meistriškumu, abejodamas palingavo galvą, ir Katrina su siaubu pamatė, kad nerimastinga raukšlė tarp jo antakių neišsilygino.

— Išgelbėkite jį, — maldaujamu balsu ištarė ji. — Jis negali mirti. Tik ne Gotjė!

— Žaizda gili, — tyliai pasakė Abu. — Aš padarysiu, ką galiu. Bet mes turime išnešti jį iš čia. Čia per daug tamsu ir blogai matyti.

— Nuneškite jį į palankiną, — sukomandavo Arno. — Tebūnie aš prakeiktas, jei dar kartą atsidursiu tenai!

— Bet tu dar nepasveikai, tu beveik nuogas ir basas, — sudejavo Katrina.

— Nesvarbu. Aš nutrauksiu drabužius nuo žuvusių kareivių. Kvailai atrodau su moteriškais rūbais. Ei, truputį pašvieskite!

Du kariai, dar sunkiai alsuojantys po mūšio, priėjo su deglais, kiti keturi be galo atsargiai pakėlė Gotjė nuo žemės ir nunešė į palankiną, kur Abu pakišo maistą ir vaistus po pagalvėmis.

Snieguotos viršūnės nakties dangaus fone atrodė tarsi milžiniški šešėliai. Pakilęs vėjas sustaugė tarpeklyje lyg sužeistas vilkas, pasidarė šalčiau.

— Mes turime rasti pastogę nakčiai, — tamsoje suskambėjo Mansuro balsas. — Judėti šiuo keliu naktį — savižudybė; mums nėra ko daugiau bijoti Faradžo žmonių. Nuvalykite kelią, vaikinai!

Po šio įsakymo pasigirdo garsus vandens teškenimas, ir Katrina suprato, kad žuvusiuosius meta į upę; draugus ir priešus sujungė paskutinė

“kelionė” Neilgam pradingęs Arno vėl pasirodė — jis buvo su baltu apsiaustu ir šalmu, ant kurio buvo užrištas turbanas. Nors ledinis vėjas, pučiantis nuo snieguotų viršūnių, grasino užgesinti deglus, bėgliai nepaprastai atsargiai vėl pajudėjo stačiu ir pavojingu keliu. Mansuras jojo priekyje, dairydamasis kokios nors priedangos. Toliau, kiek įmanydami lėtai, kad nekratytų sužeistojo, kurį Katrinos ir Mari padedamas prižiūrėjo daktaras Abu, nešė palankiną.

Netrukus keleiviai pamatė įėjimą į didelę olą. Ji buvo pakankamai erdvi. Kol nubalnojo arklius, palankiną įnešė į vidų. Žmonės ir gyvuliai grūdosi kartu. Uždegė laužus, ir Katrina atsisėdo šalia Arno prie ugnies. Perrišęs žaizdą, Abu davė Gotjė porciją migdomųjų, bet karštligė stiprėjo, ir mažasis daktaras negalėjo nuslėpti, kad tai kelia jam nerimą.

— Gotjė gali išgelbėti tik tai, kad jis yra nepaprastai stiprus, — pasakė jis Katrinai, išblyškusiai iš sielvarto. — Bet aš neturiu daug vilties...

Sužeista į pačią širdį, ji susmuko ant žemės šalia vyro, prisiglaudė prie jo ir padėjo galvą jam ant peties. Jis švelniai apglėbė ją, atsuko jos galvą į save ir pažvelgė tiesiai į ašarų pilnas akis.

— Paverk, mano mieloji, — sušnibždėjo jis. — Netramdyk savęs. Tau bus lengviau! Aš suprantu tavo liūdesį. Tu žinai... — sekundę jis nutilo, ir Katrina pajuto, kad jis stipriau ją apglėbė. Paskui jis atsiduso ir tvirtai tęsė:

— Aš nebijau pasakyti, kad kadaise pavydėjau jam... jo šuniškas prisirišimas ir atkaklus noras ginti tave erzino mane. Bet atėjo metas, ir aš įvertinau jo jausmus... galimas dalykas, mes niekada nebūtume vėl drauge, jeigu ne jis... aš supratau, kad buvau neteisus; taip, jis mylėjo tave, tačiau tai buvo visai ne ta meilė, kuria aš jį įtarinėjau... tai buvo kažkas panašaus į garbinimą — taip garbinami šventieji.

Katrina pajuto, kaip smarkiai plaka jos širdis. Netikėtai ji prisiminė tą beprotišką naktį Kokoje, ir tie prisiminimai staiga tapo tokie skausmingi, kad jai pasidarė gėda. Ji pajuto, kad visiems laikams atsikratys to, jei prisipažins, kad Gotjė buvo jos meilužis ir kad ji buvo laiminga jo glėbyje. Ji pravėrė burną.

— Arno, — sušnibždėjo ji. — Aš turiu tau pasakyti...

Bet jis švelniai užspaudė jai lūpas bučiniu.

— Ne. Nieko nesakyk... Dabar ne metas prisiminimams arba atgailavimams... Gotjė dar gyvas, Abu gali padaryti stebuklą ir išgelbėti jį — kas žino?

Platus jo apsiaustas saugojo jų susiglaudusių kūnų šilumą ir gynė juos abu tarsi geras, patikimas stogas. Bet Katrinos širdy buvo sunku. Jeigu ji būtų pasakiusi tiesą, ką pasakytų Arno, ką jis padarytų? Jis galėtų iškart ją atstumti, o ji buvo tokia laiminga su juo! Buvo taip gera jausti, kad jis greta, kad saugo ją su visomis savo atgautomis jėgomis, su visa meile, kurią tik jis gali įkvėpti. Ji aistringai sugriebė jo ranką. Arno žaizda vėl atsivėrė, bet kraujas jau nebėgo. Ji karštai pabučiavo tą ranką.

— Aš myliu tave, — sušnibždėjo ji. — O, kaip aš myliu tave!

Jis neatsakė, bet prisitraukė ją arčiau savęs ir apglėbė taip stipriai, kad Katrinai net suskaudo, ir ji suprato, kad jį apėmė geismas. Tamsios jo akys buvo įsmeigtos į nebylius dykumos karius, susispietusius prie laužo, į jų abejingus, bereikšmius veidus. Kariai sudarė keistą, magišką, paslaptingą ratą aplink ugnį, kurios virpantys atšvaitai mirgėjo tamsiuose jų veiduose, metė mėlynus jų drabužių šešėlius. Niekas nekreipė dėmesio į Katriną ir Arno. Sveikieji rūpinosi sužeistaisias. Šie kariai, dar nenurimę po ką tik įvykusio mūšio, nuo ankstyvos vaikystės buvo taip pripratę prie pavojų, kad niekas iš jų negaišo laiko. Jie stengėsi atgauti jėgas. Juk kas gali žinoti: galbūt šią naktį jiems vėl teks kovoti?

Keistas, beveik mistiškas įspūdis, kurį jie patyrė, ilgam liko Katrinos atmintyje. Ši naktis, praleista nežinomuose kalnuose, buvo tarsi apsilankymas oloje, kurioje gyvena džinai — Rytų legendų dvasios, apie kurias Fatima ir kitos pasakojo jai hareme... Bet netrukus prie laužo pasirodė aukštas Mansuro siluetas. Jis pasakė savo žmonėms keletą žodžių Katrinai nesuprantama kalba, paskui ramiai apėjo stovyklą ir atsisėdo šalia Arno. Pasirodė tarnas su bananais ir datulėmis. Mauras paėmė juos ir dalį šypsodamasis ištiesė prancūzų riteriui. Tai buvo pirmas pagarbos Arno ženklas, tačiau jis pakankamai aiškiai rodė, kad Mansuras pripažįsta Arno kaip sau lygų. Arno tylėdamas palenkė galvą dėkodamas.

— Karo viešpačiai pažįsta vienas kitą iš pirmo smūgio, — tarė Mansuras. — Jūs — vienas iš mūsų.

Vėl stojo tyla. Vyrai valgė, bet Katrina neprarijo nė trupinėlio: ji negalėjo atplėšti akių nuo palankino, kuris stovėjo prie įėjimo į olą. Aliejinė lempa apšvietė jį iš vidaus, ir Katrina matė viduje Abu, kuris vis dar slaugė sužeistąjį. Retkarčiais ji girdėjo dejones, ir kiekvieną sykį jos širdis imdavo plakti smarkiau. Netrukus Arno pakeis daktarą, kad tas truputį pailsėtų, ir ji eis ten su vyru. Bet ji jau žinojo, kad tai bus sunkus išbandymas, ir ją apėmęs baisus silpnumas ir bejėgiškumas bus dar skausmingesni matant taip sunkiai sužeistą milžiną...

Už kalno sustaugė vilkas, ir Katrina krūptelėjo. Dar vienas pikta lemiantis ženklas...

Arno suprato, kad ji kenčia. Jis pasilenkė prie Katrinos ir sušnibždėjo švelniai, bet aistringai:

— Tu niekada daugiau nekentėsi, mano meile. Tavęs niekada daugiau nekamuos badas ir šaltis, tu nedrebėsi iš baimės! Dievas mato, aš prisiekiu, jog visą likusį savo gyvenimą paskirsiu tam, kad tu užmirštum, ką tau teko ištverti!

Kai po penkių dienų maištingas būrys pasiekė Almeirą, Gotjė dar buvo gyvas, bet buvo aišku, kad jis neilgai gyvens. Nepaisant atkaklių Abu, Katrinos ir Arno pastangų, gyvybė pamažu traukėsi iš jo milžiniško kūno.

— Daugiau nieko neįmanoma padaryti, — prisipažino daktaras. — Visa, ką aš galiu, tai truputį pratęsti jo gyvenimą. Be abejo, jis būtų miręs tą naktį, kai jį sužeidė, jeigu ne jo nepaprasta jėga. Be to, — pridūrė jis, minutę pamąstęs, — neatrodo, kad jis nori gyventi. Jis man nepadeda!

— Ką jūs turite galvoje? — paklausė Katrina.

— Jis nekovoja už gyvybę! Galima sakyti... taip, galima sakyti, kad jis laimingas, jog miršta! Aš niekada nemačiau žmogaus, kuris taip ramiai lauktų savo mirties.

— Bet aš noriu, kad jis gyventų! — beveik vaikiškai pasipiktinusi sušuko Katrina. — Jūs turite padaryti taip, kad jis gyventų!

— Jūs nieko negalite padaryti. Tai nieko nepadės. Aš manau, jis jaučia, kad dabar, kai jūs vėl suradote savo vyrą, jo žemiški darbai baigti!

— Jūs norite pasakyti, kad aš jam daugiau nerūpiu?

— Aš noriu pasakyti priešingai. Štai kodėl aš manau, kad jis būtų laimingas numirti...

Šį sykį Katrina nieko neatsakė. Ji suprato, apie ką kalbėjo Abu al Chairas. Dabar, kai ji vėl buvo su Arno, Gotjė pajuto, kad jos gyvenime daugiau nebėra vietos jam. Tikriausiai jis nesijautė esąs pakankamai stiprus po to, kai buvo šalia jos sunkiomis dienomis, kad galėtų matyti, kokia ji vėl laiminga su vyru... Ji galėjo tai suprasti, nors vis dar priekaištavo sau dėl tos beprotiškos nakties Kokoje. Gelbėdama jį nuo beprotybės, Katrina padarė kažką nepataisoma jiems abiem. Kad ir kas atsitiktų, Gotjė jautė, jog jis turės palikti Arno de Monsalvi žmoną.

— Ar ilgai jis gyvens? — paklausė ji.

Abu gūžtelėjo pečiais.

— Kas žino? Gal keletą dienų, bet, aš manau, veikiausiai keletą valandų. Jis greitai gęsta... bet aš dar tikėjausi, kad jam padės jūros oras.

Jūra! Katrina žiūrėjo į ją, beveik netikėdama savo akimis, nuo kalno viršūnės. Ji tyvuliavo iki pat horizonto — švytinti, žaižaruojanti, puiki, tamsiai mėlynos spalvos; saulė įžiebė joje nesuskaitomą daugybę kibirkščių. Ji skalavo krantą — švelniai auksinį, kaip moters plaukai, — o šalia kilo didžiulis, akinamai baltas miestas, kurį vainikavo tokia pat balta kaip sniegas tvirtovė. Žemiau matėsi uostas, kur virš laivų vėjas pūtė margaspalves bures. Akinamai žydro dangaus fone didžiulės palmės lėtai siūbavo tamsiai žaliais vainikais, judinamos jūros vėjo.

Miestas kilo beveik prie pat upės žiočių; slėnyje buvo pilna apelsinmedžių ir citrinmedžių, ir Katrina pagalvojo, kad ji niekada nematė nuostabesnio reginio. Jūra, kurią ji matė anksčiau, Flandrijoje, hercogo Pilypo valdose ir į kurią žiūrėdavo beveik su prietaringa pagarba, buvo visai kitokia: pilkai žalia, rūsti, su baltomis bangų keteromis, arba lygi ir rami, nuvytusios žolės spalvos anapus kopų, kur jūros vėjas šiaušia ilgą žolę.

Ji suspaudė Arno ranką, akimirką užmiršusi savo sielvartą.

— Pažvelk! Tikriausiai tai gražiausia vieta žemėje! Kaip būtų nuostabu, jei mes galėtume čia apsigyventi!

Bet jis papurtė galvą ir jo lūpų kampučiuose atsirado gilios raukšlės, kurias Katrina taip gerai pažinojo. Žvilgsnis, kuriuo Arno apžvelgė viską aplink, buvo beveik pasipiktinęs.

— Ne. Mes niekada nebūtume čia laimingi. Tai per daug nepanašu į tas vietas, prie kurių mes esame pripratę. Mes negalėtume prisitaikyti, ypač aš, prie šių šalių, kuriose tiek švelnumo ir grakštumo, kurių žavesys slepia žiaurumą ir blogį... Patikėk manimi, mūsų senojoje nykioje Overnėje, jeigu mes kada nors vėl pamatysime ją, rasime daugiau laimės.

Jis nusišypsojo, žiūrėdamas į jos nusivylusį veidą, ir pabučiavo ją. Paskui jis priėjo prie Mansuro. Visas būrys sustojo šioje ūksmingoje atšlaitėje kariniam pasitarimui.

Katrina irgi priėjo prie vyro. Mansuras parodė į baltą tvirtovę, iškilusią virš miesto.

— Tai — Alkasaba. Iš ten valdo Abdulachas. Jis vertina šią vietą labiau nei savo rūmus prie jūros. Jis dar jaunas, gyvena karu ir riteriškais žygdarbiais. Mums nėra ko bijoti kalifo šioje žemėje, — tarė jis Arno. — O kokie jūsų planai?

— Aš noriu rasti laivą, kuris nuvežtų mus į mūsų šalį. Kaip jūs manote, ar tai įmanoma?

— Mano uoste yra du nuosavi laivai. Vienu iš jų aš išplauksiu atgal į Afriką rengtis atsakomajam smūgiui, kitas nuveš jus ir jūsų žmoną į Valensiją. Nuo to laiko, kai Sidas išvijo mus iš ten, — pridūrė jis su kartėliu, — islamo laivai negali įplaukti į uostą netgi prekybos tikslais, nors mes priimame kitatikių laivus. Kapitonas išlaipins jus krante. Jums nebus sunku rasti Valensijoje laivą, kuris nuveš jus į Marselį.

Arno pritariamai linktelėjo. Marselyje, kuris priklausė karalienei Jolandai, Provanso hercogienei, jis bus beveik namie, ir Katrina tai suprato iš jo šypsenos, nes ta mintis buvo jam maloni. Jis grįžo į savo seną gyvenimą po to, kai manė amžinai jį praradęs; grįžo į gyvenimą, kuriame buvo daug ginklo draugų ir karių. Katrina abejojo, ar jis bus kada nors

laimingas, ramiai gyvendamas Monsalvi pilyje, kurią dabar perstato vienuoliai... Bet šypsena dingo iš Arno veido, ir jis neramiai susiraukė.

— Mes galime išplaukti šiandien vakare?

— Ko taip skubėti? Abdulachas sutiks jus taip šiltai, kaip ir aš sutikčiau, jei galėčiau nusivežti jus pas save į Magribą. Tuomet jūs išsivešite malonius prisiminimus apie mūsų šalį.

— Aš jums dėkoju. Esu tikras, kad išsivešiu malonius prisiminimus, jei ne apie šalį, tai bent apie jus, Mansurai. Dangus buvo man palankus, kai aš sutikau jus, ir esu jums labai dėkingas. Bet su mumis sužeistasis...

— Daktaro manymu, jis greitai mirs...

— Aš žinau. Bet galbūt jis išgyvens iki Prancūzijos!

Katrinos širdį užplūdo švelnumas. Ją labai sujaudino toks Arno dėmesys Gotjė. Be abejo, normandas greitai mirs, bet Arno nenorėjo palikti jo kūno svetimoje žemėje. Ji pakėlė į vyrą dėkingumo kupinas akis. Minutę pamąstęs, Mansuras lėtai ištarė:

— Jis ilgai negyvens. Bet aš suprantu jus, mano broli! Viskas bus taip, kaip jūs norite. Mano laivas išplauks šiandien vakare... Jojame.

Jis vėl užšoko ant arklio. Katrina grįžo prie palankino ir ten pamatė, kad Gotjė ką tik atgavo sąmonę. Jo kvėpavimas kas minutę darėsi sunkesnis. Atrodė, kad didžiulis jo kūnas sumažėjo. Gotjė veidas, kurį jau palytėjo mirties angelo šešėlis, pasidarė pelenų spalvos. Bet jis pažino Katriną, kai ji pasilenkė prie jo, ir nusišypsojo.

— Žiūrėk, — tarė ji, atskleisdama užuolaidas. — Štai jūra, kurią tu myli ir apie kurią tu man tiek daug pasakojai. Ji padės tau pasveikti.

Jis papurtė galvą, ir silpna šypsena nuslydo jo blyškiomis lūpomis.

— Ne taip geriau... aš mirštu!

— Nekalbėk taip, — užprotestavo Katrina, paskui švelniai pridūrė: — Mes rūpinsimės tavimi ir gydysime tave...

— Ne. Nereikia meluoti. Aš žinau... ir aš džiaugiuosi! Jūs... jūs turite pažadėti man vieną dalyką.

— Viską, ko tu nori.

Jis pasilinko arčiau jos, o Katrina pasilenkė taip žemai, kad jos ausis beveik palietė mirštančiojo lūpas, ir jis sušnibždėjo:

— Prižadėkite man... kad jis niekada nesužinos to, kas buvo... Kokoje!.. Tai įskaudintų jį... o iš jūsų pusės tai buvo... tik gailestis. Negalima versti jo kentėti dėl to...

Katrina išsitiesė ir aistringai suspaudė karštą ranką.

— Ne! — karštai pasakė ji. — Tai buvo ne gailestis, o meilė! Aš prisiekiu tau, Gotjė, viskuo, ką vertinu pasaulyje: aš mylėjau tave tą naktį, atsidaviau tau iš visos širdies. Patikėk, — tęsė ji tyliai, — tu padarei mane tokią laimingą tą naktį, kad aš vos nelikau tenai, užmiršusi Granadą...

Ji nutilo. Neapsakomas džiaugsmas nušvietė iškreiptus Gotjė veido bruožus, sušvelnino juos ir suteikė jiems grožio. Jis nusišypsojo kaip laimingas vaikas, ir pirmą kartą po tos nakties Kokoje Katrina pamatė tokią pat aistrą pilkose jo akyse.

— Galbūt jūs pasigailėsite to, mano meile, — sušnibždėjo jis, — bet ačiū, kad pasakėte man tai! Dabar aš mirsiu laimingas... — Paskui, kadangi Katrina norėjo dar kažką pasakyti, jis sušnibždėjo tylesniu ir silpstančiu balsu: — Nesakykite nieko daugiau... Dabar palikite mane! Aš noriu pasikalbėti su daktaru... man liko nedaug laiko! Sudie, Katrina!.. Jūs — vienintelė būtybė pasaulyje, kurią aš mylėjau!

Atrodė, Katrinos širdis pliš iš skausmo. Akimirką ji pažvelgė į jo veidą užmerktomis akimis, kurios gali daugiau niekada neatsimerkti. Ji dar kartą pasilenkė ir švelniai, nepaprastai švelniai prigludo lūpomis prie jo sausų lūpų. Paskui ji atsigręžė į Mari, sėdinčią tolimame palankino kampe, nebylią šio paskutinio susitikimo liudininkę.

— Aš išeinu. Pašauk Abu... Jis netoli...

Būrys lėtai traukė keliu į priekį link balto miesto, kur šurmuliavo daug žmonių. Matyt, buvo turgaus diena, dėl to neramiame uosto mieste buvo daugiau sambrūzdžio ir rūpesčių. Mari linktelėjo ir ėmė šaukti daktarą, o Katrina nulipo nuo palankino, norėdama paslėpti iš akių byrančias ašaras. Arno jojo už kelių žingsnių prieky, greta Mansuro. Ji pašaukė jį tokiu skausmingu balsu, kad jis sustojo kaip įbestas, atsisuko į ją ir pamatęs jos gražų veidą, kuriuo sruvo ašaros, ištiesė jai ranką.

— Eikš pas mane!

Jis pakėlė ją nuo žemės, pasisodino priešais save ir apsivijo rankomis. Katrina paslėpė savo veidą prie jo krūtinės ir pravirko lyg vaikas.

Arno tik paklausė:

— Tai — pabaiga?

Ji linktelėjo nepajėgdama kalbėti.

— Tuomet verk, mano mieloji, — tarė jis, — verk. Visų ašarų pasaulyje neužteks apverkti tokio žmogaus.

Pagaliau jie pasiekė pilną žmonių uostą su daugybe žuvies prikrautų prekydėžių; krabų, apelsinų, vaisių, daržovių ir prieskonių pardavėjai sėdėjo turkiškai parietę kojas ant žemės šalia savo pilnų maišų ir garsiai šaukė žmones prieiti ir pirkti jų prekes. Mansuro kariai tiesė per minią kelią palankinui, kuriame gulėjo Gotjė. Jie pasiekė prieplauką ir pamatė priekyje keletą didelių prekybinių laivų ir du laivus iš Magribo — jie buvo siauri ir baisūs, kaip leopardai, žemai nutūpę tarp griozdiškų prekybinių burlaivių. Mansuras parodė į juos:

— Štai mano laivai...

Arno nusišypsojo. Jis tik dabar suprato, kad didesnę Mansuro turto dalį, be jo nuosavybės paslaptingajame Magribe, jam atnešė piratų laivai. Tai buvo medžioklės ir žudynių laivai, ir jis truputį sunerimo pagalvojęs apie tai, kad Katrina ir Mari užlips ant vieno iš šių jūrų plėšikų denio. Ar galima būti tikram, kad kapitonas, pasijutęs saugus toli nuo kranto, nepasuks savo laivo į Aleksandriją arba Kandį, arba Tripolį, kur gražios Vakarų moterys, be abejo, atneš gerą pelną ten klestinčiuose vergų turguose! Neišvengiama greita Gotjė mirtis daug ką pakeitė. Dabar, kai Abu nutarė grįžti į Granadą, Arno ir Žozė bus vieninteliai moterų gynėjai prieš visą komandą... Kai tik jie paliks uostą, nė vienas musulmonas nesiims ginti jų nuo Magribo piratų. Arno neabejojo, kad Mansuras yra doras, bet vis dėlto piratas — tai prie melo ir apgaulės pripratęs žmogus. Šio plėšikų laivo kapitonui pakaks pranešti, kad jis atliko savo misiją, ir daugiau niekas neprisimins, kokia lemtis ištiko vyrą ir žmoną Monsalvi...

Paskendęs tokiose mintyse, Arno apkabino Katriną. Bet šį kartą jos kūnas buvo nebylus. Apvaliomis iš nuostabos akimis ji stebėjo laivą, kuris ką tik įplaukė į uostą, netikėdama, kad mato jį iš tikrųjų, o ne sapne.

Šis laivas nebuvo panašus į kitus uosto laivus. Ant jo nebuvo trikampių burių, kylančių į viršų tarsi iečių smaigaliai, o tik viena keturkampė raudonomis ir mėlynomis juostomis dryžuota burė, kurią dabar nuleidinėjo, nes laivą plukdė irklai. Tačiau Katrinos dėmesį patraukė ne burės, o vėjuje besiplaikstančios vėliavos laivo pirmagalyje. Vienoje iš jų, žydros spalvos su sidabriškais pakraščiais, puikavosi herbas: trys juodos kriauklės ir trys raudonos širdys. Katrina gerai žinojo šį herbą.

— Žakas Keras! — sušuko ji. — Tai jo laivas!

Arno dabar irgi žiūrėjo į laivą, bet jo nustebęs žvilgsnis buvo nukreiptas į kitą vėliavą. Ji buvo ilgesnė ir didesnė už pirmąją.

— Anžu Lelija, Sicilijos avinėlis, Aragono juostos ir Jeruzalės kryžius! — iškvėpė jis. — Karalienė Jolanda... šis laivas tikriausiai veža pasiuntinį.

Jų širdys iš džiaugsmo pradėjo plakti smarkiau. Šis laivas simbolizavo Prancūziją, draugystę, atsidavimą, taurumą... Linksmomis spalvomis švietė karšta saulė. Šiame laive jie jausis kaip namie...

— Aš manau, kad jums nereikės duoti mums vieno iš jūsų laivų, — tarė Arno Mansurui. — Šis laivas priklauso vienam mūsų draugui, ir atrodo, kad jis atvežė mūsų šalies pasiuntinį...

— Prekybinis laivas, — pasakė ben Zegris su paniekos gaidele balse, tačiau tuoj pat pridūrė: — Bet gerai ginkluotas, — kadangi tą akimirką jau matėsi šešių patrankų vamzdžiai.

"Magdalietė" — taip vadinosi laivas — neieškojo prieplaukoje vietos, kur galėtų prisišvartuoti. Pasiekęs uosto centrą, laivas išmetė inkarą ir į vandenį nusileido nedidelė valtis. Ištisa armija oficialių asmenų ir žioplių su turbanais grūdosi prieplaukoje; visi laukė atplaukiančios valties. Šis žmonių srautas, kuriame grūdosi, spaudėsi ir dėl geresnės stebėjimo vietos kovojo žmonės, prarijo Mansuro būrį ir palankiną.

Valtis greitai artėjo prie kranto. Joje, be irkluotojų, buvo trys žmonės, vienas iš jų — su turbanu. Bet Katrina jau pažino Žaką Kerą. Dar nespėjus Arno sustabdyti jos, ji nušoko nuo balno ir puolė per minią, taip įnirtingai braudamasi ir darbuodamasi alkūnėmis, kad žmonės turėjo praleisti ją. Jai pavyko prisibrauti iki vandens tą akimirką, kai valtis priplaukė. Vos tik

30K3

Žakas Keras nušoko ant kranto, Katrina beveik įkrito jam į glėbį, juokdamasi ir kartu verkdama.

Pirmą akimirką jis nepažino jos ir norėjo atstumti šią "musulmonę", pakibusią jam ant kaklo, bet pažvelgė jai į veidą ir staiga išblyško.

— Katrina! — sušuko jis nustebęs. — Negali būti! Tai iš tiesų jūs?

— Taip, taip, mano drauge, tai aš... ir aš tokia laiminga, kad vėl matau jus! Didysis Dieve, tikriausiai pats dangus atsiuntė jus čia! Tai per daug nuostabu, per daug neįtikėtina, per daug...

Ji beveik nesuprato, ką kalba. Ji buvo taip susijaudinusi, kad ir stipriausia galva galėjo apsvaigti. Bet dabar jau Arno su arkliu prasiskverbė pro minią. Jis nušoko ant žemės ir taip pat puolė į Žako Kero glėbį. Gerasis pirklys nustebo pamatęs, kad jį apglėbė karys mauras. Bet čia jis pažino jį.

— Ir mesiras Arno! — sušuko jis. — Kokia nepaprasta sėkmė! Tik pamanykite, aš radau jus vos išlipęs į krantą! Ar jūs žinote, kad mano misija čia dabar baigta?

— Ką tai reiškia?

— Kaip jūs manote, kodėl aš čia? Aš atplaukiau ieškoti jūsų. Jūs pastebėjote karaliaus herbą ant laivo? Aš — hercogienės karalienės pasiuntinys ir atvykau pareikalauti iš Granados kalifo, kad jis atiduotų grafą Monsalvi ir jo žmoną... mainais į vieną narsiausių musulmonų karo vadų, kuris, jo nelaimei, buvo pagrobtas Provanso krante. Komercinis sandėris...

— Bet jūs rizikavote gyvybe! — pasipiktino Katrina.

— Vargu, — šypsodamasis atsakė Žakas Keras. — Mano laivas gerai apginkluotas, o šių šalių žmonės pagarbiai elgiasi su pasiuntiniais, be to, jiems rūpi prekyba. Nuo to laiko, kai aš leidausi į Viduržemio jūrą kautis su bangomis ir prekiauti, viskas klostėsi sėkmingai.

Trys draugai netvėrė džiaugsmu, kad vėl surado vieni kitus. Jie juokėsi ir kalbėjo tuo pat metu, visai užmiršę aplinkinius. Jų klausimai pylėsi vienas po kito taip greitai, kad nebuvo laiko atsakyti, bet vis tiek jie norėjo žinoti viską ir tuojau pat. Tačiau pirmoji atsikvošėjo Katrina. Jos žvilgsnis nuslydo pro Arno ir Žaką Kerą, kurie susijaudinę dar kažką tebešūkčiojo, ir įsmigo ten, kur stovėjo palankinas. Iš už užuolaidų neramiai kaišiojo

galvą Abu al Chairas. Ji pasijuto esanti kalta supratusi, kad sujaudinta susitikmo akimirką užmiršo savo mirštantį draugą.

— Žakai! — maldaujamu balsu sušuko ji. — Jūs turite paimti mus iš čia tuoj pat... tuojau!

— Kodėl?

Ji paaiškino, ir džiaugsmas išblėso įdegusiame pirklio veide.

— Vargšas Gotjė, — ištarė jis, — vis dėlto jis pasirodė esąs mirtingas! Tiesą pasakius, aš niekada tuo nepatikėčiau. Mes tuoj pat įkelsime jį į laivą, kad jis galėtų praleisti ten paskutines savo akimirkas... medinis denis geriau nei šita svetima žemė!

Jis atsisuko į savo bendrakeleivius — neaukštą gyvo veido jaunuolį, kuris, sprendžiant iš kabančio prie diržo krepšelio rašymo reikmenims ir pergamento ritinėlio, buvo sekretorius, ir į karį su turbanu, kuris stovėjo tylėdamas, nejudrus ir aiškiai abejingas tam, kas darėsi priešais jį.

— Jūs sugrįžote į namus, Ibrahimai! Nėra reikalo daugiau aptarinėti jūsų išvadavimo sąlygų, nes aš jau radau savo draugus. Dabar jūs laisvas.

— Ačiū jums už gerumą, mano drauge. Aš žinojau, kad man nėra ko bijoti jūsų: jūs buvote toks kalėjimo prižiūrėtojas, kokį nedaugeliui belaisvių pasisekė sutikti. Todėl aš be baimės plaukiau su jumis.

— Jūs davėte žodį, kad nebandysie bėgti, ir aš pasitikėjau jumis, — tarė pirklys. — Sudie!

Belaisvis žemai nusilenkė ir skubiai dingo minioje. Mansuras ir jo žmonės dabar stumdė minią, tiesdami kelią palankinui. Žako Kero jūreiviai negaišdami laiko nešė mirštantįjį, kuris buvo jau be sąmonės. Skaisti saulė apšvietė paliegusį veidą, įkritusius skruostus dengė mirties šešėlis, ir žmonės žiūrėjo į jį su prietaringa pagarba. Jūreiviai paguldė Gotjė į valtį, Abu atsisėdo užpakaly.

— Aš liksiu su jumis iki pabaigos, — tarė jis. — Juk jūs nesirengiate išplaukti tuoj pat?

— Ne, — atsakė Žakas Keras. — Ne anksčiau kaip poryt. Jeigu jau aš čia, tai noriu pasinaudoti šia galimybe ir prikrauti į laivą šilko, prieskonių ir odos su aukso įspaudais.

Katrina vos susilaikė nenusišypsojusi. Nors Žakas Keras, be abejo, atvyko čia ieškoti jų ir nors jis plaukė su pasiuntinio vėliava, niekas negalėjo nustelbti jo — verslininko, azarto. Ši kelionė būtų tuščias laiko gaišimas, jeigu į ją būtų leistasi tik draugystės vardan...

Kol nedidelė valtis su Gotjė ir Abu plaukė prie laivo, o paskui turėjo grįžti ir paimti likusius, ir kol Arno atsisveikindamas kalbėjosi su Mansuru, Katrina atsigręžė į Žaką ir paklausė:

— Dabar, mano drauge, papasakokite, kaip jūs sužinojote, kad mes čia.

— Tai ilga istorija. Bet, dviem žodžiais, kad mes esame čia, jūs turite dėkoti savo senai draugei poniai de Šatovilen. Jūs palikote ją kalnuose, bet ji liko ten su mesiro Arno ginklanešiu ir nesunkiai sužinojo iš jo tiesą. Ji tuoj pat puolė pas hercogienę karalienę ir viską jai papasakojo. Karalienė Jolanda pasikvietė mane, ir mes drauge suplanavome šią kelionę.

— Neįtikėtina! — sušuko Katrina nustebusi. — Tik pamanykite, kad tai — ta pati Ermengarda, kuri norėjo prievarta nusiųsti mane pas hercogą!

— Ji norėjo tai padaryti, kol tikėjo, kad tai bus jums užvis geriausia. Kai suprato, kad jūs esate tvirtai pasiryžusi surasti mesirą Arno... ji nutarė padėti jums. Ji labiausiai už viską pasaulyje nori, kad jūs būtumėte laimingi, ir jūs negalite įsivaizduoti, ką ji man surengė prieš iškeliaujant. Man buvo labai sunku nepaimti jos su savimi!

— Brangioji Ermengarda, — pasakė Katrina, sujaudinta šio pasakojimo. — Ji nuostabi moteris. Bet koks pramuštgalviškas sumanymas! Kaip ji galėjo būti tikra, kad aš rasiu Arno ir kada nors pasieksiu Granadą!

Žakas Keras gūžtelėjo pečiais ir ironiškai nusišypsojo:

— Aš manau, ji gerai pažįsta jus. Jeigu jūsų vyras būtų nelaisvėje pačiame Afrikos centre, jūs vis tiek rastumėte būdą išgelbėti jį. Nors, žinoma, tada man tektų atlikti ilgesnę kelionę, — pridūrė jis.

Gotjė numirė tamsiausią nakties metą, prieš saulės tekėjimą. Jis gulėjo ant viršutinio denio, ten, kur jį paguldė Žakas Keras. Jo veidas buvo nukreiptas į tolimas jūras, kurių jis jau niekada neperplauks. Priešmirtinė agonija buvo baisi. Sužeisti jo plaučiai sunkiai gaudė orą, ir tik nepaprastas

milžino kūno sudėjimas, jo galinga jėga pratęsė šią beviltišką ir alinančią dvikovą su mirtimi ir todėl jo mirtis buvo dar sunkesnė.

Katrina, Arno, Abu al Chairas, Žozė, Mari ir Žakas buvo šalia, jie liūdnai ir beviltiškai stebėjo šias paskutines įnirtingas grumtynes — neatgaudamas sąmonės Gotjė kovojo dėl gyvenimo, kuris jau nusigręžė nuo jo. Pavargę ir sugniužę jie meldėsi, kad mirtis surakintų šias kenčiančias lūpas, iš kurių veržėsi žodžiai nesuprantama kalba, — normandas siuntė prakeiksmus ir maldas paslaptingiems šiaurės dievams, kuriuos jis visą gyvenimą garbino.

Pagaliau pasigirdo priešmirtinis švogždimas, ir milžino kūnas nurimo. Dabar, kai nebesigirdėjo sunkaus jo kvėpavimo, užgriuvusi tyla atrodė baisi. Laivas, lengvai sūpavęsis ant inkaro, tarsi lopšys kančiose mirštančiam milžinui, kraupiai sugirgždėjo, ir šaižus žuvėdrų klyksmas pakartojo šį garsą.

Tada Katrina suprato, kad viskas baigta. Užgniaužusi raudą, ji atsargiai palietė dviem pirštais Gotjė vokus ir amžiams užspaudė plačiai atvertas savo draugo akis. Paskui ji atsigręžė į Arno, kuris tvirtai prispaudė ją prie savęs, ir ji paslėpė ant jo krūtinės savo užverktą veidą. Žakas kostelėjo, mėgindamas nuvyti jaudulį.

— Kai patekės saulė, mes palaidosime jį jūroje, — tarė jis. — Aš perskaitysiu maldą.

— Ne, — nutraukė jį Abu al Chairas. — Jis prašė mane palaidoti jį. Nereikia maldų. Aš jums pasakysiu, ką reikia padaryti.

— Tuomet eime su manimi. Mes duosime nurodymus jau dabar.

Vyrai nuėjo, ir Katrina girdėjo Žako balsą, kai jis ant paskuigalio denio davė nurodymus, kuriuos lydėjo jūreivių kojų tapsėjimas. Ji pažvelgė į savo vyrą. Katrina ir Arno stovėjo prie Gotjė mirties guolio. Jie atsiklaupė ir iš visos širdies meldėsi gailestingajam Dievui, kuriuo šis geras žmogus niekada netikėjo. Tylėdami priėjo Žozė ir Mari ir atsiklaupė kitoje kūno pusėje... Katrina pastebėjo, kad paryžiečio akys buvo pilnos ašarų, bet jis vis tiek nepaleido mažytės Mari rankos.

Katrinai šovė į galvą, kad gal tai naujos laimės pradžia ir šie tokio skirtingo likimo žmonės dabar surado vienas kitą. Pasigirdo rūstus Arno balsas. Jis meldėsi už mirusiojo vėlę, ir Katrina prisijungė prie jo.

Po trijų valandų visa laivo komanda nejudėdama stovėjo ant tiltelio, o Arno de Monsalvi, gedulingai skambant laivo varpui, pradėjo keistą ceremoniją, kaip jam buvo nurodęs Abu al Chairas. Laivas lėtai plaukė iš uosto į jūrą, vilkdamas burlaivį. Valtis buvo išklota šiaudais, ant kurių gulėjo bure uždengtas normando kūnas. Kai jie išplaukė į atvirą jūrą, Monsalvi įšoko į valtį ir iškėlė burę, kurią iškart išpūtė vėjas. Paskui jis sugrįžo į "Magdalietę" ir perpjovė virvę, kuria valtis buvo pririšta prie laivo. Valtis šovė į priekį, tarsi pastūmėta nematomos rankos, ir netrukus aplenkė galerą, kurios irkluotojai sėdėjo nejudėdami. Kurį laiką žmonės laivo denyje žiūrėjo, kaip valtis su milžino kūnu įgauna greitį. Paskui Arno paėmė iš Abu rankų didelį lanką, įdėjo degančią strėlę ir įtempė templę...

Strėlė pasiekė valtį ir dingo šiauduose, kuriuos tuoj pat apėmė liepsna. Kūną apsiautė ugnies skraistė, o vėjas, kurstydamas laidotuvių laužą, lėtai stūmė valtį į jūrą.

Arno numetė lanką ir pažvelgė į Katriną, kuri tylėdama stebėjo šią keistą ceremoniją. Ji pamatė, kaip tamsiose vyro akyse sužibėjo ašaros. Arno kimiai ištarė:

— Taip į gyvatės galvą panašių laivų kapitonai gulbių keliu iškeliaudavo į amžinybę. Paskutinysis vikingas palaidotas taip, kaip jis norėjo...

Kitą dieną auštant raudonai mėlyną "Magdalietės" burę išpūtė gaivus ryto vėjas, ir Žako Kero galera didingai pajudėjo iš vietos. Katrina stovėjo prisiglaudusi prie Arno po apsiaustu, kuris apsiautė juos abu, ir žiūrėjo, kaip baltas, žalumoje skendintis miestas dingsta iš akių, vis dar tikėdamasi, kad triukšmingoje minioje ant kranto paskutinį kartą šmėkštelės Abu al Chairo turbanas.

Jai širdį spaudė išsiskyrimas su antruoju draugu taip greitai po Gotjė mirties. Ji jautė, kad yra skolinga Abu už savo naujai surastą laimę. Ji

bandė pasakyti jam apie tai, bet mažasis daktaras nutraukė ją miglotais žodžiais:

— Išminčius pasakė: "Išsiskyrimas duotas tik tiems, kurie nemoka mylėti. Jei atsibudęs tu užmirši viską, ką sapnavai, tai buvo blogas sapnas" Gal kada nors aš ateisiu ir pasibelsiu į jūsų duris. Man dar reikia ištyrinėti daug jūsų keistos šalies papročių!

Jis apsisuko ir nuėjo, neištaręs daugiau nė žodžio.

Kai jau nebebuvo į ką daugiau žiūrėti, kai iš miesto neliko nieko, tik balta dėmė, kurioje vos vos spindėjo auksiniai mečečių stogai, Katrina atsisuko į atvirą jūrą. Laivas skrodė žydras gelmes. Toli horizonte jūros žydruma susiliejo su dangaus žydruma. Virš galvos skraidė baltos žuvėdros. Kažkur ten, už tos begalinės platybės, buvo Prancūzija, gimtoji žemė, Mišelio juokas, geras Saros veidas, Monsalvi žmonių gyslotos rankos ir ištikimos akys. Katrina pamatė, kad Arno irgi žiūri į horizontą.

— Mes plaukiame namo, — sušnibždėjo ji. — Kaip tu manai, ar šį kartą — visam laikui?

Jis ironiškai nusišypsojo jai.

— Mylimoji! Ponia Monsalvi nuėjo pakankamai sunkų kelią. Gerai pažiūrėk į šį. Aš manau, jis bus paskutinis...

Vėjas pūtė smarkiau, laivas pakėlė visas bures, o paskui, tarsi iš nelaisvės ištrūkęs paukštis, pasileido pirmyn. "Magdalietė" išplaukė į atvirą jūrą.

Epilogas

Šešioliktas skyrius

Meilės metas

Nuo pat aušros du bendruomenės broliai skambino didžiuoju Monsalvi abatijos varpu, kurio linksmas skambėjimas žadėjo laimingą dieną. Kol baigėsi iškilmingos mišios, jie taip pavargo, kad abatas Bernaras turėjo atsiųsti jiems pastiprinimą: jie nepajėgė daugiau suduoti nė vieno smūgio, nors niekada gyvenime dar nesijautė tokie laimingi. Tuo metu nuo aukštų tvirtovės vartų skambėjo pergalingi fanfarų garsai.

Praėjo trys dienos nuo to laiko, kai didelė raitelių, vežimų, neštuvų, ginkluotų karių, pažų ir tarnų procesija pasirodė prie didelės naujos pilies vartų; balti pilies bokštai kilo aukštai virš visos vietovės. Visame kaime buvo sujudimas.

Kalbėjo, kad Sara, kuri pilyje vadovavo tarnams, kambarinėms ir virėjams, buvo pasidavusi panikai, nors ir turėjo didelę patirtį; galiausiai ji buvo priversta sutikti panaudoti abatijos prieglaudą ir net kelis kaimo namus visiems atvykusiems apgyvendinti. Bet dabar viskas buvo sutvarkyta, ir puikioje procesijoje, kuri nenutrūkstamu srautu plaukė iš bažnyčios į pilį, viešpatavo laimė. Visas kaimas nuo akmenų grindinio iki kaminų buvo išpuoštas. Jo gyventojai ištraukė iš kraitinių skrynių įvariaspalvius audinius ir išpuošė jais, taip pat gėlėmis ir skaisčiais rudens lapais savo namus. Visi apsirengė geriausiais šventiniais plonos vilnos ir tankios drobės drabužiais. Kepurės šauniai kėpsojo ant vyrų galvų, o moteriškos drobinės kepuraitės, tokios gražios ir lengvos, atrodė tuoj tuoj nuskris. Jaunos merginos įsipynė į plaukus naujus kaspinus, o jaunikaičiai pakreipė kepures ant ausies ir švelniai žvilgčiojo į drauges, o tai reiškė, kad

pasibaigus šokiams nemažai jaunų porų nemačiomis dings artimiausiame miške.

Žodžiu, tai buvo geriausia diena Monsalvi per keletą pastarųjų savaičių. Žmonės vienu metu šventė vėl sugrįžusius gerus laikus, naujos pilies statybų pabaigtuves, grafo ir grafienės Monsalvi sugrįžimą į savo dvarą ir pagaliau Izabelės, mažos dukrelės, ką tik gimusios Katrinai de Monsalvi, krikštynas.

Visi aplinkinių vietovių kilmingi žmonės atvyko į iškilmes. Kaimo gyventojai su pagarba rodė vieni kitiems dvariškius ir didikus, atvykusius pasveikinti mažo miestelio valdovų. Karaliaus kapitonai irgi su entuziazmu atvyko atšvęsti senojo ginklo draugo sugrįžimo — juk visus tuos metus jie laikė jį mirusiu. Bet didžiausią susidomėjimą kėlė šaunios procesijos priekyje žengiantys krikšto tėvai; jie ėjo iškart po Saros, apsirengusios avietinės spalvos aksominiais drabužiais su Briuselio nėriniais; Sara išdidžiai nešė ant rankų kūdikį. Priartėjus krikštatėviams, visi Monsalvi gyventojai priklaupė ant vieno kelio, truputį sumišę ir susijaudinę, bet svarbiausia — nepaprastai išdidūs dėl to, kad jų mažam miesteliui buvo suteikta tokia garbė. Ne kasdien pasitaiko galimybė pasveikinti Prancūzijos karalienę ir konetablį Overnės širdyje! Juk krikštamote buvo ne kas kita, o karalienė Jolanda Anžujietė, graži ir didinga su spindinčia karūna ir auksu siuvinėtu juodu šydu, o krikšto tėvas buvo grafas de Rišmonas, apsirengęs auksu siuvinėtais mėlyno aksomo drabužiais. Jis vedė karalienę už parankės kilimu, kuris buvo ištiestas ant kelio, o po jų kojomis be paliovos krito gėlių žiedlapiai ir lapai, kuriais juos apipylė merginos. Krikšto tėvai sveikino žmones ir šypsojosi atsakydami į miestelio gyventojų sveikinimus.

Toliau ėjo ponia de Rišmon, apsupta damų. Tai atrodė tarsi judantis grakštus įvairiaspalvių smailių kepuraičių miškas. Iškart po damų ėjo didikai išdidžiai pakeltomis galvomis. Žmonės rodė į garsųjį La Girą, kuris stengėsi atrodyti malonus, ir į puikųjį Žaną de Ksantrajų, apsirengusį prabangiais žalio aksomo drabužiais, papuoštais auksinėmis juostomis. Bet iš visų gražiausia — ir čia visų Monsalvi gyventojų nuomonės sutapo — buvo Katrina.

Per tuos kelis mėnesius, kai ji sėkmingai parsivežė mesirą Arno atgal į jo tėvų žemę, Katrinos grožis pražydo kaip niekada ir pasidarė toks tobulas, kad kiekvienas jos judesys buvo tarsi poema, o šypsena žavėjo. Laimė tiko prie jos veido! Su savo mėlyna, auksu papuošta suknele, su muslino šleifu, kuris krito žemyn nuo jos kepuraitės, ji panėšėjo į fėją... Ji buvo nuostabiausia iš visų moterų, ir mesiras Arno, kuris išdidžiai vedė ją po ranka, buvo tvirtai tuo įsitikinęs. Pats jis vilkėjo juodo aksomo kostiumu, kurio vienintelė puošmena buvo sunki rubinų grandinė; atrodė, tarsi jis savo kukliais drabužiais norėjo paryškinti savo žmonos grožį. Geraširdžiai valstiečiai buvo sujaudinti matydami, kaip Katrina ir Arno stengėsi pažvelgti vienas kitam į akis ir šypsojosi tarsi jaunavedžiai.

Katrina niekada gyvenime nebuvo tokia laiminga kaip dabar. Ši 1435 metų spalio diena buvo nuostabiausia diena jos gyvenime, nes visi, kuriuos ji mylėjo, buvo šalia. Leisdamasi girliandomis papuošta Monsalvi gatve, tvirtai laikydama vyro ranką savojoje, ji galvojo apie tai, kad jos motina, su kuria ji taip džiaugsmingai susitiko po tiek išsiskyrimo metų, laukia jos pilyje. Ten pat buvo ir dėdulė Matjė, labai pasenęs, bet vis dar žvalus. Atvažiavęs iš Burgundijos į Monsalvi, jis leido dienas, visą laiką greitais žingsniais vaikštinėdamas po apylinkes, lydimas seno valdytojo Saturneno, kuris tapo neatskiriamu jo draugu. Tik Katrinos sesuo Loiza neatvažiavo, nes vienuolyne gyvenanti vienuolė daugiau nepriklausė šiam pasauliui. Bet Katrinos sesuo — naujoji benediktinų ordino Tartoje abatė — per pasiuntinį atsiuntė savo palaiminimą kūdikiui..

— Apie ką tu galvoji? — šypsodamasis paklausė Arno.

— Apie viską... apie mus! Ar tu galėjai kada nors patikėti, kad mes būsime tokie laimingi? Mes turime viską: laimę, gražius vaikus, nuostabius draugus, šeimą, pagarbą... ir net didelį turtą...

Už tai jie buvo dėkingi Žakui Kerui. Įplaukos už pasakišką juodąjį briliantą atnešė sutuoktiniams Monsalvi didžiulį turtą. Karštai įgyvendindamas savo grandiozinį planą — atstatyti šalį — kailių pirklys iš Buržo, kuris netrukus taps Prancūzijos valstybės iždininku, rado laiko šimteriopai atsilyginti savo draugams už tą paramą, kurios jis sulaukė iš jų sunkiomis dienomis.

— Ne, niekada nebūčiau patikėjęs, kad tai įmanoma, — atvirai prisipažino Arno. — Bet argi tu nemanai, kad mes to nusipelnėme, brangioji? Mes tiek daug kentėjome, ypač tu...

— Aš niekada net negalvojau apie tai. Gailiuosi tik vieno: kad tavo motina, ponia Izabelė, ne su mumis...

— Ji danguje. Aš esu tikras, kad ji mato ir girdi mus iš tos paslaptingos šalies, kur ji vėl susitiko Gotjė... be to, mes turime gyvą jos įkūnijimą!

Tai buvo tiesa. Mažoji Izabelė nė trupučio nepanėšėjo į savo motiną. Jos buvo kaip senelės žydros akys, ryškus profilis, būdingos visai Mon salvi šeimai, ir juodos tėvo garbanos. Anot Saros, ji, matyt, paveldėjo ir jo ūmų nesuvaldomą charakterį.

— Kai jai tenka bent sekundę palaukti pieno, — apsimestinai dūsavo čigonė, dabar tapusi guvernante, — nuo jos riksmo dreba sienos.

Dabar jaunoji Izabelė šnopavo ant gerosios moters rankų, įsikniaubusi į puošnių drabužių šilką ir nėrinius. Obojų, trimitų ir fleitų garsai, matyt, nė trupučio netrikdė kūdikio. Ji gulėjo laikydama Saros pirštą savo mažyte rankute ir, atrodė, būtų sau saldžiai miegojusi net griaudėjant patrankų salvėms.

Ir štai procesija iškilmingai įžengė į vidinį pilies kiemą, kur tarnai, kariai ir kambarinės laukė šeimininkų ir svečių, norėdami atiduoti jiems pagarbą. Vos tik pilies kieme pasirodė Izabelė, prie jos pripuolė dviese: mažas, kokių trejų metų berniukas auksiniais plaukais, spindinčiais saulėje, ir didelė apkūni sena dama, apsirengusi avietinės spalvos paauksuota suknele. Mažąją Izabelę pasitiko jos brolis Mišelis ir garbės krikštamotė Ermengarda de Šatovilen.

Nepaisydama pagarbaus, bet kieto Saros prieštaravimo, protestuojančių Mišelio riksmų — jis irgi norėjo palaikyti mažąją sesutę, — Ermengarda sugriebė kūdikį ir nunešė savo klykiantį grobį į didžiulę baltą salę, apkarstytą gobelenais, kur jau buvo padengtas stalas. Kiti svečiai nuėjo įkandin krikšto tėvų, ir pilį pripildė šauksmai, juokas ir liutnių muzika.

Kai daugybė patiekalų — įdaryti pyragai, elniena, žuvis, povai su visomis savo plunksnomis, retais prieskoniais paskaninta šerniena su obuoliais ir migdolais, — kai visa tai dingo nuo stalo, tarnai atnešė tortus,

cukrintinius, nugą ir visokių kitokių saldumynų, taip pat Ispanijos ir Malvazijos vyno. Tą akimirką pakilo Ksantrajus ir paprašė tylos. Laikydamas vienoje rankoje žaižaruojančią taurę, jis pasveikino karalienę ir konetablį, o paskui kreipėsi į šeimininkus:

— Mano bičiuliai, — tarė jis skambiu balsu, — karalienei ir ponui konetabliui leidus, aš džiaugiuosi galėdamas jums pasakyti, kad mums didelė laimė dalyvauti Monsalvi atgimimo šventėje, kuri sutapo su Prancūzijos atgimimu. Karas baigiasi, ir anglai bėga. Sutartis, kurią mūsų karalius ką tik pasirašė Arase su Burgundijos hercogu, galbūt nėra ideali, bet svarbi bent jau tuo, kad ji reiškia žiauraus karo tarp draugiškų šalių pabaigą. Daugiau nėra armanjakų ir burgundų, yra tik ištikimi karaliaus Karolio nugalėtojo valdiniai — tesaugo jį Viešpats sveiką ir stiprų!

Čia Ksantrajus padarė pauzę, kol nutilo plojimai. Jis greitai apsižvalgė aplinkui, ir rudos jo akys sublizgėjo, kai jis pamatė besišypsančius Katriną ir Arno, kurie sėdėjo susiėmę už rankų.

— Arno, mano broli, — tęsė Ksantrajus, — mes manėme, kad netekome tavęs, bet tu grįžai, ir tai puiku. Nekalbėsiu, kokie mano jausmai Arno, jis žino apie tai... Bet tau, Katrina, kuri nepabijojai baisios rizikos ir pavojų, išplėšei savo mylimąjį iš mirties nagų, kuri narsiai koveisi gindama Monsalvi garbę, ir pasiekei, kad krito mūsų piktasis genijus la Tremujis, kuri padėjai mums baigti Mergelės Žanos iš Domremi darbą, tau aš noriu pasakyti, kad mes visi mylime tave ir tavimi didžiuojamės. Mes džiaugiamės, kad šiandien esame tavo svečiai. Nedaug vyrų galėtų prilygti tau narsumu ir nedaug vyrų galėtų likti ištikimi savo meilei, kuri liepsnoja tavo širdyje visus tuos metus. Tamsos metai, kuriuos jūs, Katrina ir Arno, per daug gerai prisimenate, jau praeityje. Priekyje jūsų laukia ilgas gyvenimas, kupinas meilės ir laimės... jūs turite išauginti naują Monsalvi kartą! O dabar, ponios ir ponai, aš prašau jus atsistoti ir išgerti už Katrinos ir Arno de Monsalvi laimę. Būkite laimingi, ir tegyvuoja šauniausias iš riterių ir gražiausioji krikščionių pasaulio moteris!

Audringi plojimai, pratrūkę po paskutinių Ksantrajaus žodžių, nuaidėjo po naujosios pilies skliautais, ir džiaugsmingi kaimiečių šauksmai apačioje pritarė jiems. Akimirką mažas miestelis—tvirtovė pavirto į vieną garsų

meilės ir džiaugsmo šauksmą. Iš susijaudinimo išblyškusi Katrina pamėgino atsistoti ir atsakyti, bet jai pakirto kojas, ir ji atsirėmė į Arno petį, kad nenugriūtų.

— O, to jau per daug, — ištarė ji. — Kaip galima būti tokiai laimingai ir nenumirti iš džiaugsmo?

— Manau, kad tu greitai priprasi prie to! — juokdamasis atsakė Arno.

Puota baigėsi vėlai naktį, ir Katrina su Arno pagaliau pasiekė kambarį, kurį jie išsirinko sau pietiniame bokšte. Visoje pilyje išvargę tarnai miegojo ten, kur juos įveikė nuovargis. Karalienė ir konetablis jau seniai pasitraukė į savo kambarius, bet tai šen, tai ten tolimuose pilies kampeliuose nepataisomi lėbautojai dar tebesilinksmino. Vidiniame pilies kieme aplink baigiančius degti laužus vis dar šoko ir dainavo.

Katrina buvo pavargusi taip pat kaip ir visi, bet ji nenorėjo miegoti. Ji buvo per daug laiminga ir nenorėjo, kad ši diena baigtųsi. Sėdėdama šalia didelės lovos, užtiestos mėlyna Damasko antklode, ji žiūrėjo, kaip Arno be jokių ceremonijų išprašo tarnaites.

— Kodėl tu išvijai jas? — paklausė ji. — Aš niekaip nesugebėsiu išlįsti iš šitos suknelės.

— Su tavimi esu aš, — tarė Arno šypsodamasis. — Pažiūrėsim, ar aš gera kambarinė.

Arno nusirengė liemenę ir atsainiai sviedė ją į kambario kampą. Paskui pradėjo traukyti smeigtukus, kuriais buvo pritvirtintas aukštas smailas Katrinos galvos apdangalas prie šukuosenos. Jis tai darė taip švelniai ir mikliai, kad ji nusišypsojo.

— Iš tavęs bus nuostabi kambarinė. Tu — kaip Sara.

— Palauk, tai dar ne viskas, ką aš moku. Atsistok...

Ji pakluso ir parodė jam kaspinus ir kabliukus, kuriuos jis turėjo atrišti arba atkabinti, kad galėtų nuvilkti nuo jos suknelę. Bet Arno paėmė už suknelės iškirptės ir patraukė ją žemyn su tokia jėga, kad ji perplyšo nuo viršaus iki apačios kartu su puikiu batisto sijonu. Katrina liko nuoga, tarsi ką tik gimusi, tik su žydromis šilkinėmis kojinėmis. Ji pasipiktinusi sušuko:

— Arno! Tu iš proto išėjai.. tokia graži suknelė!

— Taip, bet tu daugiau niekada jos neužsivilksi. Šiandien mūsų triumfo diena: saugok šią suknelę kaip atminimą, kaip suvenyrą. Be to, — pridūrė jis apkabindamas ją, — su šia suknele iš tiesų būtų reikėję pernelyg ilgai terliotis.

"Suvenyras" nukrito ant grindų, ir Katrina, su pasitenkinimu atsidususi, pasidavė.

Arno lūpos buvo šiltos. Nuo jo truputį trenkė vynu, bet nė kiek ne daugiau negu paprastai, ir tai kėlė Katrinos geismą. Arno bučiniais stengėsi sužadinti jos aistrą, kuri pavers ją į begėdišką, nesutramdomą bakchantę. Jis apglėbė Katriną viena ranka, o kita lėtai glostė jos nugarą, klubus, paskui jo ranka slystelėjo aukštyn prie krūtinės, o paskui žemyn, lygiu pilvo apvalumu...

— Arno, — sušnibždėjo Katrina, — prašau...

Jis abiem rankom apglėbė jos galvą, ir jo rankos paskendo ilguose šilkiniuose plaukuose.

— Kas, mano mieloji? Tu prašai mano glamonių. Aš padovanosiu tau jas dabar. Aš mylėsiu tave, brangioji, kol tu nepaprašysi pasigailėjimo... Aš noriu tavęs taip, tarsi tu nebūtum pagimdžiusi man dviejų vaikų.

Jis stumtelėjo ją, ir Katrinos keliai sulinko. Ji nusileido priešais jį ant didelio meškos kailio prie židinio. Arno tvirtai apglėbė ją.

— Dabar tu mano belaisvė ir niekada nepabėgsi nuo manęs!

Katrina apsivijo rankomis vyro kaklą ir surado jo lūpas savosiomis.

— Aš nenoriu bėgti nuo tavęs, brangusis. Mylėk mane, mylėk, kol aš tapsiu dalele tavęs, kol mes susiliesime į vieną būtybę.

Ji pamatė priešais save juodbruvą veidą, kuriame švietė geismas ir meilė. Katrina prisispaudė prie Arno taip, kad jis jautė visą jos kūną, ir ilgai vienintelis garsas, girdimas dideliame šiltame kambaryje, buvo švelnios moters dejonės meilės guolyje.

Vėliau, pertraukoje tarp glamonių, kai Arno užsnūdo, Katrina staiga paklausė:

— Ką tau pasakė La Giras puotos metu? Tai tiesa, kad tau reikės išvykti pavasarį, grįžti į karą?

Jis pramerkė vieną akį, gūžtelėjo pečiais ir užsitraukė ant jų meškos kailį.

— Anglai dar tebelaiko užėmę keletą mūsų tvirtovių. Kol jie tebėra čia, mes turime kautis...

Katrina staiga pajuto, kad ją vėl užvaldė sena baimė, kuri taip dažnai kamavo ją praeityje. Negi viskas prasidės iš pradžių?

— Aš nenoriu, kad tu išvažiuotum, nenoriu, kad tu vėl paliktum mane. Aš susigrąžinau tave ir noriu išsaugoti...

Ji apglėbė Arno rankomis kaip vaiką lyg bijodama, kad jis tuojau dings. Bet jis švelniai paglostė jos skruostą ir pabučiavo ją. Ji pamatė, kaip tamsoje sublizgėjo balti Arno dantys, ir suprato, kad jis šypsosi:

— Negi tu manai, kad aš noriu vėl palikti tave ir leisti naktis be tavęs, tavo akių, tavo kūno? Bet aš — kareivis ir turiu vykdyti savo pareigą. Tačiau kai eisiu į žygį, tu būsi su manim... Karo kampanijos trunka ne ilgiau kaip šešis mėnesius, o už fronto linijos yra nemažai pilių. Tu lauksi manęs ten, ir mes niekada nesiskirsime... daugiau niekada. Ašarų ir kančių metas praėjo. Mums atėjo meilės metas. Ir mes negaišime nė minutės.

P a b a i g a

Ž. Benconi. Katrina. 4

Romanas

Redaktorė J. Greičiūtė

Leido UAB "Gamta" 1994.11.04
SL 522. Užsakymas' 3083
A. Jakšto 9, 2600 Vilnius

Spausdino "Vilties" spaustuvė,
Viršuliškių skg. 80, 2056 Vilnius